

1860.204

ΣΥΝΟΨΙΣ
ΤΗΣ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ,

Συγγραφεῖσα μὲν γερμανιστὶ

ΥΠΟ

ΓΕΩΡΓ. ΟΥΗΒΕΡΟΥ Δ. Φ.

ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΚΤΛ. ΕΝ ΕΪΔΕΛΒΕΡΓΗ,

Μεταγλωττισθεῖσα δὲ

ΥΠΟ

Α. Ι. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ,

Πρὸς χρῆσιν τῆς νεολαίας.

Ἐκδίδεται δαπάνη

Κ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

Ιστορία νεωτάτη.

» Τάχος ἐπὶ πᾶσι μέγιστον . . . .
 » Δέρω δὲ εἰ παραθέοις μὲν τὰ
 » μικρὰ καὶ ἥπτον ἀναγκαῖα, λέγοις
 » δ' ἵκανος τὰ μεγάλα μᾶλλον δὲ
 » καὶ παραλειπτέον πολλά ».

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ Π. Δ. Ι. Σ. 56

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Κ. ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ.

Ἀπέναντι τῆς Ρόμβης ἡρ:θ. 177.

1860.

Α'. ΟΙ ΠΡΟΛΓΓΕΛΟΙ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ.

1. Ἡ φιλολογία τῶν φώτων.

§. 1. Προϊούσης τῆς 18. ἐκκατονταετηρίδος, διεσείσθησάν
ἐκ τῆς Γαλλίας πᾶσαι αἱ ὑφιστάμεναι σχέσεις διὰ τῆς φιλολό-
γίας. Εὐφυεῖς, ἀλλ ἐν μέρει ἀποπλανημένοι ἀνδρες, ἐπολέμουν
τὰ θρησκευτικὰ δόγματα τῆς πίστεώς καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς
διατάξεις, πλοσέβαλλον τὰ πολιτεύματα, καὶ παρίστανον τὰς
ὑπαρχούσας μορφὰς καὶ καταστάσεις τῆς κοινωνίας ὡς πεπά-
λκιωμένας καταχρήσεις. Ἐνῷ δὲ κατ' ἀρχὰς ἐπωτελοῦντο ὡς
ὅρμητήρια ἐπιθέσεως πάντα τὰ πραγματικῶς σαθρὰ καὶ ἔλατ-
τωματικὰ ἐν τῇ θρησκείᾳ καὶ ἐκκλησίᾳ, ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ
δικαιοδοσίᾳ, εἰς τὰς πολιτικὰς διατάξεις καὶ κοινωνικὰς σχέ-
σεις, κατέθαψαν ἐπειτα κατὰ μικρὸν πᾶσαν κρηπῖδα τῆς ἀν-
θρωπίνης κοινωνίας, καὶ ἐκλόνισαν πάντας τοὺς νόμους καὶ
πάντα τὰ πάτρια καθεστῶτα· ἐνῷ δὲ προσεπάθουν νὰ ἔξουθε-
νίσωσι τὰ προνόμια, τὰς ὑπεροχὰς καὶ τὰς προτιμήσεις τῶν
τάξεων, καὶ νὰ δώσωσι κῦρος καὶ ισχὺν εἰς τὴν ἐλευθερίαν καὶ
προσωπικὴν ἀξίαν, ἔξησθενταν καὶ τὸ σέβας τῶν παλαιῶν
θεσμῶν καὶ δικαιωμάτων καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀρχῆς· καὶ κατε-
πολέμουν μὲν τὰς δεισιδαιμονίας, προλήψεις καὶ κατὰ παρά-
δοσιν δοξασίας, ἀλλὰ συνετέραξαν συγχρόνως τὴν πίστιν καὶ
συνείδησιν, κατέστρεψαν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων τὸ
σέβας καὶ τὴν τιμὴν πρὸς πᾶν ἄγιον καὶ πάτριον, καὶ διέδω-
καν τὴν δοξασίαν, διτι ή εὐτυχία τοῦ κόσμου ἐπὶ τῶν ἐρειπῶν
μόνον τοῦ ὑπάρχοντος ἀδύνατο γὰρ ἐπαγγέλση. "Ἐγειρε δὲ μά-

λιστα τοῦτο δὶς τοῦ *Βολταίρου*, *Μοντεσκιού* καὶ *Ρουσσώ*, τῶν ὁποίων τὰ εὔρυτη, διὰ τῆς γοντείας τῆς ὥραίας γλώσσης καὶ παραστάσεως ἀνυψωθέντα συγγράμματα, ἀνεγινώσκοντο παρ' ὅλης τῆς πολιτισμένης Εὐρώπης. Καὶ αἱ πορεῖαι μὲν αὐτῶν ἦσαν διάφοροι, ἀλλὰ τὰ ἀποτελέσματα ὅμοια.

§. 2. Ο ΒΟΛΤΑΙΡΟΣ (1694—1778), συγγραφεὺς περὶ πολλὰ ἀσχολούμενος καὶ πνευματώδης, διαπρέψας εἰς ὅλα τὰ εἰδη τῆς φιλολογίας, ἐπολέμει μὲ τὰ ὅπλα τῆς ἀστειότητος καὶ δξιοίας πᾶν πάτριον καὶ ἀπηρχαιωμένον, πάσας τὰς ἐπικρατούσας δοξασίας καὶ ὑφισταμένας διατάξεις, μὴ φροντίζων παντάπασι περὶ τοῦ τί ἔμελλε νὰ καταλάβῃ τὸν τόπον αὐτῶν. Εἰς δραματικὰ καὶ ἐπικὰ ποιήματα (*Μωάμεθ*, *Ἐργίας*, *Παρθένος τῆς Αὐρηλίας*) εἰς *Σατίρας* καὶ *Μυθιστορήματα*, εἰς ιστορικὰ καὶ φιλοσοφικὰ ἔργα («*δοκίμιον* περὶ τῶν ἡθῶν καὶ τοῦ πνεύματος τῶν ἡθῶν», «*Ἐποχὴ τοῦ ΙΔ'. Λουδοβίκου*», «*Ιστορία Καρδιού τοῦ ΙΒ'. τῆς Σονηδίας*» κτλ.) ἀπέθηκε τὰς γνώμας αὐτοῦ καὶ ἀμφιβολίας, τοὺς στοχασμοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς διστασικάς του κρίσεις, τὰς ἔρεύνας αὐτοῦ καὶ γνώσεις. Θρησκεία καὶ ἐκκλησία, κλῆρος καὶ πίστις τοῦ λαοῦ, ὑπέστησαν τὰς σφοδροτάτας προσθολάς· καὶ ἀν δὲν δύναται νὰ ψεύσῃ τις, ὅτι τὰ σκώμματα καὶ αἱ ἀστειότητες τοῦ Βολταίρου ἐξηφάνισάν τινας προλήψεις, ἀπεμάκρυναν δεισιδαιμονίας τινάς, καὶ παρέστησαν τὴν στενοκεφαλίαν τῶν κληρικῶν ἐν ὅλῃ αὐτῆς τῇ γυμνότητι, ὅφελεις ὅμως πάλιν νὰ τὸν μεμφθῇ τις, ὅτι ἐξερήζωσε μὲν ἀπ' ἄλλων καρδιῶν τὸ θρησκευτικὸν αἴσθημα, ἐνεποίησε δ' εἰς ἄλλα πνεύματα ἀμφιβολίαν καὶ ἀπίστιαν, καὶ παρέστησεν ὡς ἀνώτατον ὁδηγὸν τῶν ἀνθρωπίνων πράξεων τὴν ψυχρὰν ἐμπαιρίαν τοῦ κόσμου, καὶ μετ' αὐτῆς τὴν ἴδιοτέλειαν, τὴν περιφιλαυτίαν καὶ πλεονεξίαν. — Ο δὲ *ΜΟΝΤΕΣΚΙΟΥ* (1689—1755), συγγραφεὺς σπουδαιότερος, ἀπέδειξε τὸ ἐσφαλμένον καὶ ἀτοπὸν τοῦ ὑπάρχοντος ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ βελτιώσῃ καὶ μεταρρύθμισῃ αὐτὸ συμβόνως πρὸς τοὺς καιρούς. Εἰς τὰς *Περσικὰς* ἐπιστολὰς ἐπολέμησε μετὰ τῆς αὐτῆς εὑτραπέλου φιλοσκωμούσης τοῦ Βολταίρου τὴν ἐκκλησιαστικὴν πίστιν καὶ πάντα τὰ τῆς διδασκαλίας καὶ κυβερνήσεως τῆς Ψηφιοποιήθηκε από τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Γαλλίας, καὶ κατέστησε καθ' ὅμοιον τρόπον γελοῖα δἰὰ τῆς ἀστειότητος καὶ εἰρωνείας τὰ ἥθη, τὴν δίαιταν καὶ τὰ κοινωνικὰ καθεστῶτα τῶν συγχρόνων αὐτοῦ. Εἰς τὰς εὑφυεῖς σκέψεις περὶ τῷτοι αἵτιῶν τοῦ μεγέθους καὶ τῆς πτώσεως τῷτοι *Ρωμαίων* καὶ τοῦ κράτους αὐτῶν προτεπάθησε νὰ ἀποδεῖξῃ, ὅτι ἡ φιλοπατρία μὲν καὶ τὸ μέγα φρύνημα καθιστᾷ τὰ κράτη μεγάλα, ἡ δὲ δεσποτεία τὰ ὁδηγεῖ εἰς τὸν ὅλεθρον. Τὸ τρίτον αὐτοῦ ἔργον, περὶ τοῦ πνεύματος τῷτοι *ῥήμων*, παριστᾶ τὴν συνταγματικὴν πολιτείαν τῆς Ἀγγλίας ως τὰ μάλιστα ἀριδέον εἰς τὴν νῦν ἀνθρωπότητα σχῆμα πολιτεύματος. 'Ο δ' Ι. Ι. ΡΟΥΓΣΣΩ (1712—1778), υἱὸς δρόλογοποιοῦ ἐν Γενεύῃ, ἐπολέμησε τὰ ὑφιστάμενα καθεστῶτα δἰὰ τῆς θελκτικῆς παραστάσεως τῶν ἐγκνητίων. Μετὰ νεότητα πλήρη περιπετειῶν, πενίας καὶ ἀποπλανήσεων, ἀξτινας ἐξωμοδογήθη εἰς τὸν κόσμον μετὰ σπανίας εἰλικρινείας εἰς τὰς « ἐξομολογήσεις » αὐτοῦ, ἔργον εἰς τὴν θεμελιώδη δοξασίαν σύμπαντος αὐτοῦ τοῦ βίου καὶ συμπάσης τῆς ἐνεργείας του, λύσας τὸ ἐπ' ἀθλῷ προταθὲν ζήτημα περὶ τῆς ἐπιφρόνης τῷτοι τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν εἰς τὰ ἥθη, καὶ δογματίσας, ὅτι ὁ ὑψηλὸς βαθὺμος τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἡ αἰτία ὅλης τῆς δυστυχίας, καὶ πάντων τῶν ἀμαρτημάτων τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὅτι ἐπομένως ὁ κόσμος, ἐπιτρέφων μόνον εἰς τὴν φυσικὴν αὐτοῦ κατάστασιν τὴν πλήρη ἀθωότητος καὶ ἐλευθερίας, καὶ ἀπολυόμενος πάντων τῶν δεσμῶν, ἀτινα ἐπέβαλεν εἰς αὐτὸν ἡ παιδεία, ἀνατροφὴ καὶ συνήθεια, δύναται νὰ φθάσῃ εἰς εύτυχίαν καὶ λιμένα σωτήριον. Η θεμελιώδης αὕτη δοξασία ἀπετέλεσε τὸ κέντρον πάντων τῶν δἰὰ τὸ αἰσθημα μᾶλλον καὶ τὴν θελκτικὴν παράστασιν ἢ δἰὰ τὸ βάθος καὶ τὴν ἀλήθευτιν ἐξεγόντων συγγραμμάτων αὐτοῦ. Εἰς τὴν « *νέαν Ελεζηρην* », μυθιστόρημα συγγραφέν εἰς ποιητικὴν γλῶσσαν καὶ ἐν εἴδει ἐπιστολῶν, ἀντιπροστῆ τὸ θέλγητρον βίου αἰσθηματικοῦ καὶ φυσικοῦ πρὸς τὰς διεστραμμένας σχέσεις τῆς προχρυματικότητος καὶ τὴν ἀιάγκην τῆς κοινωνίας εἰς τὸν « *Αλυβίλιον* » προσεπάθησε νὰ συστήσῃ ἀγατροφήν λογικήν, βάσιν ἔχουσαν τὴν φύσιν καὶ φιλοστοργίαν τῶν γονέων, καὶ ἐξήλειψεν οὕτω τὸ ἀνόψιμο ποιητήριον ἔποντες διατέξει γὰρ πέρωσι τὰ ἵδια

αύτοῦ τέκνα εἰς τὸ βρεφοτροφεῖον. Ἀλλ' ἡ ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ περιεχομένη « διολογία τῆς πίστεως Σαβαδοῦ τυρος ἐπιτρόπου », ἐν ᾧ ἀντιτατόμενος πρὸς τὴν ἐπικρατοῦσαν ἐκκλησίαν καὶ θρησκείαν, ἐδίδαξε καὶ ἐσύστησε θρησκείαν τοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς καρδίας, ἐπήνεγκε κατ' αὐτοῦ εξορίαν καὶ διωγμόν. Εἰς δὲ τὸ « κοινωνικὸν συνάζοντα » παρέστησε τὴν ισότητα πάγιων τῶν ἀνθρώπων ὡς βάσιν καὶ θεμέλιον παντὸς καλῶς κατηρτισμένου κράτους, καὶ ἐδογμάτισεν ὅτι ἀρίστη πολιτεία εἴναι ἡ μετὰ νομοθετικῆς συνελεύσεως τοῦ λαοῦ ἐρτελῆς δημοκρατία. Εἰς πάντα δὲ ταῦτα τὰ συγγράμματα ἐκτὸς πολλῶν θεμελιωδῶν ἀποπλανήσεων καὶ ἀπατηλῶν δοξασιῶν περέχονται πολύτιμοι ἀλήθειαι. Οἱ λόγοι αὐτοῦ εἶναι ἡ ἔκφρασις βαθέος ἐσωτερικοῦ αἰσθήματος, καὶ ἐγγίζουσι τὴν καρδίαν, διότι προέρχονται ἐκ τῆς καρδίας. Η ἐνέργεια τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἀκαταλόγιστος, καὶ τῆς τόπος, ὅπου ἦθελε πατήσει τὸν πόδα αὐτοῦ, ἡ ὅπου ἤθελε διατρίψει ὡς καταδιωκόμενος φυγάς, ἐθεωρήθη μετὰ σεβασμοῦ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων γενεῶν. Καὶ ἔναπονεσθη μὲν διὰ τοῦ Ρουσσῶν τῆς Γαλλίαν τὸ πρὸς τὰ φυσικὰ, ἀπλᾶ καὶ οἰκιακὰ αἰσθημα, ἀλλὰ καὶ διηγέρθη σφροδρὰ πρὸς τὴν θαυμασθεῖσαν πρώτην κατάστασιν τῆς ἐλευθερίας καὶ ισότητος ἐπιθυμία, ἥτις δὲν ἥδυνατο νὰ κατασιγγασθῇ εἰμὶ καταστρεφομένων τῶν ὑπαρχουσῶν διατάξεων καὶ σχέσεων.

§. 3. Η ἐπιφρόνη τῶν ἀνδρῶν τούτων εἰς τὸν τρόπον τοῦ διανοεῖσθαι συμπάσης τῆς Εὐρώπης ἦτο τοσούτῳ μεγαλητέρᾳ, ὅσῳ οἱ Παρίσιοι ἔχρησίμευον τότε καθ' ὅλα ὡς παράδειγμα, ἡ Γαλλικὴ γλῶσσα μόνη καὶ φιλολογία ἐλαλεῖτο καὶ ἀνεγνωσκετο εἰς τοὺς ὑψηλοτέρους κύκλους, καὶ τὰ συγγράμματα ταῦτα διήγειρον γενικὸν ἐνδιάφορον διὰ τῆς εὐαρέστου αὐτῶν μορφῆς καὶ τῆς εὔρυον παραπτάσεως. Ήγεμόνες, ὡς Φριδερίκος ὁ Β'., Γουσταῦος ὁ Γ'. τῆς Σουηδίας, Κάρολος ὁ Γ'. τῆς Ισπανίας, Αἰκατερίνη ὁ Β'. τῆς Ρωσσίας, οἱ μέγιστοι πολιτικοὶ ὄλων τῶν χωρῶν καὶ πολλοὶ ἐπίσημοι ἀνδρες εἶχον μετὰ τοῦ Βολταίρου καὶ τῶν διαφόροντων αὐτοῦ συγχρόνων προσωπικὴν ἢ δι' ἐπιστολῶν γνωσιαίχν. Μεταξύ δὲ τῶν συγγράφοντων τούτων ψήφισποι ήθηκε από τοντούτο Εκπαιδεύτικης Μολιτικῆς

γνωστοί μάλιστα εἶναι ὁ δ' Ἀλεμβέρτος (1717—1783), μαθηματικός καὶ φιλόσοφος, καὶ ὁ ἐλαφρὸς παιητὴς Διδερῶτος (1713—1784). Οὗτοι δ' ὑπῆρχαν οἱ ιδρυταὶ λεξικοῦ τυρος ἐγκυλοπαιδικοῦ, τὸ ὄποιον ὡς σύνοψις μὲν ἀπατῶν τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων ἥτο σαρὲς, μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐλεύθερον, ἀλλὰ καὶ ἔχθρὸς πάσης ὑψηλοτέρας τάσεως, καὶ ὑπέταξε τὸ πνευματικὸν εἰς τὴν αἰσθητικότητα. Ἐκ τοῦ ἔργου δὲ τούτου φέρουσιν αὐτοὶ καὶ οἱ διμόρφοντες αὐτῶν τὸ ὄνομα τῶν Ἐγκυλοπαιδιστῶν. — Ἀμετον δ' ἐπακολούθηκα τῆς συγγραφικῆς ταῦτης δραστηριότητος ὑπῆρχεν ἡ νίκη τῷρι τῶν φώτων εἰς τὰς πλείστας χώρας τῆς Εὐρώπης. Ἡ νίκη δ' αὕτη ἐδηλώθη ἀμέσως εἰς τὴν ἀνεξιθρησκείαν, εἰς τὸν πολλῶν ἀποτελεσμάτων αἴτιον ἀγῶνα τοῦ λογικοῦ κατὰ τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τῶν προλήψεων, εἰς τὰς σπουδαίας μεταρρύθμισεις πολλῶν κυβερνητῶν καὶ ὑπουργῶν· ἀλλὰ πρὸ πάντων εἰς τὴν διάλυσιν τοῦ τάγματος τῷρι Ἰησουϊτῶν, εἰς τὴν ἴδρυσιν τοῦ δεσμοῦ τῷρι φωτιστῶν (1773), εἰς τὸ Λατινικὸν βιβλίον τοῦ χώρεπισκόπου τῶν Τρεβίρων (Trier) Ὁρθεῖμου (ὅστις ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Φεβρωνίου ἔδειξε τὴν γένεσιν τῆς Παπικῆς ἐξουσίας, καὶ ἡθέλησε νὰ παραγάγῃ ἐντεῦθεν νέον ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον), καὶ εἰς τὰς προσπαθείας πολλῶν ἐν Γερμανίᾳ πρωτευόντων ἵερέων εἰς τὴν ἐν Ἐμστέφ Σύνοδον («ἄρθρα τοῦ Ἐμστίου») νὰ δώσωσιν εἰς τὴν Καθολικὴν ἐκκλησίαν τῆς Γερμανίκης θέσιν ἐλευθέρων ἀπὸ τῆς αἰλῆς τῆς Ρώμης (1785).

Τὸ τάγμα τῷρι Ἰησουϊτῶν, τοῦ ὄποιου κύριος σκοπὸς ἥτα νὰ ἐμποδίζῃ τὰ φῶτα, νὰ δικτηρῇ τὸν λαὸν εἰς τὴν ἀμάθειαν, καὶ νὰ ἀντιτάπτῃ εἰς πᾶσαν ἀναμόρφωσιν καὶ πάντα νεωτερισμὸν, δὲν ἡδύνατο νὰ ὑπάρξῃ πολὺν χρόνον εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν σύμπας ὁ πολιτισμένος κόσμος ἔτεινε πρὸς τὸ ἐνχαντίον. Ὅθεν ὅτε ὁ ἐν Πορτογαλίᾳ ὑπουργὸς Πομπάλης διέταξε νὰ κλείσωσι τὰ σχολεῖα τῶν Ἰησουϊτῶν, καὶ νὰ στείλωσι τὰ μέλη τοῦ τάγματος εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν κράτος, καὶ ὅτε πᾶσαι αἱ ὑπὸ τοῦ ἡγεμονικοῦ οἴκου τῶν Βουρβωνιδῶν κυβερνώμεναι χώραι (Ισπανία, Νεόπολις, Πάρμα) ἐμπιήθησαν τὸ παραδειγμα τοῦ Πομπάλη, παρωρμάθητη νὰ δια-

λύση τὴν « ἔταιρος τοῦ Ἰησοῦ » ὁ Κλήμης ΙΔ'. , ἡγεμών τῆς ἐκκλησίας γοήμων καὶ ἐλευθερόφρων (1773). Τοῦτο δ' ἡγάγ-
κασε καὶ τὴν *Μαριαρ Θρησκίαν*, ἥτις εἶχε προσπαθήσει ἐπὶ
πολὺν χρόνον νὰ διατηρήσῃ τὸ τάγμα ἐν Αὐστρίᾳ; νὰ συγκα-
τατεθῇ εἰς τὴν διάλυσιν αὐτοῦ· καὶ εἰς τὴν Βουκρίαν δὲ καὶ
τὰς λοιπὰς καθολικὰς χώρας τῆς Γερμανίας, ἐξετέλεσαν τὴν
διαταγὴν τοῦ Πάπα. 'Αλλ' ὅμως δὲν κατεπαύθη ἐκ τούτου ἡ
ἐνέργεια τῶν μελῶν τοῦ τάγματος. Πρώην Ἰησουΐταις ἐπεδίωκον
τὸν σκοπὸν τῆς ἔταιρίας μετ' ἀταράχου καρτερίας, καὶ ἀυτε-
γήργουν πρὸς τὸ σύγχρονον πνεῦμα. "Οπως δ' ἐμβάλῃ προσκόμ-
ματα εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν, συνέστησεν (1777) ὁ Ἀδάμ
Βεϊσσχάουπτ, καθηγητὴς ἐν Ἰγγλοσταθτίῳ, ἐνωθεὶς μετὰ τοῦ
Krlygη καὶ ἄλλων, τὴν μυστικὴν ἔταιρίαν τῶν φωτιστῶν
(*Illuminans*), ἥτις, κατὰ τὸν τρόπον τοῦ τάγματος τῶν
φραγμασσώνων, σκοπὸν εἶχε τὴν ἐκπαίδευσιν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν
πρόοδον τῶν ἀνθρώπων. 'Αλλ' ὁ κατὰ τῶν πρώην Ἰησουΐτων, μο-
ναχῶν καὶ κληρικῶν, ἀγῶν αὐτῶν περιεστάλη μετ' ὀλίγον ἔνεκα
τῶν δικαστικῶν καταδιώξεων, δις ἐνήργησε κατ' αὐτῶν ἡ Βαυα-
ρικὴ κυβέρνησις.

2. Ὁ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγών τῶν ἀρκτώων Ἀμερικανῶν.

§. 4. Εἰς τὸν πόλεμον, τὸν ὄποιον εἰς τὰ ἑδομήκοντα καὶ
ὅγδοήκοντα ἔτη διεξήγαγον αἱ Βρεταννικαὶ ἀποικίαι τῆς Βο-
ρείου Ἀμερικῆς πρὸς τὴν μητρικὴν τῶν Ἀγγλῶν χώραν, ἡ ὑπὸ
τῶν ἴδεων καὶ ὄνείρων τοῦ Ρουσσῶ ἐμπλησθεῖσα Εύρωπη εἶδε
τὴν ἀρχὴν τοῦ μεγάλου ἐκείνου ἀγῶνος, δι' οὗ ἡ ἀνθρωπότης
ἔμελλε νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν κατάστασιν τῆς Παραδεισείου εὐδαι-
μονίας, ἀγῶνος, διὰ τῆς νικηφόρου ἐκβάσεως τοῦ ὄποιου ἥθε-
λον λάθει ἰσχὺν καὶ κῦρος τὰ ἐμφυτα δικαιώματα τῶν ἀνθρώ-
πων καὶ λαῶν καὶ ἡ δημαρχατικὴ ἴστος. 'Ο ύπερ ἀνεξαρτη-
σίας πόλεμος τῶν ἀρκτών Ἀμερικανῶν ὑπῆρξεν ἡ πρώτη
πάλη τῶν δικαιωμάτων, σχημάτων καὶ θεσπισμάτων, καὶ διὰ
τοῦτο ἔχει διὰ τὴν Εὐρώπην τόσον μεγάλην σημασίαν. —
Προϊούστης τῆς 17ης καὶ 18ης ἑκατονταετησίδος αἱ ἐγ τῇ Βα-
ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ρείω Ἀμερικὴ Ἀγγλικαὶ ἀποικίαι εἶχον ἐπιδώσει πολὺ κατὰ τὴν περιφέρειαν, τὸν πληθυσμὸν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν. Εἰς τὴν ἐπίδοσιν δὲ ταύτην εἶχε συνεργήσει ἡ Ἀγγλία οὐχὶ ἀνε μεγάλων θυσιῶν καὶ προσπαθειῶν, καὶ ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις ἐνόμισε διὰ τοῦτο δικαιον καὶ εὐλογον, νὰ πληρόνωσι καὶ αἱ ἀποικίαι φόρον. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἐπεξέλθησαν εἰς τινὰ ἐμπορεύματα δασμοὶ, καὶ εἰσῆχθη χαρτόσημον τι (1765). Ἄλλοι οἱ Ἀμερικανοὶ, οἵτινες ἐπιδώσαντες ἐσωτερικῶς εἶχον ἀποκτήσει πρὸς τούτοις καὶ δύναμιν καὶ πεποιθησιν εἰς ἔκατον, ἀντέστησαν εἰς τὴν φορολογίαν. Δισχυρίσθησαν λοιπὸν, ὅτι κοινοβούλιον, εἰς τὸ ὄποιον αὐτὸι δὲν ἀντεπροσωπεύοντο, οὐδὲν εἶχε δικαιωμα νὰ ἐπιθερψύη αὐτοὺς μετ' αὐθικρέτων φόρων· αἱ δὲ διὰ τὰς ἔκυτῶν ἀνάγκας εἰσφοραὶ ἦσαν ἡδη ἀρκετὰ μεγάλαι. Ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων δ' αὐτῶν, τὰ ὄποια ὑπερκατίζοντο μετ' ἐπιδεξιότητος, διηγέρθη μετ' ὀλίγον συμπάθεια καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, καὶ ἐν αὐτῇ μάλιστα τῇ Ἀγγλίᾳ ἐκπρύχθη ὑπὲρ αὐτῶν ἴσχυρά τις μερίς, καὶ κατεπολέμησε τὰ βουλεύματα τῆς κυβεργήσεως προφορικῶς καὶ ἐγγράφως. Ἀρχηγοὶ δὲ τῆς ἀντιπολιτεύσεως ταύτης ἦσαν ὁ μέγας πολιτικὸς καὶ ἥττωρ Οὐίλλιαμ Πλίτερ ὁ πρεσβύτερος (Λόρδος Χάθαι) καὶ οἱ τὰ μάλιστα εὐφυεῖς βουλευταὶ τῆς Κάτω Βουλῆς, ὡς ὁ Φώτης, Βούρκης κλ. Αἱ περίφημοι « ἐπιστολαὶ τοῦ Ἰούριον », διατριβὴ ἐξέχουσα διὰ τὴν δύναμιν τῆς γλώσσης καὶ παραστάσεως, ὑπεστήριξε τὴν μερίδα τῆς ἀντιπολιτεύσεως εἰς τὸν ἀγῶνα αὐτῆς. Ἡ σφοδρὰ δ' αὕτη ἀντίστασις ἐκ μέρους τῶν Ἀμερικανῶν, ὡς καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Κοινοβούλιον, ἔγινεν αἰτία γ' ἀλλαζεῖ τὸ ὑπουργεῖον, καὶ νὰ καταργήθῃ τὸ χαρτόσημον (1766). Ἐπειδὴ ὅμως ἡ Κυβέρνησις δὲν παρήτει τὸ δικαίωμα τῆς φορολογίας, καὶ τὸ προσεχὲς ἔτος ἐπέβαλε μικρὸν τινὰ φόρον ἐπὶ τοῦ τείου, ὑέλου, χάρτου κτλ., ἡ ἀντίστασις ἐξηκολούθησε. Ἡ δὲ Βοστὼν, ἡ πρωτεύουσα τοῦ Μασσαχουσετοῦ, καὶ τὰ περὶ αὐτὴν κείμενα κράτη, ἀτινα καλοῦσι συνήθως ὅλα ὅμοι νέαρ Ἀγγλιαν, ἀπετέλεσαν τὸ θέατρον τοῦ ἀγῶνος. Οἱ κάτοικοι τῶν χωρῶν τούτων, κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ὄπόγονοι Ἀγγλιών Πουριταγῶν εἴγον διατηρήσει πιστῶς ψηφιστοὶ θῆρηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τὸ ἀνένδοτον καὶ ἀμετάπειστον φρόνημα τῶν προγόνων αὐτῶν. Οἱ δὲ ἔμποροι τῆς Βοστῶνος ἀπεφάνισαν νὰ μὴ δεχθῶσι κανέν τῶν εἰς φόρον ὑποβαλλομένων ἔμπορευμάτων, καὶ ὅτε ἡ Ἀγγίκ ἐπέμενεν ἀσάλευτος εἰς τὰ φορολογικὰ αἵτης δικαιώματα, ἐρρίψθησαν εἰς τὴν Θάλασσαν ὑπό τινων νέων, μετενδεδυμένων νὰ ἀγρίων, τρία φορτώματα πλοίων ἐκ τείου (18. Δεκ. 1773). Τότε δὲ ἐνίσχυσαν οἱ Ἡγγλοι τὰ ἐν Βοστῶνι στρατεύματα αὐτῶν, ἀπέκλεισαν τὸν λιμένα, καὶ ἐξέδωκαν πολλὰς περιοριστικὰς τῆς ἐλευθερίας διατάξεις.

§. 5. Τὸ «βούλευμα τοῦτο περὶ τοῦ λιμένος τῆς Βοστῶνος» ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τοῦ πολέμου. Σύνοδος τις τῶν ἀπεσταλμένων συμπασῶν τῶν ἀποικιῶν συνῆλθεν (17. Σεπτ. 1774) ἐν Φιλαδελφίᾳ, καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἀντίστατιν, καὶ νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰς μαχήμους δυνάμεις τῆς χώρας. Συγχρόνως δὲ ἐξέδωκεν ἡ Σύγνοδος καὶ τινα μετὰ μεγάλης τέχνης καὶ ἐπιδεξιότητος συγγραφέντα ἔγγραφα πρὸς τὸν βασιλέα, τὸν Ἡγγλικὸν λαόν, τοὺς κατοίκους τοῦ Καναδᾶ κ.ἄλ., ἐν οἷς ἀπεδεικνύετο κατὰ τρόπου πειστικώτατον, ὅτι οἱ Ἡμερικανοὶ προσεπάθουν μόνον νὰ ὑπερασπισθῶσι τὰ ἔμφυτα αὐτῶν καὶ πρόσκτητα δικαιώματα κατὰ τῆς αὐθαιρεσίας καὶ τῶν ἀδίκων ἐπιταγῶν τῆς Ἡγγλικῆς κυβερνήσεως καὶ τοῦ κοινοβουλίου. Αἱ ἀναφορὰὶ αὗται ἐπροέξενταν μεγίστην ἐντύπωσιν, καὶ σύμπασα ἡ Εὐρώπη ἐπέστησε τὴν προσοχὴν αὐτῆς ἐπὶ τῆς χώρας ἐκείνης, ἐνθα ἀπλοῖ καὶ φιλήτυχοι ἀνδρες ὑπερμάχουν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων κατὰ τῆς βίας καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ ἴσχυροτέρου μετὰ τῆς μεγίστης φρονήσεως καὶ ἀποφασιστικότητος. Ἔν τούτοις οἱ Ἡγγλοι ἐκήρυξαν τὸ *Μασσαλονσέπτιον* εἰς κατάστασιν ἀποστασίας (1775)· ἀλλ᾽ ἥδη εἰς τὰς πρώτας δύο συμπλοκὰς ὑπέστησαν ἐν Λεξιγγτῶνι καὶ Βονικερσγλέη τοικύτας ζημίας, ὡστε, καί τοι νικήται, ἐνόμιστην δικιας φρόνιμον νὰ ἐγκαταλείψωσι τὴν Βοστῶνα. Τὴν ἔκβασιν ταύτην ἐχεώστουν οἱ Ἡμερικανοὶ εἰς τὸν μεγαλόφρονα αὐτῶν συμπολίτην ΟΥΑΣΣΙΓΓΤΩΝΑ, ὅστις ἀφιέρωσε τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ καὶ περιουσίαν εἰς τὸν μέγχν σκοπὸν τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς πατρίδος. Ός δὲ οὗτος ἡγωνίζετο ἐν τοῖς ψηφιοποιήθηκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

στρατοπέδοις μετά τοῦ ξίφους, οὗτως ὁ πρώην τυπογράφος ΒΕΝΙΑΜΙΝ ΦΡΑΓΚΛΙΝΟΣ, γνωστὸς ὡς ἐφευρετὴς τοῦ κεραυναγωγοῦ, καὶ ὡς συγγράψας καὶ διαδόσας πολλὰ ἐπωφελῆ εἰς τὸν λαὸν συγγράμματα, ἐνήργει διὰ τοῦ λόγου καὶ τῶν ἐγγράφων, ὡς συνετός πληρεξούσιος τῆς πατρίδος αὐτοῦ παρὰ ταῖς αὐλαῖς τοῦ Λογδίνου καὶ τῶν Παρισίων. Ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἐν ἀπλῷ Κουακερικῷ ἐνδύματι καὶ μετὰ λευκῶν καὶ φυσικῶν τριγῶν ἀπερίττου καὶ νοήμονος τούτου ἀνδρὸς, παρήγαγεν εἰς τὴν εὐέγερτον πρωτεύουσαν τῆς Γαλλίας τοιοῦτον ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ δημοκρατίας, ὥστε ὁ νέος καὶ πλούσιος Μαρκέστιος ΚΑΦΑΓΕΤΤΗΣ, καὶ ἄλλοι ὅμοφρονες εὐπάτριδαι, διέσπασαν ἐν τῷ εὐγενεῖ αὐτῶν ἐνθουσιασμῷ τὸν ὥκεανὸν, δπως θυσιάστατα καὶ αἷμα ὑπὲρ τοῦ φιλελευθέρου ἀγῶνος τῶν Ἀμερικανῶν. Καὶ Γερμανοὶ δὲ, ὡς ὁ Βαρδὼνος Κάλβις, Στενθερος κ. ἄλ., ὁ Πολωνὸς Κοσκιούσκος καὶ πολὺς ἀριθμὸς ἐθελοντῶν ἐξ ἀπάντων τῶν Ἐθνῶν ἥλθον εἰς βοήθειαν τῶν Ἀμερικανῶν. Ἐνθαρρύνθεντες δ' ἐκ τούτων ἐκήρυξαν οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν 13 ἡγωμένων κρατῶν (4 Ιουλ. 1776) τὴν ἀρεξηρηστικὴν τῶν Ἀμερικανῶν ἀποικιῶν ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας. Ἄλλα καὶ τοι μετασχόντων τοσούτων, καὶ ἀγωνίζομένων μεγαλοπρόσωπος τῶν ἀρχηγῶν τοῦ νέου κράτους, ἐφαίνετο ὅμως ὅτι ἥθελον ἀναγκασθῆναι ὑποκύψωσιν οἱ Ἀμερικανοὶ, ὅτε ἡ Ἀγγλικὴ κυβέρνησις συνθήκας, μεθ' ἡς ἔξεστράτευσκεν πρὸς τὸν νέον κόσμον, δπως δοκιμάσωσι τὴν εὑρωπαϊκὴν αὕτων τέχνην εἰς τὰ ἐλεύθερα τέκνα τῆς Ἀμερικῆς πολλοὶ "Εσσοι, Ἀρροθεραροί, Βαλδέκκιοι καὶ ἄλλοι Γερμανοί, συλλεγέντες ὑπὸ πανούργων συλλαγέων, καὶ πωληθέντες ἀντὶ χρημάτων εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑπὸ τῶν ἡγεμόνων αὕτων. Νῦν δ' ἐπροχώρησκεν νικηφόροι εἰς τὴν Νέαν Υόρκην καὶ τὸν Κεναδᾶν οἱ στρατηγοὶ τῶν "Ἀγγλῶν, καὶ ἐκυρίευσαν μάλιστα καὶ τὴν Φιλαδελφίαν ἀλλ' ἡ σύνεσις καὶ ἡ ἐμπειρία τῶν τόπων τοῦ ἀγρύπνου Ούασιγγτῶνος, διτεις εἰζευρεῖ νὴ ἐπωφελῆται πᾶν πλεονέκτημα, ἐμπόδισε τὰς περαιτέρω ἐπιτυχίας καὶ ὅτε τέλος ἔκριψε τὴν ΣΥΜΒΑΣΙΣ

ΤΗΣ ΣΑΡΑΤΟΓΑΣ (15 Οκτ. 1777), καθ' ἥν 7000 Ἀγγλῶν στρατιωτῶν παρέδωκαν τὰ ὅπλα, ἔλαχεν ὁ πόλεμος ῥοπὴν, προαγγέλλουσαν εἰς τοὺς Ἀμερικανοὺς ἔκβασιν εύτυχη.

§. 6. Ἡ περὶ τῆς συμβάσεως τῆς Σαρατόγας εἰδησις ἡκούσθη ἐν Γαλλίᾳ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ εἶχεν ἀποτέλεσμα, ὅτι ἡ Γαλλικὴ κυβέρνησις, ὑπείκουσα εἰς τὴν κοινὴν γνώμην, συνωμολόγησε (6. Φεβρ. 1778) μετὰ τῆς Συνόδου συμμαχίαν, καθ' ἥν ἀνεγνώρισε μὲν τὴν ἀρεξαρτησίαν τῆς βορείου Ἀμερικῆς, μέχρις οὗ δὲ ἴδρυθῇ αὕτη στερεῶς ὑπεσχέθη τὴν βοήθειάν της. Βοηθούμενοι δὲ νῦν οἱ Ἀμερικανοὶ παρὰ τῆς Γαλλίας μετὰ χρημάτων, πλοίων καὶ στρατιωτῶν, καὶ πολλῶν διὰ τὸ γένος, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν παιδείαν ἐπισήμων ἔθελοντῶν, ἤδηναντο νὰ ἀναλάβωσι μετὰ μεγαλητέρας πεποιθήσεως τὸν πρὸς τὴν Ἀγγλίαν πόλεμον· καὶ ἀν ἡ νέα δημοκρατία εἶχεν εἰσέτι νὰ ὑπερνικήσῃ κινδύνους τεινάς, νὰ ὑποστῇ εἰσέτι ταλαιπωρίας, καὶ νὰ ὑπομείνῃ δεινὰ πολέμου, ἔλλειψιν χρημάτων καὶ προδοσίας, δὲν ὑπῆρχεν ὅμως πλέον ἀμφιβολία ὅτι θήθειν ἐπὶ τέλους νικήτει, μάλιστα ἀφ' οὗ προσετέθη εἰς τὴν Ἀμερικανικὴν συμμαχίαν καὶ ἡ Ἰσπανία (26. Ιουν. 1779) Νῦν δ' ὁ πόλεμος διεξήχθη κυρίως εἰς τὰ μεσημβρινὰ κράτη τῆς βορείου Ἀμερικῆς, ὅπου εὑρίσκοντο εἰσέτι πολλοὶ ὄπαδοι τῆς Ἀγγλικῆς βασιλείας. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἄγων συνέβαινε συγχρόνως εἰς δικφόρους χώρας κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ οἱ ἔχθροὶ τῆς Ἀγγλίας ἐπολλαπλασιάζοντο καθ' ἕκαστον ἔτος, διὰ τοῦτο ἡ ἐν αὐτῇ τῇ Ἀμερικῇ διεξαγωγὴ τοῦ πολέμου ἐγένετο κατ' ὀλίγον χαλαρωτέρα. Οὐ μόνον δ' οἱ Γαλλικοὶ καὶ Ἰσπανικοὶ στάλοι κατενυπάχουν τὰ Ἀγγλικὰ πλοῖα εἰς τὰ ὄδατα τῶν δυτικῶν Ἰνδιῶν, εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὥκενὸν καὶ τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν, ἀλλὰ καὶ οἱ Ὀ. L. lardοὶ περιεπλέγθησαν εἰς τὸν κατὰ τῆς Ἀγγλίας πόλεμον, ὅτε ήθέλησαν νὰ προστεθῶσιν εἰς τὴν ΕΝΟΠΛΟΝ ΣΥΜΜΑΧΙΑΝ ΤΗΣ ΟΥΔΕΤΕΡΟΤΗΤΟΣ. Ὁπως δηλ. περιορίσωσι τὴν ἰσχυρὰν κατὰ θάλασσαν δύναμιν τῶν Βρεταννῶν, οἵτινες διαρκοῦντος τοῦ πολέμου παρενέβαλλον προσκύμματα εἰς τὸ ἐλεύθερον κατὰ θάλασσαν ἐμπόψηφιοποιήθηκε από το Νοστιπούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ριον, ἐκυράρχουν διὰ τῶν ὥπλισμάνων αὐτῶν πλοίων ὅλων τῶν θαλασσῶν, καὶ ἡγάγλουν τὰ πλοῖα πάντων τῶν λαῶν δι' ἐπαχθοῦς ἔξετάσεως τῶν ἀπηγορευμάτων (λαθρεμπορίων), συνωμολόγησεν ἡ Αἰκατερίνη Β'. μετὰ πολλῶν θαλασσίων κρατῶν συνθήκην, καθ' ᾧ ἐδόθη κῦρος καὶ ἴσχὺς εἰς τὸν λόγον « Οὐδέτερον πλοῖον! Οὐδέτερον κτῆμα! » καὶ ἥθελεν ἐπιτραπῇ τὸ ἐμπόριον τῶν οὐδετέρων κρατῶν εἰς τὰ παράλια καὶ τοὺς λιμένας τῶν πρὸς ἄλλήλας πολεμουσῶν δυνάμεων. Εἰς τὴν συμμαχίαν δὲ ταύτην τῆς οὐδετερότητος προσῆλθον κατὰ μικρὸν ἡ Ῥωσία, Δανιμαρκία, Σουηδία, Πρωσία, Αὐστρία, Νεάπολις καὶ Πορτογαλία· ἀλλ' ἡ Ολλανδία, τῆς ὁποίας ἡ προσθήκη ἔνεκα τῆς θέσεως αὐτῆς καὶ θαλασσίας δυνάμεως ἥθελεν εἰσθαι τὰ μάλιστα οὐσιώδης, ἀνέβαλλεν ἐπὶ πολὺν χρόνον νὰ προστεθῇ, μέχρις οὗ λαθοῦσα ἡ Ἀγγλία γνῶσιν τοῦ σχεδίου, ἔσπευσε νὰ κηρύξῃ πρὸς τοὺς Ολλανδοὺς τὸν πόλεμον (Νοέμ. 1780), πρὶν οὗτοι δυνηθῶσιν νὰ εἰδοποιήσωσι εἰς τὴν Πετρούπολιν δτε προστίθενται εἰς τὴν συμμαχίαν. Ἐκ τούτου δ' ἀπεχωρίσθη ἡ Ολλανδία ἐξ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν οὐδετέρων δυνάμεων, καὶ ἐπομένως δὲν ἥδυνατο πλέον νὰ προστεθῇ εἰς τὴν συμμαχίαν.

Σημ. Ο ΠΙΤΤ δὲν ἐπέζησε πλέον εἰς ταύτην τὴν στροφὴν τοῦ πολέμους Σφοδρὸς τις λόγος ἐκλόνεισε τοσοῦτον τὴν ἐξησθενισμένην αὐτοῦ ὑγείαν, ὥστε ἔπειτα εἰς τὸ κοινθούλιον, καὶ δλίγον μετὰ ταῦτα ἀπεβίωσεν εἰς τὴν ἀγροτικὴν ἐπαυλίν του (1778).

§. 7. Οὐδέποτε ἡ κατὰ θάλασσαν ἀρχὴ τῆς Ἀγγλίας εἶχεν ἀπειληθῆ πλειότερον ἢ νῦν. Ἄλλ' ὅ, τι εἶχεν ἐπινοθῆ πρὸς ἀπώλειαν τοῦ ὑπερηφάνου ντσιωτικοῦ λαοῦ, ἐχροσίμευσεν ἐν μέρει πρὸς λάμπρυσιν αὐτοῦ. Ἡ Ολλανδία δηλ., ἔνθα ὁ μὲν κληρονομικὸς ἐπαρχος Γουλέλμος Ε'. καὶ ὁ ποτὲ ἐπίτροπος αὐτοῦ καὶ παντοτεινὸς σύμβουλος Ἔργοτιος ὁ Βρουνσβίγης ἔκλινον ὅλως πρὸς τὸ μέρος τῆς Ἀγγλίας, ἀλλ' οἱ ἀριστοκρατικοὶ ἔξι ἐμπορικῶν συμφερόντων ἦσαν ἡνωμένοι μετὰ τῆς Γαλλίας, ἐβλάψθη πολὺ εἰς τὰς ἀποικίας αὐτῆς, τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ναυτιλίαν διὰ τοῦ πολέμου τούτου. Ο δὲ Γαλλικὸς καὶ Ισπανικὸς σόλος ἐνικήθη πολλάκις ὑπὸ τοῦ Ἀγγλου ναυάρχου

‘Ρόδης’ καὶ ἡ Αἰκατερίνη τῆς Ρωσσίας παρηγήθη πάλιν ἐκ τῆς συμμαχίας τῆς οὐδετερότητος, ὅπερ ἔγινεν αἰτία τῆς διαλύσεως αὐτῆς. Μόνον δὲ ἐν Ἀμερικῇ ἦτον ἐναντία εἰς τοὺς Ἀγγλους ἡ τύχη τοῦ πολέμου. Οὐ γεννάioς στρατηγὸς Κορνουαλ.lliς ἐνεκλεισθῆ (19. Οκτ. 1781) ὑπὸ τοῦ Γαλλαμερικανικοῦ στρατοῦ ἐν Ἰορκτοούρω τοσοῦτον στενῶς, ὥστε ἡναγκάσθη νὰ παραδοθῇ μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν στρατιωτῶν. Τούναντίον δὲ ἐτελείωσεν (1782) ἡ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΟΥ ΓΙΒΡΑΛΤΑΡ, ἐφ' ἣς εἶχον στραφῆ τὰ βλέμματα ἀπάσης τῆς Εὐρώπης, ἡττηθέντων τῶν ἐχθρῶν τῆς Ἀγγλίας, καὶ ἐδόξασεν αἰωνίως τὸν φρούραρχον Ἐλιώτορ καὶ τὰ ἐξ Ἀννοβέρανῶν τῶν πλειστῶν στρατεύματα αὐτοῦ.

Ἡ ὄχυρὰ δηλ. πόλις Γιβραλτάρ, ἡτις εἶχε περιέλθει εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ἀγγλων εἰς τὸν περὶ διαδοχῆς τοῦ Ἰσπανικοῦ θρόνου πόλεμον, εἶχεν ἀποκλεισθῆ ἐκ πολλοῦ χρόνου κατὰ ξηρὰν ὑπὸ Γαλλικῶν καὶ Ἰσπανικῶν στρατευμάτων, καὶ ἐμελλεν ἡδη νὰ πολιορκηθῇ καὶ κατὰ θάλασσαν διὰ μέσου τῶν « πλωτῶν καρονιοστοιχιῶν » (Σεπτ. 1782). Αὕτη δὲ ἡ ὑπὸ τοῦ Γάλλου μηχανικοῦ Δαρσὼν ἐπινοηθεῖσα ἐφεύρεσις συνίστατο εἰς τοῦτο, ὅτι ἀριθμός τις πλοίων ἄνευ ἴστων μετὰ στέγης πλαγίας καὶ ἐλαστικῆς ἐκαλύπτετο ὑπὸ δερμάτων διαβρόγχων, διὰ τῶν ὅποιων ἡλπίζον ὅτι ἡθελον δυνηθῆ νὰ πλησιάσωσιν εἰς τὸ φρούριον ἀκινδύνως. Ἀλλ' ἡ μεθ' ὑπερόγκων δαπανῶν ἐπιτελεσθεῖσα αὔτη ἐπιχείρησις ἀπεδείχθη μετ' ὀλίγον ὅτι ἡτο μηδαμινή. Αἱ πλέουσαι κανονιοστοιχίαι μετὰ τῶν ἐκ δερμάτων στεγῶν αὐτῶν ἐπυρπολιθήσαν καὶ κατεστράφησαν ὑπὸ σφαιρῶν διαπύρων, καὶ ἐματαιώθη οὕτως ὅλον τὸ σχέδιον. Τὸ Γιβραλτάρ ἐμεινεν εἰς τὴν κατοχὴν τῶν Ἀγγλων.

§. 8. Ἐν τούτοις εἶχον ἔλθει εἰς τὸ ὑπουργεῖον τὰ μέχρι τούδε μέλη τῆς ἀντιπολιτεύσεως Φάξιος, Βούρκης, Σχεριδάν. Οὗτοι δὲ ἔκλινον μᾶλλον, ἢ οἱ προκάτοχοι αὐτῶν, εἰς εἰρηνικὴν μετὰ τῆς Ἀμερικῆς σύμβασιν ἐπὶ τῷ ὄρῳ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν « ἡρωμένων κρατῶν » (Νοεμ. 1782). Ολίγον λοιπὸν μετὰ τὴν πολιορκίαν τοῦ Γιβραλτάρ ἤρχισαν διαποραγματεύσεις. Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σεις, αίτινες ἐπήνεγκον ἔπειτα τὸν Καγουάριον τοῦ ἐπιόντος ἔτους (1873)· τὴν ΕΙΡΗΝΗΝ ΤΗΣ ΒΕΡΣΑΛΙΑΣ. Ἐν ταύτῃ δ' ἀνεγγυωρίσθη μὲν ἡ ἀτεξαρτησία τῶν ἀρχτών Ἀμερικανικῶν κρατῶν, ἐξωμαλύνθησαν δὲ αἱ ἀμοιβαῖαι ἀξιώσεις τῶν ἐπιλοίπων πρὸς ἄλλήλας πολεμουσῶν δυνάμεων, διὰ τῆς παραχωρήσεως ἢ ἀποδόσεως τῶν κυριευθεισῶν πόλεων καὶ νήσων. Τὴν μεγίστην ζημίαν ὑπέστη ἡ Ὀλλανδία. Ὁ ἀτυχῆς πόλεμος εἶχεν ἀγοίζει εἰς τὴν θαλάσσιον αὐτῆς δύναμιν καὶ τὸ ἐμπόριόν της πληγάς, ἐκ τῶν ὅποιων οὐδέποτε πλέον ἀνέλαβε. Ἐκτὸς τῶν ἀθεραπεύτων ζημιῶν, ἂς ὑπέστησαν αἱ εἰς τὰς Ἀνατολικὰς καὶ Δυτικὰς Ἰνδίας ἐμπορικὰς ἀποικίας, ἐσμικρύνθησαν προσέτι πολὺ καὶ ἐν ταῖς Ἀνατολικαῖς Ἰνδίαις αἱ Ὀλλανδικαὶ κατακτήσεις. Ἐκτὸς δ' ἡ Ὀλλανδία ἦνώθη στενώτερον μετὰ τῆς Γαλλίας· ἀλλ' ὁ λαὸς, διεγειρόμενος ὑπὸ τῶν ἴδεων τῆς δημοκρατικῆς ἐλευθερίας καὶ ἰσότητος, αἴτινες διεδόθησαν εἰς τὴν Εὐρώπην ἀπὸ τοῦ Ἀμερικανικοῦ πολέμου, ἐδήλωσε τὴν πρὸς τὴν Ἀγγλόφρονα κυβέρνησιν ἀγανάκτησιν του, ἐπαναστὰς κατ' αὐτῆς. Ὁ δοῦς τῆς Βρουνοβήγης Ἔργος τοιος ἦναγκάσθη νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν χώραν (1784), ὁ κληρονομικὸς ἔπαρχος καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἦπειλήθησαν, καὶ εἰς τινας πόλεις ἐφάνησαν ἀποστασίαι ὄπλισθέντος τοῦ λαοῦ (1785). Ἀλλ' ἀνησυχήσας διὰ τὴν ἐπαυξανομένην ἀποστασίαν διέταξεν ἐπὶ τέλους ὁ Φριδερίκος Γουλιέλμος Β'. τῆς Πρωσίας, ἀδελφὸς τῆς κατὰ κληρονομίαν ἐπάρχου, νὰ εισβάλωσι στρατεύματα εἰς τὴν Ὀλλανδίαν. Ταῦτα ἔθηκαν ταχέως τέρμα εἰς τὴν ἐπανάστασιν, καὶ ἀποκατέστησαν πάλιν τὴν τάξιν (1787).

Μόνη ἡ Ἀμερικὴ ἐξῆλθε μετὰ κέρδους ἐκ τοῦ πολέμου. Μετὰ πολυειδεῖς περὶ πολιτείας ἀγῶνας συνεφώνησαν ἐπὶ τέλους τὰ (1788) «ἡνωμένα κράτη» ὡστε ἡ ἀνωτάτη κυβέρνησις τῆς συμμαχίας ἔμελες νὰ συγίσταται ἐκ τῆς ΣΥΝΟΔΟΥ καὶ ἐνὸς προέδρου ἐκλεγομένου ἐκ νέου πᾶν τέταρτον ἔτος. Ἡ Σύνοδος διαιρεῖται εἰς τὴν Γερουσίαν, εἰς τὴν ὅποιαν σέλλες πᾶν κράτος δύω ἀπεσταλμένους, καὶ εἰς τοὺς ἀρτιπροσώπους, οἵτινες ἐκλέγονται πᾶν δεύτερον ἔτος ὑφ' ἀπάντων τῶν πολιτῶν φημιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τῶν τοῦ δημοκρατικοῦ ἐν Ὁμοσπονδίᾳ κράτους ἐλευθέρως καὶ μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς περιουσίας. Ἡ δὲ δικαστικὴ ἐξουσία εἶναι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἀρωτάτου δικαστηρίου τῆς Ὁμοσπονδίας καὶ ἀριθμοῦ τινος δικαστηρίων τῷρ τομῶν μετὰ ἐνόρκων. Πᾶν δὲ κράτος χωριστὰ ἔχει πάλιν ἐλευθέρων αὐτεζάρτητον κυβέρνησιν πρὸς διοίκησιν τῶν ἐσωτερικῶν αὐτοῦ πραγμάτων, μετὰ συνεδρίου τῆς χώρας καὶ πανταχοῦ βασιλεύει θρησκευτικὴ ἐλευθερία ἀρευ ἐκκλησίας τοῦ κράτους. Ἡ Σύνοδος ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς νομοθεσίας, φορολογίας, τοῦ ὅριζει τὰ τῷρ δασμῶν καὶ τῆς ἐμπορίας, τοῦ κηρύττειν πόλεμον, συνομολογεῖν εἰρήνην κτλ. Ὁ δὲ πρόεδρος εἶναι ἀρχιστράτηγος τῆς κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν δυνάμεως, καὶ διορίζει πάντας τοὺς ὑπαλλήλους. Ὁκτὼ ἔτη περιεβλήθη ὁ ἀξιος. Οὐασιγγτὼν τὸ ἔντιμον τοῦτο ἀξιώμα. Ὁ Φραγκλῖνος ἀπέθανε τὸ 1790 84ετὴς γέρων, θρηνούμενος παρ' ὅλων ὑπῆρξε δὲ πολιτικὸς ἀνὴρ συνετὸς μὲν καὶ πρακτικὸς, ἀλλ' ἀνευτινὸς ἴδεώδους.

3. Νεωτερισμοὶ τῶν ἡγεμόνων καὶ ὑπουργῶν.

§. 9. Ἡ Γαλλικὴ φιλοσοφία τῶν φώτων καὶ τὸ σύγχρονον ἐν Παρισίοις πνεῦμα ἡσκησαν μεγίστην ἐπιφρόνην εἰς τὰς δοξασίας καὶ τὸν τρόπον τοῦ διοικεῖν τῶν ἡγημόνων καὶ κυβερνήσεων. Οὐ μόνον ὅτι ἀπαντά τὰ προϊόντα τῆς Γαλλικῆς φιλολογίας ἀνεγινώσκοντο μετ' ἀγάπης καὶ ἐθαυμάζοντο ὑπὸ τῶν ὑψηλοτέρων κύκλων τῆς Εὐρώπης, ἀλλ' ἂτο πρὸς τούτοις ἔθος, ὥστε ἡ πρόκριτος νεολαία νὰ διατρίβῃ χρόνον τινὰ ἐν Παρισίοις πρὸς τελειοποίησιν τῆς ἐκπαιδεύσεως αὐτῆς, καὶ οὐδεὶς ἐπίσημος ἀνὴρ ἡδύνατο νὰ ἐπίσηται ἀξιώματα καὶ ὑπόληψιν, ἀν δὲν ἦθελεν ἐσισκεφθῆ τοὺς πκευματώδεις κύκλους εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Γαλλίας. Πάντες οἱ ἡγεμόνες καὶ πολιτικοὶ προσέπαθουν νὰ ἀποκτήσωσι τὴν εὑνοιαν τῶν Γάλλων συγγραφέων καὶ φιλοσόφων πρέπει λοιπὸν νὰ θαυμάσῃ τις, ὅτι εἰς τὰς τοεῖς τελευταίας δεκαετηρίδας, αἴτινες προηγήθησαν τῆς Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, ἐπεχειρήθησαν πολλοὶ γεωτερισμοὶ καὶ ἀναμορφώσεις, αἵτινες εἶχον τὴν ἀρχὴν αὐτῶν εἰς τὸ ὑπό τῆς Γαλλίας δημιουργῆθεν σύγχρονον πνεῦμα; "Ο, τι ἐπεκύρουν ώς ἀλήθειαν ἐν λόγῳ καὶ ἐγγράφῳ, προσεπάθουν νὰ μεταφέρωσι καὶ ἐμπράκτως εἰς χρῆσιν. Διὸ ἐδείχθη ἀπανταχοῦ σφοδρὰ τάσις, ὅπως μεταξύθυμίσισι μὲν παλαιὰ θεσπίσματα καὶ σχήματα, συνηθείας καὶ δικαιώματα, συμφωνήσωσι δὲ πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς διὰ νέων διατάξεων. Εἰς τὰ θρησκευτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ πράγματα ἐδηλώθη κατὰ πρῶτον τὸ πνεῦμα τοῦτο τῆς ἐποχῆς εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ ἐλευθερόφρονος καὶ μεγαλοψύχου αἰζιώματος τῆς ἀρεξιθρησκείας, εἰς τὴν διάλυσιν τοῦ τάγματος τῷ 'Ιησουντεῖτῷ καὶ τοῦ ιεροδικείου, καὶ τὴν μετρίασιν πάντων τῶν εἰς κίνδυνον ἐμβαλλόντων τὴν φιλανθρωπίαν καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου θεσμῶν καὶ διατάξεων. Ἐνεργητικώτατα δὲ καὶ εὐεργετικώτατα ἡματεῖδηλώθη ἡ νέα ἐποχὴ τοῦ ἀνθρωπισμοῦ εἰς τὰ τῆς δικαιοδοσίας καὶ τῆς κοινωνικῆς θέσεως τῶν τάξεων, καθόσον προσεπάθουν ἀπανταχοῦ νὰ ἴδρυσωσι τὸ ισοδίκαιον πάντων τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ᾧτο δυνατὸν, καὶ νὰ ἐλλαττώσωσιν ἢ καταργήσωσι τὰ ἐκ τοῦ Μεσαιωνὸς προερχόμενα δικαιώματα καὶ βάρη. Εἰς πολλὰς δὲ χώρας ἔχει ραφετήθησαν οἱ δουλοπάροικοι, κατηργήθη ἡ θητεία, καὶ κατεπαύθησαν καταθλιπτικαὶ ἢ ἀτεμωτικαὶ σχέσεις· νέα δὲ νομικὰ βιβλία καὶ θεσπίσματα τῆς δικαιοδοσίας κατήργησαν τὰς σκληρὰς τιμωρίας χρόνων τραχέων καὶ σκυθρωπῶν, ὡς βασάνους, τροχοὺς κτλ. καὶ ἔδωκαν κῦρος καὶ εἰς αὐτὰς τὰς κατὰ τῶν ἐγκληματῶν ἀπαιτήσεις τῆς ἀνθρωπότητος. Εἰς δὲ τὴν πολιτικὴν οἰκονομίαν κατεστάθησαν ἐν Γαλλίᾳ νέα ἀξιώματα, τῶν ὅποιων ἔκαμαν χρῆσιν εἰς πολλὰς χώρας. Κατὰ τὰ ἀξιώματα ταῦτα « τὰ χρήματα εἰναι ὁ μοχλὸς τῆς πολιτικῆς τέχνης »· διὸ ἔτεινον πρὸ πάντων εἰς τὰ νὰ εἰσπράξωσιν ὅσον τὸ δυνατὸν πλειότερα εἰσοδήματα πρόχειρα διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ ἐπωφελήματος τῶν φυσικῶν δυνάμεων. Καὶ εἴγε μὲν ἡ προσπάθεια αὕτη ἀποτέλεσμα ὅτι προήγετο ἡ γεωργία, ἡ μεταλλευτική, δασοτομία κ. τ. τ. καὶ ἐπεζοηθοῦντο τὸ ἐμπόριον, ἡ βιομηχανία καὶ αἱ ἐπωφελεῖς

έφευρέσεις, ἀλλ' ἐπέφερε πάλιν καταθλιπτικοὺς δεσμοὺς, βασιλικὰ προνόμια τοῦ ἡμπορίου (regie), ἐμμέσους φορολογίας καὶ χαρτονομίσματα.

§. 10. Πρῶτος μεταρρύθμισας τὰς πολιτικὰς σχέσεις κατὰ τὰ ἀξιώματα ταῦτα, ὑπῆρξεν ὁ ἐν ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΔΙ ΠΟΜΒΑΔ, παντοδύναμος ὑπουργὸς τοῦ Ἰωσῆφο Ἐμμανουὴλ (1750—1777). Ἐπωφεληθεῖς ἀπόπειράν τινα φόνου κατὰ τοῦ βασιλέως, τῆς ὁποίας αἰτίαν ἐνόμισκν τὴν ἴσχυρὰν οἰκογένειαν Τανώρα καὶ τὰς εἰσηγήσεις τῶν Ἰησουτῶν, ἀπεμάκρυνεν (1759) ἐκ τῆς Πορτογαλίας βιάλιως τὰ μέλη τοῦ τάγματος τούτου, καὶ ἔπειτα προσεπάθησε νὰ ἐκπαιδεύσῃ τὸν λαὸν ἰδρύων νέας σχολῆς καὶ διαδίδων τὰ βιβλία. Ἡ δὲ ἀποτελεσματικὴ δραστηριότης τοῦ ἴσχυροῦ ἀνδρὸς ἀπεκτείνετο εἰς ὅλας τὰς σχέσεις. Ἐβελτίωσε τὰ πολεμικὰ καὶ στρατιωτικὰ διά τινος Γερμανοῦ στρατηγοῦ (Γουλ. τοῦ Λιππε-Σχαουμβούργου), προήγαγε τὴν γεωργίαν καὶ βιομηχανίαν, ὅπως ἀποσπάσῃ τὸν λαὸν ἐκ τῆς ῥυπαρίας καὶ ὀκνηρίας καὶ ὅτε τρομερός τις σεισμὸς κατέστρεψεν (Νοεμ. 1775) ἐν Λισσαβῶνε 30,000 οἰκίας, ἐφρόντισεν ἀκαμάτως νὰ θεραπεύσῃ τὰς πληγάς. Ἀλλὰ μετὰ τῆς τόλμης καὶ τῆς ἴσχυρᾶς θελήσεως τοῦ μεταρρύθμιστοῦ ἦνονεν ὁ Πομβᾶλ δεσποτικὴν τραχύτητα καὶ αὐθαίρεσίαν. Πᾶσαι αἱ φυλακαὶ ἦσαν πλήρεις τῶν ἀντιπολιτευομένων αὐτῷ. "Οτε δ' οὗτοι ἤλευθερώθησαν ἐπὶ τῆς κυρενήσεως τῆς ἀσθενοῦς Μαρίας († 1816), ἤνωθησαν ὅπως κρημνίσωσι τὸν ὑπουργόν" μετὰ δὲ τούτο ἐπανῆλθον πάλιν εἰς τὴν Πορτογαλίαν τὰ θλιβερὰ καθεστώτα τῶν προτέρων χρόνων. — Καὶ ἐν ΙΣΠΑΝΙΑΙ δὲ ἔγειναν δρμοὶ αἱ ἀπόπειραι πρὸς μεταρρύθμισιν τῶν πολιτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν καθεστώτων ἐπὶ ΚΑΡΟΛΟΥ τοῦ Γ'. (1759—1788) διά τιγων ἐλευθεροφρόνων ὑπουργῶν, οἵος ὁ ΑΡΑΝΔΑΣ κ. λ. "Οτε δὲ οἱ Ἰησουϊταὶ ἀντέτεινον εἰς τοὺς νεωτερισμοὺς, διέταξεν ὁ Ἀράνδας νὰ συλλάθωσιν εἰς μίαν μόνην νύκτα 5,000 μέλη τοῦ τάγματος, νὰ ἐμβιβάσωσιν αὐτοὺς εἰς πλοῖα ἀνευ διακρίσεως ἡλικίας ἢ τάξεως, καὶ νὰ ἀποστείλωσιν αὐτοὺς μετὰ μεγάλης τραχύτητος ὡς ἐγκληματίας εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν κράτος. Τὰ κτήματα ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

αύτῶν ἐδημεύθησαν καὶ τὰ καταστήματά των ἐκλείσθησαν· Κατὰ τὰ τελευταῖα ὅμως ἔτη τῆς κυβερνήσεως τοῦ Καρόλου Γ'., ἔλαβεν ἐκ νέου ὁ κλῆρος καὶ τὸ ιεροδικεῖον μεγάλην δύναμιν, καὶ ἐξουθένισεν ἡ ἐκολόθωσε πάλιν τοὺς πλείστους νεωτερισμούς. — Ἐν ΓΑΛΛΙΑΙ: δ' ὡσαύτως ἀνῆκεν εἰς τὸν προσεκτατὰς τῶν φώτων καὶ τῆς προσδόου ὁ ὑπουργὸς Σουαζέλ· ἀλλ' ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τοῦ φιλοδόνου βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ ΙΕ'. οὐδεὶς νεωτερισμὸς ἥδυνκτο νὰ εύθαλήσῃ. Τούναντίον δὲ μετὰ τὴν εἰς τὸν θρόνον ἀνέβασιν τοῦ Λουδοβίκου ΙΣΤ'. προσεκλήθησαν εἰς τὸ ὑπουργεῖον δύω ἄνδρες, οἵτινες εἶχον τὴν θέλησιν καὶ τὴν δύναμιν νὰ ἀνορθώσωσι διὰ θεμελιωδῶν μεταρρύθμισεων τὴν ἀνατραπεῖσαν πολιτείαν, — ὁ Τυργάτος καὶ ὁ Μαλεσσέρβης. Κατὰ τὰς προθέσεις αὐτῶν ἔμελλε (1776) νὰ εἰσαχθῇ νέος τοῦ φορολογεῖν, τρόπος νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὰ βάρη τῆς πολιτείας ὁ κλῆρος καὶ οἱ εὐγενεῖς, καὶ νὰ μεταβληθῶσι συμφώνως πρὸς τοὺς κατρούς αἱ μεσαιώνιοι σχέσεις. Ἐν πᾶσι δὲ ἔμελλε νὰ ἔχῃ κῦρος ἴσσοτης τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων, χωρὶς νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὄψιν τὸ πρόσωπον, ἡ τάξις καὶ ἡ θρησκεία. Ἀλλὰ τὰ σχέδια αὐτῶν ἐνκυάγησαν εἰς τὴν ἰδιοτέλειαν τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ κλήρου, καὶ εἰς τὴν διαφθορὰν τῆς αὐλῆς.

§. 11. Περὶ τοὺς αὐτοὺς δὲ χρόνους ἐπεχειρήθησαν εἰς τὰ βόρεια καὶ ἀρατολικὰ τῆς Εὐρώπης ὅμοιαὶ ἀπόπειραι μεταρρύθμισεως. Ἐν ΔΑΝΙΜΑΡΚΙΑΙ ἐπὶ τοῦ ἀμβλύνοος Χριστιάρου Ζ'. (1766—1808) κατώρθωσε νὰ λάβῃ τὸ ἀξιωμα τοῦ κομητοῦ τοῦ κράτους καὶ πρώτου ὑπουργοῦ ὁ Γερμανὸς ἱατρὸς ΣΤΡΟΥΓΕΝΣΕΗΣ διὰ τῆς ἰδίας ἔχυτον δεξιότητος καὶ τῆς εὐνοίας τῆς βασιλίσσης Καρολίνας Μαθίλδης, ἀδελφῆς τοῦ Γεωργίου Γ'. τῆς Ἀγγλίας. Ἐξωπλισμένος δὲ μὲ τὴν ἀνήκουστον πληροῦσιότητα, ὅτι πάντα τὰ ὑπ' αὐτοῦ ὑπογεγραμμένα καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἀνακτοβουλίου φέροντα διατάγματα ἔμελλον νὰ ἔχωσι τὴν αὐτὴν ἴσχυν, ὡς ἀνὴθελον εἰσθαι ὑπογεγραμμένα ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βασιλέως, ἐξέδωκεν ὁ Στρουγενσέης πολλὰς διατάξεις συμφώνως μὲ τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς πρὸς ἀνακούφισιν τῆς τάξεως τῶν πολιτῶν καὶ χωρικῶν, πρὸς περιορισμὸν τῆς δυνάμεως τῶν εὐγενῶν, πρὸς βελτίωσιν τῶν Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

δικαστικῶν κ. τ. τ. Ἀλλὰ στερούμενος σημαντικῶν πλεονεκτημάτων, ισχύος χαρακτῆρος, θάρρους καὶ ἀπορασιστικότητος, κατέστη μετ' ὅλιγον εἰς τοιούτον βαθμὸν εὐπρόσδιλητος, ὥστε ἡ πτῶσις αὐτοῦ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐπέλθῃ. Ἡ μετὰ τῆς μεγαλόφρονος μὲν, ἀλλ' ἀπερισκέπτου βασιλίσσης, ἐμπιστευτικὴ αὐτοῦ σχέσις ἔλαβε κακὴν σημασίαν· μεταχειριζόμενος δὲ τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν εἰς ἀπάσας τὰς ὑποθέσεις τῆς ὑπηρεσίας, καὶ προσκαλῶν ὑπαλλήλους Γερμανοὺς, ἤγγισε τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα τῶν Δανῶν· καὶ δεῖξας πρὸς τούτοις μεγάλην ἀτολμίαν κατά τινα μηδαμινὴν ἐπανάστασιν τῶν στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν, κατέστητεν ἐκυτὸν ἀξιοπεριφρόνητον, καὶ ἐνεποίησε θάρρος εἰς τοὺς ἔχθροὺς αὐτοῦ. Μετά τινα λοιπὸν βασιλικὸν χορὸν εἰσῆλθεν ἡ Ιουλιανὴ, μητριὰ τοῦ Χριστιάνου, μετά τινων τῶν πιστῶν αὐτῆς εἰς τὸν κοιτῶνα τοῦ βασιλέως, καὶ παρεκίνησεν αὐτὸν, παραστήσασα ἐπικειμένους κινδύνους, νὰ ὑπογράψῃ διατάγματά τινα συλλήψεως, προπαρατευασμένα ἦδη. Μετὰ τοῦτο λοιπὸν ἐρρίφθη εἰς τὸ δεσμωτήριον δὲ Στρουενσένης μετὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ Βράγδη, καὶ ἐτιμωρήθη ὡς ἔνοχος ἐσχάτης προδοσίας, καρατομηθεὶς καὶ στερηθεὶς τῆς δεξιᾶς χειρὸς μετὰ διαδικασίαν τὰ μάλιστα ἄδικον (28. Αύγ. 1772). Ἡ δὲ Καρολίνα Μαθίλδη, προδοθεῖσα ἔνεκα τῆς ἀδυναμίας τοῦ Στρουενσένη, ἀπεχωρέσθη ὑπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέθανε μετὰ τρία πλήρη θλίψεως ἔτη ἐν Κέλλῃ (1775). Πεσόντος δὲ τοῦ Στρουενσένη, κατέλαβε τὴν κυβέρνησιν ἡ Ιουλιανὴ, καὶ κατήργησε διὰ τοῦ εὐνοούμενου αὐτῆς Γουλδέργη πάντας τοὺς ἀπαρέσκοντας εἰς αὐτὴν νεώτερισμούς. Ἀλλ' ὅτε ἔγινεν ἐνῆλιξ ὁ διάδοχος τοῦ στέμματος Φρειδερίκος, ἀνέλαβεν ἐν ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὴν κυβέρνησιν, καὶ ἀνέθηκε τὴν διεύθυνσιν τοῦ ὑπουργείου εἰς τὸν χρηστὸν κόμπτα Βεργοτορφίου.

§. 12. Ἐν ΣΟΥΗΔΙΑΙ: ἔφθασεν εἰς τὸν κολοφῶνα αὐτῆς ἡ ἀρχὴ τῶν εὐγενῶν ἐπὶ τοῦ ἀγαθοῦ βασιλέως Ἀδόλφου Φρειδερίκου (1757—1771). Τὸ πάσας τὰς ἀρχὰς διευθύνον συμβούλιο τοῦ κράτους συνίστατο ἐξ ἀνθρώπων ἀνευ φιλοτιμίας καὶ φιλοπατρίας, οἵτινες ἐπώλουν ἑαυτοὺς εἰς ζένας δυνάμεις,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ ύπηρέτουν ἔκείνας τὰς αὐλάς, παρ' ὃν ἐλάμβανον τὰ μέγιστα χρηματικὰ ποσά· ἡ δὲ τιμὴ καὶ εὐδαιμονία τῆς γύρως αὐδόλως ἐλαμβάνετο ὑπὸ ὅψιν. Δέω δὲ κόμματα, « πῖλοι » καὶ « σκοῦφοι » ὄνομαζόμενα, ὃν τὸ μὲν ἐδωροδοκεῖτο ὑπὸ τῆς Γαλλίας, τὸ δὲ ὑπὸ τῆς Ρωσίας, ἐμίσουν καὶ κατεδίωκον ἀλληλαγχανόμενος, καὶ ἔκαμνον τὴν συνέλευσιν τοῦ κράτους θέατρον τῶν ἐχθρικῶν αὐτῶν προσθολῶν. Ὁ δὲ βασιλεὺς οὐδεμίαν εἶχε δύναμιν ἢ ὑπόληψιν. Ἀλλ' ἡ κατάστασις αὕτη ἐλαττεῖλος, στέ τινες εἰς τὸν Θρόνον, ἀποθανόντος τοῦ Ἀδόλφου Φρειδερίκου, ὁ ἄξιος καὶ λαοπόθητος ΓΟΥΣΤΑΥΟΣ ὁ Γ'. (1771—1792). Ἀνδρεῖος, ἵπποτικὸς καὶ εὐπροσήγορος, εἴλκυσεν εὐκόλως τὸν Σουηδικὸν στρατὸν καὶ λαὸν πρὸς τὸ μέρος αὐτοῦ, καὶ ἤναγκασεν ἔπειτα τὸ συμβούλιον τοῦ κράτους, περιστοιχίσας μετὰ στρατευμάτων τὸ συμβουλευτήριον αὐτοῦ, νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν ἀλλαγὴν τοῦ πολιτεύματος. Διὰ τῆς ἀναιμάτου δὲ ταύτης « ἐπαναστάσεως » ἀπεδόθη εἰς τὸ στέμμα ἡ ἐκτελεστικὴ ἔξουσία, καὶ τὸ συμβούλιον τοῦ κράτους περιωρίσθη εἰς τὰ ὅρια ἀρχῆς βουλευτικῆς. Καὶ εἶχε μὲν ὁ βασιλεὺς τὴν ἀρχιστρατηγίαν τῆς κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν δυνάμεως καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζειν πάντας τοὺς πολιτικοὺς καὶ στρατιωτικοὺς ὑπαλλήλους· ἐν περιπτώσει δύμως φροντογίας, διακηρύξεως πολέμου καὶ συρροιολογήσεως εἰρήνης, ὕρειλε νὰ ζητῇ τὴν συγκατάθεσιν τῶν τάξεων. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγα ἔτη (1788) ἡ λευθερώθη διά τινος τολμηροῦ βήματος καὶ ἀπὸ τοῦ περιορισμοῦ τούτου, καὶ ἀπένειμεν οὕτως εἰς τὸ στέμμα ἀπειροίσταν ἔξουσίαν. Πρωικισμένος δὲ μὲ πολλὴν εὐφυίαν καὶ βασιλικὰ πλεονεκτήματα, ἐπωφελήθη ὁ Γουσταύος Γ'. τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ θέσιν πρὸς πολυειδεῖς, μεταρρύθμισεις καὶ διατάξεις εἰς τὰ τῆς διοικήσεως καὶ δικαιοδοσίας, σκοπὸν προτιθεμένας τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ λαοῦ συμφώνως πρὸς τὸ πνεῦμα τῆς ἐποχῆς. Ἀλλὰ πολλὰ τῶν ὑπὸ αὐτοῦ πραγμάτων προηλθον ἐκ τῆς πρὸς τὴν πολυτέλειαν ἀγάπης, τῆς ἐπιθυμίας τοῦ νὰ μιμηθῇ τὰ Γαλλικὰ ζῆθι καὶ ἐκ τῆς αλίσεως αὐτοῦ πρὸς τὴν ἐκλείψασαν ἵπποτικὴν ἐποχήν. Ἡ ἔδρυσις ἀκαδημίας κατὰ τὸ σχῆμα τῆς Γαλλικῆς, ἡ κτίσις θεάτρων καὶ οἰκων μελοδραμάτων, καὶ ἡ ἀναζωοποίη-

σις τῶν ιπποδρομίων καὶ δακτυλιοειδῶν δρόμων (carrouisels) ἔγιναν αἰτία μεγάλων ἑξόδων εἰς τὴν πτωχὴν χώραν. Τὰ πρὸς τὴν ἐποχὴν ἀσύμφωνα ὥρωϊκά ὄντειρα τοῦ βασιλέως, καὶ αἱ ιπποτικαὶ φαντασιοπίαι του, ἔδωκαν εἰς τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ ἡμαρτημένην διεύθυνσιν. Ἡ ἀγάπη τοῦ λαοῦ ἑξέλειπεν ὅσημερας πλειότερον, ὅτε ἐκήρυξε τὴν δικήθησιν τῆς βασιλικὴν προγόμνοιο, καὶ ἡνάγκασε τοὺς Σουηδοὺς νὰ ἀγοράζωσιν ἀκριβὲς ἀπὸ τὰ βασιλικὰ ῥικοπωλεῖα ποτὸν, τὸ ὅποιν παρεσκευάζετο πρότερον παρὰ πάσις οἰκογενείας παρ' ἔχυτῇ ὅτε ἐπεχείρησε κατὰ γῆν καὶ κατὰ Θάλασσαν πόλεμον πρὸς τὴν Ρωσσίαν (1788—90) ἀνωρελῆ καὶ πολυέξοδον καὶ ὅτε τέλος, πρὶν ἔτι ἐπουλωθῶσιν αἱ πληγαὶ, ἐμελέτησε νέον πρὸς τὴν Γαλλίαν πόλεμον, ὅπως ἀντιπράξῃ εἰς τὴν ἐπανάστασιν καὶ σώσῃ τὸ στέμμα τοῦ Λουδοβίκου ΙΣΤ'. Ἔξυφάνθη δὲ συνωμοσία, καὶ ὁ Γουσταῦος Γ', λαβὼν κατά τινα χορὸν μετημφιεσμένων πληγὴν πυροβόλου θανάσιμον ἐκ τινος πρώην ἀξιωματικοῦ τῆς φρουρᾶς Ἀρκαρστροιμίου, ἀπέθανεν ἐκ ταύτης μετὰ δώδεκα ἡμέρας (29. Μαρτ. 1792).

§. 13. Ἐν ΑΥΓΣΤΡΙΑ προτεπάθησε κατὰ πρῶτον ἡ ΜΑΡΙΑ ΘΗΡΕΣΙΑ, ἡνωμένη μετὰ τοῦ πεπαιδευμένου ὑπουργοῦ ΚΛΟΥΝΙΤΣΙΟΥ, νὰ καταργήσῃ πολυειδεῖς καταχρήσεις, καὶ νὰ εἰσαγάγῃ μεταβολὰς συμφώνως πρὸς τὴν ἐποχὴν. Τὰ στρατιωτικὰ καὶ πολεμικὰ μετερρύθμισθησαν, τὰ τῆς δικαιοδοσίας ἔθετιώησαν παντοειδῶς, ιδρύθησαν νέα ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, καὶ διετάχθη καλῶς ἡ πολιτικὴ οἰκονομία. Ἄλλῃ ἐφέρθη μετὰ προνοίας καὶ συνέσεως, καὶ προσεγγεῖ εἰς τὴν πίστιν τοῦ λαοῦ, τὰ ἔθνικὰ δικαιώματα καὶ τὰ πάτρια θεσπίσματα καὶ ἔθιμα. Ἀλλως ὅμως ἦρξεν διεγαλόφρων καὶ ἐνθουσιασμένος μὲν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ εὐδαίμονίας τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ κατά τι ταχέως καὶ προώρως ἐνεργῶν υἱὸς αὐτῆς ΙΩΣΗΦ Ο.Β' (1780 — 1790). Μόλις δηλ. ἔγινεν ἀπεριόριστος μονάρχης τοῦ μεγάλου Αύστριακοῦ κράτους, καὶ ἀμέσως ἐπεχείρησε πλῆθος μεταρρύθμισεων, αἵτινες τοῦτο μὲν ἐλύπουν τὸν κλῆρον καὶ τοὺς ζηλωτὰς τῆς ἐκκλησίας, τοῦτο δὲ ἐβλαπτον τοὺς προνομιούχους εὐγενεῖς, τοῦτο δὲ ἡγγιζον τὸ ἐθνικὸν αἴσθημα τῶν ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν οἶcos ὑπακούοντων λαῶν. Καὶ πρῶτον μὲν εἰσήγαγεν ἀρεξιθρησκεῖα, καὶ παρεχώρησεν εἰς τοὺς δόμολογοτάς τῆς Λουθηρικῆς, Καλβινικῆς καὶ Ἑλληνικῆς ἐκκλησίας, ἐλευθέραν ἀσκησιν τῆς θρησκείας καὶ ἵπα πολιτικὰ δικαιώματα πρὸς τοὺς καθολικούς· ἔπειτα δὲ ἡλάττωσε τὸν ἀριθμὸν τῶν μοραστηγῶν, καὶ ἐδαπάνησε τὴν ἐντεῦθεν προσληφθεῖσαν περιουσίαν τῶν ἐκκλησιῶν πρὸς βελτίωσιν τῶν σχολείων καὶ ἐδρυσιν κοινωφελῶν καταστημάτων· ἔπειρισε τὰς πορείας τῶν προσκυνητῶν καὶ τὰς πομπὰς, καὶ ἐδυσκόλυνε τὴν ἔνωσιν καὶ ἐπιμιξίαν τοῦ κλήρου αὐτοῦ μετὰ τῆς Ρώμης. Εἰς μάτην προσεπάθησαν δὲ πάπας Πίος δὲ ΣΤ'. πορευθεὶς (πρᾶγμα ἀνήκουστον) δὲ ἦδιος εἰς Βιέννην, νὰ πείσῃ τὸν αὐτοκράτορα διπως ἀλλάξῃ δρόμον (1782). ‘Ο αὐτοκράτωρ ἐδέχθη μὲν αὐτὸν μετὰ μεγάλης τιμῆς, ἀλλ’ ἐπέμεινεν εἰς τὰς προθέσεις αὐτοῦ. Οὐχ ἡττον δὲ ἀποτελεσματικὰς ὑπῆρξαν αἱ ἀραιορφώσεις τοῦ Ἰωσήπῳ ὡς πρὸς τὰς σχέσεις τοῦ κράτους καὶ τὰς πολιτικὰς. Ἐθεμελίωσε τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν, καταργήσας τὴν δουλοπαροικὴν, καὶ τὴν πολιτικὴν ισότητα τῶν δικαιωμάτων, εἰσαγαγὼν ισόμετρον φορολογίαν καὶ ισότητα ἐνώπιον τοῦ νόμου ἀνευ διακρίσεως προσώπου ή τάξεως. Κατὰ τοὺς νεωτερισμοὺς τούτους δὲ Ἰωσήπῳ Β'. εἰχε τοὺς εὐγενεστάτους σκοπούς· ἀλλ’ ἐνήργησε μετὰ τραχύτητος παραπολὺ μεγάλης, ἔλατης πολλὰ ὄλιγον ὑπὲ δψιν τὰς ὑρισταμένας σχέσεις, τὰ ἔθιμα καὶ τὰς προλήψεις, καὶ δὲν ἀφῆκεν εἰς τὴν σπορὰν τὸν ἀναγκαῖον πρὸς δρήμασιν χρόνον. Διὸ παρέσχεν εἰς τοὺς ἔχθρους τῆς προόδου ἀφορμὴν νὰ καταστήσωσιν ὅποκτον τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ καὶ τάσιν, καὶ νὰ στερήσωσι τοὺς καρποὺς τῶν τὴν εὐτυχίαν τῆς ἀνθρωπότητος σκοπὸν προτιθεμένων στοχασμῶν αὐτοῦ. Ὁθεν δὲτο γένεται τὸν εἰσαγάγη τὰς μεταξέρυθμίσεις αὐτοῦ καὶ εἰς τὰς Αὐστριακὰς Κάτω Χώρας, συνέστησεν ἐν Βρυξέλλαις νέον ἀρώτατορ δικαστήριον, καὶ ἔρχεται νὰ ἀνχυροφώνῃ ἐν Λαϊβέριῳ τὸ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν κληρικῶν διατελοῦν πανεπιστήμιον, ἀνεφάνησεν ἀνησυχίαι, αἴτινες ἐπὶ τέλους μετεβλήθησαν εἰς γενικὴν ἀποστασίαν (1787). Οἱ Κατωχωρῖται ἡρνήθησαν τοὺς φόρους, ἀπεδίωξαν ἐκ τῆς χώρας

τὴν ἐκεῖθι Λύστριακὴν κυβέρνησιν μετὰ τῆς ἀσθενοῦς φρουρᾶς, καὶ ἐκήρυξαν εἰς τινα συνέλευσιν τὴν ἀρεξαρτησαρ τῷ Κάτω Χωρᾶ (1790). Τὰ δὲ ὑπὸ τοῦ κλήρου καὶ τῶν εὐγενῶν ἐνεργηθέντα πραξικοπήματα ταῦτα, καὶ τὰ δύοια ἐν Οὐγγαρίᾳ συμβεβηκότα, κατέθλιψαν τὴν καρδίαν τοῦ εὐερεθίστου αὐτοκράτορος, καὶ ἐπετάχυναν τὸν θάνατόν του (20. Φεβρ. 1790), τοῦ δοπίου τὰ σπέρματα εἶχε λάθει διε ἐπολέμει πρὸς τοὺς Τούρκους σύμμαχος ὃν τῆς Ρωσίας εἰς τὰς παρὰ τὸν Δούναβιν χώρας (§. 18). Τοῦ Ἰωσήφ ἡ ἀκάματος δραστηριότης καὶ ἐνέργεια, μεθ' ἣς αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐφόροντιζε περὶ πάντων, ἐπέτρεπεν ἐλευθέρων τὴν εἰσόδον εἰς τὸν ἐπίσημον καὶ ταπεινὸν, καὶ κατέπιεν τὰς αὐθαιρεσίας τῶν ὑπαλλήλων, οὐδόλως ἔχετιμάτο· αἱ προθέσεις αὐτοῦ παρεγγνωρίζοντο καὶ ἐλάμβανον κακὴν σημασίαν, τὰ εὐγενέστατα αὐτοῦ σχέδια ἐμπαταιόνοντο καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ διεβάλλετο. 'Αλλ' ὁ μεταγενέστερος κόσμος, δύτις δύναται νὰ ἐκτιμήσῃ ὅρθότερον τοὺς σκοπούς αὐτοῦ καὶ τὰς προσπαθείας του, θέλει εὐλογεῖ πάντοτε τὸ ὄνομά του. 'Ο δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ διάδοχος Λεοπόλδος ὁ β'. (1790 — 2) ἀποκατέστησε πάλιν κατὰ τὸ μέγιστον μέρος τὰ παλαιὰ καθεστῶτα, καὶ ἐπανέφερεν οὕτω κατὰ μικρὸν τὴν ἡσυχίαν εἰς τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Οὐγγαρίαν. Οἱ δὲ δημοκρατικὰ φρονοῦντες Κατωχωρῖται ἡναγκάσθησαν νὰ ὑπακούσωσι διὰ τῆς ἔξουσίας τῶν ὅπλων.

§. 14. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ ἀπολίτιστος ΡΩΣΣΙΑ ἤθική τὴν ἐπιρροὴν τοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς ἐπὶ τῆς μακροχρονίου καὶ λαμπρᾶς κυβερνήσεως ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗΣ τῆς β'. (1762 — 96). 'Η αὐτοκράτειρα αὗτη εἶχε μεγάλα βασιλικὰ πλεονεκτήματα καὶ πνεῦμα ἐπιδεκτικὸν προόδου· εἶχεν ἀνταπόκρισιν μετὰ τοῦ Βολταίρου καὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ, ἐκάλεσε τὸν Διδερρῶτον εἰς τὴν Πετρούπολιν, καὶ προήγαγε τὰς τέγυνς καὶ ἐπιστήματα. 'Εβελτίωσε τὰ τῆς δικαιοδοσίας, ἐθεμελίωσεν ἀκαδημίας καὶ ἐκπαιδευτικὰ καταστήματα, καὶ ἐξέδωκε διαδέξεις τινὰς, αἵτινες ἔδωκαν εἰς τὸ κράτος παιδείαν τινα πρὸς τὸ φαινόμενον, καὶ ἐνεκμιάσθησαν μεγάλως ὑπὸ τῶν συγγραφέων τῆς Γαλλίας. 'Αλλὰ τὰ πλεῖστα ἦσαν ἀπάτη μόνον· ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτού Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἀπεικονίζει δὲ τὴν ὅλην αὐτῆς κυβέρνησιν ἡ περίφημος ἀποδημία τῆς αὐτοκρατείρας εἰς τὴν Ταυρίδα (1787), καθ' ἣν τεχνικὰ χωρία, συναθροισθέντες ποιμένες καὶ ἀγέλαι, καὶ ἀγροτικαὶ πανηγύρεις κατὰ τὸ μῆκος τῆς ὁδοῦ, ἔμελλον νὰ ἐπιβεβαιώσωσιν ὅτι ἡ χώρα ἦτον ἀνθράκ καὶ πολυπληθής. Ός πρὸς τὸν ἴδιωτικὸν δὲ βέον τῆς αὐτοκρατείρας καὶ τῆς αὐλῆς αὐτῆς, ἐπεκράτει ἐν Πετρουπόλει ἡ αὐτὴ ἀνηθικότης, ἀσωτεία καὶ φιλαδονία ἦτις καὶ ἐν Παρισίοις. Μετὰ τὸν Γρηγόριον Ὁρλώρ, εἰς τὸν ὄποιον ἡ φιλάδονις αὐτοκράτειρα ἐπέτρεψεν ἔκατην καὶ τὸ κράτος πρὸς ἀνταμοιβὴν διὰ τὴν κατὰ τὸν φόνον τοῦ συζύγου της συνεργίαν, ἥκολούθησε μέγας ἀριθμὸς ἄλλων ἐρχοτῶν, οἵτινες ἀπάντες ἀπήλαυσαν μεγίστας τιμῆς καὶ πλούτη. Η θέσις τοῦ εὐνοούμενου ἐραστοῦ τῆς αὐτοκρατείρας ἀπενέμετο ἐπὶ τέλους ὡς αὐλικὸν ἀξιωμα. Ἀλλ' οὐδεὶς ἀπήλαυσε τοσοῦτον πολυχρονίως τῆς εύνοιας αὐτῆς, ὅτον δὲ Ποτεμκῖνος δὲκαΤαυρίδος († 1791). Δεκαεξῆς ἔτη διεύθυνε τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους καὶ τὰ κατακτητικὰ σχέδια, ἔζη κατὰ τὸ χρονικὸν τοῦτο διάστημα μετὰ μυθώδους σχεδὸν πολυτελείας, καὶ ἐπεδείκνυε κατὰ τρόπον πομπαδέστατον τὰ πλούτη, τὰ ὄποια ἔχαρισεν εἰς αὐτὸν ἡ μεγαλόδωρος δέσποινα. Τοιοῦτος μόνον ἀνήρ, τοσοῦτον τολμηροῦ καὶ ἐπιχειρηματικοῦ πνεύματος, μὴ φειδόμενος οὔτε ζωῆς ἀνθρώπων οὔτε χρημάτων, ἐφαίνετο εἰς τοὺς ὄρθαλμοὺς τῆς αὐτοκρατείρας ἵκανός, νὰ δώσῃ εἰς τὴν κυβέρνησιν αὐτῆς τὴν λάμψιν καὶ δόξαν, ἥς ἦτον ἀξία. Οὐδὲ ἐτάραχτον αὐτὴν παντάπασι τὰ δεινὰ, ἀτινα ἐπροξένει εἰς τὸν λαὸν ἡ βαρβαρικὴ αὐτοῦ δρμὴ καὶ ἡ ἀμετρος ἀσωτεία του. Κατεπαύθη δὲ καὶ ἡ ἀποστασία τοῦ Πουγάτσεφ (1774), Δωγικοῦ Κοζάκου, ὅστις ἐκηρύχθη ὑπὲρ τοῦ Πέτρου Γ'., καὶ ἀπέκτησε πολλοὺς ὄπαδούς εἰς τὰς παρὰ τὸν Βόλγαν χώρας. Ο Πουγάτσεφ, προδοθεὶς ὑπὸ τῶν φιλτάτων αὐτοῦ φίλων, ἀπεκεφαλίσθη ἐν Μόσχᾳ, καὶ ὁ νεκρὸς αὐτοῦ ἐκερματίσθη (1775).

4. Οἱ μερισμοὶ τῆς Πολωνίας καὶ οἱ πρὸς τὴν Τονχιλαρ πόλεμοι τῆς Ρωσσίας.

§. 15. Ἀπὸ πολλοῦ ἥδη χρόνου τὸ Πολωνικὸν κράτος Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ὑπῆρχεν οἰκοδομὴ συθρά, διαταζόμενον μᾶλλον ἔνεκα τῆς δι-
χονίας καὶ ζηλοτυπίας τῶν γειτόνων κρατῶν, ἢ ἔνεκα ίδιας
έκυτος δυνάμεως. Ἡ αἱρετὴ πολιτεῖα ἡτον ἡ δυστυχία τῆς χώ-
ρας πᾶσα θρόνου ἐρήμωσις ἐγίνετο παρκίτιος σφροδροτάτων
ἐκλογικῶν ἀγώνων, δι' ὃν τὸ ἔθνος διεσπάτο εἰς κόμματα, ἐπε-
κράτει δωροδοκίες καὶ διαφθορά, καὶ οἱ εὐγενεῖς ἀπέκτησαν
τοιαῦτα προνόμια, ὅπερες ἡτο ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ μετ' αὐτῶν
τακτικὸν πολίτευμα. Τὸ στέμμα ἡτον ἀσθενές· ἡ συνέλευσις
τοῦ κράτους, ἥτις ἔθετε τοὺς νόμους « τῆς Πολωνικῆς δημοκρα-
τίας », κατήντησε παροιμιώδης ἔνεκα τῶν ἐμπαθῶν κομματι-
κῶν ἀγώνων, οἵτινες καθίστανται ἀνωφελῆ πᾶσαν διάσκεψιν· πᾶσα
δὲ ἡ ἔξουσία εὑρίσκεται εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐνόπλων συμμαχῶν
(confederations). Κράτος, ἔνθα ὁ εὐγενής μόνον ἀπελάμβανεν
ἔλευθερίαν καὶ εἶχε τὸ δικαίωμα τοῦ ὁπλίζεσθαι, καὶ πεποιθὼς
εἰς τὸ ξίφος αὐτοῦ περιεφρόνει τοὺς νόμους; δῆμοι οἱ δουλοπά-
ροικοι χωρικοὶ ἐκρατοῦντο εἰς κυρτάτασιν δουλείας καὶ εἰς ἀκα-
τανόητον ἀμβλύνοιν καὶ ἀμαθίαν, ἔνθα δύπλαροι καὶ αἰσχυο-
κερδεῖς. Ίουδαῖοι ἤσκουν τὴν βιομηχανίαν καὶ τὸ ἐμπόριον,
ἀτινα εἰς ἄλλας χώρας ἡτον ἰδιοκτησία μορφωμένης πολιτῶν
τάξεως, ἔμελλε φυσικῶς νὰ διεγείρῃ τὴν πλεονεξίαν τῶν ὑπὸ
κατακτητικοῦ πόθου συνεχομένων γειτόνων. — Ἀποθανόντος
δὲ τοῦ Λύγούστου Γ'. († 1763), περιέπεσε πάλιν τὸ Πολωνι-
κὸν κράτος εἰς τὰς ἀρχαὶς ἐκλογικὰς θυέλλας, μέχρις οὗ τέλος
ἔξελέχθη βασιλεὺς εἰς τὴν πεδιάδα τοῦ Βόλα υπὸ τὸν κρότον
τῆς Ῥωσικῆς μαχαίρας δ ΣΤΑΝΙΣΛΑΟΣ ΠΟΝΙΑΤΟΒΣΚΗΣ
(4. Σεπτ. 1761—95), πρώην χγαπημένος τῇ; αὐτοκρατεῖρας
Λικατερίνης Β'. Ὁ Πονιατόβσκης ἡτον εἰδήμων καὶ προστάτης
τῆς φιλολογίας καὶ καλλιτεχνίας, καὶ ἀξιαγάπητος μὲν καὶ λε-
πτῶς πεπαιδευμένος ίδιωτης, ἀλλ' ἀνευ ἴσχυος χαρακτῆρος καὶ
δυνάμεως θελήσεως. Ἀσθενής δὲ καὶ ἀνίσχυρος ὅν, ἡτο παίγνιον
εἰς τὰς χεῖρας τῶν δυνατῶν. Ὁ ἐν Βρεστοβίᾳ ἀπεσταλμένος τῆς
Ῥωσίας ἵστησε πλειότερον αὐτοῦ, καὶ δύως μὴ ἐγερθῇ ποτὲ ἡ
Πολωνία ἐκ τῆς ἀτάκτου ταύτης καὶ καχεκτικῆς καταστάσεως,
εἴχον ἀπορασίει ἡ Ῥωσσία καὶ Πρωσσία νὰ διατηρήσωσιν
ἀμετάβλητον τὴν παλαιὰν πολιτείαν.

§. 16. Τότε δὲ συνέβη ὅτε νὰ πάρουσιασθῶτιν εἰς τὴν συνέλευσιν τοῦ κράτους, παρακαλοῦντες τὴν εἰς αὐτοὺς ἐκ νέου παραχώρησιν τῶν παρὰ τῶν Ἰησουϊτῶν ἀρπαγέντων ἐκκλησιαστικῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων, οἱ ἐν Πολωνίᾳ ΔΙΑΦΩΝΟΥΝΤΕΣ, εἰς τοὺς ὅποιους κατελέγοντο οὐ μόνον οἱ διαμαρτυρόμενοι καὶ Σοκινιαροί, ἀλλὰ καὶ οἱ διοιλογηταὶ τῆς Ἐλληνικῆς ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἡ αἴτησις αὐτῶν ἀπερρίφθη εἰς τὴν συνέλευσιν ὑπὸ τῶν καθολικῶν εὐγενῶν κατὰ παρόρμησιν τοῦ κλήρου, ἀν καὶ ὑπεστηρίχθη ὑπὸ τῆς Ῥωσίας, Πρωτοίς καὶ τῶν πλείστων προτετακτικῶν κυβερνήσεων. Νῦν δὲ συνέδεταιν οἱ διαφωνοῦντες, ἐνωθέντες μετὰ τῶν « δινσηρεστημέρων », τὴν γενικὴν συμμαχίαν τοῦ Ῥαδὼμ, ἐκάλεσκαν εἰς βοήθειαν αὐτῶν τοὺς Ῥώσους, καὶ ἡνάγκασαν τὴν συνέλευσιν τοῦ κράτους νὰ ἀπονείμῃ εἰς αὐτοὺς ἐλευθέρων ἀσκησιν τῆς θρησκείας, πρόσοδον εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς πρότερον κατεχομένας ἐκκλησίας (23 Ιουλ. 1767). Περικυκλωθέντες ὑπὸ τῶν Ῥωσικῶν στρατευμάτων, ὑπέγραψαν οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν ἐπαρχιῶν ὑπὸ τὴν εἰκόνα τῆς αὐτοκράτορος τὸ καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην μετὰ χαρᾶς χαιρετηθὲν δόγμα τῆς ἀρεξιθρησκείας, τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀδυναμίας τῆς Πολωνίας. Καὶ ὅπως ἡ ἀδυναμία αὕτη μείνῃ διαρκής, ἐπετεύθη τὸ θέσπισμα, ὃτι ἀνευ τῆς συγκαταθέσεως τῆς Ῥωσίας δὲν ἥδυνκτο νὰ γίνη κάμπικ μεταβολὴ εἰς τὸ ὑπάρχον πολίτευμα. Τὰ συμβάντα ταῦτα ἐπλήγωσαν τὸ ἔθνικὸν αἰσθημα τῶν φιλοπατρίδων Πολωνῶν, καὶ ἀφύπνισαν τὸ θρησκευτικὸν μῆσος τῶν ζηλωτῶν τῆς καθολικῆς πίστεως. Συνεδέθη λοιπὸν ἡ ἀρτισυμμαχία τοῦ Βαρίον (28. Φεβρ. 1768), ἥτις ἥθελε νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Πολωνίαν ἀπὸ τῆς Ῥωσικῆς ἀρχῆς, καὶ νὰ ἀρπάσῃ πάλιν ἀπὸ τοὺς διαφωνοῦντας τὰ ἀπονεμθέντα δικαιώματα. Η Γαλλία ἐθοίθει αὐτοὺς διὰ χρημάτων καὶ ἀξιωματικῶν. Νῦν δ' ἡγέρθη λυτσαώδης πόλεμος μεταξὺ τῶν δύο συμμαχιῶν. Ἀλλ' ἐνέκησαν οἱ Ῥωσικοὶ στρατοὶ, οἵτινες εἶχον ἀπομείνει εἰς τὴν χώραν, ὅπως προστατεύσωσι τὴν συνέλευσιν τοῦ κράτους καὶ τοὺς διαφωνοῦντας. Ἐξεπολιορκήθησαν δὲ τὸ Βάριον καὶ ἡ Κρακοβίχ, τὰ κυριώτερα φρούρια τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἡναγκά-

σθηταν νὰ φύγωσιν εἰς τὴν Ῥωσίκην ἐπικράτειαν. Ἀλλ' οἱ Ῥώσοι κατεδίωξαν αὐτοὺς καὶ πέρκην τῶν συνόρων, καὶ δὲν ἀπέστησαν καὶ ἐπὶ τοῦ ζένου ἐδάρους τοῦ φόνου, τῶν πυρποτῆσεων καὶ τῆς λεηλασίας.

§. 17. Η προσβολὴ αὕτη τῆς ἐπικράτεις παρεκίνησε τὴν ὑπὸ Γάλλων ἀπεσταλμένων ἐρεθίζουμένην Πύλην νὰ κηρύξῃ πόλεμον πρὸς τὴν Ῥωσίαν μετὰ δὲ τοῦτο ἔξαετής ΤΟΥΡΚΙΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ (1768 — 74) συνετάραξε τρομερώτατα τὴν ἀνατολικὴν Εὐρώπην κατά τε γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν. Ἐνῷ δὲ ὁ *Pomartσώφ* ἐκυρίευσε μετὰ δύω αἰματηρὰς συμπλοκὰς τὴν *Moldavīar* καὶ *Blaχīar*, καὶ ἡ φρικώδης ἐκπολιόρκησις τοῦ *Berdέρου* ἐξέπληξε τὴν Εὐρώπην (1770), ἡρημάθη ἀπανθρωπότατα ἡ *Πελοπόννησος*, ὅπου οἱ "Ἐλληνες εἶχον ἐγερθῆ κατὰ τῆς ἀρχῆς τῶν Τούρκων, πεποιθότες εἰς τὴν Ῥωσίκην βοήθειαν, καὶ τὸ πῦρ μετὰ τοῦ ζέφους κατέστρεψαν τοσοῦτον ἀσπλάγχνως, ὅτε τόποι οὐλόκληροι ἐσκεπάσθησαν ὑπὸ ἐρεπίων καὶ σωρῶν πτωμάτων· καὶ εἰς τὸν λιμένα τοῦ *Tσεσμὲ*, ἀντικρὺ τῆς νήσου *Xίου*, ἐπυρπολήθη σύμπας ὁ Τουρκικὸς στόλος (16. Ιουλ.), ἐξ οὗ ἐν Σμύρνῃ ἐσείσθη ἡ γῆ, καὶ ἡ θάλασσα ἀνεκινήθη ὡς ὑπὸ θυέλλης. Συγχρόνως δὲ ἐπῆκθε κατὰ τῆς *Μόσχας* καὶ τῶν περὶ αὐτὴν λοιμῶς καταστρεπτικώτατος (1770), καὶ ἐν Πολωνίᾳ ἐξηκολούθησεν ὁ ἐμπαθῆς ἐμφύλιος πόλεμος μετ' ἐπαυξημένης λύσης. Ως ἐν θαύματος δὲ μόνον διέρυγεν ὁ Πονιατόρσκης τὰς χεῖρας συνωμοτῶν τινῶν, οἵτινες ἦθελον νὰ ἀπαγάγωσιν δύτὸν ἐκ τῆς Βρεστίκης. Ἀπανταχοῦ δὲ ἀπήγιτα τὸ βλέμμα αἰμοποτισμένας στέππας, πυρπολημένους τόπους καὶ θρηνοῦντας λαούς. Η δὲ διθένεια καὶ ὁ διασπασμὸς τῆς Πολωνίας παρεκίνει εἰς μερισμόν. Μετά τινα λοιπὸν προφορικὴν συνομιλίαν τοῦ *Φριδερίκου Β'*, μετὰ τοῦ *Ιωσήφ Β'*, (διότι ἡ δίκαια φρονοῦστα Μαρία Θηρεσία ἐδείχθη ἀπρόθυμος εἰς τὸ σχέδιον) καὶ τινα ἐπίσκεψιν τοῦ πρίγκηπος τῆς Πρωσίας *Ἐρόλικου* ἐν Πετρουπόλει, ἔλαβε γάρ τον μεταξὺ *Ῥωσίας*, *Πρωσίας* καὶ *Αὐστρίας, ΣΥΝΘΗΚΗ ΜΕΡΙΣΜΟΥ* (5. Αὔγ. 1772), καθ' ἣν ἔκαστον τῶν τριῶν τούτων κρατῶν ἐστρετερίσθη τὸ εἰς τὴν ἐπικράτειάν του συνορεῦον τμῆμα γῆς. Ψήφιστοι οἱ θηρευτικοὶ από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Εἰς μάτην ἀντέστη ἡ συνέλευσις τοῦ κράτους θαρρότερως καὶ σταθερῶς εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου τούτου, καὶ ἀπέδειξεν, ὅτι τὰ λεγόμενα δικαιώματα καὶ αἱ ἀναφερόμεναι ἀξιώσεις, εἰς τὰς ὁποῖον ἔδιδον ἵσχυν αἱ δυνάμεις, εἶχον ἥδη καταργηθῆ ἐκ πολλοῦ χρόνου διὰ συνθηκῶν, παραχωρήσεων καὶ εἰρηνικῶν διομολογήσεων: εἰς μάτην διεμαρτυρήθη ἐπισήμως ἐνώπιον Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων κατὰ τῆς τοιαύτης καταχρήσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ ἴσχυροτέρου, καὶ κατὰ διαγωγῆς ἀνατρεπούσης πίστιν, καὶ ἐμπιστοσύνην — περικυκλωθεῖσα ὑπὸ Ῥωσικῶν ὅπλων καὶ ἀπειληθεῖσα, ὑπεγώρησεν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν βίαν, καὶ συγκατετέθη εἰς τὴν παραχώρησιν τῶν χωρῶν. Οὕτω δὲ περιηλθεν ἡ Πολωνικὴ Πρωσσία μετὰ τοῦ νομοῦ τοῦ Νέτσου καὶ τῶν παρὰ τὸν Βιστούλαν εὐφόρων πεδιάδων (Ἐλεῖγγης, Μαριεμβούργου, Κουλμίας καὶ ἄλλων τ.) εἰς τὴν Πρωσσίαν, ἡ Γαλικία μετὰ τῶν πλουσίων μεταλλείων τοῦ Βειλίκτσα εἰς τὴν Αὐστρίαν, καὶ αἱ παρὰ τὸν Δύναν καὶ Δάναπριν χῶραι εἰς τὴν Ῥωσίαν. Ἡ δὲ σύστασις «ἀειχροίου συνεδρίου», διατελοῦντος ὅλως ὑπὸ τὴν ἐπιβρόκην τῆς Ῥωσσίας, ἀφήσετεν ἀπὸ τὸν βασιλέα καὶ τὸ τελευταῖον λειψανὸν τῆς κυριαρχικῆς δυνάμεως. Ἐκτοτε δὲ ὁ ἐν Βαρσοβίᾳ Ῥῶσσος ἀπεσταλμένος ἦτον ὁ καθ' αὐτὸν ἀρχῶν τῆς Πολωνικῆς δημοκρατίας. — Ολίγον δὲ μετὰ ταῦτα ἔλαθεν ἡ Ῥωσσία παρὰ τῆς Πύλης διὰ τῆς ἐν Κουτσούκ Καϊραρτσὲ εἰρήνης (21. Ιουλ. 1774) ἐλεύθερον διὰ τοῦ Ἐλλησπόντου πλοῦτον καὶ προστατευτικὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τῆς Μολδαβίας καὶ Βλαχίας καὶ ἐπὶ τῆς χερσονήσου Κριμαίας.

§. 18. Ἀλλὰ τῆς Ῥωσσίας ὁ κατακτητικὸς πόθος δὲν εἶχε κορεσθῆ διὰ τούτων. Μετά τινα ἔτη (1783) ὁ Χάν τῶν Ταρτάρων ἡναγκάσθη νὰ ἀποθέσῃ τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ· μετὰ δὲ τοῦτο ὁ Ποτεμκῖνος ἐκυρίευσε τὴν Κριμαίαν μετὰ τρομερὰν λεηλασίαν, καὶ ἤνωσεν αὐτὴν μετὰ τῶν λοιπῶν παρὰ τὴν Μαύρην Θάλασσαν χωρῶν εἰς μίαν ἐπικράτειαν, ἥτις ὠνομάσθη ὡς τὸ πάλαι Ταυρίς. Εἰς δὲ τὰ ἔρημα ἀνθρώπων χέρσα πεδία ἐκάλεσταν ἀποίκους ἐκ τῆς Γερμανίας, ἐκτίσθησαν αἱ ἐμπορικαὶ πόλεις Χερσάρ καὶ Οδυσσός, καὶ ἐξωτερικός τις πρὸς τὸ

φρινόμενον πολιτισμὸς ἔξηπάτησε τὸν κόσμον. Ἐλλ' ἡ εὐτυχία καὶ εἰδαιμονία τῶν κατοίκων ἔζέλιπε μετὰ τῆς ἐλευθερίας αἱ ποτὲ ἀκμῆσουσαι σκηνιτικαὶ πόλεις ἔγιναν κατοικίαι Τσιγγάρων, καὶ αἱ λίθινοι οἰκίαι καὶ τὰ ἀνάκτορα κατέπεσαν εἰς ἑρείπια. Ἐλλ' ἡ ἀπειλητικὴ προσέγγισις τῆς Ῥωσίας κατέστησε τὴν Τουρκίαν περιφοβόν. Ὁθεν δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς, καὶ ἔζήρθη δεύτερος τρομερὸς κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν μεταξὺ Ῥώσων καὶ Τούρκων πόλεμος (1787—92). Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωσήφ προσετέθη εἰς τοὺς πρώτους, ὅπως λάθῃ μέρος εἰς τὰς κατακτήσεις. Καὶ τὴν φορὰν δὲ ταύτην συνώδευσεν ἡ νίκη τοὺς Ῥωσικοὺς στρατοὺς καὶ τοὺς φοβεροὺς αὐτῆς στρατηγούς. Ἐν μέσῳ τοῦ χειμῶνος ἐκυρίευσε δι' ἐφόδου ὁ Ποτεμκῖνος τὸ ὄχυρὸν Ὀκτακάφ (17. Δεκεμ. 1788), ἀφοῦ ἐγέμισε τὰς τάφρους μὲν αἷμα καὶ πτώματα, καὶ δὲ ἀνδρεῖος Σουβάρωφ ἐκυρίευσεν ὑφ' ὅμοια βδελουργήματα τὸ φρούριον ὸσμαήλιον (22. Δεκ. 1790). Ἡτον ἥδη λοιπὸν ἀνοικτὸς εἰς τοὺς Ῥώσους ὁ πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν δρόμος, καὶ ἐκ τοῦ ὄνόματος τοῦ δευτέρου ἐκγόνου τῆς Αἰνατερίνης «Κωνσταντίου» ἐσυμπέραινον τὸν μυστικὸν σκοπὸν τῆς αὐτοκρατείρας, τοῦ νὰ ἐγκαταστήσῃ χριστιανὸν ἡγεμόνα εἰς τὴν Βυζαντινὴν πρωτεύουσαν. Ἡ πρὸς μεγέθυνσιν ὅμως αὕτη ἐπιθυμία τῆς Ῥωσίας κατέστησε περιφοβὰ τὰ λοιπὰ κράτη. Ἡ Ἀγγλία καὶ Πρωστία ἔλαθον θέσιν ἀπειλητικὴν, Γουσταῦος δὲ Γ'. τῆς Σουηδίας ἐπολέμησε πρὸς τοὺς Ῥώσους κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ ἡ Πόλωνία ἐνόμισεν ὅτι ἔφθασεν ἡ εὐνοϊκὴ στιγμὴ, τοῦ νὰ ἀποσπασθῇ ἀπὸ τῆς κυριαρχικῆς ἐπιρροῆς τῆς Ῥωσίας, καὶ νὰ ἀποκτήσῃ πάλιν ἀγωνίζομένη πολιτικὴν αὐθυπαρξίαν. Συμμαχήσαντες λοιπὸν μετὰ τῆς Πρωσίας διέλυσαν οἱ Πόλωνοι τὸ «ἀειχρόνιον συμβούλιον», μετέβαλον τὴν αἱρετὴν αὐτῶν πολιτείαν εἰς κληρονομικὴν βασιλείαν, καὶ ἔδωκαν εἰς ἑαυτοὺς (3. Μαΐου 1791) συνταγματικὸν πολιτευμα μετὰ δύω βουλῶν καὶ ἀκριβοῦς χωρισμοῦ τῶν τριῶν ἔξουσιῶν, τῆς ἐκτελεστικῆς δηλ., νομοθετικῆς καὶ δικαστικῆς.

§. 19. Τὸ πρὸς τὴν ἐποχὴν ἀνάλογον τοῦτο πολίτευμα, ἔργψη φιοποίηθηκε απὸ τὸν σπουδότερο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

παρ' ἀπάσης τῆς Εύρωπης. Ὁ βασιλεὺς ὥρκισθη εἰς αὐτό· ὁ Φριδερίκος Γουλιέλμος Β'. συνεχάρη τοὺς Πολωνοὺς ἐπὶ τούτῳ· καὶ αὐτὴν μάλιστα ἡ Λίκατερίνη ἔκρυψε τὴν ὄργὴν αὐτῆς. Νέον δὲ φρόνημα ἐφαίνετο ὅτι ἐπέπνεεν εἰς τὸ ἔθνος. Ἀλλ' ὁ φατριασμὸς καὶ ἡ ἴδιοτέλεια κατέστρεψαν τὸ χριστὸν τοῦτο ἔργον. Πολλοὶ μεγιστᾶνες ἦσαν δυσηρεστημένοι μὲ τὴν μεταβολὴν· ἐσχηματίσθη λοιπὸν κόμμα πρὸς διατήρησιν τῆς Πολωνικῆς «ἔλευθερίας», ὡς ἀνόμιαζον ἐν τῇ τυφλώσει αὐτῶν τὸ παλαιὸν πολίτευμα, καὶ ἐκάλεσαν εἰς προστασίαν τὴν αὐτοκράτειραν. Αὕτη δὲ περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους εἶχε συνωμολογήσει μετὰ τῆς Πύλης τὴν εἰρήνην τοῦ Ἰασσοῦ, καὶ ἔδραξε νῦν μετὰ χαρᾶς τὴν εὐκαιρίαν τοῦ νὰ διατάξῃ τοὺς στρατοὺς αὐτῆς νὰ ὅρμησωσι πρὸς τὰ σύνορα (Ιαν. 1792). Πεποιθός δ' εἰς τὴν βοήθειαν ταύτην συνωμολόγησε τὸ ῥωστόφρον κόμμα τὴν συμμαχίαν τοῦ Ταρχοβικτού πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς παλαιᾶς αἱρετῆς πολιτείας (14. Μαΐου 1792). Μετ' ὀλίγον δὲ Ῥωσσικὴ στρατιωτῶν δύναμις εὑρίσκετο εἰς τὴν καρδίαν τῆς Πολωνίας. Εἰς μάτην ἐκάλεσαν οἱ φιλοπατριδες εἰς βοήθειαν αὐτῶν τοὺς Πρώτους· ἐν Βερολίνῳ διελογίσθησαν νῦν κατ' ἄλλον τρόπον· ἐπροτίμησαν δῆλον τὴν μετά τῆς Ῥωσσίας συμμαχίαν τῆς φιλίας τῆς Πολωνίας, τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ εἰς τὸ νέον πολίτευμα πάρετήρησαν μήμησιν τῶν νέων Γαλλικῶν ἰδεῶν καὶ πολιτικῶν σχημάτων. Ἐν τούτοις οἱ Πολωνοὶ δὲν ἀπηλπίσθησαν εἰς τὸ δίκαιον αὐτῶν. Ὁ Κοσκιοῦσκος, ἀνδρεῖος πολεμικὸς ἥρως, ἀγωνισθεὶς ἀλλοτε ὑπὲρ ἔλευθερίας ἐν Ἀμερικῇ ὑπὸ τὸν Ούαστιγγτῶνα, ἔγινεν ἀρχηγὸς τῶν φιλοπατρίδων καὶ ἀντέπτη ἐν Δουβλίκᾳ (17. Ιουλίου 1792) εἰς τὴν ἀνωτέραν δύναμιν τῶν Ῥώσων. Ἀλλὰ φατριασμὸς, διχόνοια, προδοσία καὶ ἀβουλία, ἐμπόδιζον πᾶσαν ἐπιχείρησιν, καὶ ἐκολόθοντο τὰς δυνάμεις. Ὁ δὲ μέχρι τοῦδε ἐνθουσιώδης ὄπαδὸς τοῦ νέου πολιτεύματος βασιλεὺς περιέπεσε μετ' ὀλίγον εἰς τὴν παλαιὰν ἀβεβαιότητα αὐτοῦ καὶ δειλίαν, καὶ κατεπλήγθη τοσοῦτον ὑπὸ τινος ἀπειλητικῆς ἐπιστολῆς τῆς αὐτοκρατείρας, ὡστε προσεχώρισεν εἰς τὸν δεσμὸν τοῦ Ταρχοβικτού, καὶ παρότι σε πᾶσχν περαιτέρω ποθὲ τοὺς ψηφιοποίηθηκε από τὸ Ινστιτού Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

‘Ρώσσους ἔχθροπραξίαν. Τρίζοντες τοὺς ὁδόντας κατέθηκαν οἱ ἀνδρεῖοι πολεμισταὶ τὸ ἔφος, καὶ κατέλιπον τὴν πατρίδα, διὰ νὰ ἀποφύγωσι τὰ σκάμματα τῶν ἔχθρῶν. Τὸ δὲ «ἄειχρόνιον συμβόλιον» καὶ ἡ παλαιὰ αἰρετὴ πολιτεία ἀποκατεστάθησαν ἐκ νέου (1793).—’Αλλὰ νέα βίαιος πρᾶξις ἐπηκολούθησε τὴν γέκην. Τὸν ἀπρίλιον ἐκήρυξαν οἱ Πρῶσσοι καὶ ἡ ‘Ρωσσία, δῆτι ἔβλεπε τις ἔκυτὸν ἡναγκασμένον, νὰ ἐγκλείσῃ τὴν Πολωνίαν εἰς στενάτερα δρια, ὅπως πνίξῃ τὴν σκοτοδυνίαν τῆς ἐλευθερίας, ἥτις εἶχεν εἰσδύσει ἀπὸ τῆς Γαλλίας εἰς τὴν δημοκρατίαν, καὶ προφυλάξῃ τὰ γείτονα κράτη ἀπὸ παντὸς μιάσματος τοῦ δημοκρατικοῦ Ἰακωβινισμοῦ. Εἰς μάτην ἀντέστη ἡ ἐν Γρόδνῳ συναθροισθεῖσα συνέλευσις τοῦ κράτους εἰς νέαν περὶ μερισμοῦ συνθήκην (22. Ἰουλ.). “Οτε ‘Ρωσσικὰ στρατεύματα περιεστόλισαν τὸ οἰκημα τῆς συνεδριάσεως (14. Ὁκτ. 1793), καὶ οἱ τολμηρότατοι ῥήτορες ἀπήχθησαν διὰ τῆς βίας, ἔπιαυτες κατὰ μικρὸν πάσα ἀντιλογίχ. Οὕτως ἐπηκολούθησεν ὁ ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΜΕΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΟΛΩΝΙΑΣ, δι’ οὗ ἡ μὲν ‘Ρωσσία ἔλαβε τὰς πρὸς ἀνατολὰς σπουδαιοτάτας χώρας (Λιθουανίαν, Μικρὰν Πολωνίαν, Βολλυνίαν, Ποδολίαν, Ούκρανίαν), ἡ δὲ Πρωσσία προσέθηκεν εἰς τὸ κράτος αὐτῆς τὴν Μεγάλην Πολωνίαν μετὰ τοῦ Δαρτσίγου καὶ Θόρον. Ἡ δὲ Πολωνικὴ δημοκρατία μόλις διετέρησε τὸ τρίτον τῆς ποτὲ ἐπικρατείας αὐτῆς.

§. 20. ‘Ρωσσικὰ καὶ Πρωσσικὰ στρατεύματα ἐκράτησαν κατειλημένην τὴν διαιρεθεῖσαν χώραν, καὶ ἐν Βαρσοβίᾳ ἤρχε μετ’ αὐθαδίας καὶ ἀλαζονείας ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Αικατερίνης, ὁ τραχὺς καὶ υβριστικὸς Ἰγελστράτιος. ’Αλλὰ τότε ἀφυπνίσθη ἀκόμη μίαν φορὰν τὸ ἔθνικὸν αἰσθημα τῶν Πολωνῶν. Ἐσχηματίσθη δὲ μυστικὴ συνωμοσία, διακλαδωθεῖσα καθ’ ἄποψαν τὴν χώραν. Ὁ Κοσκιοῦσκος καὶ οἱ μεταναστεύσαντες φριλοπάτριδες ἐπέστρεψαν καὶ ἔγιναν ἀργηγοὶ τῆς ἀνακινήσεως, τῆς ὅποιας κέντρον ἦτον ἡ Κρακοβία. Ἐντεῦθεν δ’ ἔξεδωκεν ὁ Κοσκιοῦσκος, ἀναγορευθεὶς ἀπεριόριστος ἀρχῶν τῆς ἔθνικῆς δυνάμεως, εἰς τὸν λαὸν κήρυγμα, ἐνῷ παρίστανεν ὡς σκοπὸν τοῦ ἀγῶνος τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας τῆς χώρας, τὴν ἐπανάκτησιν τῶν ἀρπαγέντων τόπων, ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καὶ τὴν ἐγκατάστασιν τῆς συνταγματικῆς πολιτείας. Μετ' ὀλίγον δ' ἡ ἐπανάστασις διεδόθη εἰς τὴν πρωτεύουσαν. Ὁθεν τὴν μεγάλην πέμπτην (17 Ἀπριλ. 1794) προσεβλήθη ἡ Ῥωστικὴ φρουρὰ ἐν Βαρσοβίᾳ, καὶ μέρος μὲν ἐφονεύθη, μέρος δὲ ἦχα μαλωτίσθη. Τοῦ Ἰγελστραχιμοῦ τὰ ἀνάκτορα ἐπιυρπολήθησαν· τέσσαρες δὲ τῶν προκριτωτάτων ὄπαδῶν τῆς Ῥωσσίας ἀνεσκολοπίσθησαν. Τὸ παράδειγμα τῆς πρωτευούσης ἡκολούθησαν αἱ ἐπαρχίαι· ὁ βασιλεὺς ἐπεδοκίμασε τὴν ἀνταρσίαν τοῦ κακοῦ ποιηθέντος ἔθνους, καὶ τὰ πάντα ὑπέσχοντο ἔκβασῖν ἐπιτυχῆ. Οἱ πλησίον τῆς Βαρσοβίᾳ προχωρήσαντες Πρώσοις ἡ αγκαλίσθησαν νὰ ὑποστρέψωσι μετὰ μεγάλης σπουδῆς καὶ ζημίας ὑπὸ τῶν ἀνδρειῶν στρατηγῶν Κοσκιούσκου, Δομέτροβσκη καὶ Ἰωσῆφ Πονιατόβσκη (ἀνεψιοῦ τοῦ βασιλεως). Ἀλλ' ἡ εὐτυχία τῶν Πολωνικῶν ὅπλων ἐπολλαπλασίασε τὸ φιλένδικον τῶν ἐχθρῶν. Συγεγνοθεῖσα μετὰ τῆς Αύστριας καὶ Πρωσσίας, ἐπεμψεν ἡ Αἰκατερίνη εἰς τὴν Πολωνίαν τὸν τρομερώτατον αὐτῆς στρατηγὸν Σουβάρωφ. Ὁ δὲ Κοσκιούσκος ἡναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν ἀνωτέραν δύναμιν τοῦ ἵσχυροῦ αὐτοῦ ἐχθροῦ. Μετά τινα ἀτυχῆ συμπλοκὴν ἐπεσε πληγωμένος ἀπὸ τοῦ ἵππου μὲ τὴν ἀγχώνησιν· « τέλος τῆς Πολωνίας »! καὶ ἀπήχθη εἰς αἰχμαλωσίαν (10 Οκτ. 1794). Τὴν 4 Νοεμ. ἐκυριεύθη τὸ πρόστειον Πράγα δι' ἐφόδου ὑπὸ τοῦ Σουβάρωφ, καὶ 12,000 ἄσπλοι τοῦτο μὲν ἐσφάγησαν, τοῦτο δὲ ἐπνήγησαν εἰς τὸν Οὐϊστούλαν. Οἱ δὲ στεναγμοὶ καὶ αἱ θρηνώδεις φωναὶ τῶν πληγωθέντων καὶ φονευθέντων ἐτρόμαξαν τοὺς κατοίκους τῆς πρωτευούσης, καὶ κατέστησαν αὐτοὺς προθύμους νὰ παραδοθῶσι. Τὴν 9. λοιπὸν Νοεμβρίου εἰσῆλασεν ὁ Σουβάρωφ νικητὴς κατὰ τρόπον λαμπρότατον εἰς τὴν Βαρσοβίαν. Ὁ Πονιατόβσκης ἡναγκάσθη νὰ ἀποθέσῃ τὸ στέμμα· ἔζη δὲ μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ (1798) ἐν Πετρουπόλει διὰ μισθοῦ ἐτησίου, περιφρονούμενος ἐπαξίως τῶν ἀτολμημάτων του. Μῆνας δέ τινας μετὰ ταῦτα (Ιαν. 1795) ἐκήρυξεν αἱ τρεῖς δυνάμεις, ὅτι εἶχον ἀποφασίσει νὰ μοιράσωσιν ὅλην τὴν Πολωνικὴν δημοκρατίαν ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν εἰρήνην καὶ ἐνεκα τῆς εὐδαιμονίας τῶν ὑπηργών· αὐτῷ τὸ ἱερατικόν εκπαιδευτικής πολιτικῆς

τὰ νότεια μετὰ τῆς Κρακοβίας· ἡ δὲ Πρωσσία τὴν πρὸς τὰ
ἀριστερὰ τοῦ Ὀὐιστούλα χώραν μετὰ τῆς πρωτευούσης Βαρσο-
βίας· καὶ ἡ Ρωσσία ἐσφετερίσθη πᾶσαν τὴν λοιπὴν ὡς « μέρος
τοῦ λέοντός της. » Οὕτως ἔξελιπεν ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν
αὐτονόμων κρατῶν ἡ ποτὲ ἔνδοξος καὶ ισχυρὰ Πολωνία, θυσία
ἀδυναμίας, ἡς ἔνοχος ὑπῆρξεν αὐτῇ, καὶ ξένης βίᾳς καταφρο-
νητικῆς τοῦ δικαίου. — Ό δὲ Κοσκιούσκος, ἐλευθερωθεὶς ὑπὸ^{τοῦ}
αὐτοκράτορος Ηαύλου τοῦ Λ., ἀπέθανεν ἴδιωτευών ἐν
Ἐλβετίᾳ (Θετ. 1817). Ο νεκρὸς αὐτοῦ μετεκομίσθη εἰς τὴν
Κρακοβίαν.

B. Η Γαλλική ἐπανάστασις.

1. Τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς ἀπεριορίστον βασιλικῆς ἔξοντας.

§. 21. Ο Λευδοβίκος ΙΕ'. († 1774) ἤγαπᾶτο κατ' ἀρχὰς
τοσοῦτον ὑπὸ τοῦ λχοῦ, ωστε ὄνδραζον αὐτὸν λαοπόθητον,
καὶ ὅτε προσεβλήθη ποτὲ ἐν Μέταις ὑπὸ ἀρρώστιας ἐπικινδύνου,
σύμπασα ἡ χώρα ἐθρήνησε, καὶ ἐπανηγύρισε τὴν ἀνάρρωσιν αὐτοῦ
μετὰ μεγίστης χαρᾶς. Ἀλλ' ἡ ἀγάπη αὐτῷ μετεβλήθη κατὰ
μικρὸν εἰς μῆσος καὶ καταφρόνησιν, ὅτε ὁ βασιλεὺς παρεδόθη
εἰς τὰς ἀναισχυντοτάτας ἀκολασίας, ὅτε κατέλιπεν εἰς τοὺς
ἐταίρους τῶν ἡδονῶν αὐτοῦ καὶ τοὺς θεράποντας τῆς φιληδο-
νίας καὶ ἀσελγείας του τὴν κυβέρνησιν τῆς χώρας, τὴν ἀρχη-
γίαν τῶν στρατῶν, τὴν διανομὴν τῆς δικαιοσύνης καὶ τὴν
πολιτικὴν, καὶ ὅτε ἦζαν τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ κράτους ἐταῖραι
(maitresses) ἀγνήθικοι καὶ ἀναιδεῖς. Ἀλλ' ἐκ τούτων οὐδεμία
ἥσκησε ἐπιφρόνην μεγαλητέραν καὶ διακρεστέραν τῆς Μαρκεσίας
Πομπαδούρ († 1764), ἥτις διώκησεν εἰπεὶ 20 ἔτη πάντα τὰ
τῆς πολιτείας τῶν Γάλλων, διώριζεν εἰς τὰς σπουδαιοτάτας
πολιτικὰς θέσεις τοὺς εὐνοούμενους αὐτῆς, ἀπεφάσιζε περὶ εἰρή-
νης καὶ πολέμου, καὶ διέθετε τὰ χρήματα τοῦ κράτους ὡς τὰ
τοῦ ἰδίου ἔχατῆς ταμείου, εἰς τρόπον ὡστε ἀφοῦ διήγαγε βίον
ἐν λαμπρότητι καὶ πολυτελείᾳ κατέλιπεν εἰσέτι ἐκατομμύρια.
Αὕτη λοιπὸν καὶ τὰ δργανα αὐτῇ, ὑπέτρεψον τὴν φιληδονίαν
καὶ ψηφιστοθήθηκε ἀπό τοις ιστιτούτοις Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς ταῖς μὲν

πάντος καθ' ἑκάστην βαθύτερον εἰς τὴν ίλιν τῶν ἐλαττωμάτων, καταλείπῃ δ' εἰς αὐτοὺς τὴν διεύθυνσιν τοῦ κράτους. Ἀλλως δέ μιν ἡ Πομπαδούρα μετεχειρίζετο τοῖλαχτον τὴν θέσιν αὐτῆς καὶ ἐπιφρόνη μετά τίνος ἀξίας, μετὰ μέτρου καὶ συγέσεως ἀλλ' ὅτε ἥλθεν εἰς τὴν θέσιν αὐτῆς ἡ κόμητα Δυβαρή, γυνὴ ἐκ τῆς κατωτάτης τάξεως τοῦ λαοῦ, ἀπώλεσεν ἡ αὐλὴ πᾶν σέβας καὶ πᾶσαν ὑπόληψιν.

§ 22. Η κυριαρχία αὕτη τῶν ἡδονῶν καὶ τῆς ἀσωτείας ἦνωμένη μὲ τοὺς ἀνωφελεστάτους καὶ δαπανηροτάτους ἐν Γερμανίᾳ πολέμους, ἔξηντλησ τὸ δημόσιον ταυτεῖον, καὶ ἐπολλαπλασίασε τὸ χρέος καὶ τοὺς ΦΟΡΟΥΣ. Καὶ ἐπειδὴ πάντες οἱ φόροι καὶ δασμοὶ ἐπεβάρυνον μόνην τὴν τάξιν τῷ πολιτῷ καὶ χωρικῷ, ἐν ᾧ οἱ πλεύσιοι εὐγενεῖς καὶ ὁ κλῆρος ἀπίλαυνον ἀτελεῖας, ἔγειναν οὗτοι πολὺ καταθλιπτικοὶ εἰς τοὺς μικροὺς, καὶ μάλιστα καθόσον ἡ κυβέρνησις δὲν ἐφρόντιζεν ἡ ιδία περὶ τῆς εἰσπράξεως τῶν φόρων, ἀλλὰ συνέλεγεν αὐτοὺς διὰ γενικῶν ἐκμισθωτῶν καὶ τῶν αἰμορρόφων αὐτῶν ὑπαλλήλων. Οἱ φόροι τῶν ἄγρων καὶ κτημάτων, οἱ κεφαλικοὶ φόροι, οἱ φόροι τῶν οἰκιῶν, τὰ τέλη καὶ οἱ δασμοὶ τοῦ ἄλατος ἀπερρόφων ἐκ τῶν κατωτέρων τάξεων, αἵτινες ἐκτὸς τούτων εἶχον νὰ πληρώσωσιν εἰς τοὺς κυρίους τῶν κτημάτων αὐτῶν δέκατα, ἀγγαρεῖς καὶ ἄλλας τιμαριωτικὰς εἰσφορὰς, πάντας τοὺς καρποὺς τῆς ἐργασίας, καὶ ἐμπόδιζον τὴν πρόοδον καὶ εὐδαιμονίαν τῆς τάξεως τῶν πολιτῶν. — Υπῆρχε δὲ ἔθος, καθ' ὃ πάντες οἱ ἐπιταττόμενοι φόροι καὶ νόμοι εἴπρεπε νὰ παρουσιασθῶσι πρότερον ἐν προϋπολογισμῷ εἰς τὸ ἀρώτατον ἀρχεῖον τῷ φόρῳ καὶ δικαιοτήτων (ΠΑΡΛΑΜΕΝΤΟΝ) ἐν Πρωτίσιοις. Ἐντεῦθεν δὲ ἐσυλλογίσθη τοῦτο, ὅτι ἐν ἐλλείψει τῶν γενικῶν τάξεων, αἵτινες ἀπὸ τοῦ 1614 δὲν συνεκαλοῦντο πλέον, ἡ ισχὺς τῶν φόρων καὶ δικαγμάτων ἐξαρτᾶτο ἀπὸ τῆς ἐπικυρωσεώς αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἐπομένως ἔχει καὶ τὸ δικαίωμα νὰ ἀγθίσταται εἰς τοὺς νόμους καὶ τὰ δικτάγματα τῶν φόρων, μὴ δεχόμενον τὴν εἰς τὸν προϋπολογισμὸν ἀναγγραφὴν αὐτῶν. Τοῦτο δὲ παρῆγε κατὰ πάντα νέον φόρον σφοδρὰν ψηφιστοὶ ηθηκε ἀπὸ τὸ Νοτιπόύτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

κυβερνήσεως, λαμβάνονται συνήθως τέλος διὰ τούτου, ὅτε βρατιλές συνεκάλει: συνεδρίασιν τοῦ θρόνου ἢ τοῦ προσκεφαλαίου (lit de justice) καὶ κατέβαλλε τὴν ἀντίστασιν. Ἐκτὸς δὲ τῶν ἐπιταγμάτων τῶν φόρων ἡτο μάλιστα ἀντικείμενον τῆς μεταξὺ τοῦ δικαστηρίου καὶ τῆς κυβερνήσεως ἔριδος αἱ αὐθικέστοι ΠΡΟΣ ΣΥΛΛΗΨΙΝ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ (lettres de cachet). Αἱ τρομεραὶ αὗται ἐπιστολαὶ, ἃς ἡδύνατο νὰ πορισθῇ πᾶς τις καὶ μικρὸν ἔχων παρὰ τὴν αὐλὴν ἐπιόφονην, ἦσαν δεσποτικὴ προσθολὴ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, καθόσον δι' αὐτῶν ἡδύνατο νὰ φυλακισθῇ πᾶς τις ἄνευ ἀκροάσεως καὶ δίκης. Δέκα ἔτη ἡγωνίσθη τὸ Δικλεκτήριον τῶν Παρισίων κατὰ τῆς αὐλῆς καὶ τῆς κυβερνήσεως, μέχρις οὐδὲ οἱ Λουδοβίκος ΙΕ', κουρασθεῖς ἐκ τῆς ἐπιμόνου ἀντιστάσεως, ἔδωκε τέλος εἰς αὐτὸν νέαν κατάρτυσιν (1771), καὶ διέταξε νὰ φυλακίσωσι τὰ ἀντιπολιτευόμενα μέλην. Ἀλλ' ὁ διάδοχος αὐτοῦ τὸ ἀποκατέστησε πάλιν εἰς τὰ πρότερα αὐτοῦ δικαιώματα.

§ 23. "Οτε Λουδοβίκος ὁ ΙΕ'. ἀνηράγη ἐν μέσῳ τῆς ἀμαρτίας (1774) ὑπὸ τρομερᾶς νόσου, προελθούσης ἐκ τοῦ ἀκολάστου αὐτοῦ βίου, τὸ δημόσιον ταμεῖον εἶχεν ἐξχντληθῆ, ἡ χώρα ἡτο καταχρεωμένη, ἡ πίστωσις εἶχεν ἐκλείψει, καὶ ὁ λαός καταπιεσθῆ ὑπὸ μεγάλα βάρη. Ὄποιοι τουοῦτον δὲ δυσχερεῖς περιστάσεις ἀνέβη τὸν τὰ μέγιστα ἀπεριόριστον θρόνον ἡγεμών, δοτις εἶχε μὲν καλλίστην καρδίαν, ἀλλ' ἀσθενῆ νοῦν, καὶ ἡτο μὲν ἀρκετὰ καλοκάγαθος, ὥστε νὰ θέλῃ τὴν ἀνακούφισιν τῆς θέσεως τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ δὲν εἶχεν ἀρκετὴν δύναμιν καὶ φρόνησιν πρὸς ἐνεργητικὰ βουλεύματα. 'Ο ἡγεμών οὗτος ἡτον ὁ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΙΣΤ'. (1774 — 93). "Ων ἀδυνάτου χαρακτῆρος καὶ ἐπιεικῆς, ὑπέμενε τὴν κουφόνοιαν καὶ τὴν ἀσωτείαν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, τοῦ κόμητος τῆς Προβεγκίας (μετὰ ταῦτα Λουδοβίκου ΙΗ')., καὶ τοῦ κόμητος τῆς Αρτεσίας (Καρόλου Ι'), καὶ ἐπέτρεψε νὰ ἀναμιχθῇ εἰς τὰ πολιτικὰ, καὶ νὰ ἀσκήσῃ μεγάλην ἐπιόφονην εἰς τὴν αὐλὴν καὶ τὴν κυβέρνησιν ἡ σύζυγος αὐτοῦ ΜΑΡΙΑ ΑΝΤΩΝΕΤΤΑ, ἡ μεγάλην κεκτημένη παιδείαν θυγάτηρ τῆς Μαρίας Θηρεσίας. Διὰ τοῦ ὑπερηράνου δὲ καὶ ἀριοτοκρατικοῦ αὐτῆς χαρακτῆρος ἐφείλκυσεν ἡ

Βασιλισσα πρὸς ἔκαυτὴν τὴν δυσμένειαν τοῦ λαοῦ διὸ οὗτος ἀπέδημεν εἰς τὴν συνεργίαν αὐτῆς πᾶν μὴ ἐθνωφελὲς βουλευμα, καὶ παρεξῆγει πᾶσαν ἐλευθερίαν, ἣν ἐπέτρεψεν εἰς τὸν ἴδιωτικὸν αὐτῆς βίον. Καὶ εἰς αὐτὴν μάλιστα τὴν πολυθρύλητον ὑπόθεσιν τοῦ περιθεραλοῦ, καθ' ἣν ἀπήκτενές τινες μετεχειρίσθησαν τὸ ὄνομα τῆς ὅπως λάθωσι πολύτιμόν τι κόσμημα, ἐπίστευσαν πολλοὶ ὅτι ἦτο συνένοχος — Τὴν δὲ ἐπικρατοῦσαν Ἑλλειψιν τῶν χρημάτων καὶ τὴν ἀταξίαν εἰς τὰ τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας δὲν ἦδύνκτο τις νὰ θερπεύσῃ, εἰμὴ ὑποθέλλων τοὺς εὐγενεῖς καὶ τὸν κλῆρον εἰς τὴν φορολογίαν, φέρων μεγάλας μεταξύθυμίσεις εἰς πάντα τὰ τῆς διοικήσεως, ὅπως εἶχον διανοηθῆ ὁ Τυργῶτος καὶ Μαλεσσέρης (§. 10), καὶ εἰσάγων τάξιν καὶ φειδώ εἰς τὰς δαπάνας (1776). Ἀλλὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τοιούτων ἀποφασιστικῶν βουλευμάτων δὲν εἶχεν ὁ Λουδοβίκος ΙΣΤ'. ἀρκετὴν εύτολμίκην καὶ δύναμιν, καὶ περὶ φειδοῦς δὲν ἤθελον νὰ δικούσωσιν εἰς τὴν ἀσωτὸν αὐλὴν τῆς Βερσαλίας. "Οθεν δὲ ἐκ Γενεύης τραπεζίτης ΝΕΚΚΕΡΟΣ, δστις ἀνέλαβε μετὰ τὸν Τυργῶτον τὴν διοίκησιν τῶν οἰκονομικῶν (1777—81), πολλὰ διλγόν, ὡς καὶ ὁ προκάτοχος αὐτοῦ, ἦδύνκτο νὰ θερπεύσῃ τὴν ἐν τῇ πολιτικῇ οἰκονομίᾳ ἀταξίαν, καὶ ὅτε ἐν περιπτώσει δανείου τινὸς ἐδημοσίευσεν ἐγγράφως τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν τῆς Γαλλίας, ἐφείλκυσε τοσοῦτον τὴν δυσμένειαν τῆς αὐλῆς καὶ ἀριστοκρατίας, ὥστε ἡναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ (1781). Τοῦτο δὲ συνέβη καθ' ὃν χρόνον ὁ Ἀμερικανικὸς πόλεμος ἐπηύξησε τὰς χρηματικὰς ἀνάγκας, καὶ ἐξυπνίθησαν ἐν Γαλλίᾳ αισθήματα φιλελεύθερα καὶ δημοκρατικά. Διὸ μέγα ὑπῆρξε δυστύχημα εἰς τὴν Γαλλικὴν βασιλείαν, ὅτι ἐν τῇ κρισίμῳ ταύτῃ στιγμῇ ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τῶν οἰκονομικῶν ὁ κουφόνος καὶ ἀσωτὸς Καλόγρης. Οὗτος ἀπέκλινεν ἐκ τοῦ φειδωλοῦ συστήματος τοῦ Νεκκέρου, ἐπλήρου ἐκουσίως τὰς ἐπιθυμίας τῆς βασιλίσσης καὶ τὰς ἀνάγκας τῶν πριγκίπων καὶ αὐλικῶν, καὶ ἤπάτα τὸν κόσμον διὰ κομπορρήματά των ὑποσχέσεων, αἴτινες ἔμελλον νὰ θέσωσι τέρμα εἰς πάσας τὰς ἀνάγκας. Λαμπρόταται ἐορταὶ ἐπανηγυρίζοντο ἐν Βερσαλίᾳ,

καὶ τοῦ Καλόνη τὰ πλεονεκτήματα ἔνεκμωμιάζοντο μεγάλως.
‘Αλλὰ μετ’ ὄλιγον ἔξηντηθίσαν καὶ αὐτοῦ τὰ μέσα. ’Ηναγ-
κάσθη λοιπὸν νὰ ἀποφασίσῃ τὴν συγχάλεσιν ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΠΡΟΚΡΙΤΩΝ (Φεβρ. 1787), συνισταμένης ἐξ εὐγενῶν,
κληρικῶν, ἀνωτέρων πολιτικῶν ὑπαλλήλων, συνέδρων τοῦ
Διαλεκτηρίου καὶ τινῶν ἀπεσταλμένων τῶν πόλεων. ‘Αλλ’ ἀντὶ
τῆς περιμενομένης βούθισίας εὗρεν ὁ Καλόνης εἰς τὴν συνέ-
λευσιν ταῦτην σφροδροτάτους ἐγκρίσιν. ‘Απέρριψεν τὴν πρό-
τασιν φορολογίας γενικῆς, ἥις ἔμελλε νὰ περιλάβῃ καὶ τοὺς
εὐγενεῖς μετὰ τοῦ κλήρου, καὶ ἤπειλησαν τὸν ἐπὶ τῶν οἰκονο-
μικῶν ὑπουργὸν διὰ κατηγορίας, εἰς πρόπον ὡστε παραγόνθη
ἐκ τῆς θέσεως αὐτοῦ καὶ ἀνεγκάρησεν εἰς Λονδίνον.

§. 24. ‘Ο διάδοχος τοῦ Καλόνη εἰς τὸ ἐπὶ τῶν οἰκονο-
μικῶν ὑπουργεῖον, Λομεγῆς δὲ Βριτανῆς, εύρεθη εἰς θέσιν
δυσχερῆ. ’Οπως δὲ καλύψῃ τὸ εἰς τὸ δημόσιον ταμείον ἔλλειψι,
ἥναγκάσθη μὲν νὰ καταφύγῃ εἰς τὰ συγκίνητα μέσα, ἐπαίξησεν
τῷρις φρέων καὶ δάκτεια, ὥθησεν ὅμως εἰς τὸ ἐν Παρισίοις
Διαλεκτηρίον τοσοῦτον σφροδρὰν ἀντίστασιν, ὡστε ἡ κυβέρ-
νησις ἀπεράσισε (Αὔγ. 1787) νὰ συλλάβῃ τοὺς τολμηροτάτους
ρήτορας καὶ νὰ ἔξορισῃ αὐτοὺς εἰς Τρόδες, ὅτε καὶ αὐτὴ ἡ
χρῆσις τοῦ καταναγκαστικοῦ βουλευτικοῦ, τῆς συνεδριάσεως
τοῦ Θρόνου δὲν ὠλέσει πλέον παντάπαισι. ‘Αλλὰ τὸ βῆμα
τοῦτο ἐπροξένησε μεγάλην ἀνακίνησιν μεταξὺ τοῦ λαοῦ, τὸ
δόπιον παρεκίνησε τὴν κυβέρνησιν νὰ συνομολογήσῃ συνθήκην
μετὰ τῶν ἔξορισθέντων συνέδρων τοῦ Διαλεκτηρίου, καὶ νὰ
ἐπιτρέψῃ πάλιν τὰς συνεδριάσεις. ‘Αλλὰ τὸ πνεῦμα τῆς ἀντι-
στάσεως εἶχεν ἥδη γίνει πολὺ ισχυρόν, καὶ εἶχε καταλάβει
πλέον τὸν λαόν. Περιεστοίχισε θορυβῶν τὸ συνέδριον, ἔχαιρέ-
τητε μετ’ ἀλαλαγμῶν χαρᾶς τοὺς ρήτορας τῆς ἀντιπλιτεύ-
σεως καὶ μετ’ ὄνειδιστικῶν λέξεων τὸ κόμμα τῆς κυβερνήσεως,
ἐπυρπόλει καθ’ ἔκαστην τὰς εἰκόνας τοῦ μισητοῦ ἐπὶ τῶν
οἰκονομικῶν ὑπουργοῦ, καὶ ἐρανέρωνεν εἰς διαιρόρους πόλεις
διὰ ταραχῶν ἀνακινήσεων τὴν ὄργην αὐτοῦ. Εἰς τὰς ὄδούς
καὶ τὸ Διαλεκτηρίον ἀντήχησεν ἡ πρόσλησις τῶν γενι-
κῶν τάξεων. Εἰς μάτην προσεπέζησε τὸ ὑπουργεῖον (Αὔγ.).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

1788) νὰ καταβάλῃ τὴν ἀντίστασιν, μεταβάλλων τὰ Διαιλεκτήρια εἰς μέγιστον τη δικαστήριον (court plenière) καὶ εἰς πολλὰ κατώτερα, νέον πνεῦμα εἶχεν ἐπέλθει εἰς τὸ ἔθνος, πρὸς τὸ ὄποιον ἐπὶ τέλους ἐστράφη ἡ νίκη. Ὁ δὲ Βρετανὸς ἡναγκάσθη νὰ ἀποχωρήσῃ εἰς ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ ἔλλειψις τῶν χρημάτων ἤτο τόσον μεγάλη, ώστε ἦτον ἀνάγκη νὰ ἀφεθῶσιν ὅληι αἱ δικὶ μετοχῆτων χρημάτων πληρωμαῖ, καὶ ἐφαίνετο ἀναπόφευκτος ἡ γρεωκοπία τοῦ κράτους. Νῦν δὲ προσεκλήθη ἐκ δευτέρου εἰς τὸ ὑπουργεῖον ὁ δημαγάπητος Νέκκερος (1788 — 9). Οὗτος δὲ καθησύχασε πρῶτον τὰ πνεύματα καθιερέσσας τὰ κατὰ τῷ Διαιλεκτηρίῳ ψηφίσματα (Νοεμ.), καὶ προπηρετεύσας ἔπειτα τὴν ΣΥΓΚΑΔΕΣΙΝ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ. Ἄλλῃ ἐπὶ τούτου περιήλθε μετ' ὀλίγον εἰς διχονοιαν πρὸς τὰ Διαιλεκτήρια καὶ τοὺς ὑπὸ αὐτοῖς ἐκ νέου ἐπερωτηθέντας προκρίτους. Οὗτοι δηλ. ἦσαν τῆς γνώμης, ὅτι ἡ νέα συνέλευσις ἔπρεπε νὰ κανονισθῇ ὡς πόδες τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀπεσταλμένων καὶ τὴν πορείαν τῶν ὑποθέσσων κατὰ τὰς τάξεις τοῦ 1614, ἐν φόρῳ Νέκκερος παρεχώρει εἰς τὴν τρίτην τάξιν (tiers état) διπλοῦς ἀντιπροσώπους καὶ ἥθελε νὰ γίνηρ ψηφοφορία κατ' ἄνδρας, οὓς ίκατὰ τάξεις, δοξασίᾳ, εἰς τὴν ὁποίαν προστεθοῦσαν οἱ ὑκανώτατοι συνήγοροι τοῦ ἔθνους εἰς πλῆθος διατριβῶν (Ἄθετος Σιενῆς «τί εἴναι ἡ τρίτη τάξις;»), Ἡ γνώμη τοῦ Νέκκερου ὑπερίγιμη. Βασιλικὸν δέ τι διάταγμα ὠρίσε τὸν μὲν ἀριθμὸν τῶν εὐγενῶν καὶ κληρικῶν μελῶν εἰς 300 περίπου, τὸν δὲ τῶν πολιτῶν εἰς 600 (Δεκ. 1788), καὶ προσδιώρισεν ἀκριβῶς καιρὸν τῆς ἀνοίξεως τὸν ἐπόμενον Μάϊον. Καὶ ἦτο μὲν ὁ Νέκκερος ὁ ἡρως τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ δὲν ἦτον δοιακονός τῆς νηδὸς τοῦ κράτους, ἀλλ' « ἔπλεσε μόνον κατὰ τὸν ἄνεμον ».

Ἡ ἐποχὴ τῆς συντακτικῆς συνελεύσεως.

(Μάϊος 1789 — Σεπτ. 1791).

§. 25. Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Μαΐου συνῆλθον εἰς Βερσαλίξν οἱ ἀπεσταλμένοι τῶν τριῶν τάξεων, ἐν οἷς οἱ εὐφυέστατοι καὶ μάλιστα πεπαιδευμένοι ἄνδρες τῆς Γαλλίας. Ἡ τρίτη τάξις, γάρ, κοιταζούση διαδέκπεσσε κατὰ τὰ εἰδή ταῦτα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

περιφρονηθεῖσα κατὰ τὴν ἄνοιξιν καὶ ἀκρόσιν ὑπὸ τῆς αὐλῆς, περιέπεσε κατὰ τὰς πρώτας ἥδη συνεδριάσεις εἰς διχόνιαν πρὸς τὰς δύο προνομιούχους τάξεις, καθόσον αἱ μὲν τελευταῖαι ἐζήτουν χωριστὴν συνδιάσκεψιν κατὰ τάξιν, τούναντίον δ' ἡ τάξις τῶν πολιτῶν ἐπέμενεν εἰς κοινὴν συνδιάσκεψιν καὶ ψηφοφορίαν κατ' ἄνδρα. Μετὰ πολλῶν δ' ἔβδομάδων ἔριν ἐκήρυξεν ἐπὶ τέλοντος ἑαυτὴν ΕΘΝΙΚΗΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ ἡ τρίτη τάξις (17. Ιουν.), ἥτις εἶχε μὲν ἐκλέξει πρόεδρον τὸν ὑπέρ ἐλευθερίας ἐνθουσιασμένην πρεσβευτὴν τῶν Πυρισίων ἀστρονόμον ΒΑΙΛΛΥ, ἀλλὰ διευθύνετο ὑπὸ τῶν ἐξοχωτάτων καὶ εὑφεστάτων ἀνδρῶν ΣΙΕΤΗ καὶ ΜΙΡΑΒΩ· μεθ' δ' ἡνώθη μέρος τῶν ἄλλων τάξεων μετὰ ταύτης. Συγχρόνως δ' ἐξέδωκεν ἡ συνέλευσις τὸ ψήφισμα, ὅτι ἥθελεν ἐγγυηθῆ ἐπὶ τοσοῦτον μόνον χρόνον τὴν ἐξακολούθησιν τῆς εἰσπράξεως τῶν φόρων, ἐρ' ὅσον αἱ τάξεις δὲν ἥθελον διαλυθῆ ἐξ αἰτίας τινός. — Τὰ συμβάντα ταῦτα ἀνησύχησαν τὴν αὐλὴν, καὶ ἐνέβαλον εἰς αὐτὴν τὸν στοχασμὸν νὰ ἀπονείμῃ ἡ ἴδια πολίτευμα εἰς τὸ ἔθνος, καὶ τὰ καταστήσῃ οὕτω περιττὰς τὰς τάξεις τοῦ κράτους. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον διεκοσμήθη βασιλικὴ συνεδρίασις, καὶ ἐκλείσθη ἡ αἴθουσα τῆς συνελεύσεως ἐπὶ τινας ἡμέρας. Ἀγγελθέντος ὅμως τούτου ἐπορεύθησαν οἱ ἀπεσταλμένοι εἰς τὴν κενὴν αἴθουσαν τοῦ σφριτσηρίου, καὶ ἐκεῖ ὑψώσαν τὰς χεῖρας ὀρκισθέντες (20. Ιουν.) ἐπισήμως, ὅτι δὲν ἥθελον χωρισθῆ, πρὶν δώσωσιν εἰς τὸ χράτος νέον πολιτευμα. Κλεισθείστης δὲ καὶ τῆς αἰθούσης ταύτης, συνεδρίασαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἀγ. Λουδοβίκου. Τὴν 23. Ιουν. ἔλαβε χώραν ἡ βασιλικὴ συνεδρίασις. Ἀλλὰ ὁ λόγος τοῦ βασιλέως, ως καὶ τὸ σχέδιον τοῦ νέου πολιτεύματος, δὲν εὐχαρίστησαν παντάπασι, καὶ διὰ τοῦτο ἔτυχον ψυχρᾶς ὑποδοχῆς. Λαθούστης δὲ πέρας τῆς συνεδρίασεως, διέταξεν δὲ Λουδοβίκος τὴν συνέλευσιν νὰ διελυθῇ. Καὶ οἱ μὲν εὐγενεῖς καὶ ὁ κλῆρος ὑπάκουουσαν, ἀλλ' ἡ τάξις τῶν πολιτῶν ἔμεινεν ἀκίνητος εἰς τὰς ἔδρας αὐτῆς, καὶ ὅτε δὲπὶ τῶν τελετῶν ἀπήτησεν ὑποκοήν, ἐγράψησεν δὲ Μιραβώ· « Εἴτε εἰς τὸν Κύριον (maître) ὑμῶν, ὅτι εἴμεθα ἐδὼν δυνάμει τῆς ἐξουσίας τοῦ λαοῦ, καὶ ὅτι διὰ τῆς ἰσχύος μύρον τῆς θέλει μᾶς.

έκδιωξει τις ἔρτευθεν». Ό δὲ ἀσθενής βασιλεὺς δὲν ἐτόλμησε νὰ ἀπαντήσῃ διὰ τῆς βίας εἰς τὴν ἀπορραϊστικὴν ἀντίστασιν, ἀλλὰ συνεβούλευσε μᾶλλον τοὺς εὐγενεῖς καὶ τὸν κ.λῆρον νὰ ἔνωθεν μετὰ τῆς τάξεως τῶν πολιτῶν (27. Ιουν.).

§ 26. Η ΕΦΟΔΟΣ ΤΗΣ ΒΑΣΤΙΛΛΗΣ.

Ἐνῷ δὲ συνέβαινον ταῦτα, οἱ εὐκίνητοι κάτοικοι τῶν Παρισίων διετηροῦντο εἰς ἀδιάκοπον κίνησιν δι' ἐφημερίδων, φυλλαδίων καὶ διεγερτικῶν λόγων. Εἰς ὑπαίθρους πλατείας, εἰς καφενεῖα, εἰς καπηλεῖα, καὶ μάλιστα εἰς τὸ Βασιλικὸν Ηαλάτιον (Palais Royal), τὴν κατοικίαν τοῦ μοχθηροῦ, φιλοδόξου καὶ πλουσίου ΔΟΥΚΟΣ ΤΗΣ ΑΥΡΗΑΙΑΣ, ἐξεφωνοῦντο ὑπὸ στασιαστικῶν διηγηγῶν σφρόδροι λόγοι περὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦ λαοῦ, τῶν ἀνθρωπίνων δικαιωμάτων, τῆς ισότητος πασῶν τῶν τάξεων, καὶ πάρωξυνον τὰ συνηθροισμένα πλήθη εἰς ἀπόκτησιν αὐτῶν διὰ τῶν ὄπλων. Μεταξὺ δὲ τῶν ῥητόρων τούτων τοῦ λαοῦ διέπρεψε μάλιστα ὁ εὐφύης καὶ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἔνθουσιῶν δικηγόρος Κάμιλλος ΔΕΜΟΥΛΙΝΟΣ. Οἱ δὲ ἐν τῇ πρωτευούσῃ ὑπάρχοντες στρατιώτικοι ἀνηρπάγησαν εἰς τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἔνθουσιασμὸν, καὶ μετέβησαν ἐν μέρει εἰς τὴν νεωστὶ συσταθεῖσαν ΕΘΝΟΦΥΛΑΚΙΝΗ· ἢ δὲ διοίκησις τοῦ κοινοῦ ἀνετέθη εἰς δημοκρατικὴν τινὰ δημαρχίαν, τῆς ὅποιας προΐστατο ὁ Βαιλίλ ως δήμαρχος (maire). "Οθεν φοβηθεῖτα ἐκ τῆς ἐπαυξανομένης ταραχῆς, ἀπεράσισεν ἡ αὐλὴ νὰ φέρῃ εἰς τὴν Βερσαλίαν πρὸς ἀσφάλειαν ἔκυτῆς συντάγματά τινα Γερμανικῶν καὶ Ἐλβετικῶν στρατευμάτων. Εἰς τὴν πρόθεσιν δὲ ταύτην οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ἀνακινήσεως ἐνόψιταν ὅτι διεῖδον σχέδιον βίας, καὶ ἐπωφελήθησαν αὐτὸν ὡς μέσον πρὸς νέας διεγέρσεις. Τότε δὲ διεδόθη ἐν Προτίστοις ἡ φήμη, ὅτι δὲ Νέκκερος ἐπαύθη αἰφνιδίως, καὶ ἐξωρίσθη ἐκ τῆς χώρας, καὶ ὅτι διωρίσθη εἰς τὴν θεσιν αὐτοῦ εὐνοούμενός τις τῆς βασιλίσσης. Τοῦτο δὲ ἐξηγήθη ως πρῶτον βῆμα τῆς μελετωμένης βίας, καὶ ἔδωκε σημεῖον εἰς νέαν γενικὴν ἀνταρσίαν. Πλήθη ἀγροίκου ὄχλου διῆλθον ταραχωδῶς τὰς ὁδοὺς, ἐστολισμένα διὰ τῆς νεωστὶ ἐφευρεθείσης ἐθρικῆς σημαίας ἢ κοκάρδης (γαλαζίου, λευκού, ἐρυθρού)· οἱ μεγάλοι κώδωνες ἐκρύθησαν, τὰ ἐργαστήρια τῶν ὄπλοποιῶν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Διηροπάγνταν. Ήρθες καὶ ταραχὴ ἐπεκράτει πανταχοῦ. Τὴν δὲ 14. Κιουλίου, ἀφ' οὗ ὁ λαὸς ἀψήσεται ἐκ τῆς οἰκίας τῶν ἀπομάχων 30,000 ὅπλων καὶ τινα κανόνια, ἐποκολούθησεν ἡ ΕΚΠΟΛΙΟΡΚΗΣΙΣ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΛΗΣ, παλαιοῦ τινος πύργου, ὅπεις ἐχρησίμευεν ὡς πολιτικὴ φυλακή. Ο δὲ αὐτόθι φρουροχῶν Δελωκαὶ καὶ ἑπτὰ ἄνδρες τῆς φρουρᾶς ἐπεσκεν θύματα τῆς μανίας τοῦ λαοῦ· καὶ αἱ μὲν κεφαλαὶ αὐτῶν περιεφέρθησαν ἐπὶ καμάκων διὰ τῶν ὄδῶν τῆς πόλεως, πολλοὶ δὲ ἄνδρες μιτούμενοι ὡς ἀριστοκρατικοὶ ἐφ νεἴληπτην. Ο ἐξορισθεὶς Νέκαρος, ἀνεκλήθη, καὶ ἡ εἰς τὰς πόλεις καὶ τὰ γωρία τῆς Γαλλίας εἰσαόδος αὐτοῦ ὥμοιαζε, μὲν θριαμβευτικὴν εἰσίλασιν ἔτειμένου ὑπὸ τῆς νίκης πρώτης. Εἰς τὴν περιγκρῆ ὑποδοχὴν τοῦ ὑπουργοῦ ἐβήλωσεν ὁ λαὸς τὸν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐνθουσιασμὸν αὐτοῦ, καὶ τὸ κατὰ τῆς αὐλῆς καὶ τῶν ἀριστοκρατικῶν μῆσός του. Ο ὑπὲρ τῆς Ἀμερικανικῆς ἐλευθερίας ἀγωνισθεὶς ΛΑΦΑΤΕΤΤΗΣ ἀνηγορεύθη ἀρχηγὸς τῆς ΕΘΝΟΦΥΛΑΚΗΣ, καὶ ἐνῷ ὁ βασιλεὺς ἐπορεύθη εἰς Παρισίους, καὶ ἐπεκρουτικήν την εἰς τὸν ἐξώτην τοῦ βουλευτηρίου ἐνίπτιον τοῦ συνθροισμένου λαοῦ, φέρων ἐπὶ τοῦ πέλου τὸ τρίχων, ἐγκατέλιπον ὁ κόμης τῆς Ἀρτεσίας καὶ πολλοὶ εὐγενεῖς ἐκ τῶν τῆς πρώτης τάξεως ὡς ὁ Κορδός, Πολιγκάκης, τὴν πατρίδα αὐτῶν, προσαισθανούσενοι μετ' ἀδημανίας τὰ συμβητόμενα.

§. 27. Η ΝΕΑ ΤΑΞΙΣ. Ἀπὸ τῆς ἐκπολιορκήσεως τῆς Βεστίλλης οἱ νόμοι καὶ ἡ ἀρχὴ αὐδεμίχη εἰχον ἵσχυν ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ἡ ἐξουσία εὑρίσκετο εἰς τὰς χειράς τοῦ πλήθους. Οἱ γωρικαὶ δὲν ἐπλήρων γ πλέον τὰ εἰς τὴν ἀνεκλητίκην καὶ τοὺς εὐγενεῖς ὠρειλόμενα δέκτα, εἰσφοράς καὶ τιμαριωτικὴ βάρη, καὶ ἐξδικοῦντο διὰ τὴν καταπίεσιν, ἣν ὑπέμενον ἐπὶ μακρὸν χρόνον, κόπτοντες, καίσοντες καὶ ἐρημόνοντες τὰς γαίας καὶ ἐπαύλεις τῶν ἀρχόντων. Ο τε δὲ γγωντοποιήθησκεν τὰ συμβάντα ταῦτα, ἔγινεν εἰς τὴν ἔθνοτηνέλευσιν πρότασις, ὅτι αἱ προνομοιούχοι τάξεις ὥφειλον νὰ ἀποδεξῶσιν εἰς τὸν λαὸν ἐμποάκτως, ὅτι τὴν θελελον νὰ ἀνακουφίσωσι τὰ βέροι αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον νὰ παραιτηθῶσιν ἐξ ιδίας θελήσεως πάντων τῶν ἐκ τοῦ μεσαιώρος καταγομένων τιμαριωτικῶν δικαιωμάτων. Η

πρότασις αὕτη διήγειρε νέαν Θελλαν ἐνθουσιασμοῦ καὶ αὐταπαρ-
νήσεως. Οὐδεὶς γέλεις νὰ μείνῃ ὅπλισω. Τάξεις, πόλεις καὶ τόπαι
ῆριζον περὶ τῆς τιμῆς τοῦ νὰ προσφέρωσιν εἰς τὴν κοινὴν εὐδαί-
μονίαν τὰς μεγίστας θυσίας. Τὴν περίφημον λοιπὸν ΤΕΤΑΡ-
ΤΗΝ ΑΓΓΟΥΣΤΟΥ κατηργήθησαν εἰς μίαν ρόνην πυρετωδῶς
ἐξεγερθεῖσαν συνεδρίκον πάντα τὰ δέκατα, αἱ ἀγγαρεῖαι, τὰ
δικαιώματα τῷρ γαιῶι, τὰ προόμια τῷρ σωματίων κ. τ.
δ., τὸ ἔδαφος ἐκτρύχθη εἰλεύθερον καὶ ἐξεφωνήθη ἡ ἐνώπιον
τοῦ νόμου καὶ κατὰ τὴν φροντογίαν λοστῆς ἀπάντων τῶν πο-
λιτῶν. Τὰ ψηφίσματα δὲ ταῦτα καὶ οἱ πρὸς πραγματοποίησιν
αὐτῶν ἀπειτούμενοι νόμοι καὶ θεσμοί, πρὸς τὰς ὄποιας ἐβά-
δισκην κατὰ μικρὸν, ἐπηγεγκον ἐντὸς ὀλίγου τὴν καθολικὴν
ἀναμόρφωσιν πάντων τῶν ὑπαρχόντων καθεστώτων. Η ἐκ-
κλησία ἀπώλεσε τὴν περιουσίαν αὐτῆς, καὶ ὑπετάχθη εἰς
τὴν πολιτικὴν κυβέρνησιν τὰ μοραστήρια καὶ θρησκευτικὰ
τάγματα διελύθησαν, οἱ κληρικοὶ ἐλεμβάνον μισθὸν παρὰ
τῆς πολιτείας, συνεστάθησαν ἐκ νέου αἱ ἐπισκοπαὶ καὶ παρε-
χωρήθη θρησκευτικὴ ἐλεύθερεια. Οἱ δὲ ιερεῖς ὥστειλον μεν
νὰ δρκισθῶσιν εἰς τὸ νέον πολίτευμα ὡς καὶ οἱ πολιτικοὶ
ὑπάλληλοι ἐπειδὴ ὅμως ὁ πάπας ἀπηγόρευσε τοῦτο, ἡρήθη-
σαν οἱ πλειότεροι τὸν ὄρκον· δῆλον ὁ Γαλλικὸς κλῆρος ἐχε-
ρίσθη εἰς ἐρωμόστονος καὶ ἀγραμότονος· καὶ ἀπώλεσαν μὲν οἱ
τελευταῖοι τὰς θέσεις αὐτῶν καὶ ἔμελλον νὰ ὑπομείνωσι παν-
τοειδεῖς διωγμούς, ἀλλ᾽ ἀπήλαυν τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν
πιστῶν παρὰ τῷ λαῷ. Οἱ εὐγενεῖς δὲ οὐ μόνον ἐστερήθησαν
τὰ προνόμια αὐτῶν καὶ τὸ μέγιστον μέρος τῶν εἰσοδημά-
των, ἀλλ᾽ ἀπώλεσαν προσέτι καὶ τὴν ἐξωτερικὴν ἐπισημό-
τητα τῆς τάξεως αὐτῶν, καταργήθησαν πάντων τῶν τιτλῶν,
παρασήμων, ταγμάτων κ. τ. τ. Καὶ δημος ἐκλειψώσιν ἐκ
θεμελίων τὰ πιλαιὰ καθεστώτα, ἔλαθεν ἡ Γαλλία νέαν γεω-
γραφικὴν διαίρεσιν εἰς νομοὺς (Départements) καὶ ἐπαρ-
χίας (Arrondissements), νέαν δικαιοδοσίαν μετ' ἐρόκων
(Assises), ισότητα τοῦ μετρου, βάρους, τιμῆς τῷρ νομομά-
των κ. τ. τ. καὶ τελευταῖον συνταγματικὴν πολιτελαρ, καθ' ἣν
ἐπεριορίσθησαν ὑπερβολικὰ τὰ δικαιώματα τοῦ βασιλέως,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ ἀπενεμήθη ἡ νομοθεσία εἰς μίαν μύρην βουλὴν μετὰ κοινοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος.

§ 28. Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ Η ΕΘΝΟΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ ΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΟΥΣ. Ἐπειδὴ δὲ βασιλεὺς ἔδραδυνε νὰ γνωστοποιήσῃ τὰ διάφορα ψηρίσματα τῆς συνελεύσεως ὡς νόμους, διέδωκαν ἐκ δευτέρου τὴν φήμην, ὅτι μελετᾶται νέον πολιτικὸν τόλμην. Η φήμη δὲ αὕτη ἐνισχύθη μᾶλλον, ὅτε τὸ Φλανδρικὸν σύνταγμα προσεκλήθη εἰς Βερσαλίξν, καὶ κατά τινα ἑορτὴν, ἣν ηύτρεπτεν ἡ σωματοφυλακὴ εἰς τοὺς νεωστὶ ἐλθόντας ἀξιωματικούς, ἔπραξεν ὁ βασιλεὺς; τὴν ἀνοικίαν, νὰ πκρούσιασθῇ μετὰ τῆς βασιλίσσης καὶ τοῦ διαδόχου εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ συμποσίου ἐνῷ εὐωχοῦντο, καὶ νὰ δώσῃ οὔτως ἀφορμὴν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ οἴνου ἐξημένην συνάθροισιν πρὸς ἀσύνετους λόγους, προπόσεις καὶ ἀσματα. Τὰ συμβάντα ταῦτα ἐγνωστοποιήθησαν ταχέως ὑπὸ τῶν πολυπραγμάνων εἰς Παρισίους, καὶ ἐπηγένησαν τὸν ἀναθρασμὸν τοῦ λαοῦ, ὅτις ἐκτὸς τούτου εἶχε διεγερθῆ ὑπὸ τῆς ἐπικρατούσης ἐλλείψεως τοῦ ἀρτου. Τὴν 5. λοιπὸν ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ ἐπορεύθησαν ἀναριθμητα στίφη ὅχλου, κατὰ τὸ μέγιστον μέρος γυναικες, εἰς Βερσαλίξν, ὅπως ζητήσωσι πρὸς τοῦ βασιλέως θεραπείαν τῆς ἀνάγκης τοῦ ἀρτου καὶ μετάθεσιν τῆς καθέδρας εἰς Παρισίους. Ο βασιλεὺς ἡθέλησε κατ' ἀρχὰς νὰ τοὺς καθηηυχάσῃ διά τινος καταπρούντικῆς ἀπόκρισεως. Αλλὰ τὴν νύκτα προτεῖλήθη μία πτέρυξ τῶν ἀνακτόρων, ἡ φρουρὴ κατεκόπη, καὶ ἡ βασιλίσσα ἡναγκάσθη νὰ φύγῃ ἐκ τῆς ἀπειληθείσης αὐτῆς δικαιονῆς· ἐν τούτοις ἐμπόδισεν ἡ μετὰ τῆς ἐθνοφυλακῆς ἐλευσις τοῦ Λαχρανίστη τὰ περιτέρω δεινά. Τὴν δὲ ἐπειρύιον ὁ βασιλεὺς ὅψιεις νὰ συγκατατεθῇ, ὅπως ἀπέλθῃ μετὰ τῆς οἰκογενείς αὐτοῦ; συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν τρομερῶν τούτων στιφῶν, εἰς Παρισίους, καὶ κατοικήσῃ εἰς τὰ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἀκατόκητα ἀράκτορα τοῦ Κεραμεικοῦ. Μετ' ὀλίγον δ' ἡκαλούθησε καὶ ἡ ἐθνοσυνέλευσις, χάριν τῆς ὄποιας ἀνεκανίσθη τὸ πλησίον τῶν ἀνακτόρων κείμενον σχολεῖον τῆς ιππασίας. Νέη δὲ ἡ ἀρχὴ περιήρχετο ὀσημέραι πλειότερον εἰς τὰς χειρας τοῦ κατωτέρου ὅχλου, ὅτις διετηρεῖτο εἰς ἀδιάκοπον ἀναθρασμὸν ὑπὸ ἀγαλιγάθων ἐφημερεψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

δογμάφων καὶ δημαγωγῶν, καὶ ὑρεθῆστο εἰς μῖσος κατὰ τῆς αὐλῆς καὶ τῶν « ἀριστοκρατικῶν ». Μεταξὺ δ' αὐτῶν ἔζειχε διὰ τὴν σφροδότητά της ὁ « φιλόδημος » τοῦ ἐκ Νεοχατέλου ἀκρατήτου ιατροῦ ΜΑΡΑΤΟΥ. Καὶ αἱ δημοκρατικαὶ δὲ συναγωγαὶ (κλούδη), αἵτινες ἀπέκτων καθ' ἐκάστην πλειοτέραν σημασίαν καὶ περιμετρον, ἐνήργουν συμφώνως πρὸς τὴν ἐπανάστασιν. Πρὸ πάντων δ' ἔλαβε σημασίαν εἰς τὴν ιστορίαν τοῦ κόσμου ἡ καθ' ὅλας τὰς πόλεις τῆς Γαλλίας διακλαδωθεῖσα ΣΥΝΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΙΑΚΩΒΙΝΩΝ. Τὰ μέλη αὐτῆς, ἄτινα τὸ ἐπόμενον ἔτος ἔλαβον ὡς διαγνωστικὸν σημεῖον τὸ ἐρυθρὸν σκευφίον τῶν εἰς τὰ κάτεργα τιμωρουμένων, ἔτεινον πρὸς δημοκρατικὰ μετ' ἐλευθερίας καὶ ισότητος πάντων τῶν « πολιτῶν ». Εἰς αὐτοὺς δ' ἦτο προσφροτημένη καὶ ἡ συναγωγὴ τῶν ΚΟΡΔΕΛΙΕΡΩΝ, ἥτις εἶχεν ἀρχηγοὺς τοὺς τολμηροτάτους τῶν ἐπαναστατικῶν, οἷον τὸν ΔΑΝΤΩΝΑ καὶ ΚΑΜΙΑΔΟΝ ΔΕΜΟΥΓΛΙΝΟΝ. Τούναντίον δ' ἡ συνταγματικὴ συναγωγὴ τῶν ΦΥΛΛΟΓΡΑΦΩΝ (feuillans), εἰς τὴν ὁποίαν προσετέθη ὁ Λαμπραντέτης ἔχανε καθ' ἐκάστην τὴν σημασίαν αὐτῆς.

§. 29. ΕΟΡΤΗ ΤΗΣ ΛΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ. ΦΥΓΗ ΤΟΥ ΒΑΣΙΔΕΩΣ. Τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τῆς ἐκπολιορκήσεως τῆς Βαστίλης παρεσκευάσθη μεγαλοπρεπής ἐορτὴ τῆς ἀδελφότητος (fédératif) εἰς τὸ πεδίον τοῦ Ἀρεως (14. Ιουλ. 1790). Συγκινητικὴ τῷ ὄντι πρέπει νὰ ὑπῆρξεν ἡ στιγμὴ, ὅτε ὁ ΤΑΛΛΕΥΡΑΝΔΟΣ, ἐπίσκοπος τοῦ Αὐτοδούνου (Ωτούν) καὶ μέλος τῆς ἀθηναϊκῆς σημαίας, καθιέρωσεν εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος τὴν σημαίαν, ἡγούμενος 300 λευκὰ ἐνδεδυμένων καὶ τριχρόους περιεζωσμένων ζώνας ιερέων, ὅτε δὲ Λαμπραντέτης ἐν ὀνόματι τῆς ἐθνογναλῆς, διπρόεδρος τῆς ἐθνικῆς συνελεύσεως καὶ τέλος ὁ βασιλεὺς αὐτὸς ὅμοσαν πίστιν εἰς τὸ πολίτευμα, καὶ ὅτε ἡ ἀναρίθμητὸς συνάθροισις ὑψώσε πρὸς τὸν οὐρανὸν τὰς χειρας καὶ ὥρκεσθη τὸν ὄρκον τοῦ πολίτου, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ βασιλεύσσα, ἀφραπασθεῖσα ὑπὸ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ, ἐσκιωσεν ὑψηλὰ τὸν διάδοχον (Δελφῖνα), καὶ ἦνωσε τὴν φωνὴν αὐτῆς μετὰ τῆς γενικῆς χαρᾶς. Λύτη ὅμως ὑπῆρξεν ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἡ τελευταία εδόθυμος ἡμέρα τοῦ βασιλέως, τοῦ δποίου ἡ θέσις
 ἐχειροτέρενεν ἔκτοτε καθ' ἑκάστην. Ὁ Νέκκερος, μὴ δυνά-
 μενος νὰ ἀνθεῖη πλειότερον εἰς τὰς δυσχερείας, κατέλιπε τὴν
 Γαλλίαν, καὶ ἀνεγκώρησεν εἰς τὴν Ἐλβετίαν. Ὁ δὲ Μιραβώ,
 δωροδοκηθεὶς ὑπὸ τῆς αὐλῆς, ἀνθίστατο μεθ' ὅλης τῆς δυ-
 νάμεως τῆς εὐγλωττίας αὐτοῦ πρὸς τοὺς περιτέρῳ περιορι-
 σμοὺς τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας, διότι οὐχὶ τὴν δημοκρατίαν ὡς
 ἔλεγεν, ἀλλὰ τὴν συνταγματικὴν βασιλείαν ἐνόμιζε τὸ
 καταλληλότατον διὰ τὴν Γαλλίαν πολίτευμα. Ἀλλὰ κατὰ
 δυστυχίαν τοῦ βασιλέως κατεβλήθη ὁ μέγας ἀνὴρ ἥδη τὸ
 42. ἔτος τῆς ἡλικίας του (2. Απριλ. 1791) ὑπὸ ἀρρώστιας,
 προελθούσης ἐκ τοῦ ἀτάκτου αὐτοῦ βίου, ἡνωμένου μετὰ τῆς
 ἀμέτρου ἔργασίας καὶ διατάσσος τοῦ πνεύματος. — Ὡν δὲ
 μονάρχης ἀδύνατος καὶ ἀγόμενος ὑπὸ ἄλλων ὁ Λουδοβίκος
 ΙΣΤ., ἀπώλετεν ἔκτοτε πᾶσαν ὑπόληψιν. Ἀρνηθεὶς νὰ δεχθῇ
 ἔρωμοτὸν τίνα κληρικὸν ὡς πνευματικὸν, καὶ νὰ κηρύξῃ προ-
 δότας τοὺς μετανάστας (émigrants), οἵτινες ὄρμώμενοι ἐκ
 τῆς Κομφλουέντιας (Κοβλέντσιας), ἐγέντονται διεγείρωσιν εἰς
 πόλεμον κατὰ τῆς Γαλλίας τὰς Εὐρωπαϊκὰς αὐλὰς, ἔδωκεν
 αἴφορη μὴν χρόνον ὡς ὑποτεύστωσι πέρι αὐτοῦ, ὅτι ὅδεν θέλει νὰ μείνῃ
 πιστὸς εἰς τὸν ὄρκον, ὃν ὠμοσεν εἰσὶ τὸ πολίτευμα, καὶ
 ὅτι δέν γητο ζένος τῶν σκευωριῶν τῶν μεταναστῶν. Τότε
 δὲ συνέλαβεν ὁ Λουδοβίκος τὸ ἀπελπιστικὸν σχέδιον νὰ φύγῃ
 πρὸς τὰ ἀρκτικὰ σύνορα τοῦ Κράτους. Ὁ δὲ Βουτιλέ, τολ-
 μηρὸς στρατηγὸς ἐν Αιθριγγίᾳ, εἶχε λάβει γνῶσιν τοῦ
 μυστικοῦ, καὶ ὑπεσχέθη νὰ βοηθήσῃ μὲ τὰ στρατεύματα αὐτοῦ
 τὸ σχέδιον. Ὁ θεον καταλιπὼν ἔγγραφόν τι, ἐν ῥιμαρτύ-
 ρετο κατὰ πάντιν τῶν παρὸ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ Οκτ. τοῦ 1789
 ἐξαναγκασθέντων θεσπισμάτων, ἔφυγεν ὁ βασιλεὺς μετὰ τῆς
 οἰκογενείας του εύτυχῶς ἐν Παρισίων ἐντὸς μεγάλης τινὸς
 ἀμάξης (20. Ιουν. 1791). Ἐν τούτοις ἀπέτυχεν ἡ αδεξίως
 ἐκτελεσθεῖσα ἐπιγέρησις. Ὁ Λουδοβίκος ἐγνωρίσθη ὑπὸ τοῦ
 σταθμάρχου Αρουέτου ἐν Ἀγ. Μενεούλιῳ, ἐκρυτήθη ὑπὸ τῆς
 πολιτοφυλακῆς ἐν Βαρένναις, καὶ ἀπήγκθη ὁπίσσω εἰς Παρισίους
 κατὰ διαταγὴν της. Ἐθυγοσυγελέσεως, ἡτις εἶχεν ἐκ πέμψει πρὸς
 Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

παράληψιν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας τρία τῶν μελῶν αὐτῆς, ἐν οἷς καὶ τὸν Πετλώρα. Ἡ δὲ υπὸ τῆς συνελεύσεως ἐκφωνηθεῖσα ἡδὴ διακοπὴ τῆς βασιλικῆς, ἔξουσίας ἔμεινεν ἐν ἐγραφείᾳ, μέχρις οὗ ὁ Λουδοβίκος ὀρκίσθη καὶ ἐγνωστοποιήσε τὸ ἐν τέλει Σεπτεμβρίου περανθέν πολίτευμα τοῦ κράτος.

3. Ἡ γομοθετικὴ συνέλευσις καὶ ἡ πτῶσις τῆς βασιλείας
(1. Οκτ. 1791 μέχρι 20 Σεπτ. 1792).

§. 30. ΟΙ ΓΙΡΟΝΔΙΝΟΙ. Ἐπειδὴ τὰ μέλη τῆς συντακτικῆς συνελεύσεως εἶχον ἀποκλεισθῆ ἐκουσίως ἀπὸ τῆς εἰς τὴν νέαν βουλὴν εἰσόδου, διὰ τοῦτο αἱ υπὸ τὴν ἐπιρροὴν τῶν Ιακωβίνων διὰ τὴν γομοθετικὴν συνέλευσιν παρασκευάσθεῖσαι ἐκλογαὶ ἀπέβησαν ὡς ἐπὶ τὰ πολὺ ὑπὲρ τῶν δημοκρατικῶν. Ἀλλούτοι ἔχωρισθησαν μετ' ὀλίγον εἰς φύλοσπάστας δημοκρατικοὺς καὶ εἰς μέτριον τὸ κόμμα καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἀπὸ τῆς εἰς τὴν αἴθουσαν τῶν ταξεων ἔδρας αὐτῶν ὠγομάσθησαν τὸ ΟΡΟΣ, οὗτοι δὲ ἐπεκλήθησαν ΓΙΡΟΝΔΙΝΟΙ, διότι πολλοὶ τῶν ἥρητόρων αὐτῶν ἦσαν ἐκ τοῦ Βορδώ καὶ ἐκ τοῦ νομοῦ τῆς Γιρόνδης. Μεταξύ δὲ τῶν τιλευταίων, οἵτινες κατ' ἀρχὰς συνθροίσθησαν περὶ τὸν ὑπουργὸν Ρολάρδον καὶ τὴν πνευματώδην αὐτοῦ καὶ μεγαλόφρονα ταύτην, εὑρίσκοντο ἄγδρες μεγάλων ῥήτορικῶν πλειονέκτημάτων καὶ εἴχον πολιτικὴν δρεπῆς, οἷος ὁ Βεργκιώδος, Ααριοντραλ, Βαρβαρόν, Βρισάτος, Κορδοράτος κ. ἄλ. π. Οι Γιρονδῖνοι ἀπετέλεσαν τὴν πλειονόψην τιαν, καὶ διὰ τοῦτο τὸ ὑπουργεῖον συγκείμενον ἐκ τοῦ Ρολάρδου, Αυμονριέζου κ. ἄλ., ἀνήκει εἰς τὴν μερίδα ταύτην. — Ἡ προσοχὴ τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς συνελεύσεως εἶχε στρεφθῆ μάλιστα πάντων εἰς τὸν ἀρρηθέντας τὸν ὄρκον ἱερεῖς καὶ εἰς τοὺς μεταναστάτας διότι ἀμφότεροι προσεπάθουν νὰ ἀνατρέψωσι τὴν νέαν τάξιν τῶν πραγμάτων οἱ μεταναστάται μάλιστα ὀρμώμενοι ἐκ τῆς Κομμούνεντιας ἐπολουποίησις ἑτοιμασίας, καὶ προσεπάθουν νὰ παρορμήσωσι τὰς ἐξωτερικὰς δυνάμεις πρὸς ἔνοπλον εἰσέλασιν εἰς τὴν Γαλλίαν. Διὸ ἡ συνέλευσις ἐξέδωκε τὸ ψήφισμα νὰ ὑποθάλωσιν εἰς ἀνάκρισιν καὶ συλλαχίσισι τοὺς ἀνώματους Ἱερεῖς, καὶ νὰ κηρύξωσι Ψηφίσποιηθηκε από τον Ινστιτύτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοὺς μεταναστάτας προδότας τῆς πατρίδος καὶ συνωμότας, καὶ νὰ τιμωρήσωσιν αὐτοὺς δημεύοντες τὰ κτήματά των καὶ εἰσοδήματα. Ἀλλὰ κατ' ἀμφοτέρων τῶν ψηφισμάτων ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς ἔνστασιν (νετο), καὶ ἐμπόδισε τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῶν. Τὴν ἄργυρον δὲ ταύτην ἀπέδωκαν εἰς τὰς μυστικὰς ἐλπίδας τῆς αὐλῆς περὶ τῆς βοηθείας τῶν ζένων δυνάμεων καὶ τῶν νικῶν τῶν μεταναστατῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἡ διάθεσις τοῦ λαοῦ ἐγίνετο καθ' ἔκάστην δυσμενεστέρα. Ἐν τούτοις ἐγγάριζον δὲτι ὁ βασιλίσσας ἦτο συνεννοημένη μετὰ τοῦ αὐτοχρότορος τῆς Αὔστριας, ἀδελφοῦ αὐτῆς, καὶ ἀπέβλεπεν εἰς τοὺς μεταναστεύσκοντας εὐγενεῖς ὡς εἰς βοηθούς καὶ σωτῆρας. Οὐδὲ ὑπῆρχε πλέον ἀμφιθολία, δὲτι ἔμελλε νὰ ἐραγῇ προσεχῶς ὁ πόλεμος, ἐπειδὴ δὲ αὐτοκράτωρ τῆς Αὔστριας καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας, μετά τινα συνδιάλεξιν εἰς τὸν παρὰ τὴν Δρέσδην πύργον *Pillnitz* (Αὔγ. 1791), προπαρεκευάσθησαν πολεμικῶς, καὶ ἀπήγτησαν παρὰ τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως οὐ μόνον νὰ ἀποζημιώσῃ προσηκόντως πάντας τοὺς διὰ τῆς καταργήσεως τῶν δεκάτων καὶ τιμωρικῶν βαρῶν ζημιώθεντας Γερμανούς ἡγεμόνας καὶ εὐγενεῖς, καὶ νὰ ἀποδώσωσιν εἰς τὴν πάπαν τὴν ἀρτοθεῖσαν τοπαρχίαν *Aachen*, ἀλλὰ πρὸς τούτους καὶ νὰ καταρτίσωσιν οὕτω τὴν πολιτείαν, ὅπως εἶχε σχεδιάσει αὐτὴν ὁ βασιλεὺς αὐτὸς τὸν Ιούνιον τοῦ 1789. Τὰς ἀπαιτήσεις δημος ταύτας ἐπηκολούθησεν ἐκ μέρους τῆς Γαλλικῆς κυβερνήσεως κήρυξις τοῦ πολέμου πρὸς τὴν Αὐστρίαν καὶ Πρωσσίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ὁ βασιλεὺς ἔδωκε τὴν συγκατάθεσίν του μετὰ δακρύων (20. Απριλ. 1792). "Οπως δὲ προστατεύσωσιν ἡδη τὴν πρωτεύουσαν καὶ τὴν ἐθνοσυνέλευσιν κατὰ πάσις προσδοκῆς ἀπεφάσισαν, προφασισθέντες δὲτι θέλουσιν ἐπανεορτάσει τὴν ἕορτὴν τῆς Βαστίλλης, νὰ συγκαλέσωσιν ἐκ τῶν μεσημβρινῶν ἐπαρχιῶν 20,000 ἐθνοφύλακας (*federatifs*), καὶ νὰ ἀγαθέσωσιν εἰς αὐτοὺς τὴν φύλαξιν τῶν Παρισίων. Ἀλλ' ὁ Λουδοβίκος ἡργάθη νὰ ἐπικυρώσῃ καὶ τὸ ψήφισμα τοῦτο. Τότε δὲ παρήτησαν τὰς θέσεις αὐτῶν οἱ Γρονδινοὶ ὑπουργοί, ἀφ' οὗ ἡ κυρία *Polardou* ἐπετίμησε καὶ ἐμέμυθη τὸν βασιλέα εἰς τινὰ ἐπιστολὴν, ἥτις εὑρέθη μετ' ψήφισμοι θήκης από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Θέλγον εἰς τὰς χεῖρας ὅλων. Τὰ συμβάντα δὲ ταῦτα ἐπηύξησαν τὸν ἀναβράσμὸν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὃστε ἡτον εὔχολον εἰς τοὺς δημοκρατικοὺς νὰ ἐπιφέρωσιν ἐπανάστασιν τοῦ λαοῦ. Τὴν 20. λοιπὸν Ἰουνίου, ἐπέτειον ἡμέραν τῆς συνεδριάσεως τοῦ εφαιριστηρίου, ὥρμησεν ὁ τρομερὸς καὶ μετὰ κονταρίων ὥπλισμένος λαὸς τῶν προστείων ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ ζήθοποιοῦ Σαυτέρφου καὶ τοῦ κρεωπώλου Λεγένδρου εἰς τὸν κεραμεικὸν, ὅπως ἀναγκάσῃ τὸν βασιλέα νὰ ἐπικυρώσῃ τὰ κατὰ τῶν ἀνιμότων ιερέων καὶ τὰ πρὸς συγκάλεσιν τῶν ἔθνοφυλάκων δόγματα. Ἀλλὰ καὶ ἐδὼ ἔμεινε σταθερὸς ὁ Λουδοβίκος. Ὑπέμεινεν ἐπὶ πολλὰς ὥρας μετὰ μαρτυρικῆς ὑπομονῆς πάντας τοὺς κιγδύνους καὶ τὰς ἀπειλὰς, καὶ ὑπέφερε τὰ σκώμματα τοῦ ὄχλου, ὅστις μάλιστα ἔθηκεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ τὸν σκούφον τῶν Ἰακωβίνων καὶ τῷ ἐδώκε νὰ πῃ ἐκ τινος βουκαλίου. Ἡλευθέρωσεν ὅμως ἐπὶ τέλους αὐτὸν ἐκ τῆς δεινῆς θέσεώς του ἡ χρόνον τινα βραδύνατα μετὰ τῆς πολιτοφυλακῆς ἔλευσις τοῦ Πετίωνος.

§. 31. Τὰ συμβάντα ταῦτα ὑπῆρξαν τὸ προαγάχρουσμα τῆς κακοτύχου ΔΕΚΑΤΗΣ ΑΓΟΥΣΤΟΥ. Εἶχε δηλ. ἐκραγῆ ἥδη ὁ πόλεμος πρὸς μεγάλην χαρὰν τῶν ἀξιωματικῶν τῆς Πρωστίας, οἵτινες ἐπερίμενον εὐκόλους κόπους καὶ μεγάλας τιμᾶς ἐκ τοῦ «στρατιωτικοῦ περιπάτου», ὡς ὠνόμαζον τὴν Γαλλικὴν ἐκστρατείαν. Οἱ Πρῶστοι εἰσέβαλον εἰς τὴν Λοθαριγγίαν, ἀρχηγούμενοι ὑπὸ τοῦ δουκὸς ΤΗΣ ΒΡΟΥΝΣΒΙΓΗΣ ΦΕΡΔΙΝΑΝΔΟΥ, γνωστοῦ ἐκ τοῦ ἐπταετοῦς πολέμου. Εἶχε δὲ ταχθῆ ὑπ' αὐτὸν Αύστριακός τις στρατὸς, στρατηγούμενος ὑπὸ τοῦ ΚΛΕΡΦΑΙΤΟΥ, καὶ 12,000 μετανάσται, οἵτινες εἶχον προστεθῆ εἰς αὐτὸν, ἐφλέγοντο ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ καταβάλωσε τὸ «σύνταγμα τῶν δικηγόρων», καὶ νὰ ἐκδικηθῶσι τοὺς ἀντιπάλους αὐτῶν. Κατὰ τὴν ἀναχώρησιν δ' αὐτοῦ ἐξέδωκεν ὁ δούς πολεμικὴν τιμὴν διακήρουξιν, σχεδιασθεῖσαν ὑπὸ τῶν μεταναστῶν, πλήρη ὑδριστικῶν ἀπειλῶν κατὰ τῆς ἐθνοσυνελεύσεως, τῆς πόλεως τῶν Παρισίων, τῆς ἔθνοφυλακῆς καὶ πάντων τῶν ἀσπαζομένων τοὺς νεωτερισμοὺς Γάλλων. Ο δὲ ἀλαζονικὸς τόνος τοῦ ἀγγέλματος τούτου ἐπροξένησεν ἀπερι-

γραπτον ἐντύπωσιν εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς νέας τάξεως ἐνθουσιῶντα καὶ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας μαινόμενον λαὸν, καὶ παρήγαγε τρομερωτάτην ἀγανάκτησιν κατὰ τῶν μεταναστατῶν καὶ τῶν προστατῶν αὐτῶν. Τὴν διάθεσιν δὲ ταύτην ἐπωφελήθησαν οἱ Ιακωβίγοι, ὅπως κρημνίσωσι τὸν βασιλέα. Ἐπεριδόμενοι λοιπὸν εἰς τὴν διεκόρυξιν τῆς ἔθνος γεγενέσεως, ὅτι «ἡ πατρὶς εἶναι εἰς κίρδυνος», ἐκάλεσαν εἰς Παρισίους ἐκ Μασσαλίας, Βρέστης καὶ ἄλλων παραλίων πόλεων στίφη εὐτελεστάτου ὄχλου, καὶ δούλους μάλιστα τῶν κατέργων, συνέστησαν ἐπειτα ἐπιτροπὴν ἐπαραστάσεως, καὶ παρεσκεύασαν τοὺς τραχεῖς καὶ ρωμαλαῖους κατοίκους τῶν προαστείων εἰς ἀποφρασιτικὸν κίνημα. Τὴν 10 δ' ἀγύούστου ἀντήχησε περὶ τὸ μεσονύκτιον ὅμεγας κώδων. Τρομερὸν πλῆθος λαοῦ ἐκίνησε κατὰ πρῶτον ἐναντίον τοῦ βουλευτηρίου, ὅπως ἐγκαταστησῃ νέαν δημοκρατικὴν καὶ δημιοτικὴν διοίκησιν, καὶ ὥρμησεν ἐπειτα πρὸς τὸ βασιλικὸν ἀνάκτορον, τὸ ὅποιον ἐφρούρουν 900 Ἐλβετοὶ καὶ οἱ ἔθνοφύλακες τῶν Παρισίων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Μανδάτη. Οἱ χορηστὸι Μανδάτης εἶχεν ἀποφασίσει ωὴ ἐμποδίσῃ διὰ τῆς βίᾳς τὸ ἀδιαλείπτως ἀπειλητικώτερον προσορμῶν πλῆθος· διὸ ἐπειθούλευσαν οἱ Δημοκρατικοὶ τὴν ἔξοντωσίν του. Προσεκλήθη λοιπὸν εἰς τὸ βουλευτήριον καὶ ἐφονεύθη καθ' ὅδον· μετὰ δὲ τοῦτο ἡ ἔθνοφυλακὴ, ἀβέβαιος οὖσα τί νὰ πράξῃ, καὶ δυσπεστημένη πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἀνακτόροις παρόντας πολλοὺς εὐγενεῖς, διεσκορπίσθη κατὰ τὸ μέγιστον μέρος. Τὸ πλῆθος ὥμως τοῦ λαοῦ ἐγίνετο ἀδιαλείπτως ἀπειλητικώτερον· κανόνικα ἐστήσησαν ἐπὶ τῶν ἀνακτόρων, οἱ κονταριοφόροι εἰσέδυσαν εἰς ὅλας τὰς εἰσόδους καὶ δὲ λαὸς ἀπήγει μεγαλοφώνως τὴν καθαίρεσιν τοῦ βασιλέως. Τότε δὲ κατεπείσθη ὁ Λουδοβίκος νὰ ζητήσῃ μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ προσαστίαν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς συνεδριάσεως τῆς ἔθνικῆς συνελεύσεως, ἔνθα διέτριψε 16 ὥραςεις παρακείμενόν τι στενόν δωμάτιον. Μόλις δ' εἶχεν ἀφῆσει ὁ βασιλεὺς τὰ ἀνάκτορα, καὶ εὐθὺς τὸ κυμαῖνον πλῆθος ὥρμησε σφοδρότερον πρὸς τὰ ἐμπρός· ἡ φρουρὰ ὥμως τῶν Ἐλβετῶν παρέσχεν ἀνδρείαν ἀντίστασιν καὶ ἐφύλαττε τὰς εἰσόδους. "Οτε δ' ἦκανεθη τὸ πῦρ τῶν ὅπλων εἰς τὴν παρακείμην γ συγέλευσιν, ἡγάγκασαν ψηφιστοὶ οἱ θηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοι παρωργισμένοι ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ τὸν καταπεπληγμένον βασιλέα νὰ ἀπαγορεύσῃ εἰς τὴν φρουράν αὐτοῦ τὸ πῦρ. Οὕτω δὲ καθωσιώθησαν εἰς τὴν ἀπώλειαν οἱ πιστοὶ ὑπέρμαχοι τοῦ μονάρχου. Μόλις δὴλ. παρετήρησε τὸ μαινόμενον πλῆθος ὅτι τὰ ἔχθρικὰ ὄπλα ἡσύχασαν, καὶ πάραυτα ἐξεπολιόρκησε τὰ ἀνάκτορα, ἐφόνευσε τοὺς παρόντας καὶ κατέστρεψε πᾶν οἰκιακὸν σκεῦος. Περὶ τοὺς 5,000 ἀνθρώπων, ἐν οἷς 700 Ἐλβετῶν, ἔμειναν κατὰ τὸν ἀγῶνα ἡ ἐπεσαν ἐπειτα θυσία τῆς λύσης τοῦ λαοῦ. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ ἡ ἑθνικὴ σύνοδος συνέταξε κατὰ πρότασιν τοῦ Βεργηνιώδου τὸ ψήφισμα «τὰ παύσῃ ἡ βασιλικὴ ἔξουσία, τὰ θέσωσιν ὑπὸ ἐπιτήρησιν τὸν βασιλέα μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, τὰ ὀδώσωσιν εἰς τὸν πρύγκιπα παιδευτὴν, καὶ τὰ συγκαλέσωσιν ἔθρικὴν σύνεδον». Μετ' ὀλίγον δὲ ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια ἀπήχθη αἰχμάλωτος εἰς τὸν Ναδρ, ὁχυρὸν φρούριον οἰκοδομηθὲν ὑπὸ τῶν Ναϊτῶν. Κακολογουμένη δὲ καὶ κοκοποιουμένη ὑπὸ τῶν φυλάκων, ἐστερημένη πάσης εὐζωΐας καὶ οὔδε μίαν ἔχουσα συνάναστροφὴν, ἔζησεν ἐνταῦθα ἡμέρας πλήρεις ὀδυνῶν καὶ θλίψεως, μέχρις οὗ ἀπῆλλαχεν αὐτὴν ὁ θάνατος.

§. 32. ΛΙ ΗΜΕΡΑΙ ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ. Παυθέντος τοῦ βασιλέως, διωρίσθη ὑπὸ τῆς ἑθνοσυνελεύσεως γέον ὑπουργεῖον, εἰς τὸ ὄποιον ἐκτὸς τῶν Γιρονδίων *Po.lárdou κ. ἄλ.* εἶχε θεσιν ὁ τρομερὸς ΔΑΝΤΩΝ ὡς ὑπουργὸς ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης καὶ σφραγιδοφύλακ. Οὕτως λοιπὸν καὶ τὸ νέον συμβούλιον τοῦ δήμου τῶν Παρισίων, τὸ ὄποιον ἐγκατέστησεν αὐτὸ ἔκυτο, καὶ ἐνισχύθη μετὰ τὴν δεκάτην Αύγουστου ὑπὸ μελῶν ἀναμφιβόλων καὶ πρὸς οὐδὲν φριττόντων ἔγκλημα, εἶχον ἔκτοτε ὅλην τὴν δύναμιν. Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον διώκει τὴν ἀστυνομίαν τῆς πρωτευόστης διὰ τῶν κονταριορδρῶν, καὶ μετ' ὀλίγον πάντα τὰ δεσμωτήρια εἶχον γεμισθῆ «ἐπόπτων» καὶ «ἀριστοκρατικῶν». Τότε δὲ ἐγένετο ἡ αἱματηρὴ ἀπόφασις νὰ ἀπαλλαχθῶσι τῶν ἐναντίων τῆς γέες τάξεως διὰ γενικοῦ τινος φονικοῦ δικαστηρίου, καὶ νὰ καταβάλωσι διὰ τοῦ τρόμου πᾶσαν ἀντίστασιν. Ἀφοῦ λοιπὸν πρῶτον κατέκοψαν ἀνὰ ἐκατοντάδας εἰς τὰ μοναστήρια καὶ δεσμωτήρια τοὺς ἀρνουμένους τὸν ὄρκον ἵερεῖς, ἥρχισαν τὰς βδελυρὰς ΗΜΕΡΑΣ ΤΟΥ ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ. Ἀπὸ τῆς Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πρατικῆς

2—7 Σεπτεμβρίου περιήρχοντο εἰς τὰ δεσμωτήρια στίφη μέν
σθωτῶν φονέων καὶ κακούργων. Καὶ δώδεκα μὲν ἐξ αὐτῶν
ἐνήργουν ὡς ἔνορκοι καὶ δικασταῖ, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς δῆμοι. Ὑπὸ¹
τῶν ἀπανθρώπων δὲ τούτων ὄμηλων ἐφονεύθησαν ἔπειτα ὑπὸ²
τὸ πρόσχημα δίκης οἱ φυλακισμένοι, ἔξαιρουμένων ὀλίγων τι-
γῶν, τῶν ὅποιων τὰ ὄντατα ἤσαν σημειωμένα εἰς τοὺς κατα-
λόγους. Περὶ τὰς 3,000 ἀνθρώπων ἐσφάγησαν χωριστὰ ἢ ἐφα-
γεύθησαν ἀθρόοι ὑπὸ τῶν ἐγκληματιῶν τούτων, οἵτινες ἐλάρ-
εανον ἡμερομίσθιον διὰ τὰ «ἔργα» αὐτῶν παρὰ τοῦ δημοτικοῦ
συμβουλίου. Μεταξὺ δ' αὐτῶν εὑρίσκετο καὶ ἡ πριγγιπέσσα τῆς
Λαμπεῖλλης, ἡ φίλη τῆς βασιλίσσης τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἔφερεν
ὅμιλος κονταριοφόρων ἐπὶ κάμακος εἰς τὸν Ναὸν, καὶ ἐκράτησαν
αὐτὴν ἐμπροσθεν τοῦ παρθύρου τῆς Μαρίας Ἀντωνέττας. Τὸ
δὲ παράδειγμα τῆς πρωτευούσης ἐμιμήθησαν καὶ εἰς πολλοὺς
νομούς. Π άγρια καταστροφὴ πάντων τῶν ἀγαλμάτων, πα-
ρασκήμων, ἐπιγραφῶν καὶ ἄλλων σημείων τῶν παλαιῶν χρόνων,
ἐχρησίμευσαν ὡς ἔξαδιον τῶν ἡμερῶν τοῦ Αὐγούστου καὶ Σε-
πτεμβρίου, αἵτινες ἀπετέλεσαν τὴν μετάβασιν ἐκ τῆς μοναρ-
χικῆς Γαλλίας εἰς τὴν δημοκρατικήν. Ἡ δὲ φθινοπωρινὴ ἡμέρα
τῆς ισημερίας τοῦ Σεπτεμβρίου (21. Σεπτ.) ἐσημάνθη ὡς ἡ ἀρχὴ³
τῆς κυριαρχίας τῆς ἀλευθερίας καὶ ισότητος ὑπὸ τὴν δημοκρα-
τικὴν σύνοδον τοῦ ἔθρους, καὶ ὅπως ἐκλείψῃ πᾶσα διάκρισις ἐκ
τῆς καθημερινῆς συγκοινωνίας, ὡρίσθη ὅτι πάντες οἱ Γάλλοι
ἔμελον νὰ προσφωνῶσιν ἀλλήλους «πολίτας». — Ο Λαφαϊέ-
της, ὅστις ὑπηρέτει εἰς τὸν βόρειον στρατόν, καὶ εἶχεν ἔλθει
αὐτεξουσίως μετὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ιουνίου εἰς Παρισίους, ὅπως
σώσῃ τὸν βασιλέα, εἰ δύνατόν, προσεκλήθη νῦν ὑπὸ τῆς ἔθνοσυ-
νελεύσεως νὰ ἀπολογηθῇ. Πεπεισμένος δὲ ὅτι οἱ Ιακωβῖνοι ἐπε-
δίωκον τὸν θάνατον του, ἔφυγε μετά τινων ὅμοιορόνων φίλων
εἰς Όλλανδίαν, ὅπως σωθῇ ἐκεῖθεν εἰς τὴν Ἀμερικήν. ἀλλ᾽ ἐπε-
σεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν, οἵτινες ἐκράτησαν αὐτὸν ὡς αἰχ-
μαλωτισθέντα ἐν πολέμῳ, καὶ τὸν ἔρριψαν νὰ τίκεται ἐπὶ 5
ἔτη εἰς τὰ δεσμωτήρια τοῦ Μαγδεμβούργου καὶ Ολμυτσίου.
Ο δὲ Ταλλεϋράνδος ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν καὶ ἐκεῖθεν
εἰς τὴν Ἀμερικὴν ἔνθα ἐπερίμενε γρόνους ἡσυχωτέρους.
Ψηφιστοὶ θήκησαν από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

4. Ἡ δημοκρατικὴ Γαλλία ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς ἐθνικῆς συνόδου (Σεπτ. 1792 μέχρις Ὀκτωβρ. 1795).

§. 33. ΘΑΝΑΤΩΣΙΣ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ. Ἡ νέκη συνέλευσις, ἥτις ἔξελέχθη ὑπὸ τὴν ἐπιφύλαξ τῶν Ἰακωβίνων κατὰ γενικὸν ἐκλογῆς δικαιομα, συνίστατο σχεδὸν μόνον ἐκ δημοκρατικῶν, ἀλλὰ διαφόρου φύσεως καὶ διαφόρων φρονημάτων. Οἱ μέτροι, Γριγορίνοι, οἵτινες ἔτεινον πρὸς σχῆμα πολιτείας δημοκρατικὸν κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς ἀρχαιότητος ἢ τῶν ἡνωμένων κρατῶν τῆς Βορείου Αμερικῆς, καὶ ἀπετρέφοντο τὰ αἰματηρὰ μέσα, ὑπέκυψαν κατὰ μικρὸν εἰς τὸ κόρμυκ τῶν φίλοσπαστῶν καὶ δημοκρατικῶν, οἵτινες ἥθελον νὰ ἀνατρέψωσι πρότερον διὰ τῆς βίας πάντα τὰ ὑπάρχοντα καθεστῶτα, καὶ νὰ θεμελιώσωσιν ἔπειτα ἐπὶ τοῦ καθομαλισθέντος ἐδάφους νέον πολίτευμα καὶ ἐλευθερίας καὶ λεστητος π. Ἐνήργουν δὲ κατὰ τὸ ἀξίωμα « δ, τι δὲν εἶναι ὑπὲρ ἡμῶν, εἶναι καθ' ἡμῶν π., καὶ προσεπάθουν νὰ καταβάλωσι πᾶσαν ἀντίστασιν διὰ τοῦ φόνου καὶ τῆς αἰματοχυσίας. Ἱσχυρὸν δὲ διὰ τοῦ κλούβη τῶν Ἰακωβίνων καὶ διὰ τῶν ὁνοματείντων « ἀβρακάτων » (Sans culottes), ἀγρίων συμμοριῶν τῶν πολυυρθίμων μαχητῶν τῆς ἐπαναστάσεως, οἵτινες διετηροῦντο εἰς ἀδιάλειπτον ἀναθρασμὸν δι' ἄσμάτων (Marseillaise· Caire), ἐπαναστατικῶν πανηγύρεων, δένδρων (συμβόλων) τῆς ἐλευθερίας κ. τ. δμ., κατώρθωσεν ἐπὶ τέλους νὰ ὑπερισχύσῃ τὸ κόρμυκ τῆς ἀνατροπῆς. — Ἡ δίκη τοῦ Βασιλέως « Λουδοβίκου Καπέτου » ὑπῆρξε μία τῶν πρώτων πράξεων τῆς ἐθνικῆς συνόδου. Εἰς τοῖχον τινὰ τοῦ Κεραμεικοῦ εἰχον ἀνακαλύψει σιδηροῦντι κιβώτιον μετὰ μυστικῶν ἐπιστολῶν καὶ τεμαχίων πρωκτικῶν, ἐξ ἦν ἐδηλοῦτο, ὅτι ἡ Γαλλικὴ αὐλὴ οὐ μόνον εἶχε συμμαχήσει μετὰ τῆς Αὐστρίας καὶ τῶν μεταναστατῶν, καὶ εἶχε διαιροῦψει μετ' αὐτῶν σχέδια πρὸς ἀνατροπὴν τοῦ ὑπὸ τοῦ Λουδοβίκου ὄμοιθέντος πολιτεύματος, ἀλλὰ καὶ ὅτι εἶχε πρὸς τούτοις προσπαθήσει νὰ δελεάσῃ δι' ἐτησίου μισθοῦ, δωροδοκίας καὶ ἀλλών τρόπων μέλη τινὰ τῆς ἐθνοσυνελεύσεως (π. χ. τὸν Μιραβώ). Ἐπ' αὐτῶν δ' ἐστήριξαν οἱ δημοκρατικοί, οἵτινες ἥθελον ν' ἀπαλλαχθῶσιν ὀσμέγως ἀπὸ ηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τοῦ βασιλέως, τὴν περὶ προδοσίας καὶ συνωμοσίας κατὰ τῆς χώρας καὶ τοῦ λαοῦ κατηγορίαν αὐτῶν. Βοηθούμενος ὑπὸ δύω συνηγόρων, εἰς τοὺς ὄποιους προσετέθη αὐτοπροαιρέτεως ὁ γενναιόφρων Μαλεσσέρβης (§. 10.), ἐνεψανίσθη ὁ Δουδοεῖκος δις ἐνώπιον τῆς συνόδου (11. καὶ 26 Δεκ.). Ἀλλὰ καί τοι ἀπολογηθεὶς ἀξιοπρεπῶς καὶ συνεργάσχυτος ὑπὲρ αὐτοῦ τοῦ κόρματος τῶν Γιρονθίνων, οὕτινες ἐνήργουν νὰ ἐπιτραπῇ ἡ κρίσις εἰς τὸ σύνολον τοῦ λαοῦ, κατεδικάσθη ὁ Δουδοεῖκος εἰς θάνατον ἐν ταραχώδει τινὶ συνεδρίᾳτει διὰ τῆς μικρᾶς πλειονοψηῆς τῶν 5 φύρων (17. Ιαν. 1793). Τὸ κόρμα τοῦ δρους, τοῦ ὄποιου ἀρχηγοὶ καὶ ὅδηγοι εἰς τὴν ψηφοφορίαν ἦσαν ὁ δικηγόρος Μαζιμιλιανὸς ΡΟΒΕΣΠΙΕΡΡΗΣ, ὁ ποτὲ Μερκέσιος τοῦ ἈΓ. ΙΟΥΣΤΟΥ, ὁ τρομερὸς ΔΑΝΤΩΝ, ὁ χωλὸς ΚΟΥΘΩΝ καὶ ὁ δοὺς τῆς Αύρηλίας, δοτις εἶχεν ὄνομασθη « πολίτης ἰσάρτης », εἶχε κινήσει πάντα λίθον, ὅπως ἐπιτύχῃ διὰ τοῦ τρόμου τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο· ἀλλ’ ἐν τούτοις δὲν ἦθελεν ἐπιτύχει τὸν σκοπὸν αὐτοῦ, ἀν δὲν εἶχε διαπράξει πρότερον εἰς τὴν συνέλευσιν τὸ ψήφισμα, διτὶ πρὸς θανατικὴν καταδίκην δὲν ἦσαν ἀναγκαῖα τὰ δύω τρίτα τῶν φύρων, ὡς μέχρι τότε ἐγίνετο, ἀλλ’ διτὶ ἥρκει ἡ ἀπλῆ πλειονοψηία. Οὔτως ἐκαλύψθη ὁ φόνος ὑπὸ δικαστικὸν σχῆμα. Ἡδη δὲ τὴν 21. Ιανουαρίου ἀνέβη ὁ δύστυχὸς βασιλεὺς τὸ αἷματηρὸν ἱερίωμα εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς ἐπαναστάσεως. Ἡ τυμπανουκρουσία τῆς ἔθνοφυλακῆς ὑπερήχησε τῶν τελευταίων αὐτοῦ λέξεων, καὶ αἱ « γυναικες τοῦ Ροβεσπιέρρη » ἐχαιρέτησαν τὴν αἵματηρὸν αὐτοῦ κεζαλὴν μὲ τὴν ἐπιφώνησιν « ζήτω ἡ δημοκρατία »!

§. 34 ΔΥΜΟΥΡΙΕΖΗΣ. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ εἶχον ἥδη εἰσέλει οἱ Πρᾶσσοι διὰ τῆς Λοθαριγγίας εἰς τὴν Καμπανίαν. Ἀλλ’ ὁ δοὺς τῆς Βρουνσβίγης συνειθιτρέμενος εἰς τὸν βραδὺν καὶ περιεσκεμμένον τρόπον τοῦ πολεμεῖν τοῦ ἐπταστοῦς πολέμου, ἐξώλευε τὸν καιρὸν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐκπολιόρκησιν δεσμάντων φρουρίων, καὶ ἐφθασεν εἰς τὴν Καμπανίαν εἰς ἀνεπιτήδειαν ὥραν τοῦ ἔτους, διτὶ αἱ ὄδοι εἶχον καταντήσει ἀδιάβατοι ἐνεκα τῶν βροχῶν νοσηρὰ δὲ τροφὴ καὶ καρποὶ ἄωροι ἐξηθέντες καὶ ἔφθειρον τὸν στρατόν. Οὐθενὸς ἀσοῦ ὁ μὲν Δυμιουργοφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ριεῖς κατέλαβε τὸ Δάσος τῆς Ἀργόνης, ὁ δὲ Κελλερμάρρος ἀπέκρουσεν ἐπιτυχῶς τὴν προσδοκήν τῶν ἔχθρῶν εἰς τὸν Βαλινὸν πυροβολισμῷ (20. Σεπτ. 1792), παρήτησαν εἰς τὸν Πρωστικὸν στρατὸν τὸ σχέδιον τῆς περαιτέρω προχωρήσεως. Μετὰ ἦξ λοιπὸν ἡμερῶν ἀνωφελεῖς μετὰ τοῦ Δυμουρίεζη διαπραγματεύσεις, ὑπερχώρησαν τὰ Γερμανικὰ στρατεύματα ἀποθρόνθιέντα καὶ ἔξασθεντά εἰς Βερόδουνον, χωρὶς γὰρ καταδιωγθῶν ύπὸ τῶν ἔχθρῶν, καὶ κατέλιπον ἐπείτα τὴν Γαλλικὴν ἐπικράτειαν. Ἀλλὰ καὶ οἱ Αὐστριακοὶ, οἵτινες εἶχον ἔξορμήσει ἐκ τῶν Κάτω Χωρῶν, δὲν ητύχησαν περισσότερον. Μετὰ τὴν ἐν Τεμάππαις μάχην (16. Νοε.) ἐκνόριευσεν δὲ Δυμουρίεζης τὸ Βέλγιον καὶ Λαττιγον, καὶ ἐπροχώρησεν ἀπειλῶν εἰς τὰ σύνορα τῆς Ολλανδίας, ἐν φόρῳ στρατηγὸς τῶν Οὐσάρων ΚΥΣΤΙΝΗΣ ἐκυρίευσε τὰς παρὰ τὸν Ρῆνον πόλεις καὶ προσέθηκεν εἰς τὴν δημοκρατικὴν Γαλλίαν τὸ φρούριον Μογουντίαρ (21. Οκτ. 1792), διο ποιεῖται τῆς Μογουντίας καὶ ισάτητος εὗρον πολλοὺς ὄπαδούς. Οἱ δὲ πολεῖται τῆς Μογουντίας, ἐγκαταλειφθέντες ὑπὸ τοῦ ἐκλέκτορος, τῶν καγγινικῶν καὶ τῶν εὐγενῶν, ἐδέχθησαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα. Οἱ περιπλέυσις τὸν κάσμον Γεώργιος Φόρστερος, ὃντον ἡ ψυχὴ τοῦ δημοκρατικοῦ κόρματος ἐν Μογουντίᾳ. Ή δὲ πρόοδος αὕτη τῶν Γαλλικῶν ὅπλων εἰς μὲν τοὺς δημοκρατικοὺς ἐνεποίησε νέον θάρρος, εἰς δὲ τὰς Εὐρώπαικής δυνάμεις νέους; φύσους. Ἐμελλον γὰρ βλέπωσι μεθ' ἡσυχίας τὸν μὲν βασιλέα φονευόμενον ἐν Παρισίοις κατὰ τρόπον στασιαστικὸν, τοὺς δὲ μεθυσμένους ὑπὸ τῆς νίκης ἀνδρας τῆς ἐπαναστάτεως προτρέποντας πάντας τοὺς λαοὺς πρὸς ἀνατροπὴν τῶν μοναρχικῶν αὐτῶν κυβερνήσεων, καὶ ὑποσχομένους εἰς αὐτοὺς τὴν προστασίαν τοῦ Γαλλικοῦ ἔθνους πρὸς καθίδρυσιν δημοκρατικῶν πολιτευμάτων; Οἱ ὑπὲρ τῶν νέων ἰδεῶν ἐνθουσιασμὸς τῶν λαῶν ὥρελησε μεγάλως τὰ ὅπλα τῶν δημοκρατικῶν ἐκινδύνευον δὲ οὐ μόνον τὰ στέμματα τῶν βασιλέων καὶ ἡ κυριαρχία τῶν ἡγεμόνων, ἀλλὰ καὶ τὰ προνόμια καὶ κτήματα τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ κλήρου. "Οθεν νέοι στρατοὶ ἀφ' ὅλης τῆς Εὐρώπης διέβησαν τὰ Γαλλικὰ σύνορα, ὅπως καταβάλωσι

τὴν ἐπανάστασιν, δι' ἣς ἐνεβδόλλετο εἰς κίνδυνον ἡ ἡσυχία καὶ
ἀσφάλεια τῶν λοιπῶν κρατῶν. Ήγεῖτο δὲ τῆς κατὰ τῆς Γαλ-
λίας « συμμαχίας » ἡ Ἀγγλία, ἔνθα εἶχον τὴν κυβέρνησιν
οἱ Τόρεις, προϊσταμένου τοῦ νεωτέρου ΠΠΤΤ, καὶ ὅπου ἐπε-
ξῆλθε κατὰ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ παρήτησεν ἐπισήμως τὸ
κόμμα τοῦ πολυετοῦ αὐτοῦ φίλου Φωκᾶ, τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν
ἐλεύθεροφρονούντων Οὐήγων, ὁ ῥήτωρ Ἐδμούνδος Βούρκης, ἀλ-
λοτε ὑπέρμαχος τοῦ ὑπέρ ἐλευθερίας ἀγώνος τῶν Ἀμερικανῶν
διὰ λόγου καὶ καλάμου. Επικουρικὰ λοιπὸν χρήματα τῆς
Ἀγγλίας ἔδωκαν μετ' ὀλίγον νέαν ἀνάπτυξιν εἰς τὸν πόλεμον.
Εἰς τὰς Κάτω Χώρας ἐφάνη Αὐστριακὸς στρατὸς ὑπὸ τὸν
πρίγκιπα τοῦ Κοσοβοργού, εἰς τὸν ὅποιον εἶχον προστεθῆ ὁ
Κλερφαῖτος καὶ ὁ ἀρχιθύρος Κάρολος, ἀπώθησε τοὺς Γάλλους
πέραν τοῦ Μάσα, καὶ ἐνίκησε τὸν Δυμουριέζην ἐν Νεερβίρδῃ
(18. Μαρτ. 1793). Τὴν ἡτταν δὲ ταύτην ἀπέδωκεν ὁ Γάλλος
στρατηγὸς κυρίως εἰς τοὺς Ἰακωβίνους, διότι αὐτοὶ εἶχον ἀπο-
πλάνησει τὸν στρατὸν, εἶχον προνοήσει κακῶς περὶ τῶν πολε-
μεροδίων, καὶ εἶχον τάξει παρ' αὐτῷ ἀγίκανόν τινα συστρά-
τηγον. Ἐν τῇ ἀγανακτήσει δ' αὐτοῦ δὲν ἐδήλωσεν ἀσαρῶς
ὅτι ἐμελέτα τὴν ἀνατροπὴν τοῦ δημοκρατικοῦ πολιτεύματος
καὶ τὴν ἐγκατάστασιν βασιλέως (πρὸς δὲ εἶχεν ἐκλέξει τὸν δοῦκον
τῆς Αύρηλίας ἢ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Λουδοβίκον Φιλιππον). Η δὲ
σύνοδος, πληροφορηθεῖσα περὶ τῶν συμβεβηκότων τούτων, ἐνή-
γαγε τὸν στρατηγὸν εἰς δίκην, καὶ προσεκάλεσεν αὐτὸν νὰ
ἀπολογηθῇ εἰς Παρισίους. Ἄλλ' ὀντὶ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν
πρόσκλησιν, διέταξεν ὁ Δυμουριέζης υὰ συλλάβωσι τὰ ἀπο-
σταλέντα μέλη τῆς Συνόδου, καὶ νὰ παραδώσωσιν αὐτὰ εἰς
τοὺς ἔχθρούς, καὶ μετέβῃ ἔπειτα μετά τινος μέρους τῶν στρα-
τευμάτων αὐτοῦ εἰς τοὺς Αὐστριακούς (Ιούλ. 1793). — Περὶ
τὸν αὐτὸν δὲ χρόνῳ ἔπεισε πάλιν καὶ ἡ Μογούντια μετ' ἐπι-
μονωτάτην ὑπεράσπισιν καὶ τρομερωτίτην πεῖναν εἰς τὰ;
χεῖρας τῶν Πρώσσων (Ιούλ. 1798), οἵτινες ἐπλησίασαν τότε
ἐκ δεινέρου εἰς τὰ ὅρια τῆς Γαλλίας. Οἱ δὲ ἐν Μογούντιᾳ
φιλελεύθεροι Γερμανοὶ ἐτιμώρηθησαν σκληρότατα μετὰ τὴν
ἀναχώρησιν τῶν Γάλλων, στεργθέντες κτημάτων καὶ ἐλευθε-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρίας, καὶ φιλέκδικον ἀντίθετον κόρμυχ τῷρεν ἀδίκως καὶ βιαιώς.

§ 31. Οἱ Ἰακωβῖνοι ἐπωφελήθησαν τὴν προδοσίαν τοῦ Δυ-
μουριέζη, ὅπως ΡΙΨΩΣΙ ΣΟΥΣ ΤΙΡΟΝΔΙΝΟΥΣ, μεθ' ὧν ἔκεινος
ἡτο σύμφωνος. Οἱ δὲ Γιρονδῖνοι, παροργισθέντες διὰ τὴν ἐν
Παρισίοις ἐπανέκανομένην κυριαρχίαν τοῦ ὄχλου, καὶ τὰς ὠμὰς
βιαιοπραγίας τῆς ἀγαλινώτου πληθύος τοῦ λχοῦ, διενοοῦντο νὰ
μεταβάλωσι τὴν Γαλλίαν εἰς δημοκρατικὸν ἐν συμμαχίᾳ κρά-
τος, ως ἡτον ἡ βρέσιος Ἀμερικὴ, καὶ νὰ καταβάλωσιν οὕτω τὴν
μεγάλην δύναμιν τῆς πρωτευούστης. "Οὐθὲν τὸ κόρμυχα τοῦ ὄρους
καὶ οἱ Ἰακωβῖνοι, οὔτινες ἐννόησαν, ὅτι τὸ σγέδιον τοῦτο ἦθε-
λεν ἔξατθενίσει τὴν ἐπανάστατικὴν δύναμιν τῆς Γαλλίας, καὶ
ἔμβάλει εἰς κίνδυνον τὸ μέλλον τῆς δημοκρατικῆς πολιτείας,
ἥρχισαν ἀγῶνα περὶ ζωῆς καὶ θανάτου πρὸς τοὺς Φιροδίρους
(καὶ «Βρισσοτιστάς» ὄνομασθέντας). Ἐνοχοποίησαν λοιπὸν
αὐτοὺς ὅτι ἡσαν συνεννοημένοι μετὰ τοῦ Δυμουριέζη ὀνειδίσαν
αὐτοὺς, διότι ἐσμίκρυνον τὴν δύναμιν τοῦ λαοῦ καὶ ἔφερον εἰς
τὸ χεῖλος τῆς ἀπωλείας τὴν δημοκρατίαν εἰς ἐποχὴν, καθ' ἥν
ἡ Γαλλία ἡπειλεῖτο ὑπὸ ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν ἔχθρῶν.
καὶ ὅτε πᾶσαι αἱ προσθολαὶ ἀνετράπησαν πρὸς καταισχύνην
αὐτῶν ὑπὸ τῆς νικηφόρου εὐγλωττίκες τῶν Γιρονδίνων, διήγει-
ρεν ὁ μοχθηρὸς Μαράτος διὰ τοῦ «Φιλοδήμου» αὐτοῦ τὸν
ὄχλον εἰς ἐπανάστασιν κατὰ τῶν μετρίων καὶ ψυχρῶν, καὶ ἐνήρ-
γησεν οὕτως, ὥστε νὰ συνταράπτωσι τὴν πρωτεύουσαν καθημε-
ρινοὶ ἀναθραχμοὶ τοῦ λαοῦ καὶ θόρυβοι, καὶ νὰ ἔμβάλληται εἰς
κίνδυνον ζωὴ καὶ ιδιοκτησία. Πάντες οἱ χρηστοὶ καὶ μέτροι
ἄνδρες εὐρίσκοντο εἰς ἀδιάλειπτον κίνδυνον. Εἰς μάτην κα-
τώρθωσαν οἱ Γιρονδῖνοι νὰ ἐναχθῇ ὁ Μαράτος εἰς δίκιην
ἐκηρύχθη ἀθῶος ὑπὸ τῶν Ἰακωβινικῶν ἐνόρκων, καὶ ἐφέρθη
ἐν Θράμβῳ ὑπὸ τοῦ ὄχλου εἰς τὴν σύνοδον (24. Ἀπριλ.).
εἰς μάτην διέπρεψαν οἱ Γιρονδῖνοι τὸν διορισμὸν τῆς ἐπιτρο-
πῆς τῷρ πόλεμα, ἥτις ἔμελλε νὰ ἀνιχνεύῃ καὶ τιμωρῇ τοὺς
πρωταπτίους τῶν ταραχῶν ὅτε οὕτοι διέταξαν νὰ συλλή-
θωσι μετά τινων τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ τὸν ἐφημεριδογράφον
Ἐβέρτον, ὅστις εἰς τὸ κοινόν καὶ λοιδόρον αὐτοῦ φύλλον τοῦ
λαοῦ père Duchesne διήγειρε τὸ πλήθιος εἰς ἐπανάστασιν
Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ φόνον, ἔξηνάγκασεν ὁ μαινόμενος ὄχλος τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτοῦ· μεθ' ὅ παρεσκευάσαν οὗτοι τὴν μεγάλην ἐπανάστασιν τὴν 31. Μαΐου καὶ 1. Ἰουρίου. Κατέστησαν ἀρχηγὸν τῆς ἐθνοφυλακῆς τὸν στιγματίαν ΕΝΠΙΩΤΟΝ, δοτις πρῶτον μὲν ἐχομάτισεν ἀκόλουθος (laquais), ἐπειτα δὲ λαθρέμπορος, καὶ τελευταῖον κατάσκοπος τῆς χειρονομίας. Ήγουμένου λοιπὸν αὐτοῦ, ἐποιλιόρκησεν ἐπειτα τὸ ἀνχρίθυμητον πλῆθος τῶν «ἀβρακώτων» τὸν Κεραμεικὸν, ὃπου συνεδρίαζεν ἡ σύνοδος, καὶ ἀπήτησε μεγαλοφύνως καὶ ἀπειλητικῶς τὴν κατάργησιν τῆς ἐπιτροπῆς τῶν δώδεκα («Δεκάρχων») καὶ τὴν ἀπόκλεισιν τῶν Γερονδίνων καὶ μετρίων. Εἰς μάτην μετεχειρίσθησαν οὗτοι ὅλην τὴν δύναμιν τῆς εὐγλωττίας αὐτῶν, ὅπως παρακινήσωσι τὴν συνέλευσιν νὰ μὴ χαρισθῇ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ λαοῦ· ὁ ὄχλος εἰσεχώρησεν εἰς τὴν αἴθουσαν καὶ εἰς τὰς στοάς, καὶ ἀπήτησε μετ' ἀγρίας μανίας καὶ φωνῆς τὰ θύματα αὐτοῦ. Εἰς μάτην προσεπάθησαν τὰ πλειότερα μέρη τῆς συνελεύσεως, ἥγουμένου τοῦ Θαρρόχλεου προέδρου Ἡράλτ οὐδὲ Σεγέλλεος, νὰ καταλίπωσιν ὅλοι ὅμοι τὴν αἴθουσαν τῆς συνεδριάσεως, ὃπου δὲν ἦδύναντο πλέον νὰ σκεφθῶσιν ἐλευθέρως· ἀφοῦ ἀπεώσθησαν εἰς τὰ ὄπίσω ὑπὸ τοῦ Ἐνριώτου, δὲν ἔμεινεν εἰς αὐτοὺς ἀλλο, παρὰ νὰ συγκατατεθῶσιν εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ λαοῦ καὶ τῆς μερίδος τοῦ ὄρους, καὶ ν' ἀναγνωρίσωσι τὴν κυριαρχίαν τοῦ πλήθους· καὶ 34 μὲν Γιρονδίνοι ἀπεκλείσθησαν πάρουτα, καὶ ἀπήχθησαν εἰς τὸ δεσμωτήριον· ἀλλ' 20 ἔξ αὐτῶν (ἐν οἷς ὁ Πετίων, Γουαδέτης, Βαρβαρούξ) διεσώθησαν, καὶ ἐκάλεσαν κατὰ τῶν Ιακωβίνων εἰς τὰ ὄπλα τοὺς κατοίκους τῆς μικρᾶς Βρεταννίας, τῆς Νορμανδίας καὶ τῶν πρὸς μεσημβρίαν παραλίων πόλεων· οἱ δὲ λοιποὶ ἀπέθανον χρόνον τινὰ μετὰ ταῦτα επὶ τῆς λαιμοτόμου (31. Ὀκτ.). Ὁ φόνος τοῦ Μαράτου (13. Ἰουλίου) διὰ τῆς εὐγενοῦς καὶ ὑπὲρ τῆς ἀληθοῦς ἐλευθερίας ἐνθουσιώσης Καρλότης Κορδαί καὶ μυσταρὸς ἐμφύλιος πόλεμος ήσαν τὰ προσεχῆ ἀποτελέσματα τῶν βιαίων τούτων βημάτων. Ἀλλὰ καὶ οἱ φυγόντες Γιρονδίνοι ἀπέθανον κατὰ τὸ μέγιστον μέρος βασιών ὑπ' ἴδιας ἢ ξένης χειρός. Οὕτως ὁ Ρολάνδος, Πετίων, Βαρβαρούξ, Κονδορέτος κ. ἀλ. Καὶ ἡ Κυρία δὲ Ρολάγδου καθη-

μάχην ἐπὶ τῆς λαιμοτόμου. 73 δὲ μέλη τῆς Συνόδου, ἃτινα εἶχον συμφωνήσει μὲ τοὺς Γιρονδίνους, ἔξεβλήθησαν ὀσκύτως· εἰς τρόπον ὡστε ἥρχον ἥδη τῆς συνελεύσεως καθ' ὅλα οἱ δημοκρατικοὶ τοῦ ὄρους.

§. 36. Η ΑΡΧΗ ΤΩΝ ΙΑΚΩΒΙΝΩΝ. Ἀποκλεισθέντων τῶν Γιρονδίνων καὶ μετρίων, ἔλαβεν ἡ ἔθνικὴ σύνοδος μεγαλυτέραν ἐνότητα, οὕτως ὡστε ἀπὸ τοῦδε ἥδυνθην νὰ ἀναπτύξῃ τρομερὰν δύναμιν καὶ δραστηριότητα.¹ "Οπως δ' ἐπιβλέπωσι καὶ διευθύνωσιν εὔκολωτερον τὰς πολυειδεῖς ὑποθέσεις, δημοσθήη ἡ σύνοδος εἰς διαφόρους ἐπιτροπὰς, ἐξ ἓν διεθοήθησαν μάλιστα διὰ τὸν αἵματηρὸν διωγμὸν πάντων τῶν εἰς τὴν νέαν τάξιν ἀντιπολιτευομένων ἡ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΣΩΓΗΡΙΑΣ καὶ ἡ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ. ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΝ ΔΕ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ, συγκείμενον ἐκ δώδεκα ἐνόρκων καὶ πέντε δικαστῶν, ἐν ᾧ ἐξετάζει τὰ καθήκοντα δημοσίου κατηγόρου ὁ αἷμοχαρῆς Φουκιέρος *Turcillῆης*, ἐβοήθει τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐπιτροπῶν τούτων διὰ διαδικασίας σκληρᾶς καὶ ταχείκης. Τῆς σωτηρίου δ' ἐπιτροπῆς προϊσταντο τρεῖς ἄνδρες, τῶν ὅποιων τὰ ὄντυματα ἦσαν ὁ τρόμος καὶ ἡ φρίκη πάντων τῶν χρηστῶν ἀνθρώπων — ὁ φθονερὸς καὶ ἐπίθουλος ΡΟΒΕΣΠΙΕΡΡΗΣ, ὁ αἷμοδιψῆς ΚΟΥΘΩΝ, καὶ ὁ ὑπὲρ δημοκρατικῆς ἐλευθερίας καὶ ισότητος μαινόμενος ΣΛΑΪΝΤΙΟΥΣΤΟΣ. Ἀψφροῦντες παντάπασι τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν, ἐπεδίωκον τὸ αἷματηρὸν αὐτῶν τέλος· δι, τι δ' ἐτόλμα νὰ παρεμβάλῃ προσκόμματα εἰς τὸν θυελλώδη αὐτῶν δρόμον κατερρίπτετο ἀφειδῶς. Οὕτως ἔλαβε γένεσιν ἡ ἐποχὴ τοῦ τρόμου τῷ ἐτῷ ἐνεργήκοτα τριῶν καὶ ἐνεργήκοτα τεσσάρων, ἥτις ἐδηλώθη κατὰ τρεῖς διευθύνσεις· εἰς τὸ ἐσωτερικὸν, διὰ τῆς σκληρᾶς καταδιώξεως πάντων τῶν ὡς ἀριστοχρατικῶν καὶ ὀπαδῶν τῆς βασιλείας (*Royalistes*) γνωστῶν πολιτῶν, καὶ διὰ τῆς αἵματηρᾶς καταπαύσεως τῶν ἐν Μεσημβρίᾳ καὶ Δύσει ἐπαναστάσεων· καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν διὰ βιαλού ἀμυντικοῦ πολέμου κατὰ τῶν ἀναριθμήτων ἔχθρῶν.

§. 37. I. ΔΙΩΓΜΟΙ ΤΩΝ ΑΡΙΣΤΟΚΡΑΤΙΚΩΝ. Ἀφ' οὗ χρόνου ἡ ἐν Παρισίοις δημαρχία (*municipalité*) κατελήφθη ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῶν Ιακωβίνων καὶ τῶν σφοδροτάτων Δη-

μοχρατικῶν, ἀφ' ὅ:ου εἰς ὅλα τὰ τυήματα (sections) τῆς πόλεως εἶχον τὴν ἀστυνομικὴν ἐποπτείαν δημοκρατικαὶ ἐπιτροπαὶ, καὶ ἀφ' ὅ:ου ἐκτὸς τῆς ἑθνοφυλακῆς ἦτον ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῆς δημοκρατικῆς κυβερνήσεως καὶ τις ἐπαραστατικὸς στρατὸς, ἐξ «ἀδρακώτων» ἀποτελεσθεὶς, σύμπασα ἡ ἔζουσία ἦτον εἰς τὰς γειρὰς τῆς πληθύος τοῦ λαοῦ καὶ τῶν μακρινομένων αὐτοῦ ἀρχηγῶν. Εἶχον δὲ τὴν κυριαρχίαν τὰ ἐν Παρισίοις καὶ ταῖς ἐπαρχίαις πόλεσι κλούσῃ τῶν Ιακωβίνων· οἱ ρήτορες αὐτῶν καὶ ἀρχηγοὶ ἐπραττον μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ δχλου αἰματηρὰ κακουργήματα κατὰ παντὸς, διτις δὲν ὀμοτοφρόνει πρὸς αὐτούς. Ἐκεῖνο ὅμως, δι'οῦ μάλιστα ἔξωλόθρευον τοὺς ἀντιπολιτευόμενους, ἦτον δὲ τρομερὸς κατὰ τῷ ὑπόπτωκ τόμος (17. Σεπτ. 1793), διτις ἡπείλει μὲ τὸν θάνατον πάντας τοὺς «ἐχθροὺς τῆς πατρίδος», πάντας δηλ. τοὺς δεικνύοντας κλίσιν πρὸς τὴν προτέραν κατάστασιν ἢ πρὸς τὸ ιερατεῖον καὶ τοὺς εὐγενεῖς. Συνεπέλα δὲ τούτου καὶ ἄλλων διοίων αὐτῷ νόμων ἐπληροῦντο τὰ δεσμωτήρια χιλιάδων τῶν καλουμένων ἀριστοκρατικῶν, καὶ ἤγοντο καθ' ἐκάστην εἰς τὴν σφαγὴν 30 ἔως 40 ἄνθρωποι. Πάντες οἱ ἔνεκα τάξεως, περιουσίας, παιδείας καὶ εὐγενείας τῶν φρονημάτων χωρισμένοι τῶν κυριαρχούντων δημοκρατικῶν εὑρίσκοντο εἰς ἀδιάλειπτον περὶ ζωῆς κίνδυνον. Η κακόβουλος συκοφαντία ἐνὸς ἐχθροῦ, ή κατηγορία ἐνὸς κατασκόπου, τὸ μῆσος ἐνὸς ἀδρακώτου ἥρκει, διπλις φέρη ἔνα ἀθῶν εἰς τὴν εἰρκτὴν καὶ ἀπὸ τῆς εἰρκτῆς εἰς τὸ ἱερίωμα. Η δὲ μετάθεσις ἦτο τόσον ταχεῖχ, ὥστε δὲ θάνατος ἀπώλεσε τὸν τρόμον αὐτοῦ, καὶ τὰ δεσμωτήρια ἔγειναν τόπους εὐφροσύνου καὶ ἀστείας, συναναστροφῆς καὶ διασκεδάσεως τοῦ πνεύματος. Μεταξὺ δὲ τῶν σφράγιών τούτων ἦσαν οἱ εὐγενέστατοι καὶ ἐπισημότατοι ἀνδρες τῆς Γαλλίας.. Ο πρώην ὑπουργὸς *Maleσσέρβης*, τὰ μέλη τῆς συντακτικῆς συνελεύσεως *Baillard*, *Baράβης* καὶ ἄλ. πολ. πάντες οἱ ἀνήκοντες εἰς τὴν παλαιὰν βασιλείαν, καὶ μὴ σωθέντες διὰ τῆς φυγῆς, ἀπέθανον ὑπὸ τὸν πέλεκυν τοῦ δημίου. Μεταξὺ δ' αὐτῶν ἦτο καὶ ἡ βαρείας ὑποστᾶσα δοκιμασίας βασιλισσα *Mariá Artωρέττα*, ἥτις κατὰ τὴν ἀνάκρισιν καὶ τὸν θάγατόν της (16. Οκτ.) ἔδει-

ξεν εύστάθειαν καὶ ισχὺν ψυχῆς ἀξίαν τῆς γεννήσεως αὐτῆς καὶ ἀγωγῆς. 'Ο νέος δ' αὐτῆς ἀπέθανεν ὑπὸ τὴν τραχεῖαν παιδευτινὴν Ἰακωβίνου τινὸς, καὶ ἡ θυγάτηρ τῆς (δούκισσα τῆς Ἀνγούλέμης) ἀπέκτησεν ἐντεῦθεν καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ζωὴν σύννουν πνεῦμα καὶ καρδίαν πικράν. Καὶ τοῦ Λουδοβίκου δὲ ΙΣΤ'. ἡ εὐσεβὴς ἀδελφὴ Ἐλισάβετ ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ ἡμαγμένου ἵκριαματος, καὶ ἥδη πρὸ αὐτῶν εἶχε καταπέσει ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀνοσίου δουκὸς τῆς Αὐρηλίας (10. Μαΐου 1794), δὺν καὶ αὐτὴ ἡ εὗνοια τοῦ Δάντωνος δὲν ἥδυνόθη νὰ προστατεύσῃ κατὰ τοῦ φθόνου τοῦ Ροβεσπιέρρη.

§. 38. 2. ΤΑ ΕΝ ΜΕΣΗΜΒΡΙΑΙ: ΜΙΑΡΟΥΓΗΜΑΤΑ.
 'Αλλὰ φρικώδης μάλιστα ἐδείχθη ἡ αἱματηρὰ κυριαρχία τῆς μερίδος τοῦ ὄρους εἰς τὴν κατάπαυσιν τῶν κατὰ τῆς κυβερνήσεως τοῦ τρόμου ἐπαναστάσεων. "Οτε δὴλ. οἱ κάτοικοι τῆς Νορμανδίας καὶ Μικρᾶς Βρεταννίας ἡγέρθησαν ὑπὲρ τῶν ἀποκλεισθέντων Γιφονδίνων, διέταξεν ἡ ἐπιτροπὴ τῆς κοινῆς σωτηρίας τὸν τρομερὸν Καρβίέρον νὰ διασπείρῃ τὸν φόνον εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ Σηκουάνα μέχρι τοῦ Λίγυρος καὶ τῆς ἔξωτάτης παραλίας χώραν. Τὸ τέρας δὲ τοῦτο ἔπνιγεν ἐν Νάνταις εἰς τὸν ποταμὸν Λίγυρο (Noyades) τὰ θύματα αὐτοῦ ἀνὰ ἑκατοντάδας διὰ πλοίων μετ' εὔπτωτων πυθμένων. "Ετι δ' ἐκπληκτικώτεραι ἦσαν αἱ εἰς τὰς μεσημβρινὰς πόλεις Λυδῷ, Μασσαλίας καὶ Τουλῷρ βδελυραὶ πράξεις τῶν Ἰακωβίνων. Εἰς τὴν πρώτην τῶν πόλεων τούτων εἶχε παρακινήσει τὸν ὄχλον (δι' αἰσχρῶν ἐπὶ τῶν τείχων προγραμμάτων) εἰς διαρπαγὴν καὶ φόνον τῶν « ἀριστοκρατικῶν » ὁ ποτὲ ἱερεὺς Σαλιέρος, προϊστάμενος τότε τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰακωβίνων. 'Αγανακτήσαντες δὲ διὰ τὴν θρασύτητα ταύτην, ἐνήργησαν τὴν θανάτωσιν τοῦ δημαγωγοῦ οἱ εὐνύποληπτοι καὶ πλούσιοι πολῖται τοῦ Λυδῶν, τῶν ὅποίων εἶχε ἀπειληθῆ ἡ ζωὴ καὶ ιδιοκτησία (16. Ιουλ. 1793). 'Αλλ' ἡ πρᾶξις αὕτη ἐνέπλησε λύσσης τοὺς ἐν Παρισίοις ἀνδρας τοῦ τρόμου. Δημοκρατικὸς δὲ στρατὸς ὥρμησε πρὸς τὰ τείχη τῆς πόλεως, ἥτις ἐκυριεύθη καὶ ἐτιμωρήθη τρομερώτατα μετ' ἐπιμονώτατον ἀγῶνα. 'Ο Κολλάτος δ' Ἐρβονᾶ, Φουσσέ, Κούθων κ. ἄλ. διέταξαν νὰ πυρσοβολήσωσε ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοὺς κατοίκους ἀνὰ πλήθη, διότι ἡ λαιμητόμος ἐνήργει πολὺ^ν
βροχέως· ὅδοι ὅλαι καὶ οἰκίαι κατηρείφθησαν ἢ ἀνετινάχθη-
σαν διὰ πυρίτιδος· τὰ δὲ κτήματα τῶν εὐπόρων διένειμεν εἰς
ἔκυτὸν ὁ ὄχλος, καὶ ἡ Λυών ἔπρεπε νὰ ἔξαφανισθῇ καὶ νὰ κατα-
βιβασθῇ εἰς ἀρώρυμον κοινότητα. Καθ' ὅμοιον δὲ τρόπον
ἔμανοντο οἱ δημοκρατικοὶ εἰς Μασσαλίαν καὶ Τουλών. Οἱ
βασιλικοὶ δῆλοι τοῦ Τουλών εἶχον καλέσει εἰς βοήθειαν ἔκυτὸν
τοὺς Ἀγγλούς, καὶ παραδώσει τὴν πόλιν αὐτῶν καὶ τὸν λι-
μένα. Πεποιθότες δὲ εἰς τὴν βοήθειαν ταύτην καὶ εἰς τὴν ἴσχὺν
τῶν ὀχυρωματικῶν αὐτῶν ἔργων, ἀντέστησαν οἱ πολῖται τοῦ
Τουλών πρὸς τοὺς δημοκρατικοὺς αὐτῶν ἀντιπάλους. Ἀλλ' ὁ
στρατὸς τῶν «ἀδρακώτων», περὶ ὃ ὁ νέος Κόρος ΝΑΠΟ-
ΛΕΩΝ ΒΟΝΑΠΑΡΤΗΣ ἔδειξε κατὰ πρῶτον τὰ στρατηγικὰ
αὐτοῦ πλεονεκτήματα, ὑπερονίκησε πάντα τὰ ἐμπόδια. Τὸ
Τουλών ἔξεπολιορκήθη. Οἱ δὲ Ἀγγλοί, μὴ δυνηθέντες νὰ φυ-
λάξωσι τὴν πόλιν, ἐνέπρησαν τὸν στόλον, καὶ ἐγκατέλειψαν
τοὺς δυστυχεῖς κατοίκους εἰς τὴν τρομακτικὴν ἐκδίκησιν τῆς
Συνόδου. Καὶ ἐδὼ δὲ διέταξεν ὁ τρομερὸς Φρέρων νὰ κατα-
κόψωσι ἀνὰ πλήθη πάντας τοὺς εὐπόρους πολίτας, καὶ νὰ δια-
νείμωσι τὰ κτήματα αὐτῶν εἰς τοὺς ἀδρακώτους. Οἱ δὲ ἔντι-
μοι πολῖται ἔφυγον, καὶ κατέλιπον τὴν πόλιν εἰς τὸν ὄχλον καὶ
τοὺς δούλους τῶν κατέργων. Καθ' ὅμοιον τρόπον ἐφέρθη καὶ ὁ
Ταλλιέρος ἐν Βορδώ· καὶ εἰς τὴν ἀρκτικὴν δὲ Γαλλίαν περιῆλ-
θεν ὁ Λέβων μετὰ τῆς λαιμητόμου ἀπὸ τόπου εἰς τόπον.

§. 39. ΛΙ ΕΝ ΒΑΝΔΕΑ ΦΟΝΙΚΑΙ ΣΚΗΝΑΙ. Ἀλλὰ τρο-
μερωτάτη ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῆς ΒΑΝΔΕΑΣ, τῆς εἰς τὰ δυτικὰ
τῆς Γαλλίας ιδιαζούσης ἐκείνης, ὑπὸ δρυμῶν, θάμνων καὶ
δασῶν κεκαλυμμένης, καὶ ὑπὸ ὄχετῶν διατεμνομένης χώρας.
Ἐνταῦθα δῆλο. Ἐζη λαὸς αὐτάρκης ἐν ἀγροτικῇ ἡσυχίᾳ καὶ
ἐν τῇ ἀπλότητι τῶν παλαιῶν χρόνων. Οἱ χωρικοὶ καὶ ἐνοι-
κιασταὶ διέκειντο εὔνοϊκῶς πρὸς τοὺς γεωκτήμονας αὐτῶν,
ἥγαπων τὸν βασιλέα καὶ ἐσέβοντο τοὺς κληρικοὺς καὶ τὰς
ἐκκλησιαστικὰς συνηθείας, αἵτινες ὑπῆρξαν δι' αὐτοὺς ἐκ νεό-
τητος προσφιλεῖς καὶ ἀγιαῖ. «Οτε δὲ νῦν ἡ ἔθνοσυνέλευσις
ἐξώρισε καὶ διέταξε νὰ φογεύσωσι τοὺς ἀγωμότους αὐτῶν
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ίσρεις, ότι δὲ βασιλεὺς αἰμορόγονον ἐπὶ τῆς λαιμητόμου, ὅτι οἱ νεῖοι τῶν χωρικῶν ἐκλήθησαν εἰς τὸν στρατὸν διὰ τῆς γενικῆς στρατολογίας, τότε ἡγέρθη ὁ παροργισθεὶς λαὸς εἰς ἀντίστασιν καὶ ἐμφύλιον πόλεμον. Ὅπος τολμηροὺς δὲ ἀρχηγοὺς ἐκ ταπεινῆς τάξεως, οἷος ὁ Χαρέττης, Στοργελέτος, Καθελιώ, εἰς τοὺς δόποιους προσετέθησαν καὶ τινες εὐγενεῖς, οἷος ὁ Λαρδόσης Ἰακελεῖτος, δ' Ἐλένης κ.ἄλ., ἀπέκρουσαν κατ' ἀρχὰς τοὺς δημοκρατικοὺς στρατούς, ἐκυρίευσαν τὸ Σωμάτιον καὶ ἤπειλησαν τὰς Νάρτεις. Τότε δὲ ἔξεπεμψεν ἡ Σύνοδος εἰς τὴν Βανδέαν τὸν ἐπαγαστατικὸν στρατὸν ὑπὸ τὸν Βεστεργάρρον καὶ τοὺς μανικοὺς Ἰακωβίνους Ρορσίτορ καὶ Ροσσικώλ. Οὗτοι δὲ ἐπέπεσαν κατὰ τῶν κατοίκων ὡς ἀρπακτικὰ θηρία, ἐνέπρησαν πόλεις, χωρία, ἐπαύλεις καὶ δρυμοὺς, καὶ προσεπάθουν γὰ καταβάλωσι τὴν ἀντίστασιν τῶν « βασιλικῶν » διὰ τοῦ τρόμου καὶ τῶν μυσταρουργημάτων. Ἀλλὰ τὸ θάρρος τοῦ ἀνδρείου λαοῦ τῶν χωρικῶν τῆς Βανδέας ἔμεινεν ἄκαμπτον. Πρώτον δὲ ὅτε ἔξεστράτευσε κατὰ τῆς Βανδέας, παραδοθεῖσης τῆς Μογουντίας, ὁ στρατηγὸς Κλέβερ μετὰ τῶν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν ἐπιστρεψάντων ἀνδρείων στρατευμάτων, ἔκυψε κατὰ μικρὸν δὲ μυστυχῆς λαὸς ὑπὸ τὰ ξύφη τῶν ἔχθρῶν αὐτοῦ, ἀφοῦ ἡ μὲν χώρα μετεβλήθη εἰς ἔρημίαν, χιλιάδες δὲ τῶν κατοίκων ἔβαψαν μὲ τὸ αἷμα αὐτῶν τὸ πατρικὸν ἔδαφος. Ἀλλὰ τότε μόνον ἡσύχασεν ἡ Βανδέα, ὅτε λαβὼν τὴν ἀρχηγίαν τοῦ στρατοῦ δὲ ἐπίσης ἀνδρεῖος καὶ φιλάνθρωπος ΟΧΗΣ, εἰς μὲν τοὺς κεκυηκότας ἐκ τοῦ ἀγῶνος προσέφερεν εἰρήνην, τοὺς δὲ ἀντιτείναντας ἡνάγκασε νὰ ὑποταχθῶσι. Ὁ Στοργελέττος καὶ Χαρέττης ἤγιαλωτίσθησαν καὶ ἐπυροβολήθησαν.

§. 40. ΠΣΩΣΙΣ ΤΩΝ ΔΑΝΤΩΝΙΣΤΩΝ. Ἡ μανία καὶ σκληρότης τῶν Ἰακωβίνων παρώργισε τελευταῖον τοὺς κορυφαίους τῶν Κορδελιέρων, Λάρτων καὶ Κάμιλλον Δεμουλέρον. Καὶ ὡς μὲν πρῶτος φιλάδονος μᾶλλον ἡ ἐμπαθῆς ὥν καὶ ἐπιδεκτικὸς λεπτοτέρων αἰσθημάτων, εἶχεν ἦδη κουρασθῆ ἐκ τοῦ φόνου, καὶ ἀνεχώρησεν ἐπὶ τινας μῆνας εἰς τὴν ἐξοχὴν, ὅπως ἀπολαύσῃ μετά τινος νέας συζύγου τὴν εὔτυχίαν καὶ τὰ πλούτη, ἀτινα ἀπέκτησεν ἐκ τῆς ἐπαγαστάσεως· ὁ δὲ Κάμιλ-

λος Δεμονίκιος μετέφερεν ἐν τῷ ὑπὸ πολλῶν ἀναγινωσκο-
μένων φύλλῳ αὐτοῦ (« ὁ παλαιὸς Κορδελέρος ») εἰς τὴν
ἐποχὴν του τὰ χωρία ἔκεινα τοῦ Τακίτου, ἐνθα δὲ Ρωμαῖος
ἱστοριογράφος ἔξεικον οἶει τὴν τυραννίαν καὶ σκληρότητα τοῦ
Τιβερίου τοσοῦτον εὔτροχως, ὥστε οὗτο ἀδύνατον νὰ μὴν
ἔννονθῇ ὅτι ὑπηρίττετο τοὺς τρεῖς κορυφαίους τῆς σωτηρίου
ἐπιτροπῆς καὶ τοὺς κατὰ τῶν ὑπόπτων νόμους αὐτῶν. Τοῦτο
δὲ κατέστησε τοὺς Ἰακωβίνους μανιακοὺς, καὶ ἐπειδὴ περὶ¹
τὸν αὐτὸν χρόνον πολλοὶ μὲν τῶν φίλων καὶ ὀπαδῶν τοῦ
Δάντωνος (Φάροης δ' Ἐγλατίνης, Χαβᾶτος κ. ἄλ.) ἐνο-
χοποιήθησαν ως μεταχειρισθέντες ἀπάτην καὶ δωροδοκηθέντες
κατὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας τῶν Ἀνατολικῶν Ἰνδιῶν,
ἄλλοι δὲ κατήντησαν γενικὸν σκάνδαλον διὰ τῆς ἀντεκκλη-
σιαστικῆς αὐτῶν διαγωγῆς, ἐδραζεν ἡ σωτηρία ἐπιτροπὴ τὴν
εὐκαιρίαν ταύτην, ὅπως ἔξοντάσῃ ὀλόκληρον τὸ κόμμα τοῦ
Δάντωνος. Ἄφ' ὅτου δηλ. ἡ Σύνοδος ἤλλαξε τὸ καλενδάριον καὶ
τὴν διομασίαν τῶν μηνῶν, μετέθηκε τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔτους εἰς
τὰς 22. Σεπτεμβρίου, κατήργησε τὰς κυριακὰς καὶ ἑορτὰς,
καὶ εἰσήγαγεν ἀντὶ τούτων τὰς δεκάδας καὶ ἑορτὰς τῷ ἀργα-
κώτωρ, διηγειραν πολλοὶ τῶν Δαντωνιστῶν, καθὼς ὁ Ἔβρετος,
Χωμέττης, Μομορῶς, Κλώτσιος κ. ἄλ., τὴν γενικὴν ἀγανά-
κτησιν διὰ τῆς κατὰ τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ ἱερατείου μανίας
αὐτῶν. Ἐβεβήλωσαν καὶ ἐσύλησαν τὰς ἐκκλησίας, ἔσκιψαν
τὰ θεῖα, περιφερόμενοι εἰς ἀσεβεῖς πομπὰς κατὰ τὰς ὁδοὺς
μετὰ τῶν Ἱερῶν ἀμφίων καὶ τῶν σκευῶν τῆς ἐκκλησίας, ἐμά-
νησαν μετὰ βανδαλικῆς λύσσης κατὰ πάντων τῶν μηνημείων
τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ διέπραξαν ἐπὶ τέλους εἰς τὴν Σύνο-
δον τὸ ψήφισμα, ὅτι ἀντὶ τῆς καθολικῆς θεολατρείας ἔμελλε
νὰ λάβῃ χώραν ἡ λατρεία τῆς φρονήσεως. Πανηγυρικὴ δὲ
ἑορτὴ, καθ' οὓς ὡραῖα γυνὴ τοῦ Μομορῶ παρέστησεν εἰς τὴν
ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας (Notre Dame) τὴν θεάν τῆς φρονή-
σεως, ἐσήμανε τὴν ἀρχὴν τοῦ πλάσματος τούτου προπετοῦς
καὶ ἀχαλινώτου ἐλευθερίας τοῦ πνεύματος. Ἀλλ' εἰς τὰ ἔργα
ταῦτα παρενέβαλε προσκόμματα δὲ γαυριῶν διὰ τὴν δόξαν,
θιν ἀπήλαυεν ως ἐνέργετος, Ροβεσπιέρρης, διότι δὲν συνεμερ-

Ἵστο τὴν ἀσωτείαν καὶ πλεονεξίαν τοῦ Δάντωνος καὶ τῶν συνεταιρῶν αὐτοῦ. "Οθεν ἀπεφάσισε νὰ τὰ καταστρέψῃ, καὶ νὰ περιπλέξῃ εἰς τὴν πεῖσμαν τὸν Δεμουλῆνον καὶ Δάντωνα, τῆς μεγαλητέρας εὐφυίας τῶν ὅποιων ἦτο πολὺ κατιώτερον τὸ ἴδιοτελές καὶ πλήρες φύσεως, φιλαρχίας καὶ φιλοδοξίας πνεῦματου. Διὸ μόλις ἔλαθε πάλιν ὁ Δάντων τὴν ἔδραν αὐτοῦ εἰς τὴν Σύνοδον (Φεβρ. 1794), καὶ ἤρχισε τὸν βίαιον ἄγωνα ὁ Σαιντιούστος, παρουσιασθεὶς μετά τινος ἀξιοσημειώτου εἰσηγήσεως, ἐν ᾧ διήρει τοὺς ἔχθρους τῆς δημοκρατίας εἰς τρεῖς κλάσεις, εἰς διεφθαρμένους, ὑπερεπαγαστικούς καὶ μετρίους, καὶ ἡξίου τὴν τιμωρίαν αὐτῶν. Ἡ εἰσήγησις δ' αὕτη εἶχεν ἀποτέλεσμα δτὶ ἥδη τὴν 24. Μαρτίου ἀπήχθησαν εἰς τὴν λαιμήτομον 19 ὑπερεπαγαστικούς, ἐν οἷς ὁ Κλώτσιος, Ἐβέρτος; Μομορώς, Ῥονσῖνος καὶ τινα μέλη τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου. Τὴν 31. δὲ Μαρτίου παρέστησαν οἱ διεφθαρμέροι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς ἐπαναστάσεως, καὶ ὁ Δάντων, Κάμιλλος Δεμουλῆνος, Ἐρῶλτος δὲ Σεχέλλης κ. ἄλ. ἐσημάνθησαν κακοθεότων ως συμμέτοχοι αὐτῶν, καὶ πειρεπλέχθησαν εἰς τὴν δίκην. Ἀλλ' ὁ Δάντων καὶ Δεμουλῆνος ἀπήτησαν μετά σφοδρότητος, βοηθούμενοι ὑπὸ μανιώδους καὶ εἰς αὐτοὺς ἀφωσιωμένου πλήθους λαοῦ, νὰ παραστῶσιν ἀπέναντι αὐτῶν καὶ οἱ κατήγοροί των. Ἐπὶ τρεῖς δ' ἡμέρας κατέστησεν ἀδύνατον τὴν καταδίκην αὐτοῦ ἡ βροντώδης φωνὴ τοῦ Δάντωνος καὶ ὁ ἐκ τῆς πληθύος τοῦ λαοῦ θόρυβος. Πρώτην δὲ φορὰν πειρίπεσαν εἰς σύγχυσιν οἱ αἰμοχαρεῖς ἄνθρωποι τοῦ δικαστηρίου τῆς ἐπαναστάσεως. Τότε δ' ἀπένειμεν ἡ Σύνοδος δι' ἴδιαιτέρου νόμου εἰς τὸ δικαστήριον τὴν πληρεξουσιότητα νὰ καταδικάσῃ ἀνευ περαιτέρω ἀνακρίσεως τοὺς ζητήσαντας γὰρ ἀνατρέψωσι τὴν ὑπάρχουσαν τάξιν δι' ἐξεγέρσεως ἐπαναστατικῆς μετὰ δὲ τοῦτο οἱ αἰμοκηλίδωτοι ἤρωες τῆς 10. Αὔγουστου καὶ τῶν ἡμερῶν τοῦ Σεπτεμβρίου ἀπήχθησαν εἰς τὴν λαιμήτομον, ἀποδεῖξαντες κατὰ τὴν ἀνάκρισιν αὐτῶν, δτὶ εἶναι δυνατόν νὰ κατοικῇ ἀκόμη καὶ εἰς ἐγκληματικὴν ψυχὴν μέγα φρόνημα, καὶ ἀπεκεφαλίσθησαν μετά τινος ὄμιλου κοινῶν Ἐβέρτιστῶν (5. Ἀπριλ. 1794). Ἀπέθανον δὲ μετὰ θάρρους καὶ ἀποφασιστικότητος.

§. 41. 3. ΠΟΛΕΜΙΚΑΙ ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΩΝ.
 ΠΡΩΤΗ ΣΥΓΣΤΑΣΙΣ. Ἐν φ' δ' εἰς τὸ ἐσωτερικὸν συνέβαινον τὰ αἰματηρὰ ταῦτα συμβάντα, δῆλοι σχεδὸν οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης ἔστειλαν τοὺς στρατοὺς αὐτῶν νὰ εἰσβάλωσιν ἀπειλοῦντες εἰς τὰ Γαλλικὰ σύνορα. Καὶ εἰς τὰς Κάτω μὲν Χώρας ἴσταντο Ὄλλανδοι, Αὐστριακοὶ καὶ Ἀγγλοί, Γερμανικὰ δὲ, Πρωσικὰ καὶ Λύστριακὰ στρατεύματα διέβησαν τὸν Ρῆνον· ἡ δὲ Σαρδηνία ἤπειλε τὰ νοτιονατολικά, καὶ εἰς τὰ Πυρηναῖακαὶ ἦσαν παρατεταγμένοι Ἰσπανικοὶ καὶ Πορτογαλικοὶ στρατοί· συγχρόνως δ' ἐζήτει ἡ ὑπὸ τοῦ Πίττ διευθυνομένη Ἀγγλικὴ κυβερνητική νὰ ἔξαφανίσῃ τὴν θαλασσίαν δύναμιν τῆς Γαλλίας, νὰ κυριεύσῃ τὰς ἀποικίας αὐτῆς, καὶ δι' ἀφθόνων ἐπικουρικῶν χρημάτων, χρηγούμενων εἰς τὰς κυβερνήσεις τῆς ἥπειρου, νὰ διατηρῇ ἀκμαῖον τὸν πόλεμον. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν τὰ δπλα τῶν συμμάχων δὲν ἔμειναν ἀνευ τύχης· ἡ Ἀλσατία καὶ ἡ Φλανδρία περιῆλθον εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἥταν ἀνοικτὴ ἡ πρὸς τοὺς Παρισίους ὁδός· διχόνοια ὅμως καὶ ἀθευλία ἐμπόδισαν λαμπρότερα ἀποτελέσματα, ἀν καὶ τότε δὲν εἶχον εἰσέτι παρασκευασθῆ ἐν Γαλλίᾳ τὰ νέα πολεμικά. Οἱ δὲ δημοκρατικοὶ, ὑποπτεύοντες εἰς πᾶσαν ἀποτυχίαν προδοσίαν τῶν ἀριστοκρατικῶν, ἥθελον νὰ παραναγκάσωσι τὴν νίκην διὰ τοῦ τρόμου. Ο στρατηγὸς Βωαρραΐ, ὅστις ἦλθε πολὺ βραδέως πρὸς βοήθειαν τῆς Μογουντίας ἀπέθανεν ἐπὶ τῆς λαμπτόμου· ὡσαύτως δὲ ὁ Κυστίρης καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ· ὁμοίαν τύχην ἔλαβεν ὁ Οὐχάρδος (3. Σεπτεμ. 1793), ὁ νικητὴς τῶν Ὄλλανδῶν καὶ Ἀννοβερανῶν ἐν Ὁρδσχούτη, ὅτε ἡναγκάσθη ἀργότερα νὰ ὑποχωρήσῃ εἰς τὴν ἀνωτέραν δύναμιν τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὁ Ὁχης ἐτιμωρήθη ἐν δεσμωτηρίῳ διὰ τὴν ἥτταν, ἥν ὑπέστη ἐν Καισερλαουτέργη ἐκ τῶν Γερμανῶν καὶ Πρώσσων (28—30 Νοε.). Ἄλλῃ ἔλαβεν ἀξίωμα εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῆς κοινῆς σωτηρίας ὁ ἐνεργητικὸς καὶ δραστήριος ΚΑΡΝΩΤΟΣ, καὶ ἔδωκεν εἰς τὰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις ἐνότητα καὶ σκοπιμότητα. Διὰ τῆς γενικῆς δὲ στρατολογίας σύμπαν τὸ ἔθνος ἔλαβε μέρος εἰς τὸν πόλεμον. Ἡ νέα ἐλευθερία, ἥτις εὗρε τὴν ἀκάγεκτον αὐτῆς ἔκφρασιν εἰς τὴν Μασσαλιωτικὴν ὥδην.

(Marsellaise), νέον ἐμβατήριον ἄσμα, ἐνέβαλεν εἰς τοὺς πραχητὰς ἀνδρίαν καὶ ἐνθουσιασμόν· μανικὰ δὲ στίφη ἀντετάγθησαν ἥδη εἰς τὸν ἔχθρον πανστρατική, καὶ οὐχὶ πλέον κατὰ μικρὰς ὑποδιαιρέσεις· ἐκ δὲ τῶν τάξεων τῶν κοινῶν πολεμιστῶν ἀνεδείχθησαν οἱ μέγιστοι στρατηγοὶ τοῦ αἰῶνος. Κατὰ τοιούτων δυνάμεων δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀντιπαραταχθῶσι στρατηγοὶ μετὰ τῆς ἀπηρχαιωμένης αὐτῶν πολεμικῆς τέχνης καὶ μετὰ στρατιωτῶν, οἵτινες ἤγαννίζοντο ἀντὶ μισθοῦ καὶ οὐχὶ ὑπὲρ πατρίδος καὶ ἐλευθερίας· καθόσον μάλιστα αἱ πολεμικαὶ ἐπιχειρήσεις τῶν συμμάχων ἐμποδίζοντο συχνὰ ἔνεκα πολιτικῶν λόγων, καὶ διεκόπτοντο διὰ διπλωματικῶν μηχανημάτων. Μετὰ τὴν ἐν Φλενρῷ μάχην (26. Ιουν. 1794) ἐξηγάγκασεν ὁ Ἰουρδάρ τὴν ἐκκένωσιν τοῦ Βελγίου κατὰ τὸν Ιούνιον, καὶ ἀρχομένου ἥδη τοῦ φθινοπώρου ἥσαν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Γάλλων αἱ Αὐστριακαὶ Κάτω Χώραι καὶ τὰ εἰς τὰ σύνορα Ὁλλανδικὰ φρούρια. Οὕτω δ' ἡδυνήθη ὁ στρατηγὸς Πικεγγρὺν νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸν Δεκέμβριον καὶ Ιανουαρίον (1794—93) τολμηρὰν ἐκστρατείαν πρὸς τὰ Γερικὰ κράτη τῆς Ὀλλανδίας ὑπεράνω τῶν παγωμένων ὑδάτων. Μετὰ στρατοῦ λοιπὸν πάσχοντος ἔλλειψιν τροφῶν καὶ φορεμάτων ἐκυρίευσεν ὁ Πικεγγρὺν τὴν πλουσίαν χώραν, ἐξέβαλε τὸν κληρονομικὸν ἔπιταρχον, φυγόντα εἰς Ἀγγλίαν, καὶ ἐγκατέστησε τὴν Βατανίκην πολιτεᾶν μετὰ δημοκρατικῶν θεμελιωδῶν δικαιωμάτων, μετὰ δένδρων τῆς ἐλευθερίας, καὶ συναγωγῶν τοῦ λαοῦ. Ἐκτὸς δ' ἔμεινεν ἡ Ὁλλανδία ἡνωμένη μετὰ τῆς Γαλλίας· ἀλλ' ἔκτὸς τοῦ δτι τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα ἐπρεπε νὰ ἐνδύωνται καὶ διατηρῶνται δι': ἐξόδωντῆς χώρας, καὶ τοῦ δτι ἐστέλλοντο εἰς Παρισίους μεγάλα χρηματικὰ ποσὰ ὡς ἐξοδα τοῦ πολέμου, ἐκυρίευσαν προσέτι καὶ οἱ Ἀγγλοι τὰ Ὁλλανδικὰ πλοῖα καὶ τὰς ἀποικίας, εἰς τρόπον ὥστε ἡ δυστυχὴς χώρα ὑπέστη ζημίας ἀπανταχόθεν.

§. 42. Η ΕΙΡΗΝΗ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ. Ἐπίσης δ' ἀποτελεσματικῶς ἀντετάτοντο τὰ Γαλλικὰ ὅπλα παρὰ τὸν Ῥήνον. Τὸν Ὁκτώβριον τοῦ 1794 διέβησαν εἰς τὰ ὄπιστα τὸν Γερμανικὸν τοῦτον ποταμὸν τὰ Αὐστριακὰ καὶ Πρωσσικὰ στρατεύψησιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ματα, καὶ κατέλιπον εἰς τοὺς ἔχθρους τὴν ἐπέκεινα ἐπικράτειαν. Ὁλίγον δὲ μετὰ ταῦτα ἡ Πρωστικὴ κυβέρνησις, ἀποσχολημένη εἰς τὰ ἐν Πολωνίᾳ συμβαίνοντα (§. 20), ἤρχισε μετὰ τῆς Γαλλίας διαπραγματεύσεις, αἵτινες ἐπήνεγκον τὴν εἰρήνην τῆς Βασιλείας (δ. Ἀπριλ. 1795). Ἐν τῇ ἐπονειδίστῳ δὲ ταῦτη εἰς τοὺς Γερμανοὺς εἰρήνη οὐ μόνον παρεχώρηθη εἰς τοὺς ἔχθρους ἡ ἀριστερὰ ὄχθη τοῦ Ῥήνου, καὶ ὥρισθη ὁ Ῥήνος καὶ φυσικὸν σύνορον « τῆς Γαλλίας, ἀλλὰ καὶ ἡ βόρειος Γερμανία ἐχωρίσθη ἀπὸ τῆς μετημερινῆς διά τινος ὀροθετικῆς γραμμῆς. Τούναντίον δὲ οἱ Λύστριακοὶ ἐξηκολούθησαν τὸν ἀγῶνα μετὰ μεγάλης δραστηριότητος ὑπὸ τὴν ἀρχηγὸν τῶν ἀνδρείων στρατηγῶν Κλερφαίτου καὶ Βουρμούρου. Νικήσατος δὲ τοῦ Κλερφαίτου ἐν Ἀκδεσχονξελυη τὸν Πιλεγρύ (24. Σεπτ. 1795), ἐκυρίευσαν οἱ αὐτοκρατορικοὶ τὴν ὑπὸ τῶν Γάλλων κατειλημμένην Ἔεδε. Λέργηη, καὶ μετά τινα τρομερὸν πολυήμερον βομβαρδισμὸν τὴν ὁχυρὰν πόλιν Μαργκέμιον, τὴν ὅποιαν ὁ φρουραρχῶν παλατῖνος κόρης Ὁθερνδώρφ παρέδωκε κατὰ τὴν πρώτην πρόκλησιν ἐπονειδίστως εἰς τοὺς ἔχθρους μετὰ τῶν πλουσίων αὐτῆς εἰς πολεμεφόδια προμηθειῶν. Ἀλλ' ἐν μέρος τῆς πόλεως ἔκειτο εἰς ἐρείπια, ὅτε εἰσῆλθον πάλιν οἱ Γερμανοί. Ὁλίγον δὲ μετὰ ταῦτα κατέθηκεν ὁ Κλερφαῖτος τὴν ἀρχιστρατηγίαν, δυσαρεστηθεὶς διὰ τὴν μηγανοφράφον πολιτικὴν τέχνην τοῦ ὑπουργοῦ Θουγούτου. Εἰς τὴν θέσιν δ' αὐτοῦ ἦλθεν ὁ ἀρχιδούξ Κάρολος, ἀδελφὸς τοῦ αὐτοκράτορος, ὃστις ἐπέδειξε μετ' ὀλίγον λαμπρὰ δείγματα ἐξόχων στρατηγικῶν πλεογεντημάτων. Ἐνίκησεν ἐν Βυρτσούργῳ τὸν Ιουρδάκ (3. Σεπτ. 1796), καὶ ἡνάγκασεν αὐτὸν νὰ ὑποστρέψῃ ταχέως εἰς τὸν Ῥήνον. Οἱ δὲ κάτοικοι τῆς Σπεσσάρτης καὶ Ὁδενβάλδης, παρωργισμένοι διὰ τὰς καταπιέσεις καὶ ἀργυρολογίας τῶν Γάλλων, ἤγερθησαν κατὰ τῶν ἀναχωρούντων ἔχθρῶν, καὶ ἐφόνευον αὐτοὺς, ὅπου τοὺς ἔβλεπον κεχωρισμένους. Κατὰ τὴν ὑποχώρησιν δὲ ταῦτην ἐπετεί διά τινος Αὐστριακῆς σφαίρας ὁ Μαρσώ, εἴς τῶν ἀνδρειοτάτων καὶ ἵπποτικωτάτων ἀρχηγῶν τῶν Γάλλων. Εύτυχέστερος ὑπῆρξεν ὁ Μορώ, ὃστις ἀπειώθη μὲν εἰς τὰ ὅπιστα ἐκ τῆς Βαυαρίας καὶ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σουεδίας, ἀλλ' ἔμθυσε δι' ὑποχωρήσεως ἀρίστης πέραν τῶν κοιλάδων τοῦ Μέλανος Δάσους εἰς τὸν Ρήνον ἄγει μεγάλης ζημίας (19. Σεπτ. — 21. Οκτ. 1793). Αἱ δὲ Γερμανικαὶ κυβερνήσεις, ἀντὶ νὰ ἐγείρωσι τὸ φρόνημα τοῦ λαοῦ κατὰ τῶν ἔχθρῶν τοῦ κράτους, ἐμιμήθησαν κατὰ τὸ μέγιστον μέρος τὸ παράδειγμα τῆς Πρωσίας, καὶ συνωμολόγησαν εἰρήνην μετὰ τῆς Γαλλίας.

§. 43. ΠΤΩΣΙΣ ΤΟΥ ΡΟΒΕΣΠΙΕΡΡΗ. Ἀπὸ τῆς πτώσεως τοῦ Δάντωνος ἐκυβέρνηκε σχεδὸν ἀπεριορίστως ἡ ἐπιτροπὴ τῆς κοινῆς σωτηρίας, καὶ ἀνύψωσεν εἰς τὸν κολοφῶνα τὴν κυριαρχίαν τοῦ τρόμου (τρομακρατίαν), πολλαπλασιάσασα τὰς θανατώσεις καὶ φυλακίσεις. Ἀλλ' οἱ κορυφαῖοι αὐτῶν εἶχον ἀπολέσει τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τε τὴν Σύνοδον καὶ παρὰ τῷ λαῷ. "Οθεν οἱ φίλοι τοῦ Δάντωνος ἐπερίμενον νὰ εὕρωσιν εὔνοϊκὴν στιγμὴν, καθ' ἥν νὰ ἐπιτεθῶσι μετ' ἐπιτυχίας. Ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν ἔχθρῶν αὐτῶν ἐπληθύνθη, δτε ὁ 'Ροβεσπιέρρης, ὅπως θέση τέρμα εἰς τὴν ἀτεβῆ διαχωγὴν τῶν ὄπαδῶν τῆς Ιατρείας τῆς φρονήσεως, ἐνήργησε νὰ ἀποφασίσῃ διὰ ψηφοφορίας κατὰ τὸν Μάιον (1794) ἡ Σύνοδος δτε « ἡ υπαρξία ὅτος ἀνωτάτου καὶ ἡ ἀθαρασία τῆς ψυχῆς εἶναι ἀλήθεια » καὶ κατὰ τὴν νέαν ἑορτὴν τοῦ ἀνωτάτου ὅτος εἰς τὸν κῆπον τοῦ Κεραμεικοῦ κατέστησεν ἔχυτὸν διὰ τῆς ἀλαζονείας του ὡς ἀνώτατος ἀρχιερεὺς μιστὸν ἄμα καὶ γελοῖον. Εἰς τοὺς ἔχθρους αὐτοῦ ἀνῆκε ὁ Ταλλιέρος, δστις εἶγε μὲν δεῖξει πρότερον τὴν μανίαν αὐτοῦ ἐν Βορδῷ, δν δημως εἶχεν ὀδηγήσει εἰς δλλα ἀξιώματα ἡ θελκτικὴ Φορτεράϊ Καβαρέρν. Μετ' αὐτοῦ δ' ἡγώθησαν ὁ Φρέρω, ὁ πρόην συνεταῖρος τοῦ Μαράτου, ὁ Φουστέ, Βαδιέρος, ὁ λεῖος ῥήτωρ Βορδέρης κ. ἄλλ. Τὴν 9. λοιπὸν Θερμημεριῶνος (27. Ιουλ. 1794) ἤρχισεν εἰς τὴν Σύνοδον ἀγών περὶ ζωῆς καὶ θανάτου. Ὁ 'Ροβεσπιέρρης καὶ οἱ ὄπαδοι αὐτοῦ δὲν ἤδυνηθησαν νὰ διαιλήσωσι παντάπασιν οἱ ἔχθροι ἐβόησαν κατ' αὐτῶν, καὶ πνίξαντες τὴν φωνὴν των, διέπραξαν εἰς τινα ταραχώδη συνεδρίασιν τὸ ψήφισμα, δτι οἱ τρεῖς κορυφαῖοι τῆς ἐπιτροπῆς τῆς κοινῆς σωτηρίας, 'Ροβεσπιέρρης, Σαιντιούστος, Κούθωρ καὶ ὁ συνεταῖρος αὐτῶν 'Εριώττος Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἔμελλον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς κατηγορούμενοι, καὶ νὰ φερθῶσιν εἰς τὴν ἐν τῷ Παλατίῳ Δουζεμβούργῳ φυλακήν. 'Αλλ' ἐν τῇ ὁδῷ ἡλευθερώμησαν ὑπὸ τοῦ ὄχλου, καὶ ὁ μεθύων Ἐνριῶτος ἡπείλησε μετὰ τοῦτο τὴν Σύνοδον μὲ τὴν ἔθνοφυλακήν, ἐν ᾧ οἱ ἄλλοι ἐπορεύθησαν πρὸς τὸ βουλευτήριον. 'Αλλ' ἡ ἔθνοσυνέλευσις προέλαβεν αὐτοὺς διὰ ταχείας ἀποράσεως. Προγραφικὴ διακήρυξις, ἐπισήμως ἀναγγελθεῖσα, διεσκόρπισεν αἰρνιδίως τὸν στρατὸν τοῦ Ἐνριώτου, ἐν ᾧ οἱ δυσμενῶν πρὸς τοὺς Ἰακωβίνους διακείμενοι πολέται συνηθροίζοντο ἀνὰ πλήθη περὶ τὴν Σύνοδον. Οἱ κατηγορούμενοι συνελήφθησαν ἐκ νέου εἰς τὸ βουλευτήριον. Καὶ ὁ μὲν Ἐνριῶτος ἐκρύθη εἰς τινὰ δεξαμενὴν βορεόρου, ὅθεν ἐξῆγαγον αὐτὸν μετὰ καμάκων· ὁ δὲ Ῥοβεσπιέρρος προσεπάθησε μὲν νὰ φονευθῇ διὰ βολῆς πιστολίου, ἀλλὰ συνέθραυσε μόνον τὸν πώγωνα, ἀσχήμως τρομερά, καὶ ἀπαχθεὶς κατὰ πρῶτον ὑπὸ τὰς ἀράς καὶ κακολογίας τοῦ λαοῦ εἰς τὸ δικαστήριον τῆς συνελεύσεως, ἐκαρατομήθη ἔπειτα μετὰ 21. τῶν ὄπαδῶν αὐτοῦ (28 Ἰουλ.). Τὰς δύω δὲ ἐπομένας ἡμέρας ἔλαβον τὴν τύχην τῶν ἀρχηγῶν αὐτῶν 72 Ἰακωβίνοις.

§. 44. ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ. 'Η κατάπτωσις τοῦ Ῥοβεσπιέρρου ὑπὸ τῶν « ΘΕΡΜΙΔΩΡΙΑΝΩΝ » , ἀν καὶ ἦτον ἔργον προσωπικῆς μόνον ἐκδικήσεως, ὑπῆρξεν ὅμως ἡ ἀρχὴ τῆς εἰς τὴν τάξιν καὶ μετριότητα ἐπιστροφῆς. Ἐπειρόρισκαν κατὰ μικρὸν τὰς συνελεύσεις τοῦ λαοῦ, ἡλάτισαν τὴν δύναμιν τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου, καὶ ἀφήρεσαν τὰ ὅπλα ἀπὸ τὰς κατωτέρας τάξεις. Οἱ δὲ Φρέρων, ἐξ ἀγρίου δημοκρατικοῦ εἰς ἀριστοκρατικὸν μεταβληθεῖς, συνήθροισε περὶ ἔαυτὸν τοὺς νέους, οἵτινες ἐκ τῆς ἐνδυμασίας αὐτῶν ὡνομάσθησαν ἡ « ἐπέλγρυσσος γεολαία ». Οὗτοι προσέβαλον κατὰ πᾶσαν περίστασιν τοὺς Ἰακωβίνους μὲ τὰς βαρεῖας αὐτῶν ῥά-εδους, ἀς ἔφερον συνήθως μεθ ἔαυτῶν, εἰς τε τὰς ὁδοὺς καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτῶν, καὶ ἀντέταξαν εἰς τὸ Μασσαλιωτικὸν τὸ ἄσμα τῆς ἐξυπτίσεως τοῦ λαοῦ. Τελευταῖον δὲ ἐκλείσθη ἡ συναγωγὴ, καὶ κατηρείφθη τὸ μοναστήριον τῶν Ἰακωβίνων. 'Η Σύνοδος ἐνισχύθη, προσκληθέντων τῶν ἐκβελημένων μελῶν καὶ τῶν ἔτι ὑπαρχόντων Γιρονδίγων (§. 35),

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ διέταξε νὰ καρατομήσωσι τους μάλιστα μογθηρούς μιαί-
φόνους, οἷον τὸν Λεβώρα, Καρβίέρο, Φουκέρο, Τιρβλ.λήρ
κ. ἄλλ. Ἀλλ' ὅτε ἡ τῶν δραστηριωτάτων μελῶν τῆς ἐπιτροπῆς
τῆς κοινῆς σωτηρίας (Βαρρέρης, Βαδιέρος, Κολλώτος δ' Ἐρ-
θουά καὶ Βιλλάνδος Βερένης) ἐκάθισαν εἰς τὰς ἔδρας τῆς
κατηγορίας, συνιθρόισταν οἱ Ἰακωβῖνοι τὰς τελευταῖς ἑαυτῶν
δυνάμεις, καὶ διηγειράν εἰς τρομεράν ἐπαράστασιν τὸν ἔνεκκ
τῆς ἀκριβείας καὶ ἀγρυπνίας εἰς ἀπελπισίαν περιπεσόντα λαόν
(31. Μαρτ. 1. Ἀπριλ. 1795). Στίφη δὲ φρικώδους ὅχλου
περιεστοχισαν τὴν οἰκίαν τῆς συνελεύσεως, καὶ ἐζήτησαν μετ'
ἀπειλητικῶν φωνῶν τὴν ἀπελευθέρωσιν τῷρ φιλοπατρίδωρ,
ἄρτον καὶ τὸ πολιτευμα τοῦ 1793. Τότε ὁμοίας ἥλθεν εἰς βοή-
θειαν τῆς στενοχωρημένης Συνόδου μετὰ στρατιωτῶν καὶ πο-
λιτῶν ὃ τότε ἐν Παρισίοις περί τὸν Πεγεγρὸν, καὶ ἀπεδίωξε τὸ
πλήθος. Καὶ ἡ ἔτι δὲ ἐπικινδυνωτέρη ἐπαράστασις τῆς 1.
Αειμωνιῶρος (20. Μαΐου 1795), καθ' ἣν δ ὅχλος ἐκράτει τὴν
Σύνοδον περικυκλωμένην ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν, ἀπὸ τῆς 7 ὥρας
τῆς πρωίας μέχρι τῶν 2. τῆς νυκτὸς, ὅπως ἐξανχγκάσῃ τὴν
ἀποκατάστασιν τῆς τρομοκρατίας, κατεπαύθη ὑπὸ τοῦ θαρρό-
λέου προέδρου Βουασσού δ' Ἀργ.λάς. Ἐκτοτε ἐξέλιπεν ἡ δύνα-
μις τῶν τρομοκρατικῶν (Terroristes). Καὶ πολλοὶ μὲν Ἰακω-
βῖνοι ἀπέθανον ἴδιοχειρῶς, ἄλλοι δ' ἀπεκεφαλίσθησαν, ἐψυλα-
κτηθησαν ἡ ἔξωθενθησαν. Τούναντίλον δ' ἐγίνετο δσημέραιοι ισχυ-
ροτέρα ἡ μερὶς τῶν βασιλικῶν, οἵτινες ἥθελον πάλιν νὰ λάβωσι
βασιλέα. Καὶ ἐπειδὴ ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἐτελειώθη τὸ νέον πο-
λιτευμα, καθ' ὃ ἡ ἐπτελεστικὴ ἐξουσία (κυβέρνησις) ἔμελλε νὰ
ἀνατεθῇ εἰς διευθυντήριοι ἐκ 5 ἀνδρῶν, ἡ νομοθετικὴ εἰς τὴν
βουλὴν τῷρ Γερόντων καὶ εἰς τὴν βουλὴν τῷρ περτακοσίων,
ἐφοβήθησαν τὰ δημοκρατικὰ μέλη τῆς Συνόδου, μήπως ἀπο-
κλεισθῶσι κατὰ τὰς νέκτας ἐκλογήκας ὑπὸ τῶν βασιλικῶν. Διὸ
ἔκκαμψαν εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ πολιτεύματος ὕστερον προσ-
θήκας, ἐν αἷς ἐδηλούστο, ὅτι τὰ δύο τρίτα ἀμφοτέρων τῶν νομο-
θετικῶν βουλῶν ἐπρεπε νὰ ἐκλεγθῶσιν ἐκ τῶν μελῶν τῆς Συνό-
δου. Κατὰ τούτων δὲ καὶ τινῶν ἄλλων ἐκλογικῶν περιορι-
σμῶν ἐποίησαν οἱ βασιλικοὶ ἔνστατον, καὶ ὅτε αὕτη ἔμεινε χω-
ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ρίς ἀποτέλεσμα, παρεσκεύασαν τὴν ἐπαράστασιν τῶν τυγ-
μάτων. Τότε δ' ἀνέθηκεν ἡ Σύνοδος εἰς τὸν Κόρσον ΝΑΠΟ-
ΛΕΟΝΤΑ ΒΟΝΑΠΑΡΤΗΝ τὴν καταπολέμησιν τῶν ἐπαναστάν-
των βασιλικῶν, εἰς τοὺς ὄποιους εἶχον προστεθῆ πάντες οἱ
ἔγχοροι τῆς δημοκρατίας καὶ ἐπαναστάσεως. Ἡ δὲ εἰς τὰς ὁδοὺς
τῶν Παρισίων κερδήθεῖσα ρίκη τῇ; 13. τοῦ τριγητοῦ (V en-
demiaire) (5. Ὁκτ. 1795) παρέσχε τὸ κράτος εἰς τοὺς
δημοκρατικοὺς τῆς Συνόδου, καὶ ἔδωκε τὴν ἐπὶ τοῦ Ἰταλικοῦ
στρατοῦ ἀρχιστρατηγίαν εἰς τὸν 26ετὴν Ναπολέοντα, ὅστις
εἶχε νυμφευθῆ πρὸ ὀλίγου τὴν χῆραν τοῦ στρατηγοῦ *Bouafra*,
Iωσεφίνη.

5. 'Η Γαλλία ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν τοῦ διενθυντηρίου
('Οκτ. 1795 — Νοεμ. [18. Ὁμιχλώδους] 1799).

§. 45. Ο ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑΝ. Ὁ ἐν Σαβαδίᾳ
καὶ εἰς τὰ Ἰταλικὰ σύνορα Γαλλικὸς στρατὸς ἦτον εἰς θλιβε-
ρωτάτην κατάστασιν. Οἱ στρατιῶται ἐπασχού Ἐλλειψιν ἀπάν-
των. Τότε δ' ἐφάνη ὁ Ναπολέων ὡς ἀρχιστράτηγος, καὶ κα-
τώρθωσεν ἐντὸς ὀλίγου νὰ ἐνθουσιάσῃ καὶ δεσμεύσῃ πρὸς ἐκυ-
τὸν τοσοῦτον τὰ ἀθυμοῦντα στρατεύματα, ὥστε ὑπὸ τὴν ὁδη-
γίαν αὐτοῦ ἀδύνατο νὰ πορευθῶσι θαρρόλεως ἐναντίον πτυχντὸς
κιγδύνου. Ὅπου δὲν ἀδύνατο νὰ ἐνεργήσωσιν ἀρκούντως ἴσχυ-
ρῶς ἡ φιλοδοξία καὶ τὸ αἰσθημα τῆς τιμῆς, ἐκεῖ ἐχρησίμευσον
ὡς παρορμητικὸν πρὸς ἀνδρείαν οἱ πλούσιοι θησαυροὶ τῆς Ἰτα-
λίας. Τὸν Ἀπρίλιον λοιπὸν τοῦ 1796 ἐνίκησεν ὁ Ναπολέων
ἐν *Millesimφ* καὶ *Morterottetη* τὸν σχεδὸν 80ετὴ στρατηγὸν
τῆς Αὐστρίας *Bouliou*, ἔχωρισε διὰ τῶν νικῶν τούτων τοὺς
Αὐστριακοὺς ἀπὸ τῶν Σάρδων, καὶ ὀρυκήσας μετὰ μεγίστης τα-
χύτητος ἐναντίον τοῦ Τουρίου ἐτρόμαξε τοσοῦτον τὸν βασι-
λέα *Bίκτωρα Αμάδεο*, ὥστε συγκατετέθη οὗτος εἰς ἐπιζή-
μιον εἰρήνην (Μαϊ.), καθ' ḥν παρεχώρησε μὲν τὴν Σαβαδίαν
καὶ *Nίκαιαν* εἰς τὴν Γαλλίαν, κατέλιπε δ' εἰς τὸν στρατάρχην
ἢ φρούρια, καὶ ἀπεδέχθη τὴν καταθλιπτικὴν ὑποχρέωσιν
τοῦ νὰ ἐπιτρέπῃ εἰς πάντα καιρὸν τὴν διὰ τῆς χώρας αὐτοῦ
πορείαν τῶν Γαλλικῶν στρατῶν. Διὰ τούτων δὲ καὶ τινῶν

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἄλλων, τὰ μέγιστα ἐπιβαρυντικῶν συμφωνιῶν, κατάγνησε τὸ βασίλειον τοῦτο παντάπασιν ἐξηρτημένον ἀπὸ τῆς Γαλλίας· δόθεν ἀποθανόντος μετ' ὀλίγον τοῦ βασιλέως, κατέλιπεν δινίδιος αὐτοῦ Κάρολος Ἐμπαρουνή (1796—1802) τὸ Πεδιμόντιον εἰς τοὺς ἔχθροὺς, καὶ μετενάστευσε μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ εἰς τὴν υῆσον Σαρδηνίαν. Ἐπίτης δὲ ταχὺς ἦτον ὁ καθ' ὅλην τὴν ἀγνωματικὴν νικητήριος τοῦ Ναπολέοντος δρόμος. Μετὰ τὴν ἀξιομνημόνευτον διάβασιν τῆς γεφύρας τοῦ Λαοδίου (10. Μαΐου 1796) εἰσῆλασεν εἰς τὸ Αὐστριακὸν Μεδιόλαντο, ὑπέταξε τὰς Λομβαρδικὰς πόλεις, καὶ ἐτρόμαξε τοσοῦτον τοὺς μικροὺς ἡγεμόνας διὰ τῆς τύχης τῶν ὅπλων αὐτοῦ καὶ τῆς μεγαλοφροσύνης του, ὥστε ἐζήτουν κατὰ πάντα τρόπον, ἔστω καὶ μετὰ μεγάλης ζημίας, νὰ συνομολογήσωσι μετὰ τοῦ νικητοῦ εἰρήνην. Ὁ Ναπολέων ἐξήρεσε διὰ τῆς βίας παρὰ τῶν δουκῶν τῆς Πάρμας, Μοδένης, Τοσκάνης κ.ἄλ. μεγάλα ποσὰ χρημάτων καὶ εἰκόνας βαρυτίμους, θησαυροὺς τῆς τέχνης καὶ χειρόγραφα. Ἐφέρθη δηλ. δπως ποτὲ οἱ στρατηγοὶ τῆς Ρώμης, τοὺς ὅποιους ἐγνώριζεν ἐκ τῶν βιογραφιῶν τοῦ Πλούταρχου· ἐπλούτισε τὴν πρωτεύουσαν τῆς Γαλλίας μετὰ τῶν προϊόντων τοῦ πνεύματος, δπως τέρψῃ τὸν φιλοθεάμονα καὶ μάταιον λαὸν τῶν Παρισίων. Διὰ τῶν εἰσπραχθέντων δὲ χρημάτων ὑπεστήκει τὴν ἀσθενῆ κυβέρνησιν τοῦ διευθυντηρίου. — Εἰς τὴν θέσιν τοῦ γέροντος Βωλιού ἦλθεν ἦδη ὁ Βούρμσερος. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἦττήθη ἐν Καστιγλιόνη (5. Αὔγ.), καὶ μετέπειτα ἐποιορκήθη ἐν Μαντούᾳ (15. 17. Νοε.). Ὁ δὲ πρὸς ἀπελευθέρωσίν του ὑπὸ τὸν Άλείτσηρ ἐκπεμφθεὶς στρατὸς ὑπέστη τρεῖς ἡττας (ἐν Ἀρκολίῳ, Ριθολίῳ, Λαφαρούτα, 14. Ιαν. καὶ Φεβρ. 1797), διὸν σύμπασα ἡ ἐν Ἰταλίᾳ πολεμικὴ τῶν Αὐστριακῶν δύναμις συνετρίβη, διεσκορπίη ἡ γημαλωτίσθη. Τοῦτο δ' ἤναγκασε τὸν ἀνδρεῖον Βούρμσερον, νὰ παριδώῃ τὴν Μάρτουαν εἰς τὸν ἔνδοξον νικητήν. Ὁ δὲ Βοναπάρτης, τιμῶν τὴν ἀνδρίαν τοῦ ἔχθροῦ, ἐπέτρεψεν ἐλευθέραν ἀποχώρησιν εἰς τὸν πολιόν στρατάρχην, τὸ ἐπιτελεῖόν του καὶ μέρος τῆς γενναίας φρουρᾶς. Τρομάξας διὰ τὰς ταχείας ταύτας ἐπιτυχίας, ἡγόρκσεν ὁ πάπας Πίος ο'. ταχέως Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴν εἰρήνην τοῦ Τολεμείου (19. Φεβρ.). παραχωρήσεις μέρος τῆς ἐπικρατείας του, ποσὸν χρημάτων καὶ ἔργα τῆς τέχνης. — Νῦν δ' ἀνέλαβεν τὴν ἐπὶ τῶν ἐν Ἰταλίᾳ Αὐστριακῶν στρατευμάτων ἀρχιστρατηγίκαν ὁ ἀρχιδούξ Κάρολος. Ἀλλὰ καὶ οὗτος ἡναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ μετ' ὀλίγον μετὰ μεγάλης ζημίας· μεθ' δὲ Βοναπάρτης κατεδίωξεν αὐτὸν μέχρι τοῦ Κλαγγερφούρτου, σκοπεύων νὰ ὅρμησῃ πρὸς τὴν Βιέννην. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος, φοβούμενος περὶ τῆς τύχης τῆς πρωτευούστης αὐτοῦ, καὶ ὑπείκων εἰς γυναικείας προτροπάς, συγκατετέθη νὰ συνομολογήσῃ τὴν ἐπιζήμιον προεισαγωγὴν εἰρήνην τοῦ Λεοβέρου (18. Ἀπριλ. 1797) εἰς στιγμὴν, καθ' ἥν ἡ θέσις τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ ἔνεκα τῆς βραδύτητος τῶν περιμενομένων ἐπικουρικῶν στρατευμάτων καὶ τῶν ἀπειλητικῶν κινήσεων τῶν Τυρολῶν, Στύρων καὶ Καρινθῶν, ἥρχισε νὰ γίνεται δυσχερής. Περὶ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον, καθ' ὃν ἔλαβε τέλος ἡ περὶ εἰρήνης αὕτη συνθήκη, ἀνεράνη εἰς τὰ νῶτα τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς Βενετίκης δημοκρατίας ἀνακίνησις τοῦ λαοῦ, καθ' ἥν ἐφονεύθησαν ἐν Βερόνη καὶ τοῖς περιχώροις αὐτῆς πολλοὶ Γάλλοι· οὐδὲ ἐφείσθησαν μάλιστα τῶν ἐν τοῖς νοσοκομείοις δρόστων καὶ πληγωμένων. Τοῦτο δὲ ἐπωφελήθη ὁ Ναπολέων πρὸς ἐξουθενίσιν τῆς ἐνετικῆς δημοκρατίας. Ἡ δὲ δειλία τῶν ἀριστοκρατικῶν συμβούλων, οἵτινες, ἀντὶ νὰ παράσχωσιν ἀνδρίαν ἀντίστασιν καὶ πέσωσι μετὰ τιμῆς, ἵκέτευσαν ταπεινῶς τὴν χάσιν τοῦ ὑπερηφάνου νικητοῦ, καὶ κατέλιπον τὸν κυβέρνησιν εἰς δημοκρατικὴν τινὰ βουλὴν, εὔκόλων τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ σχεδίου. Ἡδη τὸν Μάϊον εἰσῆλασαν οἱ Γάλλοι εἰς τὴν Βενετίκην, ἀπεκόμισαν τὰ πλοῖα καὶ τὰς προμηθείας τῆς ὀπλοθήκης, ἐσύλησαν τὰς ἐκκλησίας, στοᾶς καὶ βιβλιοθήκας τῶν ὡραιοτάτων αὐτῶν κοσμημάτων καὶ βαρυτίμων θησαυρῶν, καὶ ἐκράτησαν κατειλημμένην τὴν πόλιν, μέχρις οὖν αἱ μετὰ τῆς Αὐστρίας διαπραγματεύσεις ἐπροχώρησαν τόσον πολὺ, ὡστε ἔλαβε πέρας ἡ ΕΙΡΗΝΗ ΤΟΥ ΚΑΜΠΟΥ ΦΟΡΜΙΟΥ (17. Οκτ. 1797), δι' ἥς περιῆλθεν ὑπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς Γαλλίας ἡ ἄρω Ιταλία ὡς ΕΝΤΕΥΘΕΝ ΤΩΝ ΑΛΠΕΩΝ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ. Ἡ δὲ Αὐστρία, ἥτις ἐν τῇ εἰρήνῃ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ταύτη κατέλιπεν ἐκτὸς τούτου εἰς τὴν Γαλλικὴν δημοκρατίαν τὸ Βέλγιον, καὶ συγκατετέθη εἰς τὴν παραχώρησιν τῆς ἀρεστερᾶς ὅχθης τοῦ Ρήγρου μετὰ τῆς Μογουντίας, ἔλαβεν ὡς ἀποζημιώσιν τῆς ἀπωλείας τὴν Βερετικὴν ἐπικράτειαν μετὰ τῆς Δαλματίας. Οἱ δὲ διὰ τῆς παραχωρήσεως τῶν πέρων τοῦ Ρήγρου γωρῶν ζημιωθέντες ἡγεμόνες, ἀρχοντες ισρεῖς καὶ εὐγενεῖς, ἐπρεπε νὰ ἀποζημιωθῶσιν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς πλευρᾶς, καὶ καθὼς ταῦτα οὕτω καὶ πάντα τὰ λοιπὰ, τὴν Γερμανίαν ἀφορῶντα ἄρθρα, ἔμελλον νὰ τακτοποιηθῶσιν ἐλ τῇ Συνόδῳ τοῦ Ρασταττίου. Τὴν Σύνοδον δὲ ταύτην ἤνοιξεν αὐτὸς ὁ Ναπολέων (Δεκ. 1797), καὶ ἀνεγώρησεν ἔπειτα εἰς Παρισίους, ὅπου ἔχαιρετήθη μετ' ἀλαλαγμῶν.

§. 46. ΓΡΑΚΧΟΣ ΒΑΒΕΥΦ. ΟΙ ΒΛΑΣΙΛΙΚΟΙ. Ἡ ἀρχὴ τῶν πέρτε διευθυντῶν, ἐξ ἵν τὴν μεγίστην εἶχον ὑπόληψιν ὁ Λαρεβειλλέρδης Λεπώ (ἰδρυτὴς τῆς ἐταιρίας τῶν θεοφιλαρθρώπων) καὶ ὁ Καρράτος, ἐμίσειτο καὶ ὑπὸ τῶν σφοδρῶν δημοκρατικῶν καὶ ὑπὸ τῶν βασιλικῶν διὸ ἔμελλε νὰ ὑποστῇ προσβολὰς ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν. Τὴν πρώτην δὲ πρὸς ἀνατροπὴν ἀπόπειραν ἔκαμπαν οἱ δημοκρατικοὶ, ἥγουμένου τοῦ Γράκχου Βαβεύφ, δστις, ὡς ὁ δῆμαρχος ἐκεῖνος τῆς Φώρμης, τοῦ ὁποίου εἶχε λάβει τὸ ὄνομα, ἐζήτει νὰ ίδρυσῃ ἔξισαρμὸν τῆς ίδιοτητούς καὶ νέον μοιρασμὸν τῶν κτημάτων. Εἰς αὐτὸν δὲ προσετέθησαν καὶ τινες τῶν παλαιῶν Ἰακωβίνων, κατ' ὄνομα ὁ Άρονέτος. Ἡ συνωμοσία ἀνεκαλύφθη μετά τινα δὲ θαυμασιὸν ἐγέρουσαν διαδικασίαν ὁ μὲν Βαβεύφ ἐβύθισε τὸ ἐγχειρίδιον εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ, οἱ δὲ λοιποὶ μέρος μὲν ἐθανατώθησαν, μέρος δὲ ἐξωρίσθησαν. Ἀλλὰ μεγαλήτερος ἦτον ὁ κίνδυνος, διὸ ἤπειλησαν οἱ βασιλικοὶ τὴν κυβέρνησιν τοῦ διευθυντηρίου. "Οτε δηλ. παρελθόντος τοῦ πρώτου ἔτους, ἀπεχωρίσθη φανερὰ τῆς συγγραφῆς τῆς πολιτείας τὸ τρίτον τῶν βουλευτῶν, καὶ ἀνεπληρώθη διὰ νέας ἐκλογῆς, ἐπέτυχον οἱ βασιλικοὶ, οἵτινες εἶχον συστήσει τὴν συναγωγὴν τοῦ Κ.λιχν, νὰ φέρωσιν εἰς τοὺς νομοθετικὴν συνέλευσιν ἀνθρώπους ἀπαντας σχεδὸν διμόρφους αὐτῶν. Μεταξὺ δ' αὐτῶν εὑρίσκετο καὶ ὁ Πιλεγγρὺν, δστις πρότερον ἤδη ὡς ἀρχιστράτηγος τοῦ παρὰ

τὸν Ἐρῆνον στρατοῦ εἶχεν ἐνωθῆ μετὰ τῶν μεταναστατῶν, καὶ προσεπάθει νῦν, ὡς πρόεδρος τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων, νὰ κατορθώσῃ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς βασιλείας. Τοῦτο δὲ κατέστησε τοὺς ἐν τῷ διευθυντηρίῳ καὶ ταῖς νομοθετικαῖς βουλαῖς δημοκρατικούς περιτύθους. Διὸ ἐζήτησαν βοήθειαν παρὰ τοῦ ἐν Ἰταλίᾳ Βοναπάρτου. Οὗτος δ' ἔπειψεν ἐν ἀπόσπασμα τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ὑπὸ τὸν συνετὸν Βεργαδόττην καὶ τὸν μαχαιρομάχον Ζερώ, λόγῳ μὲν ὅπως μεταφέρωσι τὰς κυριευθείας σημαῖας, πράγματι ὅμως, ὅπως βοηθήσωσι τοὺς διευθυντὰς κατὰ τῶν βασιλικῶν. Τὴν 18. λοιπὸν τοῦ ὀπωρικῶν (4. Σεπτ. 1797) περιεκύκλωσεν ὁ Όγερὼ μετὰ τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ τὸν Κεραμεικὸν, καὶ διέταξε νὰ συλλάβωσι τοὺς βασιλικούς ἀντιπροσώπους μετὰ δὲ τοῦτο 11 μέλη τῆς βουλῆς τῶν Γερόντων, 42 τῶν πεντακοσίων (ἐν οἷς ὁ Πιγεγρὺς) καὶ δύω διευθυνταὶ κατεδικάσθησαν εἰς ἔξορίαν. Αἱ ἐκλογαὶ τῶν βασιλικῶν ἐκηρύχθησαν τότε ἀκυροί, οἱ εἰς τὴν πατρίδα ἐπιστρέψαντες μετανάσται ἔξωρίσθησαν ἐκ νέου καὶ πολλαὶ ἐφημερίδες κατεπιέσθησαν. Ἀλλὰ ὅμως καὶ μετὰ τοῦτο ἡ κυβέρνησις τοῦ διευθυντηρίου ἐστερεῖτο ὑπολήψεως καὶ ἐμπιστούντις. Τὸ ἐμπόριον, ἡ βιομηχανία καὶ γεωργία ἔμενον στάσιμα, καὶ τὸ δημόσιον ταμεῖον εὑρίσκετο εἰς ἀθλίαν κατάστασιν. Ἐν ἀρχῇ δηλ. τῆς ἐπαναστάσεως ἡ κυβέρνησις εἶχεν ἐκτυπώσει χαρτονόμισμα, πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἐγγύησιν τοῦ ὀποίου προσδιώρισε τὰ δημευθέντα κτήματα τῶν ἐκκλησιῶν καὶ μεταναστατῶν. Τὰ ἐκδοθέντα δὲ ταῦτα φευδοχρήματα ἔφερον τὸ ὄνομα ASSIGNATS. Ἀλλ᾽ ἐνεκκα τῆς ἐλλειπούστης πεποιηθέσεως περὶ τοῦ βεβαίου τῆς ἐπαναστατικῆς κυβερνήσεως τὸ χαρτονόμισμα ἀπώλεσε μετ' ὀλίγον τὴν ἀξίαν αὐτοῦ, μάλιστα καθόσον ἡ ἐπαυξομένη ποσότης τῶν χαρτονομισμάτων καθίστα δσημέραι ἀπιθανωτέραν τὴν ἐξαργύρωσιν αὐτῶν. Καὶ διαρκούσης μὲν τῆς ἐποχῆς τοῦ τρόμου, δὲν ἐτόλμων νὰ ἀρνηθῶσι τὴν ὑπὸ νόμου διαταττομένην παραδοχὴν αὐτῶν· τῶν χαρτονομισμάτων λοιπὸν ἐγίνετο χρῆσις ἐξ ἀνάγκης. Ἀλλ᾽ ὅτε πεσόντος τοῦ Ῥοβεσπιέρρου, κατεπαύθη ἡ τρομοκρατία, ἔχανε καθ' ἐκάστην Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πλειότερον τὸ χαρτονόμισμα τὴν ἀξίαν αὐτοῦ δῖον δὲ καὶ ἀν ἐπροσπάθησεν ἡ κυβέρνησις τοῦ διευθυντηρίου νά ζωπυρήσῃ πάλιν τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ λαοῦ, καταργοῦσα τὰ παλαιὰ χαρτονομίσματα καὶ ἐκδίδουσα νέα ἐντάλματα (Mandats, Inscriptions), τὸ νέον εἶδος ἀπώλεσεν ὥσαύτως μετ' ὄλιγον πᾶσαν ἀξίαν, ὡς καὶ τὸ παλαιόν. Αἱ ζημίαι ἦσαν ἀκαταλόγιστοι· ἡ περιουσία εἶχε μεταβῆ ἀπὸ τῶν πλουσίων καὶ προκρίτων εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις. "Οπως δ' ἐπαρκέσῃ εἰς τὰ ἔξοδα τοῦ πολέμου καὶ ἀλλας δαπάνας, ἐνήργει ἡ κυβέρνησις τοῦ διευθυντηρίου εἰς τὰς κυριευθείσας χώρας καταθλιπτικωτάτας εἰσπράξεις.

§. 47. ΟΙ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΙ ΕΝ ΙΤΑΛΙΑΙ. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΜΕΤΑΠΛΑΣΙΣ ΤΗΣ ΕΛΒΕΤΙΑΣ. Η Ἰταλία καὶ Ἐλβετία ἥσθιάνθησαν πρὸ πάντων τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὸ φιλάρπαγον τῆς κυβέρνησεως τοῦ διευθυντηρίου. Τὸν χειμῶνα τοῦ 1797 ἀνεφάνησαν ἐν Ῥώμῃ καὶ εἰς ἄλλα μέρη τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κράτους δημοκρατικαὶ ἀνακινήσεις, προελθοῦσαι ἔνεκα τῆς Γαλλικῆς ἐπενεργείας. Κατὰ δὲ τὴν κατάπaxιν αὐτῶν ὑπὸ παπικῶν στρατευμάτων κατέστρεψε τὸν βίον ὁ ἐν Ῥώμῃ εὑρεσιόμενος στρατηγὸς Λυγφῶτος. Τοῦτο δὲ παρέσχεν ἀφορμὴν εἰς τὴν Γαλλικὴν κυβέρνησιν, ὅπως διατάξῃ τὸν Βερθιέρον νὰ εἰσβάλῃ μετὰ στρατοῦ εἰς τὴν Ῥώμην. Εἰς τὴν ἀγορὰν τῆς Ῥώμης ἴδρυθη δένδρον τῆς ἐλευθερίας· ἀφηρέθη ἀπὸ τοῦ πάπα ἡ κοσμικὴ ἐκκλησία, καὶ ἀνετέθη εἰς κυβέργησιν δημοκρατικὴν, συγκειμένην ἐξ ὑπάτων, συγκλητικῶν καὶ δημάρχων (Φεβρ. 1798). Ἐπειτα δ' ἐπέταξαν οἱ Γάλλοι εἰς τὴν πόλιν βαρεῖς πολεμικοὺς φόρους καὶ δασμοὺς, καὶ ἀπεκόμισαν εἰς Παρίσιον τὰ πολυτιμότατα ἔργα, τῆς τέχνης· καὶ ὅτε ἀνεφύησαν ἔνεκα τούτου ἀνήσυχοι διεγέρσεις τοῦ λαοῦ, ἀπήγθη ὁ πολιὸς πάπας Πτοος ΣΤ'. εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου ἀπέθανε τὸ ἐπιόν ἔτος, καὶ ἐνηργήθησαν δεινοὶ διωγμοὶ κατὰ τῶν καρδιναλίων (Αὔγ. 1799). Καὶ ἡ Γέροντα δὲ πρὸς τούτοις καὶ λοικα ἔλαβον δημοκρατικὰ πολιτεύματα, καὶ ἐστεργήθησαν διὰ τοῦτο τῶν θησαυρῶν αὐτῶν. Ἀλλὰ τὰς μάλιστα ἀξιομνημονεύτας μεταβολὰς τῆς τύχης ὑπέστη ἡ Νεάπολις. Ἐγταῦθι δηλ. ἐκυ-

Βέρνα δ σκληρόκαρδος καὶ δειλὸς βασιλεὺς Φερδινάνδος, ὃστις περὶ τὸ κυνήγιον μόνον καὶ τὴν ἀλιείαν ἡσχολεῖτο, καὶ κατέλειπε τὰς ὑποθέσεις τοῦ κράτους εἰς τὴν ἐμπαθῆ αὐτοῦ σύζυγον Καρολīναν, θυγατέρα τῆς Μαρίας Θηρεσίας, ἵτις πάλιν ἤγετο καὶ ἐφέρετο ὑπὸ τῆς διαβοήτου ἑταῖρας Λαΐδου "Αμιλτων, συζύγου τοῦ πρέσβεως τῆς Ἀγγλίας. Πλήρης θανασίμου μίσους κατὰ τῆς Γαλλίας καὶ τῶν βασιλοκτόνων δημοκρατικῶν, καὶ πληροφορηθεῖσα διτὶ αἱ Εὐρωπαῖαι δυνάγεις εἶχον ἀποφασίσει νέον πόλεμον, παρέπεισεν ἡ βασίλισσα τὸν σύζυγον αὐτῆς νὰ διατάξῃ τὴν εἰσβολὴν Νεαπολιτικοῦ στρατοῦ εἰς τὸ ἔκκλησιαστικὸν κράτος ὑπὸ τὸν Αὐστριακὸν στρατηγὸν Μάκκιον. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀπεδιώγθησαν ἐκ τῆς Ρώμης οἱ Γάλλοι καὶ ἡ πόλις κατελήφθη ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ὥρμησαν πάλιν ὑπὸ τὸν Χαμπιοννέτον, ἔτρεψαν τοὺς Νεαπολίτας εἰς φυγὴν, καὶ εἰσῆλασαν εἰς τὴν ἐπικράτειαν τῶν ἔχθρων αὐτῶν (Νοε. καὶ Δεκ. 1798). Ἐκπλαγεῖσα καὶ ἀποροῦσα τί νὰ πράξῃ, κατέφυγεν ἡ αὐλὴ τῆς Νεαπόλεως εἰς τὴν Σικελίαν, ἐπυρπόλησε τὸν ἴδιον ἑαυτῆς πολεμικὸν στόλον, καὶ κατέλιπεν εἰς τοὺς νικητὰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ σύμπασαν τὴν χώρον. Ἀλλὰ νῦν ἤγέρθη ὁ λαὸς τῆς Νεαπόλεως, παροξυνόμενος ὑπὸ μοναχῶν καὶ κληρικῶν. Στίφη ράκοφόρου ὄχλου (λαζαρῶνοι), ἐνωθέντα μετὰ χωρικῶν καὶ δούλων τῶν κατέργων, ἐκυρίευσαν τὴν Νεάπολιν καὶ ἐπροξένησαν τοιοῦτον τρόμον, ὃστε ὁ βασιλικὸς τοποτηρητὴς ἔφυγεν εἰς τὴν Σικελίαν, καὶ ὁ Μάκκιος ἐζήτησε προστασίαν εἰς τοὺς Γάλλους. Ἐφ' αἰμάτων καὶ νεκρῶν εἰσώρμησε τότε εἰς τὴν ἐπιμονώτατα ὑπερασπιζομένην πρωτεύουσαν ὁ Χαμπιοννέτος, καὶ ἰδρυσε τὴν Παρθενοπικὴν δημοκρατίαν (Ιαν. 1799). Πάντες δ' οἱ εὐεύπόληπτοι, εὐπαλδευτοὶ καὶ ὑπὸ αἰσθημάτων φιλοπατρίας διακαιόμενοι Νεαπολίται προσετέθησαν μετ' ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὴν νέαν τάξιν, περιχαρεῖς διὰ τὴν ἀπὸ τῆς μακροχρονίου καταθλιψεως τῆς βασιλικῆς καὶ ἱερατικῆς δεσποτείας ἀπαλλαγῆν. — Τὸ ἔτος 1798 συνέβη καὶ εἰς τὴν Ἐλβετίαν μετάπλασις τοῦ πολιτεύματος. Ἡ Βέρην καὶ ἡ μετ' αὐτῆς ἡνωμένη Βαστλαρδία ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ μεγάλου συμβουλίου ἀριστοκρατικῶν, τοῦ ὅποίου ὅλα τὰ Ψηφιοποιήθηκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μέλην ἀνῆκον εἰς τὰς πατρικιακὰς οἰκογενεῖας. Διεγειρόμενοι δ' ὑπὸ Γάλλων δημοκρατικῶν, ἔδραξαν οἱ Βασιλ.λαρδοὶ τὰ δῆπλα, ὅπως ἀπαλλαχθῶσιν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Βέργης. Ἐπειδὴ δύμως δὲν ἦσαν ισόπαλοι πρὸς τοὺς ἐχθροὺς, ἐκάλεσαν εἰς βοήθειαν ἑαυτῶν τοὺς Γάλλους μετὰ δὲ τοῦτο ὁ στρατηγὸς Βρούνης κατέλαβε τὴν Βέργην, ἔγινε κύριος τοῦ πλουσίου ταμείου καὶ ὄπλοφυλακείου, καὶ εἰσέπραξεν ἐκ τῆς χώρας μεγάλας ποσότητας διὰ πολεμικῶν φόρων. Βοηθούμενος δὲ ὑπὸ τοῦ δημοκρατικοῦ κόμματος, ἡγουμένων Ὁξου τοῦ ἐκ Βασιλείας καὶ Λαόρπη τοῦ ἐκ Βασιλίας, μετέβαλον οἱ Γάλλοι τὴν Ἐλβετίαν εἰς *ular* καὶ ἀδιαίρετον Ἐλβετικὴν δημοκρατίαν μετὰ πολιτεύματος συγγραφέντος κατὰ τὴν Γαλλικὴν πολιτείαν τοῦ διευθυντηρίου. Εἰς μάτην ἐπανέστησαν κατὰ τῆς τάξεως ταύτης, παροξυνόμεναι ὑπὸ τῶν ιερέων αὐτῶν, αἱ παρὰ τὴν λίμνην τῶν τεσσάρων Δασωδῶν Πόλεων (Vierwaldstaettersee) καθολικαὶ ἐπαρχίαι καὶ ἔλαχον εἰς χεῖρας τὰ ὄπλα-ἐνικήθησαν καὶ ἡναγκάσθησαν νὰ προσχωρήσωσιν εἰς τὴν νέαν διάταξιν. Ἡ δὲ Γενεύη ἡνώθη μετὰ τῆς Γαλλίας. Κατὰ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον προσωριμίσθη μὲν εἰς τὴν Ἰρλανδίαν μικρόν τι ἀπόσπασμα Γάλλων στρατιωτῶν ὑπὸ τὸν Οὐμβέρτον, ὅπως βοηθήσῃ τοὺς ἐπαναστάντας κατοίκους, ἀλλ' ἡναγκάσθη νὰ συνομολογήσῃ μετὰ τῶν Ἀγγλιῶν σύμβασιν· μεθ' ὃ ἡ νῆσος ἐτιμωρήθη αὐτηρότατα κατὰ τὸ αὐτηρὸν δίκαιον τοῦ πολέμου.

§. 48. Ο ΔΕΥΤΕΡΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ. Τὰ συμβάντα ταῦτα καὶ ἡ σύγχρονος ἐκστρατεία τοῦ Ναπολέοντος εἰς τὴν Ἀλγυπτον καὶ Συρίαν (§. 49.) ἐπήνεγκον νέαν πολεμικὴν σύστασιν (Coalition) τῶν τριῶν μεγάλων δυνάμεων τῆς Εὐρώπης, Ῥωσσίας, Ἀγγλίας καὶ Αὐστρίας. Καὶ ἐν Ῥωσσίᾳ μὲν ἥρχεν ἀπὸ τοῦ 1796 ὁ πρεσβύτατος νιὸς τῆς Αἰκατερίνης ΠΑΓΔΟΣ, ἡγεμῶν πνεύματος ὀλίγον τεταραγμένου, καὶ τρέψων μέγιστον μῆσος κατὰ τῶν ἀξιωμάτων τῆς ἐπαναστάσεως. Ως τιμῶν δὲ τὰ μέγιστα τὸ τάγμα τῶν *Melitaiōn*, τοῦ ὅποιου ἐνήργησε νὰ διορισθῇ μέγις μάγιστρος, εἶδεν αἰτίαν πολέμου εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος ἄλωσιν τῆς νῆσου *Melitēs* (§. 49.). Ἡ δὲ Ἀγγλία πάλιν ἐφοβεῖτο ἐκ

τῆς Αίγυπτιακῆς ἐπιχειρήσεως κίνδυνον ὡς πρὸς τὰς ἔξωτερικὰς αὐτῆς κτήσεις, καὶ ἐσκόρπισε διὰ τοῦτο χρήματα μετάχειρδες ἐλευθερίου, ὅπως παρασκευάσῃ εἰς τοὺς Γάλλους νέους ἔχθρους. Ἡ δὲ Αὐστρία εύρισκετο εἰς διένεξιν πρὸς τὴν κυρηναϊκὴν τοῦ Διεύθυντηρίου, διότι ἐν Βιέννην προσεβλήθη μὲν κατά τινα ἑορτὴν τοῦ λαοῦ ἡ κατοικία τοῦ πρέσβεως τῆς Γαλλίας Βεργαδόττη, ἐξεσχίσθη δὲ καὶ ἐκάπι ἡ τρίχρους σημαία, χωρὶς νὰ δώσῃ ἡ Αὐστριακὴ κυβέρνησις τὴν ζητηθεῖσαν ικανοποίησιν. — Ο πόλεμος διεξήχθη συγχρόνως ἐν Γερμανίᾳ, Ἰταλίᾳ, Ελβετίᾳ καὶ εἰς τὰς Κάτω Χώρας. Ἀφοῦ δηλ. οἱ Γάλλοι ἡττήθησαν ὑπὸ τοῦ ἀρχιδουκὸς Καρόλου ἐν Στοκχαϊώ (25. Μαρτ. 1799) καὶ ἐδιώχθησαν πέραν τοῦ Ρήνου, ἥθελησαν νὰ ὑποστρέψωσιν οἱ ἀπεσταλμένοι τῆς Γαλλίας (Ροβεριώτος, Βονιέρος, Ιωάννης Δεβρύ), οἵτινες διεύθυνον μὲν ἄχρι τοῦδε ἐν "Ρασταττίῳ τὰ τῆς εἰρήνης, εἶχον ὅμως καταστῆσαι ἐκύτους κοινῶς μισητοὺς δι' αὐθαδίας καὶ ὑψηλοφροσύνης. Ἄλλα μόλις εἶχον ἐγκαταλείψει τὴν πόλιν ἀρχομένης τῆς νυκτὸς, ὅτε προσεβλήθησαν ἐναντίον παντὸς διεθνοῦς δικαίου ὑπὸ Στρέκλων Ούσάρων, ἀφηρήθησαν τὰ χαρτία αὐτῶν, καὶ ἐκακοποιήθησαν τοσοῦτον, ὡστε οἱ μὲν δύω ἀπέθανον πάραυτα, δὲ δὲ βαρέως πληγωθεὶς Ιωάννης Δεβρύ ἐσώθη μόνον διὰ τούτου, ὅτι ἐκρύβη εἰς λάκκον τινά. Ἡ πρᾶξις αὕτη διήγειρε γενικὴν ἀποστροφὴν, καὶ τὸ διεύθυντήριον ἐπωφελήθη αὐτὴν, ὅπως παροξύνῃ τὸν λαὸν εἰς ἐκδίκησιν. Καὶ ἐν Ἰταλίᾳ δὲ ἡτῶντο οἱ Γάλλοι. Εἰς ὅλιγας ἑδομάδας ἐκυρίευσαν οἱ "Ρῶσσοι ὑπὸ τὸν Σουβάρωφ τὴν ἐντεῦθεν τῶν "Αλπεων δημοκρατίαν, ἀφοῦ δὲ μὲν Μορόβη ἡττήθη ἐν Κασσάρωφ (27. Ἀπριλ. 1799) δὲ δὲ Μακδονάλδος, ὅστις ὠδήγησε πρὸς τὰ ἐδῶ ἐκ τῆς Νεαπόλεως Γαλλικὸν στρατὸν, ἐνικήθη παρὰ τὸν ἔνεκα τῆς νίκης τοῦ "Αννίθα περίφημον Τρεβίαρ (17—19 Ιουν.) Ἡ δὲ αἰματηρὰ ἥττα τῶν Γάλλων εἰς τὴν EN NOBΙΩΝ MAXHN (5. Αὔγ.), καθ' ἓν ἀπέθανεν ἡρωϊκῶς ὁ νέος εύφυης στρατηγὸς Ιουβέρτος, ἀπετέλεσε τὴν ἀπώλειαν τῆς Ἰταλίας. Ἡ στροφὴ αὕτη τῶν πραγμάτων ἔβλαψε θανατίμως τὴν Παρθενοπικήν δημοκρατίαν, μόλις δηλ. εἶχεν ἐγκαταλείψει ὁ Γαλψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λικός στρατός τὴν Νεάπολιν (13. Ιουν.), δτε ἐξεπόρθησεν δ σκληρὸς καρδινάλιος Ροῦφος μὲ στίφη χωρικῶν τῆς Καλαβρίας καὶ λυστωδῶν λαζαριώνων τὴν πόλιν, καὶ ἡ αὐλὴ ἐπέστρεψεν ἐκ τῆς Σικελίας. Νῦν δ' ἐστήθη τρομερὸν τιμωρίας δικαστήριον κατὰ τῶν ἐν Νεαπόλει δημοκρατικῶν. Βοηθουμένη ὑπὸ τοῦ ναυάρχου Νελσωνος, ὅστις εὑρίσκετο μετὰ τοῦ στόλου αὐτοῦ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, καὶ ἔγινεν ὄργανον αἰσχροτάτης ἐκδικήσεως ἐνεκα τῶν θελγήτρων τῆς Λαΐδου Αμιλτων, ἐπράξεν ἡ βασιλικὴ κυβέρνησις καὶ τὸ ἱερατεῖον πράξεις, ὑπὸ τῶν ὁποίων ἐπισκιάζονται τὰ μυστηργήματα τῆς τρομοκρατίας τῶν Γάλλων. Ἀφοῦ παρῆλθον αἱ ἀρπαγαὶ καὶ οἱ φόνοι τῶν Λαζαρώνων, ἥρχισαν τὸ ἔργον οἱ αἴμαδει καὶ, δῆμοις καὶ δεσμοφύλακες. Πάντες οἱ μέτοχοι, ὅπαδοι καὶ προβούταται τῶν δημοκρατικῶν δικτάζεων κατεδιώγθησαν. Υπὲρ τὰς 4000 τῶν μάλιστα πεπαιδευμένων καὶ εὑρυπολήπτων ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ἀπέθανον ἐπὶ τοῦ αἰματηροῦ πάγματος ἢ εἰς φρικώδη δεσμωτήρια. Διότι αὐτὸ μάλιστα τὸ εὐγενέστατον μέρος τοῦ ἔθνους, τὸ ὁποῖον ἦθελε νὰ ἀπαλλάξῃ τὸν λαὸν ἐκ τῆς ἀδελτηρίας αὐτοῦ καὶ ἀμαθίας, εἶχε προστεθῆ μετὰ φιλοπάτριδος ἐνθουσιασμοῦ εἰς τὴν νέαν τάξιν. Ο πολιός ἡγεμὼν Καρακκλο.λος, πρώην ἐμπιστευμένος τοῦ Φερδινάνδου καὶ φίλος τοῦ Νέλσωνος, ἀνηρτήθη ἐπὶ ιστοκεράλιας, καὶ ἐπειτας προσαρτηθέντος εἰς αὐτὸν βάρους, ἀφέθη εἰς τὰ κύματα. Καὶ ἐν Ρώμῃ δὲ κατελύθη ἡ δημοκρατικὴ κυβέρνησις μεθ' δονέος Πάπκς Πέπος Ζ'. ἀνέβη πάλιν εἰς τὸ Βατικάνον. — Κυριευθείσης τῆς Ιταλίας, ἀνέβη ὁ Σουλάρωφ τὰ ἀδατα κορύσαλλα τῶν Αλπεων, ὅπως ἐξώσῃ καὶ ἐκ τῆς Ελβετίας τοὺς Γάλλους, οἵτινες ἐμάχοντο ἄχρι τοῦδε μετ' ἐπιτυχίας εἰς τὰ πλησιόχωρα τῆς Ζυρίχης ὑπὸ τὸν Μασσέναν κατὰ τῶν Λύστριακῶν καὶ τινος δευτέρου Ρωσσικοῦ ἀποσπάσματος. Κατὰ τὴν ἐκστρατείαν δὲ ταύτην ἡγωνίσθησαν οἱ Ρωσσικοὶ στρατοὶ πρὸς ἀπίστεύτους δυσχερείας καὶ κινδύνους. Εἰς στενὰ ὄρέων, τὰ ὅποια δὲν ἤσαν ἔως τότε προσιτὰ εἰμὴ εἰς μονοθάμονα διασάτην, ἐπὶ τοῦ Γοτθάρδου εἰς τὴν Γέρρυραν τοῦ Διαβόλου ὑπέστησαν ἐναντίον φύσεως καὶ ἐχθρῶν ἀγῶγας, οἵτινες ἀγή-Ψηφισθομένης από το Ινοπούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

κούσιν εἰς τὰς τολμηροτάτας πολεμικὰς πράξεις τῆς ιστορίας τοῦ κόσμου. Καὶ δύως οἱ Γάλλοι ἐξησφαλίσθησαν εἰς τὴν Ἐλβετίαν. Πρὸς δὲ τὴν δυνηθῆ ὁ Σουβάρωφ νὰ ἔγωθῇ μετὰ τῶν φιλικῶν στρατῶν, ἡττήθησαν οἱ Φῶσσοι ὑπὸ τῶν ἔχθρῶν (25. 26. Σεπτ. 1799) εἰς τὴν ἐν Ζυρίχη μάχην, διότι οἱ Αύστριακοὶ δὲν ἔδικτησαν αὐτοὺς ἀρκούντως. Κατὰ δὲ τὴν μετέπειτα συμβάσαν ἀλλωσιν τῆς πόλεως ἐπληγώθη θανατίμως ὁ ἱεροκήρυξ Λανάτερος (§). Ὁ Σουβάρωφ ὀδήγησεν ἔπειτα τὰ λείψανα τοῦ στρατοῦ αὐτοῦ ὑπεράνω τῶν κρυσταλλωμένων ὑψῶν τοῦ Γραουιθμπένου (Γριζών) εἰς τὴν πατρίδα, ὅπου ἀπέθανεν δλίγον μετὰ ταῦτα (Μάιος 1800) — Ἡ δὲ σύγχρονος ἀπόπειρκ τῶν Ἀγγλῶν, νὰ ἐκβάλωσιν ἐκ τῶν Κάτω Χωρῶν τοὺς Γάλλους, προσορμίζόμενοι εἰς τὴν Ολλανδίαν, ὅπως ἐπαναφέρωσι πάλιν τὸν κατὰ κληρονομίαν ἔπαρχον, ἔλαβε θλιβεράν ἔκβασιν. Ὁ ἀνεπιτίθειος ἀρχιστράτηγος, δοὺς τῆς Τόρκης, ἡγόρασεν εἰς ἔκυτὸν καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν διὰ τενὸς ἐπονειδίστου συνθήκης τὴν ἐπιστροφὴν (Οκτ. 1799), χωρὶς νὰ φροντίσῃ παντάπαιδι περὶ τῶν μετ' αὐτοῦ ἡνωμένων Φώσσων. Ἡ ἀγενής δὲ αὕτη καὶ ἴδιοτελῆς διαγωγὴ τῶν Ἀγγλῶν καὶ Αύστριακῶν δυσηρέστησε τοσοῦτον κατὰ τῶν συμμάχων τὸν αὐτοκράτορα τῆς Φωσσίας Παῦλον, ὥστε ἀπεσύρθη ἐκ τῆς συμμαχικῆς συστάσεως.

§. 49. Ο ΒΟΝΑΠΑΡΤΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΙΓΑΙΟΝ ΚΑΙ ΣΤΡΙΑΝ. Ἐνῷ δὲ συγέβαινον ταῦτα, εὑρίσκετο ὁ Ναπολέων εἰς τὴν Αἴγυπτον μετὰ στρατοῦ λόγου ἀξιού. Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1798 εἶχεν ἐκπλεύσει πρὸς τὴν χώραν τοῦ Νείλου διὰ τῆς νήσου Μάλτας (Μελλίτης), ἡτις ἀφηρέθη διὰ προδοσίας ἐκ τοῦ τάγματος τῶν Ἰωαννιτῶν. Ὁ πόθος τοῦ νὰ ἐνθουσιάσῃ ὑπὲρ ἔκυτοῦ διὶς ἀσυνθήτων πράξεων τὸ εὐέγερτον Γαλλικὸν ἔθνος, φιλοδοξίᾳ καὶ ὁ στοχασμὸς ὅτι ἥθελε δυνηθῆ, ὅρμώμενος ἐκ τῆς Αἴγυπτου, νὰ ἔξασθενίσῃ τὴν θαλάσσιον δύναμιν τῶν Ἀγγλῶν, καὶ νὰ ἐμβάλῃ εἰς κίνδυνον τὰς ἐν ταῖς Ανατολικαῖς Ἰνδίαις κτήσεις αὐτῶν, ὑπῆρχαν τὰ κύρια αἴτια τῆς θαυμασίας ταύτης καὶ τεραστίου ἐπιχειρήσεως. Προσορμισθέντος δὲ αὐτοῦ εἰς τὴν Αλεξανδρειαν, ἀπεχωρίσθη καὶ ἀπεπλαγήθη Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σύμπας ὁ Γαλλικὸς στόλος ἔνεκα τῆς ἀπρονοησίας τοῦ ναυάρχου ὑπὸ τοῦ θαλασσινοῦ ἥρωος τῆς Ἀγγλίας Νέλσωνος ἐν Ἀβουκίρ· διὸ ἡναγκάσθη ὁ Ναπολέων νὰ προπαρασκευασθῇ πρὸς χρονωτέραν διαιμονήν. Τὸν Ἱούλιον ἐξεστράτευσεν ἀπὸ τῆς Ἀλεξανδρείας διὰ τῆς Αἰγυπτιακῆς ἐρήμου πρὸς τὸ Κάιρον. Ἡ ἀνάγκη τοῦ στράτου εἰς τὴν καίσουσαν ἀμμώδη ἐρημίαν ἀνευ ὅδατος καὶ ἵκανῶν ζωτροφιῶν ὑπῆρξε πολὺ μεγάλη· Ἀλλ' εἰς τὴν παρὰ τὰς Πυραμίδας μάχην (21. Ιουλ. 1798) « ἐκ τοῦ ὄψους τῶν ὁποίων τέσσαρες γιλιετηρίδες ἀπέβλεπον πρὸς τοὺς μαχητὰς » ἡττήθησαν οἱ Μαρε.λοῦκοι, οἵτινες ἦρχον τότε τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τὴν ἀνωτέραν κυριαρχίαν τῶν Τούρκων· μετὰ δὲ τοῦτο ὁ Ναπολέων εἰσῆλασεν εἰς τὸ Κάιρον, συνέστησε νέαν διοίκησιν, ἀστυνομίαν καὶ φορολογίαν κατὰ τὸν Εὐρωπαϊκὸν τρόπον, καὶ ἀφῆσε τοὺς παρὰ τῷ στρατῷ εὑρισκομένους λογίους καὶ τεγνίτας νὰ ἐρευνήσωσι τὰ ἀξιοπαρατήρητα τῆς θαυμασίας ταύτης χώρας, καὶ νὰ συναθροίσωσι καὶ περιγράψωσι τὰ μνημεῖα καὶ τὰς ἀρχαιότητας. Ἐν τούτοις ὅσον καὶ ἀν ἐφείδοντο ὁ Βοναπάρτης καὶ οἱ στρατιῶται αὐτοῦ τῶν θρησκευτικῶν ἔθιμων τῶν Μωαμεθανῶν, καὶ ἀπένεμον πάντα ἐξωτερικὸν σεβασμὸν εἰς τοὺς ιερεῖς αὐτῶν, τὰ τζαμία, τὰς τελετὰς καὶ συνηθείας, πάλιν ὅμως ἡ θρησκομανία ἐξεκαίστο εἰς τὰ στήθη τῶν Μουσουλμάγων, καὶ καθίστα εἰς αὐτοὺς μισητὴν τὴν κυριαρχίαν τῶν χριστιανῶν. Τὸ μῆσος δὲ τοῦτο ἐπηυξήθη, ὅτε ὁ στρατάρχης τῆς Γαλλίας ἐπέβαλε φόρους καὶ δασμούς, καὶ ἡ Πύλη, τὴν ὁποίαν ὁ Ναπολέων δὲν κατώρθωσε νὰ ἀπατήσῃ ὑποκρινόμενος φιλίαν καὶ ἀφοσίωσιν, διήγειρε τοὺς Μωαμεθανούς εἰς ἀγῶνα κατὰ τῶν χριστιανῶν. Ἐξερόγγη λοιπὸν ἐν Καΐρῳ (21. Οκτ. 1798) τρομερὰ ἀνταρσία, ἥτις μετὰ κόπου μόνον καὶ διὰ τῆς ἀγωτέρας πολεμικῆς τέχνης τῶν Εὐρωπαίων κατεπαύθη, ἀφοῦ ἐσφάγγησαν περὶ τοὺς 6000 Μωαμεθανῶν. Ὁ Ναπολέων ἐπωφελήθη τὴν νίκην ὅπως εἰσπράξῃ χρήματα, καὶ ὥρμησεν ἔπειτα πρὸς τὴν Συρίαν, ἐναντίον τῶν Τουρκικῶν στρατευμάτων (Φεβρ. 1799). Ἀλωθείσης δὲ τῆς Ἰάρφας (20. Μαρτ.), ἔνθιξ διέταξε νὰ πυροβολήσωσιν ὡς ἐπιόρκους 2000 Ἀρναούτους,

τοὺς ὅποίους εἶχεν αἰχμαλωτίσει δευτέραν φορὰν, ἐπορεύθη πρὸς πολιορκησιν τοῦ ΑΓ. ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΗΣ ΠΤΟΛΕΜΑΪΔΟΣ (‘Ακρῆς, ‘Ακρῶνος). Ἀλλ’ ἐνταῦθα ἔφαντ κατὰ πρῶτον δυσμενῆς ἡ τύχη πρὸς τὸν Ναπολέοντα. Οἱ Τούρκοι, προμηθεύθεντες παρὰ τοῦ Ἀγγλου ναυάρχου Σιδνεῦ Συμβούλου πολιορκητικὰ πυροβόλα, ἀπέκρουστάν εύτυχῶς τοὺς ποιήσαντας ἔφοδον ἐχθρούς, καὶ τοι ἐπιδεῖξαντας ἀξιοθαύμαστον ἀνδρίαν. Συγχρόνως δὲ Τουρκικὸς στρατὸς ἤπειλησε τοὺς μαχητὰς τῆς Εὐρώπης εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. Καὶ ἥττηθη μὲν οὗτος καὶ διεσκορπίσθη μετὰ φθορᾶς ἐν Ναζαρὲτ ὑπὸ τοῦ Ιουντού, καὶ παρὰ τὸ ὄρος Θαβὼρ ὑπὸ τοῦ Κλέβερος, ἀλλ’ ὅμως ὁ Ναπολέων εἶδεν ἔαυτὸν ἡναγκασμένον νὰ παραιτήσῃ τὴν Ητολεμαΐδα καὶ ἐπιστρέψῃ, ὅτε ἀνεψύη μεταξὺ τῶν σερατευμάτων αὐτοῦ ὁ λοιμός. Πάντες οἱ ἵπποι ἐφορτώθησαν ἀρρώστους, οἱ στρατιῶται ὑπέμενον τρομερωτάτας ἐλλείψεις, οἱ κίνδυνοι καὶ τὰ δεινὰ τσῦ πολέμου ἦσαν καταπληκτικά· ὁ δὲ Ναπολέων συνεμερίζετο πάσις τὰς κακοπαθείας μετὰ τοῦ μικροτάτου τῶν στρατιωτῶν αὐτοῦ, καὶ λέγεται μάλιστα διὰ ἐπεσκέψης ποτὲ νοσοκομείον πλήρες λοιμωττόντων. Τὸν Ιούνιον ἔφθασε πάλιν εἰς τὸ Κάιρον, καὶ ἥδη τὸν ἐπόμενον μῆνα (25. Ἰουλ.) ἐνίκησε ἐν Ἀβουκήρ στρατὸν Τουρκικὸν τρὶς ἰσχυρότερον. Ὁλίγον δὲ μετὰ ταῦτα ἔμαθεν ἐκ τινῶν φύλλων ἐφημερίδος τὰς ἀτυχίας τῶν Γάλλων ἐν Ἰταλίᾳ, τὸ ὄποῖον ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν τοιαύτην ἐντύπωσιν, ὥστε ἀπεφάσισε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἐν ἀκρᾳ σιγῇ παρεσκεύασε μετὰ μεγάλης ταχύτητος τὴν ἀναχώρησίν του. Μετενεγκὼν λοιπὸν τὴν ἐπὶ τοῦ Αίγυπτιακοῦ στρατοῦ ἀρχιστρατηγίαν εἰς τὸν ΚΛΕΒΕΡ, ἀπέπλευσεν ὁ Ναπολέων μετὰ 500 περίπου ἀκολούθων ἐπὶ δύω φρεγαττῶν καὶ τινῶν μικρῶν πλοίων ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Ἀλεξανδρείας, καὶ ἔφθασεν, ὁδηγούμενος ὑπὸ τοῦ εύτυχοῦ αὐτοῦ ἀστρου, χωρὶς νὰ ἐννοηθῇ ὑπὸ τῶν Ἀγγλῶν, εἰς τὰ παράλια τῆς Γαλλίας, ἐνθα ἀπέβη εἰς τὴν Εηράν κατὰ τὸ Φρέηον ἐν μέσῳ τῶν ἀλαλαγμῶν τοῦ λαοῦ (9. Ὀκτ. 1799).

§. 50. Η ΔΕΚΑΤΗ ΟΓΔΟΗ ΟΜΙΧΛΩΔΟΥΣ. Φθάσας ὁ Ναπολέων εἰς Παρισίους συνέλαβε τὸ σχέδιον νὰ καταλύσῃ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴν κυριέρων τοῦ διεύθυντηρού, ἡτις εἶχεν ἀπολέσει πάντα σεβασμὸν καὶ πᾶσαν ὑπόληψίν. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἐξησφαλίσθη περὶ τῶν ἐν Παρισίοις εὑρισκομένων ἀξιωματικῶν καὶ στρατευμάτων, καὶ συνεφώνησεν ἔπειτα περὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτελέστεως μετὰ τοῦ Σιενῆ, ἐνὸς τῶν διεύθυντῶν, καὶ μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Λουκιανοῦ Βοραπέτη, ὃστις εἶχεν ἐκλεχθῆ πρόεδρος τῶν πεντακοσίων. Ἐνήργησεν δὲ νὰ μεταφερθῶσιν αἱ Ἑλλαῖς τῶν βουλῶν εἰς τὸ Σαλίν Κλού, ὅπως φέρωσι τοὺς βουλευτὰς εἰς τὴν ἐξουσίαν τῶν ἀρχατιωτῶν. Ἐκεῖ δὲ κατὰ πρῶτον μὲν ὁ Ναπολέων προσεπάθησε νὰ πείσῃ τὴν συνέλευσιν διὰ λόγου ὅπερ τῶν σχεδίων αὐτοῦ ὅτε ὅμως δὲν ἐπέτυχεν, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ὥνειδίσθη καὶ ἡπειρόθη, διέταξε τοὺς ἐπιλέκτους (Γρεναδιέρους) αὐτοῦ νὰ κενώτωσι προτείναντες λόγγην τὴν αἴθουσαν τῆς συνεδριάσεως. Οἱ δημοκρατικοὶ λοιπὸν, οὔτινες κατ' ἀρχὰς ἀντέστησαν θαρράλεως εἰς τὸν κίνδυνον, ἡναγκάσθησαν ἐπὶ τέλους νὰ ὑποχωρήσωσιν εἰς τὴν ισχυροτέραν δύναμιν, καὶ νὰ ζητήσωσι σωτηρίαν διὰ τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων· οἱ δὲ θρασύτατοι αὐτῶν ἀπεκομίσθησαν ὑπὸ τῶν Γρεναδιέρων. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπετράπη εἰς 50 ἄνδρες ἡ σχεδίασις νέου πολιτεύματος. Οὕτως ἐτελείωσε τὸ πολιτικὸν τόλμημα τῆς 18. ΟΜΙΧΛΩΛΟΥΣ (9. Νοε. 1799.), ἐνεκκ τοῦ ὁποίου ἔλαχε εἰς τὴν στιβαρὰν αὐτοῦ χεῖρα τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων ὡς ΠΡΩΤΟΣ ΥΠΑΤΟΣ Ο ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΒΟΝΑΠΑΡΤΗΣ.

Γ'. Ἰσχυρὰ κυριαρχία τοῦ Ναπολέοντος
Βοναπάρτη.

1. Ἡ ὑπατεία (1800 – 1804).

§. 51. Κατὰ τὸ ὑπατικὸν πολίτευμα ἡ πολιτικὴ ἐξουσία εἶχε διανεμηθῆ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον·

1. Η ἐξ 80 μελῶν συνισταμένη Σύγκλητος ἐξέλεγε τὰ μέλη τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας καὶ τοὺς ἀνωτάτους ὑπαλλήλους καὶ δικαστὰς ἐκ τῶν ὑπὸ τῶν νομῶν ἀποστελλομένων ὀνοματικῶν καταλόγων. 2. Π νομοθετικὴ ἐξουσία διηρεῖτο ἀ) εἰς τὴν δημαρχίαν, ἡτις ἡρίθμει 100

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μέλη, καὶ ἔμελλε νὰ ἔξετάζῃ καὶ βουλεύηται περὶ τῶν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως προτεινομένων, καὶ ζ').) εἰς τὰ γομοθετικὰ σώματα, τὰ ὄποιχ ἡ δύναντο νὰ παραδέχωνται μόνον ἢ νὰ ἀποφύγωνται σὺν ἀπλῶς τὰς προτάσεις ταύτας. 3. Η κυβέρνησις συνίστατο ἐκ 3 ἐπὶ 10 ἔτι ἐκλεγομένων ὑπάτων, τῶν ὄποιων ὁ πρῶτος ὑπάτος, Ναπολέων Bonaparteς, ἔξητκει τὴν καθ' αὐτὸν κυβερνητικὴν ἔξουσιαν, ἐν ᾧ ὁ δεύτερος καὶ τρίτος ὑπάτος (Καμβασέρης, Λεβρόν), ὡς σύμβουλοι μόνον ἵσταντο παρ' αὐτῷ. Ὡς πρῶτος δ' ὑπάτος περεστοιχίσθη ὁ Ναπολέων ὑπὸ συμβουλίου τοῦ κράτους καὶ ὑπουργού· εἰς τὸ ὄποιον ἔξελεξε τοὺς εὑρυεστάτους καὶ ἐμπειροτάτους ἄνδρας. Καὶ ὁ μὲν Ταλλευράρδος, ὁ ἐπιδέξιος διπλωμάτης, ἦτον ὑπουργὸς τῶν ἔξωτερικῶν, δὲ πανοῦργος Φουσσέ διώκει τὴν ἀστυνομίαν καὶ ὁ Βερθιέρος διεύθυνε τὸ ἐπιτελεῖον (état major). Τὸ δὲ νομικὸν βιβλίον τῶν Γάλλων, ὁ κώδηξ τοῦ Ναπολέοντος, εἰς τὴν συγγραφὴν τοῦ δποίου εἰργάσθησαν οἱ περιφρημότατοι νομομαθεῖς τῆς Γαλλίας, εἶναι λαμπρὰ ἀπόδειξις περὶ τῶν φύτων τοῦ συμβουλίου τοῦ κράτους.

§. 52. ΜΑΡΕΓΓΟΝ καὶ ΟΧΕΝΑΙΝΔΗ. Καταρτισθέντος τοῦ νέου πολιτεύματος, ἔγραψεν ὁ Βοναπάρτης ἴδιοχείρως εἰς τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας ἐπιστολὴν, ἐν ᾧ προσέφερε τὴν χεῖρα εἰς εἰρήνην· ὥσαύτως δὲ καὶ εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας. Ἀλλὰ τὸ ἀσύνηθες τοῦτο βῆμα ὀλίγης ἔτυχεν ἐπευφημήσεως· ψυχρὰ δέ τις καὶ μετρημένη ἀπάντησις ὠμίλει περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν Βουρβωνιδῶν καὶ ἐπιστροφῆς εἰς τὰ πελαιὰ σύνορα. Ἡ δὲ ἀντίθεσις τῆς φυινομένης θερμότητος, εἰλικρινείας καὶ μεγαλοψυχίας τοῦ Ναπολέοντος καὶ τῆς ἀποκρουστικῆς ψυχρότητος τῶν ἀνακτοβουλίων τοῦ Λονδίγου καὶ τῆς Βιέννης ἐπροξένησεν εἰς τοὺς διαπόρους Γάλλους μέγαν ἐνθουσιασμὸν καὶ ἐπιθυμίαν πολέμου. Εἴτυχέστερος δ' ὑπῆρξεν ὁ Ναπολέων εἰς τὰς προσπαθείας αὐτοῦ, γὰρ ἐλκύσῃ πρὸς τὸ μέρος του τὸν Τσάρον τῆς Ῥωσίας. Ο Ναπολέων ἐπωφελήθη συνετῶς τὴν πρὸς τοὺς στρατιώτας ἀγάπην τοῦ Παύλου καὶ τὴν δυσαρέσκειαν αὐτοῦ κατὰ τῶν Λύστρακῶν καὶ Ἀγγλῶν, ὃτινες δὲν ἦθελογ γὰρ ἀνταλλάξωσι τοὺς αἰχμαλώτους Ῥώσων· ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

σους. "Επεμψε δηλ. χιλιάδας τινάς τῶν αἰχμαλώτων τούτων ὅπίσω εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν νεοενδυμένους καὶ ὡπλισμένους ἀνεύ λύτρων. Οὕτω δ' ἐκέρδησε τὴν καρδίαν τοῦ ἀλλοκότου μὲν, ἀλλ' ἐπιποτικοῦ ἄλλως αὐτοκράτορος, εἰς τρόπον ὥστε περιῆλθεν οὗτος εἰς φιλικὴν σχέσιν μετὰ τοῦ Βοναπάρτη, καὶ παρήτησε πκντάπαι τοὺς προτέρους αὐτοῦ συμμάχους. — Νῦν δὲ συνήθοισεν ὁ πρῶτος ὑπατος ἐν ἔκρασι σιγῇ πληθὺν στρατευμάτων λόγου ἀξίαν πλησίον τῆς Γενεύης, καὶ ἐπεγείρησεν ἔπειτα μετὰ τοῦ κυρίου στρατοῦ τὴν διὰ τοῦ μεγάλου Ἀγίου Βεργάρδου διάβασιν, ἐνῷ ἀλλαι μοῖραι ἐπορεύθησαν πρὸς τὴν Ἰταλίαν διὰ τοῦ Σιμπλῶνος, Ἀγ. Γοτθάρδου καὶ ἀλλων παρόδων (Μάϊ. 1800). Η δὲ τολμηρὰ αὕτη ἐπιχείρησις μετὰ τῶν δυσχερειῶν αὐτῆς καὶ κινδύνων ὑπενθύμισε τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους τοῦ Ἀγγίβα. Ο στρατὸς κατέθη διὰ τοῦ μεταξὺ χιονισμῶν αἱ κρυσταλλωδῶν ὄρέων κειμένου Ὁσπιζίου εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ ποταμοῦ Δώρα Βαλτέα, ὅπου τὸ ὑπὸ τῶν Αὔστριακῶν κατεχόμενον φρούριον Βάρδον ἐφαίνετο διτε ἔμελλε νὰ παρίσῃ εἰς αὐτοὺς ἀκατανικήτους δυσκολίας. Ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Ναπολέοντος εὗρε διέξοδον. Ἐπὶ ποιμενικῆς τινας ἀτραποῦ ὑπερέβησαν τὰ στρατεύματα τὰ πλησίον ἐκεῖ ὕψη, ἐνῷ τὸ πυροβολικὸν διεκομίσθη διὰ πανουργίας κρυφίως ὑπὸ τὰς κανονοστοιχίες τοῦ φρουρίου. Οὕτως ἔφθασαν οἱ Γάλλοι ὅλως ἀπροσδοκήτως εἰς τὴν Ἀνω Ἰταλίαν, τὴν αὐτὴν ἐκείνην στιγμὴν, διτε οἱ Αὔστριακοι εἶχον ἀναγκάσει καὶ τὴν Πέροναν εἰσέτι νὰ παραδοθῇ, καὶ εἶχον οὗτοι κατειλημμένην ὅλην τὴν χώραν. Ἀλλ' ἡ θέσις τῶν πραγμάτων ἀλλαξε μετ' ὀλίγον. Πέντε ἡμέρας μετὰ τὴν πτῶσιν τῆς Γενούης ἡττήθησαν οἱ Αὔστριακοι ἐν Μορτεβέλλῳ (9. Ιουν.), καὶ ὀλίγον μετὰ ταῦτα συνεκροτήθη πλησίον τῆς Ἀλεξανδρείας ἢ EN ΜΑΡΕΓΓΩΝ ΜΑΧΗ (14. Ιουν.), καθ' ἣν οἱ ὑπὸ τὸν Μέλλαρ Αὔστριακοὶ, νικήσαντες κατ' ἀρχὰς διε, ἡττήθησαν παντελῶς κατά τινα τρίτην ἀνανέωσιν τῆς συμπλοκῆς. Η προσέλασις τῶν στρατευμάτων τοῦ στρατηγοῦ Λεγαλέ, διτε εἶχεν ἐπιττρέψει ὀλίγας ἡμέρας πρότερον ἐκ τῆς Αἰγύπτου, καὶ ἡ ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ ἐπική προσεολὴ τοῦ νέου Κελλεγμάρου ἔγινε παραίτιος τῆς στροφῆς Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ταύτη, καὶ ἡρπασεν ἐκ τῶν Αὐστριακῶν τὴν βεβαίαν πιστευόμενην νίκην. Οἱ Δερχιές ὅμως, εἰς τῶν μάλισται γενναιοφρόνων καὶ μεγάλων ἀνδρῶν τῶν χρόνων τῆς ἐπαναστάσεως, ἀπέθανεν ἐν Μαρέγγῳ Θάνατον ἡρωϊκόν. Τό Μεδιόλανον καὶ ἡ Λομβαρδία ὑπῆρξαν τὸ ἄθλον τῆς ἡμέρας ταύτης τῆς μάχης. Συγχρόνως δὲ στρατός τις ὑπὸ τὸν Μορώ εἶχεν εἰσελάσει εἰς τὴν Σουεβίαν καὶ Βαυαρίαν, καὶ τρέψας ἐν πολλαῖς συμπλοκαῖς τοὺς Αὐστριακοὺς εἰς φυγὴν, ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ συγκατατεθῶσιν εἰς ἀνκυρῷ ὅπλων· ἀλλὰ πρῶτον ἡ ἔνδοξος πορεία τοῦ *Μακδοράλδη* καὶ Μονκεύου διὰ τῶν κρυσταλλωμάτων Γριζονικῶν (*Ραιτικῶν*) Αλπεων (*Ιούλ.*), καὶ ἡ ἐν τῇ φονικῇ ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΟΧΕΝΑΙΝΔΗΣ λαπρὰ τοῦ Μορώ γίνη (3 Δεκ.), ἠνάγκασε τοὺς Αὐστριακοὺς νὰ παραδεχθῶσιν εἰς τὴν ΕΙΡΗΝΗΝ ΤΗΣ ΛΥΝΕΒΙΛΑΗΣ (9. Φεβρ. 1801) τὰς ἐν Κάμπῳ Φορμίῳ γενομένας ὁμολογίας, καὶ ν' ἀναγνωρίσωσι σύνορα τοῦ Γαλλικοῦ κράτους τὴν διὰ τῆς κοιλάδος τοῦ Ἀθέσιος καὶ Ρήγου ὁδον. Οἱ σχηματισμὸς Ἰταλικῆς δημοκρατίας ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Βοναπάρτη καὶ ὁ δρός, ὅτι οἱ ζημιωθέντες Γερμανοὶ ἡγεμόνες καὶ αἱ αὐτοκρατορικαὶ τάλαις ἔμελλον νὰ ἀπαζημιωθῶσι δι' ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων, μεταβαλλομέρων εἰς λαϊκὲς καὶ διὰ τῆς καταργήσεως τῶν αὐτοκρατορικῶν πόλεων ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὅχθης τοῦ Ρήγου, ήσαν τὰ σημαντικώτατα ἀρθρα τῆς ἐν Λυνεβίλῃ εἰρήνης. Η δὲ δύω ἔτη μετέπειτα (28. Φεβ. 1803) διὰ τοῦ ὀνομασθέντος κυρίου δόγματος τῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ κράτους δρισθεῖσα νέα διάταξις τῶν ἐπικρατειῶν τοῦ Γερμανικοῦ κράτους ἥτο τὸ πρῶτον βῆμα πρὸς διάλυσιν τοῦ Γερμανικοῦ κράτους καὶ ἰδρυσιν αὐτοδεσπότων (*Souverain* βασιλεῶν καὶ ἡγεμονῶν πριγκιπάτων).

§. 53. Η EN AMBIANΩ (AMINA) EIRHNI. Μετὰ τὴν ἐν Λυνεβίλῃ εἰρήνην μάχην ἡ Ἀγγλία εὑρίσκετο ἀκόμη εἰς τὰ ὅπλα· καὶ ἐπειδὴ ὀλίγῳ πρότερον ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσίας Παύλος ἐκ μίσους κατὰ τοῦ αὐθάδους καὶ ὑπερηφάνου νησωτικοῦ λαοῦ εἶχεν ἀνανεώσει μετὰ τῆς Πρωσίας, Σουηδίας καὶ Δανιμαρκίας τὸν δεσμὸν τῆς ἐρόπτουν εὐδετερότητος (§. 6), καὶ παρακευάσσει οὕτω κατὰ τῶν Βρετανῶν ἔχθροὺς καὶ εἰς τὴν

Βαλτικήν θάλασσαν, ἐπόμησε καὶ ὁ λαὸς τῆς Ἀγγλίας ὡσαύτως τὴν ἡσυχίαν καὶ ἀνεστίν. Ἐπεχείρησε λοιπὸν εἰρηνικὰς διαπραγματεύσεις, αἵτινες ὅμως ἐπὶ πολὺ εἰς οὐδὲν ἔφερον ἀποτέλεσμα, διότι δὲν ἦδυναντο νὰ συμφωνήσωσι περὶ τῆς Λιγύπτου. Ὁ Κλέβερ δηλ., δσαν καὶ ἀν ὠργίσθη διὰ τὴν ἀναγόρησιν τοῦ Ναπολέοντος (§. 49.), εἶτεν ὅμως ἐξασφαλίσει ἔκυτὸν μετ' ἐπιτυχίας κατὰ τῶν Ἀγγλῶν καὶ Τούρκων, καὶ εἰς τὴν ἐν Ἡλιοπόλει μάλιη (20. Μαρτ. 1800) ἐνίκησε τὸν ἑζάκιον ἰσχυρότερον ἐχθρόν. Ἀλλ' ὅτε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐν Μαρέγγῳ μάλιης ἐφονεύθη εἰς τὸν κῆπον τοῦ παλατίου αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἑγεμονίου θρησκομάνος τινος Μωαμεθανοῦ, ὁ Γαλλικὸς στρατὸς περιῆλθε κατὰ μικρὸν εἰς τοιαύτην ἀνάγκην ἐπὶ τοῦ ἀνικάνου αὐτοῦ δικδόχου Μερφύ, δστις εἶχε μεταβῆσαι τὸν Ἰσλαμισμὸν, ὥστε οἱ Ἀγγλοι ἥλπισαν ὅτι ἥθελον δυνηθῆ νὰ ἀναγκάσωσι τοὺς ἐκεῖθι Γάλλους νὰ παραδοθῶσι, καὶ ἐπεικόνυνον διὰ τοῦτο τὰς εἰρηνικὰς διαπραγματεύσεις. Πρῶτον δ' ἀφοῦ ὁ ἄνδρεis στρατηγὸς τῶν Ἀγγλῶν Ἀβέρ-κρόμβης ἔπειτεν εἰς τὴν ἐν Καΐφτῳ συμπ. λοκὴν (21. Μαρτ. 1801), ἐπείσθησαν ὅτι οὔτε δὲν παντοειδῶν λαῶν συνειλεγμένος κατὰ ἔηράν ἵδιος ἔκυτῶν στρατὸς, οὔτε τὰ ἀδέξια στίφη τῶν Τούρκων, ἢσαν ἴκανα νὰ νικήσωσι τοὺς ἐμπειροπολέμους Γάλλους εἰς τὴν χώραν τοῦ Νείλου. Διώρυολογήθη λοιπὸν συνθήκη (Σεπτ. 1801), καθ' ἣν ἔμελλον νὰ μετακομισθῶσιν εἰς τὴν Γαλλίαν ἐπὶ Ἀγγλιῶν πλοίων τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα, 24,000 ἀνδρῶν τὸν ἀριθμὸν, μετὰ τῶν ὅπλων, τῶν ἀναγκαίων τοῦ πολέμου καὶ πάντων τῶν θησαυρῶν τῆς ἐπιστήμης καὶ τέχνης. Τοῦτο δ' ὑπῆρξεν ἡ προεισαγωγὴ εἰς τὴν ΕΙΡΗΝΗΝ ΤΟΥ AMBIANΟΥ (27. Μαρτ. 1802), ἐν ἣ οἱ Ἀγγλοι ὑπεσχέθησαν νὰ παραδῶσωσι τὸ μέγιστον μέρος τῶν ἑζωτερικῶν αὐτῶν αἰτήσεων, καὶ νὰ παραχωρήσωσι πάλιν εἰς τὸ τάγμα τῶν Ἰωαννιτῶν τὴν νῆσον Μάλτα, ἣν εἶχον τάξει ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν αὐτῶν. Ἀλλ' ἡ εἰρήνη αὕτη, συνομολογηθεῖσα μετὰ μεγάλης ταχύτητος ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, εὗρε μεγάλην ἀντίρρησιν εἰς τὸν τόπον. Ὁ τύπος ὑψώσεις φωνὴν μεγάλην ἐναντίον αὐτῆς, καὶ ἔλαβε πρὸς τούτους ὑφος ἐχθρικὸν πρὸς τὸν

Ναπολέοντα. Αἱ προσβολαι ḍὲ αὗται παρώξυνον τὸν πρῶτον
ὕπατον, ὅστις δὲν εἶζευρε νὰ ὑποφέρῃ οὔτε ὄνειδην οὔτε ἀντι-
λογίας· ἀπεκρίθη λοιπὸν διὰ τῆς ἐπισήμου Γαλλικῆς ἐφημε-
ρίδος (τοῦ Παρχινέτου, Moniteur) καθ' ὅμοιον τρόπον. Ἐντεῦ-
θεν δὲ προηλθεν ἀμοιβαίνια δυτιμένεια, ἐξ ἡς προσεδοκᾶτο προσε-
χῆς ἀνανέωσις τοῦ πολέμου· διὸ οἱ Ἀγγλοι ἐθράδυνον τὴν ἐκ-
κένωσιν τῆς Μάλτας καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐπιζημίων συμφω-
νιῶν τῆς εἰρήνης. Εἶχε δὲ παρέλθει ἡδη καὶ ὁ ἀπὸ τῆς Ῥωσίας
φόρος, ἀποθανόντος τοῦ Παύλου Θάνατον βίαιον. Ἡ σκληρότης
δηλ., τὰ αὐθαίρετα βουλεύματα καὶ ἡ σκυθρωπὴ ὑποψία τοῦ
ἀυτοκράτορος τούτου εἶχον ἐπανέκθη τοσοῦτον, ὥστε δὲν
ὑπῆρχε πλέον ἀμφιβολία περὶ τῆς ἀνιάτου δικταράζεως τοῦ
πνεύματος αὐτοῦ. Ἐξυφάνθη λοιπὸν ἐκ τῶν περὶ αὐτὸν συνω-
μοσία, τῆς ὁποίας τὸ γῆρας διεύθυνεν ὁ ἰσχυρὸς κόμης Πάλλερ.
Συνεπέλη δ' αὐτῆς προσελήνθη ὁ αὐτοκράτωρ Παῦλος εἰς τὸν
κοιτῶνα αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ Σούθαρ, Βέρρυσσεν κ. ἀλ., καὶ ὅτε
ἥρηθη τὴν ἀπαιτηθεῖσαν παραίτησιν ἀπὸ τοῦ θρόνου, ἐπνήγθη
παρ' αὐτῶν ἀπενθρώπως, καὶ ἀνηγορεύθη ἔπειτα αὐτοκράτωρ
ὅνδες αὐτοῦ Ἀλέξανδρος (24. Μαΐου 1801). Οἱ φονεῖς
Ἐλασσον ἀνταμοιβᾶς καὶ δόξας. «Τὸ στέμμα, πολὺ φοβού-
μενον νὰ τιμωρήσῃ, οὐδὲ ἐτόλμησέ ποτε νὰ δργισθῇ ἢ νὰ
φανῇ ἀγάριστον». — Τὸ τοιαύτας περιστάσεις ἡ ἐν Ἀμβιανῷ
εἰρήνῃ δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἦναι διαρκής. Παρελθόντος ἐνὸς
ἔτους, ἐκήρυξαν οἱ Ἀγγλοι ἐκ νέου τὸν πόλεμον (18. Μαΐου
1803), μεθ' ὃ ἦλθε πάλιν εἰς τὸ ὑπουργεῖον ὁ Ηὔττ. Ὁλίγῳ
δὲ πρότερον εἶχε τάξει ὁ Ναπολέων καὶ τὴν Ἐλεστίαν εἰς
ὅμοιαν σχέσιν ὑποταγῆς ὡς καὶ τὴν Ὁλλαγδίαν καὶ Ἰταλίαν.
Διὰ τοῦ ὄνομασθέντος δηλ. δόγματος τῆς μεσιτελας εἶχε
μεταβάλει τὸ πολίτευμα τῆς Ἐλλετικῆς δημοκρατίας (Φεβρ. 1803) οὕτως, ὥστε ἔγειναν μὲν πάλιν αἱ τοπαρχίαι αὐτό-
νομοι, ἀλλὰ Λαρδαμιμάρδος τις καὶ μία δίαιτα ἀντεπροσώπευον
τὸν δεσμὸν ὡς κράτος σύνολον· εἶχε λοιπὸν περιλάβει τὴν
ὅμοσπονδίαν εἰς πολιτικὸν ἐν συμμαχίᾳ ἐπίδεσμον, «ὅστις
ἐκράτει συνέτον μέσον μεταξὺ ἐνότητος καὶ χωρισμοῦ. »

§. 54. Η ΝΕΑ ΑΓΑΗ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝΩΤΙΚΟΝ (CONCOR-
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

DAT). Ὁ Βοναπάρτης εἶχε προσπαθήσει κατ' ἀρχὰς νὰ συνδιαλλάξῃ τὰ παλαιὰ μετὰ τῶν νέων, καὶ νὰ ἐνώσῃ τὰ προσκτηθέντα ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως μετὰ τῶν ἡθῶν καὶ τύπων τῆς ἐποχῆς τῶν βασιλέων. Πολὺ ἐνωρίς δύμως ἐδίλλωσε τὴν πρὸς τὰ παλαιὰ καθεστῶτα εὔνοιαν αὐτοῦ, ἀποκαταστήσας πάσας τὰς προτέρας διατάξεις καὶ συνηθείας. Εἰς τὴν ἐν τῷ Κεραμεικῷ αὐλὴν τοῦ νέου ὑπάτου εἰδον πάλιν μετ' ὀλίγον τὰς προτέρας σολὰς καὶ τοὺς συρμούς, τοὺς τύπους τῆς παλαιᾶς ἐθιμοτάξιας καὶ ἐν γένει τὴν κομψότητα τῆς βασιλικῆς ἐποχῆς. Γένος ἀριστοκρατικὸν, εὐγενῆς ἐκπαιδευτικὸν καὶ λεπτοὶ τρόποι, ἔθεωροῦντο πάλιν ὡς πλεονεκτήματα τῆς καλῆς κοινωνίας. Τὰ κοινωνικὰ πλεονεκτήματα τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἰωσεφίνης, ἡ ὥραιότης καὶ τὸ ἀξέι γ' πητὸν τῶν προγονῶν αὐτοῦ (Εὐγενίου καὶ Ὀρτησίας Βωαρναί) καὶ ἀδελφῶν (Παυλίνας, Ἐλιζής) ἦλθον ἐν καιρῷ καταλλήλῳ πρὸς βοήθειαν αὐτοῦ. (*) Ἡ δὲ ἐλάττωσις τῶν

(*) ΓΕΝΕΑΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΞ ΛΙΑΚΕΙΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΤΗΣ ΚΥΡΝΩΝ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ.

*Károlos Bonapártēs — Laútitia, γεν. Pauiolíra
(† 1836 ἐν Ρώμῃ.)*

1. *Iωσήφ Bonapártēs*, κόρης τοῦ Σονρεΐαλιέρ, 1767—1844. 2. *Napóleōn B.*, 1769—1821. 3. *Aoukiaard B.*, πρίγκηψ τοῦ Κανίνου 1772—1841. 4. *Eliza—Bakhioújη* 1777—1720. 5. *Aouδobéiko B.*, δούκ τοῦ Ἀγ. Λεού, 1778—1846. 6. *Pauulíra—Βοργέζη*, 1781—1825. 7. *Karolíra—Μεράτ*, κόρησσα τῆς Λιπώνας (Νεαπόλεως) 1782—1839. 8. *Ierárrymos B.*, γεν. 1784, δούκ τοῦ Μοντφορτίου (Κυβερνήτης τοῦ οἴκου τῶν ἀπομάχων).

πρίγκηψ Ναπολέων.

Ναπολέων Βοναπάρτης—*Iωσεφίνη Βωαρναί* (γεν.
Τάσχερ τῆς Παγερίας) 1763—1814.

Εὐγένιος, δούκ τῆς Λεύχτεμβέργης 1781—1824. *Όρτησία* — μετὰ τοῦ Λουδοβίκου Βοναπ. δούκισσα τοῦ Ἀγ. Λεού, †. 1837—Λουδοβίκος Ναπολέων (ἀπὸ τοῦ 1848—52 πρόεδρος τῆς Γαλ. δημοκρατίας, ἀπὸ δὲ 2. Δεκ. 1852 αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων).

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καταλήγω) τῶν μεταραστατῶν ἐπανήγαγε πολλοὺς βασιλικοὺς ὄπιστα εἰς τὴν πατρίδα, καὶ ἡ εὐνοία ἡτις ἐδείχθη πρὸς αὐτοὺς τοὺς κατέστησε πειθόντους καὶ εὑμεταχειρίστους πρὸς ὑπηρεσίαν τῆς νέας αὐλῆς. Ἡ κυρία Σιάδελ (θυγάτηρ τοῦ Νεκέρου) συνήθροισε πάλιν περὶ ἔχυτὴν, ὡς ἐν παλαιοῖς χρόνοις, κύκλον λογίων καὶ περιφύμων ἀνδρῶν εἰς τὴν αἰθουσάν της. Ἡ δὲ ματαιότης τῶν Γάλλων ηὔνει τὴν τάσιν τοῦ Ναπολέοντος καὶ ὅτε συνέστησε τὸ τάγμα τοῦ λεγεώνος τῆς τιμῆς, δημοκρατικοὶ τε καὶ βασιλικοὶ ἐπεθύμησαν τὸ νέον παίγνιον τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυνατίας. — Μία τῶν πρώτων φροντίδων τοῦ ὑπάτου ὑπῆρξεν ἡ ἀποκατάστασις τῆς χριστιανικῆς θεολατρείας εἰς τὰς Γαλλίκας ἐκκλησίας. Ἀφοῦ λοιπὸν κατήργησε τὰς δημοκρατικὰς ἔօρτας (10. Αύγουστου, 21. Ιαν.) καὶ εἰσήγαγε τὴν ἔφοτασιν τῆς κυριακῆς, ἤρχισαν διαπραγματεύσεις μετὰ τῆς Ρωμαιικῆς αὐλῆς, αἵτινες ἐπήγαγον ἐπὶ τέλους τὴν συνομολόγησιν τοῦ ἐρωτικοῦ (15. Ιουλ. 1801). Διὰ τοῦ ἐνωτικοῦ δὲ τούτου ἀπώλετεν ὁ κλῆρος τῆς Γαλλίας τὴν πρατέραν αὐτοῦ ἀνεξάρτητον θέσιν, καὶ ἐτάχθη ὑπὲ τὸν ἀρχηγὸν τῆς ἐκκλησίας ὡς καὶ τὸν ἅρχοντα τοῦ κράτους. (8. Ἀπριλ. 1802). — Δεῦν ἦτο δὲ ὀλιγωτέρην ἡ φροντίς, ἥν κατέβαλεν ὁ Ναπολέων εἰς τὰ τῆς ἐκπαιδεύσεως, ἀν καὶ προήγαγε κυρίως τὰ διὰ τὰς πρακτικὰς γνώσεις ἐκπαιδευτήρια, ὡς τὸ ἐν Παρισίοις Πολυτεχνεῖον σχολεῖον κατέστησε δὲ προσέτι τὰ τῶν σχολείων παντάπασιν ἐξηρτημένα ἀπὸ τοῦ κράτους. "Ων δηλ. ἀνὴρ ἴδιογνώμων καὶ φίλαρχος, θίβελεν ὁ Ναπολέων γὰρ διευθύνη καὶ κυβερνᾷ τὰ πάντα μόνος, καὶ ὑπῆρξεν οὕτω δημιουργὸς τῆς καταστρεπτικῆς συγκεντρώσεως, δι' ἣς κατεδεσμεύθησαν αἱ φλέβες τοῦ δημοσίου βίου, καὶ ἐσκορπίσθη καθ' ὅλην τὴν πολιτείαν τὸ σπέρμα τοῦ θανάτου.

§. 55. ΣΥΝΩΜΟΣΙΑΙ. Ο Ναπολέων ἦτο φύσεως δεσποτικῆς, οὐδόλιας ἀρεσκομένης εἰς ἐλεύθερον πολιτικὸν βίον. Διὸ περιώριζεν δσημέραι πλειότερον τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὰ πολιτικὰ δικαιώματα τῶν πολιτῶν, κατεδίωκε τοὺς Ἰακωβίνους καὶ δημοκρατικούς, τοὺς ὁποίους ὀνόμαζεν « ἰδεολόγους », καὶ ἀνέθηκε τὴν ἐμπιστοσύνην αὐτοῦ εἰς τὴν φρουράν του καὶ εἰς Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

αύστηράν τινα τριπλῆν ἀστυνομίαν, διευθυνομένην ὑπὸ τοῦ πανούργου Φουσσέ. Ἐπανειλημέναι δὲ συνωμοσίαι κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ πρώτου ὑπάτου, ὅτε μὲν ὑπὸ δημοκρατικῶν, ὅτε δὲ ὑπὸ βασιλικῶν ἐπιχειρούμεναι, εἶχον ἀποτέλεσμα πάντοτε νέους περιορισμούς καὶ αὐστηροτέραν ἐπαγρύπνησιν. Ἀλλ' ἡ τολμηροτάτη τῶν τοιουτῶν ἐπιχειρήσεων ἦτον ἡ ἀπόπειρα νὰ ἀνατινάξωσιν εἰς τὸν δέρα τὸν Βοναπάρτην, πορευόμενον πρὸς τὸ θέατρον τῶν μελοδραμάτων (24. Δεκ. 1800), διὰ τῆς ὄνυμασθείσης καταχθοίου μηχανῆς, βαρελίου πλήρους πυρίτιδος, σφαιρῶν καὶ καυσίμου ὅλης τόλμημα, ἐξ οὗ ἐσώθη μὲν ὁ Ναπολέων μόνον διὰ τῆς ταχύτητος τοῦ ἀμαζηλάτου αὐτοῦ, ἀλλ' ἐξ οὗ κατεστράφησαν πολλαὶ οἰκίαι καὶ ἐπληγώθησαν πολλοὶ ἄνθρωποι. Ἔνεκα δὲ τοῦ ἀνοσιούργηματος τούτου κατεδικάσθη πολὺς ἀριθμὸς τῶν ποτὲ Ἰακωβίνων εἰς ἔζορίαν, ἀν καὶ ἔγινε μετέπειτα φανερὸν, ὅτι ἡ ἐπιχείρησις προβλήθη ἐκ τῶν περὶ τὸν κόμητα τῆς Ἀρτεσίας βασιλικῶν. Ἀλλ' ἐπικινδυνώτεραι καὶ μᾶλλον ἐκτεταμέναι ἔγιναν αἱ κατὰ τοῦ Βοναπάρτου συνωμοσίαι, ὅτε ἀνετέθη εἰς αὐτὸν διὰ ψηφοφορίας τοῦ λαοῦ ἡ ὑπατεία διὰ βίου (2. Αὔγ. 1802) μετὰ τῆς ἔξουσίας νὰ διορίσῃ τὸν διάδοχόν του. Διότι τοιουτοτρόπως ἀπώλεσαν οἱ Βουρβῶνες καὶ τὴν τελευταίαν περὶ ἐπιστροφῆς ἐλπίδα διὸ οἱ μετανάσται ἐκίνησαν πάντα λίθον, ὅπως καταστρέψωσι τὸν Ναπολέοντα. Μετεχειρίσθησαν δ' ὧς ὅργανα τὸν τολμηρὸν Γεώργιον Καδουνδᾶλ καὶ τὸν ἐν Ἀγγλίᾳ διατρίβοντα γιγαντῶδους ισχύος στρατηγὸν Περγεγρύ. Καὶ ἥλθον μὲν οὗτοι κρυφίως εἰς τὴν Γαλλίαν, ἀλλ' ἀνεκαλύφθησαν καὶ ἐφύλακίσθησαν μετὰ 40 περίπου συνωμοτῶν. Ήριν δ' ἔτι ἀποφασισθῆ περὶ τῆς τύχης αὐτῶν, ἀφορπάσθη ὁ Ναπολέων εἰς πρᾶξιν διεγείρασαν δικαίως ἀγανάκτησιν. Εἶχον δηλονότι παραστῆσει εἰς αὐτὸν, ὅτι ὁ ΔΟΥΞ ΤΟΥ· ΕΓΓΙΕΝ, ὁ ἵπποτικὸς ἔκγονος τοῦ πρίγκιπος τῆς Κονδάτης (Κογδὲ), ἦτον ἡ ψυχὴ πασῶν τῶν ἐκ τῶν βασιλικῶν προερχομένων συνωμοσιῶν. Κατὰ διαταγὴν λοιπὸν τοῦ Ναπολέοντος συνελήφθη ὁ τότε ἐν τῷ Βαδικῷ πολισματίῳ Ἐττερχετμῷ διατρίβων εὐγενὴς νέος ὑπὸ στίφους ἐνόπλων, ἀπήχθη μετὰ μεγίστης ταχύτητος διὰ τοῦ Στρασσούργου εἰς Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Παρισίους, κατεδικάσθη εἰς θάνατον ὑπό τινος κατεπειγομένου στρατοδικείου, καὶ μεθ' ὅλην αὐτοῦ τὴν μεγαλόψυχον ἀπολογίαν ἐπορθοβολήθη εἰς τὸν τάφον τῶν Βικεννῶν (21. Μαρτίου 1804). Ἡ δὲ πρᾶξις αὕτη, ἡτίς κατέταξε τὸν Βοναπάρτην εἰς τὴν αὐτὴν σειρὰν τῶν ἐν ἔτει 1793 ἀνδρῶν τοῦ τρόμου, παρώντας σύμπασαν τὴν Εὐρώπην καὶ κατέστησεν ἀφανον τὸν ἐπαινον τῶν θαυμαστῶν αὐτοῦ. Ὁ δὲ ποιητὴς Σαταθριάρδος, ὁ συγγραφεὺς τοῦ «πνεύματος τοῦ χριστιανισμοῦ» παρηγένθη ἐκ τῆς θέσεως, ἢν εἶχε δώσει εἰς αὐτὸν ἡ ἀδελφὴ τοῦ Βοναπάρτη Ελίζα, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Ελληστίαν. Ὁλίγον δὲ μετὰ ταῦτα ἀπεφασίσθη ἡ τύχη τῶν συνωμοτῶν. Καὶ ὁ μὲν Πιγεγρὺς εἶχεν ἥδη ἀποθάνει ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ βίαιον θάνατον, ἀβέβαιον ἀνὴρ ιδιοχείρως ἢ ὑπὸ δέσμην τελετοῦ, ὁ δὲ Γεωργίος Καδουδάλης ἀνέβη μεθ' ἔνεκα συνωμοτῶν τὴν λαϊκητόμον. Ὁ δὲ στρατηγὸς Μορώ, πέρι τοῦ ὄποίου ὑπῆρχεν ὑποψία ὅτι ἐγνώριζε τὸ σχέδιον τοῦ Πιγεγρύ, καὶ ὅστις κατεδικάσθη εἰς διετὴ φυλάκισιν δι' αὐθαιρέτου διαδικασίας, ἀνεχώρησεν εἰς ἔκεισιν ἐξορίαν ἐν τῇ Ἀμερικῇ.

B', 'Ο Ναπολέων αὐτοκράτωρ (1804—1814)

I. Ἡ αὐτοκρατορία.

§. 56. Τὴν συνωμοσίαν τῶν βασιλικῶν ἐπωφελήθη ὁ Βοναπάρτης πρὸς ἴδρυσιν μοναρχίας κληρονομικῆς. Κατ' εἰσήγησιν λοιπὸν τῶν ὀπαδῶν αὐτοῦ, ἐπροτάθη ἡ εἰς τὸν Ναπολέοντα ἀνάθεσις τοῦ κατὰ κληρονομίαν αὐτοκρατορικοῦ ἀξιώματος ὑπὸ τῆς δημαρχίας, ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῆς Συγκλήτου, καὶ συνήνεγεν εἰς τοῦτο τὸ Σύνταγμα τοῦ λαοῦ δι' ὑπογραφῆς ὄνομάτων. Ἐνῷ δὲ τὰ πνεύματα εὑρίσκοντο εἰσέτι εἰς δεινὸν ἀναβρασμὸν ἐκ τῶν αἰματηρῶν θανατώσεων, ἀνηγορεύθη ὁ Ναπολέων Α'. αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων (18. Μαΐου 1804), καὶ περὶ τὸ τέλος τοῦ ἔτους (4. Δεκ.) ἐχρίσθη πανηγυρικῶς ὑπὸ τοῦ πάπα εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆς Λειπαρθένου (Notre dame). Τὸ στέμμα ὅμως ἔθηκεν ὁ Ἰδιος ἐφ' ἔσυτοῦ καὶ ἐπὶ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῆς κεφαλῆς τῆς ἔμπροσθεν αὐτοῦ γονυπετοῦς συζύγου του Ἰωσεφίνης. Ἡ δὲ λαμπρὰ αὕτη ἐστὶ τῇ στέψεως ἐφαίνετο ὅτι ἔμελλε νὰ ἦναι τὸ τέλος τῆς ἐπαναστάσεως, διότι ἐπέστρεφε νῦν κατὰ μικρὸν πᾶν ἀρχαῖον, τοῦ ὄποίου ἡ ἐξαράνισις εἶχεν ἐξαγοράσθη διὰ χιλιάδων ἀνθρωπίνων ζωῶν. Ὁ νέος αὐτοκράτωρ περιεστοίχισε τὸν θρόνον αὐτοῦ μετὰ λαμπρᾶς αὐλῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἀνέζησαν πάλιν ὑπὸ ἄλλους τύπους οἱ παλαιοὶ τίτλοι, τὰ τάγματα καὶ οἱ βαθμίδες τῶν τάξεων. Καὶ διέμεινε μὲν ὁ ἴδιος ἀείποτε στρατιωτικῶς ἀπλοῦς, ἀλλὰ τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ἀνυψώθησαν εἰς πρήγκιπας καὶ πρεγκιπέσσας· οἱ στρατηγοὶ αὐτοῦ ἔγειναν στρατάρχας (marechaux) ἀφωσιωμένοι δ' ὑπηρέται καὶ συνεργοὶ τῶν σχεδίων αὐτοῦ συνεδέθησαν ὡς μεγάλοι ἀξιωματοῦχοι τοῦ στρέμματος ἢ ὡς συγκλητικοὶ διὰ μεγάλων εἰσοδημάτων εἰς τὸν νέον αὐτοκρατορικὸν θρόνον. Ἡ δὲ ἴδρυσις νέας τιμαριωτικῆς εὐγενείας μετὰ τῶν παλαιῶν τίτλων τῶν δουκῶν, κομήτων καὶ βαρώνων, ἀπετέλεσε τὴν πολυτελὴ οἰκοδομὴν μεγαλοπρεπεστάτης αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς, ἥτις ἡκτιγοθόλει μετ' ὅλγον λαμπρότερον πάσης ἡγεμονικῆς αὐλῆς. Λί δὲ δημοκρατικαὶ διατάξεις ἔγιναν κατὰ μικρὸν ἀφανεῖς. Εἰσήχθη πάλιν τὸ παλαιὸν καλενδάριον· ἡ νέα τιμαριωτικὴ εὐγένεια ἡδύνατο νὰ ιδρύσῃ κτήματα πρωτοτοκίας (majors), ὁ τύπος ἐπηγρυπνεῖτο, καὶ ἡ πολιτικὴ ἐλευθερία ἐπεριορίζετο καθ' ἐκάστην πλειότερον. Οἱ δὲ μονάρχης δὲν ὑπέφερε καμμίκιν ἀντιλογίαν· διὸ κατὰ πρῶτον μὲν ἡλαττώθη ὁ ἀριθμὸς τῶν δημάρχων εἰς 50, καὶ ἔπειτα διελύθη σύμπασα ἡ δημαρχία (1807). Ἐκτοτε δὲ ἡ εὐπείθεια μόνον εἶχε χώραν, καὶ ἡ Γαλλία ἴστατο ὑπὸ ἀρχὴν ἀναγκαστικὴν, βίαιοτέραν τῆς παλαιᾶς βασιλικῆς δυναστείας. Ἀλλ' ὁ βίαιος οὗτος ἀργων ἦτο μέγας ἀνήρ, διασώσας τὴν Γαλλίαν ἐκ τῶν ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν κλονισμῶν· διὸ καὶ ἐκλιναν ἐκουσίως ὑπὸ αὐτὸν τὸν αὐχένα· ὅσον δὲ καὶ ἀν κατεπίζον τὸν λαὸν ἡ σκληρὰ στρατολογία, οἱ αὐτηροὶ φραγμοὶ τοῦ ἐμπορίου καὶ ἡ μεγάλη φορολογία, ὑπέφερον ὅμως εὐκολώτερον τὰ βάρη, διότι ἔμειναν ἀγέπαρη τὰ κατορθώματα τῆς ἐπαναστάσεως——ἡ ἰσότης ἐνίσ-

πιον τοῦ νόμου, τὸ δικαίωμα τῆς ἴδιοκτησίας τῶν ἀγρῶν εἰς τοὺς χωρικούς, ἡ θρησκευτικὴ ἐλευθερία καὶ ἄλλα ἀγαθά. Ἡ βιομηχανία προώδευσε μεγάλως, αἱ τέχναι καὶ τὰ ἐπιτηδεύματα τῶν πολιτῶν ἔλαθον ἵσχυρὰν ἀνάπτυξιν, καὶ σπανία εὐδαιμονία παρέτηρετο ἀπανταχοῦ. Μεγαλοπρεπεῖς δὲ ὄδοι, καθὼς αἱ ὑπὲρ τὰς "Ἀλπεις, διώρουγες, γέφυραι καὶ κτίρια παντὸς εἰδούς, διαμένουσι μέχρι τῆς σήμερον μηνηστικαὶ μαρτυροῦντα τὴν ἀδιάλειπτον δραστηρότητα τοῦ ὅντως μηνῆς ἀξίου τούτου ἀνδρός. Ἐν Ηαριστοῖς ἀνηγέρθησαν λαμπρὰ παλάτια, μεγαλοπρεπεῖς γέφυραι καὶ ἀξιοθέατοι ὄδοι, εἰς τὸ Δοῦβρον εἶχεν ἐνωθῆ πᾶν ὅ, τι μέγα καὶ λαμπρὸν εἶχε παραγάγει εἰς τὴν ὑφ' ἦλιον ἡ τέχνη, καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς Γαλλίκης ἡκτινοβόλει εἰς πολυτέλειαν οὐδέποτε πρότερον γενομένην δρατήν. Τὸ πανεπιστήμιον ἐδρύθη ἐπὶ μεγαλοπρεπεστάτων θεμελίων, καὶ κατεστάθη ἀνωτάτη ἐπιβλεπτικὴ τῶν σπουδῶν ἀρχὴ ἐπὶ πάσης τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν σχολείων.—Ἡ δὲ δόξα, ἥτις ἐδόθη ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος εἰς τὸ ἔθνος, καθίστα εἰς αὐτὸν πάντα ζυγὸν ἐλαφρόν· ἐλησμόνει δηλ. ὅτι ὑπὸ τὴν κλαγγὴν τῶν ὅπλων καὶ τὸν ἥχον τῶν σαλπίγγων δὲν ἤκουετο πλέον ἡ γλώσσα τῆς ἐλευθερίας, καὶ ὅτι ὁ στομφώδης τόνος τῶν περὶ μάχης ἀγγελιῶν (Bulletins), καὶ οἱ ἐπιδεκτικοὶ λόγοι τῆς Συγκλήτου καὶ τοῦ νομοθετικοῦ σώματος, ἐξηράντιζον τὴν ἀλήθειαν καὶ εἰλικρίνειαν.

2. Ἀουστερόλιταιον. Πρεσσοβολγορ. Συμμαχία τοῦ Ρίγρου.

§. 57. Οἱ Ἄγγλοι ἐπωφελήθησαν τὴν ἐκ νέου ἐκρηκτικὴν τοῦ πρὸς τὴν Γαλλίαν πολέμου, ὅπως καταλάθωσιν ἀπροσδοκήτως Ὁλλανδικὰ καὶ Γαλλικὰ πλοῖα, καὶ προσεπάθησαν ἔπειτα νὰ παρακινήσωσι τὴν *Praesolar* καὶ *Austrolar* εἰς νέαν πολεμικὴν συμμαχίαν (Μάϊ. 1803). Ἀλλὰ καὶ ὁ Ναπολέων διέταξε τὰ στρατεύματα αὐτοῦ νὰ ὀρμήσωσι πρὸς τὸν Βίσουργιν, ὅπως καταλάθῃ τὸ εἰς τὸν Κασιλέα τῆς Ἄγγλίας ἀνηκόν ἐκλεκτοράτον *Arrabberor*. Καὶ ὁ μὲν λαὸς καὶ στρατὸς τοῦ Ἀννοβέρου εἶχεν ἀποφασίσει νὰ θυσιάσωσι κτήματα καὶ αἴμα πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πατρίδος, ἀλλ' οἱ ἴδιοτελεῖς εὐγενεῖς καὶ Ψηφιοποιήθηκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικῆς

ὅπλαληλοι ἐπροτίμησαν ἀντὶ τοῦ ἐντίμου ἀγῶνος ἐπονεόδιστον σύμβασιν, ἥτις κατέλιπεν εἰς τοὺς Γάλλους σύμπασαν τὴν χώραν μέχρι τοῦ Ἀλβίος. Τρίζων δὲ τοὺς ὄδόντας ἡναγκάσθη πρὸς τὸν μὲν νὰ ἀποσυρθῇ ὁ ἀνδρεῖος στρατὸς πέραν τοῦ Ἀλβίος, καὶ ἔπειτα νὰ διαλυθῇ. «Οπλα, πολεμεφόδια καὶ λαμπροὶ ἵπποι περιῆλθον εἰς τὰς χεῖρας τῶν Γάλλων, οἵτινες ἔκρατησαν ἥδη τὴν χώραν κατειλημένην διὰ τῶν στρατευμάτων αὐτῶν, καὶ κατεστράγγισαν αὐτὴν διὰ πολεμικῶν φόρων καὶ ἀποφορῶν. Πολλοὶ δὲ φιλοπάτριδες ἀνδρεῖς τοῦ Ἀννοβερικοῦ στρατοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν Ἀγγλικὴν ὑπηρεσίαν, ἔνθα εἰς τὰς σειρὰς τῆς « Γερμανικῆς λεγεωνὸς » ἐπέδειξαν τὴν πάτριον ἀνδρίαν εἰς τινὰς συμπλοκὰς μακρὰν τῆς πατρίδος. — Τὸ ἀπειλητικὸν σχῆμα, τὸ ὅπιον ἔλαβεν ὁ Ναπολέων δρμάωμενος ἐκ τοῦ Ἀννοβέρου καθ' ὅλης τῆς Ἀρκτου, ως καὶ ἡ ἴδιογνώμων αὐτοῦ διαγωγὴ ἐν « Ολλανδίᾳ, Ιταλίᾳ καὶ ἄλλους τόπους κατέστησαν περιφόρους τὰς ἄλλας δυνάμεις (17. Μαρτ. 1805). » Εν Ιταλίᾳ οὐ μόνον μετεβλήθη ἡ Ιταλικὴ δημοκρατία εἰς ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΙΤΑΛΙΑΝ, καὶ διωρίσθη ἀντιβασιλεὺς ως τοποτηρητὴς τοῦ αὐτοκράτορος ὁ πρόγονος αὐτοῦ ΕΥΓΕΝΙΟΣ ΒΩΑΡΝΑΙ, ἄλλα καὶ ἐμεγέθυνε αὐτὸν ὁ Ναπολέων προσθέσας τὴν Πάρμαν, καὶ ἀπένειμε τὴν Λούκκαν εἰς τὴν μετὰ τοῦ Κόρσου Βακκιόχῃ συζευχεῖσαν ἀδελφὴν αὐτοῦ Ἐλλίζαν. Ἀλλὰ καὶ ἐν Ισπανίᾳ καὶ Γερμανίᾳ ἐπραττεν ὁ Ναπολέων αὐθαιρέτως καὶ αὐτεξουσίως. » Εκ τούτων δὲ καὶ ἄλλων αἰτίων συνεμάχησαν ἡ Ρωσσία, Αὐστρία καὶ Σουηδία μετὰ τῆς Ἀγγλίας κατὰ τῆς Γαλλίας, καὶ ἀνενέωσαν τὸν πόλεμον μετὰ μεγάλης δραστηριότητος. Καὶ ἐν Πρωσίᾳ δὲ ἦτον ὑπὲρ τῆς προσθήκης εἰς τὰς συμμάχους δυνάμεις κατὰ τοῦ Ναπολέοντος ἴσχυρά τις μερίς, ἥγουμένων τῆς μεγαλόφρονος Βασιλίσσης Λουΐζης καὶ τοῦ ἀνδρέου, εὐθύμου καὶ « μεγαλοφυοῦς » πρίγκιπος Λουδοβίκου Φερδινάρδου· ἀλλ' οἱ τρεῖς γαλλοφρονοῦντες καὶ παντὸς αἰσθήματος φιλοπατρίας ἐστερημένοι ὑπουργοί Λουγβίτσος, Αουκχεζίνης καὶ Λούβαρδος ἔχαιρον εἰσέτι σύμπασαν τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ ἀναποφασίστου καὶ φιλερηνικοῦ αὐτοκράτορος. Οὕτως ἐμειγενεὶς η Πρωσσία οὐδετέρα πρὸς ὅλεθρον ἔχεται.

§. 58. Ἐνῷ δ' ἡ προσοχὴ συμπάσῃς τῆς Εὐρώπης ἦτορ ἐστραχμένη πρὸς τὰ δυτικὰ παράλια τῆς Γαλλίας, ὅπου ὁ Ναπολέων διέταξε νὰ ἔξοπλίσωσι μετὰ μεγίστης δραστηριότητος παντὸς εἴδους πλοῖα, καὶ συνήθροισε μεγαλοπρεπὲς στρατόπεδον ἐν *Borodina*, ὅπως ἐπιχειρήσῃ ἀπόβασιν εἰς τὰ Ἀγγλικὰ παράλια, ὡς ἐπίστευον, παρεσκευάζετο οὗτος ἐν ἀκρᾳ σιγῇ πρὸς τὴν ἀξιομνημόνευτον ἐκστρατείαν τοῦ 1805. Οὐδέποτε ἡκτινοβόλησαν τὰ στρατηγικὰ πλεονεκτήματα τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἡ στρατιωτικὴ μεγαλοφύΐα εἰς λαμπροτέραν λάμψιν, ἢ κατὰ τὴν διαγραφὴν τοῦ πολεμικοῦ τούτου σχεδίου. Βεβαιωθεὶς δὲ περὶ τῆς βοηθείας τῶν πλείστων ἡγεμόνων τῆς μεσημβρινῆς Γερμανίας, διέβη κατὰ τὸ φθινόπωρον τὸν Ἁγίον μεθ' 7. ὑπὸ τῶν μάλιστα ἐμπείρων στρατηγῶν αὐτοῦ, οἷον τοῦ *Νεύ*, *Larré*, *Μαρμοτίου*, *Σούλτου*, *Μυράτου* κ. ἄλ. στρατηγουμένων μοιρῶν, καὶ εἰσέβαλεν εἰς τὴν Σουεβίαν, ἐνῷ ὁ *Βεργραδόττης* μὴ φραντίσας παντάπασι περὶ τῆς οὐδετερότητος τῆς Πρωσίας, ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Ἰσάραν διὰ τῆς Βρανδεμβουγικῆς μαρχιονίας Ἀνσπαχίου καὶ Βαύρευθίου. Ἡ προσβολὴ ὅμως αὕτη τῆς οὐδετερότητος ἐλύπησε τὸν βασιλέα Φριδερίκον Γουλιέλμον Γ'. ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε προσεπλησίασε νῦν εἰς τοὺς συμμάχους, καὶ ἔλαβε θέσιν ἀπειλητικὴν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος, χωρὶς ὅμως νὰ κηρύξῃ φανερὰ τὸν πόλεμον. Τούναντίον δ' οἱ ἐκλέκτορες τῆς Βάδης, *Βυρτεμβέργης* καὶ *Βαναρίας* ἐνίσχυσαν μὲ τὰ στρατεύματα αὐτῶν τοὺς στρατοὺς τοῦ ἰσχυροτέρου ἔχθροῦ, ἐκ τῆς εὐνοίας τοῦ ὅποιού εἶχον τοσαύτας ἐπιδίδας, ὅσους πάλιν φάσους, ἀν παρώργιζον αὐτόν. Τὸ αὐτὸ δὲ ἐπράξαν καὶ οἱ δοῦκες τῆς *Εσσης*, *Νασσανίας* κ. ἄλ. Μετὰ δὲ τὴν εὐτυχῆ συμπλοκὴν, ἣν συνεκρότησεν ὁ *Νεύ ἐρ Ελχίγγη* (14. Ὁκτ. 1804.) ἐπολιορκήθη ὁ ἀρχιστράτηγος τῆς Λύστρίας *Μάκκιος* ἐν *Ούλμᾳ*, καὶ ἀπεχωρίσθη ἀπὸ τοῦ κυρίου στρατοῦ. Εὑρεθεὶς δ' ἐν ἀπορίᾳ καὶ ἀπελπισθεὶς περὶ σωτηρίας, ἥλθεν ὁ ἀνίκανος στρατάρχης εἰς διαπραγματεύσεις πρὸς τοὺς Γάλλους, αἵτινες εἶχον ἀποτέλεσμα τὴν αἰσχροτάτην ΕΝ ΟΥΛΜΙΑΙ ΣΥΜΒΑΣΙΝ (20. Ὁκτ.). Διὰ τῆς συνθήκης δὲ ταύτης περιέπεσαν εἰς αἰχμαλωσίαν 23,000

Αύστριακῶν, ἐν οἷς 18 στρατηγοί. Κατησχυμένοι δὲ παρήλασαν οἱ ἀλλως ἀνδρεῖς πολεμισταὶ ἔμπροσθεν τοῦ Ναπολέοντος, παρέδωκαν τὰ ὅπλα εἰς τὸν νικητὴν, κατέθηκαν πρὸ αὐτοῦ 40 οημαίας, καὶ κατέλιπον 60 πυροβόλα ἵπποσυρτα.

Ἄργα δὲ πολὺ ἐννόησαν ἐν Βιέννη, ὅτι ὁ Μάκκιος δὲν ἦτον ἄξιος τῆς ὑψηλῆς ταύτης θέσεως, καὶ ἐστέρησαν αὐτὸν διὰ στρατιωτικοῦ δικαστηρίου πάντων τῶν ἀξιωμάτων, τιμᾶν καὶ προνομίων τῆς ὑπηρεσίας. Ἐν τούτοις ἡ διὰ τὴν ἀνήκουστον ταύτην εὔτυχίαν χαρὰ τοῦ Ναπολέοντος ἥλαττώθη διὰ τῆς ταύτοχρόνου κατὰ θάλασσαν τίκης τῶν Ἀγγλων ἐν Τραφαλγάρῳ (21. Οκτ.), ἥτις ἐξηφάνισε μὲν σύμπαντα τὸν Γαλλικὸν στύλον, ἀλλ’ ὅμως ἔφερε καὶ τὸν θάγατον εἰς τὸν μέγαν θαλασσινὸν ἥρωα Νέλσωνα.

§. 59. Ἐν Πρωσίᾳ δ’ ὑπερίσχυσεν, ἀπὸ τῆς διὰ τοῦ Βερναδότην προσβολῆς τῆς οὐδετέρας ἐπικρατείας, τὸ πολεμικὸν κόμμα. Ο δὲ βασιλεὺς ἀνενέωσε μετὰ τοῦ αἰσθηματικοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου εἰς τὴν ἐν Ποστδάμῃ ἐκκλησίαν τῆς φρουρᾶς, ὑπεράνω τῆς νεκροθήκης τοῦ Μεγάλου Φριδερίκου, ἐν γυντερίνῃ τινι ὥρᾳ, τὸν δεσμὸν φιλίας αἰωνίου, καὶ ἐστείλεν ἔπειτα τὸν Ἀουγκέτσιον μετ’ ἀπειλητικῶν ἀπαιτήσεων εἰς τὸν Ναπολέοντα. Ἐν τούτοις ὁ αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων ἐπορεύετο κατὰ μῆκος τοῦ Δουνάβεως πρὸς τὰ Αύστριακὰ κράτη, οὐχὶ ἀνευ πολλῶν αἰματηρῶν ἀγώνων, τῶν ὅποιων σημαντικώτατος μάλιστα ὑπῆρξεν ἡ κατὰ τῶν ὑπὸ τὸν Κουτούζωφ καὶ Βαγρατίωρα Ῥώσων ἐν Δυρήενστετένῳ καὶ Στετέρῳ συμπλοκῇ (11. Νοεμ.). Καὶ εὔρον μὲν οἱ Γάλλοι κατὰ τὴν περίστασιν ταύην ἀνδρείους καὶ συνετούς ἐχθρούς τοὺς Ῥώσους, ἀλλ’ ἐν αὐτῇ τῇ Αύστριᾳ τὸ παίγνιον αὐτῶν ὑπῆρξε πολὺ εὔκολώτερον. Ο Μυράτης ἐκυρίευσεν ἀκόπως τὴν πρωτεύουσαν Βιέννην (13. Νοεμ.), καὶ ὁ ἡγεμὼν τῆς Αύστροπέργης, ὅστις ὥφειλε νὰ ὑπερασπισθῇ ἢ ἀναρρήψῃ εἰς τὸν ἀέρα τὴν ὁχυρὰν καὶ πλήρη πυρίτιδος γέφυραν τοῦ Δουνάβεως, ἐξηπατήθη τοσοῦτον ὑπὸ τῆς τολμηρᾶς πανουργίας τοῦ Γάλλου στρατηγοῦ, καὶ ὑπὸ τῶν ψευδῶν περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεων, ὥστε κατέλιπεν αὐτὴν ἀγυπεράσπιστον καὶ ἀβλαβῆ εἰς τοὺς ἐχθρούς.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Θολιτικής

Τό ἀναποφάσιστον τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου, καὶ ἡ διαφωνία τῶν Αὐστριακῶν καὶ Ρώσων, διευκόλυνε τὴν νίκην εἰς τὸν Γάλλους, οἵτινες κατεδίδεκαν ἥδη πρὸς τὴν Μοραύιαν τὸν Ῥωσσαυστριακὸν στρατὸν ὑπ' ἀδιαλείπτους μάχας, ἀμετρα φέροντες λάφυρα. Ἐν Μοραύιᾳ δὲ συνεκροτήθη τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τῆς στέψεως τοῦ αὐτοκράτορος (2. Δεκ. 1805) ἡ ἐν ΑΟΥΣΤΕΡΑΙΤΣΙΩ ΜΑΧΗ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΩΝ, καθ' ἣν ὁ Ἡλιος τοῦ χειρῶνος κατεπαύγασε τὴν λαμπροτάτην νίκην τοῦ Ναπολέοντος. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος ἐπιθυμῶν τὴν τελείωσιν τοῦ πολέμου, παρεπείσθη νὰ συνδιαλεχθῇ μετὰ τοῦ Ναπολέοντος εἰς τινὰ ταπεινὴν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ Γαλλικῷ στρατοπέδῳ ἐπίσκεψιν, καὶ συγκατετέθη ἐπειτα εἰς ἀρακωρῆν ὅπλων, ἐν ἣ συνεφωνήθη ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν Ῥώσων ἐκ τῶν Λούστριακῶν πρατῶν. Ἐπειτα δὲ ἐπεχειρήθησαν διαπραγματεύσεις, αἵτινες ἐπήνεγκον μετ' ὀλίγας ἥδη ἔδομάδας τὴν ΕΙΡΗΝΗΝ ΤΟΥ ΠΡΕΣΣΒΟΥΡΓΟΥ (26. Δεκ.)

Ἐν τῇ εἰρήνῃ ταύτῃ ἀπώλεσεν ἡ μὲν Αὔστρια τὴν Ἐρετικὴν ἐπικράτειαν, ἥτις ἦτον ἡνωμένη μετὰ τοῦ βασιλείου τῆς Ἰταλίας, καὶ τὴν Τυρολλακ, ἥτις περιῆλθεν εἰς τὴν Βαναούλαρ, καὶ τὴν Ἐμπροσθετ Ἀύστριακ, τῆς ὅποιας ἡ Βρεῖσγαυία καὶ αἱ ἐν Σχερτσβάλδῃ (Μέλαινι Δάσει) χῶραι περιῆλθον εἰς τὴν Βάδην. Ἡ δὲ Βαυαρία καὶ Βυρτεμβέργη κατετάχθησαν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ἡ Βάδη εἰς τὰ μεγάλα δουκάτα προσετέθησαν δὲ καὶ τὰ τρίκινα εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν οἶκον τοῦ Ναπολέοντος διὰ τῆς σχέσεως τῆς συγγενείας. Ἡ θυγάτηρ δηλ. τοῦ νέου βασιλέως τῆς Βαυαρίας Μαξιμιλιανοῦ Ἰωσήφ συνεζεύχθη μετὰ τοῦ υἱοθετηθέντος προγόνου τοῦ αὐτοκράτορος Εὐγενίου Βωαργαί· ἐν Βυρτεμβέργῃ δὲ ἡ εὐγενὴς ἡγεμονόπαις Φριδερίκα Αἰκατερίνη ἡναγκάσθη νὰ ἔλθῃ εἰς γάμον μετὰ τοῦ κούφου ἀδελφοῦ τοῦ Ναπολέοντος Ἱερωνύμου, ὅστις κατὰ διαταγὴν τοῦ αὐτοκράτορος αὐτοῦ ἀδελφοῦ εἴχε χωρισθῆ ὀλίγῳ πρότερον ἀπὸ τῆς ἐκ Βαλτιμώρης ἀπλῆς πολιτείδος, συζύγου αὐτοῦ, Ἐλισάβετ Πάττερσων· καὶ ἐν Βάδῃ συνεζεύχθη ὁ Κάρολος, ὁ ἔγκονος τοῦ ἔξοχου μεγάλου δουκὸς Καρόλου Φριδερίκου, μετὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος υἱοθετηθείσης Στεφανούπολιθης από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

garlaς Bωαραι, ἀνέψιᾶς τῆς αὐτοκρατείρας Ἰωσεφίνης. Αἱ δὲ παρὰ τὸν Κάτω Ρήνον χῶραι ἐνώθησαν εἰς τὸ μέγα δουκάτον τῆς Κλεβε-Βέργης μετὰ πρωτευούσης τοῦ Δυσσελδορφίου, καὶ ἀπενεμήθησαν εἰς τὸν γαμβρὸν τοῦ αὐτοκράτορος Ἰωακείμ Μυρόπην. Καὶ ἡ 'Ollardία δὲ ἡνχγκάσθη νὰ μεταβάλῃ τὸ δημοκρατικὸν αὐτῆς πολίτευμα εἰς μοναρχικὸν, καὶ νὰ ζητήσῃ ἀρχοντα Ναπολεοντίδην· μεθ' ὃ αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων διώγισε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Λουδοβίκορ βασιλέα τῆς 'Ollardίας. Ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια τῆς Νεαπόλεως ἤσθάνθη τὴν δργὴν τοῦ διυνάστου. Διαρκοῦντος δηλονότι τοῦ πολέμου, ἀπεβίβασθη εἰς τὴν Νεαπόλιν 'Αγγλορωσικός τις στόλος, καὶ ἔχαιρε τῇ μετὰ χαρᾶς ὑπὸ τοῦ Φερδινάνδου καὶ τῆς Καρολίνας (27. Δεκ.). Ἀλλὰ τότε ὑπέγραψεν ὁ Ναπολέων ἐν Σχοινθρούννῳ, τὴν ἐπαύριον τῆς συνομολογήσεως τῆς ἐν Πρεσσόβιοργῳ εἰρήνης, τὸ δόγμα ἐκεῖνο, τὸ ὄποιον περιεῖχε τὴν ἐξῆς πολυθρύλητον θέσιν: « ἡ δυναστεία τῶν Βουρβώνων ἔπαυσε τοῦ κα κυβερνᾶ ἐν Νεαπόλει » Μετὰ δὲ ταῦτα διωρίσθη βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως ὁ Ἰωσήφ Βοραπάρτης, καὶ ἐγκατεστάθη διὰ Γαλλικοῦ στρατοῦ εἰς τὸ νέον αὐτοῦ ἀξίωμα. Ἡ δὲ βασιλικὴ οἰκογένεια, ἥτις εἰς μάτην προσεπάθησε νὰ ἀποτρέψῃ τὴν ἀπώλειαν τῆς ὥραλας χώρας, πρῶτον μὲν διὰ παρακλήσεων, ἔπειτα δὲ κινοῦσα εἰς ἀποστασίαν τοὺς Λαζαρίνους καὶ Καλαθρούς, κατέρρυγε (Φεβρ. 1806.) μετὰ τῶν Θησαυρῶν αὐτῆς καὶ φίλων εἰς τὴν Σικελίαν, ὅπου ἔζη ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν "Αγγλῶν μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ Ναπολέοντος. Εἰς δὲ τὰ κυριευθέντα καὶ παραχωριθέντα μέρη τῆς Ἱταλικῆς ἐπικρατείξ ίδρυθη ἀριθμός τις τιμαρίων τοῦ κράτους μετ' ἀξιολόγων εἰσοδημάτων, ἀτινα ἀπενεμήθησαν εἰς Γάλλους στρατάρχας καὶ πολιτικοὺς ἀνδρας μετὰ τοῦ δουκικοῦ τίτλου.

Μετὰ τὴν ἐν 'Αουστερλίτσῳ μάχην ὁ ἀπεσταλμένος τῆς Πρωσσίας 'Αουγύβίτσιος δὲν ἐτόλμησε νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὸν νικηφόρον αὐτοκράτορα τὰς παραγγελίας τῆς αὐλῆς αὐτοῦ· χωρὶς δὲ νὰ στείλῃ εἰς τὸ Βερολίνον νὰ ἐρωτήσῃ, παρεκινήθη τοῦτο μὲν ὑπὸ τῶν ἀπειλῶν, τοῦτο δὲ ὑπὸ τῆς θελκτικῆς εὐπροσηγορίας τοῦ Ναπολέοντος, νὰ ὑπογράψῃ συγθήκην ἐπιζήμιον, Ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καθ' ἣν ἡ Πρωσσία ἀντήλλασε πρὸς τὸ Ἀρρέβερον τὴν Φραγκικὴν ἡγεμονίαν Ἀροπάγιον, χώρας τινας παρὰ τὸν Κάτω Ρῆγον καὶ τὴν ἐν Ἐλβετίᾳ ἡγεμονίαν τοῦ Νεοβούργου. Εἰς μάτην ἀντέτεινεν ὁ βυσιλεὺς εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν, ἥτις ἡπελεῖ νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ἔχθρὸν πρὸς τὴν Ἀγγλίαν χωρισθεὶς ἀπὸ τῆς Αὐστρίας ἔνεκα τῆς ταχέως συνομολογηθείσης ἐν Πρεσσούργῳ εἰρήνης, δὲν ἔθλεπεν εἰς ἔχυτὸν ἄλλην σωτηρίαν, εἰμὴ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸ ἐξουσιαστικὸν περάγγελμα τοῦ νικητοῦ. — Η εἰδησις περὶ τῆς ταχείας στροφῆς τῶν πρηγμάτων, διὰ τῆς ἐν Λουστερλιτσίῳ μάχης, ἐπροξένησε τοσοῦτον διατριχτικὴν ἐντύπωσιν εἰς τὸν ὑπουργὸν τῆς Ἀγγλίας Πίτερο, ὃστε ἀπέθανεν ὀλίγον μετὰ τοῦτο (1806).

§. 60. Ἀνυψωθέντων τοῦ ἐλέκτορος τῆς Βαυαρίας καὶ τοῦ δουκὸς τῆς Βυρτεμβέργης εἰς αὐτοδέσποτα (souverains) βασιλικὰ ἀξιώματα, εἶχε διαλυθῆ ἥδη ἡ πολιτεία τοῦ Γερμανικοῦ κράτους. Διὸ συνέλαβεν ὁ ναπολέων τὸν στοχασμὸν νὰ ἀποσπάσῃ παντάπασιν ἀπὸ τῆς ἐπιρροῆς τῆς Αὐστρίας καὶ δεσμεύσῃ πρὸς ἔχυτὸν τὰ Νοτιοδυτικὰ τῆς Γερμανίας, ιδρύων τὴν ΣΥΜΜΑΧΙΑΝ ΤΟΥ ΡΗΝΟΥ. Ἐλπὶς προσκτήσεως χωρῶν καὶ ἐπαυξήσεως τῆς δυνάμεως των, καὶ φόβος τοῦ βιαζού δυνάστου, πρὸς τὸ μέρος τοῦ ὅποιου ἐστρέφετο πάντοτε ἡ εὐτυχία τῶν μαχῶν, παρεκίνησαν μέγαν ἀριθμὸν ἡγεμόνων καὶ αὐτοκρατορικῶν τάξεων νὰ χωρισθῶσιν ἀπὸ τοῦ Γερμανικοῦ κράτους καὶ νὰ προστεθῶσιν εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἡ ιδιοτέλεια ὑπῆρξεν ἴχυροτέρᾳ τῆς φιλοπατρίας. Τὴν 12. λοιπὸν Ιουλίου 1806 ὑπεγράφη ἐν Παρισίοις ἡ θεμελιώδης συνθήκη, δυνάμει τῆς ὅποιας ὁ μὲν Ναπολέων, ὡς προστάτης τοῦ Παραρρήσιου δεσμοῦ, ἀνεγνώρισε πλήρη κυριαρχικὰ δικαιώματα (Souverainité) εἰς τὰ διάφορα μέλη τῆς συμμαχίας, ταῦτα δὲ πάλιν ὑπεχρεώθησαν νὰ ἔχωσιν ἔτοιμον εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ αὐτοκράτορος ὡρισμένον ἀριθμὸν στρατευμάτων. Ἡ Βαυαρία, Βυρτεμβέργη, Βάδη, "Ἐστη Δαρμστάδη, Νασσαυΐα, κ. ἀλ. πλ. ἀπετέλεσαν τὸν πυρῆνα, εἰς τὸν ὅποιον προσετέθησαν οἱ μικρίτεροι ἡγεμόνες, ὡς ὁ Ὁχεντσολλέρενος, Λειχτενστεΐνου, Σολιμέργου, ἀλλὰ μέγρις ὃ δῆ προστεχόμενα κατὰ μικρὸν εἰς Μηφιοπόλιθηκὲ από τοῦ Ινστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

αὐτὴν πᾶσαι σχεδὸν αἱ δευτέρως καὶ τρίτης τάξεως Γερμανικαὶ χώραι τοῦ δεσμοῦ. 'Ο δ' εἰς πρῶτον ἡγεμόνα (Fürst-Primas) ἀνυψωθεὶς ἐκλέκτωρ ἀρχικαγγελάριος ΔΑΛΒΕΡΓΗΣ, ὅστις ἔλαβεν ὡς ἡγεμονίαν τὸ Φραγκφούρτον μετὰ τῆς Ἀναυΐας καὶ Φούλδης, ἔξελέχθη τοποτηρητής τοῦ Ναπολέοντος παρὰ τῇ δύμοσπονδίᾳ τοῦ Ρήγου. 'Υποταχθέντων δ' εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν μεγαλητέρων ἡγεμόνων πολλῶν μικρῶν, πρότερον ἀμέσων, αὐτοκρατορικῶν τάξεων, ἐπηκτήθη σημαντικὰ ἡ δύναμις τῶν πλείστων μελῶν τοῦ δεσμοῦ. 'Ο δὲ αὐτοκράτωρ Φραγκισκὸς Β'., παραιτήσας ἥδη τὸ αὐτοκρατορικὸν ἀξιωματος Γερμανίας, ὡνόμασεν ἑαυτὸν Φραγκισκὸν Α'. αὐτοκράτορα τῆς Αὐστρίας, καὶ ἀπέσυρεν ὅλα αὐτοῦ τὰ κράτη ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τοῦ Γερμανικοῦ κράτους. Τουτοτρόπως διελύθη τὸ ΑΓ. ΡΩΜΑΪΚΟΝ ΚΡΑΤΟΣ ΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ ΕΘΝΟΥΣ (6. Αὔγ. 1806). Δι' ἑσωτερικῆς δὲ διχονοίας καὶ ἀσθενοῦς πολυαρχίας εἶχε μὲν βιθυνθῆ ἐκ πολλοῦ ἥδη χρόνου εἰς τὸ σκότος, ἀλλ' ὅμως τώρα τὰ ἴσχυρότατα αὐτοῦ μέλη ἔγειναν ὑποτελῆ δυνάστου ξένου. Καὶ ἐπίεζε μὲν τὸ αἰσθημα τοῦ ὄντείδους Γερμανικά τινα στήθη, καὶ ὁ Ε. Μ. Ἀργετίος ἐξέφρασε τὸ αἰσθημα τοῦτο εἰς τὸ « πνεῦμα τῆς ἐποχῆς »· ἀλλὰ ποῖος ἐτόλμα νὰ δημιλήσῃ πλειότερα τούτου, ἀφ' οὗ ὁ γενναιόφρων ἐν Νυρηέργη βιβλιοπώλης Πάλμιος ἔγινε, κατὰ διαταγὴν τοῦ δεσποτικοῦ αὐτοκράτορος, θύμα (26. Αὔγ.) αἰσχίστου κατὰ δίκην φόνου, διότι ἤρνθη νὰ φανερώσῃ τὸν συγγράμματος μικροῦ τινος, ὑπ' αὐτοῦ ἐκδοθέντος συγγράμματος, περὶ τῆς ταπεινώσεως τῆς Γερμανίας;

3. Ιέρα. Τιλσίτιον. Ἐρφούρτον.

§. 61. 'Η μετέωρος θέσις τῆς Πρωσίας εἶχεν ἐμπλήσει τὸν Ναπολέοντα ὄργης μεγάλης, καὶ πείσει αὐτὸν ὅτι ὁ βασιλεὺς, ὡς φίλος μὲν ἡτον ἀστατος, ὡς ἐχθρὸς δὲ ἀβλαβής. Διὸ ἔθηκε κατὰ μέρος πᾶσαν ἐπιείκειαν καὶ φροντίδα, καὶ ἐπραξεν ἐπίτηδες πρὸς τὴν κυβέρνησιν τῆς Πρωσίας πολλὰς ὕβρεις. 'Η δ' ἐντεῦθεν προελθοῦσα διένεξις ἐπηκτήθη εἰς ἐντελῆ ῥῆξιν ἐκ δύω αἰτίων: 1) διότι ἡ σύστασις τῆς συμμαχίας τοῦ Ρήγου ἐραίνετο

ὅτι σκοπὸν εἶχε νὰ καταστήσῃ κατὰ μικρὸν τὴν Γερμανίαν ἐπίσης ἔξηρτημένην ἀπὸ τῆς Φραγκικῆς αὐτοκρατορίας, ὡς τὴν Ἰταλίαν καὶ Ολλανδίαν. Διὸ ἡ Πρωσία προσεπάθησε νὰ ματαιώσῃ τὸ σχέδιον τοῦτο, συνιστῶσα συμμαχίαν ἀρκτώαρ, εἰς τὴν δόπιαν ἔμελλον νὰ προστεθῶσι πᾶσαι αἱ μὴ λαβοῦσαι μέχρι τοῦδε μέρος εἰς τὴν συμμαχίαν τοῦ Ρήνου αὐτοκρατορικαὶ τάξεις· ἡ Θάνθη δὲ ἔκυτὴν τὰ μέγιστα προσέβλημένην, ὅτε ὁ Ναπολέων μετ' ἴδιοτελοῦς διπροσωπίας παρενέβαλεν ἐμπόδια εἰς τὸ σχέδιον τοῦτο, τὸ δόπιον εἶχε παρακινήσει ὁ Ἰδιος. 2) Ἐμπάθον ἐν Βερολίνῳ ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων, ἀνανεόνων τὰς μετὰ τῆς Ἀγγλικῆς κυβερνήσεως εἰρηνικὰς διαπραγματεύσεις, προέτεινεν εἰς αὐτὴν νὰ τῇ ἀποδώσῃ πάλιν τὸ εἰς τὴν Πρωσίαν παραχωρηθὲν ἐκλεκτοράτον τοῦ Ἀρροβέρου, χωρὶς νὰ ἔλθῃ πρότερον περὶ τούτου εἰς λόγους μετὰ τῆς Πρωσσικῆς κυβερνήσεως. Αἱ εἰδήσεις αὗται, ἥνωμένχι μετά τινων προσθολῶν τῷ συνδρωγῷ, ἔπεισαν τὴν Πρωσσικὴν κυβέργησιν, ὅτι εἶχε νὰ περιμένῃ τὰ γείριστα ἐκ τῆς Γαλλίας. Ὁθεν ἀπήγνωσε εἰς τὸ δονομασθὲν τελεσίγραφον (ultimatum) κατάπαυσιν πάντων τῶν αἰτίων τῶν παραπόνων, κατέστησε τοὺς στρατοὺς αὐτῆς ἑτοιμοπολέμους, καὶ διέκοψε πᾶσαν μετὰ τῶν Παρισίων σχέσιν.

§. 62. Ἐν ᾗ δ' ἐν Βερολίνῳ περιέμενον εἰσέτι τὴν τελευταίαν ἀπάντησιν τῆς Γαλλίας, εὑρίσκοντο ἥδη τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα ὑπὸ τὸν Ναπολέοντα καὶ τοὺς ἐμπειροπολέμους αὐτοῦ στρατάρχας εἰς τὰ ἐνδότατα τῆς Θυρηγγίας καὶ Σαξονίας, τῆς ὁποίας ὁ ἐκλέκτωρ εἶχε προστεθῆ μετά τινα ἀντίστασιν εἰς τὴν Πρωσσίαν. Εὔθυς δ' ἡ πρώτη ἐν Σααλγέρδῃ συμπλοκὴ (80 Ὁκτ. 1806), καθ' ἣν ἐφονεύθη ὁ ἀνδρεῖος πρίγκηψ Λουδοβίκος, ἐκρίθη ἐνχυτὸν τῶν Πρώσων· ἀλλὰ τρομερὰ καὶ πολυθρήνητος ὑπῆρξεν ἡ ἡττα τοῦ ὑπὸ τοῦ γηραιοῦ δουκὸς τῆς Βρουνσβίγης στρατηγούμενου στρατοῦ εἰς τὴν μεγάλην ΕΝΙΗΝ· ΚΑΙ ΛΟΥΤΕΡΣΤΑΙΔΗΝ ΔΙΠΛΗΝ ΜΑΧΗΝ (14. Ὁκτ.) Αὕτη ἀπεράσισε περὶ τῆς τύχης τῶν μεταξὺ τοῦ Ρήνου καὶ Ἀλεξιος κειμένων χωρῶν. — Νῦν δ' ἡ πρό-έρα ὑπερηφανία τῶν ἀξιωματικῶν καὶ εὐγενῶν μετεβλήθη αἰφνιδίως εἰς μικρο-

ψυχίαν, καὶ κατέλαβε τοὺς ἀρχηγοὺς μεγίστη ἀβουλία καὶ ἀμυχανία. Ἐπειδὴ δὲ δέ γε εἶχον προπαρασκευασθῆ παντάπασιν εἰς ὑποχώρησιν, ἀπεχωρίσθησαν οἱ στρατοὶ εἰς πολλὰ ἀποσπάσματα, καὶ ἔγειναν ἀπομονωθέντα λεία τοῦ νικητοῦ. Ὁ γραῖς ῥαιδὸς ἡγεμῶν τῆς Ὀχει.ιδηγης, δστις ἡθέλησε νὰ μεταβῇ διὰ τοῦ Μαγδεβούργου εἰς τὸ Στέττινον μετ' ἀνδρεῖον ἀγῶνα, παρέδωκεν ἐν Πρεντσλοβίᾳ τὰ ὅπλα, καὶ 12,000 ἀνδρῶν περιέπεσαν εἰς αἰχμαλωσίαν (28. Ὁκτ.). τὰ φρούρια Ἐρφοῦρτος, Μαγδεβούργου, Σπαρδανία, Στέττινος κ. ἄλ. παρεδόθησαν ἐντὸς δλίγων ἡμερῶν μετὰ τοσούτης ταχύτητος, ὅτε ὑπώπτευσαν εἰς πολλοὺς φρουράρχους προδοσίαν, διότι τοιαύτη ἀτολμία καὶ τοσοῦτον παντελής ἔλλειψις θάρρους ἐφαίνετο ἀκτανόντος. Ὁ Βλέχερος μόνος ἔσωσε εἰς τὰς ἐν Λυβέκκῃ καὶ περὶ αὐτὴν αίματηράς μάχας τὴν τιμὴν τῆς Πρωσίας, ἀν καὶ δὲν ἡδυνήθη νὰ ἔμποδίσῃ τὴν ὑπὸ μυστηριημάτων συνοδευθεῖσαν ἐξ ἐφόδου ἀλωσιν τῆς δλίγον ὁχυρωμένης ταύτης πόλεως· ἀλλὰ καὶ ἐν Κολλέργῃ ἀνθίσταγτο θαρρόλεως εἰς τὴν ἀνωτέραν δύναμιν τοῦ ἔχθροῦ ὁ Γρεισερανίας καὶ Σχύλλη (βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ χρυστοῦ πολίτου Νεττε.ιβεκκλον). 13 δ' ἡμέρας μετὰ τὴν ἐν Ἰένη μάχην εἰσῆλασεν ὁ Ναπολέων εἰς τὸ Βερολίνον, καὶ ἔξεδωκεν ἐκεῖθεν τὰ αὔτεξούσια αὐτοῦ πυραγγέλματα. Ὁ δ' ἐκλίκτωρ τῆς Ἔσσης, δστις ἡθέλησε νὰ μείνῃ οὐδέτερος, καὶ εἶχεν ἀπασύρει ἐκ τοῦ ἀγῶνος τὸν εἰς πόλεμον ἔτοιμον στρατὸν αὐτοῦ, ἡναγκάσθη νὰ καταλίπῃ στράτευμα καὶ χώραν εἰς τὸν ἔχθρον, καὶ νὰ ζητήσῃ φυγὴν προστασίαν εἰς τὴν ξένην. Ὑπῆγε δὲ νὰ διαμείνῃ ἐν Πράγῃ. Ὁ δὲ βαρέως τραυματισθεὶς δούξ τῆς Βρουνσβύλης, δστις μετὰ τὴν ἐν Ἰένη μάχην εἶχε μετακομισθῆ ἐπὶ φερέτρου εἰς τὴν πρωτεύουσάν του, ἡναγκάσθη νὰ ζητήσῃ ἀσυλον εἰς τὴν Δανικὴν ἐπικράτειαν, ὅπως δυνηθῇ νὰ ἀποθάνῃ ἡσύχως. Καὶ τὸ μὲν Ἱενέρον καὶ ἡ ἀρατολικὴ Φρεισλαρδία ἡγώθησαν μετὰ τῆς Ὀλλανδίας, αἱ δὲ Ἀνσεατικαὶ πόλεις, ὡς καὶ ἡ Λειψία, κατεπιέσθησαν ἀποκομισθέντων πάντων τῶν Ἀγγλικῶν ἐμπορευμάτων καὶ εἰσπραχθέντων βαρέων φόρων· καὶ ἐκ πασῶν δὲ τῶν χωρῶν ἀφηρέθησαν οἱ θησαυροὶ τῆς τέχνης

καὶ ἐπιστήμης καὶ τὰ τρόπαια τῶν προτέρων νικῶν. Μόνος δὲ ἐκλέκτωρ τῆς Σαξονίας, τοῦ δποίου τὰ στρατεύματα συνηγωνίσθησκεν ἐν Ἰένη, εὗρον χάριν ἐμπροσθεν τοῦ νικητοῦ. Ἡλεύθερωτε τοὺς αἰχμαλωτισθέντας Σάξονας, καὶ παρεχώρησεν εἰς τὸν ἐκλέκτορα εὐνοϊκὴν εἰρήνην (11. Δεκ. 1806). μεθ' ἣν οὗτος κοσμηθεὶς διὰ τῆς βασιλικῆς προσωρυματας (20 Δεκ.), προσετέθη, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ δούκες τῆς Σαξονίας, εἰς τὴν συμμαχίαν τοῦ Ρήγου. Ἐκτοτε δὲ πρὸς δυτικίζεν ἔκυτον καὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ ἡσθάνετο ἔκυτὸν δεσμευμένον μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Γάλλων διὰ τοῦ δεσμοῦ τῆς εὐγνωμοσύνης.

§. 63. Οἱ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας εἶχε καταφύγει εἰς τὴν Καιριξέργην, ἔνθα εἰς μάτην προσεπάθησε νὰ διομολογήσῃ εἰρήνην. Αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ Ναπολέοντος ἐγίνοντο μεγαλήτεραι καθόσον ἐπηυξάνετο ἢ εὐτυχία του. Ἐν τῇ ἀνάγκῃ δ' αὐτοῦ ἐστράφη ὁ Φριδερῖκος Γουλιέλμος πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ καὶ συνεταῖρον εἰς τοὺς πολέμους Ἀλεξανδρού, ὅστις ἀπέστειλε πάραυτα εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Πρωσσίαν Ρωστικὸν στρατὸν ὑπὸ τὸν Βέρνιγσερ καὶ ἄλλους στρατηγοὺς, ὅπως ἐμποδίσῃ τοὺς Γάλλους νὰ διαβῶσι τὸν Βιστούλαν. Τότε δ' ἐξέδωκεν ὁ Ναπολέων, λόγῳ ἐν δύναματι τοῦ Κοσκιούσκου, πρόκλησιν εἰς τοὺς Πολωροὺς, ἐν ᾧ προετρέπετο ὁ κακοποιούμενος οὗτος λαὸς νὰ ἐξέλθῃ εἰς ἀγῶνα ὑπὲρ ἐλευθερίας καὶ ἀνεξαρτησίας. Προθύμως δὲ προσέφερον οἱ Πολωνοὶ τὰς μεγίστας θυσίας, καὶ ἐνίσχυσκεν τὰς τάξεις τῶν Γάλλων διὰ τῶν ἀνδρείων αὐτῶν, ὑπὸ τοῦ Λογιόρδσκη κ. ἀλ. στρατηγουμένων πολεμιστῶν. Καὶ εἰσῆλασε μὲν (2. Ιαν. 1807) ἀλαλάζοντος τοῦ λαοῦ ὁ Ναπολέων εἰς τὴν Βαρσοβίαν, ἀλλὰ πολὺ ὀγλήγωρα παρετήρησκεν οἱ Πολωνοὶ, διτε ὁ ζένος δυνάστης ἐσκόπει μᾶλλον τὴν πλήρωσιν τῆς ἴδιας ἔκυτοῦ φιλοδοξίας καὶ φιλαρχίας, ἢ τὴν ἀνάστασιν τοῦ κράτους αὐτῶν.—Φονικαὶ δὲ μάχαι συνεκροτήθησαν ἥδη παρὰ τὰς δύθυς τοῦ Βιστούλα, καὶ ἐν Πολτονσκῷ καὶ Μορούγγη ἐχύθησαν ποταμοὶ αἱμάτων. Ἀλλ' ἡ κυριωτέρα σύγκρουσις συνέβη εἰς τὴν ΕΝ ΤΗΙ ΠΡΩΣΣΙΚΗΙ ΚΥΛΑΥΓΙΑ μάχην (8. Φεβρ. 1807), καὶ ἣν τὸ πολεμικὸν θάρρος τῶν Γάλλων, Ρώσσων καὶ Πρώσσων, παρήγαγεν ἀγῶνα, ὅστις κατὰ τὴν Ψηφιοποιήθηκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἀπώλειαν τῶν ἀνθρώπων ἐξισοῦται πρὸς τὰ αἰματηρότατα συμ-
βάντα τῆς παγκοσμίου ιστορίας.³ Αμφότερα τὰ μέρη ὡκειοποιή-
θησαν τὴν νίκην· ἡ δὲ ἔντασις καὶ ὁ κάμπτος ὑπῆρχαν τοσοῦ-
τον μεγάλα, ὥστε ὁ πόλεμος ἔλασε τετράμηνον διακοπήν.
Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ χρόνῳ ἐπεχειρήθησαν νέα διαπραγματεύ-
σεις.⁴ Άλλ' ὅσον καὶ ἀν ἐπειθύμει τὴν τελείωσιν τοῦ πολέμου
ὁ μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ ἐν Μεμέλῳ διατρίβων βασιλεὺς,
ὅπως ἐλευθερώσῃ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν τρομερῶν καταπιέ-
σεων τῶν Γάλλων, ὑπῆρξεν ὅμως πολὺ τίμιος ὥστε νὰ μὴ
χωρίσῃ τὰς ὑποθέσεις αὐτοῦ ἀπὸ τῶν συμφερόντων τῶν συμ-
μάχων του.⁵ Άλλ' ὅτε καὶ τὰ παρὰ τὸν Οδέραν Σιλεσικὴ φρου-
ρία, Γλογανία, Βρετζή, Σουβινία καὶ Βρεσεσλανία, περιήλ-
θον εἰς τὰς χεῖρας τῶν Γάλλων ἐνεκκα τῆς δειλίας τῶν φρου-
ράρχων (24. Μαΐου), καὶ αὐτὸ μάλιστα τὸ Δάρτσιγον ἡναγ-
κάσθη νὰ παραδοθῇ ὑπὸ τοῦ ἀνδρέου ταγματάρχου Καλ-
χρεούθουν εἰς τὸν στρατάρχην Λερέββροντ, ἀπώλεσε τότε ὁ
βασιλεὺς πᾶσαν ἐλπίδα περὶ εὐτυχοῦς ἐκβάσεως, "Οτε δὲ, ἀν-
νεῳδέντος ἥδη τοῦ πολέμου, ἐνίκησαν οἱ Γάλλοι, τὴν ἐπέτειον
ἡμέραν τοῦ Μαρέγγου, τοὺς Ῥώσους νίκην λαμπροτάτην εἰς
τὴν ΕΝ ΦΡΕΙΔΛΑΝΔΙΑΙ ΜΑΧΗΝ (14 Ιου.), καὶ κατέλαβον
τὴν Καινιξέργην, τότε οἱ συμμαχοῦντες μονάρχαι ἐνόμισαν
φρόνιμον, μετά τινα ἐν Νείμη (Μεμέλῳ) προσωπικὴν μετὰ τοῦ
Ναπολέοντος συνέντευξιν, νὰ συγκατανεύσωσιν εἰς τὴν ΕΙΡΗ-
ΝΗΝ ΤΟΥ ΤΙΛΣΙΤΙΟΥ (7—9 Ιαν.), ὃσον βαρεῖται καὶ ἀν ἦταν
αἱ συμφωνίαι αὐτῆς. Διὰ τῆς εἰρήνης ταύτης ἀπώλεσεν ὁ Φριδε-
ρίκος Γουλιέλμος τὸ ἡμισυ τῶν κρατῶν αὐτοῦ ἡναγκάσθη δηλ-
νὰ παραχωρήσῃ πάσας τὰς μεταξὺ τοῦ Ῥήνου καὶ Ἀλβίος χώ-
ρας, νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν ἰδρυσιν δουκάτου τῆς Βαρσοβίας
ὑπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ βασιλέως τῆς Σαξονίας καὶ τὴν ἀνύψωσιν
τοῦ Δαρτσίγου εἰς κράτος ἐλεύθερον, καὶ νὰ ἀγκαλεῖθῇ τὴν πλη-
ρωμὴν τοῦ ἀνηκούστου ποσοῦ τῶν 150 ἑκατομμυρίων ταλάρων
ὡς ἀποζημίωσιν τοῦ πολέμου. Τὰς δὲ ὑπὸ τῶν Πρώσων παρα-
χωρηθείσας ἐπικρατείας μετὰ τῆς Κουρέσσης, Βρουνσβίγης καὶ
τοῦ μεσημβρινοῦ Αννοβέρου, ἤγωσεν ὁ Ναπολέων εἰς νέον ΒΑΣΙ-
ΑΕΙΟΝ ΤΗΣ ΒΕΣΤΦΑΛΙΑΣ μετὰ πρωτευούσης τοῦ Κασσέλου,
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

καὶ ἐγκατέστητεν αὐτῷ: τὸν νεώτερον αὐτοῦ ἀδελφὸν Ἰερώνυμον (Ierome) μετὰ τῆς ὑποχρεώσεως; νὰ παρέχῃ εἰς τὸν αὐτοκράτορα Φεστφαλικὰ στρατεύματα ὡς μέτοχος τῆς συμμαχίας τοῦ Ῥήνου, καὶ νὰ ἀποφέρῃ εἰς αὐτὸν τὸ ἥμισυ τῶν εἰσοδημάτων τοῦ βασιλικοῦ ταμείου.

§. 61. τὸ Ἀουστερόλιτοιο καὶ ἡ Ἱέρα εἶχον καταβάλει τὴν δύναμιν τῆς Αὐστρίας καὶ Πρωσσίας, εἰς τρόπον ὥστε ἡ τύχη τῆς Εὐρώπης ἐξηρτᾶτο ἡδη μόνον ἀπὸ τῆς Γαλλίας, Ἀγγλίας καὶ Ρωσσίας. Αἱ τρεῖς δὲ αὗται μεγάλαι δυνάμεις ἤσαν κατὰ τοῦτο μόνον σύμφωνοι, ὅτι ἐσέβοντο μόνον τὸ δικαίωμα ἐκεῖνο, ἐν ᾧ ὑπῆρχεν ἡ δύναμις τῆς αὐταρκίας, δις ἀπέδειξαν τὰ ἐν Σουηδίᾳ καὶ Δανιμαρκῇ συμβάντα. Ὁ βασιλεὺς δηλ. τῆς Σουηδίας Γουσταῦος δὲ δὲν παρεδέχθη τὴν ἐν Τιλσιτίῳ εἰρήνην, ἀλλὰ βοηθούμενος ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας, ἐξηκολούθησε μόνος τὸν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος πόλεμον. Καὶ ἀν κατ' ὀρχὰς ἀνεγνώριζε τις εἰς τὴν διαγωγὴν αὐτοῦ ἴσχὺν χαρακτηρίσεις καὶ μεγαλοψυχίαν, ἡ ἀπεριόριστος δύναμις αὐτοῦ ἰσχυρογνωμοσύνη, καὶ ἡ καθόλου παραγνώριστις τῆς θέσεως αὐτοῦ καὶ δυνάμεως, ἀπέδειξαν μετ' ὄλιγον, ὅτι τὸ πνεῦμα αὐτοῦ εὑρίσκετο εἰς ταρκ-
χώδη κατάστασιν Προκατειλημμένος περὶ τῆς ιερότητος τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος, ἡρυεῖτο εἰς τὸν μονάρχην τῆς Γαλλίας τὸν αὐτοκρατορικὸν τίτλον, καὶ ὀνόμαζεν αὐτὸν μόνον «στρατηγὸν Ναπολέοντα» κατειλημμένος δὲ ὑπὸ θρησκομανίας, ἐνόμιζεν ὅτι εἶχε κληθῆ ὑπὸ τῆς Θείας προνοίας νὰ ἐγκατα-
στήσῃ πάλιν τοὺς Βουρβῶνας, καὶ νὰ κρημνίσῃ τὸ «Θηρίον τῆς Ἀποκαλύψεως» (τὸν Ναπολέοντα). Προέβη δὲ τοσοῦτον εἰς τὸ κατὰ τοῦ Ναπολέοντος μῆσος αὐτοῦ, ὥστε περιύβριτε πι-
κρότατα τὴν Πρωσσίαν καὶ Ρωσσίαν, πέμψας ὄπίσω τὰ παρά-
σημα αὐτῶν (τάγματα), καὶ ἐξορίσας ἐκ τῆς Στοιχόλμης τοὺς ἀπεσταλμένους των, διότι εἶχον συνομολογήσει εἰρήνην μετὰ τοῦ ἀρπαγος τοῦ θρόνου. Ἀλλὰ διὰ τῆς ἀσυνέτου ταύτης δια-
γωγῆς ἐπέφερεν εἰς ἔχυτὸν καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀδιήγητα δυστυχήματα. Καὶ οἱ μὲν Γάλλοι ἐκυρίευσαν τὸ Στραλσούν-
δον καὶ τὴν νῆσον Ῥυγέρην, οἱ δὲ Ρωσσοί εἰσέβαλον μετὰ στρατιωτικῆς δυνάμεως εἰς τὴν Σιγγλαρδίαν, καὶ ἔγιναν κύ-
ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ριοι τῆς χώρας. Ἡ δὲ προσπάθεια τοῦ αὐτοκράτορος τῶν Γάλλων, τοῦ νὰ καταστρέψῃ τὸ Βρετανικὸν ἐμπόριον διὰ τοῦ ἡπειρωτικοῦ ἀποκλεισμοῦ, κατέστησε τὸν Σουηδικὸν πόλεμον πρᾶγμα σπουδαῖον διὰ τοὺς Ἀγγλους. Ἐπρεπε βεβαίως νὰ φοβοῦνται, ὅτι ἦτο δυνατὸν οἱ Γάλλοι νὰ πατήσωσι πόδα στερεὸν εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, καὶ κλείστες τὸ Σοῦνδον, νὰ ἀποκλείσωσι τὰ πλοῖα αὐτῶν ἀπὸ τῆς μετὰ τῶν ἐκεῖθι παραλίων ἐπιμιξίας. Διὸ προέτειναν εἰς τὴν Δανιμαρκίαν γὰρ συμμαχήσῃ μετ' αὐτῶν, καὶ νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς τὸν λαμπρόν της στόλον πρὸς φύλαξιν. Ἀλλ' ἡ ἀξίωσις αὕτη ἀπερρίφθη μετ' ὄργης. Τότε δ' ἐφάνη εἰς τὸ Σοῦνδον Ἀγγλικὸς στόλος, ἰδομένος τὴν Κοπενάγην, μετέβαλεν εἰς τέφραν ἐν μέρος τῆς πόλεως, καὶ ἀπήγαγε λείαν ὅλην τὴν θαλάσσιον δύναμιν τῆς Δανίας (2—5 Σεπτ. 1807). Ἡ παράδεισις δ' αὕτη τοῦ διεθνοῦς δικαίου παρώξυνε τοσοῦτον τὸν βασιλέα τῆς Δανιμαρκίας, ὡστε ἡνώθη στενῶς μετὰ τῆς Γαλλίας, καὶ ἐκήρυξε τὸν πόλεμον κατὰ τῶν Ἀγγλῶν καὶ τοῦ συμμάχου αὐτῶν, τοῦ βασιλέως τῆς Σουηδίας. Περὶ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον συνεμάχησεν ὁ Ἀλέξανδρος μετὰ τοῦ Ναπολέοντος. Συνήλθαν δὲ εἰς τὴν περίφημον ΕΝ ΕΡΦΟΥΡΤΩΙ ΣΥΝΕΝΤΕΓΕΙΝ (27. Σεπτ. 1808), καὶ ἦν ἐπεδείχθη σύμπασα ἡ λάμψις τῆς Εὐρωπαϊκῆς πολυτελείας, καὶ καθ' ἦν παρευρέθησαν 4 βασιλεῖς καὶ 34 ἡγεμόνες ἐκ τῆς Γερμανίας, ὅπως προσφέρωσι τὰ σεβασματικά αὐτῶν εἰς τὸν ἴσχυρόν. Ἐνταῦθα δ' ὑπεργέθησαν εἰς ἀλλήλους ἀμφότεροι οἱ αὐτοκράτορες, νὰ μὴ παρεμβάλωσι μηδὲν πρόσκομμα εἰς τὰ κατακτητικὰ ἔκυτῶν σχέδια, οὕτως ὡστε ὁ μὲν Ναπολέων ἔμελλε νὰ ἐνεργήσῃ ἐλευθέρως ἐν Ισπανίᾳ (§. 65), ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἐν Φινλανδίᾳ καὶ ἐν Μολδανίᾳ καὶ Βλαχίᾳ. Νῦν δὲ τὸ Σουηδικὸν κράτος ἡπειρῷη πανταχόθεν. Καὶ οἱ μὲν Ῥωσοὶ ἐπλησίασαν ἥδη εἰς τὴν πρωτεύουσαν, οἱ δὲ Δανοὶ καὶ τὰ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Ναπολέοντος Ισπανικὰ στρατεύματα εὑρίσκοντο εἰς τὰ σύνορα ὑπὸ τὸν Λαρούμαραν διαστρατὸς καὶ ἐν γένει τὰ πρὸς τὸν πόλεμον τῶν Σουηδῶν εὑρίσκοντο εἰς ἐλεεινὴν κατάστασιν· οἱ μεγάλοι φόροι δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ εἰσπραγχωθῶσιν ἀπὸ τῆς ἐξαντλημένης χώρας· καὶ ἐν τούτοις ὁ Ψηφιοποιόθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

βασιλεὺς ἀπέκρουεν ἵσχυρογνωμόνως πᾶσαν περὶ εἰρήνης πρότασιν. Τότε δ' ἐξυφάνθη ἐν τῇ πρωτευούσῃ καὶ τῷ στρατῷ συνωμοσίᾳ, μεθ' ἣν ἐφυλακίσθη βιαίως ὁ Γουσταῦος Δ'. εἰς ἀνάκτορόν τι, ἡναγκάσθη νὰ παραιτηθῇ τοῦ θρόνου (13. Μαρτ. 1809), καὶ ἀπήγκθη ἔπειτα εἰς παλαιόν τινα ἐπὶ νήσου πύργον. Μετὰ δὲ ταῦτα ἦδειται ἐκήρυξε τὸν Γουσταῦορ Δ'. καὶ πάντας τοὺς ἀπογόρευοντας αὐτοῦ ἐστερημέρους τοῦ θρόνου, ἀνηγόρευε βασιλέα τὸν θεῖον αὐτοῦ ὡς Κάρολον ΙΓ', καὶ ἐπέριόρισε τὴν μοναρχικὴν πληρεξουσιότητα. Τὴν ἀνατροπὴν δὲ ταύτην ἐπικολούθησεν εἰρήνη, δι' ἣς ἔμειναν εἰς τοὺς Ρώσσους ἡ Φιννλανδία καὶ αἱ Ἀλάνδειοι νῆσοι. Ἡ δ' ἔνεκα τοῦ ἀτέκνου γῆρας τοῦ βασιλέως ἀναγκαῖα ἐκλογὴ διαδόχου τοῦ θρόνου ἀπέβη ὑπὲρ τοῦ στρατάρχου ΒΕΡΝΑΔΟΤΤΗ (Ποντέ-Κόρφου), δόστις κατὰ τὸν Πρωσσικὸν πόλεμον εἰχέν ἀποκτήσει πολλοὺς φίλους μεταξὺ τῶν ἀξιωματικῶν διὰ τῆς πρὸς τὰ Σουηδικὰ στρατεύματα φιλανθρώπου αὐτοῦ διαγωγῆς. Συγκατανεύσαντος δὲ, καὶ τοι ἀπροθύμως, τοῦ Ναπολέοντος, ἐκηρύχθη διάδοχος τοῦ Σουηδικοῦ θρόνου (21. Αὔγ. 1810) ὁ Βέργαδόττης· καὶ μεταβάτει εἰς τὴν Λουθηρανικὴν ἐκκλησίαν υιοθετήθη ὑπὸ τοῦ Καρόλου ΙΓ'. Ὁ δὲ Γουσταῦος Δ'. ἔλαβε τὴν ἄδειαν νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν Γερμανίαν. "Εὖπες δ' ἔκτοτε βίον πλάνητα, ὀνομαζόμενος ἀρχων Γουσταῦδης (Oberst Gustavson), καὶ ἀπέθανε τέλος τὸ 1837 ἐν Ἀγ. Γάλλῳ, ἀποχωρισμένος τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ καὶ ἐν ἑκουσιῷ πενίᾳ.

4. Τὰ ἐν τῇ Πυρηναϊκῇ χερσογήσωρ συμβάτα.

§. 65. Πλανώμενος ἔκτοτε ὁ Ναπολέων ὑπὸ τῆς τύχης τοῦ πολέμου, μετέβαινεν ἀπὸ ἐπιχειρήσεως εἰς ἐπιχειρησιν. Ὡς ποτὲ Κάρολος δ Μέγας, τὸν ὅποιον εἶχε παράδειγμα, ἥθελε νὰ ἐνώσῃ τὰ μεσημβρινὰ καὶ δυτικὰ κράτη τῆς Εὐρώπης εἰς ἐπικράτειαν παγκόσμιον ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῆς Γαλλίας. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον προσεπάθησε νὰ ἀρπάσῃ εἰς ἑαυτὸν τὴν Πυρηναϊκὴν χερσόγησον, καὶ νὰ τάξῃ ὑπὸ τὸ σκῆπτρον αὐτοῦ τὰς ἀκατακτήτους ἔτι ἐν Ἰταλίᾳ χώρας. "Οθεν πρῶτον μὲν ἀπήτητε παρὰ τῆς Πορτογαλικῆς κυβερνήσεως νὰ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

παραιτήσῃ τὴν μετὰ τῶν Ἀγγλων συμμαχίαν, καὶ νὰ ἀποκλείσῃ τῆς χώρας αὐτῆς τὰ Βετανικά πλοῖα. "Οτε δ' ἡ αὐλὴ τῆς Λισσαβῶνος ἡρνήθη νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν ἐπιταγὴν ταύτην τοῦ ἴσχυροῦ, εἴλκουσε πρῶτον ὁ Ναπολέων πρὸς τὸ μέρος αὐτοῦ τὸν παντοδύναμον εὐνοούμενον τοῦ βασιλικοῦ ζεύγους, τὸν « ἡγεμόνα τῆς εἰρήνης » Γοδούη, ὑποσχεθεὶς εἰς αὐτὸν πριγκιπάτον ἐν Πορτογαλίᾳ, καὶ ἔστειλεν εὐθὺς ἔπειτα τὸν στρατάρχην ΙΟΥΝΩΤΟΝ μετὰ στρατοῦ διὰ τῆς Ἰσπανίας εἰς τὴν Πορτογαλίαν. 'Η δ' ἐν Λισσαβῶνι δειλὴ αὐλὴ δὲν περιέμεινε τὴν ἄφιξιν τῶν Γάλλων, ἀλλ' ἔφυγε μετὰ τῶν θησαυρῶν αὐτῆς ἐπ' Ἀγγλικῶν πλοίων εἰς τὴν Βρασιλίαν· μεθ' δὲ ὁ Ἰουνώτος, ἀνυψωθεὶς δοὺξ τῆς Ἀβράρτης, ἐκυρίευσε τὴν πρωτεύουσαν καὶ δῆλην τὴν χώραν, καὶ ἐκήρυξεν ἔπειτα ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου αὐτοῦ δὲι τὸ « οἶκος τῆς Βραγαντίας ἔπαισε τοῦ νὰ κυβερνᾶ » (30. Νοεμ. 1807). — 'Ο δὲ Γοδούης, δστις καὶ τοι στερούμενος πάσης ἀρετῆς, ἀξίας καὶ πλεονεκτήματος, εἶχε καταντήσει ὅμως ἔνεκα μόνης τῆς εὐνοίας τῆς ἀνηθίκου βασιλίσσης καὶ τῆς μεγάλης ἀδυναμίας Καρόλου τοῦ Δ'. ἀπεριόριστος κυριάρχης ἐν τῇ χώρᾳ, παρέδωκεν ἥδη τὴν πατρίδα αὐτοῦ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Ναπολέοντος (1. Φεβρ. 1808). Ἰσπανικὰ δὲ στρατεύματα εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν Λαρομάραρ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ἡγωνίσθησαν εἰς τὰς Δακικὰς γῆσσας κατὰ τῶν Σουηδῶν, ἐν ᾧ Γάλλοι μαχηταὶ κατέλαθον εἰς μέγαν ἀριθμὸν τὴν Ἰσπανίαν. 'Αλλὰ τότε ὁ λαὸς τῆς Ἰσπανίας περιέπεσεν εἰς στάσιν ἐν Ἀραγούεζῃ δὲ καὶ Μαδρίτῃ ἀνεφάνησαν ταραχώδεις ἀνακινήσεις, καθ' ἃς τὸ μὲν παλάτιον τοῦ μισητοῦ εὐνοούμενου κατεστράφη καὶ διηρπάγη, αὐτὸς δὲ ἐκακοποιήθη καὶ ἡπειράθη νὰ θανατωθῇ. "Οθεν φοβηθεὶς διὰ τὰ συμβάντα ταῦτα παρητήθη ὁ ἀδύνατος βασιλεὺς Κάρολος Δ'. (Μαρτ. 1808) ἐκ τοῦ θρόνου χάριν τοῦ πρεσβυτέρου αὐτοῦ μίοῦ Φερδινάρδου, δστις ἡγαπᾶτο μὲν παρὰ τοῦ λαοῦ ὡς ἔχθρος τοῦ Γοδούη, ἀλλὰ δὶς αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐμισεῖτο παρὰ τῶν γονέων αὐτοῦ θανατίμως. 'Αλλ' ὅσον ταπεινῶς καὶ ἀν ἐζήτησεν ὁ Φερδινάνδος παρὰ τοῦ Ναπολέοντος τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἀλλαγῆς ταύτης τοῦ θρόνου, προτείνας συγχρόνως τὴν χεῖρα καὶ εἰς

μιαν τῶν συγγενῶν αὐτοῦ, ὁ αὐτοκράτωρ ὅμως τῶν Γάλλων ἔβράδυνε τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ, διέταξε τὸν Μυράτην νὰ καταλάβῃ τὴν Μαδρίτην, καὶ προσεκάλεσεν ἔπειτα τό τε βασιλικὸν ζεῦγος μετὰ τοῦ ἡγεμόνος τῆς εἰρήνης καὶ τὸν Φερδινάνδον εἰς προσωπικὴν συνδιάλεξιν ἐν Βαϋόνη. Ὁ Φερδινάνδος δὲν ἐτόλμησε νὰ ἀντιστῇ εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην τοῦ ἰσχυροῦ, ὅσον καὶ δὲν ἀπέτρεψεν αὐτὸν οἱ φίλοι του καὶ ὁ λαὸς προσεπάθησε νὰ ἐμποδίσῃ αὐτὸν ἀπὸ τῆς κακοδαιμονος ταύτης ἀποδημίας. Ἐν Βαϋόνη δὲ περιέπλεξεν ὁ Ναπολέων τὴν βασιλικὴν οἰκογένειαν τῆς Ἰσπανίας εἰς τὰς πλεκτάνας πολιτικῆς δολερᾶς καὶ ύπουλου. Καὶ ὁ μὲν Κάρολος Δ'. παρεπεισθήσας νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ἀπὸ τοῦ θρόνου παραίτησιν του, καὶ νὰ μεταφέρῃ τὸ ἐπανακτηθὲν στέρμα εἰς τὸν Ναπολέοντα καὶ τὸ γένος αὐτοῦ. Ὁ δὲ Φερδινάνδος, ἀνίκανος νὰ προσθῇ εἰς ἀπόφασιν ἰσχυρὰν, ἀνεγνώρισεν, ἀπειληθεὶς καὶ καταρράκτιον υργηθεὶς ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος, τὸ διπλωματικὸν τοῦτο τόλμημα. Καὶ αὐτὸς μὲν ἔζησεν ἔκτοτε ἐν Γαλλίᾳ, ἀπολαμβάνων ἐτήσιόν τι εἰσόδημα, ὁ δὲ Κάρολος Δ'. μετέφησεν μετὰ τῆς οἰκογένειας αὐτοῦ εἰς τὴν Ῥώμην. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ αὐτοκράτωρ ἀνηγόρευσε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ΙΩΣΗΦ ΒΑΣΙΛΕΑ ΤΗΣ ΙΣΠΑΝΙΑΣ (6. Ιουν. 1808), καὶ προσεπάθησε νὰ ἐλκύσῃ τὴν πρὸς τὴν νέαν τάξιν εὑνοιαν τοῦ λαοῦ ἀποκαθιστάς τὴν πολιτελαρ τῶν Κορτῶν καὶ βελτιῶν τὰ δικαστικὰ καὶ τὴν διοίκησιν. Ἀλλ' ἡ τρομερὰ ἐν Μαδρίτῃ ἀποστασία (2. Μαΐ. 1808), καθ' ἣν πρὸ τῆς ἀποτελέσεως ἔτι τοῦ μηχανορράφικοῦ ἐν Βαϋόνη παιγνίου ἐστάγησαν περὶ τοὺς 1,200 Γάλλους μαχητὰς ἐκ τοῦ στρατοῦ τοῦ Μυράτη, ἀπέδειξεν δτι τὸ ἔθνος δὲν ήθελεν ὑπαχθῆ τοσοῦτον εὐκόλως εἰς τὴν καταναγκαστικὴν ταύτην ξένην ἀρχὴν ὅσον δ ἀνίσχυρος βασιλικὸς οἶκος.

§. 66. Πρὶν δὲ ἔτι εἰσελάσῃ ὁ Ἰωσῆφ μετὰ πομπῆς εἰς Μαδρίτην, παραχωρηθέντος τοῦ βασιλείου τῆς Νεαπόλεως εἰς τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Μυράτην, σῖχον σχηματισθῆ εἰς διαφόρους πόλεις Ἰούνται (ἀρτιβασιλεῖαι), αἵτινες εἶχον λάθει εἰς χειρας τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων ὡς προσωρινὴ κυβέρνησις, καὶ ἡργήθησαν νὰ ὑπακούστωσιν εἰς τὸν νέον βασιλέα. Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

“Ωπλισμένα δὲ στήρη ύπό τολμηρούς ἥλθον εἰς φύ-
λαξιν αὐτῶν, καὶ ἤρχισαν τὸν κατὰ τῶν Γαλλικῶν στρατευ-
μάτων πόλεμον τῷ συμμοριᾶ («guerilla»), βοηθούμενοι
ὑπὸ τῶν φαράγγων καὶ ὀρεινῶν ὑψωμάτων τῆς χώρας αὐτῶν.
Ἐνῷ δ' οἱ λόγιοι καὶ πεπαιδευμένοι προσετέθησαν μᾶλλον εἰς
τὴν νέαν τάξιν, καθὸ παρέχουσαν ἐλεύθερον πολιτικὸν βίον, ή εἰς
τὴν ἀπεριόριστον βασιλικὴν ἔξουσίαν καὶ τὴν Ιεροκρατίαν τῶν
παλαιῶν χρόνων, καὶ ἐμισοῦντο διὰ τοῦτο ὡς «Ἰωσερῖοι»,
τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ὅχλου ἡκολούθει τυφλῶς τὰς εἰσηγήσεις
τῶν θρησκομανῶν μοναχῶν καὶ κληρικῶν, εἰς τοὺς ὄποιους
ἥπαν βδέλυγμα οἱ βεβηλοῦντες τὰς ἐκκλησίας Γάλλοι. Καὶ
εἶχον μὲν οἱ στρατοὶ τοῦ Ναπολέοντος ἀρκετὴν δύναμιν, ὥστε
νὰ διατηρῶσιν ἐν Μαδρίτῃ τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ὑπουργούς
αὐτοῦ, ἀλλ' οἱ νόμοι αὐτῶν ἵσχυον ἐπὶ τοσοῦτον μόνον, ἐφ' ὅσον
τὰ Γαλλικὰ ὅπλα παρεῖχον εἰς αὐτοὺς δύναμιν. Άι δὲ μᾶλλον
ἀπομακρυσμέναι πόλεις καὶ χῶραι, μέρος μὲν ὑπήκουσαν εἰς
τὰς Ιούντας, αἵτινες εἶχον κέντρον ἐκυτῶν τὴν κεντρικὴν
Ιούντας τῆς Σεβελλῆς, μέρος δ' ἔπρεπτον κατ' ιδίαν θέλη-
σιν, καὶ δὲν ἀνεγγάριζον οὐδεμίαν κυβέρνησιν. Ἀλλ' αὐτὸ-
τοῦτο, ἡ ἀναρχία, ἕστωσε τὴν Ισπανίαν κατὰ τοὺς ταραχώδεις
τούτους χρόνους· διότι ἐν ἐλλείψει μιᾶς ἐνωτικῆς κυβερνή-
σεως, πᾶσα πόλις καὶ χώρα ἔπρεπε νὰ κυριευθῇ χωριστά, τὸ
ὅποιον ἔμήκυνε τὸν πόλεμον ἐπ' ἀπειρον. Μετ' ἐκπλήξεως
δ' ἔβλεπεν ἡ Εὐρώπη τὸν ἀγῶνα λαοῦ βαίνοντος θαρραλέως
πρὸς τὸν θάνατον ὑπὲρ τῆς ἐθνικότητος αὐτοῦ καὶ ἀνεξάρτη-
σίας, ὑπὲρ τῶν παλαιῶν αὐτοῦ ἥθων καὶ θρησκευτικῶν ἐθίμων,
καὶ χάριν τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ συνήθων αὐτῷ θεσπισμάτων.
Οἱ δὲ συμμοριάρχαι, μετὰ τῶν ἀνδρείων μὲν, ἀλλ' ἀτάκτων
αὐτῶν στρατιωτῶν, ἀπέρευγον τὴν ἐκ τοῦ συστάδην μάχην·
ἡ ἵσχυς αὐτῶν συνίστατο εἰς τὰς ἀπροσδοκήτους προσβολὰς
καὶ τοὺς «μικροὺς πολέμους». Καὶ ἐνῷ οἱ Γάλλοι κατέθραυσον
τὴν δύναμιν αὐτῶν εἰς τοὺς ἀπομονωμένους τούτους ἀγῶνας
καὶ κατὰ τὰς πολιορκίας τῶν κακλῶς ὑπερρεπτικούμενων πόλεων,
ἥρχισαν οἱ “Ἄγγελοι, βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν ἐν τῇ Πυρηναϊκῇ
Χερτονήσῳ ἐγχωριών, τὸν πρῶτον ἀποτελεσματικὸν ἐγχύτιον

τοῦ Ναπολέοντος κατὰ ξηράν πόλεμον.—Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἐνίκων τὰ ὅπλα τῶν Γάλλων. Ὁ Βεσσιέρης ἀπέκρουσεν ἐν Πήρ Σέκκω τὰ ἀγύμναστα στρατεύματα τῶν Ἰσπανῶν (14. Ιουλ. 1808.), καὶ ἐρχόντες το μάλιστα ὅτι ὁ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμος τοῦ Ἰσπανικοῦ λαοῦ ἔμελλε νὰ πολλαπλασιάσῃ μόνον τοὺς θριάμβους τοῦ ἐμπειροπολέμου αὐτοκράτορος— ἀλλὰ τότε ἀντίχησεν ἡ ἀγγελία περὶ τῆς ἐν Βαυλέρη (ἐν Δυδαλούσιᾳ) συμβάσεως τοῦ Δουπόρτου (22. Ιουλ. 1808), δἰ τῆς 20,000 Γάλλοι ἔπεσκαν αἰχμάλωτοι, καὶ ἀπωλέσθησαν ἀθλίως. Ἡ νίκη αὕτη ἐνέπλησε τὸ ἔθνος ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἐπιθυμίας τοῦ πολέμου· ὁ Ἰωσήφ ἐγκατέλειψε τὴν Μαδρίτην, τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα ἀπεσύρθησαν πέραν τοῦ Ἐβροῦ καὶ ὅτε ὄλιγον μετὰ ταῦτα ἔφθασεν ἡ εἰδησις, ὅτι καὶ ἐν Πορτογαλίᾳ ἡναγκάσθησαν νὰ ὑποχωρήσωσιν οἱ Γάλλοι εἰς τοὺς ὑπὸ τὸν Οὐ.λ.έσ.λεϋ (ΟΥΕΛΛΙΓΓΤΩΝΑ), Μούρη καὶ ἄλλους στρατηγοὺς Ἀγγλους, καὶ ὅτι ἥθελον ὑποστῆ ὁμοίαν πρὸς τὸν στρατὸν τοῦ Δουπόρτου τύχην, ἀν αἱ Ἀγγλοι δὲν ἐσυγγροῦσυν εἰς τὰ στρατεύματα τοῦ Ἰουνώτου νὰ μεταβῶσιν ἐλεύθερως εἰς τὴν Γαλλίαν, συνομολογήσαντες κατεσπευσμένως τὴν ἐρ Κίντρα σύμβασιν (30. Αὔγ. 1808.), τότε τὰ πράγματα τῶν Γάλλων ἐφαίνοντο κατεστραμμένα ἐν τῇ Χερσονήσῳ τῶν Πυρηναίων.

§. 67. Τώρα δύως εἰσέβαλεν αὐτὸς ὁ Ναπολέων, ἡγούμενος ἴσχυροῦ στρατοῦ, εἰς τὴν Ἰσπανίαν. Τὰ δ' ἀγύμναστα στρατεύματα τῶν ἐπαναστατῶν, οἵτινες ἀνευ πολεμικοῦ σχεδίου ἐπορεύθησαν ἐνάντιον τοῦ μεγίστου τῶν ἐν μάχαις νικητῶν, ἡττήθησαν εἰς πολλὰς συμπλοκὰς, οὔτως ὥστε ὁ αὐτοκράτωρ μετὰ 4 ἥδη ἐβδομάδας ἡδυνήθη νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν Μαδρίτην, καὶ νὰ ἀποδώσῃ τὸν θρόνον εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ἰωσήφ (4. Δεκ. 1808.) Ἐν ᾧ δ' ὁ Ναπολέων καθίστα ἐν Μαδρίτῃ νέας δικταζεῖς, προσεπάθει δι' ἡπιότητος ἀμα καὶ ἀπειλῶν νὰ παρακινήσῃ τοὺς Ἰσπανοὺς εἰς ἀναγνώρισιν τοῦ Ἰωσήφ καὶ ἐστησεν αὐστηρὸν τιμωρίας δικαστήριον κατά τινων τῶν μάλιστα ἐνόχων (21. Δεκ.), οἱ στρατηγοὶ αὐτοῦ ὑπέστησαν αἰματηροὺς ἀγῶνας κατὰ τῶν συμμοριαρχῶν καὶ

Ἄγγλικῶν στρατῶν. Ἡ Σαραγώσσα ἐκυριεύθη μετ' ἀπελπιστικωτάτην ἀντίστασιν (« τὸ κοράσιον τῆς Σαραγώσσης »), καὶ ὁ τολμηρὸς ὑπέρμαχος τῆς πόλεως, Παλάφωξ, ἀπήχθη εἰς τὴν Γαλλίαν (20. Φεβρ. 1809.)· ὁ δὲ ἀνδρεῖος στρατηγὸς Μούρης ἐφονεύθη ἐν Κορσύνῃ (28. Ἰουλ.) κατὰ τὴν ἐπιβίβασιν τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ, καὶ ἀν ὁ Οὐέλλιγγτων ἔμεινε νικητὴς εἰς τὴν ἐν Ταλανέρᾳ μάχην (26. Ἰουλ. 1809.), οἱ Ἀγγλικοὶ δύως στρατοὶ περιωρίσθησαν ἐπὶ τινὰ χρόνον εἰς τὴν ὑπεράσπισιν τῆς Πορτογαλίας. Καὶ ἡ Σεντ.λ.λα δὲ προσέτε καὶ σύμπασα ἡ ἀνδαλουσία καὶ Γρανάδα περιῆλθον εἰς τὰς χεῖρας τῶν Γάλλων. Καὶ δύως ἡ Ἰσπανία ἀνωρθοῦτο μετ' ἐπιμονῆς. Ἡ ἑθρικὴ κυβέρνησις μετέθηκε τὴν ἔδραν αὐτῆς εἰς Γάδειρα, ἀτινα ἀνθίσταντο εἰς πάσας τὰς ἐφόδους, καὶ ὁ Ἰσπανὸς στρατάρχης Λαρομάρας, δυτις μαθὼν τὴν ἐπανάστασιν τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ἔφυγε μετὰ τῶν στρατευμάτων του ἀπὸ τῆς Δανιμαρκίας ἐπ' Ἀγγλικῶν πλόιων, εἰσήγαγε φύλασσας ἐνταῦθα εἰς τὸν μικρὸν τῶν δυίλων πόλεμον τάξιν καὶ σχέδιον. — "Οτε δὲ τὸ ἔτος 1809 ἐκάλεσεν ὁ νέος κατὰ τῆς Αὐστρίας πόλεμος τὸν αὐτοκράτορα μακρὰν τῆς Ἰσπανίας (§. 70.), κατέλιπεν ὅπιστα στρατὸν πολυάριθμον, συγκείμενον κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἐκ Γερμανῶν. Οὗτος δὲ ἐπολλαπλασιάσθη μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ἐκείνου εἰς 300 σχεδὸν χιλιάδας ἀνδρῶν, οἵτινες διῆλθον ὑπὸ τοὺς ἐμ.πειροτάτους στρατηγοὺς (Σοῦλτον, Μασσέραρ, Συζέτορ, Νέύρ, Σαΐν Κούρορ, Μαρμότιορ, Μακδονάλδηρ κ. ἄλ.), τὴν χερσόνησον καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, καὶ ἐπηνέζησαν τὴν δόξαν τῶν Γαλλικῶν ὅπλων. Ἀλλ' αἱ νίκαι ηὔζανον μόνον τὸ κατὰ τῶν Γάλλων μῆσος· ὁ μικρὸς πόλεμος προέβαινε καθ' ἐκάστην αἰματηρότερος ὑπὸ τολμηρούς ἀρχηγοὺς (Βαλλέστερον, Ἐμπεκίναδον, Μορέλλον, Ὁδοννέλον, Μίνχην, Μορένον), καὶ κατὰ τῶν δολοφονιῶν, εἰς τὰς ὄποιας παρώρμα τοὺς φιλεκδίκους Ἰσπανούς ἡ λύσσα καὶ θρησκομανία, οὐδεμίᾳ ἀνδρίᾳ ἥδύνατο νὰ προστατεύσῃ αὐτούς. Καὶ τὰ μέγιστα ἡρωϊκὰ κατορθώματα, ἀτινχ διεπράξαν οἱ μαχηταὶ τοῦ Ναπολέοντος ὑπὸ τῶν καύσονα τοῦ Ἰσπανικοῦ ἡλίου, ὅτε μὲν εἰς τὰ πεδία τῶν μυχῶν, ὅτε δὲ

κατά τὰς ἐπιπόνους διὰ τῶν ὁρέων καὶ φαράγγων πορείας, καὶ ἀλλοτε κατὰ τὰς πολιορκίας καὶ ἐφόδους (Βαλεγκά, Γαρόνα), δὲν ἡδυνήθησαν νὰ ἐπιφέρωσι τὴν ἕσυχον κατοχὴν τῆς χώρας. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ διεγράφη ἐν Γαδείροις ὑπὸ τῆς συρελείσεως τῷραν Κορτών ἡ ἐλευθερόφρων πολιτεία, ἣντις εἶναι γνωστὴ ὑπὸ τῷ ὄνομα ΣΥΝΤΑΓΜΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ ΔΩΔΕΚΑ, καὶ ἥτις ἔμελλε νὰ ἔξαφανίσῃ διὰ παντὸς ἐν Ἰσπανίᾳ τὴν ἀπεριόριστον βασιλείαν καὶ τὴν δύναμιν τῶν ἵερέων. Ἀλλ’ ἔνεκα τῆς ἐπιφέροντος τῶν κληρικῶν ἡ πολιτεία αὗτη ἔμεινε ξένη καὶ μισητὴ εἰς τὸν λαόν.

§ 68. Ἡ Ρωσικὴ ἐκστρατεία τοῦ 1812 ἦνάγκασε τὸν αὐτοκράτορα νὰ ἐλαττώσῃ τὸν Ἰσπανικὸν στρατόν. Τοῦτο δὲ ἐπωφελήθη ὁ Οὐέλιγγτων, ὅπως σισάλη εἰς τὴν Ἰσπανίαν μετὰ μεγάλης δυνάμεως σρατοῦ. Βοηθούμενοι δὲ ὑπὸ τῶν μικρῶν πολέμων τῶν συμμοριῶν, ὑπερίσχυαν μετ’ ὀλίγον οἱ Βρετανικοὶ στρατοὶ τῶν παντοιδεῖς πασχόντων ἐλλείψεις ἐχθρῶν. Ἡ τηθέντος δὲ ὑπὸ τοῦ Οὐέλιγγτῶνος τοῦ Μαρμοντίου ἐν Σαλιμάχα (« παρὰ τὰς Ἀραπίλας ») (22. Ιουλ. 1812), κατέλαβον οἱ Ἀγγλοι τὴν Μαδρίτην, καὶ ἀπεδίωξαν τὸν Γάλλον βασιλέα. Καὶ διετήρησαν μὲν εἰσέτι τὴν εὐτυχίαν τοῦ πολέμου σταθερὰν εἰς τὰς σημαίας αὐτῶν ὁ Συγγέτος (δούς τῆς Ἀλβουρέρας) καὶ Σούλτιος, ἀμφότεροι ἐπίσης ἀνδρεῖοι καὶ ἐπίσης φιλάρπαγοι, καὶ ὁ Ιωσήφ ἡδυνήθη νὰ λάθῃ μέλιν φορὰν ἀκόμη τὸν ἐν Μαδρίτῃ κλονιζόμενον αὐτοῦ θρόνον ἀλλ’ ἡ ἐκ τῆς Ῥωσσικῆς ἐκστρατείας προελθούσα τρομερὰ καταστροφὴ, παρακινήσασα καὶ τοὺς ἐν τῇ δυτικῇ χερσονήσῳ Γαλλικοὺς στρατοὺς νὰ ἐνδώσωσι, ἦνάγκασε τὸν Ιωσήφ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ Ἰσπανικὸν ἔδαφος. Μετὰ δὲ τὴν ἐν Βικτωρίᾳ νίκην (21. Ιουν. 1813.) ἡ κολούθησε μὲν ὁ Οὐέλλιγκτων τοὺς ἀναχωροῦντας πέραν τῶν Πυρηναίων, εὑρεν δύμας καὶ ἐπὶ τῆς Γαλλικῆς γῆς ἀνδρεῖον ἐχθρὸν, τὸν Σούλτιον. Ἀκόμη τὴν 10 Ἀπριλ. 1814, δτε οἱ σύμμαχοι ἐστρατοπέδευσαν ἥδη εἰς τὰ ἐν Παρισίοις Ήλύσια πεδία, ἀντέστη ὁ στρατάρχης ἐντίμως εἰς τὸν εἰσβάλοντα ἐχθρὸν ἐν Τολώσῃ, ἀν καὶ ἡναγκάσθη νὰ ἐγκαταλίπῃ τὸ πεδίον τῆς μάχης ἔνεκα τῆς ἀνωτέρας δυνάμεως τῶν ἐχθρῶν. Ἡ πτώσις τοῦ Να-

πολέοντος ἐπαγήγαγεν εἰς τὸν Ἰσπανικὸν Θρόνον τὸν Φερδίνανδον Ζ'.

§. 69. ΛΙΧΜΑΛΩΤΙΣΙΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ. Τὸ κατὰ τῶν Γάλλων μῆσος καὶ ἡ θρητικευτικὴ μηνία τῷ Ἰσπανῶν ὑπῆρξεν ἔργον τοῦ ἱερατεῖου· ὁ δὲ Ναπολέων ἤδύνατο νὰ διδαχθῇ ἐντεῦθεν, διοίαν δύναμιν ἀσκεῖ ἐπὶ τοῦ πνεύματος εὐπίστων ἀνθρώπων ἢ ὥπ' αὐτοῦ παραγγωρισθεῖσα θρητικά μετὰ τῶν ἐκ παλαιοῦ σεβαστῶν αὐτῆς διεκτάξεων· ἀλλ' ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτοῦ δὲν ἔθελε νὰ ἔχῃ ἴσχυν ἐπὶ τῆς ἐξουσίας του οὐδεὶς περιορισμός. "Οτε λοιπὸν ὁ Πάπας ἤρνθη νὰ κλείσῃ εἰς τὰ Ἀγγλικὰ πλοῖα τοὺς λιμένας τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κράτους, καὶ νὰ συνομολογήσῃ μετὰ τῆς Γαλλίας συμμαχίαν καὶ ἐπιμαχίαν, ἐᾶσαντισεν αὐτὸν κατὰ πρῶτον ὁ Ναπολέων πολυειδῶς, καὶ ἔπειτα ἤνωσε μέρη τινὰ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ἐπικρατείας μετὰ τοῦ βασιλεῖου Ἰταλίας. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔκαμψε παντάπατη τὸ φρόνημα τοῦ σταθεροῦ ἡγεμόνος τῆς ἐκκλησίας· ἀπεφάσισε δὲ μᾶλλον ἔνεκα τούτου, κατὰ τὸν δεύτερον πρὸς τὴν Αύτορίαν πόλεμον, νὰ προνοήσῃ μετὰ τῶν ἔχθρῶν τοῦ αὐτοκράτορος κατὰ τῆς ἀνωτέρας δυνάμεως τῆς Γαλλίας. Τότε δ' ἔγνωστοποίησεν ὁ Ναπολέων διὰ τινος ἐκ Σχαιμούργουνος ἐκδοθέντος δόγματος τὴν ΠΑΤΣΙΝ ΤΗΣ ΚΟΣΜΙΚΗΣ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΠΑ (27. Μαΐου 1809.), καὶ ὅτε ὁ ἄγ. πατὴρ παροργισθεὶς ἔνεκα τούτου ἐξεσφενδόνισε κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος τὸν κεραυνὸν τὸν ἀριθμέματος (10. Ιουν.), διέταξε νὰ ἀπαγάγωσιν αὐτὸν βιαίως ἐκ τῆς Ρώμης, ἐξώρισε τοὺς Καρδιναλίους, καὶ ἤνωσε τὸ ἐκκλησιαστικὸν κράτος μετὰ τῆς Γαλλικῆς ἐπικρατείας (6. Ιουλ.). Ὁ δὲ Πεῖος Ζ'. ἔγκειν εἰς διαφόρους πόλεις, μέχρις οὗ προσδιωρίσθη εἰς αὐτὸν τόπος διαμονῆς τὸ Φορτενεβίλ. Ἐπειδὴ δὲ ὃν αἰγμάλωτος, καὶ προσέτι ἐστερημένος τοῦ συνεδρίου τῶν καρδιναλίων, ἤρνετο ἐπιμόνως νὰ ἀναπληρώσῃ τὰς ἐρημωθείσας ἐπισκοπὰς ἢ νὰ ἐκδώσῃ ἐκκλησιαστικόν τη παράγγελμα, ἤναγκάσθη ὁ Ναπολέων νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὸν ἐκ νέου αὐθαιρέτως καὶ ιδιογνωμόνως. Τελευταῖον ὅμως παρεκκλήθη ὁ Πάπας κατ' ἀπροσύλακτον ὥσαν νὰ συγομολογήσῃ συνθήκην, ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Αλλὰ τὸ προσεχὲς ἥδη ἔτος ἐπήνεγκεν ἡ πορεία τῶν συμ-
βάντων τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ ἡγεμόνος τῆς ἐκκλησίας καὶ
τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κράτους.

5. Ὁ δεύτερος Αὐστριακὸς πόλεμος. "Οφερ.

Σχ. l.l. (1809).

§. 70. Τὸ ἐν Ἰταλίᾳ πολιτικὸν τόλμημα τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἡ ἐν Γερμανίᾳ ἐπαυξομένη αὔτοῦ ἐπιρροὴ διήγειραν τὸν φόβον τῆς Αὐστρίας. Διὸ τὸ μυστικοσυμβούλιον τῆς Βιέννης ἀπεράσπισε νὰ δοκιμάσῃ ἐκ νέου τὴν τύχην τοῦ πολέμου. Ὁ πόλεμος τοῦ Ἰσπανικοῦ λαοῦ, ἐνχυτίον τοῦ ὁποίου ὁ αὐτοκράτωρ ἦτον ἡναγκασμένος νὰ ἀπαχθοῇ σημαντικὰς μαχίμους δυνάμεις, ἡ γενινὴ δυσαρέσκεια διὰ τὸν φραγμὸν τοῦ ἑμπορίου, ὁ δὲ ἐν τῇ βορείᾳ Γερμανίᾳ μέγας ἀναβρασμὸς, πάντα ταῦτα ἐφαίνοντο σημαίνοντα, ὅτι ἐφθασε διὰ τὴν Αὐστρίαν ἡ εὐνοϊκὴ ὥρα γὰρ ἐπανακτήσῃ πάλιν τὴν ἀπολεσθεῖσαν δύναμιν, καὶ νὰ καταβάλῃ τὴν ξένην καταναγκαστικὴν κυριαρχίαν. Συνέστησαν θοιπὸν τὸ ὄρθιο στράτευμα, καὶ προσεπάθησαν νὰ ἔξεπνίσωσει τὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ τὴν φιλοπατρίαν δι᾽ ἔξεγερτικῶν κηρουγμάτων, παρεχόντων ὥραιας ὑποσχέσεις. Διωρίσθη δὲ πρωθυπουργὸς ὁ κόμης Σταδίων, εὐγενῆς δραστήριος καὶ μεγαλόφρων. Ἀλλ' ἡ γοητεία τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ὄνοματος ἦτον εἰσέτι πολὺ ἰσχυρά. Οἱ ἡγεμόνες τῆς συμμαχίας τοῦ Ρήγου ἐνίσχυσαν τὸν Γαλλικὸν στρατὸν μὲ τὰ ἀνδρεῖα αὐτῶν στρατεύματα, καὶ οἱ στρατιῶται τῆς μεσημβρινῆς Γερμανίας ἔχυσαν τὸ αἷμάτων χάριν ξένου δυνάστου εἰς τὸν ἐναντίον τῶν ὄμοφύλων αὐτῶν πολεμιστῶν ἀγῶνα. — Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1809 ἔστειλεν ἡ Αὐστρία τοὺς ὑπὸ τὴν ἀρχιστρατηγίαν τοῦ ΑΡΧΙΔΟΥΚΟΣ ΚΑΡΟΛΟΥ δικτελοῦντας στρατοὺς αὐτῆς νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν Βαυαρίαν καὶ Ἰταλίαν. Ἀλλ' αἱ πρώται ἥδη συμπλοκαὶ ἔκριναν τὴν τύχην τοῦ πολέμου. Βοηθούμενος ὑπὸ τῆς Βυρτεμβέργης, Βαυαρίας καὶ ἀλλών κρατῶν, ὕρμησεν ὁ Ναπολέων μετὰ σημαντικῆς δυνάμεως στρατοῦ κάτω πρὸς τὸν Δούναβιν, ἀπώθησε μετὰ πολλὰς ἐφεξῆς νικηφόρους μάχας (ἐτ Αβερσθέργη, Εμμηφόρθοι θήσασι) (Μεταφέροντο Ειποδευτικού Πολιτικής ἔχθρους

πέραν τοῦ Ἰννου, καὶ εἰσέδυτεν ἐκ δευτέρου εἰς τὰ ἐνδότατα τῶν Αὔστριακῶν στρατῶν. Τὴν 10. λοιπὸν Μαΐου ἔστη ὁ αὐτοκράτωρ πρὸ τῶν τειχῶν τῆς πρωτευούσης, εἰς τὴν ὥποιαν εἰσῆλασσε νικητὴς τὴν τρίτην ἡδη ἡμέραν. Κάτωθεν δὲ τῆς Βιέννης, εἰς τὴν παλαιὰν «*Μαργρέληη*» ὑπερεκσπίσθη ὑπὸ τοῦ ἀρχιδουκὸς Καρόλου ἡ ἀρκτώρ όχθη τοῦ Δουνάβεως, ὑπεράνω τοῦ ὄποιου ἥγον πολλαὶ γέφυραι. Ὅτε δ' οἱ Γαλλικοὶ στρατοὶ ἡθέλησαν ἡδη νὰ διαβῶσι τὸν ποταμὸν κατὰ τὸ ποταμόντον *Λοβαντάρ*, εὑρον εἰς τὴν διήμερον *ΜΑΧΗΝ ΤΗΣ ΑΣΠΕΡΝΗΣ ΚΑΙ ΕΣΣΑΙΓΓΕΝΗΣ* (21. 22. Μαΐου) τοιαύτην ἀντίστασιν, ὥστε ἡναγκάσθησαν νὰ ἀποστῶσι τοῦ σχεδίου αὐτῶν. Ἡ φονικὴ δ' αὕτη, καὶ τοι ἀναποφάσιστος, μάχη, καθ' ἣν ὑπὲρ τὰς 15 χιλιάδας Γάλλων πολεμιστῶν, ἐν οἷς κατὰ δ στρατάρχης *Λάννης*, ἐκάλυψαν τὸ πεδίον τῆς μάχης, διέσεισε κατὰ πρῶτον τὴν περὶ τοῦ ἀνικήτου τοῦ Ναπολέοντος δοξάσιν, καὶ ἐξήγειρε τὸ θάρρος τῶν καταδυναστευομένων λαῶν. Πρῶτον δ' ὅτε ἔφθασαν εἰς τὸν αὐτοκράτορα νέκι ἐπικουρίαι, καὶ ὁ *Εὐγένιος Βωαραλ* προσετέθη μετὰ τὴν Ἐραβ (Ἐρεβί) νικηφόρον συμπλοκὴν (14. Ιουν.). εἰς τὸν κύριον στρατὸν, διέη δ Γαλλικὸς στρατὸς ἐκ δευτέρου τὸν Δούναβιν (ταύτην ὅμως τὴν φορὰν μετὰ πλειοτέρχς ἐπιτυχίας), καὶ ἡνάγκασε τὸν ἀρχιδούκα νὰ υποχωρήσῃ μετὰ τὴν μεγάλην ἐν *ΒΑΓΡΑΜΙΩΝ ΜΑΧΗΝ* (5. 6. Ιουλ.). Ἡ ζημία ἦτο σχεδὸν ἵση εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη, καὶ ἦτο πρόδηλον, ὅτι οἱ Γάλλοι δὲν εἶχον πλέον τὴν προτέραν ἐν ταῖς μάχαις ὑπεροχήν. Διὸ μεγάλη ἀσυλλογιστία ἦτον, ὅτι ἡ Αὔστρια συνωμολόγησεν ἡδη μετά τινας ἡμέρας τὴν ἐν *Τσαράμφ αρακωχῆ* (12. Ιουλ.), δπως διαπραγματευθῆ περὶ νέας εἰρήνης.

§. 71. Ἡ ἀνακωχὴ αὕτη ὑπῆρξεν ὀλεθρία εἰς τοὺς ΤΥΡΟΛΟΥΣ. Οἱ μάχιμοι δηλ. κάτοικοι τῆς ὁρεινῆς ταύτης χώρας, ἐμμένοντες ἀείποτε πιστοὶ εἰς τὴν Αὔστριαν, ἡγέρθησαν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ πολέμου, δπως ἐλευθερωθῶσι πάλιν ἀπὸ τῆς ἐπαχθοῦς ἀρχῆς τῆς *Βαναράς*, εἰς τὴν ὅποιαν εἶχε περιέλθει ἡ Τυρολία εἰς τὴν ἐν Πρεσβούργῳ εἰρήνην. Οἱ δὲ διεγερτικοὶ λόγοι: *Φῆφιστοίηθησαν* ἐν τῷ *Εγκλήστην* δύναμιν ἐπὶ τῶν πέκνων,

τούτων τῶν ὁρέων, καὶ τὰ δολώματα καὶ αἱ ὑποσχέσεις τῆς Αὐστρίας ἐπέφερον γενικὴν ἐξέγερσιν. Πεποιθότες λοιπὸν εἰς τὴν βοήθειαν τῶν Αὐστριακῶν, ἔδραζαν οἱ Τυρολοὶ τὰ ἀρχαῖα αὐτῶν ὅπλα, καὶ ὁρμώμενοι ἀπὸ τῶν ὡρεινῶν ὑψώματων καὶ φαράγγων τῆς χώρας αὐτῶν, ὡς οἱ Ἰσπανοί, διεύθυνον τὰ βεβαιώς ἐπιτυγχάνοντα τυφέγια τῶν κατὰ τῶν Γάλλων καὶ Βουαρῶν, ὅπως χάριν τῶν παλαιῶν δικτάξεων τῶν πατέρων αὐτῶν ῥίψωσιν εἰς κινδύνον κτήματα καὶ αἷμα. Ἀρχηγὸς δ' αὐτῶν ἦταν ὁ Ἀνδρέας "ΟΦΕΡ, ἐπ' ἄμμου ξενοδόχος ἐν Πατσεϋρθέλῃ, ἀνὴρ μεγάλην χαίρων ὑπόληψιν παρὰ τοῖς συντοπίταις αὐτῷ, τοῦτο μὲν ἔνεκα τῆς σωματικῆς αἵτου ἴσχύος καὶ ἀνδρίας, τοῦτο δ' ἔνεκα τῆς εὐσεβείας του, φιλοπατρίας καὶ τοῦ ἐντιμοτάτου αἵτου ἄμμα καὶ σταθεροῦ χαρακτῆρος. Συνετώτεροι δὲ καὶ βαθύγονοί στεροί ἀγδρες, οἵος ὁ Ὁρμάϋρος, διστοριογράφος τῆς Τυρολίας καὶ τοῦ πολέμου τούτου, ἐπωφελήθησκαν τὴν ἐπὶ τοῦ λαοῦ ἐπιβρότην τοῦ Ὁφέρου, ὅπως διαδώσωτι τὴν ἀνταρτίκην καθ' ὅλην τὴν χώραν. Ἐκτὸς δὲ τοῦ Ὁφέρου, ψυχὴ τῆς ἐπαναστάσεως ἦτον ὁ ἴσχυρὸς καὶ πανούργος Σπεκκάχερος, « ὁ ἀνὴρ τοῦ 'Ριννίου ». Ὅθεν ἐξήρθη τρομερὸς ἀγώνος οἱ δὲ Βουαροὶ ἡναγκάσθησκαν νὰ καταλίπωσι τὴν Γερμανικὴν Τυρολίαν μετὰ τὴν ἐν Ἰσελθέργη αἰματηρὰν συμπλοκὴν, καὶ ὁ Ὁρμαϋρος ἔλαβε κατοχὴν τοῦ Ἰννσβρουκίου ὡς ἀρχῶν αὐτοκρατορικός. Ἡ δὲ ἐν Τσαΐμηρ ἀνακοχὴν παρῆγας μὲν ἀποθέρρυνσιν καὶ ἀναποφασιστικότητα μεταξὺ τῶν ἐπαναστατῶν, δὲ ἀγώνος ὅμως δὲν ἔλαβεν ἔνεκα τούτου τέλος. Ἄλλ' ὅτε ἡ συνομολόγησις τὴν EN BIENNHĘ (ἢ ἐν Σχαιμ-βρούννῳ) EIRHNEΣ, σμικρύναστα ἐκ δευτέρου τὸ Αὐστριακὸν κράτος κατὰ 2000 τετραγ. μίλ. καὶ τρία ἑκατομμύρια κατοίκων, ἀφήσεσσεν ἀπὸ τῶν Τυρολῶν πᾶσαν ἐλπίδα ἐπικουρίας, οἱ δὲ Βουαροὶ καὶ Γάλλοι εἰσέβαλον ἐκ τριῶν μερῶν μετ' ἐνισχυθείσης δυνάμεως στρατοῦ εἰς τὴν χώραν, τότε κατεβλήθη ἡ ἐπανάστασις. Καὶ τὸ μὲν Ἰννσβρουκιον ἐπεσε πάλιν εἰς τὴν ἐζουσίαν τῶν Βουαρῶν, ὃ δὲ Σπεκκάχερος καὶ ἄλλοι ἀρχηγοὶ ἐζήτησαν νὰ σωθῶσι φεύγοντες· ἀλλ' ὁ Ὁφερος διστις ἀποπλανηθεὶς ὑπὸ συμβουλῆς δολίας, εἶχεν ἀδράζει ἐκ γέου τὰ ὅπλα, ἀνεκαψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λύφθη (18. Φεβρ. 1810) εἰς τινα καλύζην, ὅπου διέμεινε κρυμμένος ἐπὶ 2 μῆνας μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ, καὶ ἐπυροβολήθη ἐρ Martová. Ἐπέθυνε δὲ μετ' ἀνδρίας ἥρωος, τιμώμενος μεγάλως ὑπὸ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. Ἡ δὲ Τυρολία διηρέθη εἰς τρία μέρη.

§ 72. Διαρκοῦντος τοῦ δευτέρου Αὐστριακοῦ πολέμου, ἔγειναν εἰς διαφόρους χώρας τῆς Γερμανίας ἀπόπειραι, νὰ ἀποτινάξωσι τὸν ζένον ζυγόν. Ἐν Κουρέσσῃ προσεπάθησεν ὁ συνταγματάρχης Δαιρεμύλεργης νὰ κρημνίσῃ ἐπανιστάμενος τὸν βασιλέα τῆς Βεστφαλίας. Ἡ δὲ ἀποτυχία τῆς πράξεως ταύτης δὲν ἐτρόμαξε τὸν ἀνδρεῖον ταγματάρχην Σχίλλ, ὅπως μὴ ἀποτολμήσῃ ὅμοιόν τι ἐν Πρωσίᾳ. "Οθεν μεθ' ὅμιλου τολμηρῶν ἐθελοντῶν ἥλπισεν ὅτι ἡθελε δυνηθῇ νὰ διεγίρῃ τὰ βόρεια τῆς Γερμανίας κατὰ τῆς κατανγκαστικῆς ζενοκρατίας. Ἀλλ' ὁ ἀπὸ τοῦ ισχυροῦ ἐν μάχαις αὐτοκράτορος φόβος ἐκράτησε τὸν βραχίονα τοῦ λαοῦ. Καταδιωχθεὶς δὲ ὑπὸ τοῦ ἔχθροῦ, ἐρρίφθη ὁ Σχίλλ εἰς τὸ ὄχυρὸν Στρατοῦρδον (31. Μαΐου 1809.), σκοπῶν νὰ ἐπιβιβασθῇ ἐκεῖθεν πρὸς τὴν Αγγλίαν. Ἀλλ' ἐπέπεσε κατά τινα τρικυμίαν μετὰ τῶν πλείστων τῶν ὀπλαδέλφων αὐτοῦ ὑπὸ τὰ ξίφη ἔχθρικῶν ἵππεων, ἐνῷ οἱ λοιποὶ ἐπέσαν αἰχμάλωτοι· μετὰ δὲ τοῦτο οἱ ἀξιωματικοὶ, νέοι κατωτέρω τῶν 30 ἑτῶν, ἐπυροβολήθησαν ἐν Ούεσλιψ καὶ Βρουγεζίγη, οἱ δὲ κοινοὶ στρατιῶται ἀπήγθησαν εἰς τὰ κάτεργα τῆς Γαλλίας. — Εύτυχέστερος ὑπῆρξεν ὁ δούκς τῆς Βρουγεζίγης Γουλιέλμος, ὁ ἡρωϊκὸς υἱὸς τοῦ στρατάρχου. Μετὰ τοῦ « μαύρου αὐτοῦ στίρους » εἶχε μὲν ἐκστρατεύσει πρὸς βοήθειαν τῶν Αὐστριακῶν, ἀλλὰ δὲν ἐδέχθη τὴν ἐν Τσαύμφῳ ἀγκυράκην, διότι μετεχειρίσθησκεν αὐτὸν ὡς στρατηγὸν τῆς Αὐστρίας μόνον, καὶ οὐχὶ ὡς αὐτεξάρτητον ἡγεμόνα κράτους, καὶ διέδυσε μετ' ἀπιστεύτου τόλμους δι' ἔχθρικῶν χωρῶν καὶ στρατῶν μέχρι τῆς Βορείου Θαλάσσης, ὅθεν ἐσώθη μετὰ τῶν συνοδοιπόρων αὐτοῦ εἰς τὴν Αγγλίαν. « Ἄνδρεῖος πολεμιστὴς εἶναι, » λέγεται ὅτι ἀνεψώνησεν ὁ Ναπολέων, ὅτε ἤκουσε τὴν ριψοκίνδυνον πρᾶξιν τοῦ « ἀνικήτου Οὐέλφου ». Καὶ ἡ παρὰ τοῦ ἐκ Ναουμβούργου δὲ γεανίου Στάπτης ἐπιχειρη-ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Θεῖσα φονικὴ κατὰ τοῦ Ναπολέοντος ἀπόπειρα ἐν Σχαιμέρούννῳ (12. Οκτ. 1809) ἀνήγγειλε τὸν μέγαν ἀναθρασμὸν τῶν πνευμάτων. Συλληφθεὶς δῆμος ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ 'Ράππ, καὶ ὅμολογήσας τὴν πρόθεσιν αὐτοῦ, ἀπήθη εἰς Θάνατον. — Καὶ ἦσαν μὲν αἱ ἐπιχειρήσεις τοῦ Σχίλλ καὶ Διοριζμέργη παράτολμοι: καὶ ἀφρονες, ἦσαν δῆμος σημαντικαὶ ὡς ἀποδεικνύουσαι τὰ ἐν τῷ λαῷ ἐπικρατοῦντα φρονήματα καὶ τὴν ἐκ νέου ἀφυπνισθεῖσαν φιλοπατρίαν. Τὰ φρονήματα δὲ ταῦτα ἐτράφησαν μάλιστα καὶ ἀνεπτύθησαν ἐν Πρωστίᾳ. Μετὰ τὰς δύστυχεις δηλ. ἡμέρας τῆς Ἱένης καὶ τοῦ Τιλσιτίου εἶχον ἀναλάβει ἐνταῦθα τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων ἄνδρες φιλοπάτριδες, ἐκβαλόντες ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ συμβουλίου τοὺς ἀχαρακτηρίστους ἔκεινους τοῦ δρέχαίου Πρωστικοῦ κόρματος. Ο δὲ μεγαλόφρων Βαρῶνος ΣΤΕΪΝΟΣ προσεπάθησε νὰ προκρίγη τὴν τάξιν τῶν πολιτῶν καὶ χωρικῶν, εἰσχγαγών φιλελεύθερον διάταξιν τῷ πόλεωρ, καταστήσας εἰς πάντας δυνατὴν τὴν ἀπόκτησιν ἴδιοκτησίας, καὶ περιορίσας τὰ ἀρχαῖα μεσαιωνικὰ δικαιώματα τῶν τάξεων. Ο ΣΧΑΡΝΟΡΣΤΙΟΣ ἀνέπλαστος καὶ ὁλοκληρίκην τὰ στρατιωτικά· ἀντὶ δὲ τῶν στρατολογημένων στρατευμάτων ἔλαβε χώραν τὸ καθῆκον τοῦ γενικοῦ ἐφοπλισμοῦ, καὶ ἔξυπνοις οὐρανοῖς προσειτῶν τῶν ἀξιωματικῶν βαθμῶν καὶ καταργηθεισῶν τῶν ἀξιωματικῶν ποινῶν. Καὶ εἶδε μὲν ὁ βασιλεὺς ἔχατὸν ἡνάγκασμένον νὰ ἀπομακρύνῃ μετά τινα χρόνον τοὺς φιλοπάτριδας συμβούλους, ὅτε τὸ ἔξουσιαστικὸν παράγγελμα τοῦ Ναπολέοντος προέγραψε τὸν « ὀνομαζόμενον λίθον (Σταῦ) » ἄνδρα, καὶ ἡνάγκασεν αὐτὸν οὕτω νὰ ζητήσῃ ἀσφαλὲς καταφύγιον ἐν Ρωσίᾳ· ἀλλὰ τὰ ἕργα αὐτοῦ ἔμειναν, καὶ ἀπετέλεσαν τὸ θυμόλιον πολιτείας ἐλευθέρας, βάσιν ἐργάστης τὴν ἰστητα τῷ δικαιωμάτων. Ο δὲ διάδοχος τοῦ Στεΐνου, ὁ συνετός καγκελλάριος τοῦ κράτους Ἀρδεμέργης, ἐνήργησεν ὅσον ἦτο δυνατὸν κατὰ τὰ αὐτὰ ἀξιώματα, καὶ ὁ δεσμὸς τῆς ἀρετῆς, εἰς τὸν ὄποιον ἀνηκον οἱ εὐγενέστατοι ἄνδρες τῆς χώρας, ἢ τούλαγιστον διέκειντο πρὸς αὐτὸν εὐνοϊκῶς, καθὼς καὶ τὸ ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

νεωστὶ ἐγκαθιδρυθὲν πανεπιστήμιον τὸῦ Βερολίνου (1809) καὶ ὅις « λόγοι » τοῦ Φιλίθεον « εἰς τὸ Γερμανικὸν ἔθνος » ἐξῆπνισαν καὶ ὑπέθαλψαν τὰ φρονήματα τῆς φιλοπατρίας καὶ τὴν πρὸς τὴν ἐλευθερίαν ἀγάπην εἴς τε τὸν λαὸν καὶ τὴν πρὸς τὰ βελτίω μετὰ δραστηριότητος τείνουσαν νεολαίαν.

§. 73. Ἡ Γαλλικὴ αὐτοκρατορία εἰς τὸν κο. λογῶν αὐτῆς. Μετὰ τὴν ἐν Βιέννη σιρήνην ὁ Ναπολέων εὑρίσκετο εἰς τὸν κολορῶνα τῆς δυνάμεως αὐτοῦ καὶ τοῦ μεγέθους. Μόνος δὲ ὁ στοχασμὸς, διτὶ δὲν εἶχεν ἴδιαν τοις κληρονόμον, ἐθεσάνιζεν αὐτόν. « Οθεν ἐχωρίσθη ἀπὸ τῆς Ἰωσεφίνης, προρχισθεὶς λάθος τι τυπικὸν γενόμενον κατὰ τὴν σύζευξιν, καὶ ἐνυμφεύθη τὴν *Mariar Aouïcar*, θυγατέρα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Αὐστρίας (15. Δεκ. 1809). Τὴν πρώτην λοιπὸν Ἀπριλίου 1810 ἐπανηγύρισε τὸν μετὰ τῆς « θυγατρὸς τῶν Καισάρων » γάμον αὐτοῦ, καθ' ὃν 5 βασιλισσαὶ ἔφερον τὸ σύρμα (τὴν οὐρὰν τοῦ φορέματος), καὶ ἀνεπτύχθη ἀνήκουστος πυλυτέλεια. Ἄλλος δὲ πυρκαϊὰ κατὰ τὸν χορὸν, ὃν ἔδωκεν ὁ πρέσβυς τῆς τῆς Αὐστρίας, πρίγκηψ *Σερβαρτσεμβέργη*, πρὸς τιμὴν τῶν νεονύμφων, καὶ καθ' ὃν ἀπωλέσθη ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ εἰς τὰς φλόγας, ἐνομίσθη οἰωνὸς προαγγέλλων συμφοράς. « Οτε δέ » διατάσσεται τὸ ἐπόμενον ἔτος υἱὸν (20. Μαρτίου 1811), δοτὶς ἔλαθε τὴν πομπώδη ἐπωνυμίαν τοῦ « βασιλέως τῆς Ῥώμης », ἐφαίνετο διτὶ ἡ εὔτυχία αὐτοῦ ἦτο τελεία, καὶ διτὶ ἀπερασίσθη τὸ μέλλον τῆς Γαλλίας. Ἄλλος δὲ ὑπεροφράνεια καὶ φιλαρχία ὥθουν αὐτὸν ἀπὸ βιαίου εἰς βίαιον βῆμα· αἱ ἐνώσεις, οἱ χωρισμοὶ καὶ αἱ ἀνταλλαγαὶ τῶν χωρῶν καὶ τημάτων τῶν ἐπικρατειῶν δὲν ἐλάμβανον τέλος· διτὶ δὲ ἔκτιζεν ὁ ἵσχυρὸς σῆμερον, τοῦτο ἀνέτρεπεν αὔριον ὁ ἴδιος· δινεκά διψονε τὸ ἐν ἔτος, τοῦτον ἐταπείνενε τὸ ἄλλο. « Ο δέ » ἡ πειρωτικὸς ἀποκλεισμὸς ἐγίνετο καθ' ἐκάστην αὐστηρότερος πρὸς ἀπελπισίαν τῶν βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν τάξεων. « Οτε δέ » ὁ βασιλεὺς τῆς *Ollandias Aouδοβίκος* ἀντέστη εἰς τοῦτο, καὶ παρεχώρησεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀνακουφίσεις τιγάς, διατάσσεται ἀδελφός του ἐφέρθη πρὸς αὐτὸν τοσοῦτον ἀστόργως καὶ ψήγματα ὡς τέ παντας τὸν θρόνον· μετὰ δὲ τοῦτο

ό Ναπολέων ήρωσε τὸ βασίλειον τῆς Ὀλλαρδίας μετὰ τῆς Γαλλίας (9. Ιουλ. 1810). Ὁλίγους δὲ μῆνας μετὰ ταῦτα προσέθηκεν εἰς τὴν Γαλλικὴν αὐτοκρατορίκην καὶ τὰς Ἀνσεπτικὰς πόλεις Ἀμβούργον, Βρέμην, Λυβέκκην, ἔτι δὲ τὸ δουκάτον τοῦ Ὀλδεμβούργου καὶ ἄλλας μεταξὺ τοῦ Ῥήγου καὶ Ἀλεξιος καιρένας ἐπικρατείας χωρῶν· οὕτως ὥστε ἡρχεν ὅλης τῆς παραλίας τῆς Βορείου Θαλάσσης καὶ ἡρίθμει 130 νομούς. Ἀνυψώθη δὲ τὸ Ἀμβούργον εἰς πρωτεύουσαν τοῦ νέου κύκλου τῆς κυβερνήσεως, καὶ διωρίσθη ἀρχῶν αὐτοῦ ὁ τραχὺς Δαβούστης. Ἀλλὰ μετὰ τῆς εἰς τὸ ἑζωτερικὸν μεγεθύνσεως ἐπηγένετο καὶ ἡ εἰς τὸ ἑσωτερικὸν δουλοσύνη. Τρομερὰ πολιτικὴ ἀστυνομία κατέθλιψε τὰ τελευταῖα λείψαντα τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἡπεῖλει πάντας ὑποπτον μετὰ καταδιώξεων καὶ φυλακίσεων. Αὐθαίρεσιν δὲ, ἐμπάθεια καὶ δεσποτικὴ θέλησις, κατέλαβον τὸν τόπον τῶν δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ· περιορισμὸς τοῦ ἐμπορίου, φορολογικαὶ καταπιέσεις καὶ στρατολογίαι ἦσαν τὰ βάρη τῶν γύλων χωρῶν· δεινὸν τοῦ πολέμου, εἰσπράξεις καὶ ἐνστρατοπεδεύσεις αἱ ταλαιπωρίαι τῶν ἔχθρικῶν λαῶν.

6. Ὁ κατὰ τῆς Ρωσσίας πόλεμος (1812).

§. 74. Η μέχρι τῶν παρακλίων τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης ἔκτασις τοῦ Γαλλικοῦ κράτους, καθ' ἣν ὁ δούς τοῦ Ὀλδεμβούργου, στενὸς συγγενῆς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ οἴκου τῆς Ρωσσίας, ἐστερήθη τῆς χώρας αὐτοῦ, διέλυσε τελείως τὴν μεταξὺ Ἀλεξάνδρου καὶ Ναπολέοντος φιλίαν, ψυχρανθεῖσχν ἡδη ἀπὸ τῆς μεγεθύνσεως τοῦ δουκάτου τῆς Βαρσοβίας ἐν τῇ εἰρήνῃ τῆς Βιέννης. Η δὲ δυσμένεια αὕτη, δηλωθεῖσα πρῶτον εἰς τὴν ἐμπαθῆ γλῶσσαν τῶν Διπλωματῶν καὶ εἰς τὰ ἀρθρά τῶν ἐφημερίδων, ἐπηγένθη ὅτε ἡ Ρωσσικὴ κυβερνητικὴ ἐγνωστοποίησε νέον δασμολόγιον, ἐπιβαρύνον τὴν εἰσαγωγὴν τῶν Γαλλικῶν ἐμπορευμάτων. Ἀμφότεραι δὲ αἱ δυνάμεις ἑζωπλασθησαν εἰς βίαιον ἄγωνα. Καὶ ὁ μὲν αὐτοκράτωρ τῆς Ρωσσίας συνωμολόγησε διὰ τῆς μεσιτείας τῶν Ἀγγλῶν εἰρήνην μετὰ τῶν Τούρκων, καὶ εἶλκυσε πρὸς τὸ μέρος αὐτοῦ τὸν Βεοραδόττην τῆς Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Σουνδίας, τὸν δποῖον εἶχε προσβάλει πικρότατα ὁ Ναπολέων· ὁ δὲ αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων συνεμάχησε μετὰ τῆς Πρωσσίας καὶ Αὐστρίας, καὶ ἀπήγτησεν οὕτω στρατιωτικὸς δυνάμεις ἀξέις λόγου. Ἡ δὲ Θρασεία αἰτησις τοῦ Ἀλεξάνδρου, ὅτι αἱ Γαλλικαὶ φρουραὶ ἐπρεπε νὴ ἐγκαταλείψωσι πάραυτα τὴν Πομερανίαν καὶ Πρωσσίαν, ἐπήνεγκε τὸ κήρυγμα τοῦ πολέμου.

§. 75. Τὸν Μάιον ἐνεργανίσθη ὁ Ναπολέων μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ ἐν Δρέσδῃ, ὅπου παρευρέθησαν οἱ ἡγεμόνες τῆς Ῥηνικῆς ὄμοσπονδίας, ὡς καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσσίας, ὅπως προσφέρωσι τὰ σεβάσματα αὐτῶν εἰς τὸν ἴσχυρὸν, ὅστις ἐκάλεσε νῦν εἰς τὰ ὅπλα κατὰ τῆς Πρωσσίας τὴν ἡμίσειαν Εὐρώπην. Διατρίψας δὲ δύο ἡμέρας εἰς τὴν λαμπρὰν συνέλευσιν τῶν ἡγεμόνων, ἐσπευσεν ὁ Ναπολέων πρὸς τὸν περὶ τὸ ἥμισυ ἐκατομμύριον ἴσχυρὸν αὐτοῦ στρατὸν, ὅστις εἶχε τοποθετηθῆ σποραδικῶς μεταξὺ Βιστούλας καὶ Νειμένου μετὰ πλειοτέρων τῶν 1000 κανονίων καὶ 20,000 σκευοφόρων ἀμάξῶν. Καὶ ἡ μὲν ἀριστερὰ πτέρυξ, συγκειμένη κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἐκ Πρώσσων καὶ Πολωνῶν ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Μακδονάλδη, παρηκολούθει τὴν ἀκτὴν τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης· ἡ δὲ δεξιὰ, ἦν ἀπετέλει ὁ ὑπὸ τοῦ Σχερτσεμβέργη στρατηγούμενος ἐπικουρικὸς τῶν Αὐστριακῶν στρατῶν μετά τίνος Γαλλικῆς καὶ Σαξονικῆς μοίρας στρατιωτῶν ὑπὸ τὸν Ρεγιέρον, ἵστατο εἰς τὴν κάτω καμπήν ἀντικρὺ τοῦ μεσημβρινοῦ στρατοῦ τῶν Ρώσσων· ὁ δὲ κύριος στρατὸς, τοῦ ὅποίου ἐστρατήγει αὐτὸς ὁ Ναπολέων, καὶ ὑπὸ αὐτὸν οἱ μάλιστα ἔξησκημένοι στρατηγοὶ τῆς σχολῆς αὐτοῦ, διέβη τὸν Ιούνιον τὸν Νείμενον καὶ εἰσέβαλεν εἰς τὴν Βιλνα (28. Ιουνίου — 16. Ιουλίου 1812). Ἡ ἐμφάνισις τῶν Γάλλων ἐνεπόλησεν εἰς τοὺς Πολωνοὺς μεγάλης ἐλπίδας καὶ πολεμικὸν ἐνθουσιασμόν. Ἡ δὲ διαιτα τῆς Βαρσοβίας ἐγνωστοποίησε τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ βασιλείου τῆς Πολωνίας, καὶ ἀπεφάσισε τὴν σύστασιν γενικῆς ὄμοσπονδίας. Ἀλλ' αἱ ἀγακινήσεις τοῦ λαοῦ δὲν ἔρεσκον εἰς τὸν Ναπολέοντα· ἀπηγόρευσε τὴν πανδημεὶ στρατολογίαν, καὶ κατέστειλε τὸν ἐνθουσιασμὸν κηρύξας, ὅτι ἔνεκα τῆς Αὐστρίας δὲν ἡδύνατο νὰ συγκατανεύῃ εἰς Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τὴν ἀποκετάσασιν τῆς Πολωνικῆς δημοκρατίας καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν ἔκτασιν.³ Εν τούτοις Πολωνοὶ μαχηταὶ ἡγωνίσθησαν ὑπὸ τὸν Πονιατόβουκην καὶ ἄλλους ἀρχηγοὺς μετὰ τῆς συνήθους αὐτῶν ἀνδρίας ὑπὸ τοὺς ἀετοὺς τοῦ Ναπολέοντος, καὶ ὁ Πολωνικὸς λαὸς ἐβοήθει παντὶ σθένει τὰ ξένα στρατιώματα, ἀτινα μετέβησαν γῦν ἔνεκα τρομερῶν βροχῶν ἀπὸ τῆς Βίλνας εἰς Βιτέψκιον. Μόσχα δὲ, «ἡ καρδία τῆς Ρωσσίας» ἦτον ὁ σκοπὸς τον Ναπολέοντος ἀλλὰ μετ' ὀλίγον παρετήρησεν ὅποιον ισχυρὸν σύμμαχον εἶχον οἱ Ρῶσσοι τὴν φύσιν τῆς χώρας αὐτῶν. Αἱ ὁδοὶ ἦσαν ἀδιαβάτοι, ἡ σιταγωγία διεκόπη. ἡ δὲ πτωχὴ καὶ κακῶς καλλιεργημένη χώρα ὀλίγας παρεῖχε ζωτιροφίας· ἀρρώσταις δ' ἥλατταν τὸν ἀριθμὸν τῶν πολεμιστῶν, καὶ ἐπλήρουν τὰ νεφοκομεῖα.

§. 76. Οἱ στρατηγοὶ τῆς Ρωσσίας *Βαρκλάϋ Δὲ Τολλὶ* καὶ *Βαγρατίων* ἀπέφευγον μάχην μέλλουσαν νὰ ἐπιφέρῃ κρίσιν, καὶ εἰλκυον ἀδιαλείπτως τὸν αὐτοκράτορα βαθύτερον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας. Εν ΣΜΟΛΕΝΣΚΙΑΙ δὲ συνέθη ὁ πρῶτος ἀγῶν (17. Αὔγ.)· ἀλλ' ἀφοῦ ἐπολέμησαν ὅλην τὴν ἡμέραν ἀναποφασίστως, κατέλιπον οἱ Ρῶσσοι διὰ γυντὸς τὴν εἰς πυρκαϊὰν ἀναφίεσσαν πόλιν. Τὴν δ' ἐπαύριον οἱ Γάλλοι εὗρον πυρὸν αἴμασθαψῆ καὶ σκεπασμένην ὑπὸ πτωμάτων. Εν Σμολενσκίᾳ σκνευροτήθη πολεμικὸν συμβούλιον· ἀλλ' ὅσον πολλαὶ ψῆφοι καὶ ἀν ἐκηρύχθησαν ἐναντίον τῆς ἐξακολουθίσεως τῆς ἐκστρατείας, ὁ Ναπολέων ἐπέμενεν εἰς τὴν ἐκπόρθησιν τῆς Μόσχας, ὅπου ἐσκόπει νὰ διαχειμάσῃ καὶ ἀναγκάσῃ τὸν Ἀλέξανδρον νὰ συνομολογήσῃ εἰρήνην. Καὶ ἐθορύσουν μὲν οἱ Ρῶσσοι διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ πολεμεῖν κατὰ τοῦ Βαλκλάϋ, ὡς ποτὲ οἱ Ρωμαῖοι διὰ τὴν βραδύτητα τοῦ Φαβίου, ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος διώρισε τότε ἔνεκα τούτου πρῶτον ἀρχηγὸν τὸν στρατηγὸν ΚΟΥΤΟΖΩΦ, ὃστις ὡς ἐγγάριος ἦτο πλησιέστερος εἰς τὸν λαὸν, καὶ ἡγαπᾶτο πολὺ παρὰ τῶν κοινῶν Ρώσσων ἔνεκα τῆς ἀγάπης αὐτοῦ πρὸς τὰ θρησκευτικὰ καὶ τὰ ἀρχαῖα Ρωσσικὰ ἦθον καὶ ἔθιμα. — Η ἀγία πόλις Μόσχα μετὰ τῶν ἀναριθμήτων αὐτῆς πύργων καὶ τῶν κεχρύσωμένων θόλων ἦτον ἀδύνατον νὰ ἀφεθῇ παρὰ τοῦ Κουτούζωφ νὰ πε-

ριέλθη εἰς τὰς χεῖρας τῶν Γάλλων, ἐκτὸς ἀν Ηθελε νὰ ἀπολέσῃ παντελῶς τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ. Ἐσταμάτησε λοιπὸν, καὶ ἐπίνεγκεν οὕτω τὴν φονικὴν ΕΝ ΒΟΡΟΔΙΝΩΙ ΤΩΙ ΠΑΡΑ ΤΟΝ ΜΟΣΚΟΥΑΝ ΜΑΧΗΝ (7. Σεπτ.), καθ' ἣν ἔμειναν μὲν οἱ Γάλλοι κύριοι τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἀλλ' ἡναγκάσθησαν νὰ ἀφήσωσι τοὺς Ῥώσους νὰ ἀποχωρήσωσιν ἐν τάξει. Ἰπέρ τὰς 70,000 δὲ νεκρῶν καὶ πληγωμένων ἐσκέπασαν τὸ πεδίον τῆς μάχης· ὁ δὲ Νεῦ, «ὁ πρίγκηψ τοῦ Μοσκούα» ἦτον δ ἥρως τῆς ἡμέρας. Τὴν 14 Σεπτ. εἰσῆλθον οἱ Γάλλοι εἰς τὴν Μόσχαν. Οἱ εὐγενεῖς καὶ οἱ εὔποροι πολῖται εἶχον ἐγκαταλίπει τὴν πόλιν. Καὶ ἥδη μὲν κατὰ τὴν εἰσέλασιν εἶχε καταλάθει τοὺς στρατιώτας ἐκπληκτικὸς φόβος, ὅτε εἶδον νὰ περιφέρηται εἰς τὰς ὄδους σύγκλυς μάνον ὅχλος· ἀλλὰ τίς δύναται νὰ περιγράψῃ τὴν ἐκπληξιν αὐτῶν, ὅτε ἡ τετραήμερος ΠΥΡΚΑΪΑ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ, αὐξηθεῖσα ἔνεκα τῆς ἐλλείψεως σθεστηρίων σκευῶν εἰς πέλαγος φλογῶν, ἀπετέφρωσε τὰ ἐννέα δέκατα τῆς ἐκ ζύλων φυκοδομημένης πόλεως μετά τοῦ παλαιοῦ ἀνακτόρου τῶν Τσάρων (*Κρεμλίνου*), τὸ δποῖον εἶχεν ἐκλέξει ὁ Ναπολέων εἰς κατοικίαν αὐτοῦ. Ὁ φρούρωρχος τῆς Μόσχας *Pοστογγήτος* εἶχε διατάξει ἀνευ ἐντολῆς τοῦ αὐτοκράτορος τὴν ἐκπληκτικὴν ταύτην πρᾶξιν, ὅπως στερήσῃ τὸν μέγαν στρατὸν τῶν χειμερινῶν αὐτοῦ στρατοπέδων, καὶ ἀναγκάσῃ αὐτὸν εἰς καταστρεπτικὴν ὑποχώρησιν. Λησμονήσαντες δὲ πᾶσαν πειθαρχίαν καὶ τάξιν, ἐφρίψθησαν οἱ στρατιῶται εἰς τὰς πυρπολουμένας οἰκίας, ὅπως κορέσσωσι τὴν φιλαρπαγίαν αὐτῶν καὶ τὰ πάθη.

§. 77. Ἐκ πάντων λοιπὸν ἐφαίνετο προδῆλως, ὅτι οἱ Ῥώσοι διεξῆγον πόλεμον ἐξαφανιστικὸν, καὶ ὅμως ἐτυφλώθη ὁ Ναπολέων τοσοῦτον ἀκατανοήτως, ὥστε διὰ τῆς πανούργως ὑποτρεφομένης περὶ εἰρήνης ἐλπίδος νὰ ἀπατηθῇ καὶ μηκύνῃ τὴν ἐν Μόσχᾳ διατριβὴν του εἰς 34 ἡμέρας, χωρὶς νὰ θέλῃ νὰ ἐννοήσῃ, ὅτι ὁ Κουτούζωφ προσεπάθει νὰ κρατήσῃ αὐτὸν μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ χειμῶνος, ὅπως ἡ δριμύτης τοῦ ψύχους ἐξαφανίσῃ ἐν τῇ ἐπιστροφῇ τοὺς κακῶς ἐνδεμύμένους καὶ μεγίστας ἐλλείψεις πάσχοντας στρατιώτας. Ἀργὰ δὲ τὸν Ὁκτώβριον

ἐπεχειρήθη τέλος ἡ πολυδάκρυτος ΥΠΟΧΩΡΗΣΙΣ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ, ἥτις δὲν ἔχει ὁμοίαν αὐτῆς εἰς τὴν ιστορίαν ώς πρὸς τὰ δεινοπαθημάτα τοῦ πολέμου. Τὸ κατ' ἀρχὰς σχέδιον τοῦ νὰ ἐκστρατεύσωσιν ἐναντίον τοῦ Καλουγᾶ ἔπαισεν ἡ ἐν ΜΑΛΩΝ ΙΑΡΟΣΛΑΒΕΤΣΙΩΝ τρομερὰ μάχη (24. Ὁκτ.), καὶ ἐπεχειρήθη ἡ ἐπὶ τοῦ νεκροσκεπάστου πεδίου τῆς μάχης πορεία ἀπὸ τοῦ Βοροδίνου εἰς τὴν Σμολενσκίαν. Τὸν Νοέμβριον ἡ ψυχρότης ἀνέβη εἰς τὸν 18 βαθμοὺς, καὶ ἐφθασε μετέπειτα εἰς τὸν 27. Τίς ἥθελε δυνηθῆ νὰ περιγράψῃ πάντα τὰ δεινὰ, τοὺς ἄγῶνας καὶ τὰς ταλαιπωρίας, δι' ᾧ ἡ ἐξολοθρεύση κατὰ μικρὸν ὁ μέγας στρατὸς κατὰ τὸν δριμὺν, χειμῶνα; Πεῖνα, ψῦχος καὶ κόπος ἐπροξένησαν μεγαλητέρας καταστροφὰς ἢ αἱ σφαῖραι τῶν Ρώσων καὶ αἱ λόγχαι τῶν Κοζάκων. Ἡτο τρομακτικὸν θέαμα νὰ βλέπῃ τις κειμένους εἰς τὴν λεωφόρον χιλιάδας ἀποθανόντων ὑπὸ λιμοῦ ἢ παγωμένιων πολεμιστῶν, καὶ παρ' αὐτοὺς εἰς τὰς ἐρήμους, ὑπὸ χιόνος καὶ πάγου κεκαλυμμένας στέππας, ἀλλαχοῦ μὲν ἵππους πεσμένους, ἀλλαχοῦ δὲ ἀπερδιμυρένα ὅπλα καὶ πολύτιμα λάφυρα. Ο δὲ Κουτούζωφ, διτις εἰς προκήρυξίν τινα ἀπέδωκε τὴν πυρκαϊκὴν τῆς Μόσχας εἰς τὸν Γάλλους, ὅπως ἐκριπίσῃ ἔτι μᾶλλον εἰς τὸν λαὸν τὸ κατ' αὐτὸν μῆσος, δὲν ἔλειπεν ἀπὸ τὰ πλάγια τῶν ἔχθρῶν, καὶ ἡνάγκαζεν αὐτοὺς νὰ μάχωνται εἰς τὸν βῆμα. Ὅτε δὲ περὶ τὰ μέσα τοῦ Νοεμβρίου ἐφθασαν εἰς τὴν Σμολενσκίαν, ὁ στρατὸς μόλις ἥριθμει εἰσέτι περὶ τὰς 40,000 ἀξιομάχων στρατιωτῶν ὑπὲρ τὰς 30 δὲ χιλιάδας ἀπόλων, ὑστερούντων ἀπὸ τοῦ στρατεύματος, ἡκολούθουν ἀνευ πειθαρχίας, τάξεως καὶ διοικήσεως τὰ ἔχη τῶν προπορευομένων, εἰκὼν τῆς ταλαιπωρίας καὶ τοῦ φόβου. Καὶ ὅμως ἐδώ πρῶτον ἤρχισεν ἡ μεγίστη ἀθλιότης· διότι ἔνεκα πλημμυρεοῦς διατάξεως δὲν εὑρέθη ἐν Σμολενσκίᾳ ἡ περιμενομένη κομιδὴ τῶν ὅπλων, ἐνδυμάτων καὶ ζωτροφιῶν, καὶ οἱ ἔχθροι, ἐνισχυθέντες κατὰ τὸν ἀριθμὸν, ἀπέφραττον τὴν ὁδὸν εἰς τοὺς πορευομένους. Ἡρώς δὲ τῆς ὑποχωρήσεως ἦτον ὁ Νέϋ, ὁ ἀρχηγὸς τῆς ὀπισθοφυλακῆς, ὁ « ἀνδρειότατος τῶν ἀνδρειών ». Ἡ δ' ἐν καιρῷ νυκτὸς διὰ τοῦ κατεψυγμένου μὲν, ἀλλ' ἐν μέρει τέτην-Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μένου Δανάπεριος, δικήσασις ὑπῆρχε μία τῶν τολμηροτάτων πόλεμικῶν πράξεων, δσιν μυημονεύει ἡ ιστορία τοῦ κόσμου. Τὴν δὲ 25. Νοεμ. ἔφθασεν ὁ στρατὸς εἰς τὸν αἰωνίως ἀξιομνημόνευτον ποταμὸν *Βερεζίναν*. Πρὸ τῶν ὄφθαλμῶν τοῦ ἐχθροῦ κοῦ στρατοῦ κατερρίφθησαν δύω γέφυραι, καὶ διέβησαν μὲν τὰ μικρὰ λειψανα, ἀτινα διετηροῦντο εἰσέτι ἐν τάξει, ὑπ' ἀναριθμήτους κινδύνους, ἀλλὰ περὶ τὰς 18 χιλιάδας τῶν ὑστερούντων ἀπὸ τοῦ στρατεύματος, μὴ προφάσαντες ἀρκετὰ ἐγκατρώς, ἔπεισαν εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Ἀδύνατον ἦτο νὰ λογαριάσῃ τὶς πόσοι ἐπνίγησαν εἰς τὰ κατεψυγμένα κύματα τοῦ ποταμοῦ, μεταξὺ τῶν πλακῶν τοῦ κρυστάλλου, ἢ πόσοι κατεπατήθησαν καὶ συνεθλίφθησαν κατὰ τὸν τρομερὸν τοῦτον ἀθισμόν. Μετὰ τὴν *ΛΙΑΒΑΣΙΝ ΤΟΥ ΒΕΡΕΖΙΝΑ* (26—29 Νοεμβ.) ὁ Ναπολέων εἶχεν εἰσέτι 8,000 ἀξιομάχους στρατιώτας. Ὁ Νεῦ ἦτον ὁ τελευταῖος ἀνὴρ τῆς ὀπισθοφυλακῆς. Ἡ ἡμέσεια Εύρωπη εἶχε τέκνα νὰ θρηνήσῃ. Τὴν δὲ 3. Δεκεμβρίου ἔξεδωκεν ὁ Ναπολέων τὸ περίφημον 29. *δελτίον*, τὸ ὃποῖον ἔφερεν εἰς τοὺς ἀνυπομόνως, ἔνεκα τῆς ἀφ' ίκανῶν μηνῶν ἐλλείψεως τῶν εἰδίσεων, περιμένοντας λαοὺς τὴν ἀγγελίαν, ὅτι ὁ μὲν αὐτοκράτωρ ἦτον ὑγιῆς, ὁ μέγας δῆμος στρατὸς εἶχεν ἐξολοθρευθῆ. Δύω δ' ἡμέρας μετὰ ταῦτα παρέδωκε τὴν ἀρχιστρατηγίαν εἰς τὸν Μυράτην καὶ ἔσπευσε πρὸς τοὺς Παρισίους, ὅπως διατάξῃ νέους ἔξοπλισμούς.

Δ'. Κατάλυσις τῆς Γαλλικῆς αὐτοκρατορίας καὶ ἰδρυσις νέων καθεστώτων.

1. Ὁ ὑπὲρ ἐλευθερίας πόλεμος τῶν *Γερμανῶν*
καὶ πτῶσις τοῦ Ναπολέοντος.

§. 78. Ἡ λεγομένη ἀπόφανσις τοῦ Ταλλεύρανδου, ὅτι ἡ *Πωσισικὴ ἐκστρατεία* ἥθελεν εἰσθαι ἡ «ἀρχὴ τοῦ τέλους», ἀπεδείχθη μετ' ὀλίγον ἀλιθής. Καὶ ἀνεπλήρωσε μὲν πάλιν τὰ ἐν τῷ Γαλλικῷ στρατῷ διαλείμματα καταθλιπτικὴ στρατολογία, ἀλλ' ἡ περὶ τοῦ ἀνικήτου τοῦ Ναπολέοντος πίστις εἶχεν ἐκλείψει, καὶ οἱ νεαροί, ἐκ νέων καὶ ἀγυρμάστων στρατιωτῶν σχηματισθέντες στρατοί, ἀντετάχθησαν εἰς ἐχθρὸν

ἐνθουσιῶντα πρὸς μεγαλουγήματα, τοῦτο μὲν ἐκ τῆς κατορθωθείσης νίκης, τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ νεωτερί αἴρυπνασθέντος αἰσθήματος τῆς φιλοπατρίας. Ἡδη τὴν 30. Δεκ. δύποτε τὸν Μακδονάλδην εἰς τὴν πάρκαλιαν τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης εὑρισκόμενος στρατηγὸς τῆς Πρωσίας, Τόρκης, εἶχε συνομολογήσει μετὰ τοῦ στρατηγοῦ τῆς Ρωσίας Δεΐζιτς σύμβασιν, καὶ ἀποστῆ μετὰ τῶν στρατευμάτων αὐτοῦ παντός περαιτέρῳ ἀγώνος. Καὶ ἀπεδοκιμάσθη μὲν ἡ πρᾶξις αὕτη ἐν Βερολίνῳ δημοσίᾳ, ἀλλ' ἡ εἰς Βρεσλαύιαν πορεία τοῦ βασιλέως, ἔνθα συνηθροίσθησαν περὶ αὐτὸν πολλοὶ φιλοπάτριδες ἄνδρες, ἵτο τὸ πρῶτον πρὸς τὴν μετὰ τῆς Ρωσίας συμμαχίαν βῆμα, ἥτις ἔλαβεν ἥδη χώραν τὸν Φεβρουάριον τῇ δραστικῇ συνεργίᾳ τοῦ Στεντρου (1813). Ἡ ἀκαταλόγιστος κάκωσις τῆς Πρωσίας εἶχε διεγείρει εἰς τὸ ἔθνος τοιαύτην ὁργὴν ἐναντίον τῆς καταναγκαστικῆς ἀρχῆς τοῦ ζένου, ώστε τὸ πρὸς ἑθελούσιον ὄπλισμὸν «ΚΗΡΥΓΜΑ» τοῦ βασιλέως «ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΑΟΝ ΜΟΥ» (Φεβρ. 3) παρήγαγεν ἀπίστευτον ἐπιθυμίαν τοῦ πολέμου. Οἱ ἐνθουσιασμὸς κατέλαβεν ἀπάσας τὰς τάξεις καὶ ἡλικίας. Νεανίαι καὶ ἄνδρες παρήγιναν τὰς συνήθεις αὐτῶν ἀσχολίας καὶ τοὺς κόλπους τῶν φιλτράτων, ὅπως ἀφιερώσωσι τὰς δυνάμεις αὐτῶν εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος. Μάθηται καὶ διδάσκαλοι κατέλιπον τὰς αἰθουσας τῶν ἀκροάσεων, ὑπάλληλοι τὰς θέσεις αὐτῶν, νέοι εὐγενεῖς τὰ οἰκήματα τῶν γονέων, ἔλαθον ὄπλον καὶ σάκκον, καὶ ἐτάχθησαν ὡς κοινοὶ πολεμισταὶ εἰς τὴν αὐτὴν πρὸς τὸν ἐκ τοῦ ἐργαστηρίου ἐξελθόντα χειρώνακτα καὶ τὸν πρὸς τὸ ξίφος τὸ ἔρωτρον ἀνταλλάξαντα γεωργόν. Τὸ τάγμα τοῦ σιδηροῦ σταυροῦ (συσταθὲν 10 Μαρτ.), ἵτο κέντρον εἰς τοὺς ἀνδρεῖους· καὶ τὸ κηρυγμα τοῦ Καλλογη (25. Μαρτ.), τὸ δόπιον ἔθετε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ δικαιώματα, τὴν ἐλευθερίαν καὶ ἀνεξαρτησίαν πάντων τῶν λαῶν καὶ πολιτειῶν, ἐνέπλησε χριστῶν ἐλπίδων πάντας τοὺς φιλοπάτριδας καὶ φιλελευθέρους ἄνδρας.

§ 79. Οἱ συμμαχήσαντες μονάρχαι προσεπάθησαν νὰ ἔλανσωσι πρὸς τὸ μέρος αὐτῶν τὸν «βασιλέα τῆς Σαξονίας». Ἀλλ' ὁ Φρεδερίκος Λύγοντος ἀντέστη εἰς τὴν πρόκλησιν ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ταύτην. Εύγνωμοσύνη διὰ τὰ ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος δοθέντας τοσαῦτα δείγματα χάριτος καὶ ἐμπιστοσύνης, καὶ φόβος, ἀπὸ τῆς ὄργης τοῦ ἴσχυροῦ, συνεῖχον αὐτὸν στερεῶς εἰς τὴν μετὰ τοῦ Γάλλου αὐτοκράτορος συμμαχίαν. Ἐταξεὶ λοιπὸν ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ « μεγάλου αὐτοῦ συμμάχου » τὴν χώραν του, τὰ φρούριά του καὶ τὰ στρατεύματά του· διὸ καὶ ἔγεινεν ἡ Σαξονία τὸ θέατρον τοῦ πολέμου. — Εἰς τὰς πρώτας ἐν Λυκένῃ (ἢ μεγάλῃ Γαιρσχέρῃ 2. Μαΐου) καὶ ἐν Βαουκένῃ μάχας (20. Μαΐου) ἔμειναν μὲν οἱ Γάλλοι κύριοι τοῦ πεδίου τῆς μάχης, καὶ ἀπέδιωξαν τοὺς ἔχθροὺς αὐτῶν μέχρι τοῦ Ὀδέρα, ἀλλ’ ἡ ἡρωϊκὴ ἀνδρία τῶν νέων μαχητῶν τῆς Γερμανίας, οἵτινες ἀντέτατον θαρρότεροις τὰ στήθη αὐτῶν εἰς τὰς ἔχθρικὰς σφαίρας, ἀπέδειξεν εἰς τὸν ἔχθρον, ὅτι ἀλλο πνεῦμα ἡ τὸ ἐν Ιένη παρ' αὐτοῦ γνωσθὲν, ἦλθεν ἐπὶ τοὺς Πρώσους. Ἐν Λυκένῃ ἔλαβεν ὁ Στρατόρεστρος πληγὴν θανάσιμον. Ἐπωφελήθη ὅμως εἰσέτι τὰς τελευταίας αὐτοῦ δυνάμεις, ὅπως ἀποδημήσῃς κατορθώσῃ τὴν προσχώρησιν τῆς Αὔστριας. Ἀλλὰ τότε κατέλαβεν ὁ θάνατος τὸν κεκμηκότα καὶ ἀσθενῆ ἐν Πράγῃ (28. Ιουν.). — Μεταξὺ τῶν χιλιάδων, αἵτινες ἐκάλυψαν εἰς ἀμφοτέρας τὰς συγκρούσεις τὰ πεδία τῶν μαχῶν, εὑρίσκοντο ὁ Βεσσαρίος καὶ Δυρώκ. Οἱ δὲ θάνατος τοῦ τελευταίου, τὸν ὅποιον ὁ Ναπολέων ἤγάπα καὶ ἐτίμα ὑπὲρ πάντας ἔνεκα τοῦ ἀξιαγαπήτου αὐτοῦ, τῆς πίστεώς του καὶ προθυμίας, ἐλύπησε τὰ μέγιστα τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γαλλίας. Πρώτην φορὰν ἐφάγη ὅτι ὑπήρχετο εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ σκοτεινὴ προαίσθησις περὶ τῶν περιπτειῶν τοῦ βίου. Ἀλλ’ ὑπερηφανία καὶ ὑψηλοφροσύνη ἀφήρετασαν αὐτόν. Εἰς μάτην προσεπάθησεν ἡ Αὔστρια, κατὰ τὸ διάστημα βραχυρυχροίου τινὸς ἀκακωχῆς, νὰ μεσιτεύσῃ πρὸς εἰρήνην εἰς τὴν ἐν Πράγῃ σύνοδον (12. Ιουλ.). ἐπιμόνιως ἤρνετο ὁ Ναπολέων πᾶσαν παραχώρησιν τῶν κατακτηθεισῶν χωρῶν. Τοῦτο δ' εἶχεν ἀποτέλεσμα τὴν παῦσιν τῆς ἀκακωχῆς καὶ τὴν κήρυξιν τοῦ πολέμου τῆς Αὔστριας πρὸς τὴν Γαλλίαν (12. Αὐγ.). Καὶ ἐδέσμευσε μὲν εἰσέτι μίαν φορὰν ὁ Ναπολέων τὴν τύχην τοῦ πολέμου εἰς τοὺς ἀετοὺς αὐτοῦ κατὰ τὴν Δρέσδη μάχην (26. 27. Αὐγ.), καὶ ἐπέ-

ζησεν εις τὸν θρίαμβον τοῦ νὰ ἴδῃ ἀποκομιζόμενον μετὰ θανατίμου πληγῆς τὸν ἔχθρὸν αὐτοῦ Μορὼ, τὸν δόποιον εἶχε προσκαλέσει ὁ Ἀλέξανδρος ἐκ τῆς Ἀμερικῆς διὰ τῆς μεσιτείας τοῦ Βεργαδόττη, ἀλλ' οἱ καρποὶ τῆς ἐν Δρέσδῃ νίκης κατεστράφησαν· 1) διὰ τοῦ συγχρόνου ἐν ΚΑΤΣΒΑΧΙΩΝ (Βαλστάττη = πεδίῳ μάχης) τῆς Σιλεσίας ἀγῶνος τοῦ Β.λυχέρου κατὰ τοῦ Μακδονάλδη (26. Αύγ.), ἀγών, δστις παρέσχεν εἰς τὸν « στρατάρχην ·Εμπρόδες » τὸν τίτλον τοῦ « ἡγεμόνος τοῦ Πεδίου τῆς Μάχης »· 2) διὰ τῆς περικυκλώσεως καὶ αἰχμαλωτίσεως τοῦ Γάλλου στρατηγοῦ Βαρδάμημη μεθ' ὅλου αὐτοῦ τοῦ στρατοῦ εἰς τὴν ἐν ΚΟΥΛΑΜΙΑΙ πεισματώδη μάχην, καταστροφὴν, τῆς δόποις αιτίᾳ ὑπῆρξεν ἡ ὑπὸ τοῦ Κλείστου τολμηρὰ τῶν ὑγᾶν τῆς Νολλενδόρφης διάβασις, καὶ ἡ σταθερὰ ἀνδρία τῆς Ῥωστικῆς σωματοφύλακῆς ὑπὸ τὸν Όστερμάννορ (29. 30. Αύγ.), καὶ 3) διὰ τῶν λαμπρῶν πολεμικῶν κατορθωμάτων τοῦ Πρωστικοῦ καὶ Σουηδικοῦ στρατοῦ ὑπὸ τὸν Βόλωφ ἐν Μεγάλῃ Βεερένη (23. Αύγ.) καὶ Δεερρεβίτσοφ (6. Σεπτ. 1813), ἀτινα ἐμπόδισαν τὴν ὑπὸ τῶν στραταρχῶν Οὐδιρώτου καὶ Νεύ ἀλωσιν τοῦ Βερολίνου. Ὁλίγας δ' ἔδομάδας μετὰ ταῦτα ἐπηκολούθησεν ἡ ἔνωσις τοῦ Σιλεσικοῦ στρατοῦ μετὰ τῆς Βορείου στρατιᾶς, ἀφοῦ ὁ κόμης Ὑδρηκης ἐξεῖσθασε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τοῦ ἔχθροῦ τὴν διὰ τοῦ Ἀλβιος τολμηρὰν διάβασιν, καὶ ἀπεκόμισεν ἐκεῖθεν ἄθλον τὴν ἐνδοξὸν ἐν Βαρτεμβούργῳ νίκην (3. Ὁκτ.).

§. 80. Τὸ δὲ φινιόπωρον μόλις ἦτο πλέον ἀμφίβολος ἡ ἔκβασις τοῦ μεγάλου ἀγῶνος· οἱ ἡγεμόνες τῆς Ῥηνικῆς δροσονδίας ἀπέστησαν κατὰ μικρὸν ἀπὸ τοῦ Ναπολέοντος, καὶ προσετέθησαν εἰς τὸ μέρος τῶν συμμάχων. Οὕτως ἡ Βαναρά συνομολογήσασα μετὰ τῆς Αύστριας τὴν ἐν Ρείδῳ συνθήκην (8. Ὁκτ.). Τὸν δ' Ὁκτώβριον συνηντήθησαν οἱ στρατοὶ εἰς τὴν μεγάλην πεδιάδα τῆς Λειψίας· οἱ Αὐστριακοὶ ὑπὸ τὸν ἡγεμόνα τῆς Σχβαρτσεμβέργης, εἰς τὰς χειρας τοῦ δόποιου ἔκειτο ἡ διεύθυνσις τοῦ ὅλου, οἱ Ῥώσσοι ὑπὸ τὸν Βαρκλάϊ, Βέρριγσερ κ. ἄλ., οἱ Πρᾶσσοι ὑπὸ τὸν Β.λύχερον καὶ οἱ Σουηδοὶ ὑπὸ τὸν Βεργαδόττην. Ἡ πολεμικὴ δύναμις τῶν συμμάχων

Ο ΓΠΕΡ ΕΛΕΥ. ΠΟΛΕΜ. Τ. ΓΕΡ. Κ. ΠΤΩΣΙΣ Τ. ΝΑΠΟΛ. 133

(300,000 ἀνδρῶν) ἦτον ἀνωτέρα τοῦ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ναπολέοντας ἀρχηγουμένου στρατοῦ καθ' 100 περίπου χιλιάδας. Εἰς μάτην ἀνέπτυξεν ὁ αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων, εἰς τὸν δόποντὸν τοσάκις περίστη ὁ θεὸς τῶν μαχῶν, τὰ μεγάλα αὐτοῦ πλεονεκτήματα εἰς μάτην ἐνέτεινκεν τὰς δυνάμεις αὐτῶν οἱ ἐπισημότατοι στρατηγοὶ τῆς σχολῆς αὐτοῦ, Νεύ, Μυράτης, Ὀγερώ, Μακδονάλδης, ὁ Πολωνὸς Ποριατόβσκης κ. ἄλ. πλ. ἡ ἐν ΛΕΙΨΙΑ καὶ τοῖς πλησίον αὐτῆς χωρίοις ΤΡΙΗΜΕΡΟΣ ΜΑΧΗΤΩΝ ΔΑΩΝ (16. 17. 18. Ὁκτ.) ὑπῆρξεν ὁ τάφος τῆς Γαλλικῆς αὐτοκρατορίας. Μετ' ἀμετρού δὲ ἀπώλειαν ἀνθρώπων ἐγκατέλειψεν ὁ Ναπολέων τὴν πρωτίαν τῆς 19. Ὁκτωβρίου τὴν πόλιν, ἥτις ἐκυριεύθη πάραντα ὑπὸ τῶν συμμάχων. Ἡ δὲ λίαν κατεσπευσμένη διάρρηξις τῆς γερύρας τοῦ Ἐλστέρου παρέδωκεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν νικητῶν 12,000 ἀξιομάχων πολεμιστῶν, χωρὶς τοῦ μεγάλου ἀριθμοῦ τῶν ἀσθενῶν καὶ τραυματισμένων, οἵτινες στερούμενοι περιποιήσεως καὶ νοσοκομίας ὑπέστησαν δεινὰ ἀνέκραστα. Οἱ δὲ κατὰ τὴν μάχην στρατάρχης ἀναγορευθεὶς Ποριατόβσκης εὗρε τὸν θάνατον εἰς τὰ κύματα. Καταδιωκόμενοι δ' ὑπὸ τῶν ἔχθρῶν, διέβησαν ἥδη οἱ Γάλλοι μὲ βῆμα ταχὺ τὸ Ἑρφοῦρτον, διευθυνόμενοι πρὸς τὸν Ῥήνον. Καὶ παρενέβαλε μὲν ἐμπόδια εἰς τὸν δρόμον αὐτῶν ἐν Ἀραιϊΐ μετὰ Βιωτρῶν καὶ Αὔστριακῶν ὁ Βρέδης, ἀλλ' ἔδωκεν οὕτως ἀφορμὴν εἰς τὸν κ θυήσκοντα λέοντα πὰ δεῖη ἀκόμη μίαν φορὰν τὰ πολεμικὰ αὐτοῦ πλεονεκτήματα. Ἡ ἐν τῇ μάχῃ τῆς Ἀραιϊΐ (30. 31. Ὁκτ.) κατὰ τοῦ τραυματίου Βρέδη κατορθωθεῖσα γίνη ἤνοιξεν εἰς τὰ λείψανα τοῦ Γαλλικοῦ στρατοῦ τὸν διὰ τῆς Φραγκφούρτης πρὸς τὸν Ῥήνον δρόμον. Ἀλλ' οἱ δυστυχεῖς ἔφερον πάντες εἰς τὰ στήθη αὐτῶν τὸ σπέρμα θανατίμων ἀρρώστιῶν, καὶ πρὶν ἔτι τελειώσῃ τὸ ἔτος ἀπέθανε τὸ ἥμισυ αὐτῶν εἰς ὑπερπλησμένα νοσοκομεῖα. Νῦν δ' ἐπηκολούθησαν ἐν ταχυτάτῃ διαδοχῇ ἡ κατάλυσις τοῦ βασιλείου τῆς Βεστφαλίας, ἡ ἐπιστροφὴ εἰς τὰ κράτη αὐτῶν τοῦ ἐκλεκτορος τῆς Ἐσσης καὶ τῶν δουκῶν τῆς Βρουνσβίης καὶ τοῦ Ὀλδεμβούργου, ἡ σύλληψις τοῦ βασιλέωφοισι δῆκεν από τοῦ πτούστου Ἐκπατεύεται Πολιτείης ὁμο-

σπονδίας. Ὁ Δαλβέρδης παρητήθη ἀπὸ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ δουκάτου Φραγκφούρτου· ἡ δὲ Βυρτεμβέργη, Βάδη καὶ Ἐσσεν Δαχουστάδη, συνομολόγησαν συνθήκας μετὰ τῆς Αύστριας, καὶ ἔταξαν τὰ στρατεύματα αὐτῶν ὑπὸ τὰς σημαίας τῶν συμμάχων. Μόνον δ' ἐν Λαμβούργῳ ἐξησφαλίσθησαν εἰσέπι οἱ Γάλλοι ὑπὸ τὸν τραχὺν Δαβούστορ μέχρι τοῦ Μαΐου τοῦ 1814, καὶ ἔπρεψαν τρομεράς καταπιέσεις καὶ εἰσπράξεις. Ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Δαριμασκίας ἐτημωρήθη ἐνεκαὶ τῆς πρὸς τὸν Ναπολέοντα εύνοίας αὐτοῦ στερηθεὶς τὴν Νοσθεγίαν, ἥτις περιήλθεν εἰς τὴν Σουηδίαν διὰ τῆς ἐν Κευλέρῳ εἰρήνης (14. Ιαν. 1814). Ὅμοια πρὸς ταῦτα συνέβησαν ἐν Ἰταλίᾳ. Ὁ ἀντιβασιλεὺς Εὐγέριος κατέλιπε μετ' ἀνδρεῖον ἀγῶνα τὰς ώραιας πεδιάδας τοῦ Πάδου εἰς τοὺς Αὐστριακοὺς, καὶ ἀνεγάρησε πρὸς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ ἐν Βκυρίᾳ. Εἰς τὴν Τοσκάραν ἐπέστρεψεν ὁ μέγας δούκας Φερδινάρδος, καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν κράτος ἔλαβε πάλιν τὸν βαρείας ὑποστάντα δοκιμασίας πάπαν Πέτρον Ζ'. Μόνη δ' ἡ Νεάπολις ἔμεινεν ἐπ' ὅλην γον εἰσέπι χρόνον εἰς τὴν ἑζουσίαν τοῦ ιππάρχου Μυράτη, ὅστις διενεγκθεὶς πρὸς τὸν κηδεστὴν αὐτοῦ, εἶχε προστεθῆ ἐις τὴν Αὐστρίαν.

§. 81. Ἐν Φραγκφούρτῃ συνεκρίτησαν οἱ συμμαχοῦντες μονάρχαι μετὰ τῶν ὑπουργῶν αὐτῶν καὶ στρατηγῶν συμβούλιον, διώρισαν ἐπὶ τῶν κατακτηθεισῶν χωρῶν προσωρινὴν κεντρικὴν διοίκησιν διευθύνοντος τοῦ Στείρου, καὶ ἐπρότειναν πάλιν εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γαλλίας εἰρήνην, ἀν ηθελεν ἀρκεσθῆ εἰς τὴν μέχρι τοῦ ποταμοῦ Ρήγου ἐκτεινομένην Γαλλίαν. Ὄτε δικιασθεὶς στρατολογίας ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος ἀπαρτισθέντες μεγάλοι στρατοὶ ἔπεισαν τὰς συμμαχούσας δυνάμεις, ὅτι ὁ ἔχθρος αὐτῶν ἦθελε νὰ δοκιμάσῃ ἐκ δευτέρου τὴν τύχην τῶν μαχῶν, τότε ἀπερασίσθη ἡ διάβασις τοῦ Ρήγου. Τὴν νύκτα λοιπὸν τοῦ νέου ἔτους (1. Ιαν. 1814) διέβη ὁ Βλύχερος μεταξὺ Μαγχεύμου καὶ Κοιλενίας (Κονγρουεντίχες) εἰς διαφόρους τόπους μετὰ τοῦ Σιλεσικοῦ στρατοῦ τὸν Γερμανικὸν ποταμὸν, ἐνῷ ὁ Σχερτσεμβέργης ἐπορεύετο μεταξὺ τοῦ κυρίου στρατοῦ οἰκιστικῆς Πολιτικῆς πρὸς

τὴν νοτιοανατολικὴν Γαλλίαν, καὶ δεύτερος Πρωσσικὸς στρατὸς ἡλευθέρωσεν ὑπὸ τὸν Βύλωρ τὴν Ολλανδίαν, καὶ ἐνήργησε τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ κατὰ κληρονομίας ἐπίργον εἰς τὰ κράτη αὐτοῦ. Εἰς δὲ τὴν Καμπκνίαν συνῆλθον οἱ στρατοὶ τοῦ Βλυχέρου καὶ Σχερτσεμβέργη, καὶ ἐκέρδησαν τὴν ἐν Βριέλῃ (Λαροθιέρη) μάχην (1. Φεβρ.). Ἐπειδὴ δικαῖος ἡ δυσκολία τοῦ σιτισμοῦ κατέστησεν ἀναγκαῖον δεῖτερον χωρισμὸν τῶν δύο στρατῶν, πορευθέντος τοῦ μὲν Σχερτσεμβέργη πρὸς τὸν Σηκουάναν, τοῦ δὲ Βλυχέρου κατὰ μῆκος τοῦ Ματρώνα, ἐπέτυχεν ὁ αὐτοκράτωρ τῶν Γάλλων, τοῦ δποίου τὰ στρατηγικὰ πλεονεκτήματα ἡκτινοθόλησαν πάλιν εἰς τὴν πλήρη αὐτῶν λάμψιν, ἐπέτυχε, λέγω, νὰ νικήσῃ τὸν Σιλεσικὸν στρατὸν εἰς πολλὰς συμπλοκὰς (ἐν Μορτμύρατῃ, Σατώ Θιερέζ), καὶ νὰ ἀναγκάσῃ αὐτὸν εἰς ὑπογόρησιν (10 — 14 Φεβρ.). Ἐπειτα δ' ὅρμησεν αἰφνιδίως καὶ κατὰ τοῦ κυρίου στρατοῦ, καὶ ἀπεδίωξε καὶ τοῦτον πρὸς τὰς Τρούχες διὰ τῆς ἐν Μορτερῷ νίκης (18. Φεβρ.). Τὰ συμβάντα δὲ ταῦτα ἐπροξένησαν εἰς τοὺς συμμάχους τοιχύτην ἐντύπωσιν, ὃτε κατὰ τὰς ἐν Σατυλλῶρι ἐπιχειρηθείσας νέκες περὶ εἰρήνης διαπραγματεύσεις, δὲν ἦθελεν εἰσθαι δύτικολον εἰς τὸν αὐτοκράτορα νὰ διατηρήσῃ τὸν Γαλλικὸν θρόνον, ἀν τοῦτο εἰς τὰς ἀπαιτήσεις ἐπιλοίπους κατακτημένας χώρας. Ἐπειδὴ δικαῖος εἰς πᾶσαν εὐνοϊκὴν στροφὴν τῶν πραγμάτων ἐπήγειρε τὰς ἀπαιτήσεις αὐτοῦ, δὲν ἀπένειμεν εἰς τὸν ἀπεσταλμένον αὐτοῦ Κωλαιρχούρτ εἰμὴ περιωρισμένην πληρεῖσιστητα, καὶ ἐδυσκόλυνε τὰς διαπραγματεύσεις διὰ ἐκγῆσεων ἀμφιθόλων καὶ ἀορίστων, διὰ τοῦτο ἡ συνθηκολόγησις ἔδραδυνε τοσοῦτον, μέχρις οὗ κατώρθωσεν δὲ Βλυχέρος, ὁ ἀδιαλλακτος ἐχθρὸς τοῦ Ναπολέοντος, νὰ ὑπερισχύσῃ ἐν Κραδίνῃ (7. Μαρτ.) καὶ Λαώρ (9.) τῶν ἐξεσθίσιμένων Γαλλικῶν στρατευμάτων. Νῦν δὲ διεκόπησαν αἱ διαπραγματεύσεις, καὶ ἀπεφασίσθη ἡ ἐκθρόνισις τοῦ Ναπολέοντος, ἡτις ἀπητεῖτο ἐπιμονωτατα παρὰ τῆς Ἀγγλίας (20. Μαρτ.). Η δ' ἐν Ἀρκισφῷ τῷ ἐρ "Ωβη (21) συμπλοκὴ ἐπεισε μετ' ὄλιγον τὸν αὐτοκράτορα, διτι δὴ λαττωμένος αὐτοῦ ψήφιστοι θηλκε από το Ινσιτούσθ Εκπαιδεύτικῆς Πόλιτικῆς κατορ-

Οώση τίποτε ἐναντίον τῶν ἰσχυροτάτων τάξεων τῶν ἔχθρῶν, καὶ ἡ πεποίθησις αὕτη κατέστησεν αὐτὸν ἀγκυρόφασιστον. Ἐν ᾧ δ' οἱ σύμμαχοι ὅρμηται πρὸς τοὺς Παρισίους, καὶ ἡ παρουσία αὐτοῦ ἦτο τὰ μέγιστα ἀναγκαῖα εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἔξωθεν τὸν καιρὸν αὐτοῦ εἰς τολμηρὰς μὲν, ἀλλ' ἀνωφελεῖς πορείας· ὁ δ' ἡρωϊκὸς ἀγῶνας χιλιάδων τινος τῆς ἔθνοφυλακῆς ἐν Φέρῃ Χαμπεροῦῃ (25. Μαρτ.) ὑπῆρχεν ἡ τελευταία δήλωσις τῆς ἔθνετος δυνάμεως. Ολίγας δ' ἡμέρας μετὰ ταῦτα ἐκυρίευσαν οἱ ἔχθρικοι στρατοί τὸ Μοντμάρτρειον. Τότε δὲ ἀνέθηκεν ὁ Ἰωσῆφ, εἰς τὸν ὄποιον εἶχεν ἐμπιστευθῆ ὁ Ναπολέων τὴν ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως, τὴν πληρεσσούσιαν μετὰ τὰς χεῖρας τοῦ Μορτνέρου καὶ Μαρμορτίου, καὶ ἀνεχώρησε μετὰ τῆς αὐτοκρατείρας καὶ τῆς ἐπιτροπείας εἰς Β.λεσταρ. Οἱ δύο δ' οὗτοι στρατάρχαι ἡναγκάσθησαν μετ' ὀλίγον νὰ ὑποχωρήσωσιν εἰς τὴν ἀνωτέραν δύναμιν, καὶ νὰ παραδώσωσι τὴν πόλιν διὰ συνθήκης. Μετὰ δὲ ταῦτα ἐπηκολούθησεν ἡ ΕΙΣΕΛΑΣΙΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ ΕΙΣ ΠΑΡΙΣΙΟΥΣ (31. Μαρτ.), καὶ ἡ ἐγκατάστασις προσωρινῆς κυβερνήσεως ὑπὸ τὴν προσδρίαν τοῦ ΤΑΛΛΕΪΡΑΝΔΟΥ. Ὁ ἔμπειρος δ' οὗτος διπλωμάτης, δεινὸς εἰς πᾶσαν μηχανορράφιαν καὶ ραδιουργίαν, ἐνήργησεν ἥδη πρὸς τὸ συμφέρον τῆς παλαιᾶς βασιλικῆς οἰκογενείας, καὶ προσεπάθησε νὰ κατορθώσῃ τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ Ναπολέοντος καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῷ Βουρβώρω, κυρώσας καὶ ἐνισχύσας τὸ ἀξιωμα τῆς γομιμότητος.

2. Τέλος τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἡ πατριότησις.

§. 82. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ τούτῳ διέτριβεν ὁ Ναπολέων εἰς Φορταιρεύδιο μετὰ τῆς σωματοφυλακῆς του καὶ τῶν εἰς αὐτὸν πιστῶν, τῶν ὄποιων ὁ ἀριθμὸς ἥλατοῦτο καθ' ἐκάστην. Κύρισκόμενος δ' ἐν ἀποξέιᾳ ἐταλαντεύετο εἰς τὰ σχέδια αὐτοῦ ἄνω καὶ κάτω, μέχοις οὖς ἀγγελθέντος ὅτι ἀπεστάτησεν ὁ Μαρμότιος, ἀπεφάσισε νὰ παραιτηῇ τοῦ θρόνου χάριν τοῦ νιοῦ του (4. Ἀπριλ.). Ἀλλ' ἡ ὑποθετικὴ αὕτη παρατησις δὲν ἔγινε δεκτὴ ὑπὸ τῶν συμμάχων δυνάμεων· οὐδὲ ἥδυνατο νὰ ἔξακολουθήσῃ τὸν ἀγῶνα, διότι καὶ αὐτοὶ οἱ στεγνώτατοι του ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

φίλοι, ώς ὁ Γερβίέρος, Νέας, Οὐδιράτος κ. ἄλλ. κατέλιπον αὐτὸν, καὶ ἐστράφησαν πρὸς τὸν νέον ἥλιον. Τότε δὲ ὑπέγραψεν ὁ Ναπολέων τὸ δόγμα τῆς ἀπλῆς παραιτήσεως, διπας διέγραψαν αὐτὸν οἱ σύμμαχοι (7. Ἀπριλ.). Ἐλαθε δὲ κατῆκα τὴν νῆσον ΕΛΒΑΝ μετ' ἐτησίου εἰσοδήματος 2. ἑκατομ. φρ. καὶ τὴν χάριν νὰ ἔχῃ περὶ ἑκατὸν 400 ἄνδρας ἐκ τῆς πιστῆς αὐτοῦ σωματοφυλακῆς. Ή δὲ σύζυγος αὐτοῦ Μαρία Λουίζα ἔλαθε τὸ δουκάτον τῆς Ηάρμας. Τὴν 20. λοιπὸν Ἀπριλίου διέταξεν ὁ Ναπολέων νὰ παρατάξωσι τοὺς ἐπιλέκτους (Γρανδιέρους) τῆς σωματοφυλακῆς αὐτοῦ εἰς τὴν ἀραχοτοιχήν αὐλὴν Φορτεραιβίλω, καὶ μετὰ καταβεβλημένης καρδίας ἀπεκρισθῇ συγκινητικώτατα τοὺς στενάζοντας γηραιοὺς ἥρωας. Τὴν 4. Μαΐου προσωριμίσθη εἰς τὴν Ἐλβαν. Ὄλιγον δὲ μετὰ ταῦτα διωμολογήθη πρὸς ἀγαλλίασιν τῶν ὑπὸ τοῦ πολέμου κεκρηκότων λαῶν ἡ ΠΡΩΤΗ ΕΝ ΠΑΡΙΣΙΟΙΣ ΕΙΡΗΝΗ (30. Μαΐου), καθ' ἣν ἡ Γαλλία ἔλαθε βασιλέα τὸν ΔΟΥΔΟΒΙΚΟΝ ΙΙΙ., νέον συνταγματικὸν πολλτενύμα καὶ τὰ δρια τοῦ 1792. Οἱ ζένοι στρατοὶ κατέλιπον τὸ Γαλλικὸν ἔδαφος, καὶ ἡ ἐν Βιέννη σύνοδος ἔμελλε νὰ παγιώσῃ στερεῶς τὴν νέαν ἐν Εύρωπῃ κατάστασιν τῶν πραγμάτων.

§. 83. Λαμπρὰ τῷ ὅντι συνέλευσις ἦτον ἡ ΣΤΙΝΟΔΟΣ αὕτη τῆς ΒΙΕΝΝΗΣ! Αὐτοκράτωρ καὶ βασιλεῖς, ἡγεμόνες καὶ εὐγενεῖς καὶ οἱ περιφρημάτατοι πολιτικοὶ ἄνδρες πάντων τῶν ἔθνῶν εἶχον συναθροιθῆ ἐκεῖ, χαίροντες διὰ τὴν νίκην των. Ἡ πολυτέλεια καὶ κομφότης συμπάστης τῆς Εύρωπης ἐπεδείχθη αὐτόθι ἐν τῇ πληρεστάτῃ αὐτῶν λάμψει, καὶ οἱ πομπώδεις ἑορταὶ, τὰ φιλάστατα συμπόσια, οἱ λαμπροὶ χοροὶ καὶ αἱ ἐφεσπερεῖαι (soirées) δὲν ἐλάμβανον τέλος. Ἀλλ' ἡ ἐγκαθίδρυσις τῆς νέας τάξεως δὲν ἦτον ἔργον εὔκολον, καὶ ὑπὸ τὴν λάμψιν καὶ τὰς περιχαρεῖς ἑορτὰς ἡγέρθησαν τὰ πάθη μετὰ βιαίου ισχύος, καὶ ἡ πείλουν νὰ καταστρέψωσι τὸ ἔργον τῆς ειρήνης πρὸ τῆς ἀποτελέσσεως αὐτοῦ. Ἀποκατάστασις τῶν τομίων ἡγεμονικῶν οἰκων εἰς τοὺς ἀπολεσθέντας θρόνους καὶ ἡ πατεὶ σθέτει κατάλυσις τῶν δημοκρατικῶν πολιτεύμάτων ἦσαν αἱ δύω ἀργαῖ, πεσοὶ τῶν ὄποιών ἐσυμφώνησαν Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ταχέως· ἀλλ' ὅτε ἥλθεν εἰς συζήτησιν τὸ θέμα περὶ τοῦ μερι-
σμοῦ τῶν κατακτηθεισῶν καὶ κενωθεισῶν χωρῶν καὶ τῆς απο-
ζημιώσεως τῶν συμμαχητάντων, τότε ἐξηγέσθησαν ὁ φθόνος,
ἡ ἴδιοτέλεια, πλεονεξία καὶ πάσαι αἱ μοχθοράι ὄρμαι. Ἡ
αὐλὴ τοῦ Βεραλίνου ἐκήτει τὴν ἔνωσιν τῆς Σαξονίας μετὰ τῆς
Πρωσσικῆς μοναρχίας, καὶ ἡ Ρωσσία ἤθελε νὰ οἰκειοποιηθῇ
παχυτάπατι τὸ βραχίλειον τῆς Πολωνίας ἀμφότεραι ὅμως αἱ
ἀπαντήσεις προτέκοψαν εἰς σφροδροτάτην ἀντίστασιν· ἡ δὲ διέ-
νεξίς αὕτη ἐφφίνετο ὅτι ἔμελλε νὰ ἐπιφέσῃ νέον πόλεμον,
οὔτως ὕστε οἱ στρατοὶ διετάχθησαν νὰ ἥνxi ἔτοιμοι εἰς ἐκ-
στρατείαν. Αἱ ἀσυμφωνίαι ὅτι αὐταὶ καὶ τὰ σύγχρονα ἐν Γαλλίᾳ
συμβάντα, ὅπου τὸ ὑπὸ Λουδοβίκου τοῦ ΙΙ'. παραχωρήθην
πολίτευμα ὀλίγον ἐπροστατεύθη πατὰ τῆς ἀντιπολιτεύσεως,
ἥγειραν εἰς τὸν Ναπολέοντα νέας ἐλπίδας. Οἱ Βουρβόνες δηλ.
ἔδειξαν διὰ τῶν πράξεων αὐτῶν ὅτι « οὐδὲν εἶχον μάθει, καὶ
οὐδὲν εἶχον λησμονήσει. » Αἱ ἀναμνήσεις τῆς ἐπαναστάσεως
καὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων ἐξηφανίσθησαν ὅσον ἦτο δυνα-
τόν· ἡ τρίγρους ἐθνικὴ σημαΐα (κοκάρδη) ἐξεβλήθη ὑπὸ τῆς
λευκῆς οἱ παλαιοὶ ἀριστοκρατικοὶ μετεχειρίζοντο τοὺς νεωστὶ
ἐξ ἀσήμων ἐπιφανεῖς γενομένους μετὰ λεβήτης καὶ ἀλαζονεύσις,
καὶ ἀπήλασαν αὐτοὺς ἐκ τῆς γειτονίας τῆς αὐλῆς, ὅπου εἴγον
τὴν μεγίστην ἐπιβρόχην ὁ μεγαλυνγὴς κόμης Ἀρτεσίας καὶ ἡ
στυγνή, μίσους καὶ ὀργῆς κατὰ τῶν ἐπαναστατικῶν ἀνδρῶν
ἐμπεπλησμένη δούκιστα τῆς Ἀγγονίζουσας (θυγάτηρ τοῦ
Λουδοβίκου ΙΣΤ'). Αἱ σωματιορύλαικοι διελύθησαν, καὶ ἀντι-
κατεστάθησαν ὑπὸ αὐλῶν μισθίουμένων· Ἐλεύθεροι οἱ ἀξιωμα-
τικοὶ τοῦ μεγάλου στρατοῦ ἀπελύθησαν μὲ τὸν ἡμίσυν μισθόν.
ἡ λεγέων τῆς τιμῆς κατήντησε κοινὴ καὶ πειρούνητη, ἀπο-
νεμηθέντων εἰς ἀνχέισις ἀπειροχήθησαν σταυρῶν· καὶ πρὸς
αὐτὸν μάλιστα τὸν εξωρισμένον αὐτοκράτορα δὲν ἐφύλαχθη
ἡ συνθήκη· ὁ δὲ κ.ληρός καὶ οἱ μετακάσται, οἵτινες μάλιστα
εὔρισκον χάριν ἐν τοῖς ἀνακτόροις, διενοσοῦντο νὰ ἐπανακτήσωσι
πάλιν τὰ ἀπολεσθέντα αὐτῶν κτήματα, δέκατα καὶ τιμα-
ριωτικὰ δικαιώματα. Μεγάλη δυσαρέσκεια κατέλαβε τὸ ἔθνος·
ἡ δὲ πρὸς μεταβολὴν ἐπιθυμία ἡγέοθη ἐκ νέου, μάλιστα ὅτε
ψηφιώποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μέρος μὲν ἐκ τῆς αἰχμαλωσίας, μέρος δὲ ἐκ τῶν ξένων φρουρῶν, ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πατρίδα περὶ τὰς 100 χιλιόδας Γάλλων στρατιωτῶν, καὶ διέδωκαν τὰ Βοναπαρτικὰ αὐτῶν φρονήματα καθ' ὅλην τὴν χώραν.

§. 84. "Οτε ὁ Ναπολέων ἐννότης τὰ σφάλματα τῶν Βουρβόνων, ὅτε ἡκουσεν ὅτι ἥθελον νὰ ἀποδώσωσι πάλιν εἰς τοὺς μετανάστας τὰ κτήματα αὐτῶν, « διότι εἶχον περιπατήσει εἰς τὸν ἵσον δρόμον », ὅτε ἐπληροφορήθη περὶ τῆς δικιάζεως τοῦ λκού παρὰ τοῦ Φουστί, Δεκούντου, Μαρέτου, τῆς δουκίσσης τοῦ Σαλίν Λευ καὶ ἄλλων ὄπαδῶν αὐτοῦ, οἵτινες εὑρίσκουντο εἰς ἀδιάκοπον πρὸς αὐτὸν ἐπιψίξιν, τότε ἐδοκίμασε πάλιν τὴν τύχην αὐτοῦ. "Οθεν μεθ' ἐκάποντάδων τινῶν ἀνδρῶν προσωριμίσθη εἰς τὰ μεσημβρινὰ παράλια τῆς Γαλλίας (1. Μαρτ. 1815). διὰ πολλῶν δὲ συνετῶς ὑπολογισθέντων καὶ ταχέως διαδοθέντων κηρυγμάτων ἀνέκτησε ταχέως τὰς καρδίας ὅλων. Ἐν βροχεῖ εξέλαμψε πάλιν ἀπανταχοῦ τὸ τρίχρουν τὰ πρὸς κατοπολέμησιν αὐτοῦ ἐκπεμφθέντα στρατεύματα μετέβαινον εἰς αὐτὸν ἀγεληδόν· οἱ πολῖται τῆς Γρεγόρ.ης ἤνοιξαν τὰς θύρας, ὅτε ἐπλησίαζεν εἰς αὐτοὺς (7. Μαρτ.), καὶ δ συνταχματάρχης Λιβοδεύρης ωδήγησε πρὸς αὐτὸν τὴν φρουράν. Καὶ εἰς πάντας δὲ τὰς τάξεις ἐφάνετο τοιούτος ἐνθυμουσιασμὸς ὡς κατὰ τὰς ὕραιοτάτας ἡμέρας τῶν παρελθόντων χρόνων τῆς νίκης. Εἰς μάτην ἐσπεύσεν ὁ Ἀρτεσίας πρὸς τὸ Λυών, καὶ προτεράθησε νὰ ἀνακτήσῃ τοὺς στρατιώτας δι' οἰκειότητος. "Η φωνή. « Ζήτω ὁ αὐτοκράτωρ! » ἀντήχησε πκνταχόθεν ἐναντίον αὐτοῦ, καὶ ὅτε μετέβη εἰς τοὺς προτέρους συνεταίρους τῶν ὄπλων καὶ ὁ Νέϋς, ὅστις εἶχεν ὑποσχεθῆ νὰ φέρῃ εἰς τοὺς Ηχαιούς ἀλυσιδετον τὸν διὰ τῆς βίας ἀρπάσαντα τὴν ἀρχὴν, τότε κατέλιπον ἐκ δευτέρου οἱ Βουρβόνες ἀπαροι καὶ καταπεπληγμένοι τὸ πάτριον ἔδαφος (20 Μαρτ.). 'Ο Δουκοβούς III'. ὑπῆγε νὰ διαμείνῃ μετά τινων τῶν εἰς αὐτὸν πιστῶν ἐν Γάρτῃ, ἐνῷ ὁ Ναπολέων εἰσῆλασε πάλιν εἰς τὸν Κεραμεικὸν, καὶ διώρισε νέον ὑπουργεῖον ἐκ τῶν ὄπαδῶν αὐτοῦ. Οὕτως ἔλαβεν ἀρχὴν ἡ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΩΝ ΕΚΑΤΟΝΤΗΡΙΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ από τα Ιωνικά διάδεικτης Πολίτης τὴν

Εύρωπην. Ἡδη ἐσχηματίσθησαν πάλιν τὰ κλούδη, ἥδη ἀντήχησαν πάλιν τὰ φτυκτα τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπαναστάσεως. Ἀλλ' ὁ Ναπολέων δὲν εἶχεν ἀποβάλλει εἰσέτι τὴν πρὸς τὰς ἀνκυνήστεις τοῦ λαοῦ δυσμένειν αὐτοῦ· καὶ αὐτὸς τίποτε δὲν εἶχε μάθει καὶ τίποτε δὲν εἶχε λησμονίσει. Ὁ δ' αὐτοκρατορικὸς θρόνος μετὰ τῆς λάμψεως αὐτοῦ καὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς εὐγενείας ἔμελλε νὰ λάθῃ ἐκ νέου γένεσιν. Ἀλλὰ εἰς τοῦτο ἀντέτεινεν δὲ λαός. Τὸ δὲ νέον πολίτευμα, εἰς τὸ διποῖον ὠρκίσθησαν (I. Ιουν.) κατὰ τὴν πομπώδη θεατρικὴν ἕορτὴν τοῦ πεδίου τοῦ Μαλου, δὲν ικανοποίητε τὰς αξιώσεις τοῦ ἔθνους.

§. 85. Τὰ συμβάντα ταῦτα ἐπροξένησαν εἰς τὴν σύνοδον τῆς Βιέννης μεγάλην ἐκπληξίαν, καὶ ἐπανέφεραν τὴν διαταραχήθεσσαν δύμνοιαν. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ Αὔστρια καὶ Τραϊσία δὲν ἐφάνησαν ἀπρόθυμοι νὰ ἔλθωσιν ἐκ νέου εἰς λόγους καὶ διαπραγματευθῶσι μητὰ τοῦ Ναπολέοντος, ὅστις ὑπέσχετο νὰ διατηρήσῃ τοὺς ὄρους τῆς εἰρήνης τῶν Παρισίων, καὶ νὰ μὴ ἐμβάλῃ πλέον εἰς κίνδυνον τὴν ἴσουχαν τῆς Εὐρώπης, καὶ ἡ γὰρ ἀφήσωσιν αὐτὸν ἢ τὸν υἱόν του εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ Γαλλικοῦ θρόνου. Ἀλλὰ τοῦ Ταλλεϋράρδου ἡ δραστηριότης καὶ τοῦ Μυράτη ἡ ἀφροσύνη παρεσκεύασσαν ἐκ δευτέρου τὴν νίκην εἰς τὸ ἀξιωματικὸν τῆς κομιμύτητος. Ὁ ἄρπαξ τοῦ θρόνου προεγράφη ὡς ἐχθρὸς τῶν λαῶν, καὶ παρεδόθη εἰς τὴν κοινὴν ἐκδίκησιν. — Ὁ Μυράτης δηλ. εἶχε προστεθῆ κατ' ἀρχὰς εἰς τοὺς συμμάχους, καὶ πολεμήσει πρὸς τὸν ἀντιθασιλέα τῆς Ιταλίας. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἐννόησε τὸ ἄτοπον τῆς διαγωγῆς ταῦτης εἰς τὸ εὐθὺ αὐτοῦ στρατιωτικὸν φρόνημα ἀντέκειτο τοιαύτη προδοσία τῶν κοινῶν πραγμάτων. Ἡ δ' ἀπόβασις καὶ ὁ νικητήριος δρόμος τοῦ Ναπολέοντος ἦτο δι' αὐτὸ σημεῖον πρὸς νέους πολέμους. Εἰς μάτην ἐσυμβούλευεν αὐτὸν ὁ αὐτοκράτωρ νὰ ἀποφεύγῃ τὰς κατεσπευσμένας πράξεις. Χωρὶς νὰ περιμείνῃ, ὅποιαν τροπὴν ἔθελον λάθει τὰ πράγματα, ἐκήρυξεν ὁ Μυράτης πρὸς τὴν Λύστραίαν τὸν πόλεμον, καὶ ἐκάλεσε τοὺς λαοὺς τῆς Ιταλίας εἰς τὰ ὅπλα, ὅπως ἀνακτήσωσι μαχόμενοι τὴν ἔνωσιν καὶ ἀνεξαρτησίαν τῆς ὥραιας χώρας τῶν Ἀπεννίνων. Ἀλλ' ἔτι Ταλλεϋράρδος (2) Νεότιου Εκπαίδευτική ή ολιγοτάχη κατ'

αύτοῦ ὁ στρατός τοῦ διελύθη, καὶ ἐν ᾧ ἔσπευδεν ὡς φυγὰς πρὸς τὴν μεσημβρινὴν Γαλλίαν, εἰσῆλασαν οἱ Λύστριακοὶ εἰς τὴν πρωτεύουσαν αὐτοῦ, καὶ ἀπέδωκαν τὸν ἑρημωθέντα θρόνον εἰς τὸν πρότερον κτήτορα αὐτοῦ Φερδίνανδον. Μετὰ δὲ τὴν ἐν Βατερλῷ (§. 86) μάχην περιεπλανᾶτο ὁ Μύρατης ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὰ παράλια τῆς μεσημβρινῆς Γαλλίας, μετὰ κόπου μόνον κρυπτόμενος ἀπὸ τῶν ἐπιθεουλῶν τῶν Βουρβώνων. Τελευταῖον δὲ ἐσώθη εἰς τὴν Κύρον, καὶ ἐπεχείρησεν ἐκεῖθεν ἀπόβασιν εἰς τὴν Καλαθρίαν, ὅπως διεγείρῃ τὸν λαὸν εἰς ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ Φερδίνανδου. Ἀλλ’ ἐνικήθη εὐκόλως μετὰ τῶν ὀλίγων αὐτοῦ ἀκολούθων, καὶ θανατωθεὶς ἔδωκε δίκην τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτοῦ. Τὴν 15. λοιπὸν Ὁκτωβ. ἐπυροβολήθη ἐν Πίζιφ ὁ Ἰωακείμ Μυράτης, ὅστις ἀπὸ οὗτοῦ ζενοδόχου προήγθη διὰ τῆς εἰς τοὺς πολέμους ἀνδρίας καὶ τύχης βασιλεὺς τῆς ὁραιοτάτης χώρας. Ἀπέθανε δὲ ὡς ἀνδρεῖος στρατιώτης μετὰ θάρρους καὶ ἀποφασιστικότητος.

§. 86. Ἐτι πρότερον εἶχεν ἀποφασισθῆναι τύχη τοῦ Ναπολέοντος. Ὑπέρ τὸ ἥμισυ ἑκατομμύριον πολεμιστῶν ἔζεπεμψαν αἱ Εὐρωπαϊκαὶ δυνάμεις κατὰ τοῦ προγραφέντος ἀρπαγος τοῦ θρόνου. Πρὶν δὲ ἐτι ἐκστρατεύσωσιν ὅλοι, ὥρμησεν ὁ Ναπολέων (7. Ιουν.), ἀροιχθέρτων ἐν Παρισίοις τῷ Βουλῶρ, πρὸς τὰς Κάτω Χώρας μετὰ τῶν ἀπανταχόθεν πρὸς αὐτὸν συρρεόντων στρατιωτῶν, ὅπως προσεάλη τοὺς στρατοὺς τοῦ ΒΛΥΧΕΡΟΥ καὶ ΟΥΕΛΙΓΤΩΝΟΣ. Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐκστρατείας ὑπῆρξεν εὔνοϊκὴ εἰς τοὺς Γάλλους. Ἐν Λιγγύῳ ἀπεκρούσθησαν οἱ Πρῶτοι μετ’ ἀνδρειοτάτην ἀντίστασιν (16. Ιουν.), ἐν ᾧ χρόνῳ ὁ Νεύς ἀνθίστατο ἐν Κονατρεβασίῳ εἰς τὸν ἐξ Ἀγγλῶν, Ολλανδῶν, Αγγοβερανῶν κ. ἄλλ. συγκειμένον στρατὸν τοῦ Οὐελλιγγτῶνος. Καὶ ἐκεῖ μὲν ἐπληγώθη ὁ Βλύχερος, ἐνταῦθα δὲ εὗρε τὸν θάνατον ὁ ἵπποτικὸς δοῦλος τῆς Βροντοσβίγης Γουλιέλμος (§. 72). Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀποφασίσασαν τὴν τύχην τοῦ Ναπολέοντος ἥμέραν ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐταλαντεύθη ἡ νίκη· διότι τὸ πολεμικὸν θάρρος καὶ ἡ περὶ τῆς τιμῆς τῶν ὅπλων μεγαλοπρεπῆς πάλη ἦτον ἵστη εἰς ἀμφότερα τὰ μέρη. Πρῶτον δὲ ὅτε οἱ Πρῶτοι ἥλθον εἰς κατάλληλον ὥραν πρὸς βοήθειαν τοῦ πιεζοφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ζομένου στρατοῦ τοῦ Οὐελλιγγτώνος, δ' ὑπὸ τοῦ Ναπολέοντος πρὸς καταδίωξιν τοῦ Βλυχέρου ἐκπεμφθεὶς στρατάρχης Γρουχὺς ἔγεινε μακρὰν τοῦ πεδίου τῆς μάχης, ἡττήθησαν κατὰ κράτος οἱ Γάλλοι εἰς τὴν ΜΑΧΗΝ ΤΗΣ ΩΡΑΙΑΣ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ἡ ΤΟΥ ΒΑΤΕΡΛΩ (18. Ιουν.), ἀν καὶ οἱ γηραιοὶ πολεμισταὶ ἐπέδειξαν ἡρωϊκωτάτην ἀνδρίαν. Τρομερὸς δ' ὑπῆρξεν δὲ ἄγων ἐπὶ τοῦ θύρου τοῦ ΟΡΟΥΣ ΤΟΥ ΑΓ. ΙΩΑΝΝΟΥ, καθ' διὸ οἱ Γάλλοι ὀνομάζουσι τὴν μάχην, καὶ αἱ λέξεις, ἃς ἔθηκαν μετέπειτα εἰς τὸ στόμα τοῦ στρατηγοῦ Καμβρόνη· «Ἡ σωματοφυλακὴ ἀποθνήσκει, ἀλλὰ δὲν παραδίδεται!» ἔμειναν μετ' ἐντίμου ἀναμνήσεως εἰς τὸ ἔθνος ὡς τὸ τελευταῖον ἀπήχημα γενεᾶς μεγαλοπραγμονεστέρας, ἐνῷ τὸ δινέδος, μεθ' οὗ ἐπειθάρουναν ἔχυτος ὁ μὲν Βουρμόντιος διὰ τῆς προδοσίας του, δὲ τὸ Γρουχὺς διὰ τῆς ἀμφιβόλου διαγωγῆς του, διὸ οὐδεμιᾶς ἀπολογίας ἀδυνήθη νῦν ἐξαλειφθῆ. — Ωχρὸς καὶ τεταραγμένος ὀδηγήθη ὁ Ναπολέων ὑπὸ τοῦ Σουλτίου ἔξω τῆς μάχης, καὶ ἔσπευσε πρὸς τοὺς Παρισίους. Μετὰ τῆς εὔτυχίας δὲ ἐφάνη ὅτι τὸν ἐγκατέλιπε καὶ ἡ παλαιὰ σύντονος δύναμις καὶ τὸ πλεονέκτημα τῆς ταχείας ἐπινοήσεως. Μετ' ὅλιγον ἡ φυγὴ ἔγεινε γενικὴ ὅλον τὸ πυρσοβολικὸν ἐπεσεν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐχθροῦ· καὶ μόνον τὸ τέταρτον μέρος τοῦ ἀνδρείου στρατοῦ ἀδυνήθη νὰ σωθῇ. Μεγάλη δὲ τὸν ἡ δοξα τῶν Πρώσων καὶ Ἀγγλων, οἵτινες διὰ τοῦ θαρρότατού αὐτῶν περὶ ζωῆς ἢ θανάτου ἀγώνος κατέθαψαν τὴν Γαλλικὴν αὐτοκρατορίαν εἰς τὴν ἐν Βατερλῷ μάχην.

§. 87. Αἱ ἐν Παρισίοις βουλαὶ, ἐν αἷς ὁ Φουσσέ ἐπαιζε κακοῦργον παίγνιον ἀπάτης καὶ ῥαδιούργίας, ἀπήγτησαν ἥδη παρὰ τοῦ ἐπιστρέψαντος αὐτοκράτορος νὰ παρκιτηθῇ τοῦ θρόνου. Μετά τινα δὲ ἀντίστασιν συγκατετέθη ὁ καμφθεὶς κυριάρχης εἰς τὴν ἀξιωσιν ταύτην (22. Ιουν.) ἀπέθηκε δὲ τὴν ἀρχὴν χάριν τοῦ μίοῦ αὐτοῦ Ναπολέοντος Β', καὶ ἔφυγεν ἐπειτα εἰς Ροχεφόρτιον, ὅπερ ὁ νικηφόρος ἐχθρὸς ἐφάνη ἐκ δευτέρου πρὸ τῶν τειχῶν τῶν Παρισίων, ὅπως ἀναχωρήσῃ ἐκεῖθεν εἰς Ἀμερικήν. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ Ἀγγλοι ἐκράτουν κατειλημμένον τὸν λιμένα τῆς πόλεως, ἐζήτησε προστασίαν εἰς τι τῶν πλοίων ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

(Βελλερεφόντην), πεποιθώς εἰς τὴν μεγαλοψυχίαν τοῦ Βρεταννικοῦ λαοῦ. Ἀλλοὶ δέ τότε κυβερνῶντες πολιτικοὶ οὐδεμίαν εἰχον σύμπτάθειαν πρὸς τὴν πεσσούσαν μεγαλειότητα. Φθάσκεις εἰς τὰ παράλια τῆς Αγγλίας, ἔλαβεν ὁ Ναπολέων τὴν τρομερὰν εἰδῆσιν, ὅτι ἐμέλλει νὰ τελειώσῃ τὸν βίον αὐτοῦ ὡς πολιτικὸς αἰχμάλωτος εἰς τὴν γῆσσον τῆς ΑΓΙΑΣ ΕΛΕΝΗΣ, πᾶσαι αἱ διαμαρτυρήσεις ἀπέβησαν εἰς μάτην. τὴν 18. Οκτωβρίου ἀράξεν εἰς τὸν τόπον τῆς ἐξορίας αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὥκεανοῦ. — Ἐνταῦθα ἔζη ὁ Ναπολέων, Προμηθεὺς δεσμώτης, χωρισμένος ἀπὸ τῶν οἰκείων αὐτοῦ εἰς κλίμα νοσῶδες, καὶ ὑπὸ τὴν αὐστηρὰν φύλαξιν τοῦ δυσμενοῦς ἐπάρχου Οὔδσων λοούη. Ὁλίγοι δὲ φίλοι, ἐν οἷς ὁ στρατηγὸς Βερτράνδος μετὰ τῆς οἰκογένειας αὐτοῦ, ὁ Πουγγῷδος, Μονθόλων καὶ Λασκάζας, συνεμερίσθησαν τὴν ἐξορίαν αὐτοῦ. Λύπη διὰ τὴν πτῶσιν αὐτοῦ, ἐλλειψίς τῆς συνίθους δραστηριότητος καὶ ἀγανάκτησις διὰ τὴν ἀναξίαν πρὸς αὐτὸν διαγωγὴν, κατέβαλον προώρως τὸ ισχυρὸν αὐτοῦ καὶ ὑπερήφανον πνεῦμα. Μετὰ δὲ πλήρη βασάνων ἔτη εὗρεν εἰς τὸν τάφον τὴν ἡσυχίαν, ἣτις ὑπῆρξεν δὲ αὐτὸν ξένη κατὰ τὸ διάστημα τοῦ βίου. Ἀπέθανε τὴν 5. Μαΐου 1821. Η κόνις αὐτοῦ μετεκομίσθη ἔπειτα (1842) εἰς Παρίσιον, καὶ κατετέθη εἰς τὸν οἴκον τῶν ἀπομάχων.

§. 88. Καθαιρεθέντος δὲ τοῦ Ναπολέοντος, διωρίσθη προσωριή τις κυβερνητικής ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Φουσσέ. Αὕτη δὲ συναμοιογήσει μετὰ τοῦ Οὐελλιγγτώνος καὶ Βλυχέρου συνθήκην, καθ' ἣν δὲν ἐμέλλει νὰ τιμωρηθῇ κάνεις ἔνεκα τῶν πράξεων αὐτοῦ καὶ δοξασιῶν, καὶ παρέδωκεν ἔπειτα τὴν πρωτεύουσαν (8. Ιουλ.). Ὁλίγας δὲ ἡμέρας μετὰ ταῦτα εἰσῆλασαν οἱ Βουρβώνες ὑπὸ τὰς ξένας λόγγας ἐκ δευτέρου εἰς τὸν Κεραμεικόν. Ὁ λαός ἦτο σιωπηλός καὶ ἀμέτοχος. Οἱ στρατοὶ ἀπελύθησαν, αἱ βουλαὶ διελύθησαν καὶ διὰ σειρᾶς προγραφῶν πολλοὶ ἀνδρες, διευθύναντες ἄχρι τότε τὴν τύχην τῆς Γαλλίας καὶ τῶν στρατῶν αὐτῆς, μέρος μὲν ἐστερήθησαν τῶν θέσεων αὐτῶν, μέρος δὲ ἐξωρίσθησαν καὶ μέρος κατεδικάσθησαν εἰς θάρατον ὡς ὁ ΝΕΪΣ καὶ ΛΑΒΕΔΟΥΤΕΡΗΣ. (*) Οἱ δὲ συμ-

(*) Ὁ ΛΑΒΕΔΟΥΤΕΡΗΣ καὶ ΝΕΪΣ κατεδικάσθησαν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν ιστορίων εἰς θάνατον, καὶ ἐπυροβολήθησαν. Ή θνάτωσις τοῦ ὑπὸ δέξης ἐστεμμένη Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μαχούντες μονάρχαι κατέφυγησαν ἐκ δευτέρου ἐν Παρισίοις, καὶ ἐβοήθησαν τοὺς Βουρβόνας εἰς τὴν Ἰδρυσιν τῆς νέας τάξεως. Τελευταῖον δὲ, ὅτε ἐφάνη ἐξησταλισμένη ἡ παλινόρθωσις, ἔλαβε χώραν ἡ ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΙΡΗΝΗ ΤΩΝ ΠΑΡΙΣΙΩΝ (20. Νοεμβ. 1815.), καθ' ᾧ ἡ ΓΑΛΛΙΑ ΕΠΕΡΙΟΡΙΣΘΗ ΕΙΣ ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΟΥ 1790, ἔμελλε νὰ ἀποδώσῃ πάντας τοὺς ἀρπαγέντας θησαυροὺς τῆς πέχυντος καὶ ἐπιστήμης εἰς τοὺς προτέρους αὐτῶν κτήτορας, νὰ πληρώσῃ 700 ἑκατομμύρια φράγκα πρὸς ἀποζημίωσιν τοῦ πολέμου, καὶ ὥφειλε νὰ διατηρῇ 150,000 ἀνδρῶν τοῦ συμμαχικοῦ στρατοῦ εἰς 17 φρούρια τῶν συγόρων. Ἐπὶ τρία δ' ἔτη ἔμειναν τὰ κατοχικὰ ταῦτα στρατεύματα εἰς τὰ Γαλλικὰ φρούρια.

E'. Οἱ λαοὶ καὶ τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τῆς συστάσεως τῆς ιερᾶς συμμαχίας
μέχρι τῆς σήμερον.

1. Ἡ ιερὰ συμμαχία καὶ τὰ κόμματα.

§. 89. Διὰ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῆς στρατιωτικῆς κυριαρχίας τοῦ Ναπολέοντος εἶχον προσβληθῆ ὑπὸ δεινῶν προσ-

μένου στρατέρχου τοῦ Μοσκούα, ὅστις κατὰ τὸν πυροβολισμὸν αὐτοῦ διέταξεν ὁ Ἰδιος μετὰ στρατιωτικοῦ πνεύματος, ἔμεωρήν οὐ προσβολὴ τῆς μετὸς τοῦ Οὐελιγγτῶνος συνομολογοῦθείσης συνήκης, καὶ προσῆψε μέγα ὄνειδος εἰς τὸ δικαστήριον τῶν εὐπατριδῶν. Καὶ ὁ ΛΑΓΑΛΑΕΤΤΗΣ δὲ, ὅστις οὐ διευθυντῆς τῶν ταχιδρομείων εἶχεν ἐνεργῆσει ὑπὲρ τῆς ἐκ νέου ἐγκαταστάσεως τοῦ Ναπολέοντος, κατεδίκασθη μὲν εἰς θάνατον, ἀλλὰ ἐσώθη ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου διὰ τῆς πιστῆς αὐτοῦ συζύγου. Μεταξὺ τῶν ἔξορισθέντων εὐρίσκοντο πάντα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ Ναπολέοντος, οἱ στρατηγοὶ καὶ πολιτικοὶ ἄνδρες, οἵτινες εἶχον προστεθῆ εἰς τὸν Ναπολέοντα κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐκαντοταπημέρου κυβερνήσεως, οὓς ὁ Σούλτιος, Μαρέτος, Θεωδὼρος, Μούτων κ. άλ. καὶ τελευταῖον πάντες οἱ «βασιλοὶ τόνοι», το ἔτα μέλη τῆς Συνόδου, ἀτείνα «ἔχον ψυφοφορήσει κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ ΙΣΤ'. Λουδοβίκου» εἰς τὸν ἀριθμὸν δὲ τούτων συμπεριελίφθη καὶ ὁ Φούσι σε καὶ, ὅστις ἀναγκάσθη ἔνεκα τούτου νὰ παραιτήσῃ τὴν κατ' ἀρχὰς εἰς αὐτὸν ὑπὸ τῶν Βουρβόνων ἀφιεῖται θέσιν τοῦ ὑπουργοῦ τῆς ἀστυνομίας, καὶ νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν ζένην. Τὸ αὐτὸν δὲ ἔπεραξεν καὶ ὁ Καργώτος, Σιεύνης, Καμπακέρης κ. ἀλ. Οἱ πλεῖστοι δὲ αὐτῶν ἀπώκησαν εἰς Βρετανοὺς. Ὁ Φούσι σὲ ἀνεχώρησε κατ' ἀρχὰς εἰς τὴν Δρέσδην, καὶ ἐτελείωσεν ἔπειτα τὸν πολυπαθῆ αὐτοῦ βίον ἐν Τεργέστῃ τὴν 23. Δεκεμβ. 1820. Ὁ δὲ Καργώτος ἀπέθυκεν ἐν Μαγδεμούργῳ τὴν 3. Αὔγουστου 1823.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θεοῶν τῆς τύχης οἱ ὑψηλότατοι ἐκεῖνοι κλάδοι τῆς κοινωνίας; οἵτινες κατὰ τὸν συνήθη δρόμον τῶν πραγμάτων ὀλίγον ἐγγίζονται ὑπὸ τῶν περιπετειῶν τοῦ βίου. Ήξέ ἐμβριθεστέρας δέ τινος σκέψεως ἐπὶ τῆς ἐπαναστατικῆς κινήσεως ἐξήγετο ἡ ἐπικράτησις δυνάμεως ἀνιστέρας, ἥτις φέρει εἰς τὴν καταστροφὴν πᾶσαν ἀνόσιον ἐπιθυμίαν, πᾶσαν ῥιψοκίνδυνον εἰς ἔαυτὸν πεποίθησιν. Θρησκευτικὸν δ' αἰσθημα ἐπέστρεψεν εἰς τὰς καρδίας τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἔγεινεν αἰτίᾳ νὰ ἐπικρατήσωσιν εἰς τοὺς ἀνωτέρους κύκλους εὔσεβεια καὶ πίστις χριστιανική. Κυριευθέντες δ' ὑπὸ τοῦ αἰσθήματος τούτου, διωμολόγησαν οἱ τρεῖς συμμαχοῦντες μονάρχαι, ὁ Ἀλέξανδρος τῆς Ρωσίας, ὁ ὁ Φραγκισκός τῆς Αὐστρίας καὶ ὁ Φριδερικός Γουλιέλμος Γ'. τῆς Πρωσίας πρὸ τῆς ἐκ Παρισίων ἀναχωρήσεως αὐτῶν τὴν ἱερὰν συμμαχίαν (25. Σεπτ. 1815), εἰς τὴν ὅποιαν προσεχώρησαν ἔπειτα ὅλαι αἱ Εὐρωπαϊκαὶ δυνάμει, ἐκτὸς τοῦ Πάπα καὶ τοῦ βασιλέως τῆς Αγγλίας. Μὴ λαβόντες δηλ. παντάπασιν ὑπ' ὄψιν τὴν θρησκευτικὴν διαφορὰν εἰς τὴν συνομολογηθεῖσαν ταύτην ἱερὰν συμμαχίαν, ὑπεσχέθησαν οἱ τρεῖς δυνάσται « συμφώνως πρὸς τὰ λόγια τῆς Αγίας Γραφῆς, ἥτις ἐντέλλεται νὰ ἀγαπῶνται ὅλοι οἱ ἀνθρώποι ὡς ἀδελφοί, νὰ μένωσι συνδεδεμένοι διὰ τῶν δεσμῶν τῆς ἀληθοῦς καὶ ἀδιαλήτου ἀδελφικῆς ἀγάπης, νὰ παρέχωσιν εἰς ἔαυτους ἀείποτε ἀρωγὴν καὶ βοήθειαν, νὰ ἀρχωσι τῶν ὑπηκόων αὐτῶν ὡς πατέρες οἰκογενείας, καὶ νὰ διασώζωσι τὴν θρησκείαν, τὴν εἰρήνην καὶ τὸ δίκαιον η. Ἀλλ' ἡ κατ' ἴδεαν ὡραία αὕτη συμμαχία ἔγινε μετ' ὀλίγον τὸ ὅργανον τέχνης πολιτικῆς, ἐμβαλλούσης εἰς κίνδυνον πᾶσαν ἐλευθερίαν, καὶ ζητούσης διὰ τῆς Θρησκείας τὸ μὲν ἀπεριόριστον δικαίωμα τῶν ἡγεμόνων καὶ τὴν μεγίστην δύναμιν τῆς κυβερνήσεως νὰ ἀνυψώσῃ, τὴν δὲ περὶ τοῦ αὐτοκρατοῦς τῶν λαῶν διδασκαλίαν καὶ τὰς ἐπ' αὐτῆς στηριζομένας δημοκρατικὰς καὶ συνταγματικὰς πολιτείας νὰ καταπίεσῃ. Καὶ ἐνῷ ἡ ἱερὰ συμμαχία μετεχειρίζετο οὕτω τὸν χριστιανισμὸν πρὸς παγίωσιν βουλευμάτων ἀντιδραστικῶν, ἐφείλκυσεν εἰς ὅλην αὐτῆς τὴν ἐνέργειαν τὴν μοιμφὴν τῆς ὑποχρισίας καὶ τὸ μῆσος τῶν λαῶν.

§. 90. Ἐνῷ δ' οἱ ἡγεμόνες καὶ αἱ κυβερνήσεις ἐν γένεις ἔτειγον πρὸς ἀπεριορίστους (ἀπολύτους) μοναρχικὰς πολιτείας, οἱ λαοὶ τούναντίον ἐπεθύμουν τὴν ἴδρυσιν ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΩΝ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΩΝ. Κατὰ τὸ ἐπὶ τοῦ ἐλευθέρου ἑδάφους τῆς Ἀγγλίας αὐξηθὲν τοῦτο σχῆμα τῆς πολιτείας ἀγήκει εἰς τὸν ὑπὸ βουλευτῶν ἀττιπροσωπευδμένον λόγον ἡ παραχώρησις τῶν φύρων, ἐποπτεύεται τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας καὶ μετοχὴ εἰς τὴν τομοθεσίαν. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ ἀντιπροσωπευτικὸν τοῦτο πολίτευμα ἐφυλάχθησαν συνάρματα τὸ αξιώματα τῆς βασιλείας καὶ ἡ ἐλευθερία καὶ τὰ δικαιώματα τῶν λαῶν, ἐφαίνετο ὅτι τὸ σχῆμα τοῦτο ἦτο τὸ τὰ μάλιστα ἀξιον πολιτειῶν πολιτισμένων. Διὸ ἡ κυρία προσταθεῖα τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης ἔτεινεν εἰς τὴν ἴδρυσιν ἡ διάδοσιν τοῦ συνταγματικοῦ τούτου πολιτεύματος, καὶ ἡ δραστηριότης τοῦ δημοσίου βίου ἐστράχη σχεδόν ἀποκλειστικῶς εἰς τὰ τῆς πολιτείας καὶ τὸν ἐσωτερικὸν πολιτικὸν βίον. Ἐλαθον δὲ γένεσιν δύω iσχυρὰ κάμματα, ὃν τὸ μὲν (ὅτε μὲν ἀριστοκρατικοί, ὅτε δὲ συντηρητικοί καὶ ἄλλοτε δουλεικοὶ καλούμενοι) ἤθελε νὰ παραχωρῶνται εἰς τὸν λαὸν ὅσον τὸ δυνατὸν Δικαιώτερα δικαιώματα, οἱ δὲ (δημοκρατικοί, φιλελεύθεροι, ἡ ἀνέτεινον εἰς τὸ μὴ περαιτέρω φίλοσπάσται) δύον τὸ δυνατὸν πολλά· καὶ ἐνῷ ἔκεινοι προσεπάθουν νὰ ἐμποδίσωσι πάντι σθένει τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος, ἢ, ὅπου εἶχεν ἥδη εἰσαγωγῆ, νὰ γυμνώσωσιν αὐτὸν κατὰ πάντα τρόπον ἀπὸ τῶν δημοκρατικῶν στοιχείων, ἡ προσπάθεια τῶν τελευταίων ἔτεινεν εἰς τὴν ἐγκαθίδρυσιν καὶ περαιτέρω ἀνάπτυξιν τοῦ συνταγματικοῦ βίου, καὶ τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ. Μετ' ἔκεινων ἦσαν ἐν γένει αἱ κυβερνήσεις· διὸ οἱ φιλελεύθεροι ἀπετέλουν τὴν ἀντιπολίτευσιν. Ἐκ τῶν πέντε μεγάλων δυνάμεων τῆς Εὐρώπης μόνη ἡ Ἀγγλία καὶ Γαλλία εἶχον συνταγματικὸν πολίτευμα, ἡ δὲ Ρωσία, Αὐστρία καὶ Πρωσσία διετήρουν τούναντίον σαθερῶς τὸ μοναρχικὸν ἀπεριόριστον. Ἐν Γερμανίᾳ δὲ, Ἰταλίᾳ καὶ τῇ Πυρηναϊκῇ Χερσονήσῳ ἀσχολεῖται ἡ νεωτάτη ἡ ιστορία καθ' αὐτὸν εἰς τοὺς περὶ πολιτείας ἀγῶνας, καθ' οὓς ὑπερίσχυεν ἄλλοτε μὲν τὸ ἐν, ἄλλοτε δὲ τὸ ἄλλο πολιτικὸν ἀξιώμα.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

2. Γαλλα.

§. 91. Εἰς τὸ ἐκ βάθρων χλονισθὲν τοῦτο κράτος συνέβη ἐπὶ τῆς παλινορθώσεως μεταβολὴ λόγου ἀξία εἰς τὸν τρόπον τοῦ σκέπτεσθαι καὶ φρονεῖν. Τὸ κόμμα δηλ. τῶν σφόδρων βασιλικῶν (Οὐλτραῖοι, ὑπὸ τῶν ἀντιπάλων αὐτῶν « λευκοὶ Ἰακωβῖνοι οἱ καλούμενοι) ὑπερίσχυσε τοσοῦτον, ὥστε δὲ βασιλεὺς μετὰ κόπου μόνον ἡδύνατο νὰ διατηρῇ τὸν συνταγματικὸν τῆς πολιτείας θεμελιώδη νόμον (τὸν Χρότην). Ἀντὶ δὲ τῶν φιλελεύθερων καὶ μισοθρήσκων φρονημάτων τῶν προτέρων ἡμερῶν ἐπῆλθε θρησκομανῆς εὐπιστία, ἥτις ἔνωθεῖσα μετὰ τῶν σφοδροτάτων φιλοβασιλικῶν φρονημάτων, ἐπροκάλεσε μυσταρούγκηματα, ὑπερβάντα τὰ αἰματηρότατα συμβεβηκότα τῆς ἐπαναστατικῆς ἐποχῆς. Ἐν Μασσαλίᾳ, Τουλῶνι, Νίμη, Τολώση κ. ἄλ. τ. ἐπέπεσαν στίφη λυσσώδους καὶ θρησκομανοῦς ὄχλους κατὰ τῶν ὡς διαμαρτυρομένων, Ναπολεοντιστῶν ἢ δημαρκατικῶν γνωστῶν κατοίκων, καὶ ἐσφαζον αὐτοὺς ἀνὰ ἐκκατοντάδας κατὰ τρόπον σκληρότατον (Σεπτ. 1815). Ἐν Ἀθενίων δὲ ἐπυροβόληταν τὸν στρατάρχην Βρούνην εἰς τὸ ξενοδοχεῖον, καὶ ἔρριψαν τὸ πτῶμα αὐτοῦ εἰς τὸν Ροδανὸν, καὶ ἐν Τολώσῃ ἐπεσεν δὲ στρατηγὸς Ραμέλ Θύμα τῆς μανίας τοῦ λακοῦ, ἐν ᾧ προσεπάθει νὰ καθησυχάσῃ τὴν ταραχὴν τῶν βασιλικῶν. Σφαγαὶ, διαρραγαὶ καὶ πυρκαϊαὶ ἦσαν τὰ συνήθως συμβαίνοντα. Ο δὲ ὑπὸ τοῦ Λουβέλου, πολιτικοῦ μανιώδους, φόνος τοῦ δουκὸς τοῦ Βερβρὸν (13. Φεβρ. 1820), τοῦ ἀνεψιοῦ ἐκείνου τοῦ βασιλέως, ἐφ' οὗ ἐστηρίζοντο δῆλαι αἱ ἐλπίδες τῶν Βουρβώνων, συνήργησεν εἰς τὰς προσπαθείας τῆς ἀντιδραστικῆς μερίδος, τῆς ὁποίας ἀρχηγοὶ ἦσαν ὁ κόμης τῆς Ἀρτεσίας καὶ ἡ δούκισσα τῆς Ἀγγουλέμης. Ο βασιλεὺς λοιπὸν εἶδεν ἐκυτὸν ἡναγκασμένον νὰ ἀποπέμψῃ τὸ μέτριον ὑπουργεῖον τοῦ Δεκάη (Μαρτ. 1820), καὶ νὰ συγκατανεύῃ εἰς περιορισμὸν τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, τῆς ἐλευθεροτυπίας καὶ τῶν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων. Ἐπὶ δὲ τοῦ ὑπουργείου Βιλλέλη ἐκορυφώθη δὲ ἔλλος τῶν βασιλικῶν. Η βούλὴ ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ μέσου αὐτῆς τὸν φιλελεύθερον βουλευτὴν Μαρούνη (1823), καὶ ὁ ὑπὸ τοῦ δουκὸς τῆς Ἀγγουλέμης στρατηγούμενος στρατὸς ὑπερέβη τὰ ψηφίστοιμιθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

Πυρηναϊκή (§. 96), δπως κατ' ἐντόλην τῆς Ἱερᾶς συμμαχίας ἀποκατεστήσῃ ἐν Ἰσπανίᾳ τὴν ἀπεριόριστον βασιλείαν.

§. 92. Τὴν 16. Σεπτ. 1824 ἐτελείωσεν ὁ Δουδοβίκος ΙΙΙ'. τὴν πολλὰς ὑποστάταν δοκιμασίας καὶ περιπετείας ζωὴν αὐτοῦ. Σκληρὰ πεῖρα εἶχε διδάξει αὐτὸν τὴν ἡπιότητα καὶ μετριότητα· ἡ δὲ ἀκράτητος σφροδρότης τῶν ἐπιλοίπων μελῶν τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας ἐνέπλησε τὴν καρδίαν τοῦ ἀποθνήσκοντος Θλιβερῶν προαισθήσεων τοῦ μέλλοντος. Ἔγεινε δὲ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ὡς Κάρολος Ι'. ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ κόμης τῆς Ἀρτεσίας (29. Μαΐου 1825). Ἡ δὲ παγηγυρικὴ αὐτοῦ στέψις καὶ χρίσις ἐν Ῥήμοις ἐφαίνετο γὰρ σημαίνη, ὅτι διενοεῖτο γὰρ κυβερνήση κατὰ τὸν τρόπον τῶν παλαιῶν «χριστιανικωτάτων μοναρχῶν». Διὸ ἔστρεψε τὴν καρδίαν αὐτοῦ πρὸς τοὺς εὐγενεῖς καὶ τὸν κλῆρον, καὶ κατέλιπεν ἑαυτὸν παντάπαιον εἰς τὴν ἀντιδροτικὴν μερίδα μὲ τὸ σύνθημα «Θρόνος καὶ βωμός!». Οἱ κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐπαναστάσεως ζημιώθεντες μετανάσται ἔλαθον παρὰ τῶν βασιλοφρονουσῶν βουλῶν 1000 ἑκατομμύρια φράγκα πρὸς ἀποζημίωσιν, καὶ πλῆθος νόμων πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς χριστιανικῆς θρησκείας ἐδήλωσαν τὴν πρόθεσιν τοῦ βασιλέως, ὅτι ἥθελε διὰ τῆς θρησκευτικῆς ἀναγεννήσεως τῆς Γαλλίας νὰ στήσῃ ἴσχυρὸν πρόχωμα κατὰ τῶν ἐπαναστατικῶν ἰδεῶν. Τὴν δὲ ἀναγέννησιν ταύτην ἥλπισεν ὁ Κάρολος Ι'. ὅτι ἥθελε δυνηθῆ γὰρ ἰδρύση, ἀποδίδων εἰς τὸν κλῆρον τὴν προτέραν αὐτοῦ ἐπίσημον θέσιν, συνιστῶν πλουσίας ἱεραρχίας, εὔνοιῶν τὰ τάγματα, καὶ ἐπαναφέρων τὴν ἐκκλησιαστικὴν ψευδευλάδειαν μεθ' ὅλης τῆς νεορωμαϊκῆς πομπῆς. Οἱ δὲ παρὰ τοῦ Πάπα πρὸ πολλοῦ ἥδη χρόνου ἐπανασυσταθέντες Ἰησονῖται ἐπέστρεψαν ὀπίσω, ἀν καὶ ὅχι δημοσίᾳ συνέστησαν δ' ἔταιρίας πρὸς εὐσεβῆ ἔργα (congregationes), καὶ προσεπάθησαν νὰ τάξωσιν ὑπὸ τὴν ἔξουσίαν αὐτῶν τὴν διδασκαλίαν τῆς νεολαίας. Ἀλλ' οὕτως ἐνίσχυσεν ὁ βασιλεὺς τὴν φιλελευθέραν ἀντιπολίτευσιν· καθότι πάντες οἱ φιλοσοφικῆς παιδείας μετασχόντες ἄνδρες, πάντες οἱ φίλοι τῶν φώτων καὶ τῆς ἀληθινῆς παιδείας ἀπεστρέφοντο κυβέρνησιν, ἥτις Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

ηύνοιε τοσοῦτον τὸν σκοτισμόν. Ἐν δὲ δὲ τυπλωθεὶς μονάρχης ἐπίστευεν, ὅτι ἡδύνατο νὰ δεσμεύτῃ εἰς τὰς παλαιὰς ἀλύσεις τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ διὰ δυσαναλόγων πρὸς τὴν ἐποχὴν ιερῶν ἀποστολῶν καὶ πορειῶν μετανοίας ή διὰ καταναγκαστικῶν νόμων καὶ περιορισμῶν, ἥκουεν ἡ πρὸς τὴν πρόσδον τείνουσα νεολαία τοὺς φιλελευθέρους λόγους καὶ τὰς διδασκαλίας τῶν πεφωτισμένων καθηγητῶν τοῦ ἐν Παρισίοις πανεπιστημίου (Γκιζώτορ, Βιλλεμαΐνορ, Ρούέρ Καλλάρδορ κ.ἄλ.), ή ἀνεγνωσκε τὰ τολμηρὰ καὶ ἐλεύθερα ἀρθρὰ τοῦ τύπου τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ή ἐτέρπετο εἰς τὰ ἄσματα τῆς ἐλεύθερίας τοῦ Βεραγγέρου καὶ εἰς τὰς Σαχύρας τοῦ Ἐλληνιστοῦ Παύλου Λουδοβίκου Κουριέρου, καὶ ὁ πολίτης ἡδύνετο εἰς τὰ διαδεδομένα συγγράμματα τοῦ Βολταΐου καὶ τῷ ἐγκυκλοπαιδίστῶν ή τὰ πολυάριθμα ιστορικά ἔργα καὶ ἀπομνημονεύματα τῆς ἐποχῆς τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τῆς ἐνδόξου ἀρχῆς τοῦ Ναπολέοντος (Θιέρσου, Μιρίε κ.ἄλ.).

3. Οἱ περὶ πολιτεύματος ἀγῶνες εἰς τὴν Πυρηναϊκὴν Χερσόνησον καὶ εἰς τὴν Ιταλίαν.

§. 93. Ἐν Ισπανίᾳ καὶ Ιταλίᾳ αἱ νέαι πολιτικαὶ ιδέαι δὲν εἶχον μὲν εἰσδύσει εἰς τὸν ὑπὸ τοῦ ιεράτειου κυριαρχούμενον λαὸν, ἀλλ' ἔζων εἰς τὰς ψυχὰς τῶν εὐπαιδεύτων, καὶ ἐπειδὴ ἦτον ἐπικίνδυνον νὰ δμολογῇ τις αὐτὰς, διεδίδοντο περικιτέρω ἐν μυστικᾶς ἑταίριας. Τοιαῦται δὲ πολιτικαὶ ἑταίριαι ἦσαν ἐν Ισπανίᾳ μὲν καὶ Πορτογαλίᾳ οἱ «Φαρμασῶροι», ἐν Ιταλίᾳ δὲ οἱ «Καρβονάροι». Ἐλάττως τῆς δυνάμεως τοῦ ιεράτειου, εἰσαγωγὴ ἐλεύθερου συνταγματικοῦ πολιτεύματος, ἐκπαίδευσις τοῦ λαοῦ καὶ ἔξυπνισις τῆς φιλοπατρίας καὶ ποὺ ἐθνικοῦ αἰσθήματος ἦτον ὁ κύριος σκοπὸς αὐτῶν. Ἡ ἐπιρροὴ δ' αὐτῶν ἐδείχθη κατὰ πρῶτον ἐν Ισπανίᾳ. Φερδινάνδος δῆλ. δ' Ζ', ἀνὴρ κιβδηλος, ὑποπτος καὶ ἀριστος ὑποκριτής, κατέστρεψε μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ (10. Μαΐου 1814) τὴν Κορτικὴν πολιτείαν ἐν Ισπανίᾳ, καὶ ἐπανέφερε τὴν ἀπεριόριστον βασιλείαν καὶ πάντα τὰ αῖσχη τῶν ἀρχαίων χρόνων. Οἱ εὐγενεῖς καὶ δικῆρος ἔλαθον πάλιν τὴν ἀτέλειαν· τὰς ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μυραστήρια ἐπανιδρύθησαν, οἱ Ἰσονῆται ἡδύναντο νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ κράτος· ἐπέστρεψε δὲ τὸ ἱεροδικεῖον καὶ μετ' αὐτοῦ τὰ βασανιστήρια καὶ πάντες οἱ τρόμοι τῶν στυγερῶν χρόνων. Διετάχθη δὲ τρομερὸς διώγμος οὐ μόνον κατὰ πάντων τῶν διπαδῶν τῆς Γαλλίας (Ἀρραγκέσαδος), κατὰ πάντων οἵτινες ἔλαβον ἐπὶ Ίωσήφ δημοσίαν θέσιν ἢ ὑπηρέτησαν ὅπωσδέ ποτε αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἀργηγῶν καὶ ὅπαδῶν τῶν Κορτῶν, κατὰ τῶν συμμοριαρχῶν, οἵτινες εἶχον χύσει τὸ αἷμα τῆς καρδίας αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ βασιλέως καὶ τῆς πατρίδος, καὶ ήξειουν νῦν νὰ λέθωσιν ὡς ἀντιμισθίαν μετοχὴν μόνον εἰς τὴν πολιτείαν καὶ πολιτικὴν ἐλευθερίαν. Καὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἡρωαρύχων μαχητῶν ἀπέθανον ὑπὸ τὴν χεῖρα τοῦ δημίου, ἀλλοι δὲ μετενάστευσαν ὡς ἔξοριστοι καὶ φυγάδες εἰς τὴν ξένην· οἱ δὲ ὑπομείναντες ἔκρυψαν τὰς προθέσεις καὶ τὴν δογῆν αὐτῶν εἰς τὸ εἰωπηρὸν στῆθός των. Ἀριθμὸς δέ τις αὐλικῶν (Καμαριλλα), συνιστάμενος ἐκ πλεονεκτικῶν προνομιούχων, θυγατρούμανῶν ιερέων, κολλακευτικῶν θαλαμηπόλων τῆς αὐλῆς καὶ μηχανοβόλων γυναιών, ἀπέκτησε τὴν ἐμπιστοσύνην τοῦ Φερδινάνδου, καὶ παρόρμησεν αὐτὸν εἰς σκληρότατον διώγμὸν πάντων τῶν ἐλευθεριαζόντων. Διοικησις καὶ δικαιοδοσία εὑρίσκοντο εἰς οἰκτροτάτην κατάστασιν· τὸ δημόσιον ταμεῖον καὶ μεθ' ὅλας τὰς φορολογικὰς καταπιέσεις ἦτον ἔξηντλημένον, τὸ ἐμπόριον ἔμενε στάσιμον, καὶ δὲ ἐν τῇ μεσημέριῃ Ἀμερικῇ ἀποικιλαὶ ἀπεστάτησαν καὶ διεξήγαγον ἄγωνα, δῆτις ἐτελείωσεν ἐπιφέρων τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν ἐκεῖθι διαφόρων πολιτειῶν καὶ τὴν ἰδρυσιν πολλῶν δημοκρατιῶν.

§. 91. Ἀλλὰ τότε συνέβη, ὅστε κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ νέου ἔτους 1820 νὰ ἔκραγῃ στρατιωτικὴ συνωμοσία ἐκ τοῦ μέσου τῶν ἐν Γαδείροις συνηθροισμένων, καὶ εἰς ἐπιβίβασιν πρὸς τὴν νότιον Ἀμερικὴν προωρισμένων συνταγμάτων. Ἀνεπετάσθη δὲ ἡ σημαία τῆς ἀνταρσίας, καὶ ἀνεκηρύχθη τὸ σύνταγμα τῶν Κορτῶν. Καὶ ψυχὴ μὲν τῆς ἐπιχειρίσεως ἦτον ὁ συνταγματάρχης Ριέγ'ος ἀλλὰ τὴν διεύθυνσιν τοῦ δλου ἀνέλαβεν ὁ ἐκ τῆς φυλακῆς ἐλευθερωθεὶς Κουϊρώγας. Ἐν βραχεῖ δὲ ἀμερικότερον καὶ τοπικόν ἔνταστικόν Πολιτική Ισπανίας.

ἀπανταχοῦ ἀπήγνυσκε τὸ πολίτευμα τοῦ ἔτους θάδεκα (§. 67), καὶ εἰς τὸν βασιλέα δὲν ἔμενεν ἄλλο ἐπίλοιπον, εἰρήνη ἢ ἐνδώσῃ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις ταύτας (7. Μαρτ. 1820), νὰ συγκαλέσῃ τὰς Κόρτας, καὶ νὰ ὅρκισθῇ εἰς τὸ σύνταγμα. Η νίκη αὕτη τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ δημοκρατικῶν παρώρμησεν εἰς μίμησιν τοὺς ἐν Πορτογαλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ διάρροιάς των. Ἐν Λισσαβῶνι καὶ Ὀρθρῷ ἀνεφύτησεν ἀνκυλήτεις τοῦ λαοῦ, αἵτινες εἶχον ἀποτέλεσμα τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ λόρδου Βερεσφορδίου, ὃστις ἐκυβέρνα τὸν τόπον ἐν ὄνόματι τοῦ ἐν Βρασιλίᾳ ἔτι διατρίβοντος βασιλέως, τὴν συγκάλεσιν τῶν τάξεων (Κορτῶν), καὶ τὴν εἰσαγωγὴν συντάγματος σχεδιασθέντος κατὰ τὸ Ἰσπανικὸν (26. Ιαν. 1821). Ἐπέστρεψε δ' ὁ Ἰωάννης Δ'. εἰς τὴν Λισσαβῶνα, καὶ ὥρισθη εἰς τὸ νέον πολίτευμα διὰ τὴν Πορτογαλίαν καὶ Βρασιλίαν. — Καὶ ἐν Νεαπόλει δὲ ἡγεμόνας οἱ Καρβονάροι στρατιωτικὴν συνωμοσίαν, ἣντις προώθευσε μετ' ὀλίγον τοσοῦτον, ὥστε ὁ βασιλεὺς Φερδινάνδος εἶδεν ἔχυτὸν ἡναγκασμένον νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ Ἰσπανικοῦ πολίτευματος τῷρ τάξεων. Θριαμβεύοντες δ' εἰσῆλασαν εἰς τὴν Νεάπολιν ὁ Γουλιέλμος Πέπτης καὶ Καρασκόβιας, οἱ πρωτογοροὶ τῆς συνωμοσίας, ἡγούμενοι τῶν ἐπαναστατικῶν στρατευμάτων καὶ τῶν μετ' αὐτῶν ἐνωθέντων Καρβονάρων (13. Ιουλ. 1820). — Καὶ ἐν Ηεδεμοντίῳ δὲ ἀνεφύνη ἐπαναστατικὴ ἀνακίνησις κατὰ τῆς ἐπὶ τοῦ ιερατείου καὶ τῆς ἐξ εὐγενῶν ἀριστοκρατίας στηριζομένης ἀπεριορίστου βασιλείου, μετ' ἣν παρηγένθη μὲν ὁ Βίκτωρ Ἐμμαρούηλ, εἰσῆχθη δὲ καὶ εἰς τὸ βασίλειον τῆς Σαρδηνίας τὸ Ἰσπανικὸν σύνταγμα (Μαρτ. 1821).

§. 95. Ἀνησυχήσαντες διὰ τὸ νέον τοῦτο ἐπαναστατικὸν πνεῦμα, τὸ ὅποιον ἐφαίνετο δτὶ κατέλαβε καὶ τὴν reolalair τῆς Γερμανίας, ἀπεράστιαν οἱ ἀρχηγοὶ τῆς ιερᾶς συμμαχίας νὰ καταθλίψωσι κατὰ πρότασιν τοῦ Μεττερνίχου τὰς ἐλευθερίους ἀνακινήσεις. Εἰς τὴν ΕΝ ΛΑΪΒΑΧΙΩΝ λοιπὸν σύροδον (Ιαν. 1821), ἔνθι παρευρέθη καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως Φερδινάνδος, προσκληθεὶς ὑπὸ τῶν μοναρχῶν, ἀπεφράσθη νὰ ἀνατραπῇ διὰ τῆς βίας ἐν Νεαπόλει τὸ συνταγματικὸν πολιτεύματος ιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τευμα. Ὁ δὲ Φερδινάνδος συγκατετέθη εἰς τὴν πρόθεσιν ταύτην. Ὁθεν εἰσβαλόντος Αὐστριακοῦ στρατοῦ, ἡττήθησαν ταχέως τὰ ἄνανδρα στρατεύματα τοῦ Πέπη καὶ Καρασκόζα, καὶ μέρος μὲν διεσκορπίσθησαν, μέρος δὲ ἐνκυράσθησαν νὰ παραθοθῶσιν (24. Μαρ. 1821). ὁ δὲ βασιλεὺς κατέργησε πάλιν μετὰ ταῦτα τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα. Ἐκτότε δὲ συνεμάχησεν ἡ ιερατικὴ δύναμις καὶ ἡ ἐπὶ μισθοφόρων καὶ ἀστυνομίας στηρίζομένη ἀπόλυτος βασιλεία πρὸς καταπίσειν πάσης ἐλευθέρας κινήσεως διὰ τῆς καταθλίψεως τοῦ πνεύματος καὶ διὰ τοῦ φόρου — Ἡ ἔκβασις αὕτη ἀπεράσιε περὶ τῆς τύχης διὰ τοῦ Πεδεμονιακοῦ συντάγματος. Καὶ ἀντέστησαν μὲν εἰς τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν οὐχὶ ἄνευ δόξης οἱ ὑπὸ τοῦ Σάρτα Ρόζα ἐνθουσιαζόμενοι φιλελεύθεροι ἐν Νοβάρᾳ ('Απ. 1821), ἀλλ' αἱ δυνάμεις αὐτῶν κατεβλήθησαν μετ' ὀλίγον. Τὸ Τουρίνον καὶ ἡ Ἀλεξάνδρεια κατελήφθησαν ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν ἀποκατεστάθη δὲ πάλιν καὶ εἰς τὸ βασίλειον τῆς Σαρδηνίας ἡ ἀπεριβριστος βασιλικὴ δύναμις ἐν τῇ αὐστηροτάτῃ αὐτῆς μορφῇ καὶ μετὰ πάντων τῶν ἐποκουλουθημάτων τῆς ἀντιδράσεως (reaction).

§. 96. Δὲν ὑπῆρξε πολὺ λαμπροτέρα ἡ ἔκβασις τῶν Ἰσπανικῶν Κορτών. Ὄτε δηλ. οἱ φιλελεύθεροι κατεχρήσθησαν τὴν νίκην αὐτῶν, ἐπειδότες τὴν βασιλικὴν ἔζουσίαν, καὶ προσέβαλον καιρίως τὰ μοναστήρια, τὰς προνομιούχους τάξεις καὶ τὰς πατροπαραδότους διατάξεις καὶ συνηθείας, διήγειραν τὸν λαὸν εἰς ἀγῶνα οἱ ιερεῖς καὶ οἱ ὄπαδοι τῆς ἀπολύτου βασιλείας. Λίμαντηρὸς δ' ἐμφύλιος πόλεμος ἤπειλει γὰρ σπαράζῃ ἐκ νέου τὸ δυστυχὲς ἔθνος. Ἀλλὰ τότε συνελθόντα τὰ μέλη τῆς ιερᾶς συμμαχίας εἰς τὴν ἐρ Βερόγη Σύνοδον ('Οκ. 1822), ἀπήτησαν παρὰ τῶν ἐν Μαδρίτῃ Κορτῶν νὰ μεταβάλωσι τὸ πολίτευμα αὐτῶν, καὶ νὰ παραχωρήσωσιν εἰς τὸν βασιλέα μεγαλητέραν ἔζουσίαν. Καὶ ἀπέρριψαν μὲν θαρράλεως αἱ δημοκρατικαὶ τάξεις τὸ κέλευσμα τοῦτο· ἀλλ' ἥδη (Φεβρουάρ. 1823) Γαλλικὸς στρατὸς διέβη τὰ Πυρηναῖα ὑπὸ τὸν δοῦκα τῆς Αγγουλέμης. Εἰς μάτην ἐκάλεσαν αἱ Κόρτει τὸν λαὸν εἰς τὰ ὅπλα· ἡ συνταγματικὴ ἐλευθερία ἦτο λέξις ἀκατάληπτος εἰς τὸν ὑπὸ τῶν ιερέων καὶ μοναχῶν ἀγόμενον ὅχλον, καὶ ἡ γένα Ψηφιοποιήθηκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τάξις ἀντέκειτο εἰς τὰ ἔθιμα αὐτῶν καὶ αἰσθήματα· διπλεμος τοῦ λαοῦ, ὁ παλαιὸς ἔνδοξος πόλεμος τῷρ συμμοριῶν (guerrilla), εἰς τὸν ὄποιον ἐστήριξαν τὰς πεποιθήσεις αὐτῶν αἱ Κόρεται, ἔγεινεν ἀτελῆς, τό δὲ πλῆθος καὶ ἡ Καμαρίλλα ἔχαιρετησαν τοὺς Γάλλους ὡς σωτῆρας ἀπὸ τῆς μισητῆς δυναστείας τῶν Φαρμακώνων. Εἰς μάτην ἀντέστησαν ἀρχηγοί τινες, ὡς ὁ Miraς ἐν Βαρκελόνῃ καὶ ὁ Κονιφώγας ἐν Λεῶνι, μετὰ Θάρρους καὶ ἀνδρίας κατὰ τὸ ξένου στρατοῦ· οἱ στρατιῶται ἔδειξαν ὅληγν ἐπιθυμίαν τοῦ πολέμου, καὶ προσεπάθησαν νὰ εἶχορθαλισθῶσιν ἔγκαίρως διὰ συμβάσεων. Οἱ δὲ Γάλλοι εἰσήλασαν νικηφόροι εἰς τὴν Μαδρίτην, καὶ ἐπειδὴ αἱ Κόρται εἶχον φύγει μετὰ τοῦ βασιλέως εἰς τὰ μεσημβρινὰ, διώρισαν ἀτιθασιδεῖα. Τὰ ὄχυρά Γάδειρα ὑπῆρχαν τὸ τελευταῖον καταφύγιον τῶν φίλων τοῦ συντάγματος· ὅθεν πρὸς τὴν πόλιν ταῦτην ὥρμησαν τῷρα οἱ Γάλλοι (15 Αὔγ. 1823). Τότε ὅμως κατέπεσε τὸ θάρρος τῶν Κορτικῶν μελῶν· ἀντὶ νὰ ταφῶσιν ὑπὸ τὰ ἐρεπια τῆς πόλεως, ὡς εἶχον κηρύξει πρότερον μεγαλαύχως, συνωμολόγησαν μετὰ τῶν πολιορκητῶν συνθήκην, καθ' ḥν συγκατετέθησαν εἰς τὴν διάλυσιν αὐτῶν, καὶ ἀφῆκαν ἐλεύθερον τὸν βασιλέα. Διὰ ξένης λοιπὸν λόγχης ἀποκατέστη πάλιν ὁ Φερδινάνδος Ζ'. εἰς τὴν πλήρη αὐτοῦ δύναμιν· τὸ σύνταγμα μεθ' ὅλων αὐτοῦ τῶν διατάξεων ἔμεινεν ἀνενεργείας, καὶ ἡ ἀποστολικὴ μερὶς ἀπέλυσεν ὅλα τὰ μανιώδη καὶ ἐκδικητικὰ πνεύματα κατὰ τῶν ἔχθρῶν αὐτῆς. 'Ο Ριέγος καὶ πολλοὶ τῶν ὁμοφρόνων αὐτοῦ ἀπέθανον ὑπὸ τῆς χειρὸς τοῦ δημίου (7. Νοεμ.).' χιλιάδες δὲ περιεπλανήθησαν εἰς τὴν ξένην ὡς ἀποροι καὶ ἀπάτριδες φυγάδες καὶ ἔζόριστοι· καὶ μέγας ἐπίσης ἀριθμὸς ὥφειλε νὰ τιμωρηθῇ ἀποθνήσκων εἰς ὑγρὰς φυλακὰς διὰ τὸν ζῆλον, μεθ' οὖ προσεπάθησε νὰ στερήσῃ τὸν λαὸν τὰ καθεστῶτα καὶ τὰς διατάξεις, εἰς τὰς ὄποιας εἶχε συνειθίσει αὐτὸν τριῶν ἐκατονταεπηρίδων δεσποτεία.

§. 97. 'Η ἀξιοθήητος ἔκβασις τῆς ἐν Ἰσπανίᾳ Κορτικῆς πολιτείας παρώρμησεν ἐν Πορτογαλλίᾳ τὴν βασίλισσαν (ἀδελφὴν τοῦ Φερδινάνδου Ζ') καὶ τὸν δεύτερον αὐτῆς οὐδὸν Δάντη Μιχαήλ νὰ ἀπαλλαγθῶσιν ὁμοίως διὰ τῆς βίας ἀπὸ τοῦ μισητοῦ πομποιηθῆκε από το Νοτιούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τοῦ συντάγματος. Παρέπεισαν λοπὸν τὸν ἀσθενοῦς χαρακτῆρος βασιλέα Ιωάννην Ζ'. νὰ καταλύσῃ τὴν Κορτικὴν πολιτείαν, καὶ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν καπαδοξίην τῶν συνταγματικῶν καὶ φρουριαστῶν. Ὁλίγον δὲ μετὰ ταῦτα διήγειρεν ὁ Δῶν Μιχαὴλ ἐπανάστασιν κατὰ τοῦ ἴδιου πατρὸς, ὅπως παρακευάσῃ εἰς ἔκυτὸν τὴν ἀντιβασιλείαν, ἀλλ' ἀντὶ τούτου ἐπέσυρε μόνον ἐνκντίον αὐτοῦ τὴν ἔξοριαν (Ἀπριλ. 1821). Δύῳ ἔτη μετέπειτα ἀπέθανεν ὁ Ιωάννης Ζ'. (10 Μαρτ. 1826). Ὁ δὲ πρεσβύτατος αὐτοῦ γίνεται Δῶν Πέτρος, ὅστις, ως συνταγματικὸς αὐτοκράτωρ τῆς Βρασιλίας δὲν ἡδύκατε νὰ ἔναι συγχρόνως καὶ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλίας, ἀνέθηκε τὴν ἐπὶ τῆς μητρικῆς χώρας κυβερνησιν εἰς τὴν ἀνήλικον αὐτοῦ θυγατέραν Δόναρα Μαρίαν ήταν η πλόρια, καὶ ἀπένειμεν εἰς τοὺς Πορτογάλους ἑλευθέριον πολίτευμα (Χάρτην). Καὶ οὐτόχησε μὲν χρόνον τινὰ μετὰ ταῦτα ὁ ἐκ τῆς ἔξοριας ἐπιστρέψις ἀδελφὸς αὐτοῦ Δῶν Μιχαὴλ νὰ ἀνατρέψῃ ἐκ δευτέρου μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ἀποστολικῆς μεριδὸς τὸ πολίτευμα τοῦτο (Ιουν. 1828), στερήσας τὴν ἀνεψιὰν αὐτοῦ τῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου δικαιωμάτων της, ἐνεργήσας νὰ κηρυχθῇ ἀπεριόματος βασιλεὺς, καὶ μανεῖς μετ' ἔξοριας, τιμωριῶν εἰς δευτεράρια καὶ θανατώσεων κατὰ τῶν φιλων καὶ ὀπαδῶν τῆς συνταγματικῆς τάξεως· ἀλλ' ἡ ἀργὴ ἀυτοῦ ὄλιγον χρόνον διήρκεσεν. Ὁ Δῶν Πέτρος, ἀναγκασθεὶς, ἐν Βρασιλίᾳ νὰ παραδῷ τὸ στέμμα εἰς τὸν ἀνήλικον αὐτοῦ γίδην, προσωρινήτη, συλλέξας στρατεύματα εἰς τὴν Πορτογαλίαν, καὶ ἐπένοχώητε τοτοῦτον τὸν τυραννικὸν αὐτοῦ ἀδελφὸν εἰς διετῆ τιγκ πόλεμον (1832 — 1834), ὥστε οὗτος παρητήθη τελευταῖν τοῦ θρόνου καὶ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ζένην. Μετὰ δὲ ταῦτα ἀποκατέστησε μὲν πάλιν ὁ Πέτρος τὸ Κορτικὸν πολίτευμα (7 Ιουν. 1834), ἀλλ' ἀποθανόντος αὐτοῦ μετ' ὄλιγον, ὑπέστη ἡ πολιτεία αὕτη πολλὰς μεταβολὰς καὶ ἐπηρείας ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Δόναρας Μαρίας.

4. Μεγάλη Βρεταννία.

§. 98. Η Ἀγγλίας εἶγεν ἐξέλθει ἰσχυρὸν καὶ γιγνόρος ἐκ ψηφιοποιήθηκε από τὸν ιστούσοντο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τοῦ πρὸς τὴν Γαλλίαν μακρογυρούσου πολέμου. Εἶχε δ' ἐξουθενίσει τοὺς στόλους τῶν ἄλλων λαῶν, καὶ καταστήσει τοσοῦτον ἰσχυρὸν τὸ ἴδιον ἔχυτῆς ναυτικὸν, ὥστε οὐδεὶς ἡδύνατο νὰ ἀμφισβητήσῃ πρὸς αὐτὴν τὴν κατὰ Θάλασσαν κυριαρχίαν· εἶχε δὲ μεγεθύνει τὰς ἐν ταῖς Ἀνατολικαῖς Ἰνδίαις κτήσεις αὐτῆς, εἶχεν αὐξήσει καὶ προσγάγει τὸν Καναρᾶν, εἶχεν ἴδρυσει εἰς τὰ δυτικὰ καὶ μεσημβρινὰ τῆς Αφρικῆς ἀποικίας, καὶ νικήσεις εἰς τὰς Ἀνατολικὰς Ἰρδαῖς τὸν ἰσχυρὸν Σουλτάνον Τίππορ Σαχίδη, εἶχε συστήσει κράτος, ὑπερβὴν πολὺ κατὰ τὸ μέγεθος καὶ τὸν πληθυσμὸν τὴν μητρικὴν γώραν, καὶ γενόμενον πηγὴν ἀνεξάντλητον τοῦ πλούτου καὶ ἐμπορίου· πόρρω δὲ κείμεναι νῆσοι, ἀποκαλυφθεῖσι τὸ πολυηρῶν θαλασσοπόρων, οἷον τοῦ Κώκ κ. ἄλλ. εἰς τὸν ἔκθαμβον κόσμον, ἔκλιναν ὑπὸ τὸ σκῆπτρον τῆς θαλασσοκράτορος ταύτης νησώδους γώρας· Ἡ δὲ κατοχὴ τοῦ Γιβραΐταρ καὶ τῆς Μαλτας, ἡ ἐπὶ τῶν Ιορίων γῆτων προστατευτικὴ κυριαρχία καὶ ὁ διὰ τῶν Δαρδανελλίων ἐλεύθερος πλοῦς, ἐξησφαλισαν εἰς αὐτὴν μετὰ τὴν ἐν Παρισίοις εἰρήνην τὴν κυριαρχίαν τῆς Μεσογείου Θαλάσσιας καὶ τὴν μετὰ τῆς Ἀνατολῆς ἐπιμεξίαν. Διὰ δὲ τοῦ ὑπὸ αὐτῆς στερεῶς παγιώθέντος μετ' ἐλευθερίας τοῦ τύπου καὶ τοῦ λόγου πολιτεύματος, καὶ ἀκριβοῦς ὁρισμοῦ τῶν δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ βασιλέως, διήγειρεν ἡ Αγγλία τὸν φύλαν τῶν ἄλλων ἔθνων. Ἀλλ' ἐν τῇ δυνάμει ταύτη καὶ ἀκμῇ εἰς τὸ ἔξωτερικὸν, ὑπέστη τὸ κράτος ἀνιάτους πληγάς. 1) Ἐρ. Ὁ δηλ. μικρόν τε μέρος τοῦ λαοῦ ἐπεσώρευεν ἀμετρα πλούτη, τὸ πολὺ πλῆθος ἐβυθίζετο εἰς καταθλιπτικὴν πενίαν. Οἱ δὲ πολυδάπανοι κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν πόλεμος, καὶ τὰ ἀμέτρητα ἐπικουρικὰ χρήματα, ἅτινα παρεχώρησαν εἰς τὰς κυβερνήσεις τῆς ἡπείρου, ἐπηύξησαν τοσοῦτον τὸ ἔθνικὸν χρέος, ὥστε δὲ τῆσιος τόκος κατίντησε νὰ ἀναβῇ εἰς 34 ἑκατομ. λ. 5. Τὸ βαρὺ δὲ τοῦτο χρέος, ἦνωμένον μετ' αὐλῆς ἀσώτου καὶ ὑπερμεγέθων μισθοδοσιῶν, ἐπολλαπλασίσεις τοσοῦτον τὰ ἔξοδα τοῦ κράτους, ὥστε μόνον διὰ τῶν ἀδιαλείπτως ἐπαυξανομένων φόρων τῶν ἐμπορευμάτων, ζωτροφιῶν, εἰσοδημάτων (φόρος ἐπὶ τῷ ἡφαιστίῳ θητηκέναι) τοῦ ινδικούταχτον ἴδιον τήτων ἀγρῶν ἡδύ-

γαντο νὰ εἰσπρχθῶσι τὰ ἀναγκαιοῦντα ποσά. Τοῦτο δ' ἀπήνεγκε τὴν πτώχευσιν τῶν μικρῶν γεωκτημόνων καὶ τῶν ὄλιγα ἔχόντων κεφάλαια βιομηχάνων. Τὸ ἴδιόκτητον δηλ. τῶν ἀγρῶν περιῆλθε κατὰ μικρὸν εἰς τὰς χεῖρας εἰπόρων εὐγενῶν, οἵτινες εἴξερον γὰρ πολλαπλασιάζωσι τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν, ἐπαυξάνοντες τὰ ποσὰ τῶν ἐνοικίσσεων καὶ ἐνισχύοντες τοὺς κατὰ τῆς εἰσαγωγῆς ζένου σίτου περὶ γεννημάτων τόμους· ἡ δὲ βιομηχανία ἦτο κτήμα τῶν πλουσίων ἐργοστασιαρχῶν, οἵτινες ἐκτείνοντες τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτῶν, ὑπερέβαλλον τοὺς ὄλιγωτερον εὐχρημάτους· καὶ ἡ μὲν μεσαία τάξις τῶν πολιτῶν ἥλαττοῦτο, ἐν ᾧ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὰ ἐργοστάσια ἐργατῶν ἐπολλαπλασιάζετο ἐπαισθητῶς. Βαρεῖς δ' εἰς τοὺς δήμους ἐπιβαλλόμενοι ὑπὲρ τῶν πτωχῶν φόροι, καὶ αἱ κατὰ καιρούς προσκαταβολαὶ τῆς κυβερνήσεως δὲν ἥδυναντο νὰ θεραπεύσωσι τὴν ἀθλιότητα ταύτην. Ωθούμενοι δ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης καὶ ἐνδείας, προσεπάθησαν μὲν ἐπκνειλημμένως οἱ Προλετάριοι (πενέστατοι) νὰ βελτιώσωσιν ἐπαναστατοῦντες τὴν θέσιν αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ ἄνομα αὐτῶν ταῦτα ἐπιχειρήματα ἀπέβαινον ἐκάστοτε πρὸς ζημίαν αὐτῶν. Καὶ εὐκόλως μὲν περιεστέλλοντο τὰ ἀσπλαστήρα στίφη ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως ἐλλήνιοι φορικὴ τιμωρία τῷ *Μαγγεστρίᾳ* στασιαστῶν (1819) ἐπέσυρε πικρὰ κατὰ τῆς κυβερνήσεως ὄνειδη. Μετ' ὄλιγον δ' αἱ κατώτεραι κλάσεις τοῦ λαοῦ ἐπεθύμησαν καὶ πολιτικὴν δύναμιν. "Οπως ἐπενεργῶσι δῆλοι. εἰς τὴν νομοθεσίαν, ἐπεζήτησαν κοινὸν ἐκλογῆς δικαίωμα (ἄνευ ωρισμένης περιουσίας), ἐτῆσια Παρλαμέντα, μυστικὴν ψηφοφορούντα κ. τ. δμ. Κατέθηκαν δὲ τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν εἰς χάρτην τινα τοῦ λαοῦ. Όθεν ἐπωνομάσθησαν *Χαρτισταί*. Συνεργούντων λοιπὸν αὐτῶν κατέστησαν ἡπιώτεροι οἱ περὶ σιτηρῶν τόμοι, διὸ ἐν κατέστη εὔκολωτέρας ἡ εἰσαγωγὴ ζένων γεννημάτων (1842).

§. 99. *Αὐλὴ καὶ Κυβέρνησις.* Μετὰ τοὺς κατὰ τοῦ Ναπολέοντος δεινοὺς ἀγῶνας ἐπῆλθεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν κατάστασις ἐκλύσεως. Ο εἰς ἡδονὰς καὶ ἀπολαύσεις βυθισμένος βασιλεὺς Γεώργιος Δ'., ὅστις ἐν τῇ νεότητι αὐτοῦ εἶχε ταχθῆ μετὰ τῆς ἀντιπολιτεύσεως, ἐγεπιστέψθη εἰς τάντον ψυχρὸν καὶ πράσαν-ψηφιοποιηθῆκε ἀπὸ τοῦ Ινστιτούτου Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς.

τας εἰς τὴν πολιτικὴν σύνεσιν τοῦ Πίτ Τόρεις, καὶ ἀπέστρεψε τοὺς ὄφθαλμους καὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ λαοῦ του. Οὗτος δὲ ἔνταπεδώκεν εἰς αὐτὸν δυστρέσκειαν καὶ μῆσον, μάλιστα ὅτε κατέτησεν ἀξιομνημόνευτον τὸ πρῶτον ἔτος (1820) τῆς ἀνεξαρτήτου αὐτοῦ κυβερνήσεως διά τινος ἐνώπιον τῆς "Δικαιοσύνης τοῦ Καρολίνας τῆς ἐκ Βρουνσβίγης, ητις ἔχει ἐν ἀκουσίῳ ἀπ' αὐτοῦ χωρισμῷ." Αποθανούσης δὲ τῆς βασιλίσσης τὸ ἐπόμενον ἔτος (1821), ἡκολούθησεν αὐτὴν εἰς τὸν τάφον ἡ συμπάθεια καὶ εὐσπλαγχνία τοῦ ἔθνους, δσον καὶ ἀνῆσαν ὀλίγον ἀξιέπαινα τὰ ἥθη αὐτῆς καὶ ἡ διαγωγή. Ο δὲ Κάστλερης, πολυετὴς ἑταῖρος τοῦ Γεωργίου, καὶ ὁ παδὸς πολιτικῆς κιβδήλου καὶ ἀπίστου, ἔδωκεν ἀφ' ἑαυτοῦ τέλος εἰς τὴν Ζωὴν του, καταληφθεὶς ὑπό βαρυθυμίας (12 Αὔγ. 1822). Τοῦτο δὲ ἐτάραξε τὰ μέγιστα τὸν βασιλέα, τοῦ ὁποίου τὴν συνείδησιν ἐπεβάρυναν ἄλλως πολλαὶ πλάναι τῆς νεότητος, καὶ κατέστησεν αὐτὸν μισάνθρωπον. "Οθεν διήγαγεν ἐν σκυθρωπῇ ἐρημίᾳ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς Ζωῆς αὐτοῦ, καθ' ἀπαρέσχε πάλιν τὴν προτέραν αὐτοῦ ἔξοχον θέσιν εἰς τὸ νησιωτικὸν κράτος τῶν Ἀγγλων, προτιμησάσας εἰς τὰ ἀξιώματα τῶν Οὐέγων, διατάσσοντα τὸν βασιλέα τοῦ Καννίγερα. Αποθανούσης δὲ νέκης καὶ ἀτέκνου τῆς μονογενοῦς θυγατρὸς τοῦ Γεωργίου Δ', τῆς εὐφυοῦς καὶ ἀξαγαπήτου πριγκιπέσσης Καρλόπτης (νυμφευθείσης μετὰ Λεοπόλδου τοῦ Κοβούργου, τοῦ μετέπειτα βασιλέως τοῦ Βελγίου), ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Γουλιέλμος Δ'. (26 Ιουν. 1830), ἀνὴρ ἀπλοῦς καὶ ἐνθύεις. Ἐπ' αὐτοῦ (1830 — 37) δὲ ἔλαθον οἱ Οὐέγων εἰς τὰς χειραρχίας τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων τῆς κυβερνήσεως, καὶ ἡ μετὰ σφοδροτάτους ἀγῶνας κατορθωθεῖσα σπουδαία ἀναμόρφωσις τοῦ Κοινοβουλίου (1 Μαρτ. 1831), καθ' ἣν ἡ κοινοβουλευτικὴ ἐκλογὴ διετάχθη καινοτρόπως κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν κατοίκων, καὶ τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα κατέστη ἀνεξάρτητον ἀπὸ ὀρισμένης τινὸς περιουσίας (τιμήματος), ὑπῆρχε λαμπρὰ νίκη τῆς μεσαίας τῶν φιλελευθέρων τάξεως κατὰ τῶν ἀριστοκρατικῶν. Ψηφιόποιηθήκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ολίγον δὲ μετὰ ταῦτα (Αύγ. 1833) ἔλαβε χώραν καὶ ἡ χειραφέτησις τῶν δούλων, πρὸς δὲ εἰργάσθησαν ἐπὶ πολλὰ ἔτη ὁ Οὐρελευφόρχης, Βούξτων καὶ ἄλλοι Φιλάνθρωποι. Μετὰ μεγάλων δ' ἀναλωμάτων πρὸς ἀποζημίωσιν τῶν ἀποίκων ἀπηλευθέρωσεν ἡ Ἀγγλία εἰς τὰς ἀποικίας αὐτῆς τοὺς δούλους, καὶ προσεπάθησεν ἐπειτα παντὶ σθένει νὰ παρακινήσῃ καὶ ἄλλους λαοὺς εἰς ὅμοίχαν χειραφέτησιν, καὶ νὰ καταπαύσῃ πατράτασι τὴν δουλευτορίαν. Μετὰ δὲ τὸν Γουλιέλμον Δ'. ἔλαβε τὸ στέμμα τῆς Ἀγγλίας ἡ ἀνεψιὰ αὐτοῦ ΒΙΚΤΩΡΙΑ (20 Ιαν. 1837), συζευχθεῖσα ἀπὸ τῆς 10 Φεβρ. 1840 μετὰ τοῦ πρίγκιπος τοῦ Κοδούργου Αλέξανδρου. Ἐπὶ τῆς κυθερώσεως αὐτῆς προσεπάθησεν ὁ μέγας πολιτικὸς ἀνὴρ Σλέο Ροβέρτος Πήλ νχ δώσῃ νέαν ἀνάπτυξιν εἰς τὸ ἐμπόριον, ἐλαττόνων τοὺς δασμούς. Ἐκτοτε δὲ « ἐλευθέρα ἐμπορία » εἶναι τὸ σύνθημα τῆς ἡμέρας.

§. 100. 3) Ἡ Ιρλανδία μένει μέχρι τῆς ὥρας ταῦτης τὸ τραυματισμένον μέλος τοῦ πολιτικοῦ σώματος τῆς Ἀγγλίας. Αἱ κακώσεις τῶν προτέρων γενεῶν ἤνοιξαν μεταξὺ τῆς Ἀγγλίας καὶ Ιρλανδίας χάσμα, τὸ ὄποιον δὲν ἀφῆσε ποτὲ νὰ γείνη ἐντελής ἡ ἔνωσις τῶν ἔνεκα τῆς φύσεως, θρησκείας καὶ τῶν πολιτικῶν διατάξεων διαφόρων τούτων λαῶν. Δύῳ δὲ πράγματα, προελθόντα ἐκ παλαιᾶς τινος ἀδικίας, διήγειραν μάλιστα τὸ μῆσος τῶν ἐμπαθῶν Ιρλανδῶν, ἡ τραγεῖα μεταχείρισις τοῦ πένητος λαοῦ τῶν χωρικῶν ὑπὸ τῶν ἐξ Ἀγγλίας καταγομένων εὐγενῶν γεωκτημόρων, καὶ τὰ ἄτοπα τῆς Ἐκκλησίας καθεστῶτα· διότι Ἀγγλικανικοὶ κληρικοὶ κατέχουσιν δῆλην τὴν περιουσίαν τῶν Ιρλανδικῶν ἐκκλησιῶν, ἐν ὃ ὁ καθολικὸς, καὶ ἐν πενίᾳ διάγων λαός, ὀφείλει νὰ διατηρῇ ἐκ τοῦ ἄρτου αὐτοῦ τοὺς ἀμισθους του ἱερεῖς. Καὶ τὰ μὲν παράπονα τῶν Ιρλανδῶν δὲν ἔτυχον ἀκροάσεως, αἱ δὲ ἐπαναστάσεις, ἀς ἀπεπειράθησαν, κατεβλήθησαν καὶ ἐπολλαπλασιάσαν τὴν κατάθλιψιν. Πρῶτον δ' ὅτε διὰ τοῦ ΔΟΓΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΧΕΙΡΑΦΕΤΗΣΕΩΣ (emancipation) παρεγωρήθη (1829) εἰς τοὺς καθολικοὺς Ιρλανδοὺς ἡ πρόσοδος εἰς τὸ Ἀγγλικὸν κοινούλιον, ἔλαβεν ὁ Ιρλανδικὸς λαὸς εὐχαριστίαν, νὰ ἐπισπεύσῃ Ψηφιοποιήθηκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τὴν κατάργησιν τῶν καταχρήσεων. "Οθεν δὲ Δανιὴλ ΟΚΟΝΕΑΝ-
ΛΟΣ, εἰσελθὼν ἤδη εἰς τὸ Κοινοβούλιον μετ' « οὐρᾶς » πλειο-
τέρας τῶν 40 διμοφρόνων αὐτῷ Ἰρλανδῶν, ἥπειλισε τὴν ἀρά-
κησιν τῆς ἐνώσεως (repeal), ἢν δὲν ἡθελον ληφθῇ ὑπ' ὅψιν
αἱ δίκαιαι ἀπαιτήσεις τοῦ Ἰρλανδικοῦ λαοῦ. Η δὲ ἐπαυξανο-
μένη πτωχεία, ἥτις, ἐλλιπότος τοῦ θερισμοῦ τῶν γεωμήλων,
παρήγαγε δεινὴν πεῖναν, ἀπήτει δρυστήριον φάρμακον εἰς τὴν
καχεκτικὴν ταύτην κατάστασιν. "Εγεκα δὲ τῆς εὐερεθίστου
καὶ εὔκινήτου φύσεως τῶν Ἰρλανδῶν, δὲν ἦτο δύσκολον εἰς
εἰς τὸν μέγαν ἥτορα τοῦ λαοῦ καὶ δημαρχῷ Ὀκοννέλου, νὴ
διατυρῷ τὴν χώραν εἰς ἀκατάπιευστον ταραχὴν, καὶ διὰ τῆς
συνθηματικῆς λέξεως « ἀνακλήσεως » νὰ διευθύνῃ τὴν ὅλην
δύναμιν τοῦ λαοῦ πρὸς ἔνα σκοπόν. Ἀπανταχοῦ δὲ συνεστή-
θησαν ἀρακλητικαὶ ἐταιρίαι πρὸς ὑποστήριξιν τῶν σκοπῶν τοῦ
Ὀκοννέλου, καὶ ὁ καθολικὸς κλῆρος, ὅστις ἦσκει ἀπόλυτον
κυριαρχίαν ἐπὶ τοῦ ἀπαιδεύτου λαοῦ, ἦτον ὑπὸ τὰς διαταγὰς
τοῦ Ὀκοννέλου· ὁ λόγος αὐτοῦ ἦρχε τῆς Ἰρλανδίας. Κατάρ-
γησις τοῦ εἰς τὸν ἐρ Ἰρλανδίᾳ Αγγλικανικὸν κλῆρον ἀπο-
φερομένου δεκάτου ἦτον ἡ καθ' αὐτὸν αἴτιος τῶν Ἰρλανδῶν.
"Οτε δὲ αἱ προτάσεις αὐτῶν δὲν ἐπέτυχον εἰς τὸ Αγγλικὸν
κοινοβούλιον, ἤρνθησαν οἱ ἐνοικιασταὶ τὰ δέκατα, καὶ ἐμπό-
δισαν τὴν κατάσχεσιν· καὶ ὅτε αἱ Ἀγγλοι μετεχειρίσθησαν
βίαν, ἀντέταξαν καὶ αὐτοὶ τὴν βίαν. Στέφη δὲ ὧπλισμένων
ὅμιλων διῆλθον τὴν χώραν, καταλείποντα ἵχνη τῆς διαβάσεως
αὐτῶν αἴματα καὶ πυρκαϊάς. Η κατάστασις αὕτη ἐξήγειρε
τὴν κυβέρνησιν. Ὅστε νὰ ἐπιστήσῃ κατεσπευσμένως μεγίστην
προσοχὴν « εἰς τὴν ἐπαναστατικὴν καὶ λιμοκτονοῦσαν Ἰρλαν-
δαῖαν, τὴν χώραν τῶν παθῶν καὶ τῆς ἀθλιότητος ». Διὰ
τοῦ περὶ Ἰρλανδίας ἀραγκαστικοῦ προσοντεύματος (1833)
ἐκηρύχθη ἡ νῆσος εἰς κατάστασιν πολέμου, ὅπως διατηρηθῇ ἡ
τάξις διὰ τοῦ φόβου· καὶ διὰ τοῦ περὶ Ἰρλανδίας ἐκκλησια-
στικοῦ προσοντεύματος μετὰ τῆς ὄνομασθείσης οἰκειοποιητι-
κῆς συνθήκης προσεπάθησαν νὰ καταργήσωσι ἡ μετριάσωσι τὰς
ἐκκλησιαστικὰς εἰσφορὰς τῶν ἐνοικιαστῶν, καὶ νὰ μεταχειρι-
σθῶσι μέρος τι τῶν ἐκκλησιαστικῶν κτημάτων πρὸς σκοπούς

κοσμικούς, μάλιστα εἰς προαγωγὴν τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως. Ἀλλ' ἡ πρόθεσις αὕτη ὑπέστη ἐκ μέρους τοῦ ἀρωτέρου κ.ι.ῆρου καὶ τῶν ἀριστοκρατικῶν Τορίων τοιαύτην ἀντίστασιν, ὥστε τὸ περὶ τοῦ δεκάτου προβούλευμα μετὰ πολυετεῖς μόνον ἀγῶνας τοῦ Κοινοθουλίου, καὶ μάλιστα κολοθωμένον, ἡδυνήθη νὰ ἰδῃ τὸ φῶς. Οἱ ἐκ τοῦ ἀγωτέρου κλήρου ἀντίπαλοι ἀπετέλεσαν τὰς ὄνομασθείσας ἑταίριας τῶν Ὁραγγιστῶν (1836), αἵτινες ἐζήτουν νὰ ἐμποδίσωσι πάσας τὰς εἰς τοὺς Ἰρλανδοὺς διδομένας παραχωρήσεις, καὶ διετήρουν ἀκαταπαύστως ζωηρὸν τὸ θρησκευτικὸν καὶ ἔθνικὸν μῆσος. Ἀπηλπισμένοι δ' ἔκτοτε οἱ Ἰρλανδοὶ ἀπέστρεψαν κατ' ἀγέλας τοὺς δρθαλμούς ἀπὸ τῆς πατρίδος αὐτῶν, καὶ εἰς τὸ ἐλεύθερον ἔδαφος τῆς Βορείου Ἀμερικῆς ἐζήτησαν νέαν πατρίδα καὶ ἀσύλον κατὰ τῆς σκληροκαρδίας τῶν ἀνθρώπων.

5. Γερμανία.

§. 101. Ἡ Γερμανία ἐκ τῆς ἐν Βιέννη συνόδου ἐξῆλθε μᾶλλον ἔκλυτος καὶ ἀσθενής, ἢ ὅ, τι ὑπῆρξεν ἐπὶ τῶν χρόνων τῆς αὐτοκρατορίας. Καὶ ἡλαττώθη μὲν δ ἀριθμὸς τῶν « μὴ ἀναγνωρίζουσῶν εἰμὴ αὐτοκράτυρα » ἡγεμονιῶν καὶ τάξεων κατὰ πλειοτέρας τῶν ἔκατον, καὶ ἀφηρέθη ἐκ τῶν ἐπισκοπῶν, ἀδεστειῶν καὶ αὐτοκρατορικῶν πόλεων, ἡ αὐτόνομος αὐτῶν θέσις, ἀλλ' ἀντὶ τούτου ἔλαθον αἱ εἰς τὴν ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΝ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΝ ἐνωθεῖσαι 38 ἐπικράτειαι αὐτοδέσποτον δύναμιν ὡς πρὸς τὰ ἐσωτερικὰ πράγματα. Ἀντὶ δὲ τῆς παλαιᾶς αὐτοκρατορικῆς διαίτης ἔλαθε χώραν ἡ ἐκ τῶν πρεσβευτῶν τῶν διαφόρων κυβερνήσεων συνισταμένη ΔΙΑΙΤΑ ΤΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ ἐν Φραγκούρτῳ τῷ παρὰ τὸν Μαΐνον ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς Αὔστριας. Ἐπειδὴ δικαὶος ἡκολούθει παντάπασι τὴν θέλησιν τῶν διαφόρων κυβερνήσεων, οὐδεμίαν εἶχεν αὐτοτελῆ ἐξουσίαν, καὶ ἡ δύμασπορδία τῶν Γερμανικῶν κρατῶν ἔγεινεν οὕτω παντελῶς ἀνίσχυρος εἰς τὴν σειρὰν τῶν Εὐρωπαϊκῶν δυνάμεων καὶ ἐξηρτάτο ἀπὸ τῶν μεγάλων δυνάμεων τῆς Αὔστριας καὶ Πρωσσίας, αἵτινες ἔλαθον τὴν πρώτην τάξιν διὰ τὰ μεγάλα μέρη τῶν Γερμανικῶν αὐτῶν ἐπικρατεῖσαι. Ἀπέστελλον μάλιστα πρόσθεις καὶ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Ξένα βασίλειαι εἰς τὴν δίαιταν τοῦ Φραγκφούρτου, ὡς ἡ Δανιμαρκία διὰ τὸ Ὀλστένορ καὶ αἱ Κάτω Χῶραι διὰ τὸ Λιουχεμβούργον. Οὐ μόνον δ' ἡ σέβεντής αὕτη θέσις τῆς Γερμανίας εἰς τὸ ἔξωτερικὸν ὄλιγον ἦτο εὐχάριστος, ἀλλὰ καὶ αὕταὶ αἱ ἐσωτερικαὶ διατάξεις ὄλιγιστα ἥρεσκον. Ἀντὶ ισχυροῦ δμοσπόνδου κράτους μεθ' ἑνωτικῆς κυβερνήσεως τῆς ὁμοσπονδίας, ἔχουσης παρ' ἑαυτῇ ἀντιπροσώπους τοῦ λαοῦ, ὡς ἡλπισαν καὶ ἐπεζήτησαν φιλοπάτριδες ἄνδρες, τὸ δημιούργημα τῆς ἐν Βιέννῃ Συνόδου ὑπῆρξεν δμοσπονδία κρατῶν, ἀποτελεσθεῖσα ἐκ πλήθους αὐτοδεσπότων ἐπικρατειῶν, ἔνθα ἀντιπροσωπεύοντο μόνον αἱ κυβερνήσεις, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ λαός· καὶ τὸ 13. ἅρθρον τοῦ ψηφίσματος τῆς ὁμοσπονδίας, ἐν ᾧ ἐδόθη ὑπόσχεσις περὶ τῆς ἐν γένει εἰσαγωγῆς πολιτειῶν τῶν κατὰ χώρας τάξεων ἀνευ περαιτέρω δρισμοῦ τοῦ τρόπου καὶ χρόνου τῆς ἐκτελέσεως, δὲν ἀνταπεκρίθη εἰς τὰς προσδοκίας τῶν λαῶν. Καὶ μάλιστα ὅτε ἦδη ἡ Πρωσσία, ἔνθα ὑπερίχυσαν μετ' ὄλιγον κατὰ τῶν φιλοπατρίδων τοῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος οἱ ἄνδρες τῆς ὁπισθοδρομήσεως, ἔβράδυνε τὴν εἰσαγωγὴν τῶν πολιτειῶν τῶν κατὰ χώρας τάξεων, ἦν εἶχεν ὑποσχεθῆ, καὶ τέλος ἀντὶ τῶν ἐπιθυμητῶν αὐτοκρατορικῶν τάξεων παρεχώρησε μόνον ἐπαρχιακὰς τάξεις μετὰ βουλευτικῆς ψήφου καὶ ἀνευ δημοσιότητος καὶ κοινοῦ συμφέροντος, τότε ἡ δυσαρέσκεια τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ ἐγίνετο καθ' ἕκαστην μεγαλητέρᾳ. Καὶ ἡ μὲν Αὐστρία ἔνεκκα τῆς ἐπιφρόνησης τοῦ Μεττεργίχου ἐκυβερνᾶτο ὑπὸ πνεῦμα ὄλως ἀπόλυτον, καὶ διετηρεῖτο ὅσον τὸ δυνατὸν χωρισμένη ἀπὸ τῆς Γερμανίας, ἡ δὲ Πρωσσία ἐπειορίζετο ὀσημέραι πλειότερον εἰς τὸν αὐτὸν τοῦτον ὄριζοντα, καὶ μετεγειρίζετο βουλεύματα ἐπαχθῆ. Ἐπειδὴ δ' ἐξέλιπεν οὕτω πᾶσα διεύθυνσις καὶ κοινοβουλία, διὰ τοῦτο ἀπέβησαν παντάπαις διάφορα τὰ πολιτεύματα, ἄτινα εἰσῆκθησαν κατὰ μικρὸν εἰς τὴν Σαξονίην *Bavariar*, *Bádηr*, *Burgundērγηr*, *Bauarīar*, *Eσσηr* καὶ τινα μικρότερα κράτη, οὕτως ὡστε καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ἡ Γερμανία διεπάσθη καὶ διεχίσθη. Προσθέσατε ἦδη τοὺς φραγμοὺς τῶν φρόων, οἵτινες ἐδυσκόλυνον τὴν μεταξὺ τῶν διαφόρων χωρῶν ἐπιμιξίαν! Ἐφαίνετο ὅτι ἡ Γερμανία ἔμελτο οὐθιστική ήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

λε νὰ διαλυθῇ εἰς τὰ ἕδια ἔχυτῆς διάφορων φῦλα καὶ κράτη;

§. 102. Η κατάστασις αὕτη ἐνέπλησε τὸν Γερμανικὸν λαὸν δυσαρεσκείας, καὶ ἐκλόνισε τὴν εἰς τὰ πατρικὰ φρονήματα τῶν κυβερνήσεων ἐμπιστοσύνην. Ἐνισχύετο δὲ καθ' ἐκάστην πλειότερον τὸ κόρμα τῶν φιλελευθέρων, οἵτινες ἐπεδίωκον προσθέμενται ἀνάπτυξιν τοῦ πολιτεύματος κατὰ τρόπον δημοκρατικὸν, καὶ διετήρουν ζωηρὰν τὴν ιδέαν τῆς Γερμανικῆς ἑτώσεως. Πρὸ πάντων δὴ τὸ δυσαρεστημένη εἰς τὸ παρὸν ἡ νεολαία τῆς Γερμανίας, ήτις διὰ τῆς νεοφωμακτικῆς ποιήσεως εἶχεν ἀποκτήσει ισχυρὰν ἀγάπην πρὸς τὸν Μεσολόγγιον. Ἐνεθουσίᾳ ὑπὲρ τῆς μεσαιωνίου αὐτοκρατορίας, τοῦ ἀρχαίου μεγέθους καὶ τῆς προτέρης ἐνάγητος τῆς Γερμανίας, καὶ προσεπάθει νὰ κοινοποιήσῃ τὰς πέρι τῆς κυριαρχίας τῶν λαῶν νέας ιδέας ὑπὸ παλαιοὺς Γερμανικοὺς τύπους καὶ ὄνόματα. Ἄνευ ἐγεργείας τοῦ σκοποῦ καὶ ἀνευ γνώσεως καὶ ἐκτιμήσεως τῶν ἐμποδίων, συναμοιλόγησαν οἱ εἰς τὰ ἀνάτατα ἐκπαιδευτήρια τῆς Γερμανίας φοιτῶντες τὸν ἀδελφικὸν δεσμὸν τοῦ «συνόλου τῶν μαθητῶν», καὶ ἐπεδίωκον δημιούργημα κόσμου καὶ κράτους ιδεῶδους μετὰ τῶν ἀρχαίων Γερμανικῶν θεοπισμάτων. Τὸ πνεῦμα δὲ τοῦτο ἐδηλώθη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν ἑορτὴν τοῦ *Βαρτβούγον*. Κατὰ τὴν ἡμέραν δηλ. τῆς ἐν Δευψίᾳ μάχης (18. Οκτ. 1817), παρεσκευάσθη ὡς εἰσαγωγὴ εἰς τὴν τρικοσιετῆ ἑορτὴν τῆς ἀγαμοργῶσεως, ήτις ἐπανηγυρίζετο εἰς τὴν προτεσταντικὴν Γερμανίαν μετὰ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ, καὶ πρὸς ἐνθύμισιν συγχρόνως τοῦ εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Δευψίας αἰγατηροῦ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνος, παρεσκευάσθη, λέγω, ὑπὸ ἀριθμοῦ τίνος φοιτητῶν εἰς τὸ παρὰ τὸ *Ἐξεραχον Βαρτβούργον* ἑορτὴ, καθ' ἣν ἔξεφωνήθησαν παρὰ τῶν νέων φλογεροὶ λόγοι, καὶ εἰς τὸ τέλος κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Δουθήρου, ἐκάησαν ὑπὸ τῶν μεγαλοφρονούντων νεανιῶν τινὰ τῶν εἰς τὰς δοξασίας αὐτῶν ἀντιβαινόντων βιβλίων τοῦ Κοτσεβούη, Καμπτσίου, Ἀλλέρου, Ἰάρκη κ. ὅλ. μετά τινων σημείων παναρχαίων δουλικῶν χρόνων, οἷον κρωβύλων, στηθοδέσμων, δεκκυνικῶν ῥάβδων κ. τ. τ. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸ συμβάν τοῦτο ἀπέδθη ἥδη ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων μεγαλητέρα τοῦ δέοντος σημειοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μασία, δὲν ἔπρεπε νὰ θυμάσῃ τις, ὅτι ἡ αἰματηρὰ πρᾶξις ἐνδεῖτῶν συνεταιρών τούτων τοῦ Βαρθούργου, τοῦ Καρόλου Λουδοβίκου Σάνδου, ἔθεωρήθη ὡς ἕργον μεγάλης πολιτικῆς συνωμοσίας, καὶ ἔγεινε παραίτιον πολλῶν ἀνακρίσεων καὶ καταδίωξεων ἑνεκά « δημαγωγικῶν νεωτερισμῶν ». Σάνδος δὴλ. δι Βουνσειδέλου, νέος φιλόπατρις μὲν καὶ εὔσεβης, ἀλλ' ἔμπεπλησμένος ἐνθουσιασμοῦ καὶ κυριεύμενος ὑπὸ ματαιότητος, συνέλαβε τὸ ἐγκληματικὸν σχέδιον νὰ φονεύσῃ τὸν Ῥώσσον σύμβουλον τῆς ἐπικρατείας Αὐγούστον τὸν Κοτσεβούης, περὶ τοῦ δόποιον ὑπῆρχεν ὑποψία, ὅτι ἐνέβαλλεν εἰς κινδυνον τὴν ἐλευθερίαν καὶ πολιτικὴν ἀνάπτυξιν τῆς Γερμανίας, πέμπων δυσμενεῖς πληροφορίας εἰς τὴν Πετρούπολιν, δπως ἐλευθερώσῃ τὸ Γερμανικὸν ἔθνος ἀπὸ τῶν ὀλεθρίων γνωμοδοτήσεων τοῦ Ῥώσου τούτου κατασκόπου *η*, τοῦ « προδότου τούτου τῆς πατρίδος ». Ἐπλησίασε δὲ τὸν ἀνύποπτον ἐν Μαννχεῖμῳ μετ' ἐπιστολῆς, καὶ τὸν διετρύπησε μὲν ἐγχειρίδιον ἐν ᾧ ἀνεγίνωσκε (23. Μαρ. 1819). Ἡ δὲ ἀπόπειρχ τοῦ νὰ φονεύσῃ ἔκυτὸν ἀπέτυχε. Θεραπευθεὶς ἀπὸ τῶν ἰδίων ἔκυτοῦ πληγῶν, ἀπέθανεν δι Σάνδος ἐπὶ τοῦ αἰματηροῦ ἱκριώματος. — Νῦν δὲ ἐπηκολούθησαν τὰ βουλεύματα τῆς Καρολοβάδης, ἀτινα ἐπειρόρισαν τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου διὰ τῆς ἐπικρίσεως (λογοκρισίας) πρὸς κατάπαυσιν τῶν « δημαγωγικῶν νεωτερισμῶν » (Σεπτ. 1819), κατέστησκαν ἐν Μογούντιᾳ ἀνακριτικὸν δικαστήριον (κεντρικὴν ἐπιτροπὴν), ἀπηγόρευσαν τὰς ἐταιρίας τῶν φοιτητῶν μετὰ τῶν γυμναστικῶν αὐτῶν καταστημάτων, ὑπέβαλλαν τὰ πανεπιστήμια εἰς τὴν ἐποπτείαν ἴδιαιτέρων ὑπαλλήλων τῆς κυβερνήσεως, καὶ τέλος ἔδωκαν εἰς τὰ βουλεύματα τῆς διαίτης τῆς δμοσπονδίας ἀπόλυτον κύρος δι' δλας τὰς κυβερνήσεις. Συγχρόνως δὲν τῷ τελευταίῳ δόγματι τῆς Βιέρνης (15. Μαΐου 1820) ἐτέθησαν φραγμοὶ εἰς τὸ δημοκρατικὸν πνεῦμα τῶν κατὰ χώρας τάξεων τῆς μεσημβρινῆς Γερμανίας. Ἡ δὲ Πρωσσία, ἡ ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐλπὶς καὶ τὸ θάρρος πάντων τῶν φιλοπατρίδων Γερμανῶν, προεπορεύετο νῦν μετὰ βουλευμάτων ἀντιδραστικῶν καὶ μισολάων. Ἀνδρες δὲ, οἵος δὲ *Ἀγριδτιος*, *Ιάρ. κ. ἄλ.*, τῶν ὄποιων δὲ λόγος καὶ τὸ πα-Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ράδειγμα τοσοῦτον ἰσχυρῶς ἐνήργησε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀνάγκης, ἐνήχθησαν νῦν εἰς τὰ δικαστήρια ὡς ὑποκινοῦντες δημαργικούς νεωτερισμοὺς, ἐπαύθησαν ἀπὸ τῶν θέσεων αὐτῶν, καὶ ἐπηγρυπνοῦντο ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας. Ἐκτοτε δὲ ἡ ἐνότης τῆς Γερμανίας ἐθεωρεῖτο ὄνειρον· δοτις δ' ἔξέφραζε τὴν περὶ τούτου εὐχὴν αὐτοῦ ἐθεωρεῖτο ὑποπτος τάσεων δημαργικῶν. "Ἐκαστον κράτος ἐθεωρεῖτο ὡς αὐθύπαρχον ὅλον, καὶ ἐκυρενᾶτο χωρὶς νὰ λαμβάνεται ὑπὸ ὅψιν τὸ γενικὸν συμφέρον τῆς πατρίδος· καὶ ἀν ἐπετεύχθησάν καλαί τιναις θεσμοθεσίαι εἰς τὰ τῆς διοικήσεως, δικαιοδοσίας, ἐκκλησίας καὶ ἐκπαιδεύσεως, ὑπὲρ τῆς ἐξυπνίσεως ὅμως τοῦ ἐθνικοῦ αἰσθήματος καὶ τῆς φιλοπατρίας ἡ ὀλίγον ἡ οὐδὲν ἔγινε.

6. Ὁ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγών τῷρ 'Ελλήνων.

§. 103. "Οτε ἡ δραστηριότης τοῦ δημοσίου βίου τῶν Εὐρωπαϊκῶν λαῶν ἐκρατεῖτο εἰς δεσμὰ ἰσχυρὰ ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς συμμαχίας, ἡ περὶ τῆς ἐγέρσεως τῆς Ἐλλάδος κατὰ τῶν Τούρκων εἰδησίας παρήγαγε μέγαν ἐνθουσιασμὸν, καὶ ἐξύπνισεν εἰς τοὺς ἐν ληφάργῳ λαοὺς νέον πολιτικὸν ἐνδιάφορον. Ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάρτης, εὐγενὴς Μολδαύος διατελῶν εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ῥωσίας, ἐπαρουσιάσθη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ὡς ἐλευθερωτής, καὶ δεικνύων τὴν προστασίαν τῆς Ῥωσίας, ἐκάλεσε διὰ κηρύγματος τοὺς Ἐλληνας νὰ ἀπασείσωσι τὸν Τουρκικὸν ζυγόν. Μακρὰν δὲ διακιλαδωμένος δεσμὸς, ἡ Ἐπαρισία, τῆς ὁποίας μαστικὸς σκοπὸς ἦτον ἡ ἀπὸ τῶν Τούρκων ἀπαλλαγὴ, ὠφέλησε τὰ μέγιστα τὸ ἐπιχείσημα. Ἐντὸς ὀλίγου δὲ ἐλασθον τὰ ὅπλα (25. Μαρτ. 1821) ἡ Πελοπόννησος (Γερμανδεῖ), ἡ Στερεά Ελλάς, ἡ Θεσσαλία καὶ αἱ Ἐλληνικαὶ νῆσοι. Ἄλλ' ἡ περιμενομένη βοήθεια τῆς Ῥωσίας δὲν ἔφθασε. Διότι δοσον προθύμως καὶ ἀν συνέδραμε τὴν ἐπανάστασιν ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ἐκ θρησκευτικῆς συμπαθείας καὶ πολιτικοῦ συμφέροντος, ἡ ἐπιόροή ὅμως τοῦ Μεττεργρίχου, δοτις εἰς τὴν ἐν Λαϊβαζίῳ σύροδον ἐθεώρησε τὴν ἀνταρσίαν τῶν Ἐλλήνων ὅμοιαν πρὸς τὰ σύγχρονα δημοκρατικὰ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ κινήματα, ἐμπόψη φιλοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

δίεις πᾶσαν εἰς τοὺς "Ελλήνας βοήθειαν. — Οἱ Τοῦρκοι ἐμαίνοντο λυσσωδῶς, καὶ ἐξεδικήθησαν δι' αἷματος. Ὁ πατριάρχης τῆς Κωνσταντινουπόλεως Γρηγόριος, ὁ κορυφαῖος τῇς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ἡρπάγη ἐκ τοῦ βαμβοῦ ὑπὸ τῶν ἀντιγρέστων Μωχαιμεθαγῶν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Πάτρα, καὶ ἐκρευάσθη μετὰ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ εἰς τὴν μεγάλην Θύραν· αἱ πλεῖσται Ἑλληνικὴ οἰκογένειαι (Φαναριώται) τῆς πρωτευούσης ἀπέθυνον θάνατον βίσιον, ἡ δρεπιλον νὰ ἐπαιτωσιν ὡς μεταναστεύσαντες φυγάδες. Ὁ δ' ὑπὸ τοῦ Ἀλεξ. Ὅψηλάντου στρατηγούμενος ἵερὸς Λόχος τῶν Ἑλλήνων ὑπέκυψεν ἐν Βλαχίᾳ εἰς τὴν ἀνωτέραν δύναμιν τῶν Τούρκων, καὶ κατεστράφη παντελῶς εἰς τὴν ἐν Δραγατσαρίῳ ἀπελπιστικὴν μάχην, καθ' ἣν ἡγωνίσθη μετὰ τῆς ἡρωϊκῆς ἀνδρίας τοῦ Λειωνίδου (19. Ιουν. 1821.). Ὁ Ὅψηλάντης ἔφυγεν εἰς τὴν Αὔστριαν, ἐνθα δύμως δρειλε νὰ σαπῇ ἐπὶ πολλὰ ἔτη εἰς Οὐγγρικόν τι φρούριον. Ὁ δὲ θάνατος τῶν μεγαλοφρόνων πολεμιστῶν ἀπέδειξεν, ὅτι ἐνεψυχοῦντο ὑπὸ διαφόρου πνεύματος τοῦ εἰς τοὺς Ἰσπανικοὺς καὶ Ἰταλικοὺς ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγῶνας ἐπιπνέοντος.

§. 104. Τρομερὸς ἔθνικὸς πόλεμος ἐξερράγη τώρα εἰς ἀπάσας τὰς χώρας τῆς Ἑλληνικῆς ἡπείρου. Ἐν Πελοποννήσῳ ἐπανέστησαν οἱ καὶ ὑπὸ τὴν πολυχρόνιον δουλείαν τὴν ἀνεξαρτησίαν αὐτῶν διατηρήσαντες ἄγριοι πολεμισταὶ τοῦ Ταῦγέτου Μαριάται ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Μαυρομελάη καὶ Κολοκοτρώνη μετ' ὀλίγον δ' ἐπικολούθησαν οἱ λοιποὶ κάτοικοι τῆς Πελοποννήσου, προτρεπόμενοι ὑπὸ τοῦ Δημητρίου Ὅψηλάντη, ἀδελφοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου εἰς ἀγῶνα, πρὸς διεξαγωγὴν τοῦ ὅποιου παντὸς ἄλλου μᾶλλον εἶχον ἀνάγκην ἡ προτροπῆς. Συγχρόνως δ' ἐμάχοντο οἱ "Ἑλλήνες εἰς τὴν Στερεάν Ἑλλάδα καὶ τὰς νήσους μετὰ δόξης καὶ ἐπιτυχίας. Τὰ δ' ἡρωϊκὰ μεγαλουργήματα τοῦ Ὄδυσσεως, Νικηταρᾶ, Μάρκου καὶ Νότου Βάνταρη, Γούρα, Καραϊσκάκη καὶ ἄλ., (Δράμα. Δερβεράκια Ίουν. 1822)· καὶ τὰ κατὰ θάλασσαν τεράστια ὄντας καὶ ἀνήκουστα τέως κατορθώματα τοῦ Κανάρη, Σαχτούρη καὶ Μιαούλη ἀνεπόλησαν τὰς ἐνδόξους ἡμέρας τῶν προπατόρων αὐτῶν καὶ μετ' ἐκπλήξεως καὶ συμπρθείς ἀυταὶ βλέποντες Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

οι Εύρωπαικοί λαοί τὸν ἐν τῇ Ἀνατόλῃ γιγαντώδη ἀγῶνα, ἔσπευσαν νὰ συναθροίσωσι χρήματα καὶ στρατιωτικὰς δυνάμεις, ὅπως διατηρήσωσι τὸ θάξιος τῶν ἀγωνιστῶν, οἵτινες ἐν ἀρχῇ τοῦ ἔτους 1822 ἡνθίσκουν ὑπὸ τὸν Δῆμο. Τύψηλάρτην καὶ Μαυροκορδάτον εἰς δημοκρατικὸν πολίτευμα. Ἐν δὲ ἐπρόκειτο νὰ ὑπερασπισθῶσι τὸν ἀνθρωπισμὸν καὶ χριστιανισμὸν κατὰ τῶν σκληρῶν βαρβάρων, οἱ μὲν ἡγεμόνες τῆς ιερᾶς συμμαχίας ἐξ ἀγάπης πρὸς τὴν ἡσυχίαν ἐπρόδιδον λαὸν χριστιανικὸν εἰς τὰς βολὰς ἀπίστωγ φονικῶν στιφῶν, πλήθη δὲ φυλελλήρων ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Νορμάρρου καὶ ἄλλ. ἀπήρχοντο εἰς τὴν ἀρχαίαν πατρίδα τοῦ πολιτισμοῦ τῆς Εὐρώπης. Οἱ μέγιστοι πτῶν γεωτέρων ποιητῶν, οἱ Ἀγγλος Βύρων, ἀφιέρωσε τὰ πλεονεκτήματά του, τὴν περιουσίαν αὐτοῦ καὶ δραστηριότητα εἰς τὴν ὥφελειαν τῆς Ἑλλάδος, ὅπου τὸ κλίμα καὶ ἡ μεγάλη τῶν δυνάμεων ἔντασις κατεβίβασαν αὐτὸν προώρως εἰς τὸν τάφον (19. Ἀπριλ. 1824). — Καὶ τοι δὲ διχονοούντων καὶ ἴδιοτελῶν πολιτευομένων τῶν ὀπλαρχηγῶν τῆς Ἑλλάδος, ἡ νίκη ὅμως ἔμεινε μέχρι τοῦ 1825 κατὰ τὸ μέγιστον μέρος σταθερὰ εἰς τὰ ὅπλα τῶν Ἑλλήνων. Άλλὰ τότε ἔλαβεν ἡ Πύλη ισχυρὸν ἐπικουρίαν παρὰ τοῦ Μεγάλητ Ἀλῆ, ὅστις εἶχεν ἐξαφανίσει, γενόμενος Πασσᾶς τῆς Αἰγύπτου, τὴν ἀρχὴν τῶν Μαζιμελούκων, καὶ καταρτίσει κατὰ τὸν Εύρωπακικὸν τρόπον τὴν πολιτείαν καὶ στρατιωτικὴν δύναμιν, ἐν οἷς ἀνεμίχθησαν εἰς ἀλλόκοτον ἔγωσιν δὲ πολιτισμὸς τῆς Δύσεως καὶ ἡ δεσποτεῖα τῆς Ἀνατολῆς. Οὗτος λοιπὸν ἔπειψεν εἰς τὴν Πελοπόννησον κατ' ἐντολὴν τοῦ Σουλτάνου τὸν οἰὸν αὐτοῦ Ἰθραΐμην μετ' ἀξιολόγου πολυμήκτου στρατοῦ. Τὰ δὲ μικρὰ καὶ διχονοοῦντα σωματεῖα τῶν Ἑλλήνων δὲν ἤδυναντοσαν νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς αὐτόν· μία πόλις μετὰ τὴν ἄλλην ἔπιπτεν εἰς τὴν ἔξουσίαν του· ἡ δὲ πορεία τοῦ Ἰθραΐμην καὶ τῶν ἀπανθρώπων αὐτοῦ στρατευμάτων ἐγίνετο δι' αἰμάτων νεκρῶν καὶ πυρκαϊῶν. Εξορμῶντες δὲ ἐκ τῆς ὁχυρᾶς Τριπολεως, ἥτις ἐχρησίμευεν εἰς αὐτοὺς ὡς ὁρμητήριον, κατηρήμωσαν ἐπὶ δύο ἔτη σκληρότατα τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰ παρόλια τῆς Στρεσσ-Ἐλλάδος, ἐν ὅ τὰ μυστικοσυμβούλια τῆς Εὐρώπης Φημίστοιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

προσεπάθουν εἰς μάτην νὰ σταματήσωσι τὸν πόλεμον διὰ διπλωματικῶν διαπραγματεύσεων. Πρῶτον δ' ἡ κοσμοπολιτικότης πιστοί τοῦ Μεσολογγίου ἐπέφερε μεταβολὴν τῶν πραγμάτων (22. Ἀπριλ. 1826). "Οτε δηλ. ἡ δεινᾶς, ὥπο τῆς πείνης μάλιστα, ταλαιπωρευόμενη πόλις δὲν ἦδυνατο νὰ διατηρηθῇ πλέον, ἔλαμψαν οἱ ἡρωῖκοι πολιορκούμενοι μετά γυναικῶν καὶ τέκνων ἔξοδον κατὰ τῶν ἐκ τῶν πέριξ ἐφορμώντων ἔχθρῶν· τὸ τρίτον μέρος ἐστράγη, τὸ Μεσολόγγιον ἀνεφόλεγθη, καὶ πάντες οἱ μείναντες ὅπιστα εῦρον τὸν θάνατον αὐτῶν εἰς τὰ ἐρείπια. Η δὲ φωνὴ τῆς ἀγανακτήσεως, ἥτις διηλθεν ἔνεκκ τούτου δι' ὅλης τῆς Εύρωπης, ἐξύπνισε τὰς κυβερνήτεις ἐκ τῆς ἀδρανείας αὐτῶν.

§. 10. Ολίγῳ πρότερον εἶχε καταβῆ ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος εἰς τὸν τάφον ταχέως καὶ ἀπροσδοκήτως εἰς τὸ ἐν τῇ Λαζαρικῇ Θαλάσσῃ Ταγχνρῶγ (1. Δεκ. 1825) καὶ, παρατηθέντος πρότερον ἡδη ἀπὸ τοῦ θρόνου τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ Κωνσταντίνου, ἔλαβε μετά τοιχοῦ γειρὸς τὸ Ρωσικὸν σκῆνωτρον ὃ νεώτερος ἀδελφὸς αὐτοῦ Νικόλαος μετὰ τὴν αἵματηράν κατάπιασιν στρατιωτικῆς τικος συνωμοσίας, δι' ἣς ἔμελλε νὰ μεταβληθῇ ἡ δικούρη τοῦ θρόνου καὶ τὸ πολίτευμα. — Ἐν Ἀγγλίᾳ δὲ εἴγεν ἐπιτευχθῆ τὸ ποδαρίον τῆς πολιτείας εἰς τὰς ικανὰς χειρες τοῦ μεγαλόχρονος Κάριου, διτις εἰς τὴν ἀκμὴν τοῦ ζίου οὐδέποτε ἐλασμούντος τὰ ὄνειρα τῆς νεότητος αὐτοῦ καὶ τὸν ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώτερης τῆς Ἑλλάδος ἐνθουσιασμόν καὶ ἐν Γαλλίᾳ δὲ ἐνόμισεν ἡ κυβερνήσις ὅτι ἔπρεπε πως νὰ προσέξῃ εἰς τὴν μαγάλην φωνὴν τῶν Φιλελλήνων, καθόσον μάλιστα περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον (Ιούν. 1826) ἡ φωνὴ ἐξαγάγοντος τῆς δυνάμεως τῶν Γιαντισάρων ἐν Κωνσταντινουπόλει, καθ' ἥν 15,000 Μωαμεθανῶν ἀπέθανον βίαιον θάνατον, ἐνέπλησε σύμπτωσην τὴν πολιτιτμένην Εύρωπην ἐκπλήξεως διὰ τὴν ἀπανθρωπίαν τῶν Τούρκων. "Οθεν κατὰ πρότασιν τοῦ Κάριγγος συνωμολόγησαν αἱ τρεῖς δυνάμεις, Ρωσία, Ἀγγλία καὶ Γαλλία, συνθήκην, καθ' ἥν ἔμελλον νὰ παρορμήσωσι διὰ κοινῶν ἐγγράφων τὴν Πύλην εἰς ἀπελευθέρωσιν τῶν Ἑλλήνων. Ἡνωμένος δὲ στόλος τῆς συμμαχίας ἐράνη

χόδη εις τὰς θαλάσσας τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἀπήτησε παρὰ τοῦ Ἱερούντη τὴν ἐκκένωσιν τῆς Χερσονήσου ὅτε δὲ ἀπεξέριψθη ἡ ἀπαλτησίς αὕτη, ἐπηκολούθησεν ἡ ἐν Navarleψ ταυμαχία (20 Οκτ. 1827), καθ' ἣν ὁ Τουρκικὸς καὶ Αιγαῖονικὸς σόλος ἔξωλοιθρεύθη ὑπὸ τῆς θαλασσίας δυνάμεως τῶν Εὐρωπαίων. Ἡ κρίσις δὲ αὕτη συνέβη τόσον ταχέως, ὥστε αἱ συμμαχήσασαι κυβερνήσεις ἐταράχθησαν διὰ τὸ «ἀπροσδόκητο τοῦτο συμβάν». » Διὸ καὶ ἡ μάχη τοῦ Ναυαρίνου ἔμενεν ἀνευ ἀποτελέσματος· καὶ ἐπειδὴ μετὰ τὸν θάρατο τοῦ Káriγγ (8 Αὐγ. 1827) οἱ διὰ τὸ ἐμπόριον αὐτῶν φοβηθέντες «Ἄγγλοι ἐδειχθησαν πάλιν εὐνοϊκώτεροι πρὸς τὴν Πύλην, ἐπέμεινεν ὁ σταθερὸς Σουλτάνος Μαχμούτης εἰς τὴν πρόθεσιν αὐτοῦ, τοῦ γὰ μὴν ἀφήσῃ ἐλευθέρων τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἔδειξε τοσαύτην θρησύτητα πρὸς τοὺς Ρώσους, ὥστε οὗτοι ἐκήρυξαν ἐνχαντίον αὐτοῦ τὸν πόλεμον (1828). Τοῦτο ἀνεπτέρωτε τὰς ἐλπίδας τῶν Ἑλλήνων. Ἐν φόρῳ δὲ ἡ μάχημος δύναμις τῶν Ὀθωμανῶν ὅρμα πρὸς τὰς χώρας τοῦ Δουνάβεως, ἡναγκάσθη τέλος ὁ Ἱεροχίμης ὑπὸ τοῦ Γαλλικοῦ στόλου νὰ καταλίπη τὴν Πελοπόννησον· καὶ μετὰ τοῦτο διωρίσθη κυβερνήτης (πρόεδρος) τῆς ἑλληνικῆς πολιτείας ὁ Κερκυραῖος Καποδιστρίας. Τὰ δὲ τολμηρὰ πολεμικὰ κατορθώματα τῶν Ρώσων, οἵτινες ὑπερέβησαν ὑπὸ τὸν Δειβίτες (Σαβαλκάνσκην) τὸν Άιμον (Βαλκαμία) (Ιουλ. 1829), ἡνάγκασαν ἐπὶ τέλους τὴν Πύλην νὰ πικραχωρήσῃ εἰς τοὺς Ρώσους κατὰ τὴν ἐν Αδριανούπολει σιρήνη (14 Σεπτ. 1829) εὐνοϊκάς τινας συμφωνίας, καὶ νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ἀρεξαρησταρ τῆς Ἑλλάδος. Ἐπειδὴ δύμας ἐπὶ πολὺν χρόνον δὲν ἦδοναντο νὰ συμφωνήσωσι περὶ τῶν συνόρων, διὰ τοῦτο ἐξηκολούθησεν ἀκόμη ἐπὶ τινα χρόνον ἐν αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι διάγων, καθ' ὃν ὁ ναύαρχος Μιαούλης ἐτίναξεν εἰς τὸν ἀέρον τὸν Ἑλληνικὸν στόλον, διὰ νὰ μὴ πέσῃ εἰς χεῖρας ξένχς. Τελευταῖον δὲ ἔμειναν ἐν Λονδίνῳ αἱ τρεῖς δυνάμεις σύμφωνοι νὰ σχηματίσωσιν ἐκ τῆς Πελοποννήσου, Στερεάς Ἑλλάδος, μέρους τῆς Θεσσαλίας, Εύβοίας καὶ τῶν Κυκλαδῶν συνταγματικὸν βασίλειον, τοῦ ὁποίου (φονευθέντος ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ Καποδιστρίου ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Μανδρούτη ψηφιστοί ήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

χαλαιών) διωρίσθη βασιλεὺς (Μαΐ. 1832) ὁ ἐκ τοῦ ἡγεμονεύοντος οἰκου τῆς Βαναρέας "Οθωρ. Ὁ βασιλεὺς λοιπὸν προσωρινός θεός εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ναυπλίας τὴν 25 Ιαν. 1833· μέχρι δὲ τῆς ἐνηλικότητος αὐτοῦ διεύθυνε τὴν κυβέρνησιν ἀντιβασιλεία τις ἔχουσα παρέχεται στρατὸν Βαυαρικὸν 3,500 ἀνδρῶν, κατὰ τὸν διοίκησιν τῆς ὁποίας ὅλιγον ἔλειψε νὰ φανεύῃ διστρατηγὸς Κολοκοτρώνης, καταδικάσθεις εἰς θάνατον καὶ σωθεῖς μετὰ τοῦτο διὰ Β. χάριτος. Ἡ πρὸς τοὺς παταθιπτικοὺς ὄμως ζένους δυτικέσκεια ἐξεφράγη ἐπὶ τέλους εἰς τὴν αἰωνίως ἀξιομνησόνευτον καὶ ἀναλίμακτον ἐπανάστασιν τῆς 3 Σεπτ. 1843; καθ' ἣν ὁ στρατὸς καὶ λαὸς, διευθύνοντος τοῦ τότε συνταγματάρχου Καλέργη, ἔλαθον παρὰ τοῦ βασιλέως τὴν εἰς τὸ σύνταγμα καὶ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν ζένων ἀπό τε τῶν ὑπουργημάτων καὶ τῆς χώρας συγκατάθεσίν του. Συνῆλθε δὲ ἔθρικὴ συνέλευσις, καὶ ἐψήφισε τὸ ιερὸν καὶ εἰς τὴν φιλοπατρίαν τῶν Ἑλλήνων ἀνατεθὲν σύνταγμα. Ἐκτὸτε δὲ τὸ ἔθνος τείνει ἀδιαλείπτως πρὸς τὴν ἐκπολίτισιν αὐτοῦ, καὶ νεολαία χειραγωγουμένη ὑπὸ τῆς φιλοπατρίας τῆς προτέρας γενεᾶς, παρέχει ἐλπίδας μέλλοντος εὐκλεεστέρου καὶ πολὺ ἀνωτέρου τῶν κατὰ τοῦ Ἑλλ. λαοῦ ἐκτοξευομένων συκοφαντιῶν.

7. Ἡ τέταρτη Ρωμαντικὴ φιλολογία.

§. 106. ἀ. Γερμανία. Τὰ ἔτη τῆς ιερᾶς συμμαχίας ὑπῆρξαν οἱ χρόνοι τῆς ἀκμῆς τῆς Ῥωμαντικῆς φιλολογίας καὶ τέχνης, τῆς ὁποίας δημιουργοὶ καὶ προβιβασταὶ ἦσαν κυρίως οἱ ἀδελφοὶ Σχλέγελοι (Αὔγουστος Γουλιέλμος, 1767—1845 καὶ Φρεderίκος, 1772—1829) καὶ ὁ ποιητὴς Νοβάλης (ὁ ἐξ Ἀρδεμέργης, 1772—1801) καὶ ὁ Λουδοβ. Τείχκιος (1773—1853). Οὗτοι δηλ. ἐγκατέλιπον τὸ στάδιον τῶν θρησκευτικῶν φύτων καὶ τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας, καὶ κατέφυγον εἰς τὸν μεσαιώνα καὶ τὴν θρησκευτικὴν θεωρίαν τῆς Ἀνατολῆς. Ἡ πίστις τῶν θρησκάτων καὶ ὁ θρησκευτικὸς μυστικισμὸς τοῦ χριστιανισμοῦ τῶν προγενεστέρων, ὁ ἔρως καὶ ἡ αἰσθητὴ λατρεία τῆς θρησκείας παρελθόντων ιπποτικῶν χρόνων, ἡ ιερὰ τέχνη τοῦ μεσαιώνος, ἡ ἀνθρακοποίησις τῶν ἀνατολικῶν, τὰ δημοψήφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τικὰ ἄσματα καὶ αἱ πλήρεις νοήματος μυθιστορίαι παχελθόνεος πόρρω ἀπέγοντος, ἐδέσμενον κατὰ προτίμου τὸ ἐνδιάφορον αὐτῶν. Διὸ καὶ ἐπέστησαν τὴν πρασοχὴν αὐτῶν πρῶτον μὲν εἰς τὰ λησμονῆτα προϊόντα τῆς ρώμαντικῆς φιλολογίας, συλλέγοντες καὶ ἐπεξεργαζόμενοι κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἐρδέρου τὰ μυθολογήματα, τὰ λόγια καὶ δημοτικὰ ἄσματα τῶν παλαιοτέρων Γερμανῶν. ἔπειτα δὲ προσεπάθησαν νὰ εἰσκαγάψωσι διὰ μεταφράσεων εἰς τὴν Γερμανίαν τὴν ἵπποτικὴν ποίησιν τῶν Ἰσπανῶν καὶ Ἰταλῶν, καὶ περιέλαβον εἰς τὸν κύκλον τῆς ἐνεργείας αὐτῶν τὴν μυθολογίαν καὶ τὴν ἐπ' αὐτῆς θεμελιούμενην ποίησιν τῆς Ἀρατολῆς καὶ τῆς Σκανδινανικῆς Ἀρκτου. Μετεγλωττίζοντο δὲ πρὸ πάντων καὶ εἰσωκλήσοντο ὑπὸ τῶν Ῥωμαντικῶν εἰς τὴν Γερμανίαν ὁ βαθύνους Δάντης, ὁ πλούσιος Σαιξπῆρος, οἱ Ἰσπανοὶ ποιηταὶ Καΐδέρων, Κερτ Βάρτης κ. ἄλ. πλ. Καὶ οἱ μὲν Σγρέγελοι διέπρεψαν πρὸ πάντων ἔνεκκ τῶν κριτικῶν καὶ καλλιτεχνῶν (αἰσθητικῶν) αὐτῶν συγγραφῶν, διὰ τῶν εύθυνῶν αὐτῶν ἐρευνῶν εἰς τὴν ιστολαρ τῆς γριλολογίας, διὰ μεταφράσεων καὶ διὰ τῆς ἀνελέξεως τῆς γλώσσης, φιλολογίας καὶ «σοφίας» τῶν Ἰνδῶν ὁ δὲ Τείκνιος ἀπέκτητης μεγίστην δόξαν ἐπεξεργασθεὶς ὅραματικῶς παλαιοὺς δημοτικὸς λόγους καὶ μίθυς (Γενοφρέιος, αὐτοκράτωρ Οκταβίους, Φερτούνατος κ. ἄλ.), καὶ δὲ προώρως ἀποθανὼν Φρ. ὁ ἔξι Ἀρδεμβέργης (Νοθάλης) διὰ τῶν μελαγχολικῶν αὐτοῦ ποιησεων καὶ ποιητικῶν μελετῶν («γύρις τῶν ἀνθέων», «έκκλησιαστικὰ ἄσματα») καὶ τοῦ ἀτελειώτου μυθιστορήματος Ἐρύκου τοῦ Οφερδίγης. Ἐποίησαν δὲ κατὰ τὸν πρόποντα αὐτῶν οἱ λύρικοι Ματθίσων (1761—1831), Χαμπλσος (1781—1838), Μαξ. ὁ Σχεγκενδορφίου (1783—1817), οἱ μυθιστοριογράφοι Ἀργίμος († 1831), Δελιαμόρττης Φουκέ (1777—1843), Κλήμης Βρετάρος (1778—1842), Οργμαρρος (1776—1822) κ. ἄλ. Ο δὲ εὐδήμων τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν Ἀγγελος Πουργστάλ (1774—1857), λαθῶν ἀφορμὴν ἐκ τῶν ρώμαντικῶν, ἐπεχείρησε μετάφρασιν Ἀράδων καὶ Περσῶν ποιητῶν καὶ τὴν μεγάλην συλλογὴν τῶν «μεταλλείων» τῆς Ἀγατολῆς», καὶ δὲ ὁ ὡς λύρικὸς ποιητὴς Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

(« Θωρακοφόροι φύδαι λ, « Ἀγκτολικὰ ρόδα ») περίφημος Φρ. Ρυκκέρτος (γεν. 1789) ἐτελειοποίησε τὴν τέχνην τῆς μεταφράσεως καὶ ἀπομιμήσεως (« Νὰλ καὶ Δαμαγιάντης », « αἱ Μακάμαι τοῦ Χαρίην »). Οἱ ἀδελφοὶ ΓΡΙΜΜ (Ιάκωβος γεν. 1785, καὶ Γουλιέλμος, γεν. 1786), ἀφορμὴν λαζόντες ἐκ τῆς ῥωμαντικῆς, ἡρεύνησαν ἐπωφελέστατα τὴν ἀρχαίαν Γερμανικὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν, καὶ συνήθροισαν τὰς δημοτικὰς καὶ οἰκιακὰς παραδόσεις· καὶ ὁ ιστοριογράφος Φρ. Ράουμερ ἡκολούθησεν τὴν αὐτὴν θεώρησιν εἰς τὴν « Ιστορίαν τῶν Οχενστάφων καὶ τῆς ἑποχῆς αὐτῶν ». Καὶ ὑψώσαν μὲν οἱ Ρωμαντικοὶ τὴν ποιητικὴν τέχνην καὶ ὅλην ἐν γένει τὴν φιλολογίαν εἰς ὑψηλότερον σημεῖον, ἀπένειμαν εἰς αὐτὴν εὐγένειαν καὶ ἀξίαν, καὶ ἔξυπνισαν τὴν αἰσθησιν καὶ ἀγάπην τῶν ὀραίων τεχνῶν· ἀλλὰ καὶ ἔδειξαν καταστρεπτικὰ δείγματα σχετικῶς πρὸς τὴν δημοσίαν ἡθικὴν, τὸν ἔντυπον βίου καὶ τὴν θρησκευτικὴν πλότουν καὶ πεποίθησιν. Βίος ἀγαλίνωτος, ἀσταθῆς καὶ μετὰ περιηγήσεων πλάνης, εἰς τὸν ὄποιον ἐπεδίδοντο οἱ πλεῖστοι ἔκουσίως, ὑπέθαλπε τὰς αἰσθητικὰς ὁρέξεις καὶ τὰς ἐπιθυμίας· καὶ διὰ τῆς κλίσεως αὐτῶν πρὸς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης, εἰς τὴν ὄποιαν μετέβησαν πολλοὶ δημοσίᾳ, ὡς ὁ Φρειδ. Σχλέγελος, Αδάμ. Μόλλερος, Τσάχ. Βέρερος, διήγειραν δικαίως τὴν ἀγανάκτησιν τῶν προτεσταντικῶν αὐτῶν ὄμοδοζῶν. — Μὴ παραπλανηθέντες ὑπὸ τῶν ῥωμαντικῶν, καὶ προβαίνοντες ἢ ἐπιστρέφοντες εἰς τὸν δρόμον τοῦ Σχιλλέρου, ἐποίησαν ὁ Θεόδωρος Κοΐρερος (1791—1813), Λουδοβ. Ούλάρδος (γεν. 1787), Μαυρίκ. Ἀρρδτιος (γεν. 1769), Ιω. Τσχόλλης (1771—1848), Σετζμης (1763—1810) κ. ἄλλ. Ἐχαρίσθη δὲ προσέτι εἰς τὸ πνεῦμα τῆς προόδου καὶ ὁ λυρικὸς καὶ δραματικὸς κατὰ τὸν τρόπον τοῦ Ἀριστοφάνους; Αύγ. Πλάτερος. (« Οἱ ῥωμαντικὸς Οἰδίπους », « τὸ ὀλέθριον περόνιον ») (1796—1835). Η μερὶς ὅμως τῶν φιλελευθέρων καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ ἐτέρπετο πλειότερον εἰς τὰς ἐλευθερωτέρας, ἀν καὶ ὀλιγώτερον εὔκινήτους ποιήσεις τῶν τελευταίων.

. §. 106. 6.) "Ἄλλαι γάραι. Η ῥωμαντικὴ τῆς Γερμανικού ιστοριοήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νίας δὲν ἔμεινεν ἀνευ ἐπιθέσης εἰς τὰς ἄλλας χώρας. Αὐλή ἐνῷ
εἰς τὴν πατρίδα αὐτῇ; ἀπεξενοῦτο πρὸς τὸ παρόν, ὡδήγηται τὰ
βλέμματα τοῦ λκοῦ εἰς μακρυνάς χώρας καὶ παρελθόντας
γρόνους, καὶ ἐθεμελίωνε νέαν κοσμοπολιτείαν, ἐχρησίμευσεν
ἐν Ἰταλίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Ἀγγλίᾳ, πρὸς ἀφύπνισιν τοῦ ἐθνικοῦ
αἰσθήματος, καὶ ὑπέθαλπε τὰ φρονήματα τῆς φιλοπατρίας.
Ἐν ΙΤΑΛΙΑΙ προέθετο ἡ ποίησις τὸ μέγα πρόβλημα, νὰ ἐξε-
γείρῃ τὸ ξένος ἐκ τῆς ἀποναρκώσεως καὶ τοῦ ληθάργου, εἰς
τὸν ὄποιον εἶχε βούτιθη ἀπὸ ἐκατόντα επηρέδων, καὶ κατα-
στήσασα αὐτὸς ίκανὸν νὰ ἀναγνωρίσῃ τὴν ταπεινότητά του,
νὰ τῷ ἀποδώσῃ τὴν εἰς ἐκυτὸ πεποίθησιν. Ήρδος τοῦτο δὲ
ἄλλοτε μὲν ἐξέλεγον τὴν σάτυρον, ὡς ὁ Κδοτης (1721—
1803, « τὰ δικλεγόμενα ζῶα ») καὶ Ηαρίνης (1729—99,
« ἡ ἡμέρα »), δῆπος σκάπτοντες τὰ ὑπάρχοντα καθεστῶτα,
ἐξυπνίσασι τὴν αἰσθήσιν τοῦ ἀρείτυτον καὶ ὑψηλοτέρου ἄλ-
λοτε δ' ἔψχουν τὰς χορδὰς, δῆπος θρηνήσωσιν εἰς ἐλεγεῖα καὶ
βαρύθυμα παράπονα τὴν θλιβερὰν τῆς πατρίδος κατάστα-
σιν ὡς ὁ Ἰππ. Πιρδεμόρτης (1751—1812, « λυρικαὶ
ποιήσεις καὶ ἐπιστολαὶ »), ὁ [Ἐλλῆν] Φόσκο.λος (1773—
1827, « οἱ τάφοι, » « ἐπιστολαὶ δύο ἐραστῶν »), ὁ Λεο-
πάρδης (1798—1837, « Καύτο (φᾶτη) εἰς τὴν Ἰταλίαν »,
« εἰς τὸν Ἀγγελον Μάχην ») ἄλλοτε δὲ πάλιν παρίσταντον εἰς
τὴν Φυχὴν τῶν συγχρόνων διὰ δραμάτων ἐπιπνεομένων ὑπὸ¹
φιλοπατρίας τὸ μέγα παρελθόντος καθὼς ὁ Νικκολίνης (γεν.
1785. « Ἰωάννης Προκλέας »). « Ἀρνόλδος Βρεσκίας κ. ἄλ.
πλ.) καὶ ὁ Σίλειος Πέλλικος (1789—1754. Φρανκίσκο
Πιριλήνη κ. ἄλ.), ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐλεγειακῆς παραστάσεως
τῶν ἐν τῇ φυλακῇ δεινῶν αὐτοῦ (« le mie prigionie »). Καὶ
ὁ Μόρτης (1754—1828) δὲ, ἀνὴρ εὐμεταβλήτων φρυνη-
μάτων (« Ἀριστόδημος » κ. ἄλ.), καὶ ὁ Μαρζόνης (γεν.
1784 « ἐκκλησιαστικὰ φραματα »), « Ἀδελγις » « οἱ μεμνη-
στευμένοι », μυθιστόρημα ιστορικὸν) ὁ μάλιστα περίφημος
ποιητὴς τοῦ παρόντος, δὲν ἡδυνήθησεν νὰ ἀπαλλαχθῶσι
παντάπασιν ἀπὸ τῆς πορείας ταύτης τῆς ἐποχῆς.

Ἐν ΣΚΩΤΙΑΙ καὶ ΑΓΓΛΙΑΙ ἡ ῥωμαγτικὴ εἶχεν ἀποτέλεσμα
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πρῶτον μὲν ὅτι συνάθροισαν τὰ ἐγχώρια χορικὰ ἀσματα (Ballads) καὶ τὰς δημοτικὰς ποιήσεις, καὶ ἔπειτα παρορμώμενοι ἐκ τοῦ βάθους, τοῦ ζωηροῦ αἰσθήματος καὶ τῆς ἀπλότητος αὐτῶν, προσεπάθησαν εἰς μυθιστορήματα καὶ ιστορικὰς ἀφηγήσεις νὰ δραματοποιήσωσι τὸν βίον τοῦ παρελθόντος καθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐμφανίσεις, ή νὰ ζωγονήσωσιν ἐκ νέου τὴν ποίησιν τοῦ λαοῦ εἰς ἀτέχνους μὲν, φυσικὲς ὅμως ποιήσεις καὶ ἔθνικὰ ἀσματα. Εἰς τὴν εὐαίσθητον καὶ πλουσίαν εἰς ωδὰς Σκωτίαν ἐδοξάσθησαν τὰ μέριστα διὰ τῶν μελετῶν τούτων δύο ποιηταί, ὁ φυσικὸς ποιητὴς Ροβέρτος Βούργορσιος (1759—96), πτωχὸς χωρικὸς, τοῦ ὄποιου τὰ μακρὰν διαδεδομένα «ποιήματα» εἶναι ἀγνὴ φωνὴ τῆς φύσεως, πλήρης θερμότητος, ἐναργείας καὶ εύαισθησίας· καὶ ὁ πολυγράφος καὶ μετὰ γονιμωτάτης δημιουργικῆς φαντασίας προικισμένος Βάλτερ Σκώτης ὁ ἐξ Ἐδιμβούργου (1771—1832), ὅστις τοῦτο μὲν συνέλεξε παλαιὰ χορικὰ τοῦ λαοῦ ἀσματα ἐκ τῆς πατρίου αὐτοῦ χώρας, τοῦτο δ' ἔπειτα ργάσθη ὅλην ιστορικὴν εἰς ἐπικὰς διηγήσεις («ἡ παρθένος τῆς λίμνης π. Μαρμίων» κ. ἄλ.) καὶ μυθιστορήματα («Οὐαθερλέϋ», «Ιθανόν», «Βουδστώκ π. π. ἄλ.»), ζωγραφήσας ἐλευθέρως τὰ θύη, ἔθιμα, διαιτήματα καὶ τὴν φύσιν τοῦ τόπου, καὶ παραστήσας μετ' ἔξοχου χαρακτηριστικότητος πρόσωπά τινα εἰς θελκτικὰς εἰκόνας τοῦ βίου. — Συγχρόνως δ' ἐκαλλιεργήθη μετ' ἐπιτυχίας καὶ ἐν Αγγλίᾳ ἡ ἔθνικὴ ποίησις τῶν χορικῶν ἀσμάτων, καὶ ἡ νευρώδης φυσικὴ ποίησις. Ή «ἐπὶ ἐνὸς ἐν κώμῃ νεκροταφείου ἐλεγεία» ὁ ὑπὸ Θωμᾶ Γράντ (1716—1772) ὑπάρχει ἔτι καὶ νῦν τὸ ἀγαπητὸν ποίημα τῶν Αγγλῶν, καὶ εἰς τὸ δόνομασθὲν *ravτικὸν σχολεῖον*, εἰς τὸ ὄποιον συγκαταριθμοῦνται ὁ Βορδσόρθιος (1770—1850), Σούθεϋς (1774—1843), Κολερόδηγης (1772—1834, καὶ Οὐτλσωρ (1789—1854) ἐτελειοποιήθη τὰ μάγιστρα ἡ παραστασίς τῶν θελγήτρων καὶ καλλονῶν τῆς φύσεως καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς ἐμφανίσεις. Ανάκουσι δ' εἰς τὴν τάσιν ταύτην καὶ ὁ Ρόγερσος (1765—1855) («χαραὶ τῆς μνήμης») Κάμπελλος (1777—1844) καὶ Μοντγομέριος. Τούναντίον δ' ἡ ποίησις ἐμφανίζεται τολμηροτέρα καὶ ποικιλιωτέρα εἰς τὸν λόρη Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

δον Βύρωνα (1788—1824), τὸν Ἰρλανδὸν Θῷον. *Μούρης* καὶ τὸν ἀποπλανημένον καὶ δυστυχῆ *Σχέλλευν*. Οἱ λόρδοις Βύρων, ἀνὴρ μεγάλης μὲν ποιητικῆς εὐφυίας καὶ εὐκινήτου τὰ μέγιστα φαντασίας, ἀλλὰ πλήρης ἀδίκιας τοῦ ζῆν καὶ ἐσωτερικῆς διαμάχης, καὶ γέμων « σπαραγμῶν » καὶ « ὁδυνῶν τοῦ κόσμου », διήγαγε βίον ἀσκοπον καὶ πολυτάραχον, μέχρις οὗ εὗρε τὸν θάνατον εἰς τὸ Μεσσολόγγιον κατὰ τὸν ὑπέρ ἀνεξαρτησίας ἄγων τῶν Ἑλλήνων. Τὰ αἰσθήματα καὶ διανοήματα αὐτοῦ, τὰς γνώσεις αὐτοῦ καὶ παρατηρήσεις κατὰ τὴν διὰ τῆς Πορτογαλίας, Ἰσπανίας, Γερμανίας, Ἐλβετίας καὶ Ἰταλίας πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἀνατολὴν ἀποδημίαν του παρέστησε μετὰ τρόπου τὰ μέγιστα ἀξιοθαυμάστου καὶ ἐκπληκτικοῦ τῷ ὅντι εἰς τὰ δύο ἐπικὰ αὐτοῦ ποιήματα « Ἰππότην (Childe) ΑΡΟΔΔΟΝ » καὶ « ΔΩΝ ΖΟΥΑΝ ». Ἐκτὸς δὲ τούτων περιφρυμότατα εἶναι τὰ ΔΙΗΓΗΜΑΤΙΚΑ ΠΟΙΗΜΑΤΑ δὲ « Γκιαούρη », ἡ « νύμφη τῆς Ἀβύδου », δὲ « πειρατὴς », ἡ « Λάρα », δὲ « Μαζέπας », τὰ δραματικὰ « Μανφρέδος », « Ναρένος Φαλιέρος », « οἱ δύο Φόσκαροι ». καὶ ἐκ τῶν λιρικῶν αὐτοῦ ποιημάτων περιφρυμότατα εἶναι τὰ χορικά του ἄσματα (Ballades) καὶ αἱ Ἑβραϊκαὶ μελῳδίαι. Οἱ Βύρων εῖχε ποιητικὴν δύναμιν, ἥτις ἔκυριάρχει ἀπάντων, καὶ καθολικότητα τοῦ πνεύματος, ἥτις εἰσέδυε διὰ πασῶν τῶν δρμῶν τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, πασῶν τῶν πτυχῶν τῆς καρδίας, πάντων τῶν παθῶν καὶ πασῶν τῶν διαθέσεων, καὶ εἰζευρε νὰ περιλαμβάνῃ αὐτᾶς διὰ τοῦ λόγου. Φίλος τοῦ Βύρωνος καὶ δὲ τὰς μεγαλητέρας ἔχων μετ' αὐτοῦ σχέσεις ἥτον ὁ Θωμᾶς *Μούρης* (1780—1852), Ἰρλανδός. Εἰς τὰς « Ἰρλανδικὰς αὐτοῦ μελῳδίας », λαμπρὸν μνημεῖον φρονημάτων ἀνδρὸς φιλοπάτριδος, ἔξερφος πάντα τὰ αἰσθήματα, ἀπὸ τοῦ ὑπέρ ἐλευθερίας ἐνθουσιῶντος ἄσματος τοῦ Βάρδου μέχρι τῆς εἰς δάκρυα κινούστης θρηνώδους ἐλεγείας διὰ τὴν ἔξαφανισθεῖσαν λαμπρότητα τῆς Ἰρλανδίας, καὶ παρέστησε συγκινητικάτατα τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως ὡς καὶ τὰ πάθη τοῦ λαοῦ. Ως κύριον δὲ αὐτοῦ ἔργον θεωρεῖται τὸ ἐκ τεσσάρων ποιητικῶν διηγήσεων συγκεκριμένον ἀγατολικὸν ποίημα « *A. l. la Poé̄d̄* ». — Ἀλλος παι-
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τῆς, πολλὴν μὲν ἔχων τὴν εὐρυῖαν, ἀλλ' ἀποπλανημένος θρησκευτικῶς, καὶ ὑπὸ ψυχικῶν παραφερόμενος πολέμων, ὑπῆρξεν ὁ Π. Β. Στράτειος (1792—1822). Καταφρονηθεὶς καὶ φυγαδεύθεις ὑπὸ τῶν ὁμοπατρίδων αὐτοῦ ἐνεκά τῶν ἀσεβῶν φρονημάτων του, διήγαγε βίον πολυτάραχον καὶ μαραινόμενος ὑπὸ τῆς ἑσωτερικῆς διαμάχης καὶ τῶν σωματικῶν πόνων, μέγρις οὖδεικπλέων ποτὲ τὴν Μεσόγειον ἐπὶ ἀνοικτοῦ πλοιαρίου ἐπνίγη κατέ τινα τρικυμίαν. Ο δὲ φίλος αὐτοῦ Βύρων ἔθαλεν καὶ καύσωσι τὸ πτῶμα αὐτοῦ. — Εἰς δὲ τὸν μυθιστοριογραφικὸν φιλολογικὸν, εἴδος τὰ μάλιστα ἀγαπώμενον καὶ καλλιεργούμενον ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐδοξάσθη τὰ μέγιστα ὁ Βουλούερος (γεν. 1803. « Η Ἀγγλία καὶ οἱ Ἀγγλοι »; « αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τῆς Πομπηίας » κ. ἄλ.) καὶ Λίκκες (γεν. 1812) ὁ επονομαζόμενος Βέζιος (αἱ Πλακούεκτέροι «, « Ὁλιβερος Τουΐστιος » κ. ἄλ.).

Ἐν ΓΑΛΛΙΑΙ ἡ κλασικὴ φιλολογία τῶν μοναρχικῶν χρόνων διετείσθη ἐκ τριῶν μερῶν: πρῶτον μὲν ὑπὸ τοῦ Ἰδεαλισμοῦ, ὅστις ἀντεπροσωπεύθη ἀξίως καὶ εὔγενῶς ὑπὸ τοῦ Ρουσσώ (§. 2) εἰς τὸν ὑπέρ τῆς φύσεως καὶ φρονήσεως ἐνθουσιασμὸν αὐτοῦ, καὶ εἰς τὸν Βεργαρδίον Δὲ Σαινπιέρον (1737—1814. « Παύλος καὶ Βιργινία », « ἡ Ἰνδικὴ καλύβη »), τὴν Κυρίαν Ρολάρδου (§. 30. 1754—1793. « Φωνὴ εἰς τὸν μεταγενεστέρον »), τὸν Γιρονδίνον Κορδορκέτον καὶ τὸν Βόλγεϋ (1757—1820. « τὰ ἔρειπα »). ἔπειτα δὲ διὰ τῆς ποιήσεως τῶν χρόνων τῆς ἐπαναστάσεως, ἐν ἥ διέπρεψκην μάλιστα ὁ Ρουγέτος Δελλούης (1760—1835), ὁ ποιητὴς τοῦ περιφύλου πολεμικοῦ ὑμενοῦ τῆς Μασσαλίας, ὁ ποιητὴς φύδῶν Λεβρούν (1729—1807) καὶ ὁ δραματικὸς καὶ δημοκρατικὸς ποιητὴς πανυγηρικῶν ἀσμάτων Μάριος Ιωσήφ Χενιέρος (1764—1811. « Κάρολος Θ'. » « ἄσμα τοῦ ἀποχωρισμοῦ » « ὑμνος ἐπινίκιος »). Ο δὲ ἀδελφὸς τοῦ τελευταίου, Ἀνδρέας Χενιέρος (1762—1791), ὁ ἀοιδὸς τῆς βαρυθύμου ἀλιμητόμου θυσιασθεὶς, ὑπὸ τῆς δημοκρατικῆς τρομοκρατίας. Ἀλλὰ καιριωτάτην πληγὴν ἔλαβεν ἡ κλασικὴ φιλολογία τῆς Γαλλίας ὑπὸ τῆς νέας φω-

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μάντικής ποιήσεως, ήν έθεμελίωσε μὲν ἡ Κυρία Στάελ (1766 — 1817), θυγάτηρ τοῦ Νεκέρου (§. 23. κ. ἑ.), ἐπλούτισαν δὲ μετὰ θρησκευτικῆς ἐμπαθείας ὁ Σατωβριάρδος καὶ Λαμαρτίνος, καὶ ἐπηγένσαν εἰς τὸ ὑπερβολικὸν ὁ Βίκτωρ Οὐγος κ. ἄλ. Συναναστραφεῖσα τὸν Α. Οὐ. Σχλέγελορ καὶ ἄλλους ῥωμαντικοὺς ποιητὰς, κατὰ τὴν φυγὴν αὐτῆς καὶ ἐκ Παρισίων ἔξορίαν, συνφειώθη ἡ Κυρία Στάελ πρὸς τὴν Γερμανικὴν φιλολογίαν καὶ τὸ Γερμανικὸν πνεῦμα, ὡς ἀποδεικνύει τὸ περίφημον αὐτῆς « περὶ Γερμανίας » βιβλίον, καὶ ἐπειτα εἰς τὰ ποιητικὰ αὐτῆς μυθιστορήματα « Δελφίνην » καὶ « Κορίννων » περιέβαλε μετὰ θελκτικοῦ περιβλήματος τὰς ῥωμαντικὰς αὐτῆς ἴδεις καὶ τὰ αἰσθήματα, καὶ περιέπλεξε αὐτὰ πνευματωδῶς καὶ χαριέντως μετὰ τῶν κατὰ τὰς περιηγήσεις αὐτῆς ἐντυπώσεων. Οἱ δὲ Σατωβριάρδος (1769 — 1848) ἐθίλασε κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Γαλλικῆς τρομοκρατίας εἰς τὰ δάση καὶ τὰς ἐρήμους τῆς Βορείου Αμερικῆς ἀγάπην καὶ ἐνθουσιασμὸν ὑπὲρ τῆς θρησκευτικῆς κατὰ φύσιν ζωῆς, καὶ ἔξεφράσεν ἐπειτα διὰ τοῦ λόγου τὰ αἰσθήματα ταῦτα εἰς τὰ δύω εἰδύλλιακὰ διηγήματα « *Perihēr* » καὶ « *Atılar* ». Ἐπιστρέψας δὲ μετὰ τὴν 18. ὅμιχλώδους μετὰ τοῦ Φορτάρου, τοῦ ῥήτορικοῦ ποιητοῦ καὶ λογοέχοντος, συνήργησεν οὔσιωδῶς διὰ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ συγγράμματος, « τοῦ πνεύματος τοῦ χριστιανισμοῦ » (εἰς τὸ ὄποιον προσετέθησαν τὰ δύω ἐκεῖνα διηγήματα) πρὸς συνομολόγησιν τοῦ ἐνωτικοῦ (Κονκορδάτου §. 54) καὶ ἀναζωογόνησιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ φρονήματος εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ. Φονευθέντος δὲ τοῦ δουκὸς Ἐγγύιένη (§. 55), κατέλιπε τὴν Γαλλίαν, καὶ ἐπιχειρήσας περιέγραψεν « *Ierár tira á ποδημίαν εἰς Ἱερουσαλήμ* », τῆς ὄποιας καρπὸς θεωρεῖται τὸ ἐπικὸν ποίημα « *οἱ μάρτυρες* », ἐνῷ διέγραψε μὲν κατὰ τρόπον λαμπρότατον τὰ πλεονεκτήματα τοῦ χριστιανισμοῦ ὑπὲρ τὸν ἑλληνικὸν ἐθνισμὸν, ἀλλὰ καὶ μετὰ πολλῶν ὑπερβολῶν καὶ μεροληψίας. « Οτε δὲ μετὰ τὴν παλινόρθωσιν ὑπερίσχυσαν αὖθις αἱ θρησκευτικαὶ καὶ πολιτικαὶ δοξασίαι τοῦ Σατωβριάνδου, ἤρχισε διὰ τὸν ποιητὴν ὁ χρυσοῦς αὐτοῦ αἰών. Ἐγίνεν ὑπουργὸς, πρέσβεις εἰς διαφόρους αὐλὰς,

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ἔλαβε μέρος εἰς τὴν σύνοδον τῆς Βερούνης, καὶ ὑπερασπίσθη τὴν νόμιμον βασιλικὴν ἔξουσίαν. — 'Ο δ' ἐπίστης μεγαλοφυής Ἀλφόνσος Λαμαρτίνος (γεν. I 792) προκανέκρουε κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς « ποιητικὰς αὐτοῦ μελέτας » καὶ τὰς « θρησκευτικὰς καὶ ποιητικὰς ἀρμονίας » τὸν ἐνθουσιαστικὸν καὶ ἐλεγειακὸν τόνον τῆς λυρικῆς τῆς θρησκείας καὶ τῆς πλήρους αἰσθημάτων φυσικῆς παραστάσεως, ἀτινα εὔηρέστουν τότε τὰ μέγιστα εἰς τὴν εὑαίσθητον γενεάν. "Τοτερὸν δ' ἐπεχείρησε τὴν εἰς τὴν Συρίαν καὶ Παλαιστίνην ἀποδημίαν αὐτοῦ, τὰς ὁποίας περιέγραψε γοητευτικώτατα, καὶ ἔπειτα ἐποίησε τὰ δύω μεγαλύτερα αὐτοῦ ἔργα « Ἰοκέλυν » καὶ « τὴν πτῶσιν ἐνὸς Ἀγγέλου ». Ὁς ἀπεσταλμένος δὲ τῶν δύω βουλῶν παρήτησε κατὰ μικρὸν ὁ Λαμαρτίνος τὴν νομιμοφροσύνην, καὶ ἔγινε πρόμαχος τῆς ἀνθρωπιστικῆς ιδανικότητος καὶ τῆς δημοκρατικῆς κοσμοπολιτείας. Ἐκ τῶν φρονημάτων δὲ τούτων ὅρμωμενος, συνέγραψε τὴν ῥητορικῶς καὶ ποιητικῶς κοσμηθεῖσαν « ἴστορίαν τῶν Γιρορδίων », δι' ἣς ἐκέρδησε τοσοῦτον τὴν ἀγάπην τοῦ λαοῦ, ὃστε κατὰ τὰς θυελλώδεις ἡμέρας τοῦ 1848 ἐφάνη ὁ μάλιστα κατάλληλος νὰ περιστείλῃ τὰ ἀφρίζοντα κύματα τῆς ἐπαναστάσεως. — 'Ο Βίκτωρ Ούγω (γεν. 1802) κατέσπει μὲν ὄνομαστὸς ως λυρικὸς, δραματικὸς καὶ μυθιστοριογράφος, ἀλλὰ διέπρεψε μάλιστα εἰς τὸ πρῶτον εἶδος. Αἱ « Ὁδαὶ » αὐτοῦ, τὰ « Χορικά του Ἀσματα » (ballades), « τὰ Ἀνατολικά » « τὰ Φύλλα τοῦ Φινοπώρου » αἱ « Ἐσωτερικαὶ Φωναί » ἐξαγγέλλουσι βλέμμα εὐθὺν εἰς τὴν ψυχικὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ ζωηρὰν ἐπιδεκτικότητα τῶν αἰσθημάτων καὶ διαθέσεων τῆς καρδίας. Ἀλλ' ως δραματικὸς ὁ Β. Ούγω εἶναι ὑπερβολικὸς καὶ ἐπιτετηδευμένος, καὶ δὲν παραβαίνει σπανίως τοὺς νόμους τῆς ὥραιότητος καὶ καλαισθησίας. Τελείων εἰς τὸ νὰ καταργήσῃ τοὺς νόμους τῆς κλασικῆς σχολῆς, περιπίπτει εἰς τὸ ἄγριον, βδελυρὸν καὶ ἐκπληκτικόν. Τὰ γνωστάτατα τῶν δραμάτων αὐτοῦ εἶναι « Κρόμβελλος », « Ἔρνάνγκ », « Λουκρήτια Βοργία », διασκεδάζει, « Μαρίων Δελόρμης » κ. ἄλλ. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Φεβρουαρίου ἐκλεχθεὶς εἰς τὴν ἔθνικὴν συνέλευσιν ως ἔνθεδμος συνήγορος ΤΟΜΟΣ Δ.

τῶν δημοκρατικῶν ἰδεῶν, ἐπέσυρε καθ' ἑκυτοῦ τὴν ὄργην τοῦ Δουδούκου Ναπολέοντος ἔνεκα τῆς πρὸς τὰ κυριαρχικὰ αὐτοῦ σγέδια ἀντιπολιτεύσεώς του· ὅτεν ἡ ναγκάσθη νὰ φύγῃ μετὰ τὸ πολιτικὸν τόλμημα τῆς 2. Δεκ. 1851, καὶ ἔκτοτε ζῆ ἐξωρισμένος. — Ἀντιθέτως δὲ πρὸς τὴν ρωμαντικὴν ποίησιν, χρονικεύσασαν κατ' ἀρχὰς ως ὑποστήριγμα εἰς τὴν βασιλικὴν ἔζουσιαν μετὰ τοῦ ἀξιωματος « θρόνος καὶ βαμβὸς », ἐδηλώθη μετ' ὀλίγον καὶ εἰς τὴν φιλολογίαν ἐλευθερία τις ἀντιπολετευσίς, ἥτις ἔσχε μεγίστην ἐπὶ τῆς κοινῆς γνώμης ἐπίδρασιν εἰς τὰς πολιτικὰς πρὸ πάντων σατύρας τοῦ Ἐλληνιστοῦ Παύλου Δουδούκου Κουριέρου (1772 — 1825) καὶ εἰς τὰ ἔθνικὰ ἀσματα τοῦ μελοποιοῦ Βεραγγέρου (1780 — 1857). Ο τελευταῖος εἶναι ἡ ἀληθὴς ἔκφρασις τοῦ ἔθνικοῦ χαρακτῆρος τῶν Γάλλων· εὕθυμος, χαίρων εἰς τὴν Ζωὴν καὶ κοῦφος, προσέτι δὲ ἀξιαγάπητος, καλόκαρδος καὶ ἐνθουσιῶν ὑπὸ φιλελευθερίας καὶ φιλοπατρίας. Γνωρίζων τὰ αἰσθήματα καὶ τὰς διαθέσεις τοῦ λαοῦ, ἐκ τῆς κλίσεως τοῦ ὄποιου ἀνεφάνη καὶ τοῦ ὄποιου ὑπῆρξεν ὁ ῥήτωρ καὶ παρηγορητής, ἐπέτυχεν εἰς τὰ ποιήματα αὐτοῦ τὸν ἀπλοῦν τῆς φύσεως τόνον, ὅστις ἤγγιζε τὴν καρδίαν, διότι προήρχετο ἐκ τῆς καρδίας. — Ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ιουλίου ἔλαβε τέλος ἡ φιλολογικὴ αὕτη φιλελευθερία. Ἀντὶ δὲ ταύτης ἐνεφανίσθη εἰς τὴν μυθιστορίαν τῷρ κοινωνιστικῷ ἥθῳ καὶ τάσεωρ δύναμις, ἥτις οὐ μόνον ἡγωνίσθη κατὰ τῆς βασιλείας καὶ ιεραρχίας, ἀλλὰ κατεπολέμησε καὶ κατέθυψε πᾶν πολιτικὸν, ἐκκλησιαστικὸν καὶ κοινωνικὸν καθεστώς, στηρίζομενον ἐπὶ νόμων, πατροπαραδότων καὶ παναρχαίων συνθηκῶν. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς φιλολογίας ἡ μάλιστα εὐφυής καὶ θελητικὴ λογοτέχνις εἶναι ἡ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ Γεωργίου Σάρδη (γεν. 1804) γνωστὴ μαρκεσία Δουδεβάντη.

8. Ἡ ἐρ Παρισίους ἐπαγάστασις τοῦ Ιουλίου καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

§. 107. Μὴ λαμβάνων ὑπ' ὅψιν ὁ Κάρολος Ι'. τὴν κοινὴν γνώμην, προέβαινεν εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀντιδράσεως. Τὸ φιλεψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

λεύθερον υπουργεῖον *Μαρτίνιακ* (ἀπὸ τοῦ Ἱαν. τοῦ 1828) ὡφειλεις νὰ υποχωρήσῃ εἰς ἄλλο υπερβασιλικὸν υπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ *Πολιτικάκη*, καὶ ὅτε ἐδήλωσεν ἡ βουλὴ κατὰ τὸν ἔναρκτήριον λόγον τὴν πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς κυβερνήσεως δυσαρέσκειαν αὐτῆς, ἐπηκολούθησεν ἡ διάλυσις αὐτῆς καὶ νέα ἐκλογὴ (8 Αὐγ. 1829). Εἰς μάτην! Οἱ ἄνδρες τῆς ἀντιπολιτεύσεως ἐνισχύθησαν, ἐπαιξηθέντος τοῦ ἀριθμοῦ αὐτῶν, καὶ ἐπειθεῖσαν οὕτω τὴν δυσπιστίαν τοῦ λαοῦ πρὸς τὸ νέον υπουργεῖον. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἔγινε μάθημα εἰς Κάρολον τὸν Ι. Εἰς μάτην ἥλπισεν ὅτι τὸ ἔθνος ἥθελε διατεθῆ πρὸς αὐτὸν εὔμενότερον μετὰ τὴν πολεμικὴν δόξαν, μεθ' ἣς ἐστέφθησαν κατὰ τούτους τοὺς χρόνους τὰ Γαλλικὰ στρατεύματα ἐν Ἀφρικῇ (16 Μαΐου 1830), ἔνθα ἐκδικούμενοι τὰ δινεῖδη, ἀτινα προσῆψεν εἰς τὰ πλοῖα καὶ τὸν πρόξενον τῆς Γαλλίας ὁ Βένης τοῦ Ἀλγερίου, ἐξεπόρθησαν τὴν πρωτεύουσαν αὐτοῦ, καὶ ἐκάρφωσαν τὴν Γαλλικὴν σημαίαν εἰς τὰς ἐπάλξεις τῆς παλαιᾶς ληστρικῆς πόλεως (5 Ιουλ.). Διότι μόλις ἐγνωστοποίησεν ὁ Μονίτωρ (26 Ιουλ.) τὰ πολυθρύλητα τρία ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΑ, δι' ὧν ἐπαύετο μὲν ἡ ἐλευθερία τοῦ τύτου, διελύετο δὲ ἡ νέα βουλὴ καὶ μετεβάλλετο αὐθαιρέτως κατὰ τὰς προσεχεῖς ἐκλογαὶς ἡ ἐκλογικὴ τάξις (26. 28. 29. Ιουλ.), καὶ πάραυτα ἐζερράγη ἡ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΤΟΥ ΙΟΥΛΙΟΥ (30 Ιουλ.), δι' ἣς ὁ λαὸς κατώρθωσε νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τοῦ βασιλικοῦ οἶκου τῶν Βουρβωνιδῶν καὶ τῆς ιερατικῆς ιέραρχίας μετὰ τριήμερον ἡρωϊκὸν ἀγῶνα. Διαρκοῦντος δ' ἐν Παρισίοις τοῦ σφοδροτάτου ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀγώνος, συνέστησαν οἱ παρόντες αὐτόθι ἀντιπρόσωποι τὴν 29 Ιουλ. προσωρινὴν κυβερνησι, εἰς τὴν δοπίαν ἔλασθον μέρος ὁ τραπεζίτης *Λαζίττης*, ὁ *Κασιμίρ Περιέρος*, *Οδίλλων Βαρβάτος* κ. ἄλ., μέχρις οὗ τὸ συνταγματικὸν κόμμα ἐνίκησε τὸ δημοκρατικὸν, καὶ ὁ δούξ τῆς *Αὐρηλίας*, *ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ ΦΙΛΙΠΠΟΣ*, διωρίσθη κυβερνήτης τοῦ κράτους. Πολὺ δ' ἀργὰ υπεσχέθη ὁ *Κάρολος Ι.* νὰ ἀποσύρῃ τὰ μιστὰ διατάγματα καὶ νὰ συγκαλέσῃ υπουργεῖον δημοτικόν· ἡναγκάσθη νὰ μεταναστεύσῃ τρίτην φοράν μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ εἰς τὰ ζένα, ἐν ἡ ο συνετὸς αὐτοῦ

συγγενής Λουδοβίκος Φίλιππος ἀνέβη εἰς τὸν θρόνον ὡς βασιλεὺς τῶν Γάλλων, ἀφοῦ ὥμοσεν εἰς τὸν ἐν τάξει ἀναθεωρηθέντα θεμελιώδη τῆς πολιτείας νόμον (τὸν χάρτην). Ἡ δὲ ἀποκατάστασις τῶν εὐρωπαὶ χρωμάτων καὶ ἡ ἐπανίδρυσις τῆς εὐρωπαϊκῆς ὑπὸ τὴν ἀρχὴν τῆς νέας, ὑπὸ τοῦ λαοῦ δημιουργηθείσης, βασιλείας τῶν πολιτῶν. 'Ο Κάρολος Ι'. ἀπέθανεν ἔξοριστος τὸ 1836 ἐν Γαιρτσίῳ.

§. 108. Ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ιουλίου κατέρριψεν ἐκ θεμελίων τὴν ιερὰν συμμαχίαν, ἣτις εἶχεν ἡδη κλονισθῆ ἀποθανόντος τοῦ Ἀλεξανδροῦ, καὶ ἐπροκάλεσε καθ' ἀπασταν τὴν Εὐρώπην ἀνακινήσεις, οἵτινες εἶχον ἀποτέλεσμα τὴν οὐσιώδη τῶν πραγμάτων μεταβολήν. Καὶ ἔλαβε μὲν μετ' οὐλίγον τὴν κυβέρνησις τοῦ Γάλλου « πολιτοβασιλέως » εἰρηνικὸν σχῆμα ἀπέναντι τῶν ἐπιλοίπων κρατῶν, καὶ οἱ ἐν Παρισίοις λαβόντες τὴν ἔξουσίαν φιλελεύθεροι ἐπροτίμησαν τὴν ὁδὸν τῆς μεσολαβήσεως μᾶλλον καὶ συνδιαλλαγῆς ἢ τοῦ πολέμου, καὶ καταργοῦντες τὸ ἀξίωμα τῶν « εὐθέων μέσων », προσεπάθησαν γχ ἐλκύσωσι πρὸς διατήρησιν τῶν ὑπαρχόντων πάντας τοὺς μετρίους καὶ ἀμφιβρέοπους· ἀλλὰ κατὰ τὴν πρώτην ἡδη θύελλαν ἢ ἀνακίνησις ὑπῆρξε τοσοῦτον ισχυρὰ, ὥστε ἡδύνατο νὰ προσθάλῃ καὶ κλονίσῃ μετ' ἐπιτυχίας τὸ τεχνικὸν οἰκοδόμημα τῆς ἐν Βιέννη συνόδου. 'Εν Βελγίῳ, Γερμανίᾳ, Πολωνίᾳ, Ιταλίᾳ κ. ἄλ. τ. ἐξερράγησαν ἐπαναστάσεις αἵτινες μόλις κατεπαύθησαν ἢ ἐξωμολύνθησαν μετὰ διετῆ ἀγῶνα· καὶ ἀλλὰ ἡ ἐπιέροὴ τῶν πρὸς ἀνατολὰς ἀπολύτων δυνάμεων, Ρωσίας, Αὐστρίας καὶ Πρωσίας, ἤτον ἀρκούντως ισχυρὰ, ὥστε νὰ διατηρήσῃ ἢ ἐπαναφέρῃ εἰς τὰ πλεῖστα κράτη τὰ παλαιὰ καθειστῶτα, αἱ φιλελεύθεροι δύμας ιδέαι ἔλαθον ἔκτοτε μεγαλητέραν σημασίαν, καὶ ἡ κοινὴ γνώμη ἐπηξήθη εἰς δύναμιν, ἣτις ἀνθίστατο πρὸς πάντα τὰ βουλεύματα τοῦ « κράτους τῆς ἀστυνομίας » καὶ τῆς « γραφειοκρατίας ». Εἰς δὲ τὰ δυτικὰ τῆς Εὐρώπης ὑπερίσχυεν ἔνεκα τῆς ἐπιέροῆς τῆς Ἄγγλίας καὶ Γαλλίας ἡ συνταγματικὴ πολιτεία καὶ ἡ μετ' αὐτῆς ἡ νωμένη πολιτικὴ ἐλευθερία.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§. 109. Ἡ ΕΝ ΒΕΛΓΙΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ὑπῆρξε τὸ πρώτον ἀποτέλεσμα τῶν ἐν Παρισίαις ἡμερῶν τοῦ Ἰουλίου. Ἡ σύνοδος δὴλ. τῆς Βιέννης μὴ λαβοῦσα παντάπασιν ὑπ' ὄψιν τὴν Θρησκείαν, γλωσσαν καὶ τὰ ἔθνικὰ ἐνδιέφορα, εἶχεν ἐνώσει τὰς Φλαμανδικὰς καὶ Βραβαντικὰς ἐπαρχίας μετὰ τῶν Γενικῶν Κρατῶν τῆς Ὀλλανδίας εἰς βασιλειον τῷρ Κάτω Χωρῶν. Ἄλλ' οἱ Ὀλλανδοὶ ἐθεώρουν ἔκυτοὺς ὡς τὸν ἀρχοντα λαόν. δοῦνον οὐ μόνον ἡνάγκασαν τοὺς Βέλγας νὰ μετάσχωσι ταῦ μεγάλου ἔθνικοῦ χρέους καὶ τοῦ καταθλιπτικωτάτου βάρους τῶν φόρων, ἀλλὰ καὶ ἥθελησαν νὰ ἐπιβάλωσιν εἰς αὐτοὺς τὴν γλωσσαν καὶ τοὺς νόμους των, καὶ ἔταξαν τὴν ἐκπαιδευσιν τοῦ καθολικοῦ λαοῦ ὑπὸ τὴν ἐφορίαν διαμαρτυρομένων πολιτικῶν ἀρχῶν. Καὶ ὅτε ὁ τύπος ἐτόλμησε νὰ λάβῃ δυσμενὲς πρὸς τὴν κυβέρνησιν ὑφος, κατεδιώχθησαν οἱ ἐφημεριδογράφοι, παταδικασθέντες εἰς πρόστιμα, φυλακίσεις καὶ ἔζορίαν. Τότε δ' ἡ γαλλοφρογοῦσα μερὶς τῷρ φυλελευθέρων, ἥτις ἐπεζήτει ἐλεύθερον πολιτικὸν βίον, καὶ διετέλει ἡνωμένη μετὰ τῶν κορυφαίων τῆς ἐν Παρισίαις ἀντιπολιτεύσεως, συνέδεσε συμμαχίαν κατὰ τῆς Ὀλλανδικῆς κυβερνήσεως μετὰ τῆς ὑπεραλτείον μερίδας τῷρ Καθολικῶν, ἥτις ἐζήτει ἐλευθερίαν τῆς ἐκπαιδεύσεως· ὁ δὲ βχατιεὺς ἀπεκάλεσε τὴν συμμαχίαν ταύτην « ἀτιμον » εἰς τινὰ βασιλικὸν λόγον. Ἡ δ' ἐντεῦθεν προελθοῦσα δυταρέσκεια εἶχεν ἡδη προκωρήσει εἰς τὸ μὴ περικτέρω, ὅτε ἔρθησεν εἰς τὰς Βρυξέλλας ἡ περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ἰουλίου εἰδῆσις, καὶ διέσπειρε φλόγας καθ' ἄπανταν τὴν χώραν. Τὴν ἐσπέραν λοιπὸν τῆς 25 Αύγουστου μετὰ τὴν παράστασιν τοῦ μελοδράματος « ἡ ἄλαλος τῶν Πορτικίων » κατέστρεψαν στίφη λαοῦ τὴν τυπογραφίαν ἐφημερίδος τινὸς, γραφομένης καθ' Ὀλλανδικὴ φρονήσιτα, τὸ ἀνάλτορον τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης, τὸ οἴκημα τοῦ διευθυντοῦ τῆς ἀστυνομίας κ. ἄλ. "Οπως δὲ περισταλῶσιν αἱ περαιτέρω ἐρημώσεις τοῦ ὅχλου, ἐσχηματίσθη πολιτοφυλακὴ καὶ τις ἐπιτροπὴ πολιτῶν, μέχρις οὐ τὸ κόμμα τῶν ῥιζοσπαστῶν καὶ ὑπεραλπείων ἡγώθησαν εἰς ἐθνοσυγέλευσιν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Ποττέρου. Τὸ παράδειγμα τῆς πρωτευούσης ἐμμήθησαν.

καὶ ἀλλαχοῦ, οὕτως ὅστε μετ' ὄλιγον καθ' ὅλον τὸ Βέλγιον ἐκυμάτιζεν ἡ Βραβαντικὴ σημαία. Προσβολὴ δέ τις τῶν Ὀλλανδῶν πρὸς τὰς Βρυξέλλας ἀπεκρύσθη, καὶ μάλιστα οἱ Βέλγαι ἐπαναστάται ὥρμησαν τόρα ἐναντίον τῆς Ἀντβερπλας, ὅπως ἀποσπάσωσι καὶ τὴν πόλιν ταύτην ἐκ τοῦ μισητοῦ γείτονος. Τότε δ' ὁ στρατηγὸς τῶν Ὀλλανδῶν Χασσὲ ἀπεσύρθη (Νοέμ.) εἰς τὴν ἔχυρὴν ἀκρόπολιν, καὶ κατεπυροβόλησεν ἐπὶ 7 ὥρας ἐκ 300 πυροβόλων στομάτων τὴν ἀτυχῆ πόλιν, ὅτε ἀπωλέσθησαν μεγάλαι προμήθειαι βαρυτίμων ἐμπορευμάτων. Ἀγχανατήσασα λοιπὸν ἐνεκά τῆς διαγωγῆς ταύτης, ἀπάγγειλεν ἡδη ἡ ἔθνικὴ σύνοδος τὴν ἀρεξαρτησίαν τοῦ Βελγίου, καὶ τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ οἴκου τῷ Οὐραρτῷ ἀπὸ τοῦ Βελγικοῦ θρόνου. Ἐνῷ δ' ἐξηκολούθει ὁ μεταξὺ Βελγίου καὶ Ὀλλανδίας πόλεμος, συνῆλθον εἰς σύσκεψιν αἱ πέντε κύριαι δυνάμεις ἐν Λορδίνῳ (Ιούν. 1831). Μετὰ μακρὰς δ' ἐνταῦθα διπλωματικὰς διαπραγματεύσεις ἀπεφύσισαν νὰ χωρίσωσι τὸ Βέλγιον ἀπὸ τῆς Ὀλλανδίκης, καὶ νὰ προσδιορίσωσι τὰ δύνορα κατὰ τρόπον δίκαιον. Μετὰ δὲ τοῦτο ἔλαβε τὸ Βελγικὸν στέμμα ὁ συγγενὴς τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Ἀγγλίας, καὶ ὄλιγον ἐπειτα μετά τινος θυγατρὸς τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου εἰς δεύτερον γάμον συζευχθεὶς Λεοπόλδος τοῦ Σαξονικοῦ Κοβούργου, καὶ προσεπάθησε νὰ συνδιαλλάξῃ τοὺς μὲν φιλελευθέρους, ἀπονεύμας εἰς αὐτοὺς ἐλευθέρου πολιτείαν ἀντιπροσώπων, τὸν δὲ καθολικὸν κλῆρον καταστήσας τὴν ἐκκλησίαν παντάπασιν ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῆς κυβερνήσεως. Εἰς μάτην ἐζήτησαν οἱ Ὀλλανδοὶ νὰ ἀναγκάσωσι τοὺς ἀποστάτας νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς αὐτοὺς ἐκ νέου διὰ τῆς βίας. Ἀπειληθέντες καὶ πολεμηθέντες ὑπὸ τῶν Γάλλων, ἡναγκάσθησαν νὰ ἀποστῶσι περαιτέρω πολέμου, καὶ τοι ἀγωνισθέντος ἀνδρείως τοῦ στρατοῦ τῆς ἔηρᾶς καὶ διαναυμαχησάσης μετὰ θάρρους τῆς Θαλασσίκης δυνάμεως (Δεκ. 1832). Ἀλλὰ τὸ Βέλγιον ἤκμασεν ἔκτοτε ἀνθηρότατα δι' ἐλευθέρων θεσμοθεσιῶν καὶ δραστηρίου βιομηχανίας.

§. 110. Η εὔτυχὴς ἔκθεσις τῆς Γαλλικῆς καὶ Βελγικῆς ἐπαναστάσεως παρώρμησε καὶ τὴν ΠΟΑΩΝΙΑΝ εἰς ἐπανάστατην Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ειν. Ἀνυψώθεῖτα ὑπὸ τῆς ἐν Βιέννη συνόδου εἰς βισύλειον,
καὶ ταχθεῖσα ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ῥωσίας,
εὑρίσκετο ἡ Πολωνία νὺν εἰς καλητέραν κατάστασιν ἢ
ἐπὶ τῆς παλαιᾶς ἀναρχίας. Τὸ μετά συνελεύσεων τοῦ κράτους
καὶ τινος ἔθνικοῦ ὄπλουσμον σύνταγμα παρεῖχεν εἰς τὸν λαὸν
εὔτακτον ἐλευθερίαν, ἡ βιομηχανία ἔλαβεν ἐπίδοσιν, ἡ φιλολογία προεβιβάσθη καὶ βιταὶ λεωφόροι εὐκόλυνον τὴν ἐπιμελίαν· ἀλλὰ πάντα ταῦτα τὰ ὡφελήματα, ἀτινα ὅμως, ἐννοεῖται οὕκωθεν ὅτι ὑπέστησαν ἐπαισθητὰς ἐλαττώσεις ἐνεκα τῆς
φιλάρχου φύσεως τοῦ ἀντιθασιλέως Κωνσταντίνου, δὲν ἦσαν
ἴκαναν νὰ πνίξωσιν τὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς πατρίδος στοχασμὸν τῶν Πολωνῶν· καὶ ἡ ἐλπὶς ὅτι τὸ Γαλλικὸν ἔθνος δὲν
Ἄθελε λείψει νὰ σπεύσῃ εἰς βοήθειαν τῶν παλαιῶν συμμάχων,
ἐνίσχυσεν αὐτοὺς εἰς τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἔφθασεν ἡ στιγμὴ
τῆς ἀναγεννήσεως τοῦ παλαιοῦ Πολωνικοῦ κράτους. Ήτον 20.
Νοεμ. 1830 περὶ τὴν ἔκτην ὥραν τῆς ἑσπέρας, δὲ 20 ὡπλισμένοι νέοι ἐκ τῆς στρατιωτικῆς σχολῆς, μέτοχοι στρατιωτικῆς τινος συνωμοσίας μακρὰν διαδεδομένης, εἰσέδυσαν εἰς τὸ
ἀνάκτορον του ἀντιθασιλέως, ὅπως φονεύσωσιν αὐτὸν, ἐν ᾧ
ἄλλοι συνωμόται ἐκάλεσαν εἰς τὰ ὅπλα τὸν λαὸν τῆς πρωτευούστης. Μετὰ κόπου δὲ μόνον ἐσάθη ὁ μέγας δοῦξ ἀπὸ τῆς
κατ' αὐτοῦ μελετηθείσης συμφορᾶς ἔφυγε δ' ἐκ τῆς Θυέλλης,
καὶ ἀνεγγόρησε μακρὰν τῆς χώρας μετὰ τῶν Ῥώσων αὐτοῦ
στρατιωτῶν καὶ ὑπαλλήλων. Προσωρινὴ δέ τις κυβέρνησις, ἡγουμένων τοῦ Κζαρτορύσκη, Νιεμκεβίκη, τοῦ στρατηγοῦ Χ.λωπίκκη κ. ἄλ., ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων ἐν Πολωνίᾳ. Ἀλλ' ἀντὶ νὰ μεταχειρισθῇ τὸ νεωστὶ ἀρυπνισθὲν πολεμικὸν θάρρος καὶ τὸν νεχρὸν τοῦ λαοῦ ἐνθουσιασμὸν εἰς θυελλώδη κατὰ τῆς ἀπροετομίας του Ῥώσοις προσθολὴν, ἐξέλεξεν
ἡ εἰς τὴν Πολωνικὴν ἀριστοκρατίαν ἀνίκουσα ἐπιτροπεία τὴν
ὅδὸν τῶν διαπραγματεύσεων, καὶ ἐνεπιστεύθη εἰς τὰς ὑποσχέσεις Γάλλων διπλωματῶν. Ολίγον δὲ μετηλλάχθησαν τὰ
πράγματα, δὲ ὅτι διέλγον μετὰ ταῦτα ἀνηγόρευταν δικτάτωρα
τὸν Χ.λωπίκκην, καὶ ἐνεπιστεύθησαν εἰς αὐτὸν τὴν ἀρχιστρατηγίαν, καὶ ὅτε ἡ ἐν τῷ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

κράτους περιέβαλε μὲ τὴν ἀνωτάτην ἔξουσίαν τὸν πρίγκιπα 'Ραδτσίβιλ' ἡ ἀναποφάσιστος καὶ πρὸς τὴν σφοδρότητα τῶν δημοκρατικῶν καὶ ἐλευθερομαχῶν αἰλούρῳ δυσηρεστημένη ἀρστοκρατία, ἔλαβεν εἰς χεῖρας τὰ πράγματα, καὶ ἐκολόθωσε διὰ τῆς βραδύτητος καὶ τῶν διχονοιῶν τὰς ἐπιχειρήσεις. Ἐν φ' δ' ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Ῥωσίας διέταξε τὸν στρατόρχην Δεΐβιτς νὰ εἰσβάλῃ μετὰ στρατοῦ 200,000 ἀνδρῶν εἰς τὴν Πολωνίαν, ἐγνωστοποίησε μὲν (25. Ιαν. 1831) ἡ συνέλευσις τοῦ κράτους τὴν ἐκθρόνισιν τοῦ οἰκου Ῥωμάρωφ ἐν Πολωνίᾳ, ἀλλ' ἡργάθη εἰς τοὺς χωρικοὺς ἐλευθέραν τῷρις ἀγρῶν ἰδιοκτησίαν καὶ χειραφέτησιν τῶν θητῶν, καὶ ἀπέρριψε τὴν ἔγερσιν ἐθνικοῦ πολέμου, διστις μόνος ἥθελεν εἶσθαι δυνατόν νὰ σώσῃ τὴν Πολωνίαν. Τί ὁ φέλησεν ὅτι ὁ Πολωνικὸς στρατὸς ἔδειξεν ἐκ νέου εἰς τὰς μάχας λαμπρὰς ἀνδρίας ἀποδεῖξεις, ὅτι ὁ Χλωπίκης καὶ Σκοτσογέκης ἡγωνίσθησαν μεθ' ἡρωϊκῆς εὐτολμίας, καὶ ὅτι ὁ θελήσας νὰ διεγέρῃ εἰς ἐπανάστασιν τὴν Βολλυνίαν Διεργίκης ἔζεπληξε τὸν κόσμον διὰ τῆς τολμηρᾶς αὐτοῦ εἰς τὴν Αὐστριακὴν ἐπικράτειαν ὑποχωρήσεως (26. Μαΐου 1831), — ὅτε δὲ Δεΐβιτς ἐνίκησεν εἰς τὴν ΕΝ ΟΣΤΡΟΛΕΓΚΑΙ ΜΑΧΗΝ (26. Μαΐου 1831) τὸν στρατὸν τὸ Σκοτσογέκην, ἤρχισε νὰ βαίνῃ ταχέως πρὸς τὸν ὄλεθρον αὐτῆς ἡ Πολωνία ἔνεκα τῆς διχονίας, τοῦ φατριασμοῦ, τῆς προδοσίας καὶ τῶν σειρηνικῶν φωνῶν τῶν Γάλλων προδοτῶν. Οἱ Δεΐβιτς ἀπέθανεν ἐπὶ τῆς χολέρας (9. Ιουν.). Διεδέχθη δ' αὐτὸν ὁ ἐπιχειρηματικὸς Πασκέβιτς (Ἐριθάνσκης). Οὗτος δὲ διέβη τὸν Πρωστικὸν Βιστούλαν, καὶ ἐπλησίασεν εἰς τὰ τείχη τῆς Βρροσοβίας. Η δὲ δημοκρατία τῆς πρωτευούσης, πιστεύουσα ὅτι ἡ ἀποτυχία τῆς ἐπαναστάσεως προέρχεται ἐκ προδοσίας, ἔπρεξε τρομερὰν αἰμοπραγίαν. Στῖφος δηλ. λαοῦ, ὁδηγούμενον ὑπὸ στρατιωτῶν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἀνάκτορον, ἐφόνευσεν (Αὔγ.) ἐκεῖθι στρατηγοὺς τινὰ διατελοῦντας ὑπὸ ἐπιβλεψίης, καὶ ἔθηκε χεῖρα εἰς πολλοὺς ὑπόπτους καὶ μισητοὺς ὡς ἀριστοκρατικούς, ρωσοφίλους ἢ κατασκόπους. Ἐκπεπληγμένος δ' ἔφυγεν εἰς τὸ στρατόπεδον πρὸς τὸν ἀρχιστράτηγον Δεΐβισκην ὁ Κζαρτορίμσκης, εἰς τοῦ ὄποιου τὰς χεῖρας εἶχε

κατατεθῆ ἡ κυβερνητικὴ ἔξουσία. Νῦν δὲ ἡ συνέλευσις τοῦ κράτους ἀνηγόρευσε τὸν Κρουκοβείκην πρόσδρον τῆς κυβερ-
σεως μετὰ δικτατωρικῆς ἔξουσίας, καὶ ἐνεπιστεύῃ οὕτω τὴν μεγίστην ἔξουσίαν εἰς τὰς χεῖρας ἀνδρὸς, ὅστις ἢ ἦτο στενο-
κέφαλος ἢ ἐπρόδιδε τὴν πατρίδα αὐτοῦ. "Οτε δηλ. ὁ Πασκέβιτς
ἐπληστάσεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν, ἐδήλωσεν διδάκτωρ τὴν ἀθυμίαν αὐτοῦ καὶ ἀπελπισίαν δι' ἀντιφατικῶν βοιλευμάτων
καὶ τὰ μέγιστα ἀνοήτων διαταγμάτων. Καὶ ἀντέστη μὲν
ἀνδρίως ὁ Πολωνικὸς στρατός εἰς τοὺς ἐφοριμῶντας ἐχθροὺς
εἰς Βόλαρ, τὸ πάλαι πεδίον τῆς ἐκλογῆς τῶν βασιλέων, καὶ
τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα τοῦ τετάρτου συντάγματος ἐμεγα-
λύνθησαν ἔκτοτε εἰς τὰ φραματα· ἀλλὰ μετὰ διήμερον ἐφοδον
πικρέωνεν ὁ Κρουκοβείκης διὰ συνθήκης τὴν Βαρσοβίαν καὶ
Πράγαν (6. 7 Σεπ. 1831) εἰς τοὺς "Ρώσσους" μεθ' ἡ κυβέρνη-
σις καὶ ἡ συνέλευσις τοῦ κράτους ἔφυγον μετὰ τῶν ἔτι ὑπολει-
πομένων στρατευμάτων εἰς τὴν Πρωτσικὴν ἐπικράτειαν. Ἐν-
ταῦθα δὲ ἀφοπλισθέντες οἱ γενναῖοι μαχηταὶ ἐκρατήθησαν μέ-
χρι τῆς παντελοῦς χειρότεως τῆς Πολωνίας, ὅτε ἐπιβεβαιώθει-
σης εἰς αὐτοὺς ἀμνηστείας, ἔλαθον τὴν ἄδειαν νὰ ἐπιστρέψωσιν
εἰς τὴν πατρίδα. Ἀλλὰ χιλιάδες αὐτῶν ἀπέρριψαν τὴν χάριν
τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ἀπέστρεψαν τοὺς ὄρθαλμοὺς ἀπὸ τῆς
πατρίδος, προτιμῶντες νὰ τρώγωσιν ἐπὶ ξένου ἐδάρους τὸν
ἄρτον τῆς ταλαιπωρίας, ἢ γὰ τίδωσι μεθ' ὑπομονῆς τὴν κατά-
μικρὸν ἔξαρφάγισιν τῆς Πολωνικῆς ἐθνικότητος. Μεγίστη δὲ πα-
ρηγορία εἰς τὰ παθήματα αὐτῶν ὑπῆρχεν ἡ συμπάθεια τοῦ Γερ-
μανικοῦ λαοῦ, ὅστις ἐδέχθη φιλοξένως καὶ περιέθαλψε τοὺς δυ-
συχεῖς εἰς τὴν δυσχερή αὐτῶν ταύτην θέσιν. Ἐν Πολωνίᾳ δόμως,
Αιθουσανίᾳ καὶ Βολλυγίᾳ, αὐστηρὰ κρίσις κατεδίκασε τοὺς ἐνό-
χους· καὶ τὰ λατομεῖα τῆς Σιβηρίας ἐνεπλήσθησαν καταδίκων.
Διὰ δὲ τοῦ « ὀργανικοῦ θεσμοῦ » (Φεβρ. 1832) ἀπώλεσεν
ἔπειτα ἡ Πολωνία τὸ πολίτευμα αὐτῆς, τὴν συνέλευσιν καὶ
τὸ συμβούλιον τοῦ κράτους, καὶ προσετέθη ὡς "Ρωσσικὴ ἐπαρ-
χία μετὰ χωριστῆς διοικήσεως καὶ δικαιοδοσίας εἰς τὸ μέγα
Μοσκοβίτικὸν κράτος. "Ἐκτοτε δὲ ἐκυριάρχει ὁ Πασκέβιτς μετὰ
σιδηροῦ σκήπτρου ὡς αὐτοκράτορικὸς ἐπαρχος εἰς τὴν ταπει-
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νωθεῖσκν Βαρζοβίλαν. Ἐκ δευτέρου δὲ εἰχον ἀποδειξεῖσι οἱ Πολιωνοί, ὅτι ἡταν μὲν ἐπιδεκτικοὶ μεγαλοφύγων δρυμῶν φιλοπατρίκες καὶ ἀνδραγαθημάτων, παντάπασιν ὅμως ἀνίκανοι εἰς ὁμόρρονα τάσιν καὶ εὐγενῆ πρὸς θάνατον αὐταπάρνησιν. Οἱ δὲ φυγάδες προτεπάθησαν μετὰ ταῦτα εἰς μάτην νὰ κατορθώσωσι τὴν ἀνάστασιν τῆς πατρίδος αὐτῶν διὰ σύνωμοσιῶν καὶ ἐπικυντάσσεων ἐν Κρακοβίᾳ, Γαλλικίᾳ καὶ Πόστρα. Νέαι δὲ διωγμοὶ, καὶ ἐπὶ τέλους ἡ προσθήκη τοῦ ἑλευθέρου κράτους τῆς Κρακοβίας εἰς τὴν Αὐστριακὴν μοναρχίαν (1846), ἥσαν τὰ ἀποτελέσματα τῶν παρατάλιων αὐτῶν ἐπιγειρήσεων.

§. 111. Καὶ ἐν ΓΕΡΜΑΝΙΑΙ: δὲ ἡ περὶ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Ἰουλίου εἰδητὶς παρήγαγεν ἴσχυρὰν ἀνακίνησιν. Οἱ δὲ ἡγεμόνες, φοβούμενοι μήπως ἡ γνωστὴ τῶν Γάλλων πρὸς τὰ σύνορα τοῦ Ρήνου ἐπιθυμίᾳ ἐπιφέρῃ νέον πόλεμον, ἔθλεπον μετ' ἀνησυχίας τὰς μεταξὺ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν κυβερνήσεων ὑπαρχούσας διενέξεις, καὶ τοῦτο μὲν παρχωροῦντες παραχωρήσεις εὐλόγους, τοῦτο δὲ ἐπικυροῦντες ταχέως μεταρρύθμισεις ἀποτελεσθεῖσας μετ' ἐπιτυχίας, ἐπειστραν νὰ πραῦνωσι τὴν δυσαρέσκειαν καὶ νὰ ἐμποδίδωσιν ἐνέργειάν τινα ἀπὸ κοινοῦ. Οὕτως αἱ μὲν εἰς τὰ βασίλεια τοῦ Ἀρροβέρου καὶ τῆς Σαξονίας ἐπαναστάσεις κατεπαύθησαν, παραχωρηθέντων ἐλευθέρων πολιτευμάτων καὶ καταργηθέντων καταθλιπτικῶν καταχρήσεων καὶ περιορισμῶν· ἐν Βρουνοβίῃ δὲ, ἔνθα οἱ κάτοικοι κατέστρεψαν τὸ ἀνάκτορον, καὶ ἤναγκασαν τὸν δοῦκα Κάρολον νὰ φύγῃ, ἀνέλαβε τὴν κυβέρνησιν δὲ ἀδελφὸς αὐτοῦ Γουλιέλμος, καὶ κατεπράύνε τὰ πνεύματα βελτιώσας τὸ πολιτευμα τῆς χώρας. Ἐν Ἐσσενκασσελλῷ δὲ ἐκλέκτωρ Γουλιέλμος Β'. ἐπεισθη νὰ δώτῃ εἰς τὴν χώραν ἑλεύθερον πολίτευμα. Ἀλλὰ τὸ μῆσος, ὅπερ ἔδειξε μετ' ὄλιγον ὁ λαὸς κατὰ τῆς ἐκ κατωτέρου γένους συζύγου αὐτοῦ, τῆς κομήσσης Ρεϊχεμβαχίου (Λεσσονιτσίου), ἥγγισε τοσοῦτον τὸν ἐκλέκτορα, ὥστε ἀνυψώσας συγκυνθερήτην τὸν σύζυγον αὐτοῦ, τὸν καὶ διάδοχον τοῦ ἐκλεκτοράτου, ἀπεμακρύνθη μετὰ τῆς κομήσσης καὶ τῶν θησαυρῶν αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἐσσης. Ἔζη δὲ τοῦτο μὲν ἐν Βαδενζάδῃ, τοῦτο δὲ ἐν Φραγκφούρτη, ἔνθα ἀπέθανε τὴν 20 Νοεμβρίου 1847.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Καὶ ἐν Βάδη μὲν εἰσῆχθη ἡ ἐλευθερία τοῦ τύπου, εἰς δὲ τὰς βουλὰς τῆς μεσημβρινῆς Γερμανίας ὑπερίσχυσαν οἱ φιλελένθεροι, καὶ ἔσπεισαν νὰ ἐπιχειρήσωσι μεταβολὰς καὶ ἀναμορφώσεις εἰς τε τὸ πολίτευμα καὶ τὴν διοίκησιν. Ἀλλ' ἡ εἰς τὰς ἐφημερίδας καὶ τοὺς λόγους ἐπιχειρούμενη τόλμη τῶν φιλελευθέρων, ἥτις ἀνηγγέλθη μάλιστα εἰς τὴν ἐν τῇ παραχρήνιῳ Βαυαρίᾳ ἔστηκεν τοῦ Ἀμβαχέρου (27 Μαΐου 1832), ἐπήνεγκε πάλιν μετ' ὄλιγον περιορισμούς καὶ ἀντιδράσεις. Ὁ δὲ εἰρηνικὸς χαρακτὴρ τῆς βασιλείας τοῦ Ἰουλίου καὶ ἡ πτῶσις τῆς Βαρσοβίας ἀπήλλαξε τὰς Γερμανικὰς κυβερνήσεις ἀπὸ τοῦ φόρου, ὅτι αἱ ἀνακινήσεις τῶν φιλελευθέρων ἦτο δυνατὸν νὰ ὑποστηριγμῶσιν ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ καὶ τὸ ἀφρον τόλμημα νεανικῶν τινων ἐξημερέων κεραλῶν, οἷον μαθητῶν, λογίων καὶ πολιτικῶν φυγάδων, τοῦ νὰ διασκορπίσωσι τὴν δίαιταν διὰ τῆς ΕΝ ΦΡΑΓΚΦΟΥΡΤΩΙ ΕΠΙΒΟΥΛΗΣ (3. Ἀπριλίου 1833), καὶ νὰ ἐπιφέρωσιν οὕτω βιαίαν ἀνατροπὴν, ὡρέλητε πολὺ μᾶλλον τοὺς ἄνδρας τῆς ὁπισθιοδρομήσεως. Τὸ ἀνότον δηλ. τοῦτο ἐπιχείρημα καὶ ἡ ἀξιοθήνητος αὐτοῦ ἔκβασις ἐπλήγωσε κατὰ τῶν κορυφάριών καὶ ἀρχηγῶν αὐτῆς, Φυλακίσεις δὲ καὶ δικαστικαὶ ἀνακρίσεις διετάχθησαν κατὰ τῶν ἐνόχων καὶ ὑπόπτων, τὰ δεσμωτήρια καὶ φρούρια ἐνεπλήσθησαν πολιτικῶν « ἐγκληματιῶν », καὶ εἰς τὴν Γαλλίαν καὶ Ἐλβετίαν περιεπλανώντο ἀναρίθμητοι φυγάδες. Ἔγινε δὲ πάλιν χεῖσις τῆς λογοκρισίας μετὰ μεγίστης αὐτηρότητος, ἐπηγρυπνεῖτο τὸ ἐμπόριον τῶν βιβλίων, καὶ ἐπέριορισθη ἡ ἐξουσία τῶν κατὰ χώρας τάξεων. Οὕτως ἐμκτεινόθησαν ἐκ δευτέρου αἱ προσπάθειαι τῆς μερίδος τῆς προσόδου ἐνεκα τῆς σφοδρότητος καὶ τοῦ κακῶς ἐννοούμενου ζήλου τινῶν τῶν προαγωνιστῶν αὐτῆς καὶ ὀπαδῶν. Καὶ ἐνίκησαν μὲν αἱ κυβερνήσεις νίκην παντελῆ, ἀλλὰ διὰ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν μετεχειρίσθησαν αὐτὴν, ἐπλήγωσαν τὸ πρὸς τὸ δίκαιον αἴσθημα τοῦ λαοῦ, καὶ προσέβαλον κατὰ πρόσωπον τὴν κοινὴν γνώμην. Τοῦτο δ' ἔγινε μάλιστα ὅτε, ἀναβάσης εἰς τὸν θρόνον τῆς Ἀγγλίας τῆς βασιλίστης Βικτωρίας, περιττῆς τὸ στέμμα τοῦ Ἀγγονοθέρου κατὰ τὸ διψηφιοποιηθῆκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καιογ τῶν ἡγεμόνων τῆς Γερμανίας εἰς τὸν θεῖνον αὐτῆς "Εργαστιορ Αὔγουστορ τὸν Κονιφερλαρδίας, καὶ οὗτος κατηργησε τὸ παρὰ τοῦ προκατόχου αὐτοῦ μετὰ τῶν τάξεων ἡνωμένον πολίτευμα, καὶ ἀποκατέστητε τὴν προτέρην τῶν τάξεων θεσμοθεσίαν (Ιουν. 1837). Μή ταρχθίσις δὲ παντάπασαν ἐκ τῆς ἐναντιολογίας, ἥτις ἀνηγγέλθη πανταχθεν κατὰ τῆς αὐθιρέτου ταύτης, διαχωρίζει, ἀπότικσεν διβαστεῖς παρὰ πάντων τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων, νὰ διμότωσι τὸν δρόκον τῆς ὑπηρεσίας καὶ πρὸς αὐτὸν πίστεως, καὶ ἐπειδὴ διπλὰ καθηγῆται τοῦ ἐν Γοτίγη ταπειστημίου δὲν μπόκουσαν εἰς τὴν αἴτιαν τησιν ταύτην, ἐπαύθηταν ἀπὸ τῶν θέσεων αὐτῶν, καὶ τινες καὶ ἔξωστοισαν ἐκ τῆς χώρας· καὶ ὅτε ἡ συγκαλεσθεῖσα συνέλευσις τῶν τάξεων δὲν ἦτον ίκανη νὰ ψηφίσῃ τι ἔνεκα τῆς ἐλλείψεως μελῶν τινῶν αὐτῆς, ἀνεπληρώθησαν οἱ ἐλλείποντες δι' ἐν λογῆς κατὰ μειονογύηριαν. — Διὰ τοιούτων καὶ ὄλλων ὀμοίων βουλευμάτων ἡνοίγθη μέγα μεταξὺ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν κυβερνήσεων γάτη, καὶ μεγάλη δυσκρέσκεια κατέλαβε τὸ ἔθνος κατὰ τῆς «ἀστυνομικῆς πολιτείας» καὶ τῆς κυριαρχίας τοῦ γραφείου. Εἰς τὸν τύπον, εἰς τὴν φιλολογίαν καὶ εἰς τὴν ποίησιν κατεπολεμῆτο ἡ ὑπέροχουσα πολιτεία, καὶ πᾶσα ἀντιπολίτευσις κατὰ τοῦ κράτους τῶν ὑπαλλήλων ἐπευρημεῖται παρὰ τοῦ ἔθνους. — Ἐν τούτοις ἐν μέσῳ πάντων τῶν ἀγώνων καὶ σχισμάτων ἀνηγγέλλετο ἀνωτέρη τις πολιτικὴ τάσις, καὶ τὸ «έρυθρὸν νῆυμα», ὅπερ διήρχετο πάταχν τὴν δροσετηριότητα τοῦ δημοσίου ἦτον ἡ τάπις πρὸς τὴν ἐθνικὴν καὶ πολιτικὴν ἐρότητα, καὶ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τείγουσαν ἡ Πρωταικὴ κυβέρνησις συνέστησε τὴν ἔρωσιν τῶν φύρων, τὸν θεμέλιον λίθον τῆς πολιτείας ἐνότητος τῶν Γερμανῶν.

§. 112. Καὶ ἐν ΙΤΑΛΙΑΙ δὲ ἡ ἐπαγκόστασις τοῦ Ιουλίου εἶχεν ὡσαύτως ἀποτέλεσμα σοβαράς τινας ἀνακινήσεις. Άλλαι ἀι ἐλπίδες τῶν φιλοπατρίδων ἐψεύσθησαν ταχέως. Αἱ ἐν Βορωνίᾳ, Μοδέρα καὶ Πάρμα ἐπαναστάσεις κατεπαύθησαν μετ' ὀλίγον ὑπὸ Λύστριακῶν στρατευμάτων, καὶ οἱ ἐκ τῶν δύο τελευταίων τόπων διωχθέντες κυβερνῆται ἀποκατεστάθησαν πάλιν εἰς τὴν κυριαρχικὴν αὐτῶν δύναμιν. Εἰς δὲ τὸ ἐκκληψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σιαστικὸν κράτος μετεγείρισθησαν πρὸς κατάπαυσιν τῶν ἐπαναστατησάντων νομῶν τὰ παπικὰ στρατεύματα, ἃτινα ἀνεπλήρωσαν διὰ δολοφόνων καὶ κακούργων. Οὗτοι δ' ἐμάνησαν εἰς τοιοῦτον τρόπον, ὅστε οἱ στρατιωτικοὶ τῆς Αὐστρίας ἡναγκάσθησαν τὰ προστατεύσωσι τὴν κυβέρνησιν καὶ τὴν χώραν ἐναντίον τῶν ιδίων ἔχυτῆς στρατευμάτων. "Οπως δὲ μὴ ἀφῆσωσι τὴν Αὐστρίαν νὰ λάβῃ πᾶσαν ἐπὶ τῆς Ἰταλίας δύναμιν, κατέλαβον οἱ Γάλλοι δι' ἐπιδρομῆς τὴν Ἀγκῶρα (23. Φεβρ. 1832), καὶ ἐκράτησαν αὐτὴν κατειλημένην ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Εἰσβολὴ δέ τις εἰς τὴν Σαβωδίαν (1833), ἐπιχειρήθεῖσα παρά τινος στίφους φυγάδων ἐκ τῆς Ἐλβετίας ὑπὸ τὴν ἀρχηγὸν τοῦ Πολωνοῦ στρατηγοῦ Ραμορίου, καὶ προτιθεμένη σκοπὸν νὰ ἀνατρέψῃ μὲν τὸν Σαρδικὸν θρόνον, ἐνώθεισα δὲ μετὰ τῆς « νέας Ἰταλίας » νὰ διεγείρῃ εἰς ἐπανάστασιν σύμπασαν τὴν χώραν, ἔλαβεν ἀξιοθέρητον ἔκβασιν. — Ἐν ΙΣΠΑΝΙΑΙ: δὲ ὑπερίσχυσαν μὲν πάλιν μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ Ἰουλίου οἱ φιλελεύθεροι, ἀλλ' ὅχι ἐξ ιδίας ἔχυτῶν δυνάμεως, ἀλλ' ἔνεκα ἔριδός τινος περὶ θρόνου. Ο Φερδινάνδος δηλ. εἶχε παραπεισθῆ ὑπὸ τῆς τετάρτης αὐτοῦ συζύγου Μαρίας Χριστίνας νὰ καταργήσῃ τὸν καθ' ἀπαντά τὰ Βουρβωνικὰ κράτη ισχύοντα Σαλικὸν νόμον, καθ' ὃν αἱ γυναικεῖς ἀπεκλείοντο τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου, καὶ νὰ ἔξασφαλίσῃ οὕτω εἰς τὴν κατὰ τὸ αὐτὸν ἔτος (29. Μαρτ. 1830) γεννηθεῖσαν θυγατέρα αὐτοῦ Ἰσαβέλλαν τὴν εἰς τὸν θρόνον διαδοχήν. Ἀλλ' ἡ μεταβολὴ αὕτη ἀπήρεσεν εἰς τὸ ἀποστολικὸν κόμμα, τὸ ὅποιον εἶχεν ἐναποθέσει ὅλην αὐτοῦ τὴν ἐμπιστονύνην εἰς τὸν νεώτερον ἀδελφὸν τοῦ Φερδινάνδου Δώρ Κάρλον (Οκτ. 1830). Διὸ μόλις ἔκλεισε τοὺς δύθαλμοὺς ὁ βασιλεὺς (29. Σεπτ. 1833), καὶ ἀμέσως ἐχειροτόνησαν οἱ ἀπολυτικοὶ (absolutistes) (Καρλισταί) τὸν Δώρ Κάρλον βασιλέα ὡς Κάρολον Ε'. καὶ διήγειραν ἐμφύλιον πόλεμον. Εὗρον δ' ὑποστήριξιν εἰς τὴν πρὸς ἀρκτον τον χώραν, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς τραχεῖς καὶ ὄρεινοὺς κατοίκους τῶν Βασκικῶν ἐπαρχιῶν. Παροξυνόμενοι λοιπὸν ὑπὸ ιερέων καὶ μοναχῶν, καὶ ἀγόμενοι ὑπὸ τολμηρῶν καὶ ἐπιχειρηματικῶν συμμοριαρχῶν (Ζογμάλα καὶ ἄρχεγονού, Καθρέλα), ἔσυραν οἱ μάχιμοι Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Βάσκοι τὸ ξίφος ὑπὲρ τοῦ ἀπολύτου βασιλέως, ὅστις εἶχε καταφύγει ἐν μέσῳ αὐτῶν (Οκτ. 1833). Ὁπως δ' ἀντιστῆ πρὸς αὐτοὺς μετ' ἐπιτυχίας, προσεπάθησεν ἡ μέχρι τῆς ἐνηλικότητος τῆς Ἰσαβέλλας εἰς ἐπιτροπείαν κληθεῖσα βασίλισσα Μαρία Χριστίνα νὰ ἀνακτήῃ ὑπὲρ ἔχυτῆς τὸ κόμμα τῶν συνταγματικῶν καὶ φιλελευθέρων, εἰσχύαγοῦσα πάλιν τὴν πολιτείαν τῶν κορτῶν καὶ ἐπιτρέψασκ εἰς τοὺς φυγάδας καὶ ἐξορίστους τὴν οἰκαδε κάθιδον. Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον ἐκ τῆς περὶ Ορόνου ἕριδος ἐξήρθη ἐμφύλιος πόλεμος καὶ ἀγώνων δοξασιῶν. Μετὰ πολλοὺς δ' αἰματηροὺς ἀγώνας ὑπερίσχυσαν τέλος οἱ «Χριστινοί». Ὁ στρατηγὸς Εσπαρτέρος ἔπεισεν εἰς τὴν ἐν Βεργαρίᾳ συνθήκην (31. Αὔγ. 1839) τὸν Καρλιστικὸν στρατηγὸν Μαρῶτον νὰ καταθέσῃ τὰ ὅπλα· μεθ' δὲ ὁ Δώρος Κάρλος ἔφυγε μετὰ τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ καὶ πολλῶν ἀξιωματικῶν καὶ ιερέων εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ Ἰσπανίᾳ περιῆλθεν ὁ Εσπαρτέρος μετ' ὄλιγον πρὸς τὴν βασιλομήτορα εἰς ἔριν, ἐκ τῆς ὥποιας προηῆθε πλῆθος νέων κομματικῶν ἀγώνων, μεταβολῶν τοῦ πολιτεύματος καὶ αὐλικῶν φαδιουργιῶν. Ὁ Εσπαρτέρος, ἀνυψωθεὶς εἰς δοῦκα τῆς Βικτωρίας, ὑπῆρξεν ἀρκετὰ ισχυρὸς, ώστε νὰ κατορθώσῃ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῆς Χριστίνας ἐπὶ τινα χρόνον, καὶ νὰ ἀναλάβῃ ἔπειτα δὲ ἴδιος τὴν ἐπιτροπείαν (Μάϊ. 1841). Ἀλλὰ μετ' ὄλιγον κατερρίφθη, καὶ ἡ ναγκάσθη νὰ φύγῃ εἰς τὴν Ἀγγλίαν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ Ναρβαέζη, ὁπαδοῦ τῆς βασιλομήτορος. Ἐκτοτε δὲ ἤρχεν ὄλως κατὰ τὰς εἰσηγήσεις τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας ἡ Χριστίνα, καὶ ἔπειτα, γενομένη ἐνήλικος, ἡ θυγάτηρ αὐτῆς Ἰσαβέλλα (Ιουλ. 1843).

9. Η πτῶσις τοῦ Ιουλιανοῦ θρόνου καὶ αἱ νεώταται ἐπαναστατικαὶ θύελλαι.

A. Τὰ ἔτη τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς διεγέρσεως.

§. 113, ΓΑΛΛΙΑ. «Η βασιλεία τοῦ Ιουλίου, ἀνεγερθεῖσα ἐπὶ τοῦ ἐπισφαλοῦς ἐδάφους τῆς αὐτοδεσποτείας τοῦ λαοῦ, εἶχε νὰ ὑποστῆ πολλὰς ταραχώδεις ἐνοχλήσεις. Οἱ τε ὁπαδοὶ τῶν Βουρβώνων καὶ τῆς «ἔλαϊ φ θεοῦ» βασιλείας (ρομιμόρο-

τες Καρδισταὶ καὶ οἱ δημοκρατικοὶ ἐμίσουν τὴν νέαν τάξιν τῶν πραγμάτων, καὶ προσεπάθουν νὰ ἀνατρέψωσιν αὐτήν. Μόνη δ' εὐχαριστημένη εἰς τὴν κυβέρνησιν τοῦ Ἰουλίου ἦτον ἡ εὔπορος μέση τάξις, ἥτις ἐπιδιώκουσα ἀπόκτησιν καὶ ἔσυχον ἀπόλαυσιν τῶν ἀποκτηθέντων, ἐρ συνταγματικῇ μόνον μοναρχίᾳ δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπὸν αὐτῆς καὶ τὴν εὐδαιμονίαν, καὶ ἐπὶ τῆς τάξεως ταύτης προπάντων ἐστηρίζετο καὶ δολοδοτικός Φίλιππος. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ βασιλεὺς δὲν ἐφόροντις νὰ ἔκτείνῃ τὸ ἐκλογικὸν δικαίωμα καὶ νὰ ἐλαττώσῃ τὸ τίμημα, ὡστε νὰ μετάσχωσι τοῦ πολιτικοῦ βίου καὶ αἱ ὀλιγώτερον εὔποροι τῶν πολιτῶν τάξεις, διὰ τοῦτο ὁ ἀριθμὸς τῶν ὄπαδῶν αὐτοῦ δὲν ἦτο πολὺ μέγας. Οὐδ' εἰςευρεν ὁ βασιλεὺς νὰ ἀνακτήσῃ τὰς καρδίας τῶν Γάλλων διὰ μεγαλοψυχίας καὶ εὐγενῶν πράξεων. Κατέχων ἀμέτρητον περιουσίαν, ἐπωφελήθη τὴν ἔζοχον αὐτοῦ θέσιγ, ὅπως πολλαπλασιαζῇ αὐτὴν ἀδιαλείπτως, καὶ ἐφείλκυεν οὕτως ἐφ' ἔκυτοῦ τὸ ὄνειδος τῆς ἴδιοτελείας, πλεονεξίας καὶ φιλαργυρίας. Τὸ ὄνειδος δὲ τοῦτο ἐπεβάρυνε, πλειότερον ἢ δλιγάτερον, καὶ πολλοὺς τῶν συμβούλων αὐτοῦ, ὑπουργοὺς καὶ ὑπαλλήλους, τοὺς ὅποίους ἐνοχοποίουν ὡς αἰσχροκερδεῖς καὶ δωροδόκους, εἰς τρόπον ὡστε εἰς τοὺς ὄφθαλμοὺς τοῦ λαοῦ σύμπασαν τὴν κυβέρνησιν τοῦ Ἰουλίου ἐρύπαινεν ὁ σπίλος τῆς « διαφθορᾶς ». Καὶ αὐτὸς μάλιστα ὁ χρηστὸς καὶ ἀξιοπρεπὴς οἰκογενειακὸς βίος τοῦ βασιλικοῦ οἴκου δὲν ἀνεγνωρίζετο προσηκόντως. — Λι πρῶται κατὰ τῆς πολιτικῆς βασιλείας καὶ τοῦ ὑπουργείου τῶν « ὀρθῶν μέσων » ἔχθραι προηλθον ἐκ τῶν κομματοφρόνων. Ἀλλὰ τὸ κατὰ τῶν Βουρβόνων μῆσος τοῦ λαοῦ διετηρεῖτο ἀκόμη ἀρκετὰ νεαρὸν, ὡστε ἦτον ἀδύνατον γὰ ἐπιτύχωσιν αἱ ἐπιχειρήσεις αὐτῶν. Ἡ δ' ἐμπηκτήσις τῆς λευκῆς σημαίας κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου τοῦ δουκὸς τοῦ Βερρόν (15. Φεβρ. 1831) διήγειρεν ἐπανάστασιν, καθ' ἣν κατεστράφη τὸ ἀρχιεπισκοπικὸν ἀνάκτορον. Ἐπίσης δὲ μικρὸν πρόσδον ἔκαμεν ἡ ἀπόπειρα τῆς δουκίσσης τοῦ Βερρόν, τοῦ νὰ καλέσῃ εἰς τὰ ὅπλα τὴν πιστὴν *Bardear* (Νοεμ.: 1832). "Οτε δ' ἐφέρθη εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἐφανερώθη μυστικὴ τις συζυγικὴ ἐνότης, ἐξέλιπε κατὰ μικρὸν ἡ ῥωμαντικὴ

γοντεία, ἵτις ἐκάλυπτε τὴν φυγαδευθεῖσαν βασιλικὴν οἰκογένειαν. Οἱ δὲ νομιμόφρονες, ἡγουμένου τοῦ γέροντος ποιητοῦ Σατωρίου, ἀπηλπίσθησαν ἥδη ὅτι ἦθελον φέρει εἰς τὸν θρόνον τὸν ἐκλεκτὸν αὐτῶν, τὸν δοῦκα τοῦ Βορδώ (Χαμβόρδου), διὸ εἶχον κοσμήσει μὲν τὸ μεγαλοπρεπὲς ὄνομα Ἐρόκου τοῦ Πέμπτου, καὶ ἀπεσύρθησαν ἀγανκετοῦντες εἰς τὸ πρόστειον τοῦ ἀγίου Γερμανοῦ. — Ἀλλ' ἐπικινδυνωδέστεραι εἰς τὸν θρόνον τοῦ Ιουλίου ὑπῆρξαν αἱ ἐπιχειρήσεις τῶν δημοκρατικῶν (1831. 1832. 1834). Ἄφοῦ κατεπαύθησαν εἰς Λιών καὶ Παρισίους ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως αἱ φανεραὶ ἀνταρσίαι, καὶ ἐτιμωρήθησαν οἱ πρωτουργοὶ καὶ συνένοχοι, ἀπέστησαν μὲν βιαίων πρὸς ἀνατροπὴν ἀποπειρῶν, ἀλλὰ προσεπάθουν νὰ ἀποκτήσωσι καθ' ἐκάστην πλειοτέρους ὄπαδούς, διαδίδοντες τὰς δοξασίαν αὐτῶν δι' ἐφημερίδων καὶ μυστικῶν ἔταιριῶν. Ἡ ἐθνικὴ, διευθυνομένη ὑπὸ τοῦ Ἀρμάρδου Καρρέλου, καὶ ἀποθανόντος αὐτοῦ κατά τινα μονομαχίαν, ὑπὸ τοῦ Μαρέάστου, ἥτο τὸ πολλαχῶς καταδιωκόμενον καὶ τιμωρούμενον ὄργανον τοῦ κόμματος αὐτῶν. Μετ' ὀλίγον ὅμως ἔχωρίσθησαν οἱ δημοκρατικοὶ εἰς διαφόρους μερίδας. Ἐνῷ δηλούμενοι («*honnêtes*») δημοκρατικοὶ τὴν ὑπάρχουσαν μόνον πολιτείαν προσέβαλλον, καὶ σκοπὸν αὐτῶν προέθεντο τὴν ἀναμόρφωσιν τῆς πολιτείας, ἐκήρυττον ἀλλοι (ώς ὁ *Προύδωρ*) τὴν ἴδιοκτησίαν ως κλοπὴν, καὶ ἐκήρυξαν πόλεμον κατὰ πάντων τῶν ἴδιοκτητῶν, ἥ ἐκολάκευον (ώς ὁ *Λουδοϊκός Β. λάγκης*) τὴν φιλαυτίαν καὶ τὸ φρόνημα τῶν ἐργατικῶν κλάσεων, ὑπερεκθειάζοντες τὰς εἰς τὸ κοινὸν εἰσφορὰς καὶ τὴν σημασίαν αὐτῶν, ἐδημητρόουν ἔξισταν τῶν κεφαλαίων καὶ τῆς ἐργασίας, καὶ ἀπήτουν καλλιτέραν ἀντιμισθίαν καὶ ἐξαφάλισιν τῶν τελευταίων ὑπὸ τῆς πολιτείας. Ἐπεδίωκον δὲ προσέπιστοι μεταρρύθμισιν τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, καὶ προσεπάθουν νὰ πραγματοποιήσωσι τὸ παρά τινων μανικῶν καὶ διεστραμμένων κεφαλῶν ἐπινοηθὲν σύστημα τῆς κοινοκτημοσύνης καὶ κοινοπολιτείας (κοινωνισμοῦ). Ἀπειροὶ παντάπαιοι τοῦ μεγαλοπρεποῦς τροχιάσματος τῆς ἐπιμιξίας τῶν λαῶν, ἐμετρησαν τὴν ἀνθρωπίνην κοινωνίαν μὲ τὸ μικρὸν μέτρον τῶν Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

έργαστηρίων καὶ κλούθ. « Ἐλευθερία, ισότης καὶ ἀδελφότης» ἦτο τὸ σύνθημα αὐτῶν, καὶ μῆσος κατὰ τῆς μέσης τάξεως (Bourgeoisié) ἡ βάσις τῆς διδασκαλίας τῶν Πόλλων πλαστικής ενδιαφέρει δὲ διειδίδοντο αἱ περὶ κοινοπολιτείας καὶ κοινοκτημοσύνης ιδέαι· καθότι πεντάλυμμέναι ὑπὸ τὸ κάλυμμα τοῦ ἀπήγορευμένου καὶ μυστικοῦ, ἐφαίνοντο εἰς τὰς στενὰς κεφαλὰς καὶ τὰ περιωρισμένα πνεύματα ώς βαθεῖα σοφία καὶ σωτηριώδης ἄγκυρα τῆς ἀνάγκης καὶ πενίας. Ἀγόμενοι δ' ὑπὸ τῆς δοξασίας, ὅτι ἡ Γαλλικὴ πολιτεία διατηρεῖται μόνον ἔνεκεν τῆς ἐπιδεξιότητος καὶ συνέσεως τοῦ ἀνωτάτου ἀρχοντος, ἐπειδούλευον τὰ μέλη τῶν μυστικῶν τούτων ἐταιριῶν τὴν ζωὴν τοῦ βασιλέως, ὅπως ἐν τῇ στιγμῇ τῆς ταραχῆς ἀνακηρύξωσεν τὴν δημοκρατίαν, καὶ προχωρήσωσιν ἐπειτα ταχέως εἰς τὰς κοινωνικὰς ἀναμορφώσεις. Καὶ δικτὼ μὲν ἐπιβουλαὶ φόνου κατὰ τῆς ζωῆς τοῦ Λουδοβίκου Φιλίπου ἐπεχειρήθησαν, ἀλλ' ἐξ ὅλων ἐσώθη μετὰ θαυμασίας ἐπιτυχίας. Τρομερωτάτη δύως ὑπῆρξεν ἡ ἀπόπειρα, ἣν ἐξετέλεσεν εἰς τὴν Λεωφόρον (Μπουλεζάρ) κατὰ τὴν ἕσρτὴν τῶν ἡμερῶν τοῦ Ιουλίου τοῦ 1835 δὲ Κόρσος Φιέσχης διά τίνος μηχανῆς, ὅνομασθείσης καταχθονίου, (28. Ιουλ.), ἐξ ἣς ἀπωλέσθησαν 121 πρόσωπα ἐκ τῶν περὶ τὸν βασιλέα, ἐν οἷς καὶ ὁ γηραιός στρατάρχης Μορτιέρος. Καὶ ἀπέθανον μὲν ὁ Φιέσχης καὶ οἱ δύω αὐτοῦ συνένοχοι ἐπὶ τῆς λαιμοτόμου, ἀλλ' ὁ θάνατος αὐτῶν δὲν ἐτρόμαξεν ἄλλους, ὥστε νὰ μὴν ἐπιγειρθσωσιν ὅμοια τολμήματα. Περιορισμὸς τοῦ τύπου, τοῦ δικαιώματος τοῦ συνδέειν ἐταίριας καὶ τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας, ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα πάσης δύοις ἐπιβουλῆς. Αλλὰ σκληρὸν πεπρωμένον εἰς τὸν Λουδοβίκον Φιλίππον ἦτον, ὅτι δὲ πρεσβύτατος αὐτοῦ οὐδὲς, δὴ γαπημένος δοὺξ τῆς Αὐληγλας, ἐφονεύθη κρημνισθεὶς θανασίμως ἐκ τοῦ ἄρματος (13. Ιουλ. 1842).

§. 114. Κατὰ τὸ δεύτερον ἥμισυ τῆς τετάρτης δεκαετηρίδος, ὅλα τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης διηγέρθησαν ισχυρῶς ἐκ συμβάντων διαφόρου φύσεως. Ἐν ΙΤΑΛΙΑΙ ὁ πάπας ΠΙΟΣ Θ'. (ἀπὸ Ιουν. 1846) προηγήθη τῶν ἐπιλοίπων ἡγεμόνων εἰς τὰς ἀναλόγους πρὸς τὴν ἐποχὴν ἀγαμορφώσεις, καὶ κατέστησε Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικοῦ Πολιτικῆς ΤΟΜΟΣ Δ.

πάλιν τὸν παπισμὸν κοινὸν κέντρον τῆς χώρας. Ἐπέτρεψεν εἰς τὸν τύπον πλειστέρων ἐλευθερίαν, ἔδιετίωσε τὴν διοικησιν καὶ τὰ δικαστικὰ, ἔδικεν εἰς τὸν πόλιν Ρώμην ἐλευθερίου δημοτικὴν πολιτείχην, καὶ προπαρασκεύσεν ὁμοσπονδίαν τῶν Ἰταλικῶν κρατῶν. Ἰσχυρὸς δὲ ἐνθουσιασμὸς κατέλαβε τοὺς εὐγέρτους Ἰταλοὺς, καὶ νέαι ἐλπίδες ἀνεβλάστησαν εἰς τὴν ψυχὴν τῶν φιλοπατρίδων. Καὶ ἡ μὲν Σικελλα ἀνεπέτασε τὴν σημαίαν τῆς ἀνεξαρτησίας, καὶ ἥρχισε βίαιον ὄγκων ἐναντίον τῶν καταπιεστῶν αὐτῆς (1818). ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως προσεπάθησε νὰ καταπραῦνῃ τὴν ἐπαπειλουμένην ἔγερσιν τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, παραχωρῶν πολίτευμα τῷρ κατὰ τόπους τάξεων, καὶ ἡνάγκασεν οὕτω ταὺς ἐπιλοίπους ἡγεμόνας νὰ πράξωσιν ὅμοια. Οἱ μέγας δοὺς τῆς Τοσκάνης Λεοπόλδος καὶ ὁ Κάρολος Αἰλέρτος τῆς Σαρδηνίας ἐμιμήθησαν τὸ παράδειγμα αὐτοῦ. Οἱ δὲ δοὺς τῆς Μοδένης, ὑπερμαχῶν μετὰ ζήλου τοῦ θείου τῶν ἡγεμόνων δικαιώματος, ἐσώθη ἐκ τοῦ μίσους τοῦ λαοῦ αὐτοῦ διὰ τῆς φυγῆς, καὶ ἐν Πάρμα ἡρημώθη ὁ θρόνος, ἀποθανούστης τῇδε δουκίσσης Μαρίας Λουΐζης (11 Δεκ. 1147), τῆς ὀλίγον ἀγαπωμένης καὶ ὀλιγάτερον τιμωμένης χήρας τοῦ Ναπολέοντος. Άι περιστάσεις αὗται ἐνέπλησαν τοὺς Ἰταλοὺς ἐλπίδων περὶ ἐθνικῆς ἐνότητος καὶ πολιτικῆς ἐλευθερίας. Δύῳ δὲ μόνον δυνάμεις, μίᾳ πνευματικῇ καὶ ἄλλῃ κοσμικῇ, ἐφρίνοντο ὅτι παρενέβαλλον προσκόμματα εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ τούτου, οἱ Ἰησονῖται καὶ οἱ Αὐστριακοί. Όθεν κατὰ τῶν δύο τούτων ἐστράφη τὸ ἀνεξιλέωτον μῆσος τῶν Ἰταλῶν. Ζήτω ὁ Γιοβέρτης, ὁ ἔχθρὸς τῶν Ἰησονῖτῶν, καὶ « θάνατος εἰς τοὺς Γερμανούς » (κατὰ τῆς Αὔστριας) ἀνεμιγνύοντο εἰς τοὺς ὑπὲρ τοῦ ἐννάτου Πίου ἀλαλαγμούς. — Ἐν ΓΕΡΜΑΝΙΑΙ ἡ μεταξὺ λαοῦ καὶ κυβερνήσεως ἀντίθεσις εἶχεν ἐπαυξηθῆ ἐις τὸ μὴ περαιτέρω. Ή καλλιλογικὴ φιλολογία τῆς « κρέας Γερμανίας », τὰ διεγερτικὰ ποιήματα τοῦ Ἐρβεχίου, « Οφρυάρρου Φαλλεροσλεβένου καὶ ἄλλων ἀοιδῶν πολιτικῆς ἐλευθερίας, ὁ τολμηρὸς τύπος τῆς ἡμέρας, τὰ φιλελεύθερα καὶ ἀντεκκλησιαστικὰ συγγράμματα νέων φιλοσόφων καὶ θεολόγων» αἱ διδασκαλίαι καὶ οἱ λόγοι τῶν « φίλων τῷρ φώτων »

ἐν τῇ Προτεσταντικῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τῶν «Γερμανοκαθολικῶν» εἰς τὴν καθολικὴν — πᾶσαι αὗται αἱ μελέται τοῦ πνεύματος ἀνήγγελλον τὴν βαθεῖαν δυσαρέσκειαν μεγάλου μέρους τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ κατὰ παντὸς ὑφισταμένου ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ἐκκλησίᾳ, καὶ τὴν ἀποστροφὴν κατὰ τῶν ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων προστάτευομένων καθεστώτων. Ὁ ἀπὸ τοῦ 1840 φέρων τὸ στέμμα τῆς Γερμανίας Φριδερίκος Γουλέλμος Ι', ἡγεμόνων μεγάλης πατιδείας καὶ ζωροῦ πνεύματος, ἐνόμισεν δὲ τὸ πρεπεῖ νὰ λάθῃ ὑπὸ ὅψιν τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ πνεύματος τῆς ἐποχῆς. Ἐπέτρεψε λοιπὸν δῆμοσιότητα καὶ διαδικασίαν προφορικὴν εἰς τὰ δικαστήρια, ἔξετεινε τὰ ἐκκλησιαστικὰ δριαὶ διὰ τινος ἀδίκτου ἀρεκτικότητος, καὶ συνεκάλεσε διὰ τοῦ παραγγέλματος (patent) τῆς 3 Φεβρουαρίου τὰς «ἡρω-^τ μέρας τάξεις» εἰς συνέλευσιν τοῦ κράτους ἐν Βερολίνῳ (1847). Ἀλλ' ἀν καὶ τὸ παράγγελμα περιελάμβανε πολλοὺς περιορι-^σσμούς, ἐδηλώθη τοσοῦτον ἴσχυρὰ ἀντιπολιτευσις, ὑπεδειχθησαν τοσοῦτον ἐναργῆς αἱ πρότεραι ὑποσχέσεις, παρεσάθησαν τοσοῦ-^ττον εὐγλώττως αἱ περὶ ἐλευθεροτυπίας καὶ τῶν λοιπῶν ἀγαθῶν τῆς ἐλευθερίας πολιτείας δίκαιαι ἀξιώσεις, ἵστε ὁ παλαιὸς τρό-^πος τῆς κυβερνήσεως ἐφάνη παντάπασιν ἐπισφαλής. Μεθ' ὑπε-^ρηφανίας δ' ἡκολούθει τὸ ἔθνος τὴν πορείαν συνελεύσεως, ἔνθα ἐπεδειχθησαν λαμπρὰ ῥήτορικὰ πλεονεκτήματα καὶ πληθὺς ἀνδρῶν εὐφυῶν καὶ εὐσυγέτων. — Ἐνῷ δ' οἱ πεπαιδευμένοι καὶ εὑποροὶ ἐνδιαφερόμενοι ἐκ τούτων αὐτοὶ τὰ μέγιστα, παρηκολούθουν τοὺς ἐν τῇ ἐπικρατείᾳ τῆς πολιτείας καὶ ἐκκλη-^σίας ἐσωτερικοὺς ἀγῶνας, καὶ ἔδειπον περίφοβοι τοὺς μεγάλους ἀκλονισμοὺς τοῦ ἐμπορίου, ἐνῷ συνέβησαν πλῆθος χρεωκοπιῶν, στερησασῶν χιλιάδας ἀγαθῶν καὶ κτημάτων, ἀντήχησεν ἡ γαφὴν τῆς ἀνάγκης εἰς τὰς καλύβας τῶν πειναλέων, οἵτινες δὲν γέδναντο νὰ πληρώσωσιν ἀρκούντως τὰς βιωτικὰς αὐτῶν ἀνάγκας, ἔνεκκ τῆς ἐπαυξανομένης ἀκριβείας τῶν ζωατροφιῶν. — Αγγελίαι περὶ τρομερῶν σπανοσιτιῶν, αἴτινες παρήγαγον εἰς τοτὲ τὴν "Ανω Σιλεσίαν λιμοὺς, καὶ εἰς πολλὰς βιομηχανικὰς χώρας, οἱ βριθούσας ἐργοστασίων, ἐπήνεγκον τὰς σκηνὰς τῆς Ιρλανδικῆς ἐλλείψεως, ἥνωμέναι μετὰ τῆς παροξυντικῆς φιλολογίας τῶν Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Βολτικής

Προλεταρίων (πενεστάτων) καὶ τῆς ἀπανταχοῦ ἐπικρατούσης ἀθλιότητος, πάντα ταῦτα προεκάλεσαν μέγαν ἀναβρασμὸν, δοτις ἔγεινεν ἐπὶ τέλους αιτίᾳ ἐπαναστάσεων εἰς Βερολίνον, Στουτγάρτην, Μόναχον καὶ ἄλλας πόλεις. Καὶ κατεπαύθησαν μὲν αὐταὶ ὑπὸ τῶν στρατιωτικῶν καὶ τῆς ἀστυνομίας, ἡ δὲ φιλανθρωπία τῶν εὐπόρων καὶ πλούσιος θερισμὸς ἀπήλλαξε μετ' ὀλίγον τοὺς πένητας ἀπὸ τῆς στιγματίας ἀνάγκης, ἀλλ' ἡ ἐπαυξανομένη πτωχεία, καὶ ἡ μεγάλη ἀνισότης τῆς κτήσεως καὶ τῶν ἀπολαύσεων τῆς ζωῆς, τότε κατὰ πρῶτον ἐνεφανεθῆσαν εἰς τὸ πλῆρες αὐτῶν μέγεθος. ¹ Εὗλεπον λοιπὸν ἀδυσσον ταλαιπωρίας καὶ ἀθλιότητος, εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκετο ἡ τάξις τῶν Προλεταρίων. — ‘Η δὲ ἐντεῦθεν προελθοῦσα διέγερσις καὶ δυσταρέσκεια κατὰ τῶν πολιτικῶν διατάξεων, εἰς τὰς ὁποῖς ἀπέδιδον ἀπαντά τὰ δυστυχήματα, ἐπηυξήθη τὰ μέγιστα, ὅτε ἥγγέλθη διὰ τὸ προθετηκὼς εἰς τὴν ἡλικίαν Λουδοβίκος, βασιλεὺς τῆς Βρυξεὶς, περιεπλέχθη εἰς τὰ δίκτυα Ἰσπανίδος τινος δρυχηστρίας, Λώλας Mortησίας, καὶ διὰ ταρεπείθετο ὅπ' αὐτῇς εἰς μωρὸς πράξεις καὶ ἀμετρον ἀσωτείαν. Τὸ δὲ ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἄρχον τοῦ βασιλέως καὶ τῆς χώρας ὑπεράλπειον κόρμα, περιῆλθεν εἰς ἔριν πρὸς τὴν εἰς κόμησσαν τῆς Λαρδοσφέλδης ἀνύψωθεῖσαν ἔταιραν, καὶ εἰδὲν αἰρνιδίως ἔκυτὸ ἀπειλούμενον εἰς τὴν δύναμιν του. Τὸ ὑπουργεῖον ² Αβελ καὶ οἱ κορυφαῖοι τῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ὑπεράλπειων ἀπεπέμφθησαν. ³ Οθεν δὲ Βρυξείκος λαὸς περιέπεσεν εἰς ταραχὴν καὶ διετέ ο βασιλεὺς, παρωργισμένος διότι οἱ φοιτηταὶ ἐκηρύχθησαν ὑπὲρ τῶν ὑπεράλπειων, καὶ δὲν προσέφερον τὸν ἀπαιτούμενον σεβασμὸν εἰς τὴν ἀλαζόνα δρυχηστρίδα, διέταξε νὰ κλεισθῇ τὸ πανεπιστήμιον τοῦ Μονάχου, καὶ ἀπηγόρευσεν εἰς τοὺς μαθητὰς νὰ ἀναχωρήσωσι, τότε συνέθη ἐπανάστασις, δι' ἣς ὁ βασιλεὺς ἤναγκάσθη νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν διακοπὴν τῶν μαθημάτων, καὶ εἶδον ἔκυτὸν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀπομακρύνῃ τὴν κόμησσαν. — Περὶ τοὺς αὐτοὺς δὲ χρόνους ἐπεκράτει ἐν ΕΛΒΕΤΙΑ: μεγάλη ἔχθρα μεταξὺ τῶν καθολικῶν καὶ διαμαρτυρομέρων, τῷρ συντηρητικῷ καὶ ριζοσπαστῷ. ⁴ Έν Αργανίᾳ δηλ. ἡ διζοσπαστικὴ κυβέρνησις εἶχε διαλύσει τὰ 8 μοναχοί. ⁵ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

στήρια τῆς χώρας ὡς « συναγωγικούς τόπους στάσεως » και καθάσχει τὰ μοναστηρικὰ κτήματα. Η δὲ ἔνστασις τῶν 8 καθολικῶν τοπαρχιῶν (Σουῦτίου, Ούρου, Ούντερβάλδης, Λυκέρνης, Ζύγης, Φρειβούργου, Βαλλίδος) οὐδὲν κατώρθωσεν ἐν τῇ διαίτῃ. Ο δὲ χωρισμὸς ἐγίνετο καὶ ἐκάστην μεγαλύτερος, διτε ἡ ἐν Λυκέρνη ὑπεράλπειος κυβέρνησις, βοηθουμένη ὑπὸ τῶν χωρικῶν, ἐκάλεσεν εἰς τὴν τοπαρχίαν τοὺς Ἰησουΐτας πρὸς διεύθυνσιν τῆς ἐκπατιδεύσεως τῆς νεολαίας, καὶ ἀπέκρουσε τοὺς ῥιζοσπάστας, οἵτινες ἦθλησαν νὰ διαπράξωσιν ἀνατροπὴν δική στρατείας τινος ἐθελοντῶν (Μαρτ. 1845). Νῦν δ' ὁ ἀγὼν ἐπηκύνθη εἰς ἐμπαθῆ πάλιν μεταξὺ τῶν Ἰησουΐτικῶν καὶ ῥιζοσπαστικῶν. Αἱ 7 καθολικαὶ τοπαρχίαι ἀπήτησαν τιμωρίκην τῶν ἐθελοντῶν, νόμιμον προστασίαν καθ' ὅμοιων ἐπιχειρήσεων, καὶ ἐπανίρρουσιν τῶν ἐν Ἀργαυῷ μοναστηρίων, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐδόθη προσοχὴ εἰς τὴν ἀπαίτησιν αὐτῶν, συνέδεσκεν « χωριστὴν ὄμοσπονδίαν » πρὸς ἀμοιβαίαν ἀμυναν κατὰ πάσις ἔξιτερικῆς καὶ ἐσωτερικῆς προσθολῆς. Οἱ ῥιζοσπάσται ὅμως, ἔχοντες ἐν *Baldenskirch* (*Βααδείφ*), Γερεύη κ. ἄλ. τ. τὴν πλειονοψηφίαν παρὰ τῇ διαίτῃ, κατώρθωσαν νὰ ἐκδοθῇ βούλευμα, τὸ δόπιον διέλυε τὴν χωριστὴν ὄμοσπονδίαν ὡς ἀσυμβίβαστον πρὸς τὸ πολιτεῖμα τῆς γεν. ὄμοσπονδίας, καὶ διέτατε τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν Ἰησουΐτῶν (Ιουλ. 1847). Ἐπειδὴ δὲ τὰ μέλη τῆς χωριστῆς ὄμοσπονδίας δὲν ἤθλησαν νὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὴν ἀπόφρασιν τῆς διαίτης, ἔπρεπε νὰ κρίνῃ περὶ τούτου τὸ ξέφος. Παρὰ προσδοκίαν δ' ὁ ἀγὼν παρῆλθε ταχέως. Στρατός τις τῆς ὄμοσπονδίας, στρατηγούμενος ὑπὸ τοῦ Δυρούρ, ἐκυρίευσε (4 Νοεμ.) μετὰ μικρὸν ἀντίστασιν τὸ Φρειβούργον καὶ τὴν Λυκέρνην, καὶ μετὰ τοῦτο ὑπετάχθησκεν ἐκουσίως καὶ αἱ λοιπαὶ τοπαρχίαι (1 Δεκ. 1847). Ἦναγκασθησκεν δὲ νὰ ἀρήσωσι τὴν χωριστὴν ὄμοσπονδίαν, νὰ ἀπελάσωσι τοὺς Ἰησουΐτας, νὰ μεταβάλωσι τὰς κυβερνήσεις τῶν τοπαρχιῶν, καὶ νὰ πληρώσωσι τὰ ἔξοδα τοῦ πολέμου. Ἀργὰ δὲ πολὺ προσέφερον τὴν ἀπὸ κοινοῦ μεσολάθησιν αὐτῶν αἱ τρεῖς μεγάλαι δυνάμεις, Αύστρια, Γαλλία καὶ Πρωσσία. Ο Γάλλος ταχυδρόμος ἔγρε διαλυμένην ἥδη τὴν χωριστὴν ὄμοσπονδίαν, καὶ τὸ ἄκουψη φιοποιήθηκε από το Ινστιτούπο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

σμα δτι ὁ ὑπουργὸς Γκιζῶτος ἔλαβε μέρος ὑπὲρ τῶν Ἰησουΐ-
τῶν, ἐπολλαπλασίασεν ἐν Γαλλίᾳ τὴν κατὰ τῆς κυβερνήσεως
τοῦ Ἰουλίου δυσχαρέστειαν. Ἐν Ἐλβετίᾳ δ' ἐπωφελήθησαν
τὰς περιστάσεις, ὅπως μεταβάλωσι τὴν πολιτείαν αὐτῶν,
καὶ παρασκευάσωσι ἴσχυροτέραν κυβέρνησιν τῆς ὄμοσπονδίας
μετὰ διπλῆς ἀντιπροσωπείας τοῦ τόπου. Παρὰ τὸ ἐν Βέρνῃ
δηλ. σταθερῷ; ἐδρεῦον συμβούλιον τῆς ὄμοσπονδίας ἵσταται
συμβούλιον τι τῷρ τάξεωρ, ώς ἀντιπρόσωπον τῶν διαφόρων
κατὰ τοπαρχίας κυβερνήσεων, καὶ ἐθρική τις βουλῇ, ἐλευ-
θέρως ἐκλεγομένη.

B'. Ἡ ἐν Παρισίοις ἐπανάστασις τοῦ Φεβρουαρίου
καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς.

§. 115. Περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους, δτε τὰ ἐν Ἰταλίᾳ καὶ
Ἐλβετίᾳ συμβάντα παρῆγον ἐν Γαλλίᾳ μέγχν ἀναθροκμὸν,
καὶ ἡ πολιτικὴ τοῦ Γκιζῶτον ἐνεποίει εἰς τοὺς φιλελευθέρους
μεγάλην ἀγανάκτησιν, κατέστησε φανεράν ὅλην τὴν διαφθορὰν
τῶν περὶ τὸν θρόνον τοῦ Ἰουλίου συναγελαζομένων ἀνωτέρων
τάξεων δίκη τις περὶ δωροδοκίας κατὰ τοῦ στρατηγοῦ Κον-
βιέρη καὶ τοῦ ὑπουργοῦ Τέστη καὶ ὁ σκληρὸς φόνος τῆς δου-
κίσσης τοῦ Πρασλίρου ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἐκυτῆς συζύγου εἰς τὸν
κοιτῶνά της. Ἐπεκράτει δὲ ὁ σημέραι πλειότερον εἰς τὸ ἔθνος
συναίσθησις, δτι σύστημα κυβερνήσεως στηριζόμενον ἐπὶ βάσεων
τοσοῦτον σοθρῶν ἦτο παντάπασιν ἀνίσχυρον, καὶ κατέστη
σύνθημα τῆς ἡμέρας ἡ φωνὴ πρὸς ἐκλογικὴν μεταρρύθμισιν,
δι' ἣς ἥπιζον νὰ φέρωσι νεαρὰς δυνάμεις εἰς τὸ βουλευτή-
ριον καὶ τὴν κυβέρνησιν. Καθ' ἀπάσας λοιπὸν τὰς ἐπαρχίας
τῆς χώρας διεκοσμήθησαν συμπόσια μεταρρύθμισεως, ἐν οἷς
τολμηροὶ λόγοι καὶ ζωηραὶ προπόσεις ἀπεκάλυψαν ἀφειδῶς
τὰ ἐγκλήματα τοῦ ἐπικρατοῦντος κυβερνητικοῦ συστήματος.
Ἀρξαμένων δὲ τῶν βουλῶν, ἔμελλε νὰ δοκιμασθῇ καὶ ἐν
Παρισίοις ὅμοιόν τι συμπόσιον, καὶ νὰ δοθῇ εἰς αὐτὸν ὡς εἰς
ἐκφρασιν τῶν φρονημάτων τοῦ λαοῦ ἰδιαιτέρα σημασία. Ἀλλ' ἡ
κυβέρνησις οὐ μόνον ἀπηγόρευε τὴν ἔօρτὴν ταύτην τῆς μεταρ-
ρύθμιας φιλοπατηθήκεισαντόφθιστασθο Ἐκάδιδευτικὴς Πολιτικὴς φράσει

μετὰ ψόγου περὶ κινήματος, ἀταρρίπιζομέρου ὥπο δυσμενῶν
ἢ τυρπῶν παθῶν. Καί τοι δ' ἀπαγορεύεντος οὕτω τοῦ συμ-
ποσίου τῆς μεταρρύθμισεως, προπηρεσκεύσαν ὅμως αὐτὸν
κορυφαῖον τῆς ἐν ταῖς βουλχῖς ἀντιπολιτεύσεως καὶ τινὲς ἀρχῆ-
γοι τῶν φιλελευθέρων καὶ μετρίων δημοκρατικῶν, καὶ ἔξεδω-
καν πρόγραμμα περὶ τῆς τάξεως καὶ πορείας τῆς ἑορτῆς; ὅτε
ὅμως ἡ κυβέρνησις ἐπονόητε στρατιωτικῶς, ὅπως καταστήσῃ
σεβαστὴν τὴν ἀπαγόρευσιν αὔτης, ἀπέστησαν μὲν κατὰ τὸ
μέγιστον μέρος οἱ κοσμήτορες τῆς ἑορτῆς ἀπὸ τῆς προθέσεως
αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ μέλη τῶν ἀριστερῶν (τῆς ἀντιπολιτεύσεως)
ἀπεφάσισαν νὰ κάμψων κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τῶν
βουλῶν πρότασιν, ὅτι τὸ ὑπουργεῖον ἔπρεπε νὰ κατηγορηθῇ
ὡς προσβαλὸν τὸ πολιτευμα. — 'Αλλ' ὁ λαός εἶχεν ἡδη διε-
γερθῆ τοσοῦτον, ὥστε τὰ τοιαῦτα ἥτον ἀδύνατον νὰ καθη-
συχάσωσιν αὐτόν. Στίφη ἐργατῶν, βελουζοφόρων, μαθητῶν
καὶ παιδίων τῶν δρόμων διέτρεχον τὰς ὁδούς καὶ πλατείας
τῆς πρωτευούσης Βοῶντα· « μεταρρύθμισις! » κατὼ ὁ Γκι-
ζῶτος! 'Ο δ' ἀριθμὸς αὐτῶν ἐπολλαπλασιάζετο ἀπὸ ὧρας εἰς
ὥραν καὶ οἱ μὲν στρατιῶται τῆς γραμμῆς δὲν ἔβαλλον χειρά
ἐπὶ τῶν πολιτῶν· οἱ δὲ ἀνθρώποι τῆς ἀστυνομίας δὲν ἤσαν
ἴκανοι νὰ ἀντισταθῶσιν εἰς τὸ πλῆθος· ὁδοφράγματα δὲ ἀνη-
γέροντο καὶ ἔξησφαλίζοντο εἰς τινας ὁδούς. Δύω ἡμέρας εἶχε
διαρκέσει ὁ ἀγών ρετ' ἐπαυξανούμενου πείσματος, ὅτε ἀπέ-
πεμψεν ὁ βασιλεὺς τὸ ὑπουργεῖον τοῦ Γκιζῶτου, καὶ ὑπεσχέθη
τὴν μεταρρύθμισιν (22 καὶ 23 Φεβρ.). 'Η εἰδησις αὐτὴ παρή-
γαγεν εἰς τὸν διηγερμένον λαὸν ἀμετρον ἀγαλλίασιν. 'Ἄδων
καὶ ἑκπέμπων φωνὰς εὐθυμίας, ἐκυματίζετο ὁ λαός εἰς τὰς
ὁδούς· τὰ ὁδοφράγματα ἔξελιπον· αἱ οἰκίαι ἐρωταγωγήθησαν.
Τότε ὅμως συνέβη ὥστε περὶ τὴν 10 ὥραν στῖφος λαοῦ διῆλθε
τὰς λεωφόρους (Boulevards) μὲ σημαῖας καὶ δῷδας, ἄδων
καὶ θορυβῶν. 'Ερταμάτησαν δὲ ἔξωθεν τοῦ ὑπουργείου τῶν
ἔξωτερικῶν, καὶ ἀπήγησαν τὴν φωταγώγητιν τῆς οἰκίας. Κατὰ
τὴν αὐτὴν δὲ στιγμὴν ἡκούσθη βολὴ πυροβόλου, καὶ διεδόθη
μεταξὺ τῶν εἰς τὸ οἰκοδόμημα τοποθετημένων στρατιωτῶν ἡ
ἰδέα ὅτι προσεβλήθησαν. Τὴν δὲ βρολὴν ταύτην ἡκολούθησεν
Ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

αἴφνης ἐκπυρροκρότησις κατὰ τοῦ πλήθους, καὶ 52 ἔπεισαν νεκροὶ ἢ πληγωμένοι. Μανία ἀγέκφραστος κατέλαβε τότε τὸ πλῆθος. Ἐγέμισαν φέρετρόν τι πτώματα, καὶ διῆλθον τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως φέροντες δᾶδας καὶ βοῶντες «εἰς τὰ ὅπλα!» μᾶς φονεύουν. Περὶ τὸ μεσονύκτιον δὲ ἤχησεν ὁ μέγας κώδων, καὶ τὴν πρωῖαν τῆς 24 Φεβρουαρίου ὅλοι οἱ Παρίσιοι εἶχον ἀπορραχθῆναι διὰ διοφραγμάτων. Μετὰ σφοδρὸν δὲ ἀγῶνα ἡ νίκη ἔκλινε πρὸς τὸ μέρος τοῦ λαοῦ. Καὶ λοιπὸν ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος παρητάθη χάριν τοῦ ἑκγόνου αὐτοῦ, κόμητος τῶν Παρισίων, καὶ ἔφυγε μετὰ τῆς ουζύγου αὐτοῦ εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ὅπου ἔφιασαν καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς; οἰκογενείας διὰ διαφόρων ὀδῶν καὶ μετὰ πολλοὺς κινδύνους. Μετὰ δὲ ταῦτα συνεστίθη ἐν Παρισίοις ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ γηραιοῦ Λουποτίου Δελεύρη δημοκρατικὴ κυβέρνησις, εἰς τὴν ὥποικην ἔλαθον μέρος ὁ ποιητὴς Λαμαρτίνος, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν ἀριστερῶν Λεδρού Ρολένος, Ἰραγώ, Γαργιέρος Παγῆς καὶ ὁ κοινοπολιτευτικὸς Λουδοβίκος Βλάγκης. — Άλλα τὸ νέον πολίτευμα δὲν ἔφερε τὴν προσδοκιμένην εὐδαιμονίαν. Ἡ μέθη τῶν δημοκρατικῶν ἡμερῶν τοῦ Ἰουλίου μετὰ τῶν περιχαρῶν αὐτῶν ἑορτῶν καὶ καθιερώσεων τῶν σημαιῶν, καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς ὑπὲρ τοῦ συμβόλου «Ἐλευθερία, Ἰσότης, Ἀδελφότης!» παρῆλθε, καὶ ὁ νηφάλιος πρακτικὸς βίος παρέσχε πολυειδεῖς δυσχερείας. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐπανάστασις ἦτον ἔργον τῶν ἐργατικῶν τάξεων, διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ φροντίσωσι περὶ τῆς ἀνυψώσεως αὐτῶν καὶ βελτιώσεως τῆς θέσεώς των. Ὁθεγε συνέστησαν ἐθνικὰ ἔργαστηρια, ἔνθα οἱ ἄστροι ἔμελλον νὰ εὑρίσκωσιν ἀσχολίαν καὶ τροφὴν δαπάνη τοῦ δημοσίου. Άλλα μετ' ὀλίγον ἡ κοινοπολιτεία ἐδείχθη εἰς δλην ἀγτῆς τὴν ἀχαλιναγωγήσιν. Τὰ ἔξοδα τοῦ κράτους ἐπυξάνοντο ἀτελευτήτως, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν Προλεταρίων ἐπολλαπλασιάζετο καθ' ἐκάστην. Ἡτο δὲ προφανὲς εἰς πάντα, ὅτι τοιαύτη θεσμοθεσία ἔμελλε γὰρ ἐπιφέρη μετ' ὀλίγον τὴν καταστροφὴν τῆς πολιτείας, τὴν πτωχείαν τῶν κτηματικῶν κλάσεων καὶ τὴν ἀπώλειαν τοῦ πολιτισμοῦ. Διὸ δέ τε συνῆλθε κατὰ τὸν Μάϊον ἢ υφ' ὅλου τοῦ λαοῦ ἣ γένει ἐκλεγθεῖσα συντακτικὴ τοῦ ἔθνους συνέλευσις, τὸ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πρῶτον αὐτῆς ἔργον ὑπῆρξε γὰρ κλείση τὸ ἔργαστήρια ταῦτα, καὶ νὰ ἀφαιρέσῃ πάλιν ἐκ τῶν ἔργων τὴν προστασίαν τοῦ δημοσίου. Τότε δ' ἀπεπειράθηται οἱ ἔργαται νέαν ἀνατροπὴν, ὅπως δώσωσι τὸ κράτος εἰς τὴν τετάρτην τάξιν. Τοῦτο δ' ἐπήνεγκε τὰς μυσταράς σκηνὰς τοῦ Ιουνίου (22 — 26), καθ' ᾧ οἱ ὄπαδοι τῆς « ἐρυθρᾶς δημοκρατίας » κατήσχυναν ἔχυτοὺς διὰ πράξεων θηριώδους σκληρότητος. Ἐρόνευσαν τὸν στρατηγὸν Βρέαρ καὶ τὸν ἀρχιεπίσκοπον τῶν Παρισίων. Ἀφροδηγη, καὶ ἐνέπλησαν τὰ ὁδοφράγματα ἐκ τῶν πτωμάτων τῶν ἀγτιπάλων αὐτῶν. Ἐκπληγεῖσα δ' ἐκ τοιαύτης ἀπανθρωπίας, περιέβαλεν ἡ ἐθνικὴ συνέλευσις τὸν στρατηγὸν Καβαινιάκ μετὰ δικτατωρικῆς ἔξουσίας. Οὗτος δ' ἐνίκησε τοὺς ἀντάρτας, διέταξε νὰ φυλακίσωσι καὶ ἔξορίσωσι στίφη αὐτῶν ὀλόκληρα, καὶ ἔταξε τοὺς Παρισίους ὑπὸ τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου. Προστατευθεῖσα δ' ὑπὸ τοιούτων βουλευμάτων, ἀπετέλεσε τότε ἡ συνέλευσις τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα μετὰ μιᾶς μόνης βουλῆς καὶ προέδρου ἐκλεγομένου ἐκ νέου πᾶν τέταρτον ἔτος. Καὶ κατὰ τὴν ἐκλογὴν δὲ τοῦ προέδρου ἥθελε παράσχει ἡ συνέλευσις ἀσμένως τὴν πλειονοψιαν εἰς τὸν στρατηγὸν Καβαινιάκ (10 Δεκ.), ἀν τὸ ἔθνος, τυφλωμένον ὑπὸ τῆς λαμπρότητος τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ὀνόματος, δὲν ἔξελεγε (20 Δεκ.) τὸν ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΝ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΑ ΒΟΝΑΠΑΤΗΝ, αὐτὸν ἔκεινον τὸν ἀγεψιὸν τοῦ Ναπολέοντος, ὅστις δις εἶχε πειραθῆ πρότερον νὰ ἀνατρέψῃ δι' ἐπαναστάσεων τὴν ἀρχὴν τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου, καὶ ὅστις εἶχε τιμωρηθῆ διὰ μακροχρονίου φυλακίτεως ἔνεκα τῆς ἀφρονος αὐτοῦ διαγωγῆς.

§. 116. Ἡ περὶ τῆς ἐν Παρισίοις ἐπαναστάσεως, τοῦ Φεβρουαρίου εἰδῆσις παρήγαγε καθ' ἀπασαν τὴν Εὐρώπην ἴσχυρὸν κλονισμόν. Ἐν ΓΕΡΜΑΝΙΑΙ, Οὐγγαρίᾳ, Ἰταλίᾳ κ. ἀλ. τ. ἀνεφάνησαν διεγέρσεις τῶν λαῶν, ὑπερβάσαι πολὺ κατὰ τὴν ἴσχυν καὶ ἔκτασιν πάσας τὰς προτέρας ἀνακινήσεις. Προσηλυτικὴ δὲ ἐταιρία (προπαγάνδα), ἔχουσα ἐν Παρισίοις τὴν ἔδραν αὐτῆς καὶ συγκέντρωσιν, ἀνερρίπτει τὴν ἐπαναστατικὴν φλόγα, καὶ διέδιδε τὰς δημοκρατικὰς ιδέας μετὰ κοινοπολετευτικοῦ καὶ κοινοχθημονικοῦ γρωματισμοῦ, ὡς θελγάτρους Ψηφιστοὶ ημήκει από το Ινδιπούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

διὰ τὰς κατωτέρας κλάσσεις τοῦ λαοῦ. Αἱ πρῶται δὲ ἐπενέργειαι αὐτῆς ἐδείχθησαν ἐν Βάδῃ. Ὁ δρκατήριος δηλ. πολιτικὸς βίος, δι' οὗ εἴχε διαπρέψει ἀνέκαθεν τὸ μέγα δουκάτον, ἐφρίνετο δὲ ἔδιδεν εἰς αὐτὸν τὸ δικαιώματα νὰ προπορευθῇ μετὰ τῆς σημαίας τῆς πρωόδου καὶ τῆς γένεις μορφώσεως. Ἀπαιτητικὴ δὲ ἀναφοραῖ, δοθεῖσαι κατὰ τρόπον ταραχώδη εἰς τὰς κατὰ τύχην συνηθροίσμένας τότε τάξεις τῶν χωρῶν, ἐζήτησαν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου, δρκωτὰ δικαστήρια, πολιτοφυλακὴν ὑπὲρ ἐλευθέρως ἐκλεγομένους ὀρχηγοὺς καὶ Γερμανούς Διαλεκτήριον (Παρλαμέντον) ὡς βουλὴν τοῦ λαοῦ παρὰ τὴν διαιτὴν τῆς δυοσπονδίας. Η δὲ κυβέρνησις τῆς Βάδης οὐ μόνον παρεχώρησε τὰ δέρθρα ταῦτα, καθ' ὅσον ἦτον εἰς τὴν δύναμιν της, ἀλλ' ἐπράξει πρὸς τούτους καὶ ἄλλα συνδιαλλακτικά. Τὸ παράδειγμα τῆς Βάδης ἐνήργησε καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν κρατῶν τῆς Γερμανίας. Αἱ αὐταὶ ἀπαιτήσεις ἔγειναν καὶ παρεχωρήθησαν κατὰ μικρὸν ἀπανταχοῦ, καὶ μετ' αὐτῶν ἡνῳθῆσαν προσέτι καὶ ἄλλαι. Ἐν Βυρτεμβέργῃ, Σαξονίᾳ καὶ ἄλλαις πολιτείαις προτεκλήθησαν εἰς τὰ ὑπουργεῖα οἱ κορυφαῖοι τῆς φιλελευθέρας ἀντιπολιτεύσεως, καὶ ἐτέλησαν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν οἱ χαλινοὶ τῆς κυβερνήσεως. Ἀλλὰ τοὺς μεγίστους κλονισμοὺς ὑπέστη ἡ ΑΥΓΣΤΡΙΑΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ. Ἐπανάστασίς τις ἐν BIENNIH (13 Μαΐου), διεγερθεῖσα μὲν παρά τινας σπουδαστῶν καὶ τινων ἐξηγμάτων νεανιῶν, ὑποστρεψθεῖσα δὲ ὑπὸ τῶν κατωτέρων τάξεων τοῦ λαοῦ, προώδευσε τοσοῦτον ἐκπληκτικῶς, ὥστε ὁ πολγκῷ Μεττερχῆρος παρήτησε τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ θέσιν, καὶ ἀγγέλωσεν ἐπὶ τινα χρόνον εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ταχέως δὲ κατηργήθησαν μετὰ τοῦτο αἱ παλαιαὶ διατάξεις, καὶ κατάστασις ἀνομίας ἐπῆλθεν ἐπὶ τὴν πρωτεύουσαν. Ἐκ τῆς ἐλευθερίας τοῦ τύπου παρήχθη κατὰ μικρὸν ἐπαναστατικὴ φιλολογία τῆς ἡμέρας, ἐκ δὲ τοῦ δικαιώματος τῶν ἐταίρων ὡφελήθησαν πρὸς θαρρήδεις συναθροίσεις τοῦ λαοῦ καὶ δημοκρατικὰς ἐνώσεις· ὁ δὲ μέγχες ἀριθμὸς τῶν ἀέργων ἐργατῶν διευκόλυνε τὰ σχέδια τῆς ἀνατρεπτικῆς μερίδος. Οὕτω δὲ συνέθη, ὥστε διὰ τῆς δραστηριότητος τῶν ἀπαντάχθευ εἰς Βιέννην συδέουσάγτων δημαγγωγῶν αἱ ἐπαναστάσεις Ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καὶ οἱ εἰς τὰς δόδοις ἀγῶνες νὰ διεδέχωνται ἄλληλα. Ὁ δὲ αὐτοκράτωρ ἀνεχώρησε (Μάϊος) μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς Ἰρρωβύκκην, καὶ τότε κατὰ πρῶτον ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν, στε συνῆλθεν ἐν τῷ μεταξὺ ἡ κοινῷ ψήφου δικαιώματι ἐκλεχθεῖσα συντακτικὴ διαιτα (Ἰουλ.), καὶ ἐζήτησε παρ' αὐτοῦ δι' ἐπιμονωτάτων εἰδοποιήσεων νὰ λάβῃ πάλιν ἐν Βιέννη τὴν ἔδραν αὐτοῦ (12 Αὔγ.). — Ὡς δ' ἡ πόλις τοῦ αὐτοκράτορος, οὕτω καὶ τὸ ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ ἔσχε τὰς ἔκυτοῦ ΗΜΕΡΑΣ ΤΟΥ ΜΑΡΤΙΟΥ (17 Μαρτ.). Μετά τινας δὲ ἀργοπορίας συγκατέθην καὶ ἡ Πρωσσικὴ κυβέρνησις εἰς τὴν ἐλευθερίαν τοῦ τύπου καὶ ἄλλας ἀναμορφώσεις, καὶ ἐλαχεῖν ὑπὲρ ὅψιν μεταρρύθμισιν τινα τῶν σχέσεων τῆς Γερμανικῆς δρυσπονδίας. Ἐπειδὴ δρμωσ ἀπὸ πολλῶν ἥδη ἡμερῶν ἔλαβον χώραν ἔχθρικαι συναντήσεις μεταξὺ τῶν στρατιωτῶν καὶ τοῦ λαοῦ, διὰ τοῦτο δὲν ἤρκεσθησαν εἰς τὰς πυραχωρήσεις ταύτας, καὶ λοιπὸν ἀπήτησαν ἀπομάκρυνσιν τῶν στρατευμάτων καὶ σύστασιν πολιτοφυλακῆς. Πολωνοὶ δὲ καὶ ἄλλοι ἔνοι στασιασταὶ ἐπηγένησαν τὸν ἀναθρασμὸν καὶ τὸ μῆσος διὰ παροξυντικῶν λόγων. Αἱ πρὸ τῶν ἀνακτόρων συστιφύσεις ἐπολλαπλοσιάσθησαν, καὶ αἱ κατὰ τῶν στρατιωτῶν ἀπειλαὶ ἐγίνοντο καθ' ἑκάστην φανερώτεραι (18 Μαρτ.). Νῦν δὲ ὁρμήσε απόσπασμά τι πεζικοῦ ἐκ τοῦ ἀνακτόρου, σπως ἀπωθήσῃ τὰ πολλαπλασιαζόμενα στήψη τοῦ λαοῦ, καὶ ἡκούσθησαν δύω βολαὶ, ἀγνωστον ἐκ τίνος καὶ ὅποθεν, δώσασαι τὸ σημεῖον εἰς σφοδρὸν δεκατεσσάρων ὠρῶν εἰς τὰς δόδοις ἀγῶνα. Τὴν πρωΐαν τῆς 19 Μαρτίου δὲν εἶχεν εἰσέτι λάβει τέλος δριστικὸν ὁ ἀγών, ἀν καὶ τὰ πλεῖστα ὄδοφράγματα εἶχον κυριεύθη ἡ καταστραφὴ ὑπὸ τῆς ἀνδρείας τῶν στρατευμάτων καὶ τῆς δυνάμεως τῶν βομβῶν. Τότε δὲ τέλος ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς διαταγὴν νὰ ἀποσυρθῶσιν οἱ στρατιῶται, ἐπαυσε τὸ ὑπουργεῖον, καὶ συγκατετέθη εἰς τὴν σύστασιν πολιτοφυλακῆς πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς πόλεως καὶ φύλαξιν τῶν ἀνακτόρων. Ἀπεριόριστος δὲ ἀμυηστεῖα, ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἀναγγελθεῖσα, θη ἐμιμήθησαν καὶ εἰς τὰ λοιπὰ κράτη τῆς Γερμανίας, ἀπήλαττε τῆς τιμωρίας πάντας τοὺς ἔνεκα πολιτικῶν πλημμελημάτων ἢ ἐγκλημάτων καταδικασθέντας, καὶ ἐπέΨηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

τρεπεν εἰς τοὺς φυγάδας τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπιστροφήν· καὶ τρεῖς ἡμέρας μετέπειτα ὑπεσχέθη ὁ βασιλεὺς εἰς τινὰ προκήρυξιν καὶ κατά τινα πανηγυρικὴν διὰ τῆς πόλεως περιόδευσιν (23 Μαρτ.), ὅτι ἦθελε νὰ γίνῃ ἀρχῶν ἐλευθέρας καὶ ὁμορρονύστις Γερμανίας ως βασιλεὺς συνταγματικός. Συντακτικὴ δέ τις ἀθροούντεις, προελθοῦσα ἐκ κοινῆς ἐκλογῆς, ἐπεχειρησεν ἔδομάδας τινας μετὰ τοῦτο τὸ δυσγερὲς ἔργον, τοῦ νὰ συγγράψῃ διὰ τὴν Πρωσικὴν μοναρχίαν ἀντιτροσφερετικὸν πολίτευμα.

§. 117. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ εἶχε συμβῇ εἰς ὅλα τὰ κράτη τῆς Γερμανίας ισχυρὰ ἀνατροπή. Ἡ δίαιτα εἶχε συγκροτηθῆναι κατὰ νέον τρόπον εἴς ἀπεσταλμένων ἐλευθεροφρόνων, καὶ 17 ἄνδρες ἐμπιστοσύνης εἶχον ἐπιφορτισθῆναι συγγράψωσι νέου ὅμοσπονδίας πολίτευμα. Ἐν Βαναράᾳ ὁ βασιλεὺς Λουδοβίκος ὑπεγώρησεν εἰς τὴν κοινὴν γνώμην, καὶ ἔθηκε τὸ σκῆπτρον εἰς τὴν χεῖρα τοῦ διαδόχου Μαξιμιλιανοῦ (20. Μαρτ.). ἐν Ἐσσενδαρμαστάδῃ παρέδωκεν ὁ μέγας δοῦξ μῆνάς τινας πρὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ τὴν κυβέρνησιν εἰς τὸν μείόν του. Ἐν Ἀρροβέρᾳ, Κουζέσση καὶ εἰς τὰ πλεῖστα κράτη ἐκλήθησαν εἰς τὰ ὑπουργεῖα οἱ ἀρχηγοὶ τῶν φιλελευθέρων, καὶ εἰσῆχθησαν ἀναμορφώσεις ἐπὶ τὸ δημοκρατικότερον μετ' ἀνατρεπτικῆς ταχύτητος. Ἄλλ' ὁ ἀναβρασμὸς ἔγινε μετ' ὅληγον τοσούτον ισχυρὸς, ὥστε δὲν ἤρκεσθησαν πλέον εἰς τὰς μεταρρύθμισεις, ἀλλ' ἐπεχειρίσθησαν ἐνιαχοῦ καὶ ἐπαναστάσεις. Εἰς τινὰς χώρας ἀπεδίωξαν οἱ χωρικοὶ τοὺς ἐπὶ τῶν προσόδων ὑπαλλήλους, ἐξηφάνισαν τὰ βιβλία τῶν ἴδιοκτησιῶν καὶ δεκάτων, καὶ κατέστρεψαν τὰς οικήσεις τῶν γεωκτημόνων. Δὲν ἤρκεσε δὲ εἰς τοὺς ἄνδρας τῆς ἀνωτάτης προσόδου, ὅτι τὸ ἐν Φραγκούρτῳ τῷ παρὰ τὸν Μαίνον ἴδιογνωμόνως συνελθὸν εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἀπριλίου προκοποβούλιον καθιέρωσε τὴν ἀρχὴν τῆς αὐτοδεσποτείας τοῦ λαοῦ, καὶ ἐξέδωκε τὸ ψήφισμα ὅτι συνέλευσις ἀθρικὴ, ἐλευθέρως ἐκλεχθεῖσα, ἐμελλε νὰ συγγράψῃ νέον πολίτευμα δι' ὅλην τὴν Γερμανίαν, καὶ ὅτι ἐπιτροπὴ περιήκοντα ἀρδρῶν, εἰς τὰς τάξεις ἀρηκόντων, ἐμελλε νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς ἀκοίθοῦς ἐκτελέσεως τοῦ μερίσματος τοῦ Ψηφιόποιηθῆκε ἀπό το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Μολιτικῆς

του ἐκ μέρους τῶν κυβερνήσεων — ἀλλὰ καὶ ῥιζοσπαστική τις μερίς, ἡγουμένων τοῦ Ἐκκέρον, Στρούθη κ. ἄλ. ἐκάλεσεν εἰς τὰ διπλα τὸν λαὸν τῆς ἐν τῇ Βάδῃ ἄνω χώρας, σπιώς ιδρύση Γερμανικὴν Δημοκρατίαν. Ἐν τούτοις ὁ ὑπὲρ τῆς Δημοκρατίας πόλεμος ὀλίγον προώδευσε. Μετά τινας ἐπιδρομὰς καὶ μάχας, καθ' ἃς ἐφονεύθη ὁ ιπποτικὸς στρατηγὸς τῆς ὁμοσπονδίας Φριδερίκος ὁ Γαγέρον, κατεπαύθη ἡ ἐπανάστασις, κατοι δράχηγοι ἡναγκάσθησαν νὰ φύγωσι. — Τὴν 18 Μαΐου ἤρχισαν αἱ συνεδριάσεις τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ητις ἔμελλε νὰ συγγράψῃ τὸ πολλεύμα. Ἡ δὲ εὐρυῖαν καὶ εὐγλωττίαν εἰς τὴν ἐν Φραγκφούρτῳ ἐκκλησίαν τοῦ ἀγίου Παύλου διαπρέψασε αὕτη συνέλευσις ὑπῆρξε τῷ ὅντι ἀνταξίᾳ ἔκφρασις τῆς πατρίδειας καὶ τῶν φρονημάτων τῶν Γερμανῶν. Μία δὲ τῶν πρώτων πράξεων τοῦ ἐν Φραγκφούρτῳ κοινοθουλέου ὑπῆρξεν ἡ διάλυσις τῆς διαιτῆς καὶ ἡ σύστασις νέας κεντρικῆς ἑζουσιας. Μετὰ σφοδροὺς δὲ κοινοθουλευτικοὺς ἀγῶνας ἐσυμφώνησαν τέλος, ὡστε νὰ ἐκλέξῃ ἡ Ἐθνοσυνέλευσις ἀρεύθυνδρ τίτα κυβερνήτην τοῦ κράτους, ὅστις ἔμελλε νὰ περιστοιχισθῇ ἔπειτα ὑπὸ ὑπουργείου ὑπευθύνου. Ἡ κατὰ τὴν 29 λοιπὸν Ιουνίου γενομένη ἐκλογὴ ἐκρίθη ὑπὲρ τοῦ ἀργιθδουκὸς τῆς Αὐστρίας Ἰωάννου, ὅστις ἔλαβεν ἔπειτα, μετὰ τὴν εἰς Φραγκφούρτον πανηγυρικὴν αὐτοῦ εἰσέλασιν, ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ προέδρου τῆς ὁμοσπονδικῆς διαιτῆς τὴν ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ τούτου σώματος ἑξασκουμένην ἑζουσίαν (11. Ιουλ.).

§. 118. Δὲν ὑπῆρξαν ὀλιγώτερον σφοδροὶ οἱ ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Φεβρουαρίου ἐν ΙΤΑΛΙΑΙ προελθόντες κλονισμοὶ καὶ αἱ ἐν αὐτοῖς περιπέτειαι τῆς τύχης. Ἐν ΣΙΚΕΛΙΑΙ ἐξηκολούθησε μὲν μετὰ μεγίστης ἴσχυος καὶ ἐπιμονῆς ἐπι! ἐν ἔτος δ κατὰ τῆς Νεαπόλεως ἀγῶν, χωρὶς ὅμως ἡ δυστυχὴς νῆσος νὰ δυνηθῇ νὰ κατορθώσῃ τὴν ἀπόκτησιν τῆς προαγγελθείσης ἀνεξαρτησίας. Ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως, ἐνισχυθεὶς ὑπὸ μισθωτῶν ἐξ Ἐλβετίας στρατευμάτων, ἤντηκατε τοὺς Σικελοὺς νὰ ὑποταχθῶσι, καὶ κατήργησε πάλιν μετὰ τοῦτο ἐν Νεαπόλει βιαίως τὸ συνταγματικὸν πολίτευμα, τὸ ὅποῖον εἶχε παραχωρήσει εὑρεθεὶς ἐν ἀνάγκη. — Καὶ ἐν ΡΩΜΗ ὁ δὲ ἡ ἀνακίνητη φημιστοὶ ηθηκέ από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

σις ἔγινε μετ' ὀλίγον τοσοῦτον ἴσχυρά, ὥστε ὁ ἀσθενής πάπας Πίος Θ'. δὲν ἤδυνατο πλέον νὰ κατισχύσῃ αὐτῆς. Εἰς μάτην ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ εἰς τὸ ἐκκλησιαστικὸν κράτος συνταγματικὸν πολίτευμα, καὶ συνεκάλεσεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν συνέλευσιν τῶν τάξεων. Ὁ ὑπουργὸς αὐτοῦ Ῥόσσης ἐφονεύθη (15. Νοεμβ. 1848) εἰς τὴν κλίμακα τοῦ βουλευτηρίου τῶν τάξεων κατυπηθεὶς εἰς τὸν λαιμὸν ὑπὸ ἔγχειριδίου, καὶ μετὰ τοῦτο οἱ δημοκρατικοὶ ἡρπασαν εἰς ἔσωτοὺς ὅλην τὴν ἔξουσίαν. Ἐντρομός δ' ἔρυγεν ὁ πάπας μετηρψιεσμένος εἰς τὴν Γαέταρ, καὶ κατέλιπε τὴν αἰωνίαν πόλιν εἰς τὸν ὄχλον καὶ τοὺς ἔθελοντάς, οἵτινες συνέστησαν ἥδη Ῥώμαικὴν δημοκρατίαν, καὶ ἐπέβαλον χεῖρα εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ιτήματα (Φεβρ. 1849). Ἡράχον δὲ νῦν ἐν Ῥώμῃ ὁ Ματζίνης, ὁ δραστήριος ἀρχηγὸς τῶν ἔθελοντῶν. Ἀλλὰ νῦν ἐστράφη ὁ πάπας πρὸς τὰς προστάτιδας δύναμεις τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κράτους, καὶ κατώρθωσε νὰ δρυμήσῃ πρὸς τὰ τείχη τῆς Ῥώμης Γαλλικὸς στρατὸς ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Οὐδιρῶτον, ὅστις ἀπήτησε τὴν ἀποκατάστασιν τῆς παλαιᾶς τάξεως. Ὅτε δ' οἱ Ῥώμαιοι ἤρνηθησαν τοῦτο, ἐπεχείρησαν μὲν οἱ Γάλλοι πολιορκίαν, εὗρον δύμας τοσοῦτον ἴσχυρὰν ἀντίστασιν, ὥστε μόλις μεθ' ἔθδομαδιαίους αἰματηροὺς ἀγῶνας καὶ πολλὰς ἔφόδους ἔγιναν κύριοι τῆς πόλεως (3. Ιουλ. 1849). Οἱ δημοκρατικοὶ ἐζήτησαν νὰ σωθῶσι διὰ τῆς φυγῆς, Γαλλικὴ κατοχὴ ἔμεινε διαρκῆς ἐν Ῥώμῃ, καὶ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς λόγχης αὐτῶν ἐπέστρεψαν κατὰ μικρὸν τὰ παλαιὰ καθεστῶτα. — Καὶ ἐν ΤΟΣΚΑΝΗι δὲ ὑπερσχυσαν ἐπ' ὀλίγον χρόνον οἱ δημοκρατικοὶ, καὶ ἤναγκασαν τὸν μέγαν δοῦκα νὰ φύγῃ· ἀλλὰ τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα ὀλίγας μόνον ἔθδομάδας διήρκεσε. — Ἀλλ' ἡ μάλιστα ἀξία λόγου μεταβολὴ τῶν πραγμάτων συνέβη ἐν τῇ ΑΝΩ ΙΤΑΛΙΑi. Ἐν Μεδιολάνῳ δῆλ. καὶ Βερετίᾳ ἡ Αὐστριακὴ κατοχὴ ἤναγκάσθη νὰ ἀποσυρθῇ, ἐπαναστατήσαντος τοῦ λαοῦ καὶ ἀγωνισθέτος πεισματωδῶς εἰς τὰς ὁδοὺς, καὶ μετὰ τοῦτο ἀνεπετάσθη καθ' ὅλην τὴν Λομβαρδίαν ἡ σημαία τῆς ἀεξαρτησίας. Ἐκ τούτου δ' ἥλπισεν ὁ βασιλεὺς τῆς Σαρδηνίας Κάρολος Αἰθέρτος, ὅτι Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ῆθελε δυνηθῆ νὰ κυριεύσῃ τὸ Λομβαρδοθενετικὸν βασίλειον.
 Ἐκήρουξε λοιπὸν πρὸς τὴν Αὐστρίαν τὸν πόλεμον, καὶ βοσθού-
 μενος ὑπὸ πολυαρίθμων ἐκ τῆς Ἰταλίας ἔθελοντάν, ἐδίωξε τὰ
 ἔχθρικὰ στρατεύματα πρὸς τὰ ἀρκτικὰ σύνορα τῆς Ἰταλίας
 κατὰ τοὺς πρώτους χρόνους τοῦ ἐνθουσιασμοῦ καὶ τοῦ ἀπροσ-
 δοκήτου. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον τὰ πράγματα ἥλαξαν ὅψιν. Ἡδη
 τὴν 2. Μαΐου ἡγωνίσθη εύτυχῶς ὁ 86ετεῖς στρατάρχης *'Padér-*
σκης ἐν Σάκτα Λουκίᾳ πλησίον τῆς Βερονῆς, καὶ τὴν 25ην
 Ἰουλίου ἐνίκησεν ἐν *Kouatōlīza* δευτέραν αἰματηρὰν νίκην,
 ητὶς εἶχεν ἀποτέλεσμα τὴν ἐπανάκτησιν τοῦ Μεδιολάνου καὶ
 ὅλης τῆς Λομβαρδίας. Οἱ βασιλεὺς τῆς Σαρδηνίας ἔφυγε διὰ
 νυκτὸς ὄπιστι εἰς τὰ κράτη αὐτοῦ, καὶ συνωμολόγησε μετὰ
 τοῦ νικητοῦ ἀνακοινώνην ὅπλων. Προριμώμενος ὅμιος ὑπὸ τῶν
 δημοκρατικῶν, ἐδοκίμασεν ὁ Κάρολος Ἀλβέρτος ἐκ δευτέρου
 τὸ προσεχὲς ἔαρ τὴν τύχην τῶν ὅπλων. Ἀλλὰ τετραήμερος
 στρατεία (20—24 Μαρτ. 1849) τοῦ γηραιοῦ ἀρχιστρατήγου
 εἰς τὸν *Tixiokor* (Τεσσερίγον) καὶ πλησίον τῆς Νοβάρας, ἔθηκε
 ταχέως τέρμα εἰς τὰς ἐπιχειρήσεις αὐτοῦ, καὶ ἐματαίωσε τὰς
 ἐλπίδας τῶν φιλοπατρίδων τῆς Ἰταλίας. Οἱ δὲ Κάρολος Ἀλ-
 βέρτος, ἀπελπισθεὶς περὶ τῆς τύχης αὐτοῦ, παρητήθη τοῦ
 στέμματος χάριν τοῦ ιεροῦ αὐτοῦ *Bíktawros* *'Eμμαγονὴλ*, καὶ
 ἔφυγε δι' ὅδῶν ἀποκρύφων ἐκ τῆς χώρας τῶν πατέρων του,
 μέχρις οὗ εὑρεν ἀνάπτασιν ἐν Πορτογαλίᾳ, ὅπου καὶ ἀπέ-
 θανε μετ' ὀλίγον. Οἱ δὲ νέοι βασιλεὺς συνωμολόγησεν ἐπειτα
 πρὸς τὴν Αὐστρίαν ἐπιζήμιον εἰρήνην *"Εκτότε δ' ἡ Σαρδικὴ*
Κυβέρνησις ἐπροχώρησεν ἡσύχως εἰς τὴν ὁδὸν ἐλευθερίων ἀνα-
 μορφώσεων καὶ ἐσωτερικῆς ἀναπτυξεως.—Μόνον δ' ἡ *'Eretla*,
 ἀνίκητος ἐνεκα τῆς θέσεως αὐτῆς, ἀντέστη ἀκόμη ἐπὶ τινας
 μῆνας εἰς τὸν πολιορκητικὸν στρατὸν τῶν Αὐστριακῶν, μέχρις
 οὗ ἐσωτερικὴ διχόνιοι καὶ ἐξωτερικὴ ἀνάγκασις ἀπέδωκαν
 πάλιν εἰς τοὺς παλαιοὺς κτήτορας τὴν περίφημον πόλιν τῶν
 λιμνοθαλασσῶν (25 Αὔγ.). Νῦν δ' ἐπανῆλθον ἀπανταχοῦ τὰ
 πρότερα καθεστῶτα.

§. 119. Ἀλλ' ἔτι βιαιοτέρους κλονισμοὺς καὶ ἐπαναστα-
 τικὰς θύελλας ὑπέστη ἐν τῷ μεταξὺ ἡ *Γερμανία* καὶ *Οὐγγαρ-*
 Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ρια.' Εν δηλ. ἡ συντακτικὴ ἔθνοσυνέλευσις ἐσκέπτετο ἐν Φραγ-
κούρτῳ περὶ τοῦ νέου πολιτεύματος τῆς ὁμοσπονδίας, διεξήχθη
ἐν Σ.λεσβίκῳ καὶ Ὁ.λστετέρῳ αἵματηρδς κατὰ τῆς Δανιμαρκίας
ἔθνικὸς πόλεμος. Ἐρειδόμενοι δηλ. ἐπ' ἀρχαίου δικαίου, καθ' ὃ
τὰ δουκάτα τοῦ Σλεσβίκου καὶ Ὁλστετίου ἔμερος ἤγωμένα,
καὶ μόνον τὸ ἄρρεν φῦλον τοῦ πριγκιπικοῦ οἴκου τοῦ Ὁλδεμ-
βούργου ἔμελλε νὰ λάβῃ τὴν διαδοχὴν, ἐπεθύμησαν οἱ ἴσχυροὶ
κάτοικοι τῶν δουκάτων τούτων, κατὰ τὴν ἐπικειμένην ἀπό-
σθεσιν τοῦ βασιλικοῦ οἴκου τῆς Δανίας, νὰ προστεθῶσιν εἰς
τὴν ὁμόφυλον Γερμανίαν ὑπὸ τὸν νόμιμον καὶ ἐγχώριον δοῦκα
τοῦ Αὐγούστεμβούργου. Ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῆς Δανιμαρκίας,
ἐρεθίσθεις ὑπὸ τινος αὐστηρῶς Δανικῆς μερίδος, εἶχε ψεύσει
τὴν ἐλπίδα ταύτην διὰ τῆς « δημοσίας ἐπιστολῆς », εἰς τὴν
ὅποικην ἀνεκήρυττε τὴν ἀδιάλυτον ἔνωσιν τοῦ Σ.λεσβίκου μετὰ
τῆς Δανιμαρκίας καὶ τὴν ἀδιατάρακτον ἀκεραιότητα τῆς Δανι-
κῆς μοναρχίας (8 Ιουλ. 1846). "Οτε δὲ νῦν ἔνεκα τῆς ἐπα-
ναστάσεως τοῦ Φεδρουχρίου κατέλαβε σύμπαντα τὰ κράτη
ἴσχυρὰ ἀνακίνησις, ἐνόμισαν καὶ τὰ δουκάτα ὅτι ἐπρεπε νὰ
ἀποκτήσωσι μαχόμενα αὐτοδυνάμως τὰ δικαιώματα αὐτῶν.
Οθεν, πεποιθότες εἰς τὴν βοήθειαν τῶν Γερμανῶν, ἦν εἶχον
ὑποσχεθῆ οὕτοι εἰς αὐτοὺς διὰ πολλῶν ἐγγράφων, συνέστησαν
προσωρινὴν κυβέρνησιν τῆς χώρας, μέχρις οὗ ἐξασφαλισθῇ
ἡ ἔννομος θέσις αὐτῶν. Η δὲ κεντρικὴ κυβέρνησις τοῦ Φραγ-
κούρτου ἀνεγνώρισε τὸ δίκαιον αὐτῆς, καὶ τὴν κατέστησεν
ἐπαρχίαν. Τοῦτο ὑπῆρξε τὸ σύνθημα τοῦ πολέμου. Ὁ Γερ-
μανικὸς λαὸς ἔλαβεν ὑπὸ τὴν προστασίαν αὐτοῦ τὴν ὑπὸ
τῶν Δανῶν προσβληθεῖσαν χώραν. Ἐθελονταὶ δὲ, ἐν οἷς πολλοὶ
σπουδασταὶ καὶ νέοι χρηστῶν ἐλπίδων, ἐκινδύνευσαν περὶ ζωῆς
καὶ ὑγείας εἰς ἄνισον ἀγῶνα, μέχρις οὗ στρατεύματα τῆς
Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας, ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τῶν Πρώσων,
ἡλευθέρωσαν τὸ Σλέσβικον ἀπὸ τῶν Δανῶν. Ἀλλ' ἔνεκα τῆς
ἔλλειψεως πολεμικοῦ στόλου τῷ Γερμανῷ ὁ ἀγῶν ὑπῆρξεν
ἄνισος, καὶ τὸ κατὰ θάλασσαν ἐμπόριον τῶν ἀρκτών μερῶν
ὑπέστη μεγάλας ζημίας καὶ ταραχάς. Η δὲ περίστασις αὕτη
καὶ ἡ ὑπὲρ τῶν Δανῶν μεσολάργησις τῆς Ρωσίας καὶ Ἀγγλίας
Ψηφισθοί ήθηκε από τὸ Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

ένθρηγησαν ώστε ή Πρωσσική κυβέρνησις, εἰς τὴν ὅποιαν ἡ κεντρικὴ κυβέρνησις τῶν Γερμανῶν εἶχεν ἐμπιστευθῆ τὴν λύσιν τοῦ Σλεσβίκουσλετεϊκοῦ ζητήματος, ἥρχισε διπλωματικὰς διαπραγματεύσεις, καὶ συνωμολόγησε τὴν ὀλίγον ἔντιμον ἀρακωχὴν τοῦ Μαλμάου (26 Αὔγ. 1848). Καὶ ὅτε ἡ ἐν Φραγκφούρτῳ ἐθνοσυνέλευσις παρεδέχθη τὴν ἀνακωχὴν ταύτην μετὰ μακροὺς καὶ πεισματώδεις ἀγῶνας, ἐπροφασίσθησαν τὸ ψήρισμα τοῦτο οἱ ἀπὸ πολλοῦ ἥδη πρὸς τὴν συνετήν μετριότητα τοῦ κοινοθουλίου δυσαρεστημένοι δημοκρατικοὶ τῆς Γερμανίας, ὅπως ἐπανιστάμενοι καὶ ἀγωνιζόμενοι εἰς τὰς ὁδοὺς τοῦ Φραγκφούρτου, διασιροπίσασι τὴν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἄγ. Παύλου συνέλευσιν, καὶ διαπράξωσιν ἔπειτα τὴν ἀνατροπὴν καὶ δημοκρατίαν. Καὶ ἐματαιώθη μὲν τὸ σχέδιον, προσκλήθεντῶν ἐνταῦθα τῶν στρατευμάτων τῆς ὁμοσπονδίας, ὃ δὲ σκληρὸς φόνος τῶν δύω μελῶν τοῦ Κοινοθουλίου, Ἀνεροβάλδου καὶ Λιγροβσκού, ὑπὸ τῶν στιφῶν τοῦ ὅχλου εἰς τὸ πεδίον τῆς Βορυχείμης (8 Σεπτ.) ἀπέδειξε τρομερώτατα, μέχρι τίνος βαθμοῦ εἶχεν ἥδη ἀναβιβασθῆ ἡ ὡμότης καὶ ἀγριότης εἰς τὸ διεγηγερμένον πλῆθος τοῦ λαοῦ.

§. 120. Ἡ ἔξαγρωσις αὕτη ἐδείχθη ὀλίγον μετὰ ταύτων ἐν τῇ Αὐστριακῇ αὐτοκρατορίᾳ εἰς δύω ὅχι ὀλιγώτερον μυσαράς πράξεις. Ἡ ΟΥΓΓΑΡΙΑ δηλ. ἀπὸ πολλοῦ ἥδη χρόνου διεγερθεῖσα κατὰ τῆς Αὐστρίας ὑπὸ Μαγυάρων ζηλωτῶν, ἔτεινε πρὸς τὴν ἐθνικὴν αὐτῆς αὐτονομίαν. Ὁν ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῆς ἐν Βιέννῃ αὐτοκρατορικῆς κυβερνήσεως, ἔμελλε τὸ βασίλειον τῆς Ούγγαρίας νὰ ἔχῃ ιδίαν διοίκησιν καὶ χωριστὸν πολιτικὸν βίον, καὶ νὰ μὴ μετέχῃ τῆς ἐπιλοίπου αὐτοκρατορίας οὔτε εἰς τὰ στρατιωτικὰ, οὔτε εἰς τὸ δημόσιον χρέος, οὔτε εἰς τὴν περὶ τῶν οἰκονομικῶν, φορολογικῶν καὶ ἐμπορικῶν νομοθεσίαν. Αἱ δὲ προσπάθειαι αὗται τῶν Μαγυάρων, δι’ ὧν τὸ βασίλειον τῆς Ούγγαρίας διὰ τῆς « προσωπικῆς μόνον ἐνώσεως » ἥθελε μένει ἀκόμη ἡνωμένον μετὰ τῆς Αὐστριακῆς αὐτοκρατορίας, ἐνεφανίσθησαν μὲν ἥδη ἴσχυρότεραι, ἀλλ’ εὔρον σφοδρὰν ἀντίστασιν οὐ μόνον ἐν Βιέννῃ, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ μετὰ τῶν Μαγυάρων εἰς τὸ βασίλειον τῆς Ούγγαρίας ἡνωμένα Διαυτοκρατορία, τοῦ Φιονόγοήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τοὺς Κροάτας, Σλαβοίους, Σέρβους κλπ. Ὁ Ἰελλαχὶχ λοιπὸν, Βὰν τῆς Κροατίας, ἐξεστράτευσεν ἐναντίον τῶν Μαγυάρων· ἡ δὲ ἐπιχείρησις αὐτοῦ ὑπεστηρίχθη μυστικῶς ὑπὸ τῆς αὐλῆς καὶ τοῦ ὑπουργείου. Ἡ δὲ οὕτως ἐξεγερθεῖσα μανία τῶν Μαγυάρων ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὃστε ὁ λυσσώδης δόχλος ἔφργνευσε τὸν αὐτοκρατορικὸν ἐπίτροπον (κομισάριον) ΛΑΜΒΕΡΓΗΝ εἰς τὴν γέφυραν τῆς Βουδαπέσθης κατὰ τρόπον ἐκπληκτικόν. Ἡ πρᾶξις δὲ αὕτη ἐπροκάλεσεν αὐτοκρατορικὴν πολέμου προκήρυξιν (3. Οκτ. 1848), μεθ' ἣν μέρος τι τῶν Αὐστριακῶν στρατευμάτων ἔλαβε διαταγὴν νὰ ἀναχωρήσῃ εἰς τὴν Ούγγαρίαν. Ἀλλ' οἱ ἐν Βιέννη δημοκρατικοί, οἵτινες ἔβλεπον τὸ ἴδιον ἐκινητὸν συμφέρον, εἰς τὴν ἀνύψωσιν τῆς Ούγγαρίας, ἐμπόδισαν τὴν ἀναχώρησιν αὐτῶν, καὶ διήγειραν εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐπανάστασιν ὑπερβᾶσαν πάσας τὰς προηγουμένας κατὰ τὴν σφοδρότητα. Μαινόμενον κατὰ τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργοῦ ΛΑΤΟΥΡ, δοτις εἶχε συμμαχήσει μετὰ τοῦ Ἰελλαχὶχ, εἰσῆλθε στῖφος λαοῦ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν στρατιωτικῶν (6. Οκτ.), καὶ ἐφόνευσε τὸν δυστυχῆ τοῦτον μὲ σφύρας καὶ κοντάρια. Τοῦτο δὲ ἐγεινεν ἀρχὴ τῶν ΕΝ ΒΙΕΝΝΗ ΗΜΕΡΩΝ ΤΟΥ ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ, τῆς βιαιοτάτης τῶν κατὰ τοὺς Βασιέως ἀνακινηθέντας τούτους χρόνους καταστροφῶν. Ἐκπλαγεὶς δὲ διὰ τὴν μανιώδη διαγωγὴν τοῦ ἐπαναστάτως πλήθους, ἐγκατέλειψεν ὁ αὐτοκράτωρ ἐκ θευτέρου τὴν πρωτεύουσαν, καὶ ἀνεγάρησεν εἰς τὴν Ολυμπούλαν ἐν Μοραβίᾳ. Ἐντεῦθεν δὲ ὅρμωμενος διέταξε τὸν πρίγκιπα ΒΙΝΔΙΣΧΙΓΡΑΤΣΙΟΝ, δοτις μῆνας τινας πρότερον εἶχε δεῖξει τὴν δύναμιν αὐτοῦ καὶ εὐτολμίαν καταπαύσας μετὰ δραστηρίστητος ἐπαράστασεν τινὰ τῷ Σλαύων ἐν Πράγῃ, νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν τάξιν εἰς τὴν ἀντάρτιδα πρωτεύουσαν (Ιούν.). Οὕτως ἥρχισεν ἡ ἀξιομνημόνευτος πολιορκία καὶ ἄλωσις τῆς Βιέννης. Τρεῖς ἑδομάδας ὑπερασπίσθησαν κατὰ τῶν πολιορκητικῶν στρατευμάτων οἱ ὑπὸ ἀχαλινώτου τύπου, συναθροίσεων καὶ δημοσικῶν λόγων εἰς ἀδιάλειπτον ἀνακίνησιν διατηρηθέντες δημοκρατικοί. Ἐθελονταὶ δὲ καὶ ἀρχηγοὶ δημοκρατικῶν, συναθροισθέντες ἀπανταχόθεν εἰς τὴν πρωτεύουσαν, διέτηρουν ζωηρὰν τὴν ἐπι-
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

θυμίαν τοῦ πολέμου. Ἀλλὰ τελευταῖον ἔλαβε τὰ νικητήρια ἡ ἀνωτέρα δύναμις τοῦ στρατοῦ. Ἡ κυριεύθειθα πόλις ἐτάχθη ὑπὸ τὸ δίκαιον τοῦ πολέμου, καὶ κατὰ τῶν ἀρχηγῶν καὶ προ-
βεῖσαστῶν τοῦ ἐπαναστατικοῦ ἀναθρασμοῦ ἐξεδόθησαν αὐτηρὸς
τιμωρίας βουλεύματα. Πολλοὶ δὲ εὗρον τὸν θάνατον αὐτῶν κατὰ
τὸ σύνθημα τοῦ πολεμικοῦ δικαίου « εἰς πυρίτιδα καὶ μόλυ-
βδον ». Μετάξὺ δὲ αὐτῶν εύρισκετο καὶ ὁ Ροβέρτος Βλούμ, μέ-
λος τῆς ἐν Φραγκφούρτῳ ἐθνοσυνελεύσεως καὶ κυριώτερος ἥτιωρ
τῶν « ἀριστερῶν ». Οὗτος δηλ. εἶχε λάβει μέρος εἰς τὸν ἄγωνα,
καὶ δὲν ἡδυνήθη μὲν νὰ τὸν σώσῃ ἀπὸ τῆς ἀκάμπτου αὐτηρό-
τητος τοῦ στρατηγοῦ διχακτήρα αὐτοῦ ὡς ἀντιπροσώπου τοῦ
λαοῦ· οἱ δημοκρατικοὶ δῆμοι τῆς Γερμανίας ἐθεώρησαν αὐτὸν
ὡς μάρτυρα τῆς ἐλευθερίας καὶ ἐτέλεσαν ἀπανταχοῦ « θανα-
τούσια » (πανήγυριν τοῦ θανάτου). Ἡ δὲ πολιτειοθετικὴ ἐθνο-
συνέλευσις τῆς Αὐστρίας μετετέθη ὑστερον ἀπὸ τῆς Βιέννης
εἰς τὴν ἐν Μοραβίᾳ Κρεμσέρην.

§. 121. Τὰ συμβάντα ταῦτα καὶ ὁ ἐν Οὐγγαρίᾳ ἐκραγεῖς
νῦν σφοδρὸς ἄγων, ὅτε ὁ Βιεννισχγραΐτσος, μεγαλοφρονῶν
διὰ τὴν νίκην, ὡδήγησε κατὰ τῆς Πέσθης τοὺς Αὐστριακοὺς
στρατοὺς, ἐνίσχυσαν τὴν πλειονοψηφίαν τοῦ ἐν Φραγκφούρτῳ
κοινοθουλίου εἰς τὴν πεποιθητιν, ὅτι ἦτο σύμφορον εἰς τὰ δόμο-
σπονδικὰ κράτη τῆς Γερμανίας καὶ Αὐστρίας, χωρισθέντα
ἀπ' ἀλλήλων, νὰ οἰκοδομήσωσιν ἐπὶ νέων ἐλευθέρων ἀξιωμάτων
τὸν πολιτικὸν αὐτῶν βίον, καὶ νὰ δεχθῶσιν ἔπειτα εύρυτέραν
σχέσιν τῶν δμοσπονδιῶν μετὰ κοινῆς νομοθεσίας τῶν φόρων
καὶ τοῦ ἐμπορίου. Τοῦ δέ δμοσπονδικοῦ κράτους τῆς Γερμα-
νίας ἔμελλε νὰ ἦναι ἔπειτα ἀρχηγὸς ἡ Πρωτοσία. Ἡ δοξασία
αὕτη εὗρε δραστηριώτατον ὑπέρμαχον τὸν πρόεδρον Ἐρβίκον
τὸν Γαγέρου, καὶ ὅπως διεκπεράνῃ τὸ σχέδιον μετὰ πλειο-
τέρας ἐπιτυχίας ἀνέλαβε κατὰ τὸν Δεκέμβριον διδίος τὴν
πρωθυπουργίαν τοῦ κράτους. Ἀλλὰ τὸ σχέδιον τοῦτο προσέ-
κρουσσεν εἰς μεγάλην ἀντίπραξιν, προελθοῦσαν οὐ μόνον ἐκ τῶν
Αὐστριακῶν ἀπεσταλμένων, οἵτινες ἔβλεπον ἐν τούτῳ ὅτι ἡ
Αὐστρία ἔζωθεῖτο ἐκ τῆς Γερμανίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν καθο-
λικῶν, οἵτινες δὲν ἦθελον νὰ λάβῃ ἡ διαμαρτυρούμενη Πρωτοσία

τὴν ὑψηλὴν ταύτην θέσιν, καὶ ἐκ τῶν δημοκρατικῶν, οἵτινες ἔννόουν ὅτι διὰ τῆς ἱγυρᾶς κατὰ κληρονομίαν μοναρχίας παρενθάλλοντο ἀνυπέρβλητα προσκόμματα εἰς τὴν πραγματοποίησιν τῶν ἀξιωμάτων αὐτῶν, καὶ ἵστην παρωργισμένοι κατὰ τῆς Πρωσικῆς κυβερνήσεως διὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἐν Βερολίνῳ συνταγματικῆς συγκελεύσεως τοῦ κράτους. Ἀπὸ πολλοῦ δηλ. χρόνου εἶχε προσπαθήσει ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωσίας νὰ βαδίσῃ συμφώνως πρὸς τὰς νέας σχέσεις· εἶχεν ἀλλάζει ἐπανειλημμένως τὸ ὑπουργεῖον αὐτοῦ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ λαοῦ, δὲν εἶχε παρεμβάλει κανὲν πρόσκομμα εἰς τὰς διασκέψεις τῆς διαίτης, ὅπου εἶχε τὴν πλειονοφηρίαν τὸ δημοκρατικὸν κόμμα, καὶ εἶχε παραδώσει τὴν πρωτεύουσαν εἰς τὴν φύλαξιν τῆς πολιτορυλακῆς. Ἀλλ' ὅτε ὑπερέβη πᾶν δριον, ἡ θρασύτης τοῦ ὑπὸ ξένων καὶ ἔγχωρίων στασιαστῶν, ὑπὸ ἐγγράφων ἐπὶ τοίχων κηρυγμάτων καὶ δημαγωγιῶν εἰς ἀδιάλειπτον ταραχὴν εὑρισκομένου λαοῦ, ὅτε ἐκυριάρχουν τῆς πόλεως αἱ συναθροίσεις τοῦ λαοῦ, ὅτε στίφη « βουμμλέρων » περιεστοίχισαν τὴν ἔθνοσυνέλευσιν, καὶ ἐπηρέαζον διὰ τῆς ἐκφοβήσεως τὴν πορείαν τῶν διασκέψεων, τότε ἀπεφάσισε τέλος ὁ βασιλεὺς νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ἀνακίνησιν ταύτην. Νέον δὲ ὑπουργεῖον *Braudeboüryou Martéügge* ἀνέλαβε τὴν ἔθνοσυνέλευσιν, καὶ μετέθηκε τὴν προσεχῆ σύνεδρίασιν εἰς τὴν πόλιν *Braudeboüryou* καὶ ὅτε μέγας ἀριθμὸς τῶν μελῶν δὲν ὑπήκουσεν εἰς τὴν διαταγὴν ταύτην, ὅτε ἐν Βερολίνῳ, καὶ τοι τεθείστης τῆς πρωτεύουσας εἰς κατάστασιν πολέμου, ἐξηκολούθησαν εἰς διαφόρους τόπους (Νοεμ. καὶ Δεκ. 1848) τὰς συνελεύσεις αὐτῶν, καὶ ὅτε τέλος, διωχθέντες ὑπὸ τῆς στρατιωτικῆς δυνάμεως, ἐκήρυξαν παράγομοι τὴν εἰσπραξίαν τῶν γρόσων, τότε ἐπηκολούθησεν ἡ διάλυσις (5. Δεκ.). Συγχρόνως δὲ ἐγνωστοποιήθη (παρεχωρήθη) ὑπὸ αὐτῆς τῆς κυβερνήσεως πολίτευμα ἐπὶ βάσεων λίαν φιλελευθέρων, καθ' ὃ ἡ ἔξτασις καὶ παραδοχὴ τῶν ὑπὸ τῆς ἀρχῆς προτεινομένων ἀνετέθη εἰς τὴν μετὰ δύω βουλῶν ἐκληγθησομένην συνέλευσιν.

§ 122. Μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἔγεινε καὶ ἐν Λύστρίᾳ ὅμοιόν τι. "Οπως δὲ μείνη τὸ στάδιον ἐλεύθερον, παρεκινήθη ἥδη κατὰ

τὸν Δεκέμβριον δ' αὐτοκράτωρ Φερδιγάρδος, ὅτις εἶχεν ὑποσχεθῆ πολλὰ κατὰ τὴς ἡμέρας τῆς ἀνακινήσεως, νὲ ἀποχωρήσῃ ἐκ τῆς κυβερνήσεως· καὶ μετὰ τοῦτο ἔλαβε τὸ αὐτοκρατορικὸν στέμμα δὲ νεανικὸς αὐτοῦ ἀνεψιὸς Φραγκίσκος Ἰωσῆφ (2. Δεκ.). Οὗτος δὲ διέλυσε κατὰ τὸν Μάρτιον τοῦ 1849 τὴν ἐν Κρεμσείρῳ συνταγματικὴν τοῦ κρίτους αὐτέλενοι, καὶ ἐδημοσίευσεν ἔπειτα « παραχωρήσεν » τι πολίτευμα καὶ νόμον τινὰ περὶ τῶν θεμελιωδῶν δικαιωμάτων καὶ φορολογικῶν ἀποζημιώσεων. Συγχρόνως δ' ἔμελλε νὰ κολασθῇ ἡ Οὐγγαρία διὰ νέας καὶ ισχυρᾶς ἐνεργείας. Ἀλλ' εἰς τὸν πολεμικὸν καὶ σκληραγωγημένον εὗππον λαὸν τῶν Μαγυάρων οἱ Αὐστριακοὶ εὔρον μεγαλοπρεπῆ ἀντίστασιν. Παροξυνόμενοι δηλ. ὑπὸ τῶν φλογερῶν λόγων τοῦ ΚΟΣΣΟΥΘ, καὶ βοηθούμενοι ὑπὸ ἀρχηγῶν τῆς Πολωνίας, οἷου τοῦ Δεμβίνσκη καὶ Βέργη, ἥναγκασαν οἱ Οὐγγροὶ τὰ Αὐστριακὰ στρατεύματα νὰ ὑποχωρήσωσιν, ἐκυρίευσαν τὴν Βούδαν (*"Oger"*), καὶ ἔταξαν ὑφ' ἔχυτοὺς πάντα τὰ φρούρια. Καὶ ἡγεῖτο μὲν τοῦ στρατοῦ δὲ ὄπλοφόροι τῶν ἀγρῶν (*"Ονέρεδοι"*) καὶ ξένοι ἐθελονταὶ ἐνίσχυσαν τὰ στρατεύματα τῶν ἀνταρτῶν τραπεζικὰ δὲ γρηγορίατια τῆς Οὐγγαρίας, ἐκδοθέντα ὑπὸ τοῦ Κοσσούθ (14. Ἀπριλ. 1849), ἐδίδοντο καὶ ἔλαχιδενοντο ὡς χρήματα. Πλήρης δ' ὑπερηφάνου ἐμπιστοσύνης ἔξεφύνησεν ἡ ἐν Δεβρεζίνῳ συνέλευσις τοῦ κράτους τὴν ἀπὸ τῆς Αὐστρίας ἀρεξαρτησιαρ τῆς Οὐγγαρίας, κατ' ἐγκατέστησε προσωρική τιμα κυβέρνησιν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Κουσσούθ. Ἀλλ' ἐν Αὐστρίᾳ ἡρχισκούντην νὰ ἐνοιωσιν ὅτι δὲ Βινδισχγραίτσιος εἶχεν ἀναλάβει ἔργον, πρὸς τὸ ὄποιον δὲν ἦτον ίκνος· δῆθεν ἀνεκλήθη, καὶ διωρίσθη εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ δὲ στρατάρχης *"Aürauñus"* συγχρόνως δ' ἡ Αὐστριακὴ αὐλὴ ἐζήτησε τὴν βοήθειαν τῆς Ρωσσίας. Νῦν δ' εἰσέβαλον ἐκ τριῶν συνάμα μερῶν στρατιωτικαὶ δυναμεις τῶν ἐχθρῶν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν· ἀπ' ἀρκτου μὲν δὲ οἱ Πασκεβίτες μετὰ Ρωσικοῦ στρατοῦ, ἐκ δυσμῶν δὲ δὲ οἱ *"Aürauñas"* μετ' Αὐστριακῶν στρατευμάτων, καὶ ἀπὸ μεσημβρίας δὲ Ιελλαχίχ μετὰ τῶν Κροατῶν. Ἐν τούτοις οἱ Οὐγγρικοὶ στρατοὶ ἀντέστησαν ἐπὶ πολλοὺς εἰσέτι μῆνας ὑπό Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

τὸν Γούργεϋν, Κλάπκαν καὶ ἄλλους ἀνδρέους στρατηγούς. Ἐλλ' ἐσωτερικῇ διενέξεις μεταξὺ τῶν Πολωνῶν καὶ Μαγυάρων ἀρχηγῶν, καὶ τις μεταξὺ Κοσσούθ καὶ Γρούγεϋ ἀναφυεῖσα ἔρις, παρέλυται τὴν δύναμιν τῶν ἀνταρτῶν. Στενοχωρηθεὶς δ' ἀπανταχόθεν κατέθηκεν ἔμπροσθεν τῶν Ρώσων ὁ εἰς δικτάτωρα ἀναγορευθεὶς Γούργεϋς ἐν Βιλάγῳ τὰ ὅπλα (11. Αὐγ. 1849), καὶ ἐπήνεγκεν οὕτω τὴν καθυπόταξιν τῆς χώρας. Καὶ ὁ μὲν Κοσσούθ καὶ πολλοὶ τῶν ἀνταρτῶν εὗρον ἀσυλον εἰς τὸ Τουρκικὸν ἔδαφος ἀλλὰ μέγας ἦτον ὁ ἀριθμὸς ἐκείνων, οἵτινες ἀπέθανον, καταδικασθέντες ὑπὸ στρατοδικείων, ἢ ἐτάκησαν εἰς τὰ δεσμωτήρια, ἢ ἡναγκάσθησαν νὰ ὑπηρετῶσιν εἰς τὴν σκευοφορίαν καὶ τὰ ὑποζύγια τῶν Αὐστριακῶν στρατῶν.

§ 123. Ἡ διὰ τῆς ἐν Βιλάγῳ καταστροφῆς πτώσις τῆς Ούγγαρίας ὑπῆρξε τὸ τέλος τῆς ἐπαναστατικῆς ἀνακινήσεως, ἥτις εἶχεν ἔλθει ἐπὶ τὴν Εὐρώπην μετὰ τὴν ἐν Παρισίοις ἐπανάστασιν τοῦ Φεβρουαρίου. Ἐν Γερμανίᾳ δὲ πρότερον ἥδη εἶχε τεθῆ εἰς αὐτὴν τέρμα. — Μετὰ πολλοὺς δηλ. ἀγῶνας ἐφθασε τέλος ἡ ἐν Φραγκφούρτῳ ἐθνοσυνέλευσις εἰς τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων αὐτῆς. Εἶχε δ' ὅρισει καὶ γνωστοποιήσει τὰ «θεμελιώδη δικαιώματα τοῦ Γερμανικοῦ Λαοῦ», καὶ ἐπὶ τέλους τελειώσει καὶ αὐτὸ τὸ πολίτευμα τοῦ κράτους. Ἡ Γαγερικὴ δηλορότι μερὶς, ἥτις ἐπεδίωκε κράτος Γερμανικῆς δημοσπορδίας μετὰ κ.ληρογομικῆς αὐτοκρατορίας καὶ νομοθετικῆς συνελεύσεως, διηρημένης εἰς οἶκον (βουλὴν) τῷρ κρατῶν καὶ τοῦ λαοῦ, ἐπέτυχεν ἐπὶ τέλους μετὰ μικρᾶς πλειονοψηφίας τὰς προτάσεις αὐτῆς, ἀρδοῦ, παραδεχθεῖσα δημοκρατικόν τινα περὶ ἐκλογῆς νόμον μετὰ γενικοῦ δικαιώματος τοῦ ψηφοφορεῖν, ἀπέκτησε τὴν βοήθειαν πολλῶν ἐκ τῶν ἀριστερῶν (Μαρτ. 1849). Διὰ τοῦ «συνυποσχετικοῦ» δὲ τούτου ἀπετελέσθη τὸ νέον πολίτευμα τοῦ κράτους, καὶ διεπράχθη μάλιστα καὶ ἡ μεταφορὰ τοῦ κ.ληρογομικοῦ τῆς αὐτοκρατορίας ἀξιώματος εἰς τὸν βασιλέα τῷρ Πρώσων. Πανηγυρικὴ δέ τις πρεσβεία, ἡγουμένου τοῦ ἀξίου προέδρου Σαμψώνος, ἀνήγγειλεν ἥδη εἰς τὸν βασιλέα τῆς Πρωσίας τὴν ἀπόφασιν τῆς συνελεύσεως, καὶ προσέφεσεν εἰς αὐτὸν τὸ αὐτοκρατορικὸν ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ἀξίωμα, ὅπο τὴν συμφωνίαν νὰ παραδεχθῇ τὸ πολίτευμα τοῦ κράτους μεθ' ὅλου αὐτοῦ τῶν δρῶν. Μεγάλη τῷ ὅντι ιστορικὴ στιγμὴ ὑπῆρξεν ὅτε τὴν 3. Ἀπριλίου ὁ βασιλεὺς Φριδερίκος Γουλιέλμος Δ'. ἐδέχθη εἰς τὴν ιπποτικὴν αἴθουσαν τοῦ ἐν Βερολίνῳ ἀνακτόρου αὐτοῦ τοὺς ἀπεσταλμένους· μετὰ μεγίστης δ' ἀνυπομονητίκης περιέμενεν τὸ Γερμανικὸν ἔθνος τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἐπιγειρήματος τούτου. 'Αλλ' ὁ βασιλεὺς καὶ ἀρχὰς ἔδωκεν ἀπάντησιν δλως ἀδριστον, ἐπειτα δὲ ἀπέρριψεν δριστικῶς τὸ παρὸ τοῦ λαοῦ προσφερθὲν εἰς αὐτὸ ἀξίωμα. Καὶ ὡς ἐν θριάμβῳ μὲν εἶχον ἀναχωρήσει οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ κοινοβουλίου, ἀλλὰ σχεδὸν ὡς διεσκορπισμένοι φυγάδες ἐπέστρεψαν ὀπίσω εἰς τὸ Φραγκφούρτον. "Οτε δ' ἡ συγκαλεσθεῖσα πάλιν ἐν τῷ μεταξὺ συνέλευσις τῷν Πρωσσικῶν τάξεων ἀπεφάσιστε νὰ στείλῃ ἀναφορὰν εἰς τὸ στέμμα, ἐνῷ εἶχε συστήσει τὴν παραδοχὴν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἀξιώματος καὶ τοῦ πολιτεύματος τοῦ κράτους ὡς εὐχὴν τοῦ ἔθνους, ἐπικολούθησεν ἡ διάλυσις τῆς δευτέρας καὶ ἡ ἀταβολὴ τῆς πρώτης βουλῆς (27 Ἀπριλ.) καὶ ἐπειτα μεταβολὴ τις τοῦ ἐκλογικοῦ δικαιώματος, οὕτως ὥστε ἀντὶ τοῦ κοινοῦ δικαιώματος τοῦ Ψηφοφορεῖν, ἔμελλε νὰ ἔχῃ εἰς τὸ ἔζης χώραν ἐκλογὴ ἐνεργουμένη κατὰ τρεῖς φορολογικὰς κλάσεις.

§. 124. Η ἀπόρριψις τοῦ πολιτεύματος τοῦ κράτους ἐπέφερεν εἰς τὴν Γερμανίαν νέας ἐπαναστατικὰς θύελλας. Οἱ δημοκρατικοὶ δηλ., οἵτινες ἄχρι τούδε δὲν ἦσαν εὐχαριστημένοι οὔτε μὲ τὸ ἐν Φραγκφούρτῳ κοινοβούλιον, οὔτε μὲ τὸ πολιτευμα τοῦ κράτους καὶ τὴν «ιστορικὴν ἐμπάθειαν» τῆς κληρονομικῆς αὐτοκρατορίας, ἐπωφελήθησαν ἡδη τὴν μὴ παραδοχὴν ὡς πρόφασιν πρὸς νέας ἀνταρσίας. Ανεφύπταν λοιπὸν σφοδραὶ ἐπαναστάσεις καὶ αἰματηροὶ εἰς τὰς ὁδοὺς ἀγῶνες, αὶ πρὸς διάπραξιν τοῦ πολιτεύματος τοῦ κράτους», καὶ μάλιστα εἰς ἐκεῖνα κατὰ πρῶτον τὰ κράτη, ἀτινχ ἀντέστησαν εἰς τὴν εἰσαγωγὴν αὐτοῦ, εἰς τὴν Σαξονίαν δηλ., εἰς τὸ Βυχαρικὸν Παλατινάτον καὶ εἰς τινὰς χώρας τῆς παραρρήγιου Πρωσσίας. 'Αλλὰ μετ' ὀλίγον καὶ ἀλλὰ κράτη συνηρπάσθησαν εἰς τὴν ἀγακίνησιν ταύτην, καὶ ὅτε μάλιστα ἐξερράγη στρατιώποιο ήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πιωτική τις στάσις εἰς τὸ φρούριον Ἐραστάτην, τῷ ἐν τῷ ἀρχιδουκάτῳ τῆς Βάδης, ὅπου ἡ κυβέρνησις εἶχεν ἀναγνωρίσει τὸ πολίτευμα τοῦ κράτους, στάσις, ἥτις διεδόθη εἰς Καρλσρούην, καὶ μεθ' ἣν, καταλιπόντος τοῦ μεγάλου δουκὸς τὴν χώραν, περιῆλθεν ἡ ἀρχὴ εἰς τὰς χεῖρας τῆς δημοκρατικῆς καὶ φιλελευθέρας μερίδος, τότε ἡ ἐπιχνάστασις ἐπεξετάθη πολὺ περισσότερον. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἔθνοσυνέλευσιν τῆς Φραγκφούρτης ἀπέκτησαν κατὰ μικρὸν οἱ ἀριστεροὶ πλειοτέρων δύναμιν ἐνεκα τῆς ἐναντιώσεως τῶν κυβερνήσεων εἰς τὸ νὰ ἀναγγωρίσωτι τὸ ἔργον τοῦ πολιτεύματος, καθότι ἄλλοι μέν τινες τοῦ συντηρητικοῦ καὶ συνταγματικοῦ κόμματος ἀπεχώρησαν ἑκουσίως, ἄλλοι δὲ ὑπήκουσαν εἰς τὴν ἀνάλησιν τῶν κυβερνήσεων αὐτῶν. Ἀλλ' ἐν τῇ δυτικῇ ταύτῃ θέσει ἡ Γερμανία ἐσώθη ἐκ τῆς ἀνατροπῆς διὰ τῆς ἀνδρίας τοῦ Πρωστικοῦ στρατοῦ. Πρωστικὰ δηλ. στρατεύματα κατέβαλον κατὰ πρῶτον τὰς ἐν Ε.Ιθερφέλδῃ, Δυσσελδούρφῳ, κ. ἄλ. τ. ἀπομονωθείσας ἐπαγαστάσεις, Πρωστικὰ στρατεύματα ἐξεστράτευσαν κατὰ πρόσκλησιν τῆς Σαξονικῆς κυβερνήσεως εἰς τὴν Δρέσδην καὶ ἤλευθερώσαν τὴν πρωτεύουσαν, μεθ' ἔξαγμερον σφοδρὸν ἀγῶνα δοιοφραγμάτων, ἐκ τῆς ἐκείθι προσωρινῆς κυβερνήσεως, Πρωστικὰ στρατεύματα καὶ ἀγροτικοὶ ὀπλοφόροι εἰσέβαλον τέλος εἰς τὸ Βαναρικὸν Παλατινάτον καὶ εἰς τὴν Βάδην, ὅτε ὁ μέγας δοὺς ἐστράφη πρὸς τὸ Βερολίνον ζητῶν βοήθειαν, καὶ κατέπαυσαν τὴν ἐπιχνάστασιν εἰς στιγμὴν, καθ' ἣν ἡπείλει νὰ καταλάβῃ καὶ τὸ βασίλειον τῆς Βυρτεμβέργης. Ἐν δὲ συνέβαινον ταῦτα, ἡ ἐν Φραγκφούρτῳ ἔθνοσυνέλευσις ἐτερεῖτο ὀσημέραι πλειότεροι τῶν συντηρητικῶν αὐτῆς μελῶν, οὕτως ὥστε ἐπὶ τέλους μόνον οἱ ἀνδρες τῆς ἀριστερᾶς ἡρχον ἐν αὐτῇ. Οὗτοι δ' ἀπεράσισαν νὰ στηριχθῶσιν ἐπὶ τῆς ἐπιχναστάσεως, καὶ μετέθηκαν διὰ τοῦτο τὴν ἔδραν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ Φραγκφούρτου εἰς τὴν Στουτγάρτην, διὰ νὰ ἥναι πληστέρειροι εἰς τὴν ἐστίαν τῆς ἀνακινήσεως. Μόλις δ' ἀριθμοῦν ἐκατὸν μέλη, μετάκησε τὸ ὄρροπυγιοκοινοθύλιον (βουμπφ-παρλαμέρον) εἰς τὴν Βυρτεμβέργην, διώρισε « ἐπιτροπείαν τιγα τοῦ κράτους » ἐκ πέντε συμβούλων, καὶ ὑπέβαλψε τὰ ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

έπαναστατικὰ κινήματα, μέχρις οὗ ὁ ὑπουργὸς *Poignieros*, ἀνὴρ ἰσχυρὸς καὶ ἐπίμονος, ἔθηκεν εἰς αὐτὴν τέρμα καὶ τὴν ἡγάγκασε νὰ ἀπομακρυνθῇ ἐκ τοῦ βασιλείου (18 Ιουνίου). Περὶ τὸν αὐτὸν δὲ χρόνον διῆλθον οἱ Πρῶτοι, βοηθούμενοι ὑπὸ τῶν αὐτοκρατορικῶν στρατευμάτων, τὸ μέγα δουκάτον τῆς Βάδης, ἐνέκησαν εἰς διαφόρους συμπλοκὰς τὰ ἀποστατήσαντα στρατεύματα καὶ τοὺς ἐθελοντὰς, οἵτινες εἶχον ταχθῆ ὑπὸ τὴν ἀρχιστρατηγίαν Πολωνοῦ τινος τυχοδιώκτου, *Mauricii Labeckii*, καὶ ἀποκατέστησαν πάλιν τὴν ἀρχαίαν τάξιν. Καὶ προσθέασται μέν τινες τῆς ἐπαγκατάσεως, ἐν οἷς τὸ μέλος τοῦ Κοινοβουλίου *Trutzelius* ἐπυροβολήθησαν κατ' ἀπόφασιν στρατοδικείου, ἀλλ' οἱ καθ' αὐτὸ πρωτουργοὶ καὶ διευθυνταὶ ἐσώθησαν φυγόντες ἐπὶ δημοκρατικοῦ ἐδάφους. "Οτε δ' ἡ ἀχείρωτος ἔτι ἐπανάστασις ἐλύσσεται ἀχαλινχαγγήτως, ἐξέδωκεν ὁ βασιλεὺς τῆς Πρωστίας πρόστρησίν τινα πρὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ διεγερτικὴν ἐμπιστοσύνης, ἐν ᾧ ὑπέσχετο νὰ ικανοποιήσῃ τὴν περὶ Γερμανικῆς ἐνότητος αἴτησιν, ίδρυων κράτος ὅμοσπονδικὸν μετ' ἀντιπροσωπείας τοῦ λαοῦ, καὶ ὀλίγον μετὰ ταῦτα ἐφάνη ἐπ' ὄνόματι τῶν τριῶν βασιλείων τῆς Πρωστίας, τοῦ *Arröderou* καὶ τῆς *Sachsenia* νέον πολίτευμα τοῦ κράτους, βάσιν ἔχον τὴν ἐν Φραγκφούρτῳ διάταξιν. Η δ' εὐχρέσεια, μεθ' ἣς ἀπεδέχθησαν πάντες οἱ μέτροιοι τὸ προσφερθὲν τοῦτο δῶρον, καὶ ὑπὲρ τοῦ ὅποιου ἐκνηρύχθη μέγας ἀριθμὸς τῶν μελῶν τοῦ ἐν Φραγκφούρτῳ κοινοβουλίῳ εἰς τινα ἐν Γόθῳ συγκροτηθεῖσαν συνέλευσιν («μετέπειτα κοινοβούλιον») συνήργησεν οὐσιωδῶς πρὸς ταχεῖαν καθητύχασιν τῶν ἀνακτηθεισῶν χωρῶν. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺν χρόνον ἀπεσύρθησαν ἡ *Sachsenia* καὶ τὸ *Arröderou* τῆς «συμμαχίας τῶν τριῶν βασιλέων»: μετὰ δὲ τοῦτο ἡ Πρωστία, ἥτις ἀπὸ τῆς ἐπωμοσίας τοῦ νέου πολιτεύματος τῆς 6. Φεβρ. 1850 συγκαταλέγεται εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν συνταγματικῶν μοναρχῶν, προσεπάθησε, κατὰ τὴν ἐν *Erphoύρτῃ* συνέλευσιν τοῦ κράτους (Μαρτ. 1850), νὰ συνάψῃ εἰς μίαν ἔρωσιν τὰ ἐμμένοντα εἰς τὴν ὅμοσπονδίαν Γερμανικὰ κράτη. Ἀλλὰ καὶ τὸ σχέδιον τοῦτο προσέκρουσεν εἰς τὰ ἐκ μέρους τῆς Αὐστρίας καὶ τῶν λοιπῶν βασιλείων ἀγίτη-
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

πραξιν, ἄτινα, ὅπως ἀποτελέστωσιν ἀντισήκωμα εἰς τὴν Πρωστικὴν ἔνωσιν, συνεκάλεσαν εἰς Φραγκφούρτον τὸ παρὰ τὸν Μαίνον « πλήρη συνέλευσιν τῆς ὁμοσπονδίας ». καὶ προέτρεψαν ἀτάσας τὰς Γερμανικὰς κυβερνήσεις νὰ πέμψωσιν ἀντιπροσώπους. Ἀλλ' ἡ Πρωσσία ἤρνθη ἐπὶ τινα χρόνον νὰ συγκατατεθῇ εἰς τὴν πρόκλησιν ταύτην, καὶ νὰ συνεργήσῃ εἰς τὴν ἀτοκατάστασιν τῆς διαίτης ὅθεν συνῆψε τοὺς ἀπεσταλμένους τῶν κυβερνήσεων τῆς ἑνώσεως εἰς σύλλογον ἡγεμόνων, ἐκάλεσε τοὺς στρατοὺς αὐτῆς εἰς τὰ ὅπλα, καὶ ἔλαβε σχῆμα πολεμικόν. Νῦν δ' ἐφίνετο ἀναπόφευκτος πόλεμος τις, καὶ ἐπρεπε νὰ ἐπιφέρωσι κρίσιν αἱ διενέξεις αἱ συμβάσει ἐν Κουρέση, ἔνθι ἡ κυβερνητική εἶχε μὲν ἐπιμείνει μέχρι τοῦδε εἰς τὴν ἔνωσιν, ἀλλ' ἐρίσασκη ἥδη πρὸς τὰς τάξεις περὶ προσθολῆς τοῦ πολιτεύματος, ἐστράφη πρὸς τὴν ἐν Φραγκφούρτη συνέλευσιν τῆς ὁμοσπονδίας ζητοῦσα βοήθειαν. Ἐνῷ δ' ὁμοσπονδικὰ στρατεύματα τῆς Αὐστρίας καὶ Βαυαρίας εἰσέβαλον ἐκ μεσημβρίας εἰς τὸ ἐκλεκτοράτον, κατέλαβον οἱ Πρωστοὶ τὰς στρατιωτικὰς αὐτῶν ὁδούς. Εἰς δὲ τὴν π.διάδα τοῦ Φούλδα οἱ στρατοὶ κατήντησαν τόσον πλησίον, ὅστε συνέβη μικρά τις μάχη τῶν ἐμπροσθορυλακῶν, καὶ ὁ λαὸς διεύθυνε μετ' ἀνυπομόνου προσδοκίας τὰ ὕλεματα αὐτοῦ πρὸς τὴν χώραν ἐκείνην, ὅπου ἔμελλε νὰ λυθῇ τὸ Γερμανικὸν ζήτημα. Ἀλλὰ μετά τινα προσωπικὴν συνέντευξιν τῶν Πρωσσών καὶ Αὐστριακῶν ὑπουργῶν ἐν Βαρσοβίᾳ καὶ Ὁλυμποῖη (19 Νοε. 1850) διελύθη ἡ ἔρις κατὰ τρόπον εἰρηνικόν. Τὰ δὲ Πρωστικὰ στρατεύματα ἀπεσύρθησαν, καὶ κατέλιπον τὴν Ἐστικὴν χώραν εἰς τὰ ὁμοσπονδικὰ στρατεύματα, ἀτινα ἔθηκαν ἥδη τέρμα οἱ τὸν περὶ πολιτεύματος ἀγῶνα κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῆς κυβερνήσεως. Εἰς δὲ τὰς ἐν Δρέσδη διασκέψεις (Δεκ.) ἔγεινεν ἡ τελευταία ἀπόπειρα, ὅπως διορίσωσι τὰς σχέσεις τῆς Γερμανικῆς ὁμοσπονδίας ἐπὶ νέων βάσεων· ἐπειδὴ ὅμως ἔγεικα τῶν διαφορωτάτων συμφερόντων, δὲν ἥδυνόθισαν καὶ ἐδὼ νὰ φύξωσιν εἰς δριτικὸν ἀποτέλεσμα, διὰ τοῦτο ἡ ἀποκατάστασις τῆς διαίτης εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς μορφὴν ἔμεινεν ὁ μόνος τρόπος τῆς ἑνώσεως· καὶ ἡ Πρωσσία δὲ ἔγεκα τούτου καὶ αἱ Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

μετ' αὐτῆς συμμαχοῦσαι ἔτι κυβερνήσεις δὲν ἐβράδυναν ἐπὶ πολὺν χρόνον τὴν συγκατάθεσιν αὐτῶν εἰς τὴν ἀποκατάστασιν ταύτην.

§ 125. Διὰ τῆς διασπάσεως ταύτης καὶ στασιωτεῖς ἔλαθον καὶ τὰ ἐν ΣΛΕΣΒΙΚΩ ΚΑΙ ΟΛΣΤΕΪΝΩ πράγματα κακὴν τροπήν. Τὸν Μάρτιον τοῦ 1849 εἶχεν ἀρχίσεις ἐκ νέου δ' ἀγῶνος, καὶ ὡς ἀκτὶς φωτὸς εἰς γύκτα γνοφώδη διῆλθε μετ' ὄλιγον εἰς τὴν πάτριδα τῶν Γερμανῶν ἡ εἰδησίς, ὅτι τὰ ἐν τῷ λιμένι τῆς Ἐκκεργφοίρδης Γερμανικὰ στρατεύματα ἐβύθισαν πυροβολήσαντα δι' ἐπακτίων κανονιοστασίων τὸ Δανικὸν πλοῖον τῆς γραμμῆς « Χριστιάνον Η' », καὶ ὅτι ἡ ὑπερήφανος φρεγάττα « Γερίων » ἤναγκάσθη νὰ παραδοθῇ, ἀπολέσασα τὸ πηδάλιον αὐτῆς (5 Ἀπριλί). Νικηφόροι δ' ἐπροχώρησαν μετ' ὄλιγον οἱ Γερμανοὶ μέχρι τῆς Φριδερικίας, καὶ ἐπολιόρκησαν τὸ φρούριον τοῦτο τῶν συνόρων. Ἐπειδὴ δμως παρελύθη ἡ δραστηριότης τῶν δμοσπονδικῶν στρατευμάτων τῆς Πρωσίας καὶ Γερμανίας ἔνεκα τῶν μετὰ τῆς Δανιμαρκίας ἐπιχειρησιῶν εἰρηνικῶν διαπραγματεύσεων, εὗρον διὰ τοῦτο οἱ ἔχθροι εὐπαιρίειν νὰ ἐνισχύσωσι τὴν φρουρὴν τῆς Φριδερικίας, καὶ ἐπειτα νὰ νικήσωσι τὸν Γερμανικὸν στρατὸν, ἐξορμήσαντες ἀπροσδοκήτως, καὶ νὰ κυριεύσωσι τὰ χαρακώματα καὶ τὸ πυροβολικὸν τῆς πολιορκίας. Νῦν δ' ἔλαθε χώραν νέα ἀνακωχὴ (Ιουλ. 1849), καθ' ἥν τὸ Σλέσβικον ἐτάχθη ὑπὸ διοίκησιν οὐδετέρων, καὶ κατελήφθη ὑπὸ Πρωσικῶν καὶ Σουηδικῶν στρατευμάτων. Ἡ ἀνακωχὴ δ' αὕτη μετεβλήθη τὸ προσεχὲς ἔτος εἰς εἰρήνην, καθ' ἥν τὸ Σλέσβικολστεΐνον ἔμελλε πάλιν νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ πρὸς τὴν Δανιμαρκίαν σχέσιν (1850). Ἀλλ' ἡ κατὰ τὸ διάστημα τοῦ πολέμου ὑπὸ τῆς κεντρικῆς ἐξουσίας τῶν Γερμανῶν διορισθεῖσα τοποθήησίς δὲν παρέδεχθη τὴν εἰρήνην ταύτην, καὶ ἀποσυρθείσης τῆς Πρωσσικῆς φρουρᾶς, ἀπεφάσισε νὰ ἀγωνισθῇ ὑπὲρ τοῦ δικαίου αὐτῆς διὰ τῶν ἴδιων ἑαυτῆς δυνάμεως καὶ τῆς ἔκουσιου βοηθείας τοῦ Γερμανικοῦ λαοῦ. Ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν λοιπὸν τοῦ ποτὲ ἀντιστρατήγου τῆς Πρωσίας Βιλλισέρου εἰσέβαλον τὰ Σλεσβικολστεΐνικὰ στρατεύματα κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, καθ' ὃν

καὶ οἱ Δανοὶ εἰς τὸ Σλέσβικον· ἀλλ' ἡ ἐν Ἰδστέρη μάλι
 (24. 25 Ιουλ.) ἐκρίθη ἐναντίον τῶν πρώτων. Καὶ ὁ μὲν
 Βιλλίσενος ἀπεσύρθη εἰς τὸ φρούριον Ρενδσβούργον, τὸ δὲ
 Σλέσβικον κατελήφθη ἔπειτα ὑπὸ Δανικῶν στρατευμάτων.
 Βροχερὸν δὲ φιλιόπωρον κατέστητε τὰς ὄδους ἀδιαβάτους, καὶ
 ἡνάγκασε τὰ Σλεσβίκολστεϊνικὰ στρατεύματα νὰ μείνωσιν
 ἀδρανῆ ὅπισθεν τῶν περιτειχισμάτων τοῦ Ρενδσβούργου.¹ Εὔο-
 δος δέ τις ἐπὶ τῆς ισχυρῶς ὥγυρωριένθες Φριδερικούπολεως
 (Φρειδριχστάδης) ἀπεκρούσθη ὠστεύτως (4 Οκτ.) ὑπὸ τῶν
 Δανῶν, καὶ ἐχειροτέρευσε τὴν θέσιν τῶν δουκάτων Νῦν δ' ἀνέ-
 θηκεν ἡ τοποτήρησις τὴν ἀρχιστρατηγίαν εἰς τὸν στρατηγὸν
 "Θρστιον. "Αλλ' ἥδη αἱ δύω μεγάλαι δυναμικαὶ τῆς Γερμανίας
 εἶχον συμφωνήσει νὰ τελειώσωσι τὸν εἰς τὰ βόρεια ἔθνικὸν
 πόλεμον, καὶ νὰ καταπνίξωσιν οὕτω τὴν ἐπαναστασιν εἰς τὴν
 τελευταίαν αὐτῆς πάλιν. Ἀπήγαγεν οὐαὶ πόλεμον ἐν ὀνόματι τῆς
 Γερμανικῆς ὄμοσπονδίας τὴν κατάπαυσιν τῶν ἐχθροπραξιῶν,
 ἀπειλοῦντες δὲ τὸ Κιελον καταπκύσει αὐτὰς διὰ τῆς ἐν ἐναντίοις
 περιπτώσει βίᾳς. "Οὐεν σταθμίσασα ἐμβριθῶς τὴν θέσιν τῶν
 πραγμάτων, ἐκήρυξεν ἡ συνέλευσις τῆς χώρας τὴν ὑποταγὴν
 αὐτῆς (Ιαν. 1851), καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέθηκεν οἱ τοποτρόπαι
 τὸ ἀξιώματα αὐτῶν, καὶ ὑπεγώρησεν εἰς τινὰ ἀπὸ κοινοῦ παρὰ
 τῆς Δανίας καὶ τῶν δύω μεγάλων τῆς Γερμανίας δυνάμεων
 διορισθεῖσαν κυβέρνησιν. Διελύθη δὲ τῷρα δὲ Σλεσβίκολστεϊνικὸς
 στρατὸς, καὶ ἐν ᾧ πολλοὶ ἀξιώματικοὶ καὶ στρατιῶται μετέ-
 φεραν τὴν Γερμανικὴν αὐτῶν καρδίαν πέρκν τοῦ ὀκεανοῦ,
 ὅπως ζητήσωσι ἀσφάλειαν καὶ πόρον ζωῆς ἐν Βρασιλίᾳ, ἀπῆλ-
 θον Αὐστριακὰ στρατεύματα εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς Βαλτικῆς
 θαλάσσης, καὶ κατέλαβον τὴν ἀπὸ τοῦ Ἀμβούργου μέχρι
 Ρενδσβούργου χώραν. "Εκτοτε δὲ γκατελείψθη τὸ Σλέσβικον
 ἀπροστάτευτον εἰς τὴν ἐκδίκησιν τῶν Δανῶν.

§. 126. Ἐν ΓΑΛΙΑΙ ἡ συνταγματικὴ συνέλευσις (§. 115)
 εἶχε τελειώσει τὴν σύγγραφὴν τοῦ πολιτεύματος κατὰ τὸν
 Μάιον τοῦ 1849. Δημοκρατικὴ δὲ πολιτεία μετὰ κοινοῦ ἐκλο-
 γῆς δικαιώματος, μετὰ θρησκευτικῆς καὶ πολιτικῆς ἐλευθε-
 ρίας διὰ πάντα πολίτην τοῦ κράτους, μετὰ μιᾶς μέντος βουλῆς
 Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καὶ μεθ' ἐνὸς ὑπευθύνου προέδρου, ἐκλεγόμενου πᾶν τέταρτον
 ἔτος ἐκ νέου, ἵτο τὸ ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν ἔξελθὸν πολίτευμα.
 Εἰς τὴν νομοθετικὴν δημοσίευσιν, ἥτις κατέλαβεν ἥδη
 τὴν θέσιν αὐτῆς, εὑρίσκοντο πολλοὶ δημοκρατικοὶ κοινοπολι-
 τευτικῶν φρονημάτων, οἵτινες ἐπωνομάσθησαν μὲ τὸ παλαιὸν
 ὄνομα « τὸ ὄρος », καὶ προσεπάθουν νὰ δώσωσι κῦρος εἰς τὰ
 ἀξιώματα τῆς « ἐρυθρᾶς δημοκρατίας ». « Ότε δ' ἡ Γαλλικὴ
 κυβέρνησις ἀντέστη μετ' ἀποφασιστικότητος πρὸς τὴν τάσιν
 ταύτην εἰς τε τὸ ἐσωτερικὸν καὶ ἐξωτερικὸν, καὶ ἡ κλαγγὴ τῶν
 ὅπλων ἤχει κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἰουνίου εἰς τὸν Ῥήνον, τὸν
 Δούναβιν καὶ Τίβεριν, ἐζήτησε μὲν ἡ μερὶς τοῦ ὄρους νὰ διε-
 γέρῃ νέας ἐπαναστάσεις ἐν Παρισίοις καὶ Δυὶ, ἀλλ' αὗται
 κατεπαύθησαν ταχέως, καὶ εἶχον ἀποτέλεσμα τὴν φυγὴν τῶν
 ἀρχηγῶν (Λεδρὺ-Ρολλίρου κλ.) καὶ τὴν εἰς εἰρκτὴν καὶ ἐξορίαν
 καταδίκην τῶν λαβόντων εἰς αὐτὰς μέρος (13. Ιουν. 1849).
 Καὶ παρήτησαν μὲν ἥδη οἱ κοινοπολιτευτικοὶ τὰ βίαια αὐτῶν
 ἐπαναστατικὰ σχέδια, ἀλλὰ διὰ τοῦ κοινοῦ κατὰ τὰς νέας ἐκλο-
 γὰς δικαιώματος τοῦ ψηφοφορεῖν προσεπάθησαν νὰ πολλαπλα-
 σιάσωσιν εἰς τὴν συνέλευσιν τῶν ἀριθμὸν τῶν ὁμοφρόνων αὐτῶν,
 ὅπως ὑπερισχύσωσιν οὕτω κατὰ μικρόν. « Οπως δ' ἐμποδίσῃ
 τοῦτο, κατήργησεν ἡ ἐθνοσυνέλευσις διά τινος νέου ἀγαμορφω-
 τικοῦ περὶ ἐκλογῆς νόμου τὸ κοινὸν τοῦ ψηφοφορεῖν δικαιώματα,
 καὶ συγχρόνως περιώρισε τὸν τύπον (31. Μαΐ. 1850). Ἀλλὰ
 διὰ τούτων καὶ τῶν ὁμοίων βοτλευμάτων ἐπέσυρεν ἡ συνέ-
 λευσις πρὸς ἑαυτὴν τὴν δυσμένειαν τοῦ λαοῦ, τὸ ὅποιον ἐπω-
 φελήθη πρὸς τὸ συμφέρον αὐτοῦ ὁ πρόεδρος, ὅστις ἔτεινε καθ'
 ἐκάστην φανερὰ πρὸς τὴν μοναρχικὴν ἐξουσίαν, καὶ ἀπὸ πολ-
 λοῦ ἥδη χρόνου εὑρίσκετο εἰς διένεξιν πρὸς τὴν βουλήν. Προσε-
 πάθησε λοιπὸν νὰ ἐξασφαλίσῃ εἰς ἑαυτὸν τὸν στρατὸν καὶ τοὺς
 ὑπαλλήλους, ἀνέκτησε τὸν αλῆρον διὰ μεγάλων παραχωρή-
 σεων, καὶ κατώρθωσε νὰ ἀφυπνίσῃ τὰς πρὸς τοὺς αὐτοκρατο-
 ρικοὺς χρόνους τοῦ Ναπολέοντος ὑπνωττούσας συμπαθείας τοῦ
 λαοῦ. Διὰ τοιούτου τρόπου ἤγοιξεν εἰς ἑαυτὸν τὸν πρὸς τὴν
 μοναρχίαν δρόμον. Ἡ δὲ ἀρνησις τῆς διχονοούσης καὶ διαφε-
 ρομένης ἐθνοσυνελεύσεως, τοῦ νὰ καταστήσῃ δυνατὴν τὴν ἐκ
 Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

νέου ἐκλογὴν τοῦ προέδρου κατὰ τὸ ἔτος 1852 διὰ τῆς προταθείσης μεταρρύθμισεως τοῦ πολιτεύματος, ἐπετάχυνε τὴν ἔκτελεσιν τοῦ πρὸ πολλοῦ μελετωμένου σχεδίου. Ἀποφασίσας νὰ μὴν ἀφῆσῃ πλέον ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ τὴν ἀποκτηθεῖσαν ἔξουσίαν, ἀπετόλμησεν ὁ Λουδοβίκος Ναπολέων νὰ μιμηθῇ τὴν κατὰ τὴν 18 ὁμιχλώδους 1799 διαγωγὴν τοῦ θείου αὐτοῦ (§. 50.), ἀπαλλαχθεὶς μὲν τὴν 2. Δεκ. 1851 διά τινος πολιτικοῦ τολμήματος τῆς συνελεύσεως, σφετερισθεὶς δὲ αὐτεξουσίως τὴν ἀρχὴν διὰ τῆς βοηθείας τοῦ εἰς αὐτὸν ἀφωσιωμένου στρατοῦ, καὶ καταβαλὼν τὴν ἀντιπολίτευσιν τοῦ κοινοβουλίου. Οἱ ἐπισημότατοι ἄνδρες τοῦ κοινοβουλίου συνελήφθησαν καὶ κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ἀπηλάθησαν τῶν δρίων τοῦ κράτους. Καὶ ἐπέφερε μὲν τὸ πολιτικὸν τοῦτο τόλμημα εἰς Παρισίους, Δυών καὶ πολλὰς ἄλλας πόλεις τῆς ἕσω χώρας νέας ἐπαναστάσεις καὶ πολέμους ὁδοφραγμάτων ἀλλ' εἰς ὅλης τῆς μέρας κατεπαύθη μὲν ἡ ἀνταρσία διὰ τῶν στρατιωτῶν, οἱ δὲ αὐτουργοὶ καὶ ἀρχηγοὶ κατέστησαν ἀδιλαθεῖς φυλακισθέντες ἢ ἔξορισθέντες. Κατά τινα δ' ὑπὸ τοῦ προέδρου ἐνεργηθεῖσαν γενικὴν τοῦ λαοῦ ψηφοφορίαν 7 ἑκατομμύρια ἔξεφράσθησαν ὑπὲρ τῆς νέας τάξεως τοῦ πολιτεύματος τοῦ κράτους, εἰς τὸ ὅποιον εἶχεν ἀπαμιμηθῆ καθ' ὅλα τὴν ὑπατικὴν πολιτείαν τοῦ Α'. Ναπολέοντος (§. 51), καὶ δυνάμει τοῦ ὄποίου ὁ μὲν Λουδοβίκος Ναπολέων ἔμελλε νὰ πειριθῆτῃ τὸ ἀξιωματοῦ προέδρου ἐπὶ δέκα εἰσέτη ἐνιαυτούς, μετὰ μοναρχικῆς ἐννοεῖται πληρεξουσιότητος, ἡ δὲ νομοθετικὴ ἔξουσία ἔμελλε νὰ ἐνεργήται ὑπὸ τῆς Συγκλήτου καὶ τινος νομοθετικοῦ σώματος. Ἀλλ' ἡ θεσμοθεσία αὕτη ἀπετέλεσε μόνον τὴν διάβασιν εἰς τὴν ἀραρέωσιν τῆς αὐτοκρατορίας, ἥτις ἀνεφάνη ἐν ἔτος μετὰ ταῦτα (2. Δεκ. 1852) ἐπίσης κατὰ γενικὴν ψηφοφορίαν τοῦ λαοῦ καὶ ἔτι μεγαλητέραν πλειονοψιφρίαν. Ὁ Γαλλικὸς λαός, καταβληθεὶς πνευματικῶς καὶ ἔξασφενισθεὶς σωματικῶς ὑπὸ τῶν ἀκαταπαύσων θυελλῶν τῶν ἐπαναστάσεων, προσετέθη ἀσμένως εἰς τὴν ἴσχυρὰν ἀρχὴν τοῦ νέου αὐτοκράτορος ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ Γ', ὅστις στηρίζομενος ἐπὶ ἀστυνομίας καὶ στρατιωτικῆς δυνάμεως, διεφύλαξε τὴν ἡσυχίαν καὶ τάξιν διὰ σιδηρᾶς κυβερνήσεως.

§. 127. Ἐπίλογος. Τὸ πολιτικὸν τόλμημα τῆς 2. Δεκαεμβρίου ὑπῆρξεν ἡ τελευταία ἀποφασιστικὴ νίκη τῆς μοναρχίας κατὰ τοῦ πολιτικοῦ βίου τῶν κοινοθουλίων. Ἐκτὸτε δὲ ἄλλα μὲν, οἰκοδομηθέντα ὑπὸ δεινούς ἀγῶνας καὶ μεγάλας προσπαθειας, κατεβλήθησαν πάλιν, ἄλλα δὲ νομιζόμενα νεκρὰ καὶ τεθαυμένα, ἀνεστήθησαν ἐκ νέου. Καὶ πολλὰ μὲν « ἀνθηρὰ ὄνειρα » ἔματαιώθησαν ἀωραῖς ἔτι, πολλαὶ δὲ μεγάλης ἀξίας ἐλπίδες, ἔβιθοιθησαν ἀνεκπλήρωτοι εἰς τὸν τάφον ἀπηληπισμένοι δὲ περὶ τοῦ μέλλοντος καὶ δυσαρεστημένοι πρὸς τὸ παρόν, ἀπέστρεψαν ἀνὰ χιλιάδας τοὺς ὁφθαλμοὺς ἀπὸ τῆς πατρίδος, καὶ ἐζήτησαν εἰς τὸν νέον κόσμον τὴν ποθουμένην εὔτυχίαν. Ἀλλ' ὅσον καὶ ἀν σκυθρωπάζῃ τὸ βλέμμα τοῦ παρατηρητοῦ, ὁ στοχασμὸς ὅμως, ὅτι οὐδὲν ἀληθὲς ἀγαθὸν καὶ οὐδεμία γνησία καὶ ἐπὶ ὑγιοῦς ἐδάφους πύξημένη ἰδέα τῆς ἀνθρωπότητος ἀπωλέσθη, θέλει ἀείποτε παρηγορεῖ, καὶ καθιστᾶ εὕθυμον καὶ εὐφρόσυνον τὸν βίον, καὶ ἡ παρατήρησις, ὅτι εἰς τὴν μέσην τῶν πολιτῶν τάξιν ἔχουσιν εἰσέτι πλήρη τὴν ἀξίαν αὐτῶν ἡ ἀρετὴ, τιμὴ καὶ τὰ χρηστὰ ἥθη, ταῦτα πάντα, λέγομεν, ὁφελούσι τὰ ἐπανορθώσωσι τὴν καταβεβλημένην καρδίαν τοῦ ἀθυμοῦντος. Οὐδεμίᾳ σοφίᾳ τῶν ἀνθρώπων ἐπεδοκιμάσθη κατὰ τὰς θυελλώδεις ἡμέρας τῶν νεωτάτων συμβάντων διὸ τὸ πνεῦμα τοῦ λαοῦ ἐστράφη νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον εἰς τὸ θεῖον, καὶ ἐζήτησε βοήθειαν, παρηγοράν καὶ καθησύχασιν εἰς τὸν θρόνον τοῦ παντοδυνάμου, ὅστις « καλάμον συντετριμένον οὐ κατεάξει καὶ λίγον τυφόμενον οὐ σβέσει ». (Ματθ. 12. 20).

ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΙΣΤΟΡΙΑΣ.

ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

- Α'. ΟΙ ΠΡΟΔΓΓΕΛΟΙ ΤΗΣ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ. Σ.
1. Ἡ φιλολογία τῶν φώτων. Σ. 3.
- §. 1. Φύσις τῆς Γαλλικῆς φιλολογίας.—§. 2. Βολταῖρος. Μοντεσκιού. 'Ρουσσώ. — §. 3. Ἀποτελέσματα τῆς φιλολογίας τῶν φώτων. Κατάργησις τοῦ τάγματος τῶν Ἰησουϊτῶν. Ἐταιρία τῶν φωτιστῶν.
2. Ὁ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγών τῆς βορείου Ἀμερικῆς. Σ. 8.
- §. 4. Ἀρχὴ τοῦ πολέμου. Κόμματα ἐν Ἀγγλίᾳ. — Ὁ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας πόλεμος μέχρι τῆς συμβάσεως τῆς Σαρατόγιας. Οὐάσινγκτων. Φραγκλίνος. Λαφαϋέτης. §. 6. Μετοχὴ τῆς Γαλλίας. Ἔνοπλος οὐδετερότης. — §. 7. Ἐπέκτασις τοῦ πολέμου. Πολιορκία τοῦ Γιβραλτάρ. — §. 8. Εἰρήνη τῆς Βερσαλίας. Ὄλλανδία. Ἕνωμένα κράτη τῆς βορείου Ἀμερικῆς.
3. Νεωτερισμοὶ τῶν ἡγεμόνων καὶ ὑπουργῶν Σελ. 16.
- §. 9. Φύσις τῶν πολιτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν μεταρρύθμισεων. — §. 10. Ἡ Πορτογαλία ἐπὶ τοῦ Πομβáλη. Ἡ Ἰσπανία ἐπὶ Καρόλου τοῦ Γ'. καὶ τοῦ Ἀράνδα. Ἡ Γαλλία (Χοῖσεύλης. Τυργῶτος καὶ Μαλεσσέρβης.). — §. 11. Ὁ Στρουενσένς ἐν Δανιμαρκίᾳ. — §. 12. Γουσταύος δ Γ': τῆς Σουηδίας. — §. 13. Μεταρρύθμισεις Ἰωσήφ τοῦ Β'. ἐν Αὐστρίᾳ. — §. 14. Ψηφιοποίηθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής ΤΟΜΟΣ Δ'.

ποτε εἰσέθη τοις Αιγαίοντας τῆς Β'. ἐν
απόκειται πάλιν της Ρωσσίας.

4. Οἱ μερισμοὶ τῆς Πολωνίας καὶ οἱ πρὸς τὴν
Τουρκίαν πόλεμοι τῆς Ρωσσίας. Σ. 25.
- §. 15. Πολωνικὰ καθιστάτα. Ο βασιλεὺς Στανίσ-
λαος Πονιατόβσκης. — §. 16. Η ἔρις τῶν
διαφωνούντων. Ομοσπονδία τοῦ Ραδώμου καὶ
Βαρίου. — §. 17. Πρῶτος Τουρκικὸς πόλεμος.
Πρῶτος μερισμὸς τῆς Πολωνίας. — §. 18.
Ταυρίς. Δεύτερος Τουρκικὸς πόλεμος. Νέον πόλι-
τευμα τῆς Πολωνίας. — §. 19. Ομοσπονδία
τοῦ Ταργοθικτίου. δεύτερος μερισμὸς τῆς
Πολωνίας. — §. 20. Τέλος τῆς Πολωνίας.

τοτε νέα Β'. ΙΙ ΓΑΔΑΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ. Σ. 34.

1. Οἱ τελευτοῖοι χρόνοι τῆς ἀπεριορίστου
βασιλείας. Σ. 34.

§. 21. Λουδοβίκος ὁ ΙΕ'. καὶ ἡ φιλάδονος κυβέρνησις.
— §. 22. Φορολογία. Διαλεκτήρια. — §.
23. Λουδοβίκος ὁ ΙΖ'. καὶ ἡ αὐλὴ αὐτοῦ. Η
οἰκονομικὴ ἀνάγκη ἐπαυξάνεται. Νέκκερος.
Καλόνης. — §. 24. Ἔρις πρὸς τὰ Διαλεκ-
τήρια. Συγκάλεσις τῶν γενικῶν τάξεων.

2. Η ἐποχὴ τῆς συντακτικῆς συνελεύσεως
(Μαΐου 1789 — Σεπτ. 1791). Σ. 39.

§. 25. Η τρίτη τάξις κηρύζτει ἐκυρήνη ἑθνικὴν συγέ-
λευσιν. — §. 26. Η ἐκπόρθησις τῆς Βαστίλ-
λης. §. 27. Η νέα τάξις. — §. 28. Ο βασι-
λεὺς καὶ ἡ ἑθνοσυνέλευσις εἰς Παρισίους. — §.
29. Εορτὴ τῆς δομοσπονδίας. Θάνατος τοῦ
Μιραζώ. Φυγὴ τοῦ βασιλέως.

3. Η νομοθετικὴ συνέλευσις καὶ ἡ πτῶσις
τῆς βασιλείας (1. Οκτ. 1791 — 20. Σεπ.
1792). Σ. 47.

§. 30. Κόμματα. Γιρονδίνοι. ὑπουργοί. "Γέρεις τοῦ βασιλέως ἐν Ἰουνίῳ. — §. 31. Ἡ δεκάτη Λύγούστου. — §. 32. Τὰ μυσταρούργήματα τοῦ Σεπτεμβρίου.

4. **Ἡ δημοκρατικὴ Γαλλίᾳ** ἐπὶ τῆς κυριαρχίας τῆς ἔθνης Συνόδου (Σεπτ. 1792—'Οκτ. 1795). **Σ. 53.**

§. 33. Θυνάτωσις τοῦ βασιλέως. — §. 34. Ὁ πάλεμος. Δυτικούριζης. — §. 35. Πτῶσις τῶν Γιρονδίνων. — §. 36. Ἡ κυριαρχία τοῦ Ἰακωβίνοφον. — §. 37. 1. Καταδιώξεις τῶν ἀριστοκρατικῶν. — §. 38. 2. Αἱ πρὸς νότον βδελυφαὶ πράξεις. — §. 39. Αἱ ἐν Βενδέᾳ αἰματηραὶ σκηναί. — §. 40. Πτῶσις τῶν περὶ τὴν Δάντων. — §. 41. 3. Πολεμικαὶ πράξεις τῶν δημοκρατικῶν. Πρώτη συμμαχία. — §. 42. Ἡ εἰρήνη τῆς Βασιλείας. — §. 43. Ητῶσις τοῦ Ροβεσπιέρρη. — §. 44. κυριαρχία τῶν Θερμιδοριανῶν. Οἱ τελευταῖοι χρόνοι τῆς Συνόδου.

5. **Ἡ Γαλλίᾳ** ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν τοῦ διεύθυντηρίου ('Οκτ. 1795—9. Νοε. [18. διμιχλώδους] 1799). **Σ. 72.**

§. 45. Ὁ Ναπολέων εἰς τὴν Ἰταλίαν. — §. 46. Ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις. Βαθεύρ. Βασιλικοί. §. 47. Οἱ δημοκρατικοὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Μεταμόρφωσις τῆς Ἐλεύσιας. — §. 48. Ὁ δεύτερος συμμαχικὸς πόλεμος. — §. 49. Ὁ Ναπολέων εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ Συρίαν. — §. 50. Ἡ 18. ὁμιχλώδους.

ΙΣΧΥΡΑ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ τοῦ ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΟΣ ΒΟΝΑΠΑΡΤΗ. **Σ. 85.**

6. **Ἡ ὑπατεῖα** (1800—1804). **Σ. »**
Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§. 51. Ἡ ὑπατικὴ πολιτεία. — §. Μαρέγγον καὶ Ὁχενλίνδη. — §. Αἴγυπτος. Ἡ εἰρήνη τοῦ Ἀμβιανοῦ (Ἀμιένς). Φόγος τοῦ αὐτοκράτορος Παύλου. — §. 54. Ἡ νέα αὐλὴ καὶ τὸ ἐνωτικόν. — §. 55. Συγωμοσίει.

6. Ὁ Ναπολέων αὐτοκράτωρ (1804 — 1814).

Σελ. 94.

1. Ἡ αὐτοκρατορία. §. 56. Σ. "
2. Ἀουστερλίτσιον. Πρεσσόοργον. Ὁμοσπονδία τοῦ Ρήνου. Σ. 96.

§. 57. Ἀννόβερον. Ἰταλία. Πρωσσία. — §. 58. Οὐλμία. Τραφαλγάρ. — §. 59. Ἀουστερλίτσιον. Εἰρήνη τοῦ Πρεσσόοργου. — §. 60. Ἰδρυσις τῆς ὁμοσπονδίας τοῦ Ρήνου.

3. Ἱένα. Τιλσίτιον. Ἐρφούρτον. Σ. 103.

§. 61. Λίτια τοῦ Πρωσσικοῦ πολέμου. — §. 62. Μάχη τῆς Ἱένης καὶ τὰ προσεχέστατα αὐτῆς ἀποτελέσματα. — §. 63. Πρωσσικὴ Κυλαυία. Φρειδλανδία. Εἰρήνη τοῦ Τιλσίτου. — §. 64. Τὰ ἐν Σουηδίᾳ καὶ Δανιμαρκίᾳ συμβάντα. Ὁ Ναπολέων καὶ Ἀλέξανδρος ἐν Ἐρφούρτῳ.

4. Τὰ ἐν τῇ Πυρηναϊκῇ χερσονήσῳ συμβάντα

Σελ. 110.

§. 65. Ὁ Ἰουνῶτος ἐν Λισσαβῶνι. Τὸ ἐν Βαῦδηνη ῥαδιουργικὸν παίγνιον. Ὁ Ιωσὴφ Βοναπάρτης βασιλεὺς τῆς Ἰσπανίας. — §. 66. Πόλεμος πρὸς τοὺς ἀντάρτας ἐν Ἰσπανίᾳ. Σύμβασις τοῦ Δυπόντη. — §. 67. Ἀγών τοῦ μικροῦ πολέμου (γουερίλλας). Λιρομάντας. Σύνταγμα τοῦ ἔτους δώδεκα. §. 68. Ἐκβασίς τοῦ ἐν τῇ χερσονήσῳ πολέμου. — §. 69. Αἰχμαλώτισις πάπα.

5. Ὁ δεύτερος Αὐστριακὸς πόλεμος. "Οφερ.

Σχίλλ. (1809.) Σ. 118.

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

§. 70. Ἀσπερον καὶ Βάγραμ. — §. 71. Ὁ ἐν Τυρόλῳ πόλεμος τοῦ ληστοῦ. Ἡ εἰρήνη τῆς Βιέννης. — Σχίλλ. Γουλιέλμος ὁ Βρουνσβέγκης. Στέινος. Σχαρνχόρστιος. — §. 72. Ἡ Γαλλικὴ αὐτοκρατορία εἰς τὸν κολοφῶνα αὐτῆς.

6. Ὁ κατὰ τῆς Ρωσσίας πόλεμος πόλεμος (1812). Σ. 124.

§. 74. Αἰτία τοῦ πολέμου — §. 75. Ὁ Ναπολέων εἰς τὴν Πολωνίαν. — §. 76. Ἐκστρατεία πρὸς τὴν Μόσχαν. — §. 77. Ὅποχώρησις τοῦ μεγάλου στρατοῦ.

Δ'. ΔΙΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΙΔΡΥΣΙΣ ΝΕΩΝ ΠΟΛΙΤ. ΚΑΘΙΔΡΥΜΑΤΩΝ. Σ. 129.

¶. Ὁ ὑπὲρ ἐλευθερίας πόλεμος τῶν Γερμανῶν καὶ πτῶτις τοῦ Ναπολέοντος. Σ. »

§. 78. Ἐγερσις τῆς Γερμανίας. — §. 79. Ὁ ὑπὲρ ἐλευθερίας τῶν Γερμανῶν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1813. — §. 80. Ἡ ἐν Λειψίᾳ μάχη τῶν λαῶν καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς. — §. 81. Ἡ τελευταία πάλη τοῦ Ναπολέοντος.

2. Ἐκπτωσις τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἡ παλινόρθωσις. Σ. 136.

§. 82. Παραιτησις τοῦ Ναπολέοντος. Ἡ πρώτη ἐν Παρισίοις εἰρήνη. — §. 83. Ἡ ἐν Βιέννῃ σύνοδος καὶ οἱ πρῶτοι χρόνοι τῆς παλινορθώσεως. — §. 84. Ἐπάνοδος τοῦ Ναπολέοντος καὶ ἡ κυριαρχία τῶν ἑκατὸν ἡμερῶν. — §. 85. Νίκη τῶν νομιμοφρόνων καὶ θάνατος τοῦ Μυράτου. — §. 86. Βατερλώ. — §. 87. Ἄγια Ελένη. — §. 88. Δευτέρα ἐν Παρισίοις εἰρήνη. Δευτέρα παλινόρθωσις.

Ε' ΟΙ ΛΔΟΙ ΚΑΙ ΤΑ ΚΡΑΤΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ
Ψηφιοποιηθῆκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

- ΑΠΟ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ΜΕΧΡΙ ΤΟΥ ΠΑΡΟΝΤΟΣ. Σ. 144.
1. Η ιερὰ συμμαχία καὶ τὰ κόμματα. Σ. »
- §. 89. Ἡ ιερὰ συμμαχία. — §. 90. Φιλελεύθεροι καὶ Συντηρητικοί.
2. Γαλλία. Σ. 147.
- §. 91. Λουδοβίκος ὁ ΙII'. — §. 92. Κυβέρνησις τοῦ Ἰ. Καρόλου.
3. Οἱ περὶ πολιτείας ἀγῶνες ἐν τῇ Πυργαίᾳ καὶ χερσονήσῳ καὶ τῇ Ἰταλίᾳ. Σ. 149.
- §. 93. Φερδινάνδος ὁ Ζ'. καὶ ἡ Καμαρίλλα. — §. 94. Νίκη τῶν Συνταγματικῶν. — §. 95. Παρέμβασις τῆς ιερᾶς συμμαχίας ἐν τῇ Ἰταλίᾳ. — §. 96. Εξαρχίνεις τοῦ πολιτεύματος τῶν Κορτωνῶν ἐν Ἰσπανίᾳ. — §. 97. Περὶ πολιτείας ἀγῶνες ἐν Πορτογαλίᾳ.
4. Μεγάλη Βρεταννία. Σ. 154.
- §. 98. Ἀγγλικὰ καθεστῶτα. Ἡ ἐπιχυζομένη πτωχεία. — §. 99. Αὐλὴ καὶ κυβέρνησις. — §. 100. Ιρλανδία.
5. Γερμανία. Σ. 160.
- §. 101. Διαμάχαι δοξασιῶν καὶ κόμματα. — 102. Ἐορτὴ τοῦ Βαρτεβούργου. Σάνδης. Ψηφίσματα τῆς Καρλσβάδης.
6. Ὁ ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγών τῶν Ἑλλήνων. Σ. 164.
- §. 103. Ὁ Ὑψηλάντης καὶ ὁ ιερὸς λόχος. — §. 104. Πάλη τῆς Ἑλλάδος μέχρι τῆς πτώσεως τοῦ Μεσολογγίου καὶ οἱ Φελέλληνες. — §. 105. Ναυαρίνον. Ἀνδριονούπολις. Ἐκβασις.
7. Ἡ νεορωμαντικὴ φιλολογία. Σ. 169.
- §. 106. ἀ. Γερμανία. — §. 106. ἔ'. Ἰταλία. Ἀγγλία. Γαλλία.
8. Ἡ ἐν Παρισίοις ἐπανάστασις τοῦ Ἰουλίου ψηφιοποιήθηκε από τον ινστιτύτο έκπτωτον καὶ διεύθηκε πολιτικῆς 178.

§. 107. Ἡ ἐπανάστασις τοῦ Ἰουλίου. — §. 108. Γε-

νικὴ ἀποτελέσματα αὐτῆς. — §. 109. Ἡ ἐν

Βελγίῳ ἐπανάστασις. — §. 110. Ἔγερσις καὶ

πτῶσις τῆς Πολωνίας. — §. 111. Ἀνακινή-

σεις τῶν φιλελευθέρων ἐν Γερμανίᾳ. — §. 112.

Ἐπαναστάσεις ἐν Ἰταλίᾳ. Ἄγωνες περὶ θρό-

νου καὶ πολιτείας ἐν Ἰσπανίᾳ.

9. Πτῶσις τοῦ Ἰουλιανοῦ θρόνου καὶ αἱ νεώ-

ταται ἐπαναστατικαὶ θύελλαι. Σ. 190.

A'. Τὰ ἔτη τῆς πολιτικῆς καὶ κοινοπολιτευτικῆς.
ἀγακινήσεως. Σ. »

§. 113. Ἐσωτερικὰ καθεστῶτα τῆς Γαλλίας. — §. 114.

Ἰταλία. Γερμανία. Ἐλβετία.

B'. Ἡ ἐν Παρισίοις ἐπανάστασις τοῦ Φεβρουα-

ρίου καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Σ. 198.

§. 115. Ἡ ἐπανάστασις τοῦ Φεβρουαρίου καὶ ἡ Γαλ-

λικὴ δημοκρατία. — §. 116. Αἱ ἡμέραι τοῦ

Μαρτίου ἐν Βιέννη καὶ Βερολίνῳ καὶ τὸ Γερ-

μανικόν κίγημα. — §. 117. Προκοινοβούλιον.

Ἐπιτροπὴ τῶν πεντήκοντα. Ἐθνικὴ συνέλευσις.

— §. 118. Ἀνύψωσις καὶ πτῶσις τῆς Ἰταλίας.

— §. 119. Ἡ ἐν Μαλμάϊῳ ἀνακωχὴ καὶ τὰ
ἐν Φραγκφούρτῳ βδελυρουργήματα τοῦ Σεπτεμ-

βρίου. — §. 120. Αἱ ἐν Βιέννῃ ἡμέραι τοῦ

Ὀκτωβρίου. — §. 121. Τὸ Γαγερικὸν πρό-

γραμματ. Διάλυσις τῆς ἐν Βερολίνῳ ἐθνοσυνε-

λεύσεως. — §. 122. Κρεμσεΐρη. Ἔγερσις

καὶ πτῶσις τῆς Ούγγαρίας. — §. 123. Τὸ

πολίτευμα τοῦ κράτους καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ

ἀντιπροσωπεία. — §. 124. Ἡ ἐν Σαξονίᾳ, Πα-

λατινάτῳ καὶ Βάδῃ ἐπαναστατικὴ ἔγερσις καὶ

τὸ Ρουμφαρλαμέντον. — §. 125. Σλέσβικον

καὶ Ὁλστέϊγον. — §. 126. Γαλλία. Ἀνανέω-

σις τῆς αὐτοκρατορίας. — §. 127. Ἐπίλογος:

